

ΕΡΩΔΕΤΟΜΕΝΑ.

ΤΟΙ παρόντος Λεξικού τὴν ἐκδοσὶν ἀνέλαβον οὐχὶ διότι ἐφαντάσθην ὅτι μόνος ἐγὼ κέκτημαι πάντα τὰ προσόντα τὰ πρὸς τοιοῦτον μέγα ἔργον ἀπαιτούμενα, ἀπαγε! Ἀλλὰ τὸ μένον καὶ κύριον αἴτιον ἦτο πρῶτον μὲν ὁ πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν μουσικὴν διακαὴς ζήλός μου· δεύτερον δὲ αἱ πολλαὶ παρεξηγήσεις καὶ ἀσάφειαι, αἰτινες βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, διὰ τῆς παραμελήσεως τῆς Μουσικῆς προέκυψαν, ὥστε καὶ πολλὰ μέλη καὶ ὀνόματα μελῶν καὶ κλάδων, πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἔγνωσμένα ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν, συνέβη ν' ἀπολείψωσι τὸ ἴδιον ὄνομα καὶ νὰ προσλάβουσιν ὄνομα καὶ ἀλλότριον, ἢ καὶ ὅλως διάφορον, ὡς τοῦτο συνέβη εἰς τοὺς ἥχους. Ταῦτα καὶ ἐπὶ πλείονα αἶτια, ἐν οἷς καὶ ἡ προθυμία ὅπως δώσω νύξιν εἰς σοφωτέρους καὶ εὐδοκμονεστέρους τῶν πραγμάτων, ἵνα ἐμβριθέστερον ἐπιληθῶσι τοῦ πράγματος, μὲ παρακίνησαν εἰς τὴν ἐκδοσὶν τοῦ Λεξικοῦ τούτου, ὅπερ δὲν ἔχω βεβαίως τὴν ἀξίωσιν νὰ θεωρῶ, ὡς ἀλάνθαστον ἀπαύγασμα πάντων τῶν Μουσικῶν γνώσεων. Ήρυσάμην μὲν πλείστα ἐκ τῶν ὑπαρχόντων συγγραμμάτων, πολλὰ ὁμως καὶ ἐκ χειρογράφων ἀπέσπασα, ὥπως ἀποτελέσω ἕν ὅλον, ὅσον ἐνεστί· πλήρες, περιέχον πάσας τὰς μουσικὰς γνώσεις τὰς ἀναγκαζόμενας εἰς τὴν καθ' ἑμὲ μουσικὴν.

Ὅτι μὲν ἡ παρ' ἡμῶν μουσικὴ ἐκ παραδόσεως καὶ γραφῆς μέχρις ἡμῶν ἀπὸ τῶν προγόνων κατήντησεν, οὐδεὶς δύναται νὰ διακρισθῇ. Ἄν ὁμως τὰ μέλη τὰ σήμερον φαλλόμενα εἰσὶ τὰ αὐτὰ μὲ τὰ φαλλόμενα πρὸ ἑξακονταετηρίων ἢ διατριμίων ἐτῶν, τοῦτο εἶνα ζήτημα τὸ ὅποιον ἀπέκειται εἰς ἑλλογους νὰ λύσῃσι. Πιθανὸν ἡ μουσικὴ ἡμῶν νὰ ἔπαθε θ,τι καὶ ἡ ζωγραφικὴ. Ἀπλοῦς ὅπως ἡ ζωγραφικὴ περιορισθεῖσα εἰς μόνον τὴν ἱερὰν εἰκονογραφίαν κατήντησεν εἰς εὐτελὴ παρακμὴν, ὥστε εἶδετο νὰ ἀναφανῇ εἰς Παραφῆλος ὅπως ἐκλαϊκέυθη καὶ οὕτω δώσῃ τὴν ὥθυσιν πρὸς τὴν γιγαντιαίαν πρὸδόν τῆν ἐποικήσατο, οὕτως ἐνδέχεται, λέγω, χωρὶς νὰ δύναμαι καὶ νὰ τὸ βεβαιώσω, ἡ Μουσικὴ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἐκκλησίαν περιορισθεῖσα, καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ἀκαλλιέργητος· μέινουσα, νὰ ἔχασε μέγα μέρος τοῦ κήλους αὐτῆς καὶ τῆς λαμπρότητος· ὥσαύτως εἶναι βέβαιον ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχαίων ποιημάτων, ὡς ὑποδειγμάτων, ἐποιοῦν καὶ ἐμέλιζον οἱ παργενέστεροι μουσικοδιδάσκαλοι· ἀλλὰ διατηρήσαντες τὰ μέτρα, διετήρησαν ἄρα γε καὶ τὸ μέλος; Καὶ τοῦτο κατ' ἐμὲ εἶναι αὐτον ζήτημα, εἰ καὶ πολλὰ τοῦ παρελθόντος παραδείγματα στίχων ἀρχαίων μελισμένων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μεταγενεστέρων μελῶν· καὶ μόνον οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα εἰδικοί δύνανται ν' ἀποφανθῶσιν· ἐπειδὴ ἐγὼ τοῦλάχιστον, ὅσον αἱ ἀσθενεῖς δυνάμεις μου τὸ ἐπέτρεπον, ἀνεξήτησα πανταχοῦ τοὺς λόγους τούτων καὶ τὰς ἀποδείξεις, ἀλλ' οὐδὲν εὑρον ἂν τις ἄλλος ὁμως εὔρε καὶ δύναται ν' ἀποδείξῃ τὸ τοιοῦτον μυρίαὶ θὰ τῷ γνωρίζω χάριτας ἐγὼ τε καὶ ἅπαντες οἱ μουσικοί. Διὰ τὸν αὐτὸν ὁμως λόγον εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται ἄνευ ἀποδείξεων νὰ διίσχυρίζηται τοῦτο ἢ ἐκεῖνον, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἔξ ἐκκασίας οὐδὲν δύναται τις νὰ συμπεράνῃ.

Οἱ πρόγονοι ἡμῶν, καθὼς ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν μαθήνομεν, ἀνύψωσαν τὴν Μουσικὴν εἰς μέγιστον βαθμὸν τελειότητος καὶ λαμπρότητος, ἀναπτύξαντες αὐτὴν καὶ διὰ θεωρίας λίαν ὑψηλῆς. Εἶχον δὲ καὶ γραπτὰ τῆς μουσικῆς σημεῖα, ὧν πλείστα σώζονται· ἀλλὰ δυστυχῶς ἀγνοεῖται ἡ δύναμις ἐκείνης ἐκάστου, ὡς μὴ περιωσθέντων γραπτῶν μελῶν τῆς γεραρᾶς ἐκείνης ἀρχαιότητος. Καὶ ὁμως ἄκοντες ἀναγκασόμεθα νὰ κινήσωμεν εἰς θαυμασμόν διὰ τὴν λεπτότητα καὶ ἀκρίθειαν τοῦ νοός των.

Καὶ ὄντως τις δὲν θαυμάζει βλέπων ὅτι τὰ μουσικὰ στοιχεῖα τῆς ποσότητος εἰσὶν εἰλημμένα ἀπὸ τὰ μεγάλα ἢ κεφαλαῖωδ' στοιχεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, ἅπερ μεταχειρίζοντο οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἰς τὸ ποσὸν καὶ ποῖον τῆς μελωδίας καὶ ποτὲ μὲν αὐτὰ ὀρθίως, ποτὲ δὲ πλαγίως καὶ ποτὲ μὲν ἀνέστραμμένως, ποτὲ δὲ καθειλωμένως; Καὶ ποτὲ μὲν αὐτὰ σῶα καὶ τέλεια ποτὲ δὲ ἔλλα.

πῶς καὶ ἀμελητικῶς (α)· ὡς τὸ ἄλφα Α, καὶ ἡμίαλφα Ι, ὡς τὸ Β, καὶ Β, ὡς τὸ γάμμα Γ, καὶ γάμμα ἐπεστραμμένον 7, καὶ γάμμα ἀνεστραμμένον L, (συντούτοις καὶ τὸ δίγαμμα F)· ὡς τὸ Ζ, καὶ ζῆτα Ζ· ὡς τὸ ἥτα Η, καὶ ἥτα ἑλλειπὲς 4· ὡς τὸ κάππα Κ, καὶ κ· ὡς τὸ λάμβδα Λ, καὶ λάμβδα πλάγιον <, καὶ λάμβδα ἀνεστραμμένον V· ὡς τὸ πῖ, καὶ πῖ ἀνεστραμμένον Π, καὶ πῖ πλάγιον =· ὡς τὸ σῖγμα, C καὶ σῖγμα ἀνεστραμμένον <· ὡς τὸ ταυ Τ, καὶ ταυ πλάγιον ρ· ὡς τὸ ὑφίλον Υ, καὶ ὑφίλον κατεστραμμένον λ· ὡς τὸ φῖ Φ, καὶ φῖ πλάγιον ϕ, καὶ φῖ ἑλλειπὲς ἢ ἡμίρι πλάγιον σ, (ὅπερ ἡμεῖς μεταχειρίζομεθα εἰς τὸ μετρωτικὸν ποῖον, ὁρθίον q)· καὶ ὡς τὸ ὦμεγα Ω, καὶ ὦμεγα τετραγώνον υ· πῖον Ψ· (δ).

Τίς δὲν μένει ἐκστατικός, βλέπων τὰ σημεῖα τῆς μετρωτικῆς ποιότητος ἐκάστου κυρίου καὶ πλαγίου ἔχον τῶν τριῶν γενῶν τῆς ἡμετέρας Ἑλληνικῆς Ἑκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ὅτι εἰσὶν ἀπὸ τὰ μικρὰ ἢ φιλά στοιχεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, ἀτινα μεταχειρίζομεθα κατὰ τὴν ἀνάγκην παράδοσιν, καὶ διατήρησιν τῶν Βυζαντινῶν, καὶ ἄλλων ἐξ Ἱταλίας, καὶ ἄλλων μερῶν ὁριζωμένων σωφῶν ὁρθοδόξων Ἑλλήνων ἁγιῶν ἀνδρῶν καὶ ἄλλα μὲν ἐξ αὐτῶν ὁρθῶς καὶ ἀδιapόρως (ἢ κατὰ τὸν Ἀνόνημον ἀμελητικῶς) ἄλλα δὲ κατὰ τὸ ἴδιον ἐκτῶν Σχῆμα πλάγιως· ὡς τὸ δέλτα δ, καὶ ρ· ὡς τὸ ζῆτα ζ, καὶ <· ὡς τὸ λάμβδα λ, καὶ κ· ὡς τὸ τελικὸν ς, καὶ ς· καὶ τὸ κεραλαιώδες ἡμίρι q, τοῦ ὅπερ ὁ Γαυδέντιος Σχηματίζει πλάγιον (γ).

Τίς δὲν ἐκπλήττεται βλέπων ὅτι τὸ γορβικὸν Ι, καὶ τὸ παλαστικὸν ς σημεῖον τῆς μελωδίας τῶν κρατικμάτων, καὶ ἄλλων μελωδικῶν θέσεων τῆς ἡμετέρας Ἑλλ. Ἑκκ. Μουσικῆς εἰσὶν ἀπὸ τὸ στοιχεῖον ν καὶ μ. τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, καὶ σύγκεινται μὲν ἐκ δύο νι νν, παράγεται δὲ ὁ σχηματισμὸς ἀπὸ τοῦ στοιχείου μ, καὶ γ· (δ). Καὶ τίς δὲν πείθεται ὅτι μᾶλλον περὶ τούτου, βλέπων σὺν τοῖς ἀλλοῖς καὶ τὰ σημεῖα τῆς ποσότητος, καὶ ἄλλα σημαδόφωνα καὶ σημαδόφωνα τῆς ἡμετέρας Ἑλληνικῆς Ἑκκλησιαστ. Μουσικῆς, ὅτι εἰσὶν ἐφευρέσεις τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς (ε), καὶ ταῦτα ἐκ τῶν κατὰ

(α) Ἀμελητικῶς, λέξις τοιαύτη δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ λεγικά τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης· εἴρον δὲ αὐτὴν γεγραμμένην εἰς τὰ κοινὰ τετραγράμματα τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς εἰς τὴν γορβὴν τοῦ τόνου τῆς νήτης διεξευγμένην α Νήτη διεξευγμένην, φῖ πλάγιον, καὶ ἡ ἀμελητικὸν ϕ 4· ἢ ὑποία λέξις ἀμελητικῶς ὑπάρχει καὶ εἰς τὰς ὑποσημειώσεις τῆς σελίδος 67, τοῦ Ἀνόνημου Συγγράμματος, τοῦ περὶ εἰσαγωγῆς τῆς Μουσικῆς Βακχείου τοῦ Γέροντος. Ἀλλὰ, πόθεν, καὶ πῶς εἰσῆλθε καὶ ἔχει ὁ Ἀνόνημος οὗτος Συγγραφεὺς τὴν λέξιν ταύτην ἀμελητικὴν τοῦτο ὅσα οἶδα.

(β) Περὶ τῶν στοιχείων τούτων καὶ ἄλλων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, καὶ πῶς μεταχειρίζοντο αὐτὰ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἰς τὴν Μουσικὴν, καὶ πῶς εἰς τὴν γορβὴν ἐκαστοῦ τόνου ἐπὶ τῶν κοινῶν Τετραγράμμοις, δύναται νὰ βεβαιωθῇ ὁ περίεργος μουσικὸς καὶ ἐκαστος φιλολόγος, ὅταν ἐπεβῇ τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τῆς Μουσικῆς Ἀνόνημον σύγγραμμα Βακχείου τοῦ Γέροντος, Λατινιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ, τόμ. . . . 1844 (σελ. 78—81 καὶ 89).

Τὰ ἀνεστραμμένα καὶ κατεστραμμένα, τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, τὰ καθειλωκυσμένα καὶ πλάγια, ὥζονται σποράδην καὶ εἰς ἄλλα συγγράμματα Ἑλληνικά, ὅπως ὑπάρχει συντούτοις καὶ τὸ λάμβδα πλάγιον ἀριστερὰ. α Οὐ μόνον γε δοκεῖ μοι ἀδυνατεῖν καὶ αὐτὴν ἡμεῖς ὁμοιωγέως ἀνκαλεῖσθαι, καὶ τὴν τῶν ἀρχαίων ἀπαγγελίαν ὡς ἐρικτὸν μιμηθῆναι, τὰ μὲν φιλοῦμενα τῶν στοιχείων ἄκριτος τοῖς γράμμασι προσέροντας, ἐν δὲ τοῖς ἀσυννοήτοις ἐκ βάθους τοῦ θώρακος τὸ πνεῦμα ἐκφέροντας, ἐν δὲ τοῖς περισπωμένοις ἐπιτείνοντες ἅμα τοῦτο καὶ ἀνέντας· ὥσπου νῦν Μουσικῶν παῖδες ἐν τοῖς δὲ τοῖς σημείοις < > ποιοῦσι· (πραγματεία περὶ τῆς τῶν Ἑλληνικῶν στοιχείων ἐκφωνήσεως Ἀναστασίου Γ. Φιλιππουπολίτου περὶ προσημίας σελ. 167).

(γ) Περὶ δ' ὅλων τούτων τῶν ὁρθῶν καὶ κατεστραμμένων, τῶν πλαγίων καὶ ἀνεστραμμένων, τῶν κεραλαίων καὶ μικρῶν στοιχείων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἀρκετὰ καταδεικνύει ὁ Ἀνόνημος συγγραφεὺς (ὥς ὁ Μαϊόβημος) εἰς τὰς ὑποσημειώσεις τοῦ εἰρημένου περὶ Μουσικῆς Συγγράμματος Βακχείου τοῦ Γέροντος. (ὁδ. σελ. 78—81).

(δ) Περὶ τῆς παραγωγῆς τῶν τοιούτων σημείων Ι, ς, ἴδε εἰς τὸ στοιχεῖον Ν· γ, Ι, καὶ εἰς τὴν λέξιν α, Ἠγάδην καὶ Διπλοπλάστον.

(ε) Σερουῖος ὁ Καθηγητὴς Σύρου, περὶ τῶν τῆς ἡμετέρας Ἑλλ. Ἑκκλ. Μουσ. σημαδόφωνων ἱστορικῶς ἀναφέρει ταῦτα. α Τὰ δὲ τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς σημαδόφωνα καὶ σημαδόφωνα ἐπινόηθησαν μὲν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐποχῆς, δι' οὗς εἰρήσεται λόγους (ἀπὸ 200 π. Χ.), ἐπολαπλασιάζοντο δὲ καὶ ἐποικιλιζήσαντο ἐπειτα εἰς τὸν νῦν τρόπον ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς· ὁ αὐτὸς ἀλλαγῶν. α Ἡ Ἑλ.

λίων ἢ μεγάλων στοιχείων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου; καθὼς τὸ μὲν ὀλίγον —, ἀπὸ τὸ κεφαλαίω-
δες Ἰῶτα I πλάγιον —, τὸ δὲ κέντημα —, ἀπὸ τὸ μικρὸν ἰῶτα i, πλάγιον ἀριστερόν —, τὰ δὲ κεντή-
ματα —, ὅπερ καὶ τοὶ μεταγενέστεροι, πιθανὸν καὶ ταῦτα νὰ ὦσιν ἀπὸ δύο μικρὰ i i, πλάγια ἀρι-
στερά —· ἡ δὲ ὑπόβροχ, καὶ αὕτη ἀπὸ τὸ ἰῶτα μικρὸν, πλάγιον δεξιόν, ὡς —, πολὺ πιθανὸν ὅμως νὰ
παρήγῃ ἀπὸ τὸ τελικὸν σίγμα μικρὸν s, πλάγιον δεξιόν —, διότι τὸ σημεῖον καὶ τὸ σχῆμα τῆς ὑ-
πόβροχ τούτης, καὶ εἰς τὰ παλαιὰ χειρόγραφα τοῦ παλαιοῦ συστήματος τῆς μουσ. καὶ εἰς τὰ χει-
ρόγραφα τῆς νέας μεθόδου, διακρίνεται τὸ πλάγιον καὶ δεξιὸν αὐτῆς σχῆμα κατὰ τι καὶ ἐλικοειδές,
ὡς s (x) ἢ δὲ περαστὴ —, εἶναι αὐτὸ τὸ στοιχεῖον σίγμα μέγαν C, ἀνεστραμμένον —, ὡς ἔχει
ἡ χορδὴ τῆς ὑπάτης, καὶ παρυπάτης τοῦ τετραχόρδου τῶν μέσων τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσ. ὁμοίως
καὶ τὸ ἐλαφρόν —, εἶναι ἀπὸ τὸ αὐτὸ σίγμα κατεστραμμένον, ὡς — κ.τ.λ. ἐκ τούτων τὰ τρία ἀ-
νεῦρε Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδεφος Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου· οἶον τὸ ἴσον —, τὸ ὀλίγον —, καὶ τὴν
ἀπόστροφον —, καὶ ἐπρόσθεσαν αὐτὰ εἰς τὴν ἡμετέραν Ἑλληνικὴν Μουσικὴν, καθὰ βεβαιοῦσιν ἡμᾶς τὰ
σοφὰ συγγράμματα τῶν φοιτῶν ἀνδρῶν καὶ ἀρχαιολόγων (6).

Καὶ τίς δὲν μένει ἐκθάμβος, ὅταν ὅρη τὸ σύνθετον ἀλφαβήτον, ὅπερ κεῖται καὶ σώζεται εἰσέτι εἰς τὰ
ἀρχαῖα ἀλφαβητάρια τὰ παιδαγωγικά, οἶον, τὸ α αω, βψ, γχ, δφ, ευ, ζτ, ησ, θρ, ιπ, κο, λξ. μν π ὅπως
μετεχειρίζοντο αὐτὰ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες μουσικοὶ εἰς τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν τῆς μελωδίας, εἰς τὸ τροπικὸν
καὶ χρονικὸν τῆς ποσότητος τῆς μελωδίας, εἰς τὸ μακρὸν καὶ βραχὺ τῆς ἀρσεως καὶ θέσεως τοῦ χρόνου
(μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι, ἄλλοῦ εἶσι μὲ ἄλλα ἀντίστοιχα τὰ σύνθετα διὰ κεφαλαίων στοιχείων), ὅπως εἰσὶ
προσδωρισμένα εἰς τοὺς φυσικοὺς τόνους ἐπὶ τῶν Κοινῶν τετραχόρδων τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. Μουσ. οἶον
ἐπὶ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν, ἐπὶ τοῦ τῶν Μέσων, ἐπὶ τοῦ τῶν Διεσχυγμένων (καὶ τοῦ τῶν Συνημ-
μένων), καὶ ἐπὶ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπερβολαίων; ὅπερ βεβαιοῦσι καὶ παριστάνουσιν εἰς τὰ περὶ τῆς
ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσ. σοφὰ συγγράμματα τῶν ἐγκρατῶν τῆς Ἑλλάδος ρωνῆς Λατίνων, Γερμανῶν, Ἰ-
ταλῶν καὶ ἄλλων σοφῶν τῆς Εὐρώπης, ὡς ὁ Κῶδιξ τοῦ Ἀλαπολιτάνου, καὶ τὸ τοῦ Μειδομίου α' Α.

λγνικὴ γλῶσσα οὔτε τόνους οὔτε πνεύματα εἶχε μέχρι τοῦ Γ'. π. Χ. αἰῶνος, ἀλλ' ἐγράφετο καὶ ἐλαλεῖ-
το ὅπως ἡ Λατινικὴ, Ἰταλικὴ κτλ. ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων, ἀπ' οὗτο το Ἑλληνικὸν
ἔθνος ὑπέπεσεν εἰς τὴν δυναστείαν ἐκείνων, ἀπ' οὗτο ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ Μουσικὴ περιεργομένη
τῶν Ἀσίων καὶ Αἰγυπτῶν, ἤρχισε νὰ ἀλλοιώνηται εἰς τὰ ἀλλόφυλα στόματα, ἔκτοτε ἔπρεπε νὰ ληφθῶσι
μέτρα καὶ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων καὶ οἱ τονισμοὶ τῆς γλώσσης νὰ διατηρηθῶσι, καὶ ἡ ἀρμυνία τῆς Μουσ.
Τὶ ἐμεθοδεύθῃ λοιπὸν ἡ τότε ἀκμαζούσα Ἀλεξανδρινὴ Σχολὴ (200 π. Χ.); ἐπενόησε τοὺς τόνους καὶ
τὰ πνεύματα, μὲ σκοπὸν νὰ διασώσῃ τὴν τῶν λέξεων προφορὰν. Τὰ δὲ σηματοδῶσαν καὶ σηματοχρ-
να (ὅπως τὰ βλέπομεν ἕως τὴν σήμερον εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς μουσικὴν), μὲ σκοπὸν νὰ διασώσῃ τὸν
μουσικὸν ρυθμὸν καὶ τὸ μέλος τῶν ἤχων. Καὶ ἰδοὺ ἀπὸ πότε καὶ τίνες ἐνεκα εἰστέχθησαν εἰς τὴν γλῶσ-
σάν μας τὰ πνεύματα καὶ οἱ τόνοι. Καὶ ἐκ τούτου πάλιν ἀναιροῦνται οἱ περὶ τὸν Βοσσίον καὶ Ἐνώ-
νιον. (Ἴδε τὴν αὐτοῦ περὶ ποιήσεως Καλλιόπην σελ. 8 καὶ 13).

(α) Ἀπ' οὗτο ὁ τύπος ἤρξατο νὰ καλλωπίζῃ τὰ στοιχεῖα τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὡς καὶ τὰ στοι-
χεῖα ἢ σημεῖα τῆς Μουσ. πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἀπώλεσαν τὰ πρωτότυπον αὐτῶν σχῆμα· ὡς τὸ ζ, τὸ ξ, τὸ
τελικὸν σίγμα s, καὶ ἄλλα καὶ ἐκ τῶν μουσικῶν, ὡς ἡ περαστὴ —, τὸ ἐλαφρόν —, καὶ ἡ ὑπό-
βροχ —.

(β) Ὁ μὲν Χρυσάνθος Προῦσης, εἰς τὴν Ἀρήγησιν περὶ ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς Μουσικῆς λέγει· ἀκατὰ
τῶν ἀειμῶν τῶν τριῶν Μουσῶν ἐφεῦρε, λέγουσιν, ὁ Πυθαγόρας τὰ τρία μέρη τῆς ἐν Μουσικῇ ποσότη-
τος· Ὑπατοιειδές, Νητοιειδές, καὶ Μεσοειδές· ἐνταῦθα θετέον καὶ τὴν διὰ τριῶν συμφωνίαν. Κατὰ τὸν
αὐτὸν λόγον, λέγει συγγραφεὺς τις μεταγενέστερος (Ἐγγειρίδιον Ἰωάννου τοῦ Δαρμασκηνοῦ) ἐφεῦρε καὶ
ὁ Πτολεμαῖος, τοὺς τρεῖς χαρακτηῖρας τῆς Μουσικῆς· τὸ ἴ σ ο ν, τὸ ὀ λ γ ο ν καὶ τὴν ἀ π ὁ σ τ ρ ο φ ο ν
(Θεωρητικὸν Μίσγαν μέρος Β'. εἰσαφίον 10).

Ὁ δὲ Α. Πιτχηπιδός, τὰ αὐτὰ λέγει· εἰς τὸ περιοδικὸν αὐτοῦ σύγγραμμα α' Ἀπούκτη τῶν ὠφελίμων
γνώσεων π. (Περὶ Μουσικῆς, ἔτος 1848 φυλλάδιον Φεβρουαρίου μηνός).

Ὁ δὲ Ἀρχαιολόγος Κυριακὸς Μελλίρρωτος ὁ Θεσσαλονικεὺς, ἐν τῇ Ἀρχαιολογίᾳ αὐτοῦ εἰς τὸ περὶ Μου-
σικῆς κεφάλαιον λέγει· α' Κατὰ καιροὺς ἐγένοντο μεταβολαὶ τινεῖς· τῇ σήμερον ἔχομεν 14 τῶνας· 8
ἀνιούσας, καὶ 6 κατιούσας· λέγουσιν, ὅτι ὁ Πτολεμαῖος ἔσως ὁ Κλαύδιος, ἐφεῦρε, τὸ ἴσον· τὸ ὀλίγον
καὶ τὴν ἀπόστροφον π.

νόμιμον περί τῆς ἀρχαίας Ἑλλήν. Μουσ. σύγγραμμα Λατινιστὶ καὶ Ἑλληνιστῶ, ὃ ἐπιγράφεται· αἱ Εἰσαγωγὴ Τέχνης· Μουσ. Βακχείου τοῦ Γέροντος· β.

Καὶ ἀπὸ τούτων Βυζαντινοὺς Μανουὴλ ὁ Βρυέννιος, καὶ εἰς μεταγενέστερος ἐκ Νεοχωρίου τοῦ Καταστά-
νου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Βασίλειος Στεφανίδης ὁ ἱατροφιλόσοφος, ὅστις διέπρεψεν εἰς τὰς ἐπιστή-
μους Ἀκαδημίας τῆς Εὐρώπης· αὐτοὶ δὲ καὶ ἄλλοι οὐκ ὀλίγα πραγματεύονται περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς
Ἑλλήν. Ἐκκλησ. Μουσ. καὶ τῆς ἀρχαίας.

Ὡσαύτως παρατηρεῖ τις ὅτι τὰ μελικά ποιήματα τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Ἀκολουθίας καὶ πλεῖστα τροπάρια
τῆς ψαλμοδίας, καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ ψαλμοὶ τοῦ Δαυὶδ, καὶ ὅσαι τῶν Προφητῶν, καὶ διάφορα ἐμμέτρα
τροπάρια τῶν Ἐκκλησ. ποιητῶν, δηλονότι τὰ κατὰ στίχον Στιχηρὰ Προσόμοια, Καθίσματα, Εἰρημὶ
ὧδων, πεζῶν τε καὶ Ἰαμβικῶν στίχων τῶν Καταβασίων, Ἐξαποστειλαρίων, κτλ. ἀντιστοιχοῦσι καὶ
ταυτίζονται πρὸς τὰ μελικά ποιήματα τῶν Ἀρχαίων.

Ὡσαύτως ἐκείθεν μανθάνομεν ὅτι οἱ Νόμοι ἢ Ἦχοι καὶ τὰ συστήματα τῆς ἡμετέρας Ἑλλήν. Ἐκκλησ.
Μουσικῆς εἰσὶν αὐτοὶ οἱ Νόμοι ἢ Ἦχοι καὶ ἄλλα διάφορα συστήματα τῶν τριῶν γενῶν, καὶ οἱ φυσικοὶ
τόνοι τῆς διατονικῆς κλίμακος, ὧν τοῦ μαζονος 12, τοῦ ἐλάσσονος 9, καὶ τοῦ ἐλαχίστου 7, ἐκείνων
τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Ὁ μὲν ἄλλα καὶ τὰ ποιητικὰ μέτρα τῶν στίχων τῶν ἀρχαίων ποιητῶν εἰσὶν ἠνωμένα μὲ τὰ μουσικὰ
μέτρα τῶν στίχων τῶν προσομοίων στιχηρῶν, Ἐξαποστειλαρίων, Εἰρημῶν καὶ Καθισμάτων, οὕτως ὅστε
καὶ νῦν φέλλονται. εἰ τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας στίχοι τοῦ Ὀμήρου καὶ ἄλλων ποιητῶν ὅπως, καὶ τὰ
μελικά ποιήματα τῆς ἡμετέρας ψαλμοδίας (α).

Ἐπὶ δὲ βλέπομεν ὅτι οἱ στίχοι τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὀμήρου, τὰ μελικά ποιήματα καὶ
Ἀριστοφάνους, τοῦ Εὐριπίδου, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Πινδαροῦ, τονίζονται καλίστα ἐπὶ τῶν διαφό-
ρων προλόγων τῶν τροπαρίων, ὧν τῶν στιχηρῶν προσομοίων, τῶν Ἐξαποστειλαρίων, τῶν Εἰρημῶν καὶ
τῶν Καθισμάτων. Ποῖος ὁρθόδοξος Ἑλλήν. ἢ καὶ ἕως σφῶς καὶ ποιητῆς, καὶ ποῖος πατὴρ τῆς Ἰλιά-
δος ἀναρεῖ ὅτι τὰ ποιητικὰ μέτρα τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐμμέτρων στίχων ἢ τροπαρίων ἐνέφθησαν ἀπὸ
τὰ μέτρα τῶν ἀρχαίων ποιητῶν; Καὶ ποῖος πατὴρ τῆς Ἑκκλησίας ἀρεῖται ὅτι, οἱ καθ' ἡμᾶς ὀκτὼ ἦχοι
καὶ τὰ συστήματα τῶν διαφόρων ποικίλων τε καὶ δραστηρίων κατὰ κλάδον ἦχων, τῶν χαρακτηριστικῶν
τῶν ἦθες τὸ Ἀξιοματικόν, τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ κόσμιν, ἅπερ χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὸν πρῶτον ἦχον,
καὶ ἀπὸ τούτων ποικίλους αὐτοῦ καὶ ἐπεικωγωνικοὺς κλάδους, ὅστις πρῶτος, εἴ· ἐκείνος ὁ ἀντιστοιχοῦν
μὲ τὸν Δωρίον ἦχον τῶν ἀρχαίων (β); ἦθες τὸ συγκρινεῖται, καὶ τὸ χαυρὶον, ἅπερ χαρακτηρίζονται ἀπὸ

(α) Ἐπὶ τῶν μουσικῶν μέτρων τινῶν στιχηρῶν Προσομοίων, καὶ τινῶν Καθισμάτων καὶ Ἐξαποστει-
λαρίων πολλῶν δὲ Εἰρημῶν τῶν ἐνέα ὧδων τῶν διαφόρων ἐμμέτρων πεζῶν τε καὶ Ἰαμβικῶν στίχων τῶν
Καταβασίων, ἐτενίσθησαν πολλοὶ στίχοι τοῦ Ὀμήρου καὶ ἄλλων ποιητῶν, ὅπερ τὰ ἐγδοθέντα τροπά-
ρια, περὶ ὧν ἴδε λέξιν κατὰ πρόλογον ἐκάστου Εἰρημῶ, καὶ ἄλλου ἐμμέτρου στίχου.

(β) Ὅτι ὁ ἀντιστοιχοῦν μὲ τὸν Δωρίον ἦχον εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς πρῶτος ἦχος, ἀποδεικνύεται ἐντεῦθεν·
ἐπειδὴ τὸ χαρακτηρίζον τὸν πρῶτον ἦχον κατὰ τὸ Ἀξιοματικόν, τὸ μεγαλοπρεπὲς, καὶ τὸ κόσμιν ἦθος,
οὐτὶ παῦσα τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἦθος, χαρακτηρίζει καὶ τὸν Δωρίον ἦχον. Περὶ αὐτοῦ, ὁ
μὲν Ἀριστοτέλης ὁ Κουίντιλιανὸς λέγει· « τῆς ἀρμονίας ἐκάστης διαφυλάττειν τὸ ἴδιον τῆς φωνῆς
τὸ ἦθος, τῆς Αὐτοῦ τὸ βαρύνον, τῆς Δωρίου τὸ σεμνόν, κτλ. » ὁ δὲ Ἀθηναῖος ὁ Δειπνοσοφιστής λέγει·
« Ἦ μὲν οὖν Δωρίος ἀρμονία τὸ ἀνδρώδες ἐμφαίνει· καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς, κ.τ.λ. » Ὁ δὲ Χαρίσιος Μεγ-
άλλος εἰς τὸ περὶ Μουσικῆς τῶν παλαιῶν λέγει· « Εἶναι λοιπὸν ἡ Μουσικὴ τέχνη δεικνύουσα τὰ ἰδιώ-
ματα τῶν φωνῶν, τὰ ἱκανὰ πρὸς ἀποτελεῖσιν μελωδικῆς ἁρμονίας. Τὰ ἀπλᾶ εἶδη τῶν τόνων, ἦτοι τῶν
ἦχων, εἰς τοὺς παλαιούς κατ' ἀρχαίαν ἦσαν τρεῖς, τὸ Δωρίον, τὸ Λύδιον, καὶ τὸ Φρυγίον· ἐκ τῶν ὁποίων
τὸ μὲν Δωρίον εὗρεθῇ κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Δωρίδα, ἀπὸ τὸν Δωριέα Θάμυριν τὸν ἀνταγωνιστὴν τῶν
Μουσῶν· καὶ ἦτον τὸ πλέον βαρὺ, καὶ χθαμαλόν· εἶπεν ἀνδρώδης, καὶ μεγαλοπρεπὴ τὴν Ἀρμονίαν σου,
καὶ ὅχι χαροποιᾶν καὶ ἱλαρὰν, οὐδὲ ποικίλην καὶ πολυτροπον, ἀλλὰ σκυθρωπήν, καὶ σφοδρὰν· διὸ καὶ
ἦτον σεμνόν καὶ παραινετικόν, καὶ χρηστὸν ἐξαίρετως εἰς τοὺς ὕμνους τῶν θεῶν, καὶ εἰς τὰ τραγικὰ
μέλη ». (Καλλιόπη Παλινστοῦσα σελ. 237).

Ὁ δὲ Χρύσανθος Προδρόμος εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ὀκτὼ ἦχων περὶ τούτου λέγει· α Τὸ ἦθος
τοῦ πρώτου ἦχου σώζει χαρακτῆρα σεμνόν καὶ ἐμβριθῆ, ἢ μεγαλοπρεπὴ καὶ αξιοματικόν· καὶ ἂν αὐ-

τὸν δεύτερον ἦχον, καὶ ἀπὸ τὸν χρωματικὸν Συντονολύδιον αὐτοῦ κλάδον· ὅστις δεύτερος εἶναι ἀντίστοιχος τοῦ Αὐδίου ἦχου τῶν ἀρχαίων (α). Ἦθος τὸ σκληρόν, τὸ ἀλαζονικόν, τὸ ἐνθερμον, τὸ ἀνδρικόν, τὸ ὀρμητικόν καὶ τὸ φρικώδες, ἅπερ χαρακτηρίζουσι τὸν τρίτον ἦχον καὶ τοὺς διαφόρους διατονικούς καὶ ἐναρμονίους αὐτοῦ κλάδους, ὅστις τρίτος εἶναι ὁ ἀντίστοιχος τοῦ Φρυγίου ἦχου τῶν ἀρχαίων (β); Ἦθος τὸ ἀξιοματικόν καὶ μεγαλοπρεπές, τὸ πανηγυρικόν καὶ χορευτικόν, τὸ παθητικόν καὶ ἡδονικόν, τὸ ταπεινόν καὶ διαπεραστικόν τῆς καρδίας εἰς παρακίνησιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἅπερ χαρακτηρίζουσι τὸν τέταρτον ἦχον, καὶ τοὺς διαφόρους δραστηρίους, ἐπεισαγωγικούς καὶ ποικίλους κλάδους, καὶ μάλιστα τὸν διατονικὸν αὐτοῦ Κλάδον τὸν Συντονολύδιον, ὃς καλεῖται « Λέγετος ἦτος » ὅστις τέταρτος εἶναι ἀντίστοιχος τοῦ Μιξολυδίου τῶν ἀρχαίων (γ); Ἦθος τὸ φιλοικτίρμον καὶ θρηνώδες, τὸ διεγερτι-

τὸς ὁ ἦχος ταυτίζεται μὲ τὸν Δωρίον τῶν ἀρχαίων ὁ Πλάτων ἐθεώρει τὴν σεμνότητα τούτου, ὡς οἰκίαν πρὸς τὴν βελτιώσιν τῶν ἡθῶν καὶ παραιτησάμενος τὰς λοιπὰς διαλέκτους τῶν ἡχῶν ἐνέκρινε τὴν Δωριστί, ὡς ἀρκούσαν ἀνδράσι πολέμικοις καὶ σώφροσι. Διότι αὐτὴ τοῦ ἐφαίνετο ἱκανὴ τὴν ψυχὴν, τοῦ μὲν σωφρονούντος, νὰ τὴν ἐπιβώσῃ, τοῦ δὲ ἀνοηταίνοντος, νὰ τὴν σωφρονίσῃ.

Ἰωάννης δὲ ὁ Δαμασκηνός, καὶ ὁ συμφοιτητὴς καὶ συνάδελφος αὐτοῦ Κοσμάς ὁ μελωδὸς εἰς τὰ κατὰ τοὺς παλαιούς ὀνόματα τῶν ἡχῶν λέγουσι. « Τῶν δὲ ἡχῶν τὰ ὀνόματά εἰσι ταῦτα· ὁ πρῶτος λέγεται Ἀώριος ᾧ· ὁ δὲ δεύτερος λέγεται Αὐδῖος $\overline{\alpha\omega}$, ὁ τρίτος λέγεται Φρύγιος $\overline{\eta\eta}$, ὁ τέταρτος Μιξολυδῖος $\overline{\epsilon\eta}$, κ.τ.λ. » (Μουσικῆς Κανόνιον αὐτῶν, ὡς ἐδιδάχθησαν παρὰ τοῦ σοφοῦ αὐτῶν διδασκάλου Κοσμά τοῦ ἑἵνου ἡ Ἰκέτου. (Ἰδε προλενόμενα Παπαιδικῆς).

(α) Ὅτι ὁ ἀντίστοιχος τοῦ Αὐδίου ἦχου τῶν ἀρχαίων εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς δεύτερος ἦχος, ὅλγον ἐντεῦθεν· ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ χαρακτηρίζον τὸν δεύτερον ἦχον κατὰ τὸ συγκινητικόν καὶ τὸ χαῦνον ἦθος, αὐτὰ ταῦτα τὰ χαρακτηριστικὰ χαρακτηρίζουσι καὶ αὐτὸ τὸ ἦθος ἔχει καὶ ὁ Αὐδῖος ἦχος· περὶ οὗ ὁ μὲν Πλούταρχος λέγει. « Ὁλομπερὶ γὰρ πρῶτον Ἀριστοτέλεως ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Μουσικῆς ἐπὶ τῷ Πύθωνι φησιν ἐπικτήδιον αὐλῆσαι Αὐδιστί ».

Ὁ δὲ Πλάτων λέγει. « Τὴν Αὐδιστί συμποτικὴν καὶ ἀνειμένην· ὅθεν καὶ παραιτεῖται· αὐτὴν, ἐπειδὴ ἐγκρανεῖ τὰς ψυχὰς τῶν νέων ».

Ὁ δὲ Χρύσανθος Προῦπας εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ὀκτῶ ἡχῶν, περὶ τοῦ δευτέρου ἡχου λέγει· « τὸ ἦθος τοῦ δευτέρου ἡχου, ὃν ἦναι ἐκείνος ὅστις ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων « Αὐδῖος » οὕτως χαρακτηρῆται ἐμφυγεῖντα καὶ κινεῖντα, ὅτι δὲ καὶ λυποῦντα καὶ αἰσθὺς ἐνσταζόντα ταῖς ψυχαῖς· ὅθεν λέγουσι ὅτι ὁ Ὁρεὺς ἡμέρῃσι τὰ ἡμέρα διὰ μέσου τούτου τοῦ ἡχου ».

Ἰωάννης δὲ ὁ Δαμασκηνός καὶ Κοσμάς ὁ μελωδὸς, βεβαιοῦσι περὶ τοῦ ἡχου τούτου, ὅτι ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ Αὐδίῳ τρόπῳ, εἶναι ὁ δεύτερος ἦχος « ὁ δεύτερος λέγεται Αὐδῖος $\overline{\alpha\omega}$ »· ὡς εἴρηται εἰς τὴν ἀνωτέρω σημείωσιν.

(β) Ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ Φρυγίῳ ἡχῳ τῶν ἀρχαίων εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς τρίτος ἦχος· ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ ὅποιον χαρακτηρίζει τὸν τρίτον ἦχον κατὰ τὸ ἀλαζονικόν, τὸ ἀνδρικόν, τὸ ὀρμητικόν, τὸ ἐνθερμον ἦθος κ.τ.λ. αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἦθος χαρακτηρίζουσι καὶ τὸν Φρύγιον ἦχον· περὶ οὗ, ὁ μὲν μέγας Βασίλειος λέγει. « Ταῦτ' οἱ καὶ Ἀλεξανδρῶι ποτὲ τὸν Φρύγιον ἐπαυλίσαντα, ἐξαναστῆσαι ἐπὶ τὰ ὄπλα, λέγεται, μεταξὺ δεικνούντα· καὶ ἐπαναγαγεῖν πάλιν πρὸς τοὺς συμπτώτας, τὴν ἁρμονίαν ἡλάσαντα » (Παραίν. πρὸς τοὺς νέους § 16).

Ὁ δὲ Χαρίσιος ὁ Μεγδάνος εἰς τὸ περὶ Μουσικῆς τῶν παλαιῶν λέγει· « Καὶ τὸ Φρύγιον (μέλος) ἦτον ὁ μεταξὺ τοῦ Δωρίου, καὶ τοῦ Αὐδίου ἡχος· εὐρέθη τὸ πρῶτον ἀπὸ τὸν Φρύγα Ἰαγνιν, καὶ ἡ ἁρμονία τοῦ ἦτον διεγερτικὴ, καὶ ἄσμενος, διὸ καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ἐγένετο μάλιστα εἰς τὰ ἐρωτικά, τραγῆλὰ ἄσματα, καὶ εἰς κωμικά μέλη ».

Ἀριστείδης δὲ ὁ Κουσιντλιανός λέγει. « Τῆς ἁρμονίας ἐκάστης διαφυλάττειν τὸ ἴδιον· τῆς Φρυγίου τὸ ἐνθεον, τῆς Αὐδίου τὸ βακχικόν, τῆς Δωρίου τὸ σεμνόν, κ.τ.λ. » Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός σὺν τῷ Κοσμᾷ τῷ μελωδῷ βεβαίῳ περὶ τοῦ ἡχου τούτου εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἡχῶν, ὅτι ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ Φρυγίῳ τρόπῳ εἶναι ὁ τρίτος ἦχος. « Ὁ τρίτος ἦχος λέγεται Φρύγιος $\overline{\eta\eta}$ κ.τ.λ.

(γ) Ὅτι ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ ὑπὸ τῆς δεκάτης Μούσης Σαφροῦς ἐφευρεθέντι Μιξολυδίῳ ἡχῳ τῶν ἀρχαίων εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς τέταρτος ἦχος, ὅλγον ἐντεῦθεν· ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ ὅποιον χαρακτηρίζει τὸν τέταρτον ἦχον κατὰ τὸ ἀξιοματικόν καὶ μεγαλοπρεπές, τὸ πανηγυρικόν καὶ χορευτικόν, τὸ παθητικόν καὶ ἡδονικόν, τὸ ταπεινόν καὶ διαπεραστικόν τῆς καρδίας, εἰς παρακίνησιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων ἦθος, αὐτὰ ταῦτα τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ αὐτὸ τούτο τὸ ἦθος, χαρακτηρίζει καὶ τὸν Μιξολυδῖον ἦχον. Περὶ οὗ, ὁ Χρύσαν-

κόν και χορευτικόν, τὸ κεχγνός και ἡχυνόν, ἀπερ χαρακτηρίζουσι τὸν πλάγιον τοῦ Α'. ἦχον, καὶ ἀπὸ τοὺς διαφόρους ἀπλούς, ποικίλους καὶ χλιδανοὺς αὐτοῦ Κλάδους (α); ἦθος τὸ ἀρμόζον εἰς ἄσματα ἐπι- κήδεα εἰς μελέτας ὑψηλὰς καὶ θείας, καὶ τὸ ἡδονικόν, ἀπερ χαρακτηρίζουσι τὸν πλάγιον τοῦ Β'. ἦχον, καὶ τοὺς δραστηρίους καὶ ποικίλους τῆς ἐπεισαγωγῆς κλάδους (β); ἦθος τὸ ἡσιχαστικόν τὸ γαλήνιον, καὶ τὸ εἰρηνικόν, ἀπερ χαρακτηρίζουσι τὸν πλάγιον τοῦ Γ'. ἦχον ἡ βαρύν καὶ τοὺς διαφόρους διατον- κούς καὶ ἐναρμονίους αὐτοῦ Κλάδους (γ); ἦθος τὸ κλίνον εἰς τὸ θελκτικόν εἰς τὸ ἡδονικόν, καὶ ἔλκυ-

θος Προῦσης εἰς τὰ χαρακτηριστικά τῶν ὀκτῶ ἡχων, λέγει. « Τὸ ἦθος τοῦ τετάρτου ἡχου σώζει χαρα- κτήρα τὸ πᾶνηγυρικόν καὶ τὸ χορευτικόν. Καὶ ὅταν μὲν ἔχη Ἰσον τὸν Δι, σώζει τὸ Ἀξιωματικόν καὶ Μεγαλοπρεπές ὅταν δὲ τὸν Βου, τὸ παθητικόν καὶ ἡδονικόν· καὶ ὅταν τὸν Πα, τὸ ταπεινὸν καὶ διαπερα- στικόν τῆς καρδίας εἰς παρακίνησιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων ».

Ἰωάννης δὲ ὁ Δαμασκηνός και Κοσμάς ὁ μελωδός, εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ὀκτῶ ἡχων καὶ περὶ τούτου λέγει, ὅτι ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ Μιζολυδίῳ τρόπῳ τῶν ἀρχαίων εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς τέταρτος ἡχος. « Ὁ τέ- ταρτος ἡχος λέγεται Μιζολυδίας ἦ, κ.τ.λ. »

Ὁ δὲ Πλούταρχος λέγει. « Καὶ ἡ Μιζολυδίας δὲ παθητικὴ τις ἐστὶ, τραγωδίαις ἀρμόζουσα, Ἀριστό- ξενος δὲ φησὶ, Σαπφῶ πρώτῃν εὑρασθαι τὴν Μιζολυδιστί, παρ' ἧς τοὺς τραγωδοποιούς μαθεῖν λαθόντας γοῶν αὐτούς, συζητεῖται τῇ Δωριστί· ἐπεὶ ἡ μὲν τὸ μεγαλοπρεπές καὶ ἀξιωματικόν ἀποδίδωσιν, ἡ δὲ τὸ παθητικόν, μέμικται δὲ καὶ διὰ τούτου τραγωδία ».

(α) Καὶ ἐκ τῶν πλαγίων ἡχων (οἵτινες διακρίνονται ἀπὸ τοὺς παλαιούς διὰ τῆς ὑπὸ προθέσεως) ὁ ἀν- τιστοιχῶν τῷ Ὑποδυρίῳ ἡχῷ τῶν Ἀρχαίων εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς πλάγιος τοῦ Α'. ἦχος. Ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ ὅποιον χαρακτηρίζει τὸν πλάγιον τοῦ Α'. ἦχον κατὰ τὸ φιλοικτίρμον καὶ θρηνώδες, τὸ διεγερτικόν καὶ χορευτικόν, τὸ κεχγνός και ἡχυνόν ἦθος, αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικά καὶ αὐτὸ τὸ ἦθος χαρακτηρίζουσι καὶ τὸν Ὑποδυρίον ἦχον. Περὶ οὗ, ὁ μὲν Χρῦσανθος Προῦσης εἰς τὰ χαρακτηριστικά τῶν ὀκτῶ ἡχων λέγει. « Τὸ ἦθος τοῦ πλαγίου Α'. ἦχου κλίνει μὲν εἰς τὸ φιλοικτίρμον καὶ θρηνώδες διὰ τὰ Στιχηρικά μέλη καὶ Παπαδικὰ εἰς τὸ διεγερτικόν δὲ καὶ χορευτικόν διὰ τὰ Εἰσολογικά, εἰς ταχεῖαν ἀγωγὴν χρό- νου (τούτ' ἐστὶ τὸ « Πάτγχα Ἰερὸν »)· εἰς δὲ βραδείαν, εἰς τὸ κεχγνός και ἡχυνόν ».

Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός και Κοσμάς ὁ μελωδός βεβαιοῦσι περὶ τοῦ ἡχου τούτου εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ὀκτῶ ἡχων, ὅτι ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ ὑποδυρίῳ τρόπῳ εἶναι ὁ πλάγιος τοῦ Α'. ἦχος. « ὁ πλάγιος τοῦ Α'. λέγεται Ὑποδυρίας Δ ᾧ, κ.τ.λ. » καθὼς καὶ οἱ εἰς τὸν ἦχον τούτον στίχοι αὐτοῦ· « θρηνώδες· εἰ σὺ, καὶ φιλοικτίρμων ἄγαν, ἀλλ' εἰς τὰ πολλὰ καὶ χορεύεις εὐρύθμως, κ.τ.λ. ».

Ὁ δὲ Ἀριστόξενος λέγει. « Τὸ δὲ τῶν Αἰολέων ἦθος ἔχει τὸ γαῦρον καὶ ὀγκώδες· διὸ καὶ περιέχουσι τὸ τῆς ὑποδυρίας καλουμένης Ἀρμονίας ἦθος· αὕτη γὰρ ἐστὶ, φησὶν ὁ Πρακλείδης, ἣν ἐκάλουν Αἰολί- δα· ὡς καὶ Ἀἴσος ὁ Ἐρμηνεὺς ἐν τῷ εἰς τὴν Ἐρμιόνην Δήμητράν ὕμνῳ λέγων οὕτως Δάματα μέλπω κόραν τε Κλυμένειο ἑλαχρ Μελιδίαν, ὕμνον ἀνάρων Αἰολιδ' ἄμα βαρὺδρομον ἀρμονίαν· ταῦτα δ' ἄδουσι πάντες ὑποδυρίον τὰ μέλη. Ἐπεὶ οὖν τὸ μέλος ἐστὶν ὑποδυρίον, εἰκότως Αἰολίδα φησὶν εἶναι τὴν ἀρμονίαν ὁ Αἴσος ».

(β) Χρῦσανθος ὁ Προῦσης, εἰς τὰ χαρακτηριστικά τῶν ὀκτῶ ἡχων λέγει· « τὸ ἦθος τοῦ ἡχου τούτου σώζει χαρακτῆρα ἀρμόζοντα εἰς ἄσματα ἐπικήδεα, καὶ εἰς μελέτας ὑψηλὰς καὶ θείας· οὕτως ἔχει εἰς τὰ Στιχηρικά καὶ Παπαδικὰ, εἰς δὲ τὰ Εἰσολογικά σώζει χαρακτῆρα ἡδονικόν, ὅπου δηλαδὴ πλεονάζει μὲν ἡ ποιότης τοῦ ἡγεγῆτες, καὶ δὲν ἀκούεται ἡ τοῦ ἡγεγῆτος ». Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἡχων βεβαιεῖ ὁμοίως τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τοῦ ἡχου τούτου, ὅτι δηλαδὴ ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ Ὑποδυρίῳ τρόπῳ εἶναι ὁ πλάγιος τοῦ Β'. ἦχος. « Ὁ πλάγιος τοῦ Β'. λέγεται Ὑπολύδιος Δ ᾧ, κ.τ.λ. ».

Ὁ δὲ Μανουὴλ ὁ Βρυέννιος, εἰς τὸ περὶ τῶν ὀκτῶ ἡχων Κεφ. λέγει· « ἔκτον δὲ εἶδος τῆς μελωδίας εἶναι ἐκεῖνο τὸ ἐπίπλον ἐπέχει τὸν Ὑπολύδιον τόνον· ὀνομάζεται δὲ τοῦτο ὑπὸ τῶν μελωδοῦν ἡχος πλάγιος δεῦτερος ».

(γ) Ὅτι ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ Ὑποφυρίῳ τρόπῳ, ἦν ὁ καθ' ἡμᾶς πλάγιος τοῦ τρίτου ἡ βαρὺς ἡχος, βε- βαιούται ἀπὸ τὸν βαρύτερον καὶ κατώτατον αὐτοῦ τόνον τοῦ διὰ πασῶν συστήματος, τούτου διατονικοῦ καὶ τοῦ ἐναρμονίου γένους. Περὶ οὗ, ὁ Χρῦσανθος Προῦσης εἰς τὰ χαρακτηριστικά τῶν ὀκτῶ ἡχων λέ- γει· « οὗτος ἦχον ὀνόμασαν οἱ Φαλμυδοὶ τὸν πλάγιον τοῦ Γ'. ἦχον ἐξ ἀρχαιολογίας· διότι, καθὼς λέ- γουσι, ἐκινήσας ὁ Ἑρμῆς τὴν λύραν ἐπτάχορδον, ἐδίδαξε καὶ εὐθόγγους ἐπτά, καὶ ἦχους ἐπτά· βα- ρύτατος δὲ τὸν ἐπτά εὐθόγγων ἦτον ὁ Ζωὶ διὰ τούτου καὶ ὁ ἦχος ὅστις εἶχεν Ἰσον τὸν Ζωὶ, ὀνομάσθη βα- ρὺς ἦχος· ὕστερον ὁ Πυθαγόρας καὶ οἱ μετ' αὐτόν αὐξήσαντες εἰς ὀκτὸς τὰς χορδὰς καὶ τοὺς εὐθόγγους, καὶ τοὺς ἦχους, δὲν ἠθέλησαν καὶ ἀλλέξωσι τὸ ὄνομα τοῦ βαρέως ἡχου διὰ νὰ μὴ λησμενηθῇ παντί- πατιν ἡ ἀρχαιότερος Λύρα ».

στικόν εἰς πάντῃ, ἀπερ χαρακτηρίζουσι τὸν πλάγιον τοῦ Δ'. ἔχον, καὶ τοὺς διαφόρους ἐπειτάκτους αὐτοῦ Κλάδους (α) :

Καὶ τίς δὲν ὁμολογεῖ τὴν ἡμετέραν Ἑκκλησιαστικὴν Μουσικὴν ὅτι εἰν' ἐκείνη ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ μουσικὴ, ἥς τὰ μέλη τινύζονται, ὅπως ἰσχυρίζοντο καὶ τὸ παλαιὸν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μουσικῶν μὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ; μή τοι τὰ σημεῖα τῆς ποιότητος, δηλονότι τοῦ ὀλίγου —, τῆς πεπαστῆς $\cup$, τοῦ ἐλαφροῦ $\cup$, δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ κεφαλαιώδη ἢ μεγάλα στοιχεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, εἶον ἀπὸ τὸ ἴδιον πλάγιον, καὶ σῆμα ἀνέστραμμένον, καὶ σῆμα κατεστραμμένον, καθὼς μεταχειρίζοντο αὐτὰ εἰς τὸν μουσικὸν τονισμὸν τῆς Μελοποιίας καὶ οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἀρχαῖοι Ἕλληνες ; μή τοι τὸ κέντημα $\bullet$, καὶ τὰ κεντήματα π , καὶ ἄλλα δὲν εἶναι ἀπὸ τὸ ἀλφάβητον ὡς εἴρηται ; μή τοι

τὰ ρυθμικὰ καὶ χρονικὰ σημεῖα τῆς ἀγωγῆς τοῦ ταχέος καὶ βραδέος, ἴτοι τοῦ γοργοῦ χ καὶ τοῦ ἀργοῦ γ , δὲν εἶναι ἀπὸ τὸ κεφαλαιώδες στοιχεῖον τοῦ γάμμα ὀρθίου καὶ ἀνέστραμμένου Γ, γ ; μή τοι τὰ σημεῖα τῆς μαρτυρικῆς ποιότητος δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ μικρὰ στοιχεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, ὡς τὸ δέλτα μικρὸν δ, διὰ τὸν Δ'. ἔχον Δ, καὶ διὰ τὸν πλάγιον τοῦ Δ'. ν ὡς τὸ σῆμα μικρὸν (τὸ τελικόν)

πλάγιον ν , διὰ τὸν δεύτερον ἔχον Δ, δ, καὶ διὰ τὸν πλάγιον τοῦ Β'. π, κ' ὡς τὸ πελαστικὸν διπλοῦν $\pi\pi$

ν ν, διὰ τὸν Γ'. ἔχον $\eta\eta$, καὶ πλάγιον τοῦ Γ'. ἥ βαρὺν κατὰ τὸ ἐναρμόνιον $\eta\eta$, $\eta\eta$, καὶ τὸ ζῆτα μικρὸν πλάγιον ζ , διὰ τὸν πλάγιον Γ'. ἥ βαρὺν κατὰ τὸ δικτηνικὸν Ζ, καὶ τὸ κεφαλαιώδες ζ ἑλλησιπῆς

ἡ ἡμῖς ὀρθιον η , διὰ τὸν πρῶτον κ, π καὶ πλάγιον τοῦ Δ'. λ η κατ.λ. ὅπερ μεταχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι πλάγιον σ , καθὼς παριστάνει αὐτὸ ὁ μουσικώτατος Γρυδέντιος (δ) ;

Σὺν τούτοις καὶ τὸ εἰρηρικὸν σημεῖον τῆς ἐνάφης μικρὸν ξ , (ὅπερ ἐντιστι χειρογράφοις εὐρίσκεται γεγραμμένον καὶ οὕτως ξ , ὡς ἔχει τὸ πρωτότυπον στοιχεῖον ξ), ἡ καὶ τὸ κεφαλαιώδες ξ , καθὼς παριστάνει αὐτὸ ὁ μουσικώτατος Βασίλειος Σ. ὁ ἱατροφιλόσοφος (γ).

Εἰς δὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ὀκτὼ ἔχων ὁ αὐτὸς λέγει. « Τὸ ἔθος τοῦ βραδέος ἔχου κλίνει εἰς τὸ ἡσυχαστικόν, καὶ μάλιστα ὅταν ποιῆται χρῆσιν τῆς ἐναρμονίου κλίμακος, σῶζει χαρακτῆρα γαλήνιον, εἰρηρικόν, καὶ δυνάμενον μετρίαζειν τὸ εἰρηρικὸν τοῦ τρίτου ἔχου, καὶ κατακαίμειν τὰ πνεύματα, διὰ τοῦτο ἀπαρέσκει μὲν τοῖς νέοις καὶ τοῖς εὐγενέσιν ἀρέσκει δὲ τοῖς ἀπλοῖς καὶ γέροντι ». ὅθεν καὶ ἐπὶ περὶ τούτου κατὰλληλοι στίχοι Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, οὐκ ὀλίγον ἐμφαίνουσι τὸ φυσικὸν ἔθος τοῦ ἔχου τούτου « ὁ τοὺς λορισμοὺς ἐν βοαῖς μισῶν φιλεῖ. Ἀνδρῶν δὲ ἄσπρα δευτερόντο βρέμεις, ὧν ποιήσιος δὲ, τοὺς ἀπλῶς ἔχεις φίλους ».

Καὶ ὁ Εὐκλείδης λέγει « ἔβδομον εἶδος τοῦ διὰ πασῶν, τὸ ὑπὸ βαρὺν κλονον περιεχόμενον, οὐ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ βαρὺ ». Ἰωάννης δὲ ὁ Δαμασκηνὸς εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ὀκτὼ ἔχων τὸ αὐτὸ λέγει καὶ περὶ τῆς ἀντιστοιχίσεως τοῦ ἔχου τούτου. « Ὁ βαρὺς λέγεται ὑποφρύγιος α » ὁ δὲ Μανουὴλ ὁ Βουένιος λέγει. « Ἐβδομον δὲ εἶδος τῆς μελωδίας εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπέχει τὸν ὑποφρύγιον τόνον » ὀνομάζεται δὲ τοῦτο ὑπὸ τῶν μελοποιῶν ἦχος βαρὺς ».

(α) Ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ Ἰπομιζολοῦδῳ τρόπῳ, ἦν ὁ καθ' ἡμᾶς πλάγιος τοῦ Δ'. ἦχος· περὶ οὗ, ὁ Χρύσανθος Προύσης εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ὀκτὼ ἔχων, καὶ περὶ τοῦ ἔθους τοῦ ἔχου τούτου λέγει. « Τὸ ἔθος τοῦ πλάγιου Δ'. σῶζει χαρακτῆρα κλίνοντα εἰς τὸ θελατικόν, ἰδονικόν, καὶ ἔλκυστικόν εἰς πάντῃ διὰ τοῦτο καὶ οἱ Κῶμοι κατὰ τοῦτον τὸν ἦχον ἐμελίζοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ». Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, σὺν τοῖς ἄλλοις ἔχεις, εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἔχων, τὸ αὐτὸ λέγει καὶ περὶ τῆς ἀντιστοιχίσεως τοῦ ἔχου τούτου. « Ὁ πλάγιος τοῦ Δ'. λέγεται Ἰπομιζολοῦδης β η ». Ταῦτα πάντα εὐθὺς καὶ διατηροῦνται εἰς τὰ παλαιὰ χειρογράφα τῆς Παππαδουκῆς γεγραμμένα καὶ εἰς μεμβράνας.

(β) « Ἰποκλείδης τις εὐθόγῳ δυνάμει βαρυτάτη, καὶ πρῶτος ακουστή. ταύτην οἱ παλαιοὶ κατεστημένην, το τὸ ἡμῖς πλάγιον, καὶ ἀρχὴν τῶν σημείων ἔθεντο τοῦτο πρῶτον σ . . . » Γρυδέντιος.

(γ) Διὰ τὴν ἐκ τοῦ ἐνὸς τετραγώνου εἰς ἄλλο τετραγώνον μετάδοσιν μέλους τινος τῶν ἀρχαίων, εἰς παράδειγμα ἑξομοιοῦ αὐτὴν ὁ μουσικώτατος οὗτος Βασίλειος ὁ ἱατροφιλόσοφος εἰς τὸ περὶ Μουσικῆς Σχεδιασμά αὐτοῦ πρὸς τὰς ἀρχαίας μαρτυρίας, καὶ διαιρέσεις τῶν κοινῶν τετραγώνων τῆς ἀρχαίας Ἑλ-

Μήτοι έκείνοι οί αείδοντες Διδάσκαλοι καὶ Πατέρες τῆς νῆας μεθόδου, καὶ εὐεργέται τοῦ ἔθνους Γρηγόριος Πρωτοψάλτης, Χουρμούζιος Χερτοπούλας καὶ Χρύσανθος Προύσης, δὲν ἔλαβον τὰ σημεῖα τῆς μαθητρικῆς ποσότητος, καὶ τὰ τῶν εὐθύνων τῆς μονοτυλλάβου παραλλαγῆς ἀπὸ τὰ μεγάλα στοιχεῖα τοῦ Ὑψικονικοῦ Ἀλφραδέτου Ζ, Ν, Η, Β, Γ, Δ, Κ, κατὰ μίαν τῶν μουσικῶν μαρτυριῶν τῶν κοινῶν τετραγάρδων τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσικῆς; Μήτοι οἱ θεοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας οἱ κατὰ βάθος γινώσκοντες τὴν ἀρχαίαν μαθητρικὴν γλῶσσαν καὶ Μουσικὴν, ὡς ὁ ἱερομάρτυς Ἀθηνογένης (α), ὁ Ἅγιος Ἀμβρόσιος Μεδιολάνων (β), ὁ ἐξ Ἰταλίας αἰχμαλώτως ἐνεχθεὶς εἰς Δαμασκὸν Κοσμάς ὁ Ξένος ἢ Ἰκέτης (γ), Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, Κοσμάς ὁ Μελωδός, Λέων ὁ Σοφός, Κωνσταντῖνος Α. ὁ Πορφυρογένετος, Νικήφορος Κάλλιστος, ὁ Ξανθόπουλος, Νικόλαος ὁ Μαλαξός, Σωφρόνιος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, Ἀνατόλιος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ὁμώνυμος αὐτοῦ ἐκ τῆς Μονῆς τοῦ Στουδίτου, Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης, Βασίλειος Πιχωριώτης, ὁ Ἐπίσκοπος Μάρκος ὁ Εὐθymiκός, Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος, σὺν τούτοις καὶ ἡ Σοφωτάτη καὶ Μουσικωτάτη Καταναὴ Μοναχὴ, καὶ ἄλλοι πᾶσι στοι ποιηταὶ καὶ μελοποιοὶ, οἵτινες τὰ μουσικὰ καὶ ποιητικὰ μέτρα τῶν ποιημάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μελετημάτων, δὲν παρέλαβον ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου ποιητῆς ἀφ' ὧν ἀνέκυρτον, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν Πινδαρον, Ὀμήρων, Εὐρυπίδων, Σοφοκλέων, Ἀριστοφάνων, καὶ ἄλλων;

Μήτοι οἱ ἀντίστοιχοι ἑκτὼ ἔχου, οἷον, ὁ Πρῶτος, ὁ Δεύτερος, ὁ Τρίτος, ὁ Τέταρτος, ὁ Πλάγιος τοῦ Α', ὁ Πλάγιος τοῦ Β', ὁ Πλάγιος τοῦ Γ', ἡ Βαρύς, καὶ ὁ Πλάγιος τοῦ Δ', ὧν τὰ διάφορα ἔθνη χαρακτηρίζοντα (ὡς εἶρηται ἀνωτέρω) καὶ παραβαλλόμενα πρὸς τὰ ἔθνη ἐκεῖνα τοῦ Δωριέου, τοῦ Λυδίου, τοῦ Φρυγίου, τοῦ Μιζιολυδίου, τοῦ Ὑποδωριέου, τοῦ Ὑπολυδίου, τοῦ Ὑποφρυγίου, καὶ τοῦ Ὑπομιζιολυδίου, δὲν εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἑκτὼ ἔχου τῶν ἀρχαίων, ὡς παριστῶνται ἐν γράμματι καὶ μεμβράνῃς, καὶ ἀναριθμητοὶ χειρογράφοι τῆς Παππαδικῆς, καὶ εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ κατὰ Γραμματικὴν Κανονίου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κοσμά τοῦ Μελωδοῦ, ὡς ἐδιδάχθησαν παρὰ τοῦ σοφοῦ αὐτῶν διδασκάλου Κοσμά τοῦ Ξένου ἢ Ἰκέτου (γ).

ληρικῆς Μουσικῆς (§ 36) λέγων, « Καὶ ὁ τέταρτος ἔχος τοῦ Στιγχεραρίου διὰ τοῦ Συνημμένου τετραγάρδου ψάλλεται τὰ πολλὰ, τοῦ Α' πρὸς Δ' συναφέντος, καὶ τότε εἰς τὸν εὐθύνον τῆς Μῆτης τίθεται τὸ σημεῖον » ἐναρξὶς λεγόμενον, δηλαδὴ πάντος τὴν ἐναρξίν τοῦ Συνημμένου τετραγάρδου ».

(δ) Κατὰ τὴν μαρτυρίαν καὶ ἀπόδειξιν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου διὰ τὸ ποίημα τοῦ ἐπιθυμίου θανου « Φῶς Ἰακόν » πῶς ἦν οὗτος τὰ μουσικὰ καὶ ποιητικὰ μέτρα εἰς τὸ μικτὸν μέλος τοῦ Μιζιολυδίου (τετάρτου ἔχου) μὲ τὴν ἐπισυναγωγὴν τοῦ Λυδίου (δευτέρου ἔχου), καὶ ἐβαλλεν αὐτὸ ὁ ἱερομάρτυς Ἀθηνογένης, ὅπου εὐρίσκεται καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτὸ τὸ πρωτότυπον καὶ ἀρχαῖον μέλος, καὶ μὲ πῶσαν μουσικὴν εἶχε τορμᾶται αὐτὸ ὁ ποιητὴς καὶ μουσικός αὐτός πρὸ 1600 χρόνων; — Λέγω δὲ 250 καὶ 300, μετὰ Χριστοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς χριστιανικῆς ἱστορίας, ὅτε ἐπετελείτο ἡ βεβαία λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελαρείτου. Ἐβαλλον μὲν τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαβὶδ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, μὲ ποίους δὲ τόνους μουσικῆς εἶχον τόνισαι αὐτοὺς, καὶ πῶς ἐμέλεισαν τότε τὸ ἀρχαιότατον μέλος τοῦ νικητηρίου τροπαρίου « Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν » τὸ « Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος, Κύριος, Σαββῶθ, κ.τ.λ. » τὸ « Σὲ θανούμεν, σὲ εὐλογούμεν, κ.τ.λ. », καὶ ὁ πρωτότερος χειροδικὸς θῆνος « Σιγχεράτω πᾶσα σὰρξ βροτεία, κ.τ.λ. » καὶ ἄλλα πολλά; Πῶς δὲ ἐμέλεισαν, καὶ μὲ πῶσαν μουσικὴν ἐτόνιζαν τὸ ἀρχαιότατον καὶ ἀμύμητον μέλος τοῦ Ἀποστόλου καὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου.

(ε) Ὁ Πυθαγόρας προσέθηκε εἰς τοὺς εὐθύνους τῶν δύο τετραγάρδων, ἐποίησε τὸ διαπασῶν Σύστημα, εὐ τοὺς εὐθύνους τῆς παραλλαγῆς ἐπαρᾶλλαγιζον οἱ μετὰ τὸν Πυθαγόραν πάλιν μὲ τὴν αὐτὴν μονοτυλλάβον παραλλαγὴν τῶν ἀρχαίων, τα, τα, τη, τω, ἔως εἰς τὰ τέλη τοῦ Δ'. αἰῶνος μ. Χ.

Ὁ δὲ Ἅγιος Ἀμβρόσιος Μεδιολάνων, ὅπως συμπληρώσῃ πάντας τὰς χορδὰς τοῦ διαπασῶν δι' ἰδιαιτέρου εὐθύνου ἐν ἑκάστῃ χορδῇ, ἐπέθηκε τοὺς μονοτυλλάβους εὐθύνους τῆς μεθόδου του ἐξ ὧν ὁ παλαιός, εἰς πᾶν διαπασῶν γίνεται πρῶτος οἷον ὁ, τῶς, ὦν, ἁ, νᾶ, βᾶ, νῆ, ὁ, τῶς, καὶ, κᾶ, τᾶ, βᾶ, νῆν ἢ ὅποια παραλλαγὴ, εὐρίσκεται καὶ εἰς τὰ παλαιὰ χειρογράφα τῆς Παππαδικῆς τοῦ παλαιοῦ Συστήματος, ἐπὶ τῆς παραλλαγῆς τῶν Μαρτυριῶν.

(ς) Ὁ σοφώτατος οὗτος Κοσμάς ὁ Ξένος ἐνέβη αἰχμαλώτως ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν εἰς τὴν Δαμασκὴν ἐξ Ἰταλίας, περὶ τὰ τέλη τοῦ Ζ'. αἰῶνος μ. Χ. (ὅτε κατέπλεον αὐτὴν ἐπὶ 6—7 ἔτη εἰς αἰχμαλωσίαν). τοῦτον ἀπελευθερώσας ὁ περίφημος Σέργιος ὁ Μανσοῦρ, ὁ πατὴρ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, διετίθει αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ Μεγαροῦ ὁ δὲ Κοσμάς Ἰκέτης γενόμενος, νυκθήμερον ἐδέετο τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ τοῦ εὐεργέτου

Ἐάν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, οἱ τότε Ἐκκλησιαστικοὶ δὲν ἀπέβαλλον ἀπὸ τοῦ ἤχους τὰ πρῶτα καὶ ἀρχαῖα Ἑλληνικά ὀνόματα αὐτῶν ὡς ἐθνικά ὄθεν, οἶον, Δῶριος, Λύδιος, Φρύγιος, Μιξολύδιος, Ὑποδῶριος, Ὑπολύδιος, Ὑποφρύγιος, Ὑπομιξολύδιος, καὶ ἀντὶ τῶν ὀνομάτων τούτων, δὲν ἀντιστήγον ὀνόματα ὑστερογενῆ, οἶον· Πρῶτος, Δεύτερος, Τρίτος, Τέταρτος καὶ εἰς ἕκαστον Πλάγιον αὐτῶν, οἱ ὅποιοι διακρίνονται ἀπὸ τοὺς κυρίους αὐτῶν ἤχους διὰ τῆς ὑπὸ προθέσεως (α), ἥθελὰ πότε ὑπάρχει τοιαύτη τις ἀμφιβολία;

Μῆτοι τὸ ἐν μεμβράναις καὶ χάρταις σωζόμενον Σχῆμα τοῦ Τροχοῦ τοῦ Πενταχόρδου συστήματος, δὲν εἶναι παρηγμένον ἀπὸ τὸ κοινὸν τεράχχορδον τῶν ὑπερβολαίων, ὅπερ σχηματίζεται εἰς πεντάχορδον, περιχλειόμενον μὲ τὴν υπερτάτην χορδὴν τῆς διοξείας τῶν ὑπερβολαίων, καὶ παραλλαγίζεται μὲν μὲ τοὺς μονοσυλλάβους φθόγγους τῆς ἀρχαιοτάτης παραλλαγῆς διὰ πέντε φθόγγων τε, τα, τη, τω, τε, σαφηνίζεται δὲ μὲ τὰς ἀρχαιοτάτας μαρτυρίας ταύτας Α⁴, Β⁴, Γ⁴, Δ⁴, Α⁵ (6). ἐκτὸς τῶν κυρίων ἧ

τε τα τη τω τε

αἰσῶν τῶν πλαγίων ἢ βαρέων ἤχων, οἱ ἄπειροι κλάδοι, καὶ αἱ ποικίλαι ἀρμονίαι τῶν διαφόρων χορῶν, ἃς γινώσκωμεν καὶ διακρίνομεν μὲ τὰς ξενικάς ὀνομασίας τῶν Περσικοτουρκικῶν, καὶ τῶν Ἀραβοτουρκικῶν λέξεων *τιζ Σεπά, τιζ Χουζάμ, τιζ Τζαρτζάχ, τιζ Νεβά, τιζ Σεκλάχ, Χουσεϊν ἄσράν, Ἀδὲμ ἄσράν, Σουζινάμ, Φεραχνάχ, Καρά πατάχ, χουμαριούρ, ραχατουλλεϊλβάχ, Χιτζάκλάρ, Κιουλιζάρ, Σουζιλιλ*, καὶ ἄλλοι πλείστοι ἀρμονικοὶ κλάδοι, δὲν εἶναι αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ Κλάδοι τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς; περὶ ὧν ἀναφέρουσιν οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς, ὅσοι πραγματεύονται περὶ Μουσικῆς· ὡς ὁ Πλούταρχος, Ἀριστάδης Κουντίλιανός, Ἀριστόξενος, Φιλόξενος, Ἀθήναιος ἐν Δειπνοσοφισταῖς, Πυθαγόρας, Πλάτων, Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἄλλοι Ἕλληνες· σὺν τούτοις καὶ ὁ Πορφύριος, Εὐστάθιος Θεσσαλονικῆς Σχολιαστὴς τοῦ Ὁμήρου, Μανουὴλ ὁ Ψελλός, Μανουὴλ ὁ Βουένιος Κ. Λάσκαρις ὁ Πωγωνιάτης, Ἀγαλιανός, Ἰωάννης Μαίστωρ ὁ Κουκουζέλης, Ἰωάννης ὁ Κλαδάς Λαμππαδάριος τῆς Ἀγίας Σοφίας, Πέτρος Μπερεκέτης, Βασίλειος Σ. Ἰατροφιλόσοφος, Χρύσανθος Προύσης, καὶ ἄλλοι πλείστοι μουσικοὶ προγενέστεροί τε καὶ μεταγενέστεροι, οἵτινες ἀναφέρουσιν αὐτοὺς τοὺς ἰδίους Κλάδους, μὲ τὰς οἰκίας αὐτῶν ὀνομασίας τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων α Ὑπερδῶριος, Ὑπερλύδιος, Ὑπερφρύγιος, Ὑπερμιξολύδιος, Συντονωλύδιος (γ), Ὑσυχαστι-

καὶ ἐλευθερωτοῦ τῆς ζωῆς αὐτοῦ Σεργίου τοῦ Μανσοῦρ διὸ καὶ ἐκλήθη α Ἰκέτης». Κάτοχος ὧν ὁ Κοσμάς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν αὐτὸς ἐδίδαξε τὸν τοῦ Σεργίου τοῦ Μανσοῦρ υἱὸν Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, καὶ τὸν συνανατραφεῖντα αὐτῷ Κοσμάν τὸν ἐξ Ἱερουσαλήμ, τὴν τε Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν Θεολογίαν, κ.τ.λ. σὺν τούτοις καὶ τὴν Ἐκκλησ. Μουσικὴν.

Ζητῶ συγγνώμην παρὰ τῶν ἀδολεσχούντων ἱστορικῶς, ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός ἦν ὁ Πατὴρ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ἐν ᾧ αὐτὸς ἐσπούδασεν αὐτὴν ἀπὸ τὸν ἐξ Ἰταλίας Κοσμάν τὸν Ξένον, καθὼς καὶ ὁ Κοσμάς εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐρπούδασε παρ' ἄλλων, καὶ οὗτος παρὰ τῶν πρὸ αὐτῶν, κ.τ.λ. καὶ οὗτος ὁρεῖται ἕκαστος διὰ τῆς ἱστορίας νά ἀνατρέχη εἰς τὴν πηγὴν βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογίας.

(α) Κυριακὸς Μελλίρβυτος ὁ Θεσσαλονικεύς, ἐν τῇ Ἀρχαιολογίᾳ αὐτοῦ εἰς τὸ περὶ Μουσικῆς κεφάλαιον λέγει· α Ἄδεται, ὅτι οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ ἀπορεύοντες τὰς ἐθνικάς προστηγορίας Δῶριον, Φρύγιον, καὶ Λύδιον, ἀντιστήγαγον τοὺς ἤχους Α'. Β'. Γ'. Δ'. καὶ τοὺς πλαγίους β.

(β) Ὁ μὲν Χρύσανθος Προύσης λέγει· α ὅτι δύναται παρ' ἡμῖν τὸ Πλάγιος, τοῦτο παρὰ τοῖς παλαιοῖς εἰδύνατο ἢ ὕπο β.

Ὁ δὲ Ἀθήναιος ἐν Δειπνοσοφισταῖς λέγει· α ὁρῶντες οἱ Μουσικοὶ τὸν ὄγκον καὶ τὸ προσποίημα τῆς καλοκάγαθίας ἐν τοῖς τῆς ἀρμονίας ἤθεσιν, Ὑποδῶριον ἐκάλεσαν, ὡς τὸ προσεφερέες τῷ λευκῷ ὑπόλευκον· καὶ τὸ μὴ γλυκὺ μὲν, ἐγγύς δὲ τούτου λέγομεν ὑπόγλυκον· οὕτω καὶ Ὑποδῶριον τὸ μὴ πάννυ δῶριον β.

Ἰδὲ εἰς τὴν φυσικὴν διαίρεσιν τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, εἰς τὸ περὶ Μουσικῆς Σχῆδισμα Βασιλείου Σ. τοῦ Ἰατροφιλοσόφου. § 52.

(γ) Οἱ διὰ τῆς ὑπὲρ προθέσεως διακρινόμενοι Κλάδοι τῆς Μουσικῆς τῶν ἀρχαίων, εἰσὶν οἱ καθ' ἡμᾶς ἐπὶ τὸ ὅδ' ἐπ' ἀπάρωνοι Κλάδοι τῶν τεσσάρων κυρίων ἤχων· οἶον, Ὑπερδῶριος, καθ' ἡμᾶς εἰν' ὁ Καλλοφωνικός Εἰρμός α Ἐορθεῖ γῆ β Πέτρου τοῦ Μπερεκέτου· Ὑπερφρύγιος δὲ ἢ καθ' ἡμᾶς ἐναρμόνιος Δοξολογία τοῦ Χιουρμούζιου τοῦ Χαριτοφύλακτος, Συντονωλύδιος, κατὰ μὲν τὸ χρωματικόν, καθ' ἡμᾶς εἰν' ὁ

κόν (α), Πανηγυρικόν (β), Ὑπνωτικόν ὃ λέγεται Βαυκάλιον ἢ Βαυκαλικόν (γ), Ποταμὶς (δ), Ροδανόν (ε), Βασιλικόν (ζ), κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ἄλλὰ ποῦ εἶναι τὰ μουσικὰ καὶ τὰ περὶ Μουσικῆς σοφὰ Συγγράμματα τῶν Παλαιῶν, δι' ὧν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Μουσικὴ; Ποῦ τὸ Μουσικόν Αὐκείον τῆς ὀδικῆς (η), καὶ ποῦ εἶναι τὸ τῆς Γομφιστικῆς Σχολείον τῆς Μουσικῆς (θ); Ποῦ εἶναι οἱ Διδάσκαλοι τῆς Πραξέως, καὶ οἱ Καθηγηταὶ τῆς Θεωρίας τῆς Μουσικῆς (ι); Ποῦ εἶναι ὁ Καθηγητὴς ὅστις παραδίδων τὰ μέτρα, τοὺς ποδας, τὰ μακρὰ καὶ βραχέα, τὴν ἄρσιν καὶ θέσιν, τὸν χρόνον καὶ τὸν ρυθμὸν τῶν ποιητῶν, νὰ παραδῶσιν συγχρόνως καὶ τὸ μέλος (κ); φεῦ!!! ὁ πανδόκιμτος χρόνος μᾶς ἀφῆκεσε. μᾶς ἐστέφησε βασιλείον....

Εἰρηολογικὸς τοῦ Δευτέρου ἤχου· κατὰ δὲ τὸ διατονικόν, ὁ Εἰρηολογικὸς τοῦ Τετάρτου ἤχου, ὅστις ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν μουσικῶν τοῦ παλαιοῦ Συστήματος Δεύτερος διατονικὸς ἤχος.

(α) Ὑπνωτικόν μῆλος ἢ ἤχος, εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς Ἐπεισγωγικὸς Κλάδος τοῦ Βαρέος ἤχου, ὅπερ γινώσκουμεν Ἀραβοτουρκιστὶ «Παρχατουλλελθάχ» ὃ ἐρμηνεύεται «Ἑπυχαπτικόν».

(β) Πανηγυρικόν μῆλος, εἶν' ὁ καθ' ἡμᾶς Ἐπεισγωγικὸς Κλάδος τοῦ Τετάρτου ἤχου, ὅπερ καλεῖται Ἀραβοτουρκιστὶ «Φεραγνάχ» ὃ ἐρμηνεύεται «Πανηγυρικόν».

(γ) Βαυκαλικόν ἢ Βαυκάλιον μῆλος εἶναι τὸ καθ' ἡμᾶς ἄπλοον μῆλος τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, μάλλον δὲ ἡ σπανιωτάτη παρακλητικὴ τῆς τοῦ ἀργοῦ Συγχεραρίου προηγήσεως· ὡς ἔχει ἡ τοῦ Δοξαστικοῦ τῆς ζ'. ὥρας τῆς Ἀγ. καὶ Μεγάλης Παρασκευῆς ὃ γινώσκεται ἀραβοτουρκιστὶ «ζερζερμέ, ἢ Σαπὴ ζερζερμέ».

(δ) Ὁ Κ. Λάττικος ὁ Πωγωνιάτης, τὸν μουσικὸν Κλάδον, ὃ ὁποῖος καλεῖται Ἀραβοτουρκιστὶ «Σαζινάκ» τὸν ὀνομάζει «Ποταμίδα» φέρεται δὲ γεγραμμένον ἐπὶ κεφαλῇς ἐνὸς μαθήματος χειρουβικῶ φῦτοι τοῦ Δευτέρου ἤχου, τὸ ὁποῖον ἀρχεῖται ἀπὸ τὸν βου. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀγαλιάνος εἰς τὸν εἰς Δεῦτερον ἤχον χειρουβικόν του (β), τὸ μουσικῶς κατέρχεται εἰς εἰς τὸν κάτω Γα. ἀρχεῖται δὲ ἀπὸ τὸν θου. γράφει ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ μαθήματος τὸ αὐτὸ ὄνομα «Ποταμὶς» ὃ γινώσκουμεν ὑπὸ τοῦ ὀνόματος «Σαζινάκ».

(ε) Ἰωάννης Μαῖστωρ ὁ Κουκουζέλης, τὸν μουσικὸν Κλάδον, τὸν καλούμενον ἀραβοτουρκιστὶ «Χερουβικὸν ζάρ» ὀνομάζει «Ροδανόν»· φέρεται δὲ γεγραμμένον ἐπὶ κεφαλῇς ἐνὸς χειρουβικῶ τοῦ πληρίου Α'. ἤχου, ὅπερ ἀρχεῖται ἀπὸ τὸν Πα. μετὰ τὴν συνεπιγραφὴν ζα. φέρει καὶ προκεφάλον παρὰ τὴν ἀρχαίαν

μαρτυρίαν $\lambda \dot{\eta} \dot{\eta}$.

Ὁμοίως καὶ ὁ Πέτρος ὁ Μπερεκέτης, κατὰ μίμησιν Ἰωάννου Μ. τοῦ Κουκουζέλη, ἔχει εἰς τὸν αὐτὸν Κλάδον «Ροδανόν» ἐν Χερουβικόν, καὶ ἐν Κοινωνικόν «Αἰνεῖτε» ἀπὸ σώζονται ἐν τοῖς σημειώματι αὐτοῦ ἐξηγημένα.

(ζ) Ὁ τῆς Ἀνίας Σοφίας Λαμποδάριος Ἰωάννης ὁ Κλαδάς, τὸν μουσικὸν Κλάδον, τὸν καλούμενον Ἀραβοτουρκιστὶ «Χουμαγιούν» ὀνομάζει «Βασιλικόν» ὅπερ φέρεται γεγραμμένον ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ Μεγαλοῦ Ἀτματος «Ἅγιος ὁ Θεός» τοῦ $\lambda \dot{\eta} \dot{\eta}$ Ιεραρχοῦ $\lambda \dot{\eta} \dot{\eta}$ «Βασιλικόν» ὃ ἐρμηνεύεται «Χουμαγιούν».

(η) «Ὁδὸς ἦτις τὸ πάλαι ὀνομάζετο Ἐγκύκλιος Παιδεία· διότι αὐτὴ προάγει τὴν ψυχὴν παρέχει διατριβὴν ἡρεῖαν, ἀποπλανᾷ τὴν διάνοισιν τῶν σαύλων ἐπινοιών, καὶ ἐμβάλλει φιλοτιμίαν εἰς καλοκαυχίαν» Δ. Ν. Φωτίλας. (Ἴδε εἰς τὰ αὐτοῦ Προλεγόμενα τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας τῶν Κορασίων).

(θ) «Τί δαί; ἄρ' οὐ γυμναστικὴ καὶ μουσικὴ μαθήματι τε ὅστις προστίκει τούτοις ἐν ἅπασι τειράσθαι;» Πλάτων.

(ι) Ἐπάγχουσι μὲν καὶ σήμερον ἄνδρες πεπαιδευμένοι καὶ μουσικοί, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι τὴν ἰκανότητα τῆς παραδόσεως τούτων τῶν ὅω ἱσχυρῶν μέτρων τῆς Μουσικῆς, ἀλλὰ κίυνται ἐν παραβύθῳ καὶ γυναικα, ἐνεκα τῆς δυστυχίας καὶ ταλαιπωρίας· ἐνεκα δὲ τούτου οὐδ' ἐκτιμᾶται ἡ ἀξία αὐτῶν· ἐκτιμῶνται δὲ ἀντ' αὐτῶν οἱ ἀνίκαντοι καὶ ἐγνωστάι.

(κ) «Καὶ τὰ μὲν εἶδη καὶ τὰ μέλη τῆς κατὰ τοὺς παλαιούς Μουσικῆς, καὶ οἱ τρόποι τῆς μετὰ τῶν ποιημάτων συγκοινωνίας των, ὅτω πως εἶχον· ἡ δὲ τοιαύτη ἱστορικὴ καὶ σύντομος περὶ αὐτῶν εἴδησις εἶναι ἱκανὴ νὰ δηλώσῃ, πόσον περιστευομένης οἱ παλαιοὶ κατεγίνοντο νὰ γίνωσιν εὐεπιτυχεῖς εἰς τὰ ποιήματά των καθ' ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τὸ χρεῖστον, καὶ τελειότερον· καὶ προσέτι νὰ πληροφρήσῃ καὶ τοὺς καθ' ἡμᾶς ζηλοῦντας τὸν ποιητικόν, καὶ φιλοτιμουμένους εἰς τὴν βελτιώσιν του, ὅτι, τὰ ποιήματά των τότε ἤθελε λάβωσι τὴν πρέπουσαν ζωηρότητα, ὅποταν ἤθελον τὰ ἐνώκωσι μετὰ τὴν

Δόξαν πλούτον καὶ ὅλην ἀφθονον παιδείας καὶ Μουσικῆς, σὺν τούτοις Διδασκάλους καὶ Καθηγητάς τῶν ὧν γνησίων θυγατέρων τῆς μίας Ἑλλάδος φωνῆς, τῶν ὧν γνησίων ἀδελφῶν τῆς μίας Ἑλληνικῆς Ποικιλῆς καὶ Μουσικῆς!

Ποῦ εἶναι τὸ παρὰ τῶν Οἱ. Σοφῶν Ραβδίων ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης συλλεγθέν κατὰ προτροπὴν Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου τὸ καλούμενον *Πτολεμαϊκὸν Μουσικὸν* ὅπερ προσέταραν αὐτὸς ὁ εἰς τῆς Μουσικῆς καὶ μουσικώτατος Βασιλεὺς εἰς τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐκείνην (φεύ!) *Βιβλιοθήκην* ὡς προῖκα; Ποῦ εἶναι τὸ ἀμίμητον ἐκεῖνο Μουσικὸν πόνημα Μανουὴλ τοῦ Βρυσεννίου, δι' οὗ ὄνεται νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ μουσικὴ;

Ἄλλ' ἔτι γὰρ μετὰ τῶν τῆς ἐκλλουμένης ἐκείνης Ἀλεξανδρινῆς Βιβλιοθήκης ἀπολεσθέντων ἡ πολυπληθέστατον ἐπιστημονικῶν Ἑλληνικῶν Βιβλίων συναπολώσθη καὶ τὸ Πτολεμαϊκὸν ἐκεῖνο Μουσικὸν, ἡ πῶς εἶται καὶ αὐτὸ μετὰ τὸ τοῦ κοινωτοῦ Βιβλιοθήκης τινὸς τῆς Εὐρώπης, ὡς καὶ τὸ τοῦ Μανουὴλ τοῦ Βρυσεννίου, ὃ κείμεν εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην τῆς Γαλλίας (α);

Τὴς ἔλαβε δὲ ὅλην τὸν Κώδικα τοῦ Ἀλλαπολιτάνου, ὅστις πραγματεύεται περὶ τοῦ τονισμοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς διὰ διπλῶν ἢ συνθέτων στοιχείων τῶν κεφαλαίων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου: Τίς τῶν κατ' ἡμᾶς μουσικῶν διήλθε τοῦ Μαίεθμοῦ τὸ μουσικὸν Σύγγραμμα, ὃ πραγματεύεται περὶ τοῦ Μουσικοῦ τονισμοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς καὶ περιέχει πλείστους μουσικοὺς ὀρίτους (β).

Τελουταῖον ἐρωτῶ τοῦλάχιστον περὶ τῶν σοφῶν συγγραμμάτων τῶν κατὰ καιροὺς μεταγενεστέρων μελετητῶν καὶ Διδασκάλων τῆς παρ' Ἑλλασί σωζομένης Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς; Ποῦ εἶναι τὸ περὶ μουσικῆς Σύγγραμμα τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνου, ὅπερ βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς; Ποῦ εἶναι ἡ ἐν μερβόρνας γεγραμμένη κατ' ἐρωταπόκρισιν Γραμματικὴ τῆς Μουσικῆς, ἣτις λέγεται καὶ «Κανόνων» Ἰωάννου τοῦ Λαμπάκου καὶ Κοσμά τοῦ Μελοδου; Ποῦ τὸ Μουσικὸν Σύγγραμμα τοῦ Αυτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, ὃ πραγματεύεται περὶ τῶν πολυσυλλεγμένων ὁμηγημάτων, Ἀναρτοῦ, Λεῖψας, λαρά, Ἀγία καὶ Λεάνιε, καὶ τῆς παραγωγῆς αὐτῶν; Ποῦ κείμεν τὸ περὶ μουσικῆς σύγγραμμα τοῦ Λαμπάκου τῆς Ἀγίας Σοφίας, Ἰωάννου τοῦ Κλαδῶ; ὃ πραγματεύεται περὶ μετροφωνίας, περὶ μουσικῶν σημείων, καὶ περὶ ἤχων; Ποῦ κείμεν τὸ περὶ μουσικῆς Σύγγραμμα τοῦ Κοσμά Ἰστοῦ Ἰωάννου ἱεροῦ τοῦ Πλουσιανίδου; ὃ πραγματεύεται περὶ ἤχων, περὶ μετροφωνίας, περὶ σημείων μουσικῶν, περὶ διακρίσεως τῶν ὀκτώ ἤχων, περὶ τῶν ἐνω καὶ ἐξω ἤχων,

Μουσικὴν ἀνορθῶς κατὰ τὴν εἰς ἕκαστα ἀρχίζουσαν διάθεσιν: τοῦτο δὲ ἐπιτυγχάνεται, ὅποταν οἱ ποιηταὶ ἔβουον εἶναι ἅμα καὶ Μουσικοὶ, καθὼς οἱ ἀριστοὶ τῶν παλαιῶν ἢ ἂν τοῦλάχιστον οἱ Μουσικοὶ κατεύθυνον καλῶς τὰ ποιήματα, τὰ ὅποια ἐπιμερίζονται νὰ τονισθῶν ὅθεν δὲν πρέπει οὔτε οἱ Μουσικοὶ νὰ εἶναι ἀμέτοχοι παιδείας (καθὼς συμβαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τοὺς κατ' ἡμᾶς καιροὺς) οὔτε οἱ ποιηταὶ, καὶ εἰ δυνατόν, καὶ ἅπαντα ἡ μερὶς τῶν πεπαιδευμένων νὰ ἦναι ἀμέτοχοι τῆς Μουσικῆς. Ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς μελέτης, ὅχι μόνον μετὰ τῆς ποιητικῆς προσφερόμενα ἐνοῦται, ἀλλὰ καὶ συμπληροῦνται πολλὰ πρὸς τὴν ἀντίστροφον, καὶ ὁξυτάτη τῆς διανοίας καὶ ἡ θεωρία του εἶναι γρήσμος πρὸς τὴν ἀκριβεῖ διάνοσιν πολλῶν ἐπιστημῶν διὸ καὶ ὁ Πυθαγόρας, καὶ Πλάτων, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ Πλούταρχος, καὶ σχεδὸν πάντες οἱ μεγάλοι σοφοὶ τῆς ἀρχαιότητος ἦσαν εἰδήμονες αὐτῆς τῆς εὐγενούς μελέτης καὶ Συγγραφεαὶ περὶ αὐτῆς κατέλιπον ». (Χαρίτιος Μαγδόνας. Περὶ Μουσικῆς τῶν παλαιῶν, κτλ. Ἰδε τὴν αὐτοῦ Καλλιόπην Παλαιοστούσαν σελ. 241).

ἢ « Πῶς κρίνεται ὠφελιμώτερον; τὴν τῶν πολλῶν ἐκδοθέντων συγγραμμάτων ἐκδοσὶν ἢ τῶν ἀνεκδότων; προσήκον δὲ νῦν καὶ τῶν ἐκδοδόμενων μὲν, ἀλλὰ δυσσευρέτων τὴν ἐκκαίδεκάτην ἐκδοσὶν τοῦ . . . ἢ τσοστούς ἀξιολόγους συγγραφεῖς, ὅπου μόνον εἰς τὰς μεγάλας βιβλιοθήκας εὐρίσκονται; τὴν τεσσαρεσκαιστὴν ἐκδοσὶν τοῦ . . . ἢ τὸ περὶ Μουσικῆς Ἐμμανουὴλ Βρυσεννίου σύγγραμμα; ὁ ἀνεκδοσὶν ἐν τῇ ἐν Παρισίους βιβλιοθήκῃ κείμεν, δι' οὗ ἴσως εἶναι δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ ἡ τῶν παλαιῶν Ἑλληνικῶν Μουσικῆ ». (Ἰδε Πρόλογόν μου [εἰς ἀναίρεσιν] τῆς περὶ τῶν Ἑλληνικῶν στοιχείων ἐκφωνήσεως Παναγιωτοῦ Ἀναστασίου Γεωργιάδου Φιλιππουπολίτου).

(β) Τὸ περὶ Μουσικῆς τοῦτο πόνημα εἶναι γεγραμμένον Λατινιστῇ καὶ Ἑλληνιστῇ: φέρει δὲ ἐπιγραφὴν « Ἀνωνύμου Σύγγραμμα, περὶ Μουσικῆς Βαρχαίου τοῦ Γέροντος, Εἰσαγωγὴ Τέχνης Μουσικῆς: τόμος, ἐν 1841 » εἰς δὲ εὐρίσκεται καὶ ἀπόσπασμά τι περὶ τοῦ μουσικοῦ τονισμοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, ἐκ τοῦ Κώδικος τοῦ Ἀλλαπολιτάνου.

περὶ μαρτυριῶν τοῦ τροχοῦ καὶ τῆς διαπασῶν, περὶ τοῦ τροχαίου συστήματος τῆς Σοφωτάτης παραλλαγῆς, ἐν ᾗ ἐρμηνεύονται τῶν τριῶν γενῶν τὰ διάφορα συστήματα ἥτοι τῆς Τριφωνίας, Τετραφωνίας, Πενταφωνίας, καὶ Ἑπταφωνίας, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῷ μικρῶν τινῶν καὶ μεγάλων Τροχίσκων, δι' ὧν δύναται ὁ τεχνολόγος καὶ περιέργος Μουσικὸς νὰ ἐννοήσῃ τί ἐστὶ τὸ μουσικῶς « ἔσω καὶ ἔξω » (α). Ποῦ εὑρίσκεται τὸ μουσικὸν Ἐνχειρίδιον Μανουὴλ τοῦ Χρυτάφου, ὃ πραγματεύεται περὶ ἤχων, περὶ φθορῶν, καὶ περὶ χαρακτήρων; Ποῦ εἶναι τὸ μουσικὸν σύγγραμμα Κυρίλλου ἐπισκόπου Τήνου, ὃ πραγματεύεται περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς καὶ Ἀραβοτουρκικῆς Μουσικῆς καὶ τῶν Κλάδων αὐτῆς, σὺν τούτοις καὶ περὶ ἤχων, τόνων, φθορῶν καὶ χαρακτήρων; Ποῦ εἶναι τὸ περὶ Μουσικῆς Σύγγραμμα τοῦ εὐγενοῦς Διμητρίου Κανταμίρη, γεγραμμένον Ἀραβοπερσιστὶ, ὃ πραγματεύεται, περὶ τοῦ Τρόχου καὶ περὶ τῶν Μουσικῶν Κλάδων (β); Ποῦ εἶναι τὸ Μουσικὸν Σύγγραμμα Γαβριὴλ Ἱερομονάχου καὶ φιλοσόφου, ὃ πραγματεύεται, περὶ τῆς Ψαλτικῆς τέχνης; Ποῦ εἶναι τὸ τοῦ Νεοφύτου τοῦ Κανσοκαλοῦ τοῦ Κανσοκαλοῦ τοῦ Κανσοκαλοῦ Μουσικὸν Σύγγραμμα, ὃ πραγματεύεται περὶ προσφῶν καὶ περὶ ἀπυχνιμάτων; Ποῦ εἶναι τὸ τοῦ Ἰωάννου Μαΐστωρος τοῦ Κουκουζέλη Μουσικὸν Σύγγραμμα, ὃ πραγματεύεται, περὶ τοῦ μικροῦ καὶ μεγίστου κυκλικοῦ Τροχοῦ, περὶ τῆς πλαγίας καὶ ὀρθῆς πτώσεως, περὶ τῆς ἀντιστοιχείσεως τῶν ὀνομάτων τῶν ὀκτῶ ἤχων τῶν καθ' ἡμᾶς μετὰ τῶν ἀρχαίων (γ), περὶ τῶν κυρίων καὶ ἐπιπέτων ὀνομάτων τῶν ἀφῶνων καὶ μεγάλων ἱερογλυφικῶν σημαδιῶν, καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν τῆς ποσότητος καὶ τῆς ποιότητος Σημαδιῶν, καὶ τῶν ἐντελῶν καὶ ἀτελῶν τῆς μουσικῆς θέσεων, εἰς ὃ συνάπτει μίαν βραβύδιαν εἰς μέγα τι σύστημα, ἣν ὀνομάζει « Μέγα Ἴσον τῆς Παππαδικῆς », καὶ περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν ὀκτῶ ἤχων, κ.τ.λ. Ποῦ εἶναι τὸ περὶ Μουσικῆς ἐπιστημονικὸν Σύγγραμμα Βασιλείου Στεφανίδου τοῦ Ἱατροφιλοσόφου, ὃ πραγματεύεται φυσικῶς, καὶ μαθηματικῶς περὶ τοῦ κατὰ φύρον ἀπλοῦ ἤχου, καὶ τῆς ἐκ τῶν χορδῶν φυσικῆς παραγωγῆς τῶν τόνων, περὶ Συμφωνίας, περὶ εὐρέσεως τῶν συμφωνιῶν, περὶ τῆς διατονικῆς διαιρέσεως τῆς διαπασῶν, περὶ τῆς Κοινῆς τῶν Ἀρχαίων Μουσικῆς, περὶ τῶν τριῶν γενῶν τῆς Μουσικῆς. Περὶ ἤχων διατονικῶν ἔχουν τρόπον τῶν Μελωδῶν, περὶ τοῦ Δευτέρου ἤχου τοῦ χρωματικοῦ καὶ τοῦ λ β', περὶ τοῦ μέλους τοῦ λεγαμένου, περὶ φθορῶν, περὶ ἀργίων καὶ μελοποιίας, περὶ τοῦ προσδोरισμοῦ τῶν μουσικῶν θέσεων, περὶ τῶν Σημαδιῶν, μετὰ ἕνα πίνακα ἐν τῷ τέλει, ἐφ' ᾧ σχηματίζει πάντα

(α) Ὁ τροχὸς τῆς σοφωτάτης παραλλαγῆς τοῦ Κουκουμά, ἥτοι Ἰωάννου Ἱερῆως τοῦ Πλουσιανίδου, σχηματίζεται εἰς τετράγωνον ἐπίμικτος χιαστὸν, καὶ τοῦτο ἐκ τροχίσκων μεγαλειτέρων, ἐντὸς τῶν ὁποίων πληροῦνται μονοσυλλάβως τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον τοῦ ποιητοῦ, καὶ μικροτέρων, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἰσὶ τὰ προκείμενα τὰ θεμέλια, καὶ αἱ ἀρχικαὶ μαρτυρίαι τῶν ὀκτῶ ἤχων, ἐξ ὧν διακλαδίζονται αἱ κλίμακες τῶν συστημάτων τῶν τριῶν γενῶν, οἷον τοῦ τετραρχοῦ ἢ τριφωνίας ἢ πενταρχοῦ (τοῦ τροχίσκου) ἢ τετραφωνίας, πρὸς τὸ ὀκτάχρονον (διαπασῶν) ἢ ἑπταφωνίας· καὶ ἔσθλην μὲν τῶν μικρῶν τροχίσκων εἰσὶ μαυρίαι, δι' ὧν παραλλαγίζεται ἡ κλίμαξ καὶ τὸ μέλος ἐκάστου συστήματος· ἐξῴθεν δὲ τῶν τροχίσκων (παραπλαγίως) εἰσὶν ἄλλαι μαρτυρίαι ἀνοικταί, αἱ ὁποῖαι θεωροῦνται ἐξῴθεν τῆς τριφωνίας, τῆς τετραφωνίας, καὶ ἑπταφωνίας, καὶ αἱ ὁποῖαι μαρτυρίαι εἰσὶν εἰς τὸ τέλος τοῦ συστήματος ἐνὸς ἤχου, μαρτυρίαι προσδιωρισμέναι, ἄλλου ἤχου, οἰσυδήποτε γένους. ὁθεν καὶ γίνεται ἡ μεταβολὴ τοῦ συστήματος, κατὰ τὰ ἰδιώματα τινῶν φθόγγων τοῦ τροχοῦ. Τοῦτο εἶναι τὸ λεγόμενον « ἔσω, καὶ ἔξω » κατὰ τὰς διαιρέσεις τῶν ὀκτῶ ἤχων Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἐξηγήθησαν δὲ καὶ ταῦτα παρὰ τῶν τριῶν Διδασκάλων τῆς νέας μεθόδου, ὅσον ἐξηκριβώθησαν ἀπὸ τὸν ποιητὴν, κατὰ τὸ Γ. καὶ ΙΑ'. κεφ. ἥτοι ἀπὸ § 77, καὶ ἐρμηνεύονται ἕως εἰς τὴν § 100· τοῦ μεγάλου Θεωρητικοῦ Χρυσάνθου Προύσης.

(β) Μετεφράσθη ἐν μέρος τούτου εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλώσσαν, πρὸ ὀλίγων χρόνων.

(γ) Ὁ μέγιστος Τροχὸς Ἰωάννου Μ. τοῦ Κουκουζέλη, ἔχει συγκεντρωμένους περὶ αὐτῶν ἄλλους τέσσαρας μικροτέρους Τροχοὺς, ἐξ ὧν οἱ μὲν δύο, ἄνωθεν δεξιὰ καὶ ἀριστερά, οἱ δὲ δύο, κάτωθεν ὁμοίως· ἕκαστος δὲ τούτων, διὰ μαρτυριῶν παριστᾷ τὴν πλαγίαν πτώσιν ἐνὸς ἐκάστου κυρίου ἤχου, πρὸς τὸν ἐαυτοῦ πλάγιον, καὶ τὴν ὀρθὴν πτώσιν ἐνὸς ἐκάστου πλαγίου ἤχου, πρὸς τὸν ἐαυτοῦ κύριον ἤχον, ἐνθα ἀντιστοιχεῖ ὁ ποιητὴς (Ἰωάνν. Μ. Κουκουζέλη) τοὺς καθ' ἡμᾶς ὀκτῶ ἤχους, μετὰ τοὺς ὀκτῶ ἤχους τῶν ἀρχαίων. Ἀνωθεν δὲ καὶ κάτωθεν τῶν μικροτέρων Τροχῶν, φέρει ὀλογράφως τὰ ὀνόματα τῶν κυρίων καὶ πλαγίων ἤχων, ὡς: α Δώριος, Λύδιος, Φρύγιος, Μιζολύδιος·

α' Υποδώριος, γ' Υπολύδιος, γ' Υποφρύγιος, γ' Υπομιζολύδιος· β.

Ὁ μέγιστος Κυκλικὸς Τροχὸς Ἰωάνν. Μ. τοῦ Κουκουζέλη, καὶ ὁ Τροχὸς τῆς Σοφωτάτης Παραλλαγῆς τοῦ Κουκουμά ἥτοι Ἰωάνν. Ἱερῆως τοῦ Πλουσιανίδου σώζονται γεγραμμένα εἰς τὰ παλαιὰ χειρόγραφα τῆς Παππαδικῆς τοῦ Μ. Ἰσού.

τὰ Συστήματα καὶ τὰς διαίρεσεις αὐτῶν, μὲ Σχήματα Ἀλγεβρικά, καὶ μὲ μαθηματικὰς πράξεις, κτλ.(α). Καὶ ποῦ εἶναι τὸ μικρὸν καὶ τὸ μεγάλον Θεωρητικὸν Ἑγχειρίδιον Χουρμουζίου Χαροπόλακος; καὶ ποῦ εἶναι τὸ Μουσικὸν Ἑγχειρίδιον Γρηγορίου Πρωτοφάλλτου, περὶ ἐρμηνείας τῶν φθόγων, καὶ Κλιμάκων (β).

Παραβάλλων τις ταῦτα πάντα καὶ ἄλλα πλείστα περὶ Μουσ. Συγγραμματα, καὶ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν θρυλούμενην κατάστασιν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ὅ,τι δηλαδὴ ὑπίστη καὶ ὑφίσταται εἰσέτι, ἐρωτῶ καὶ αὖθις ἐννοῶ τί ἄρα γε ἐστερήθημεν ἢ κατὰ τὴν μουσικὴν ἡδικήθημεν; — ἐρωτῶ δὲ καὶ οἰκίους, καὶ ξένους, μᾶλλον δὲ τινὰς ἀλλοτριόφρονας καὶ τοι ὁμογενεῖς Ἑλλήνας, οὐχὶ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ὀρθοδόξων Ἑλληνικῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων Ἐκκλησιαστικῶν. Ποῖος Ἱερεὺς καὶ Ἱεροδιάκονος, ἡ ὁστος μοναχὸς Κληρικὸς τῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ καὶ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ ὀρθοδόξων Ἑλληνικῶν Ἐκκλησιῶν ὑπέρτης, κίηται τὰς ἀπαιτούμενας μουσικὰς γνώσεις; Καὶ ποῖος Ἱεροφάτης (δὲν πολὺ νὰ εἴπω μουσικὸς) εἶναι μὲ τὴν ἀπαιτούμενην μάθησιν τῆς γλώσσης, τῆς μουσικῆς, καὶ τῆς παιδείας ἀλατισμένος; Καὶ ποῖος παραδίδει τὴν θεωρίαν, καὶ ποῖος ἀκούει τὴν τῆς μουσικῆς τεχνολογίαν; Δὲν εἶν' ἀληθὲς ὅτι ὁ αὐτοδίδακτος διδάσκει ἵνα διδάσκηται παρὰ τοῦ διδασκόμενου; Δὲν εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἐνδούμεθα τὸν μανθῶσαν τῆς υπερηφανίας, ἵνα σκεπάσωμεν τὴν γυμνότητά τῆς ἀδυναμίας; Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι γινώμεθα φειδωλοὶ, καὶ δὲν παραδίδομεν τὴν τέχνην εἰς ἄλλους, ἵνα μὴ πλουτίσῃ ὁ πῶθων οὐ ὑστερούμεθα; Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν ἀρνούμεθα τὴν παράδοσιν οὐδὲ ποτε εἶδους τῆς Μουσικῆς, εἰς τὸν προτείνοντα αὐτὴν, ἢ πᾶσαν θεωρίαν, προσποιούμενοι γινώσκειν καὶ διδάσκειν αὐτὴν μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ πρακτικοῦ μέρους ὅλης τῆς ἐγκυκλίου σειράς τῆς Μουσικῆς, ἢν οὐκ εἶδαμεν ἀκόμη, οὐδὲ πόσα τὰ ἀντικείμενα τῆς παραδόσεως τῆς ἐγκυκλίου σειράς τῆς Μουσικῆς; . .

Λέγω δ' ὅτι, οὐκ ἐκλείπει ἀρχὸν ἐξ Ἰουδα· ἀλλ' ἡ τοῦ Ἥλιου περιστροφὴ συμπεριάγουσα καὶ τὴν σφαῖραν κατὰ τὸν κύκλον τῶν αἰώνων, ἴσως γεννίηται Ἑλληγόνοιδά τινα, πεπρωτισμένον διὰ φύσεως μουσικῆς, καὶ κεκοσμημένον διὰ τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ πεπλουτισμένον δι' ὧν τῶν τῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς προτερημάτων καὶ πλεονεκτημάτων.

Διὸ εὐχόμεαι (εἰ καὶ ἀνάγκη) ἵνα ὁ Πάντορος Θεὸς ἐπιδαφιεύσῃ ζῆλον καὶ προθυμίαν πρὸς τὴν παιδείαν καὶ τὴν Μουσικὴν εἰς τοὺς εὐπόρους καὶ φιλογενεῖς· οὕτω δὲ παρακινῶντες καὶ παρακινούμενοι, δὲν θέλουσι λείπει ἀπὸ τοῦ νὰ βοηθῶσι καὶ συντρέχωσι καὶ τοὺς περὶ μουσικὴν φιλολογίαν καὶ θεωρητικὰς πράξεις καταγινόμενους, φιλοτίμως δὲ ὑποστηρίζωσι καὶ τὰς ἐκδόσεις τῶν τοιούτων εὐχρηστων καὶ ἀνγκαζίων Μουσικῶν πονημάτων, ἅπερ κεῖνται δυστυχῶς ἐν παραδύτῳ καὶ γυνίᾳ.

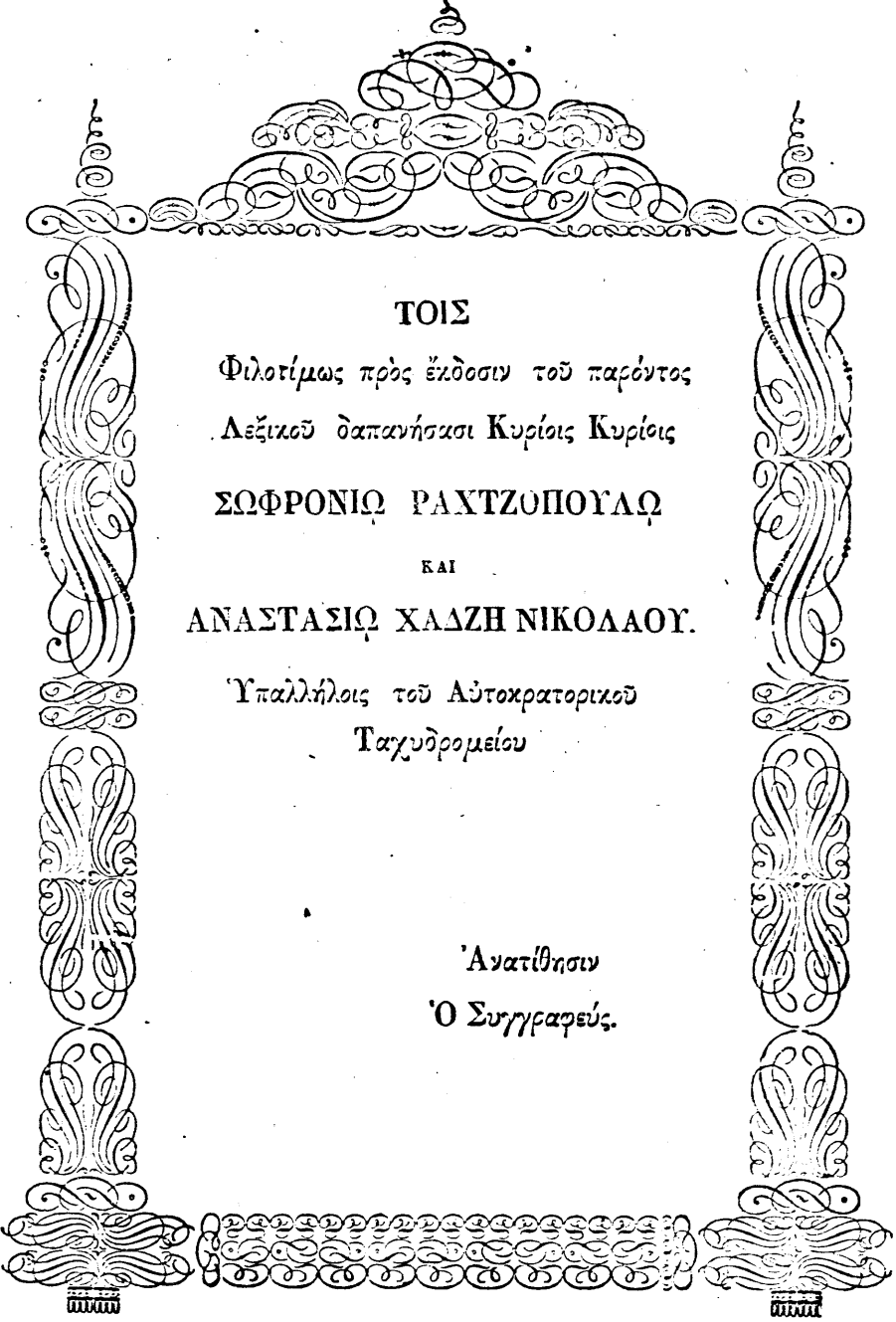
Ὅταν τοιαύτην τάσιν λάβωμεν, εὐελπίς εἴμι ὅτι τὸ πεπτωκὸς ἐγεστήσεται, τὸ νεκρωμένον ἀναστήσεται, καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ παρόντος προσβαλλομένη Ἑλληνικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ παρὰ τῶν καταρρονούτων αὐτὴν, ὡς γυνήσια Ἑλληνικὴ εἰς αἶωνα τὸν ἅπαντα ἱκανοποιηθήσεται.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον 1868.

Ὁ Συγγραφεὺς καὶ Ἐκδότης
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΦΙΛΟΞΕΝΗΣ.

(α) Τὸ λαμπρὸν τοῦτο περὶ Μουσ. Συγγραμμα, φέρει ἐπιγραφὴν, « Σχέδισμα περὶ Μουσικῆς Ἰδιότητων Ἐκκλησιαστικῆς Βασιλείου Στεφανίδου τοῦ Ἱατροφιλοσόφου κτλ. » Συνεγάρη ἐν τῷ Νεοχωρίῳ τοῦ Καταστίνου ἐν ἔτει 1861.

(β) Εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Γρηγορίου Πρωτοφάλλτου, σώζεται σὺν αὐτῷ καὶ ἐν Κανόνιον (αὐτοῦ) τῆς παρεχόμενης, ἥτις τῆς μεταβολῆς τῶν τόνων τοῦ δικτονικοῦ Γένους.

ΤΟΙΣ

Φιλοτίμως πρὸς ἔκδοσιν τοῦ παρόντος
Λεξικοῦ δαπανήσασι Κυρίως Κυρίως

ΣΩΦΡΟΝΙΩ ΡΑΧΤΖΟΠΟΥΛΩ

ΚΑΙ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΩ ΧΑΔΖΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ.

Ὑπαλλήλοις τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ
Ταχυδρομείου

Ἀνατίθουσιν
Ὁ Συγγραφεύς.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

Α.

Α α Τὸ πρῶτον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Τὸ πρῶτον φωνῆεν τῶν ἑπτὰ φωνιέντων. 3) Ἡ πρώτη καὶ κυριωτέρα προσφωδιακὴ φωνὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσικῆς. 4) Ἡ προφῶς τῆς βάρους τοῦ φυσικοῦ μείζονος τόνου τοῦ ἀρχαιοτάτου Δωρίου ἤχου. 5) Ὁ ὁδηγὸς τῆς καταμετρήσεως τοῦ Πενταχόρδου. 6) Ὁ ἀρκτικός φθόγγος τοῦ πρώτου τόνου τῶν Ὑπατῶν, ὃν ἐπρόσθεσεν ὁ Πυθαγόρας, εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν κοινῶν Τετραχόρδων ὀνομάσας αὐτὸν «Προσλαμβανόμενον». 7) Τὸ κατὰ τοὺς Ἑκκλη-

σιαστικούς νοούμενον ἀπὸ πᾶν τοῦ πρώτου ἤχου ὡς $\overset{\sim}{\eta}$ νη $\overset{\sim}{\pi\alpha}$, $\overset{\sim}{\eta}$ δι $\overset{\sim}{\kappa\epsilon}$, κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ ἀρχαιοτάτου συστήματος τοῦ Τροχοῦ. 8) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου Π: καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Πα, τῆς παραλλαγῆς τῆς Νέας μεθόδου μετὰ τοῦ συμφώνου Γ, καὶ ἀποτελοῦν τὸν φθόγγον Γα.

Α. α. Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον, δηλοῦν τὸ μοναδικὸν μέτρον τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων χαρακτῆρων τῆς ποσότητος, εἰς τὴν συνεχῇ καταμέτρῃσιν τῶν φθόγγων αὐτῶν. $\overset{\sim}{\alpha}$, $\overset{\sim}{\alpha}$, $\overset{\sim}{\alpha}$, $\overset{\sim}{\alpha}$. 2) Ὡς τακτικὸν δηλοῦν τὸ ἀρκτικόν, ἢ μοναδικόν, ὡς εἰς, μία, ἐν ὡς ἤχος Α', $\frac{1}{2}$ Α', κτλ.

Α. α. Μικρὸν ὀξύτονον· ὁ πέμπτος μονοσύλλαβος φθόγγος τῆς ἀρχαίας παραλλαγῆς (τῆς Ἑκκλ. Μουσικῆς) τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων· ἐξισοῦται δ' ὁ φθόγγος αὐτὸς α. μετὰ τὴν πολυσύλλαβον μὲν τοῦ Παλαιοῦ συστήματος «Ἀγια» μετὰ τὸν Δι. δὲ τοῦ Νέου συστήματος. (Ἴδε Παρακλαγή).

Α. α. Μικρὸν διοξύτονον· ὁ δωδέκατος φθόγγος τῆς δις διαπασῶν τῆς ἀρχαίας παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων.

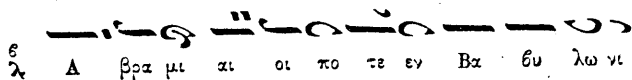
Α. Μεγάλων καὶ ἀπλοῦν. Ἡ μετὰ τὸ ἴσον (προσλαμβανόμενον) πρώτη μαρτυρία τῆς Α' διαπασῶν τῆς ἀρχαίας παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. 2) Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ ἀντιφωνία τῆς Μίσων διατόνου χορδῆς τοῦ λιχανοῦ τόνου τοῦ Τετραχόρδου τῶν Μίσων τῆς Μουσικῆς τῶν Ἀρχαίων, ὅστις ἐξισοῦται μετὰ τὴν ἐπὶ τὸ βαρὺ ἀντιφωνίαν τοῦ «Ἀγια» τοῦ παλαιοῦ συστήματος ἢ μετὰ τὸν κάτω $\overset{\sim}{\eta}$ $\overset{\sim}{\epsilon}$, τοῦ καθ' ἡμᾶς συστήματος τῆς Νέας μεθόδου, καὶ μετὰ τὸν τῶν Ἀράβων φθόγγον (ἢ τὴν χορδὴν τὴν ἀνοικτὴν) ἣτις καλεῖται «Γεκιάχ».

Α' Μεγάλων καὶ ὀξύτονον· ἡ πρώτη μαρτυρία τῆς Α' χορδῆς τῶν βαρυτάτων τόνων τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν ἐπὶ τῆς χορδῆς τοῦ προσλαμβανομένου τόνου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

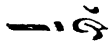
Α" Μεγάλων διοξύτονον· ἡ τετάρτη μαρτυρία τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν, ἐπὶ τῆς χορδῆς τῶν Ὑπατῶν διατόνου, ἢ λιχανοῦ τόνου. Αἱ δύο ὀξεῖαι δηλοῦσιν ὅτι εἶναι ἐκ τῶν μαρτυριῶν τοῦ ἐκ τῶν κοινῶν δευτέρου Τετραχόρδου, ὅπερ ἐστὶ τὸ Τετράχορδον τῶν Μίσων.

ΑΔ' Μεγάλων σύνθετον ἀπὸ δέλτα καὶ ὀξεῖαν· ἡ τετάρτη μαρτυρία τοῦ κοινῶν Τετραχόρδου τῶν Μίσων τῆς χορδῆς τοῦ τόνου τῆς Μίσσης· τὸ ἐπὶ τοῦ Α, δέλτα Δ' μετὰ ὀξεῖαν δηλοῖ τὴν ἀντιφωνίαν τῆς ἀνοικτῆς

ψῶδης Δ'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ.

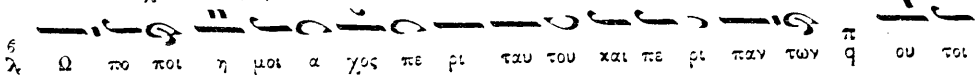

Ἔ λ Α βρα μι αι οι πο τε εν Βα θυ λω νι

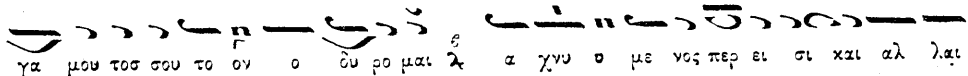

Παι δες ᾗ κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασίων)

Σημ. Φαίνεται ὅτι τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἔλαβεν ὁ ποιητής τοῦ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Φ. τῆς Ὀδύσσειας. α' Ὡ πόποι, ἤμοι ἄχος περὶ τ' αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων. π. (στίχ. 249)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε δύο στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού, οἷον ἤχος Δ'.

Ἔ Ω πο ποι η μοι α χος πε ρι ταυ του και πε ρι παν των ᾗ ου τοι

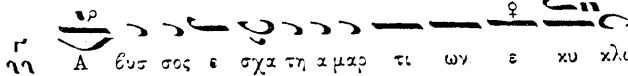
γα μου τος σου το ον ο θυ ρο μαι ἔ α χνυ σ με νος περ ει σι και αλ λαι

πολ λαι αι Α χαι ἰ δες α μεν εν αυ τη

Ἀβυσσος ἐσχάτη ἀμαρτιῶν. Στίχος ἑξαμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συναισθημένος ζ'. ψῶδης ἐκ τῶν Ἀναστασίμων Καταβάς. τοῦ Γ'. ἤχου α' Ὁ τὰ ὕδατα πάλαι νεύματι θείῳ. 3) Εἰρμολ. πρόλογος Κανόνος

ζ'. ψῶδης Γ'. ἤχου. Γένος ἐναρμονίου

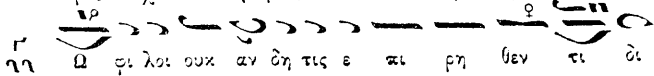

Ἔ Α βυσ σος ε σχα τη α μαρ τι ων ε κυ κλω

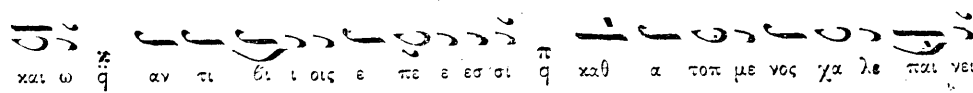

σε με ᾗ και ε κλει ει πει το πνευ μα α μου ᾗ

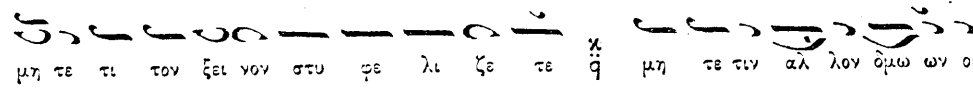
Σημ. Φαίνεται ὅτι, ὁ Πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Γ. τῆς Ὀδύσσειας. α' Ὡ φίλοι οὐκ ἂν δῆ τις ἐπὶ βῆθέντι δικαίῳ. (Ἰδὲ στίχον 322)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τέσσαρες στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού, οἷον ἤχος Γ'.

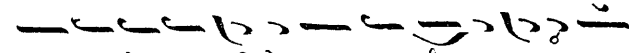
Ἔ Ω φι λοι οὐκ αν δη τις ε πι ρη θεν τι δι

και ω ᾗ αν τι βι ι οis ε πε ε εσ σι ᾗ καθ α τοπ με νος χα λε παι νει

μη τε τι τον ξει νον στυ ρε λι ξε τε ᾗ μη τε τιν αλ λον ὁμω ων οι

κα τα ὠ ματ Ο δυσ ση ος θει ει οι οι ο

Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ. κτλ. στιχολογία τοῦ Α'. ἀντιφώνου α' ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου κτλ. τῆς καθημερινῆς ἀκολουθίας ἐκ τοῦ 91^{ου} ψαλμοῦ.

Ἀγαλλιᾶσθε. Κοινωνικὸς ὕμνος, ψαλλόμενος εἰς μνήμας Προφητῶν καὶ Δικαίων, καὶ τῇ Κυριακῇ τῶν Ἀγίων Πάντων· οὗ τὸ κείμενον α' Ἀγαλλιᾶσθε δικαιοὶ ἐν Κυρίῳ, τοῖς εὐθέσι πρέπει ἀίνεσις. » (ψαλμ. 32. 2) Μάθημά τι Παππαδικόν, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἥτοι φύσει Παππαδικόν κατὰ τὸ μέρος.

Ἀγαπήσω σε Κύριε ἡ ἰσχύς μου, κτλ. ψῶδη ψαλλομένη εἰς τὸν χαριετισμὸν τοῦ ἱερουργούντος, καὶ εἰς τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν τῶν συλλειτουργούντων ἱερέων τε καὶ Ἀρχιερέων, πρὸ τῆς φωνήσεως τοῦ Συμβόλου, ἐπὶ τῆς ἱερᾶς Λειτουργίας. 2) Ἀγαπήσω Σε, σύντομον ἀρχαῖον, εἰς ἤχον βαρύν. 3) Ἀγαπήσω Σε, ἀργὸν μεταγενέστερον εἰς ἤχον Β'. 4) Προκείμενον ἱερατικὸν τῆς Ε'. τῆς Διακαινισμού.

Ἀγγελοι τὴν εἰσόδον τῆς Παράγρου· ἢ Ἀγγελοι τὴν ἀνάδον τοῦ Δεσπότου· στιχολογία Θ' ψῶδης.

Ἀγγελος πρωτοστάτης· Μάθημά τι τοῦ Οἰκηματρίου, οὗ ὁ ποιητὴς ὁ Λαμπαδάριος τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάννης ὁ Κλαδάς· ἐξηγητὴ δὲ εἰς μὲν τὸ Παλαιὸν παρὰ Πέτρου Λαμπ. τοῦ Πελοπον. εἰς δὲ τὴν Νέαν μέθοδον παρὰ Γρηγορίου Πρωτοψ. καὶ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, σώζεται δὲ καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις

ριακήν, κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ Θεοφανείων, καὶ εἰς τὴν Ἑορτὴν τῆς Περιτομῆς, οἷα ἡμέρᾳ καὶ ἂν τύχη· ψάλλεται καὶ εἰς ὅκτῳ ἤχους. 2) Μήτριά τι ἔκτενές τοῦ Παππαδοῦκοῦ εἶδους· οὐ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἵτοι φῦται Παππαδοῦκον κατὰ τὸ μέλος.

Αἰνεῖτε. Στιχολογία τῶν Αἰῶνων τῆς καθημερινῆς ἀκολουθίας τονισμένη καὶ εἰς ὅκτῳ ἤχους· ἦς ὁ τρόπος τῆς συνθέσεως, ἦχος $\bar{q}$ π

Αἰ νει τε αὐ τον Η λι ος και Σε λη νη
αι νει τε αὐ τον παν τη τα α στρα και το φω ως (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβιῶν ἑκδοσις Α').

Αἱροι. Κανονικὴ σειρά τῆς πρωϊνῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας. 2) Οἱ πρὸ τῶν στιχῶν καὶ Προσομῶν ψαλλόμενοι προφητικοὶ στίχοι τοῦ Δαυὶδ «Πᾶτα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον κτλ.» (ψαλμ. 149).

Αἰνοῦμεν εὐλογοῦμεν, κτλ. στίχος προψαλλόμενος εἰς πλήρωσιν Η'. φῶδης ἐν γένει Ὡδῶν καὶ Καταβασιῶν, ἐφ' ὧν τῶν ἤχων.

Αἰδῶσις. κύριός τις ἦχος καὶ ἑννατος τὸν ἀριθμὸν τῆς ἀρχαίας Ἑλλήν. Μουσικῆς, ἀρμόδιος εἰς τὰ λυπηρὰ ἔπη τῶν ἐξαμέτρων (Βασιλείου· Τατσοβιλόσοφος Σχεδίσμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς Κεφ. Ζ'. περὶ ἤχων διατονικῶν).

Αἰ χεῖρες Σου ἐποίησάν με στιχολογία τῆς νεκρωτίμου Ἀκολουθίας, τῆς Β'. στάσεως (ψαλμ. 118) ψαλλομένη εἰς ἦχον $\bar{A}$ Α'. ἐπὶ τῆς διατονικῆς τριφωνίας αὐτοῦ. $\bar{A}$ $\bar{q}$ $\bar{u}$

Α Ὁ τι ε γεν νη θην ως α σκος ε εν πα α χνη $\bar{q}$ κτλ.

Ἀκάθιστος. Ὕμνος νικητῆριος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. 2) Ἀκολουθία τις, εἰς ἣν ψάλλονται τοῦ Οἰκουμενικοῦ μαθῆματα· τὸ Τροπάριον «Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς.» Τὸ Κοντάκιον «Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τῇ νικητρίцᾳ.» Οἱ 24 Οἴκοι τῆς Παναγίας «Ἄγγελος πρωτοστάτης» κατ' ἀλφάβητον. «Ὁ δὲ Αἰμπαδάριος Ἰωάννης τούτων ὕστερος ὢν, καὶ οὐδὲν ἐλαττούμενος τῶν προτέρων, καὶ ἂν ταῖς λέξεσι γράφων ἰδίᾳ χεῖρὶ ἔρῃ. «Ἀκάθιστος ποιηθεὶς παρ' ἐμοῦ Ἰωάννου Αἰμπαδαρίου Κλαδᾶ, μιμουμένη κατὰ τὸ δυνατόν τὴν παλαιὰν Ἀκάθιστον.» (Μανουὴλ Αἰμπαδάριος ὁ Χρυσάσης. Ἰδὲ Οἶκος.) Ἐπειροφῶς δὲ καὶ οἱ ἐγκωμιαστικοὶ καὶ πηνηγυρικοὶ στίχοι τοῦ ὕμνογράφου Ἰωσήφ. «Ἀνοιξω τὸ στόμα μου καὶ πληρωθήσεται πνεῦματος.»

Ἀκατάληπτόν ἐστι. Στιχολογία ἀρκετικὴ ψαλλομένη πρὸ τῶν Κανόνων τῆς θ'. φῶδης, τῶν Καταβασιῶν «Χέρσον ἀθυσσοτόκον» εἰς τὴν Ἑορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰς ἦχον γ'. ἀρμονικῶς.

Α κα τα α α λη πο ο ον ε ε σι ι ι ι ιν ηη το ο τε λου
ου ου με νο ο ον εν σοι ηη

Ἡ κατ' ἀλφάβητον αὕτη στιχολογία τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰς χειρόγραφόν τι ὑπάρχει ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους ἥτοι ἀπὸ τοῦ ἄλφα Α, ἕως τοῦ ὠμέγα Ω· οἷς τὸ ἄλφα ΑΑ, οἷς τὸ ἦτα ΗΗ, οἷς τὸ θῆτα ΘΘ, καὶ τοῖς τὸ ΣΣΣ.

Ἀχόκκα Κύριε τὴν ἐνδοξὴν σου οἰκονομίαν. Στίχος ἑξαμέτρος μικροσκαλῆς. 2) Εἰρμός συνειθισμένος δ'. φῶδης β'. ἤχου. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος δ'. φῶδης β'. ἤχου. Γένος χρωματικοῦ. $\bar{u}$ $\bar{u}$ $\bar{u}$ Πα.

Α κη η κο α Κυ ρι ε την εν δο ξα ον σου οι κο νο μι αν κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασιῶν).

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ τῶν Κοσμῶν ὁ μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἀπὸ τοῦ στοιχείου Υ. τῆς Ὁδοῦ. «Ἄ δαίλοι, τί κακὸν τότε κρίνετε;» (Ἰδὲ στίχον 351) διότι πολὺ καλὰ

τονίζονται οι έκαστε δύο στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἑνώνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα, τούτου τοῦ μικροῦ σκελοῦς Εἰρμού, οἷον ἤχος β'. Πα.

Α δει λαι τι κα κόν το δε πα σχε τε ε νυ κτι μεν υ με ων ει λυ α ται
κα φα λαι αι τε πρ σω πα τε νερ θε τε γου ου να

Ἀκήκοα Κύριε φωνῆς σου δι' εἰπας· στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειδημένος ὁ. φῶς· ἐκ τῶν Καταβασίων τῶν Θεοφανείων. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος ὁ. φῶς β'. ἤχου γένους χρωματικοῦ.

Πα, Α κη κο α Κυρι ε φωνης σου εν ει πας φω νη βο ων τος εν τη ε
ρη μω

(Ἰδὲ Εἰρμολόγιον Καταβας.)

Σημ. Φαίνεται ὅτι καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ μελωδός, ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού, ἀπὸ τοῦ στοιχείου Γ τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὁμήρου «Τηλέμαχ' οὔτις σῖτο κακοξινότερος ἄλλος.» (Ἰδὲ στίχ. 376.) διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ έκαστε πάντε στίχοι, καὶ ἑνώνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ μακροσκελοῦς Εἰρμού οἷον ἤχος β'. Πα.

Τη λεμαχ ου τις σει ο κα κο ξει νο τε ρο αλλος αι ον εν μεν τι να του τον
ε χεις ε πι μα στον α λη την σι του και οι νου κε χρη με ε νοι ου ου δε
τι εργων εμ παι ον ου δε θε ης αλλαν τωσ σχ θος α ρου ρης αλ λος δαυ τε
τις β ου τος α να ε στη μαν τω ε σθαι

Ἀκήκοον ὁ Προφήτης· στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειδημένος ὁ. φῶς· ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Ἀποκρίως. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος ὁ. φῶς β'. ἤχου γένους χρωματικοῦ. Βου.

Α κη κο εν ο ελφο γη της την ε λεω σιν σου Κυρι ε και ε φο δη η θη
κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολ. Καταβας.)

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν ἄγιος Ἀνδρέας Κρήτης, ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τοῦ στοιχ. Η τῆς ἱλ. τοῦ Ὁμήρου· «Ὡς ἔραθ'· οἱ δ' ἔρα πάντες.» σίγ. 92· οὔτις πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ τρεῖς έκαστε στίχοι καὶ ἑνώνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού οἷον ἤχος β'.

Ως ε σκ θαι εα α ρα παντες α κην ε γε νον το σι ω τη αι δε σθε εν μεν
α νη να σθα δαι παρ ου πο δε ε χθαι ε φα ε δε ε θη Με νε λζ ος

Ἀκροστιχίς. Οἱ μουσικῶς τονισμένοι στίχοι, ἐπὶ τῶν ἀρκτικῶν στοκαγίων ἐξ ἐξαλογῆς ἀρίστου λόγου ὄντιναι, ἀπὸ τονισθῶσι κατὰ πρόλογον, τότε ἡ ποιησις τῶν στίχων τοῦ λόγου λέγεται φῶς, ἢ πρῶτον, ἢ τετραπλῶν ὡς οἱ ὅροι οὗ τῶν φῶδων τῶν Ἀγίων Παθῶν ὡς ἡ ἀκροστιχίς τῆς ἀγίας καὶ Μεγάλης Πα-
τρίδος « Τετραδρ φαλλω » τῆς ἀγίας καὶ Μ. Πάμπτης « Προσάββστον » κτλ. 2) ἡ ἐπὶ τῶν στοκαγίων τῶν λέξεων διὰ κλίτους στίχου τονισμένη ἑλληνικῶς τε καὶ μουσικῶς, ἐπὶ τῶν μέτρων τῶν Εἰρμῶν καὶ Καταβαστῶν ἀκροστιχίς, ἥτις φαλλεται κατὰ μέτρον φθικόν, ἢ κατὰ μέτρον προσόμοιον. 3) μέρος τῆς ἑ-
λκς πρωινῆς ἢ ἑσπερινῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἀκολουθίας, ποιημένη σειρά διὰ στίχων, ἣν ἐννοούμεν ἐκκλη-
σιαστικῶς α' Ἀκροστιχίδα, καὶ Στίχον, καὶ κοινῶς Κανῶνα » ὡς ἡ ἀκροστιχίς τοῦ Τριώδικου Κανῶνος
« Μίαν σε μέλω πὴν τριστίλιον φύσιν. » ὡς ὁ ἱερεὺς Κανὼν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς « Νικηφόρου Καλ-
λίστου τοῦ Ξανθοπούλου, » ὡς ὁ νικητήριος Κανὼν τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου « Χαρὰς δοχεῖόν σοι πρέπει
χαίρειν μὲν, ἰωσήφ » κτλ.

Ἄλλ' ἄρετ' ἀνιρμείσι χρησιμοῖς. Λέσωμεν ὁποιαῖς. Τὸ τῆς Λαμπροφύρου Ἀναστάσιως πρῶτον Προ-
καίμενον τοῦ Ἡρώικου Εὐαγγελίου « Πρόσχωμεν. » εἰς ἔχον Φρύγιον ἢ γ' ὅδεον ἐιρηολογικῶς μετρί-
ωνιν, κατὰ τὸ μικτὸν εἶδος· οὗ τὸ πρωτότυπον μέλος.

Ἄλλ' α α γετ α τρε με σι χρησιμους η λε ευ σω μεν υπ πο παεις

Ἀλλοτρή. Τροπὴ συστήματος ἀπὸ Διαπασῶν εἰς Τροχόν καὶ τ' ἀνὰ πάλιν. 2) τροπὴ τόνου μείζονος ἢ
ἐλάσσονα ἢ διὰ γένου καὶ τ' ἀνὰ πάλιν. 3) τροπὴ φθόγγου ἐπὶ τῆς παραλλαγῆς τοῦ Τροχού. 4) τροπὴ σέ-
νου κατὰ παραχρᾶσιν, ἥτις λέγεται δύναμις τόνου. 5) τροπὴ Μουσικῆ ἢ δογματικῆς ποδός, ἐξ ἀναλλοτρίως ἢ
συμπτύτως. 6) ἀλλαγὴ ρυθμοῦ κατὰ γένον, ἐξ ἀνωγῆς ἰδιωτέρας. 7) ἀλλαγὴ φωνῆς, ἀπὸ φυσικῆς εἰς
νόθον. 8) ἀλλαγὴ ἤχου, ἀπὸ διατονικῆς, εἰς χρωματικῆς, ἢ ἐναρμόνιον καὶ τ' ἀνὰ πάλιν. 9) ἀλλαγὴ μέλους
ἐμοίου ἤχου, εἰς ἀνόμοιον εἶδος, ὡς ἀπὸ Ἰδομέλεον εἰς Προσόμειον ἢ τ' ἀνὰ πάλιν. 10) ἀλλαγὴ Προσ-
ομίων τοῦ αὐτοῦ ἤχου, εἰς ἀνόμοιον μέτρον τοῦ στίχου ὡς ἐκ τοῦ « Ὡς γεννητὴν ἐν Μάρμαρι. » εἰς τὴν
« Ἐδωκας σημεῖωσιν. » ὡς ἐκ τοῦ « Τὸν Οὐρανίον ταγματῶν. » εἰς τὸ « Παντοκράτωρ Μάστερες Χι-
στοῦ, » κτλ. ὅπερ ὀνομάζεται ἀπὸ τούτῃ παλαιῶς ε Δεύτερος πῶς, ἢ πῶς ἄλλος, » καὶ ἀλλαγὴ μέλους
κατὰ γένος.

Ἀλληλουάριον. Τὸ πρὸς τιμὴν πανηγύρεως, ἢ δι' ἀρχιεπισκοπὴν ἐνδοχόμενης αἰτίας, φαλλόμενον ἀρχαῖον
Ἀλληλουία. 2) πεποικιλμένον μικτὸν τι μάθημα τοῦ Παππαδικῆς μέλους, μετὰ ἐπισυναγωγῇ τοῦ ἑσῶ
Θεματισμοῦ ἢ φθορᾶς τοῦ β'. ἤχου —Θ—, φαλλόμενον εἰς Δ δ. ἔχον τοῦτο λέγεται Ἀλληλουάριον ἢ Ἀλ-
ληλουιάριον ὑπάρχει εἰς τὴν Παππαδικὴν καὶ ἄλλο Ἀλληλουιάριον παλαιὸν εἰς ἔχον βαρύν. 3) Ἐπιφώνημα
ἢ ἐπιφώνημα τοῦ ἱεροῦ Ἀποστόλου, φαλλόμενον Ἀλληλουία, κατὰ μὲν τὸ ἀρχαῖον εἰς ἔχον Δ δ. καὶ εἰς
ἔχον βαρύν κατὰ δὲ τὸ σύντομον, εἰς ἔχον β.

Ἀλληλοῦθα. Ὑμνος Ἀγγελικῆς. 2) ἐπιφώνημα τοῦ ἱεροῦ Ἀποστόλου. 3) ἐπιφώνημα τοῦ Χερουδικοῦ
καὶ Κοινωνικοῦ ὕμνου. 4) ἐπιφώνημα ἐπὶ τῶν χαρμοσύνων, ἐπὶ τοῦ Εἰσοδικοῦ καὶ Ἀντιφώνου τῆς β'. εἰ-
σεως, ἐπὶ τοῦ ὕμνου τοῦ Βαπτίσματος. « Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε. » ἐπὶ τῶν στίχων τῶν Παύλου
λέων, καὶ ἐπὶ τῶν στίχων τῶν τριῶν φαλμῶν τοῦ δ. Καθίσματος καὶ ἐπιλογος τοῦ Προσμουακοῦ φαλμῶν.
5) ἐπιφώνημα τῶν Ἀναστασιμῶν καὶ χαρμοσύνων Εὐλογηταρίων. 6) προσφώνημα ἐπὶ τῶν πανθίων, ἀπὸ
τοῦ « Θεὸς Κύριος. » Ἀλληλοῦθα καὶ ὡς ἐπὶ τῆς μετόχης τοῦ Ἁγίου Εὐχελαιίου, ἐπὶ τῶν νεοτεσιμῶν ἡ-
μερῶν τῆς ἀγίας καὶ Μ. Τεσσαρακοστῆς, ἐνταῖς ὑπάρχει Μετανοία, ἥτις ἀκολουθεῖ τὸ « Ἀλληλοῦθα » διὸ
καὶ γέγραπται « εἰ μὲν ἐστὶν Ἀλληλοῦθα, ποιῶμεν Μετανοίας, εἰ δὲ οὐκ ἐστὶν Ἀλληλοῦθα, καταλιπα-
νται. (θέσισμα τῶν ἁγίων Πατέρων.) 7) ἐπιφώνημα ἑκάστου στίχου, τῶν τριῶν στάσεων
τῆς νεκρώσεως ἀκολουθίας. 8) ἐπιφώνημα τῶν νεκρώσεων Εὐλογηταρίων. 9) ἐπιφώνημα τῶν εἰς Θεοὺς
ὑπαγομένων Κοινακίων καὶ Οἰκῶν. 10) ἐπιλογος τῶν τριῶν στάσεων τῶν φαλμῶν ἑκάστου Καθίσματος,
καὶ ὧν τῶν φῶδων τῶν Ἀναβαθμῶν τοῦ υἱ. Καθίσματος. 11) τέλος τῶν ἐννέα Προφητικῶν φῶδων. Μουσ.
σέξ, Ἀννης, Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, Ἰωάν, ἐκωνάριον τριῶν Παίδων, καὶ Ζαχαρίου πρὸς τὴν ἐννάτην
12) λέξις Ἑβραϊκῆ ἐμπνευσμένη πολλὰχῶς, κυρίως εἰς τὸ « Ὑμνεῖτε τὸν ἑντα Θεόν. » (Ἀνθιμὸς Γαζής.)

Ἀμήν. 5) τὸ κατὰ τὸ εἶδος τῶν Μοναστηριακῶν εἰς συγχωρήσιν τῶν συναδελφῶν, « Δι' εὐχῶν. » — ὁ Θεὸς συγχωρήσῃ » εἰς χαριτισμὸν δὲ, « Δι' εὐχῶν. » — Ἀμήν. »

Ἀμικτα. Τὰ ἀπλὰ καὶ γνήσια μαθήματα τοῦ συντόμου Εἰρημολογίου, τοῦ συντόμου Στιχηραρίου, ἐκτὸς τῶν ποικίλων Καθισμάτων καὶ Ἀπολυτικίων τοῦ ὁ. ἔχου κτλ.

Ἀμμητος, μητον τὸ λαμπρότατον καὶ τεχνικώτατον Μουσ. μάθημα. τὸ ὅποιον δὲν ἤμπορεσε νὰ μιμηθῇ ἄλλος τις, εἰς τὸ νὰ ποιῆσθαι ὅμοιον ὡς τὸ ἀνωθεν αἱ Προφῆται, Ἰωάννου Μαΐστορος τοῦ Κουκουζέλη ὡς τὸ τετράφωνον κοινωνικόν « Γεύσασθαι Ἰωάννου τοῦ Κλαδῶ. 2) ὡς τὸ Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις » Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοπονν. Ὁ ἀρίστος τῆς ἐπιστήμης μουσικός, τὸν ὅποιον δὲν ἤμπορεσε ἄλλος νὰ τὸν φθάσῃ, εἰς ὅτι αὐτὸς ἐπέδωκε τῆς Μουσικῆς τέχνης καθὼς τὸν Ἰωάννην τὸν Γλυκῆν εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ἀργοῦ στιχηρατικοῦ εἵδους. 3) Τὸν Ἰωάννην ἱερέα τὸν Πλουσταῖανόν, εἰς τὴν Μουσικὴν τεχνολογίαν, καὶ εἰς τὰς συμφωνίας τῶν τόνων τοῦ ἐξουτοῦ τροχοῦ τῆς σφριωτῆς παραλλαγῆς. 4) Τὸν Ἰωάννην Μαΐστορα τὸν Κουκουζέλην εἰς τὴν φωνήν, καὶ εἰς τὸ εἶδος τοῦ μαθηματαρίου, εἰς τὸν ἀναγραμματισμὸν. 5) Κωρόνην τὸν Ξένον καὶ Ἰω. τὸν Κλαδῶν Λαμπ. τῆς Ἀγ. Σοφίας εἰς τὸ εἶδος τοῦ Οἰκηματαρίου. 6) Χρυσάρην τὸν νέον εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρίστων, καὶ εἰς τὴν ἐντελεστέραν ἔκτασιν τῶν ἐνεργειῶν τῶν Μεγάλων Ἱερογλυφικῶν σημείων. 7) Τὸν Πέτρον Μπερεκέτην εἰς τοὺς καλοφωνικοὺς Εἰρημούς. 8) Τὸν Μίγ. διδάσκ. τῆς Μουσ. τὸν μουσικοδιδάσκαλον τῶν διαφόρων ἐθνῶν Πέτρον Λαμπαδάριον τὸν Πελοποννήσιον εἰς τὴν ἀγγίνοιαν, εἰς τὴν ἀντιλήψιν, εἰς τὰ μέτρα τῆς Μουσικῆς, εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ὁριστικῶν καὶ ἀορίστων παρακλητικῶν Γραμμῶν, εἰς τὰ δραστήρια ποιήματα, εἰς τὸ κλέπτειν διὰ γραφῆς (τῆς Μουσ.) ἐπ' αὐτοφόρῳ τὰ ψαλλόμενα ἄσματα τῶν διαφόρων ἐθνῶν, εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς παλαιότητας καὶ ὁσυνόητου συνεπτυγμένης γραφῆς (τῆς Μουσ.) καὶ εἰς τὴν μελοποιίαν, κατὰ τὸ εἶδος τῆς τακτικῆς παραδόσεως, ὅλης τῆς ἐγκυκλίου σειρᾶς τῆς Μουσ. 9) Τὸν Δανιὴλ πρωτοφάλτην εἰς τὴν μέμησιν τῶν παλαιῶν. 10) Τὸν Ἰάκωβον πρωτοφάλτην εἰς τὸ συντέμνειν τὰς παλαιὰς γραμμάς, ἀπὸ σύνθετον καὶ παρασύνθετον, εἰς ἀπλὴν γραμμὴν. 11) Τὸν Βυζάντιον Πέτρον πρωτοφάλτην εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὕψος. 12) Τὸν Γεώργιον Κοῦττα, εἰς τὴν γραφὴν τῆς Μουσ. καὶ εἰς τὴν κανονικὴν σύνθεσιν τῆς ἐκφωδίας. 13) Τὸν Μανολάκην πρωτοφάλτην εἰς τὸ ἡρωϊκὸν ὕψος, εἰς τὸ Εἰρημολογικόν καὶ στιχηραρικόν εἶδος, καὶ εἰς τὰς σημειώσεις. 14) Τὸν Γρηγόριον πρωτοφάλτην εἰς τὴν σύμπτυξιν καὶ ἀνάλυσιν, εἰς τοὺς δραστήριους κλάδους, εἰς τὸ ἐλεύθερον ὕψος, καὶ εἰς τὸ Παππαδικόν εἶδος. 15) Τὸν Χρυσάνθον Προύσης εἰς τὴν Μουσικὴν φιλολογίαν, καὶ εἰς τὴν μαθηματικὴν τῆς Μουσικῆς θεωρίαν. 16) Τὸν Μουσικομάστιγα Χουρμουζίον Χαρτοφύλακα, εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς Μουσικῆς εἰς τὴν παράστασιν τῶν ἀλάδων, εἰς τὸ εἶδος τῆς περικορῆς, εἰς τὰς ὁδεῖας καὶ βραχεῖας μαρτυρίας τῶν τριῶν γενῶν τῆς Μουσικῆς, εἰς τὸ εἶδος τοῦ χρητηματαρίου, εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν παλαιωτάτων μαθημάτων, καὶ εἰς τὴν πρακτικὴν θεωρίαν. 17) Τοὺς τρεῖς διδασκάλους τοῦ ἡμετέρου συστήματος, καὶ εὐεργέτας τοῦ ἔθνους, εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς νίας μεθόδου. 18) Τὸν Κωνσταντῖνον πρωτοφάλτην εἰς τὸ σεμνοπρεπὲς καὶ γλαφυρὸν ὕψος. 19) Τὸν Α. Κρουστάλαν εἰς τὴν μετροφωνίαν. 20) Τὸν νέον Βυζάντιον Πέτρον Ἀγιοταρίτην εἰς τὸ μνημονικόν. (κατὰ τοῦτο εἰς Νικολῆμον Ἀγιορήτην εἰς τὰ Γραμματικά, καὶ εἰς Πέτρον Ἀγιοταρίτην εἰς τὰ Μουσικά) καὶ εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν λειψίων τῶν ἀρχίων μουσικῶν μαθημάτων. 21) Τὸν Ἑβραῖον Μισάκην εἰς τὸ ταμπουρι (Πανδουρίδα). 22) Τὸν ἀοιδὸμον Μυρώνην εἰς τὸ Βιολί. 23) Τὸν ἀοιδόμενον Χανινὸς Γεωργιάκην (ἐξωτερικὸν ἄματοποιὸν καὶ τραγῳδιστὴν) εἰς τὰ τραγῳδία. 24) Τὸν εὐγενῆ ὁθωμανὸν Ντατὲ Ἰσμιλάκην, εἰς τὸν πλαγίπυλον, καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μελοποιίαν. 25) Τὸν μουσικώτατον Ἀνακτα Σουλτὰν Μιχμούτ εἰς τὴν βυθικὴν χειρονομίαν.

Ἀμφίβραχος. Ρυθμικὸς ποῦς, δεικνύων τὰ χρονικὰ μέτρα ἐκ βραχείας, μακρᾶς, καὶ πάλιν βραχείας. — καὶ Μουσικῶς, ὁ αὐτὸς ποῦς

Ἀμφιμακρος. Ρυθμικὸς ποῦς, δεικνύων τὰ χρονικὰ μέτρα ἐκ μακρᾶς, βραχείας, καὶ πάλιν μακρᾶς — καὶ μουσικῶς ὁ αὐτὸς ποῦς

Ἀμφότερα χαριτισμός. Προσποιητικὸς λόγος τῆς μελωδικῆς γραμμῆς τοῦ ἐπιθέτου « χαριτισμός » φανερῶν μόνον τὰς ἀμφοτέρωθεν ὁμοίας θέσεις τοῦ ἐκρού κλάσματος

*) Ἐπὶ τὴν τὸ ὅποιον παριστᾷ εἰς τὴν μελωδικῇ γραμμῇ δύο θέσεις ὁμοίας. 3) Τὸν ἀπὸ τῆς τῆς

μελοποιίας, τὸ νὰ μεταχειρίζεται ὁ μελωποιὸς, εἰς μὲν τὸ ἄργόν Στιχηθῆσαν, ἀμφότερα τὰ κλάσματα (ὡς ἀνωτέρω), εἰς δὲ τὸ Παππαδικόν ἀμφότερα χαιρετισμόν ὡς. η

————— (Ὥδὲ χαιρετισμός).

Ἄμωμοι ἐν ὁδῷ ἀλλήλουτα στιχολογία τῆς νεκρώσεως ἀκολουθίας τῆς Α'. στάσεως (ψαλμ. 118.)
ψαλλομένη εἰς ἦχον Αὐδίον, ἥτοι Δεύτερον Β'. β.υ.

————— κτλ. (Ὥδὲ Εἰρμολ. καταδασυών). Ὅτι τὰ νεκρώματα καὶ ἐπικηδεῖα εἰς τοῦτον τὸν ἦχον ἐβάλλοντο κυρίως καὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας. «Ὁ λυμπὸν γὰρ πρῶτον Ἀριστοτένης ἐν τῇ πρώτῃ περὶ Μουσικῆς ἐπὶ τῷ Πύθωνι φησὶν ἐπικηδεῖον αὐλῆσαι Αὐδιστί.» (Πλούταρχος.)

Ἄμωμος. Τὸ μεσσηκτικόν, ἢ αἱ τρεῖς στάσεις τοῦ ιζ'. Καθίσματος. 2) ἡ στιχολογία τοῦ Ἐπιταφίου Ἰγμου. 3) ἡ Νεκρώσεως ἀκολουθία, καὶ τοῦ Μνημοσύνου «Μακάριοι ἄμωμοι ἐν ὁδῷ οἱ πορευόμενοι ἐν νύμφῃ Κυρίου.» (ψαλμ. 118.)

Ἀναβαθμοί. Μέρους τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας. 2) κλάδος τις ἐκάστου κυρίου ἡ πλαγίου ἦχου δοστὴ λέγεται παράμετος ἦχος, κατὰ τὰς διαιρέσεις τῶν ἦχων Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. 3) σειρά ἐκάστου ἦχου τῆς Ἀναστασίμου ἀκολουθίας. 4) οἱ μετὰ τὴν Ἰγμολογίαν εἰς τρία Ἀντίφωνα ψαλλόμενοι στίχοι, εἰς τύπον μὲν τῆς ἐκ γῆς εἰς οὐρανὸν νοεράς ἀναβάσεως διὰ τῶν ἀναβαθμῶν τῆς κλίμακος, ἣν εἶδεν ὁ Πατριάρχης Ἰακώβ. «Καὶ ἰδοὺ κλίμαξ ἐστηρικμένη ἐν τῇ γῇ ἥ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον εἰς αὐτήν, ὁ δὲ Κύριος ἐπεστήκειτο ἐπ' αὐτῆς.» (Γεν. Κεφ. 28.) (εἰς ἀνάμνησιν τῶν 15 Ἀναβαθμῶν τοῦ ιζ'. Καθίσματος τοῦ Ψαλτηρίου τοῦ Δαυὶδ (ἐξ ὧν καὶ ἐπήγασαν) ἅτινα ἐβάλλον ὡς ἐν τῇ νύμφῃ τῆς Ἱερουσαλὴμ, κατὰ προσταγὴν τοῦ Σολομῶντος διὰ τοῦτο καὶ ὀνομάζονται «Ἀναβαθμοί.» Ὁ δὲ Κάλλιστος Νικηφόρος ὁ Ξανθόπουλος, περὶ τούτου λέγει ταῦτα. «Ἀναβαθμοὶ κέκληνται καὶ διὰ τὰς πέντε καὶ δέκα τοῦ Ἱεροῦ βαθμίδας, ἐν αἷς ἀντιπροσώπως ἐστῶτες οἱ τοῦ μέλους κατάρχοντες ἐκμειλῶς αὐτοὺς ἀνεκρότουν, τοῦ Δαυὶδ καὶ Βασιλείως διὰ τοῦ υἱοῦ Σολομῶντος τοῦτο προσηύχοντες, τὸ ἐπόμενον προσφώνων. » (Ὥδὲ τὰς αὐτοῦ ἐρμηνείας τῶν Ἀναβαθμῶν, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἐκτεταμένην ἐρμηνείαν Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, Νέα Κλίμαξ.)

Ἀνάβασις. Τὸ πρῶτον μέρος τῆς φωνασίας τοῦ ἀρχαρίου μαθητοῦ ἐπὶ τῆς διατονικῆς κλίμακος. 2) ἡ ἐπὶ τὸ ὅζυ καταμέτρησης τῶν συνθεῶν ἐθόγων τῆς παραλλαγῆς. 3) σειρά φθόγων ψαλλομένων ἀπὸ τοῦ βραχέως πρὸς τὸ ὅζυ διὰ τῶν ἐξῆς συλλαβῶν Πα, Βου, Γα, Δι, Κε, Ζω, Νη, Πα· κατὰ τὴν προπαίδευσιν τῶν ἀρχαίων τάξιν, ἐπὶ τῆς διατονικῆς κλίμακος. 4) ἡ ἐπὶ τὸ ὅζυ προχώρησις μελωδικῆς τινος γραμμῆς, δι' ὀλίγων ἢ πολλῶν ἀνόντων χαρακτηρισμῶν.

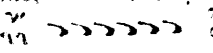
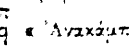
Ἀνάβαση. Ἐπίθετον μελωδικῆς γραμμῆς, ὁριστικῶς ἐμμέτρου καταλήξεως· ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ μεγάλου Ἰσοῦ τῆς Παππαδικῆς, φέρει δὲ θέσιν μελωδικῆς τοιαύτης

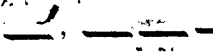
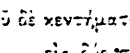
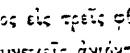
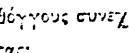
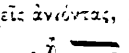
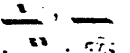
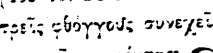
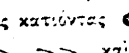
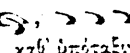
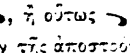
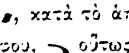
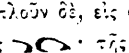
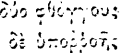
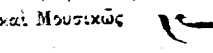
—————
π α να βο ο ο ο ο ο ο ο ω με ε ε ε εν Α

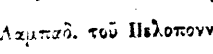
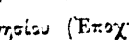
εἰς τὸ μάθημα τῆς Δογμῆς «Μὴ ἀποσπᾷς τὴν μελωδικὴν γραμμὴν τῆς περιόδου «ταχύ.» εἶναι ἀνάβαση. κτλ.

Ἀναγραμματισμός. Κανὼν τῆς μελοποιίας τοῦ τελευταίου μαθήματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μελοποιίας. 2) τὸ τελευταῖον θέμα τῆς μελοποιίας τῆς τοῦ Μαθηματάρου μελοποιίας. 3) ἡ αἰτία τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐντελῶν καταλήξεων τῆς ὁριστικῆς γραμμῆς κατ' ἀπάτην, καὶ προχωρεῖν πάλιν εἰς τὴν ἀόριστον τοῦ μαθήματος μελέτην ἢ σύνθεσιν, ἥ ὁ τρόπος εἶναι τὸ νὰ λαμβάνῃ ὁ ποιητὴς τὸ κείμενον πρῶτον ἀπὸ τὰ μέσα κατ' ἐκλογὴν λόγου, καὶ ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν π. χ. τὸν Πέτρον, καὶ Ἰακώβον, καὶ Ἰωάννην, πατέρας ὁ Χριστὸς εἰς ὅρος ὕψους κατ' ἰσὺν. Εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ἀναγραμματισμοῦ μεγάλως συννηγόντο οἱ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν παλαιῶν Μουσικοδιδασκαλοὶ. Ἐκ τῶν μεταγενεστέρων τούτων πολλὰ ὀλίγοι ἐμμελήσαν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀναγραμματισμὸν μετὰ τὴν ἄλυσιν. Ὁ ἀναγραμματισμὸς λέγεται καὶ

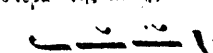
παρεκβολή, καθώς αναφέρεται τούτο εἰς τὸ Μαθηματικόν ἀπὸ Ἰωάννου τὸν Γλυκία, καὶ ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Μαρίστορα τὸν Κοκουζέλην.

Ἀνακάμπτουςα. Καλὴν τις τῆς μελοποιίας, οὗτινος ἴδιον εἶναι τὸ νὰ ἐπεγεῖρη τὴν γραμμὴν τοῦ μέλους ἐκ τοῦ ὅπου πρὸς τὸ βαρὺ, διὰ τῶν κατιόντων χαρακτήρων, καὶ κατ' εὐθυρορίαν συνεχῶς οὕτως: ἢ α' Ἀνακάμπτουςα δὲ ἐστὶν ἡ διὰ τῶν ἐπὶ ὀρθῶν ἀποτελούσα τὴν βαρύτητα. » (Μανουὴλ ὁ Βρυέννιος.)

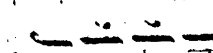
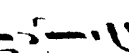
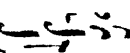
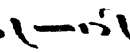
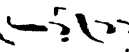
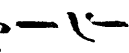
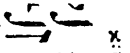
Ἀνάλυσαι. Ἡ ἐξήγησις τοῦ λόγου ἐκ τοῦ ὀλίγου εἰς πολὺ, ἢ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς ἀπλοῦν. 2) ἀνάλυσαι τῶν συστημάτων τῆς Μουσικῆς τοῦ Διαπασῶν, εἰς δύο κοινὰ τετράχορδα. 3) ἀνάλυσαι τῶν υπερβατικῶν χαρακτήρων τῆς Μουσικῆς εἰς συνεχεῖς τῆς μὲν ὑψηλῆς εἰς τέσσαρας φθόγγους συνεχεῖς ἀνιόντας τοῦ δὲ κεντήματος εἰς τρεῖς φθόγγους συνεχεῖς ἀνιόντας, ἢ δύο, εἰς δύο συνεχεῖς ἀνιόντας ἢ αὗς δὲ χαλεπῆς, εἰς τέσσαρας φθόγγους συνεχεῖς κατιόντας εἴτε οὕτως (Ἰδὲ τὸν Γενικὸν Πίνακα τῆς συμπλοκῆς τῶν χαρακτήρων.) Τοῦ δὲ ἑλαφροῦ κατὰ τὸ εὐθέστερον μὲν εἰς τρεῖς φθόγγους συνεχεῖς κατιόντας ἢ οὕτως κατὰ τὸ ἀπλοῦν δὲ, εἰς δύο φθόγγους συνεχεῖς κατιόντας καὶ καθ' ὑπόταξιν τῆς ἀποστροφῆς, οὕτως τῆς δὲ ὑπερβότης εἰς δύο φθόγγους συνεχεῖς κατιόντας ἢ, δὲ ἀνάλυσαι τῶν δύο διεφθόγων χαρακτήρων τοῦ ἑλαφροῦ καὶ τῆς ὑπερβότης γίνεται ἐνίοτε ἐξ ἀνάγκης, ὅτε ἤθελε συμπέσει ὑπὸ τῆς ὑπερβότης συλλαβὴ τις σημαντικῆς λέξεως· καθὼς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γίνεται ἀνάλυσαι τῶν διεφθόγων αἰ, αἰ. αὐ. κτλ. ὡς Ἥστιας, Ἥστιας, χροῖος, χροῖος, αἶλος, αἶλος κτλ. α' Καὶ γὰρ συνίσταται ὁ λόγος ἐκ πρώτων γραμμάτων, καὶ εἰς ἔσχατα ταῦτα ἀναλύεται, οὕτω καὶ τῆς ἐμμελούς καὶ ἡρμοσμένης φωνῆς καὶ παντὸς τοῦ μέλους ὁλοσχερῇ μέρη, τὰ λεγόμενα συστήματα, τετράχορδα, πεντάχορδα καὶ ὀκτάχορδα. Ταῦτα δὲ εἰσιν ἐκ διαστημάτων, τὰ δὲ διαστήματα ἐκ τῶν φθόγων, αἵτινες πάλιν φωναὶ εἰσὶ πρώται καὶ διακριτικαὶ καὶ φωνειώδεις, ἐξ ὧν πρῶτον συνίσταται τὸ πᾶν μέλος, καὶ εἰς ἔσχατα ἀναλύεται. » (Μανουὴλ ὁ Βρυέννιος.) 4) ἀλλαγὴ βυθικοῦ κοδῆς, ἀπὸ Σπονδαίου, εἰς Προκλευσματικόν· οἶον· ο ο ο ο ἀντί — — καὶ Μουσικῶς ἀντί 5) γραμμὴ ἥτις γίνεται ἀπὸ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ στίχ-

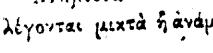
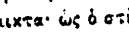
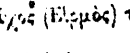
ματος. — 6) Ἐξήγησις τοῦ ὀχληροῦ καὶ δυσνοήτου τρόπου τῆς παλαιᾶς γραφῆς (τῆς Μουσικῆς) εἰς τὴν τεχνικωτάτην καὶ ἐπιστημονικωτάτην νέαν τῆς Μουσικῆς μέθόδον. (Τὸ παράδειγμα τῆς ἐξηγήσεως εἶναι ἐκ τοῦ Πέτρου Λαμπὰδ. τοῦ Πελοποννησίου Κοινωνικὸν Ποτήριον ἤχος Α'.) Ἐξήγησις Πέτρου Λαμπὰδ. τοῦ Πελοποννησίου (Ἐποχὴ. 1755—62). ἢ ἢ Ἐξήγησις μεταγενε-

Κυ ρι ου

στέρα τῆς αὐτῆς θέσεως, παρὰ μόνου Γρηγορίου Λαμπ. τοῦ καὶ πρωτοφ. (Ἐποχὴ 1808—20) ἢ

Κυ ρι ου ου ου ου ἢ Ἐξήγησις μεταγενεστέρη τῆς αὐτῆς θέσεως πρὸς τῶν τριῶν Ἐξηγητῶν τῆς Νέας μεθόδου Γρηγορίου Λαμπὰδαρίου, τοῦ καὶ πρωτοφάτου, Χουρμουζίου χαρτυφλάκος, καὶ Χρυσάνθου Προύσης. (Ἐποχὴ 1813—15)

 ου ου ου ου ου ου ου ου ἢ

Ἀνάμικτα. Ὅσα μαθήματα τακτικὰ τε καὶ ἑκτακτα, μετέχουσιν ἀπὸ δύο εἴδη τῆς ψαλμοφίας λέγονται μικτὰ ἢ ἀνάμικτα· ὡς ὁ στίχος (ἑρμός) τοῦ α' Ἄσμεν τῷ Κυρίῳ. » οὗτινος τὸ μέλος εἶναι ἀπὸ καθαρὰν βάσιν, καὶ τριωνίαν. καὶ ἀπὸ φυσικὴν μαρτυρίαν καὶ ἀπὸ μικτὴν τῆς τριωνίας καὶ ἄλλοι παρόμοιοι. 2) Τὸ εἶδος τῶν Καλοφωνικῶν ἑρμῶν, τῶν ὁποίων τὸ σύστημα μετέχει καὶ ἀπὸ τῆς ψαλμοφίας τοῦ ἑρμολογίου, τῆς Παπαδοεικῆς, καὶ τοῦ ἀργοῦ Στιχασπρίου. [Τὸ τοιοῦτον εἶδος ὀνομάζε-

του οὕτως « κρίνων τὴν γῆν, ὅτι σὺ βασιλεύεις εἰς τοὺς αἰῶνας » φαίνεται ὅτι ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ὁρθόδοξους οὕτως ἐφάλλετο τὸ τέλος μὲ τὸ δῶν.

Ἀναστάσιμα. Τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ τροπάρια· 2) τὰ τοῦ Πεντηκοσταρίου τροπάρια, τὰ ψαλλόμενα μέχρι τῆς ἀποδόσεως τοῦ « Χριστὸς ἀνέστη »· 3) τὰ ἐμπεριεχόμενα ἅπαντα τῆς Ὁκτωήρου καὶ ψαλλόμενα εἰς τὰ Κυριακὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐξαιρεθείσης τῆς Κυριακῆς τῶν Βαίων, καὶ τῆς Πεντηκοστῆς (ἢ καὶ τῶν ἄλλων Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ὅταν πύχῳσιν ἐν Κυριακῇ)· 4) τὰ μετὰ τὸν Εἰρμὸν ἀνά ἐν ψαλλόμενα τροπάρια τοῦ Κανόνος τῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως Κυριακῆς.

Ἀναστασιακά. 1) Βυζάντιον τι Μουσικόν, εἰς ὃ ἐμπεριέχονται τῶν ὁκτὼ ἔχον τὰ Ἀναστάσιμα τροπάρια· 2) ἡ βῆσις τοῦ συντόμου Στιγχεραρίου· 3) τὸ πρῶτον τῆς παραδόσεως μάθημα τῆς ἐγκυκλίου σειρᾶς τῆς Μουσικῆς· 4) Ἀναστασιαστικῶν στιγχεῶν, ὃ λέγεται ἄργον· 5) Ἀναστασιαστικῶν Εἰρηολογικῶν, ὃ λέγεται σύντομον· 6) Ἀναστασιαστικῶν παλαιότατον Ἰωάννου τοῦ Γλυκίος, καὶ Χρυτάρου τοῦ Πολυαίου· 7) Ἀναστασιαστικῶν παλαιῶν τοῦ νῦν Χρυτάρου, κατὰ τὸ εἶδος τοῦ ἀργοῦ Στιγχεραρίου· 8) Ἀναστασιαστικῶν Πέτρου Λαμπραδίου τοῦ Πελοποννησίου, ὅπερ ψάλλεται κοινῶς τὴν σήμερον εἰς τὰς ἀπανταχῶς τῶν Ὁρθόδοξων ἐκκλησίας, τοῦτ' ἐστὶν ἡ βῆσις τοῦ συντόμου Στιγχεραρίου.

Ἀνατολικά. Στιγχεῖα τινὰ Ἀναστάσιμα. 2) τὰ μετὰ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ τέσσαρα πρῶτα Στιγχεῖα Ἀναστάσιμα, τὰ ἑτέρα τέσσαρα Στιγχεῖα Ἀναστάσιμα τοῦ Ἀνατολίου Πατριάρχου, ἅτινα εἰσέρουσι τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ποιητοῦ, ἀντὶ Ἀνατολίου Πατριάρχου « Ἀνατολικά »· ὡς εἶναι γεγραμμένα εἰς τοὺς ἐσπερινούς ὧδων τὴν ἑξῆς τὸ « Ἀνατολικά »· Βαρθολομαῖος ὁ Κουτλουμουσιανὸς λέγει περὶ τούτου εἰς τὴν σημειωσὶν τῆς 3 Ἰουλίου. (Ἰδὲ Ὁρολόριον Μίσου.)

Ἀνατολίαι. Τὸ μὲν τὸ Γορβαϊκὸν σημεῖον ζ . Ἀξέφατος πολυσύλλαβος τις φθόγγος τῆς παραλλαγῆς τοῦ παλαιῦ συστήματος· 2) ὃ ἐπὶ τὸ βαρὺ καταμετρούμενος, ὃ φθόγγος τοῦ προχοῦ Ἀχιόφου, ὅστις εἶναι ὁ Πα ζ, καὶ α. ἐπὶ τὸ ὀξύ καταμετρούμενος κατὰ τὸ Διαπασῶν· 3) ἡ ἀπὸ τῆς τοῦ ζ α. ἔχου κατὰ τὸν παλαιόν, εἰς τὴν ἀρχὴν πηγάζει ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς.

Ἀνατολὶς ὁ ὄψις ἐν ἀλλοδαγαῷ. Κοινωνικὸς ὕμνος ψαλλόμενος ἅπασι τοῦ ἐνιαυτοῦ, κατὰ τὴν Δεσποτικὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως (ψαλμ. 46.) ἔχου ζ τὸ πρωτότυπον χειρόγραφον τοῦ μαθήματος τούτου, φέρει ἐπὶ κεφαλῇ « Τοῦ κύρι Πέτρου. ἔχου ζ ἐπωνομαζόμενον Σάλπιγγι »· 2) Μάθημά τι ἐκτενές τοῦ Πατριάρχου εἶδους, εἰς τὸ ὅμα κύριον καὶ ὁπλοῦν, ἔτσι φύσει Πατριάρχικόν κατὰ τὸ μέλος.

Ἀνατολίον. Μουσικὸν τι βυζάντιον, ὅπερ ἐμπεριέχει ἅπαντα τὰ ψαλλόμενα μαθήματα, εἰς ὅλας τὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκκλησιαστικὰς, εἰς τακτικὸν καὶ ἐκτακτικὸν καιρὸν.

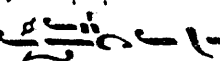
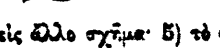
Ἀνατολίον. Ἡ φωνὴ ἥτις ἐξέρχεται πρὸς τὸ ὀξύ, ἢ καταμετρεῖται πρὸς τὰ ἄνω· 2) ἡ διακρινομένη φωνὴ διὰ τὴν χαμηλότητα τῆς ποσότητος τοῦ ὀπίου —, τῆς Πενταστῆς ζ , καὶ τῶν Κεντημάτων ζ .

Ἀνατολίον. Σειρὰ φθόγγων ψαλλομένων συνεχῶς, εἰς δαίγμα ὁναθίσσεως, ἥτις λέγεται καὶ ἀναβάσις, ὡς Πα. Που. Γα. Δα. Κα. Ζω. Νη. Πά· 2) ἡ ἐπὶ τὸ ὀξύ καταμέτρσις τῶν φθόγγων τῆς συνεχῆς παραλλαγῆς ἐπὶ τῆς διατονικῆς κλίμακος, εἰς τὴν ἐναρξίν τῶν ἀρχαίων τῆς Μουσικῆς.

Ἀνοξάντνια. Μάθημα Στιγχεραρικὸν ἀνάμικτον, στιγχολογικῶς ψαλλόμενον εἰς τοὺς Μ. Ἐσπερινούς τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ἅτινα λέγονται καὶ Τριαδικοὶ ὕμνοι ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς· 2) τὸ τρίτον μέρος τοῦ ἱερωϊακοῦ (τοῦ 103 ψαλμ.) ὅπερ ψάλλεται εἰς τὰς ἀγρυπνίας « Ἀνοξάντος σου τὴν χεῖρα » κτλ.· 3) Ἀνοξάντρια τὰ μέγιστα ἢ ἄργα. Ἰωάννου Μαΐστορος τοῦ Κουκουζέλη, καὶ ἄλλων παλαιῶν, καὶ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων, τοῦ Χουρμ. χαρτοφύλακος· 4) Ἀνοξάντρια μικρὰ ἢ σύντομα συνταγμένα Χουρμ. χαρτερ. (ἀνέκδοτα κατὰ τὸν τρόπον τοῦ μεγίστου « Μακάριος ἀνὴρ. » Πέτρου Λαμπραδ. τοῦ Πελοπον.)· 5) Ἀνοξάντρια μικρὰ ἢ σύντομα, ἀναλελυμένα Θεοδ. Φωκαέως, ἅτινα ψάλλονται ἐντέχνως.

Ἀνοξάντιστροφα. (Ἰδὲ Σχετικά.)

Ἀνώμαλος. Ὁς. Ἐκαστον ἔγμα τοῦ χοροῦ ἐν γένει, τοῦ ὁποῦ ὁ ρυθμὸς εἶν' ἑλλειπτικὸς 1) ἢ, ἀπὸ τὸν ἀνέκδοτον 1) ἢ ρυθμόν· 2) ὁ ρυθμὸς ὅστις μεταδίδει εἰς ἄλλο μέτρον καὶ ἐπανερχεται πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ

μέτρον· 3) ἡ ἀνώμαλος γραμμὴ τῆς παραχορδῆς, ὡς · 4) τὸ ἀπὸ εὐθείαν ὑποπίπτον εἰς ἄλλο σχῆμα· 5) τὸ σύστημα τοῦ τροχοῦ πρὸς τὸ

Διακρίων 6) ἡ καταμέτρησης τῶν φθόγων τοῦ πενταχόρου, πρὸς τὸ ὀκταχόρον, τῆς τριφωνίας πρὸς τὴν ἑπταφωνίαν· 7) ἡ κατὰ παρεκτροπὴν μετάθεσις φθοῶς ἀπὸ σχετικῶν φθόγων εἰς ἀσύμφωνον· 8) τὸ ὑπὸ ἀμφοῦς καὶ ὑπερόπτου ψαλλόμενον ἀπὸ ἀσυμφωνήτους φθόγους ἰσότης ἀκούετα.

Ἀντήχησις. Ἡ ἀντιφωνία τῆς βαρύτητας ἐπὶ τῆς εὐρύτης, καὶ τ' ἀναπαύειν ἥτις λέγεται καὶ παύσησις· 2) ἡ ἀμοιβαίως τῶν ψαλτῶν ἀντιφωνία ἐπὶ τῆς συγχορδίας· 3) ἡ ἀντήχησις τοῦ συστήματος ἐπὶ τὸ βαρὺ καὶ εὐρὺ, ἣν λέγομεν «ἑπταφωνίαν»· 4) ἀντήχησις μερική, διακρινόμενη ἀπὸ τοῦ πενταχόρου σύστημα τοῦ προχοῦ, κατὰ συμφωνίαν διακρίνεται· 5) ἀντήχησις γενική, διακρινόμενη ἀπὸ τοῦ ὀκταχόρου συστήματος τοῦ διακρίων, κατὰ συμφωνίαν διὰ ὀκτώ· 6) ὁ συνδυασμὸς τῆς συμφωνίας συμφωνίας,

7) ὁ φθόγος ὁ ὑποῖος προέρχεται ἀπὸ τὰ ἄκρα τῆς διαστάσεως, καὶ ἀπὸ τὰ ἴσα τῆς ἰσότητος τῶν ὀκταχόρων τοῦ συστήματος, ἥτις τῆς εὐρύτης καὶ τῆς βαρύτητας εἰς ὧν, ἡ μὲν ἄ. χορδῇ τῆς βαρύτητας ἔστιν ἀντήχησις τῆς εὐρύτης ὡς ὁ δὲ πρώτη χορδῇ τῆς εὐρύτης.

Ἴσον ἐστὶν ἀντήχησις τῆς βαρύτητας ὡς καὶ ὑπάρχει εἰς αὐτὴν ἡ τῆς ἁρμοῦ.

τῆς καὶ ἀριθμητικῆς ἀναλογίας συμφωνίας· «ὁδὸ συμβαίνει ἀπομολογικῶς σύμφωνα καλεῖσθαι αὐτὰ· τοῦ γὰρ ἑνὸς (Ἰσου) αὐτῶν, κρουέντος φθόγγου, τὸν ἑταρον, μηδενὸς ἀφαιρέου, συμβέβηκεν ἀντήχειν.» (Βακ. χείων ὁ Πέρων.)

Ἀντικατωκόλισμα. Ἰσογλωσσικὸν τι σημεῖον ἐκ τῶν παλαιῶν μεγάλων ὑποστάσεων ἢ σηματοδρόμων, εὐ τὸ σημεῖον καὶ τὸ σχῆμα Ἀντικατωκόλισμα ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μ. Ἰσου τῆς Παππαδικῆς, ἡ δὲ ἐνέργειά του φέρει πάντοτε γραμμὴν ὀρίστην εἰς ἀτελῆ κατόλην.

καὶ ἄλλως πῶς.

Ἀντικίχημα. Ἰσογλωσσικὸν τι σημεῖον ἐκ τῶν Μ. σηματοδρόμων, εὐ τὸ σημεῖον Ἀντικίχημα ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μ. Ἰσου τῆς Παππαδικῆς· 2) χαρακτηριστικὸν τι σημεῖον τῶν ἀρχαίων ὑποστάσεων τῆς προποικίαις καὶ τῆς μὲν προποικίαις κατὰ τὸ τραγῷ ἀποτέλεσμα φωνῆς, θέλει νὰ προφέρῃται ἡ φωνὴ μὲν πέντε γράμματα ἡ δὲ ἐνέργειά του φέρει εἴληκτον τὴν αὐτὴν γραμμὴν.

καὶ ἢ

Ἀντισοῦσισμα (Τοῦτο λέγεται καὶ δορμῶς) Ὅμοια ἐπὶ τὸν μελωδικῆς τινος γραμμῆς, ἥτις παριστά ὀρίστην ἀτελῆ γραμμὴν, τοιαύτης μελωδικῆς θέσεως.

ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μ. Ἰσου τῆς Παππαδικῆς.

Ἀντίσπαστος. Ρυθμικὸς πῶς, δεικνύων τὰ χρονικά μέτρα τοῦ ρυθμοῦ ἐκ βραχέος μακρῶν καὶ αὐθὺς βραχέος — — —, καὶ μουσικῶς

Ἀντιστροφή. Ἡ δραματικὴ καὶ ποιητικὴ στροφή τοῦ χοροῦ, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀκροτάς φθῶ τῆς συμφωνίας, ἢ συνήθως ψάλλουσι καὶ οἱ νῆοι Ἕλληνες τὰ τραγῶδικα τῶν μεταγενεστέρων Ἑλλήνων ἐπὶ τραπέζης, ἢ εἰς κάθε περίστασιν καὶ εὐθυμίαν, ἀναποκρινόμενης τῆς φωνῆς στροφῆς ἐκ τῶν δευτέρων ἢ ἀριστερῶν, φθόντων πρὸς τὴν Ἀ'. στροφὴν ἢ διζῶν φθόντων, καὶ οἱ παρ' αὐτῶν ἀντιστρέφουσιν ἀλλήλοισι στίχοι τῶν Ἑλληνικῶν ᾠμάτων π. γ. ἔχου Λύδης. (Β.) μικτὸς μετὰ τοῦ Ἰσχυοῦ

(Α. Β.) Δι πα χ Ο Ο λυμ πος κιο Κυ υτ σα δο ο ος Ια δυ

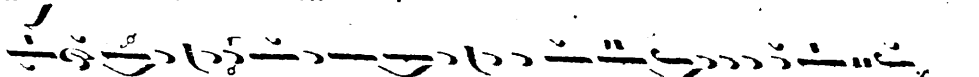
δου να μα λο ο γο ο γον μω ρε το να α παι νη ται

Ἀντίφωνα (τίσασα δὲ μόνον τοῦ λ Δ'). Κάλλιστος Νικηφόρος ὁ Ξανθόπουλος περὶ τούτου, εἰς μὲν τὸν Α' ὁρισμὸν λέγει· «Τίς ὁ λόγος τὸν ποιητὴν τρία ποιεῖν ἀντίφωνα, ἐννέα δὲ τοὺς ἀναβαθμούς κατ' ἔχον». Τρία μὲν ὁ ποιητὴς κατ' ἔχον ἐκτίθει τὰ ἀντίφωνα εἰς τύπον πάντως τῆς Ἀγ. Τριάδος, καὶ τοῦ Ἀ. γίσι, Ἀγίσι, Ἀγίσι, Ἀγγελικοῦ ὕμνου· ἐννέα δὲ πάλιν τοὺς ἀναβαθμούς διὰ τὴν τῶν ἐννέα Οὐρανίων ταγμάτων ἀκταπάυστον καὶ πρὸς ἀλλήλα ἀντίφωνον μελωδίαν». Εἰς δὲ τὸν Β' ὁρισμὸν λέγει· «Διὰ τὴν ἀντίφωνα καὶ οὐ τροπάρια τούτους ὠνόμασιν». Τὰ δὲ ἀντίφωνα ἐν πρώτοις τῇ ἱερῇ Ἰγνατίῳ βῆθ' ἑσάρφ καὶ Μάρτυρι εὐρηγνται ἐν ἐκστάσει γινομένην, καὶ ἰδόντι αὐτῷ τὰ Οὐράνια τάγματα ἀντιφώνους ὡδὰς τῇ Θεῷ ἀναπέμποντα». Καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος διὰ τὸν λόγον τούτον, τοὺς στίχους τῶν ἀναβαθμῶν ὀνομάζει «Ἀντίφωνα».

Ἀντιφωρία. Ἐπτάφωνον μᾶθημα τοῦ κραττημαρίου, ὃ ἐπιγράφεται «κατ' ἀντιφωνίαν» (Ἰδὲ ἀν. τίχησις).

Ἀντιψῆ. (Ἰδὲ ἀπὸ χοροῦ).

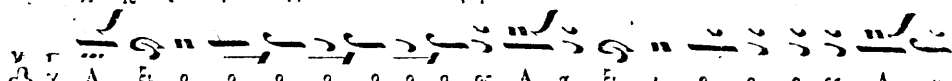
Ἀξίὸν ἐστὶ, μεγαλύειν Σε τὸν Ζωοδόην. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελὴς. 2) Εἰρμός ἀσυνήθιστος. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Β'. στάσεις τοῦ Ἐπιταρίου Ὑμνου λ Α'. ἔχου Γένους διατονικῆς λ ἢ οὐ τὸ μέλος γνήσιον καὶ ἀρχαῖον. $\bar{q}$.

Α ξι ο ο ν ε ε στι με γα λυ υ νειν ειν Σε τον Ζω ο ο ο δο ο ο την $\bar{q}$ κατ'.

Ἀξίὸν ἐστὶν ὡς ἀληθῶς, τὴν ὑπέρθεον ὕμνεῖν Τριάδα. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελὴς συνειθισμένος τοῦ Τριαδικοῦ Ὑμνου Β'. ἔχου Γένους χρωματικῆς.

Ἀξίειν ἐστὶν ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν Σε τὴν Θεοτόκον, Ὑμνος συνειθισμένος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ψαλλόμενος κοινῶς ἐν τοῖς διπτύχοις, εἰς διαφόρους ἔχους. 2) Τροπάριον Θεοτοκίον, ὃ ψάλλεται πάντοτε εἰς τὴν Θ'. ὡδὴν τῆς παρακλήσεως.

Ἀξίος. Ἀξίς ἀπλὴ τρισπῶς ἐπαναλαμβανομένη μετὰ μέλους ἑναρμονίου εἰς χειροτονίας Ἀρχιερέων κτλ. εἰς ἔχον λ εἴ'. λήγει ὁ ἁρμονικῶς εἰς τὴν τριφωνίαν.

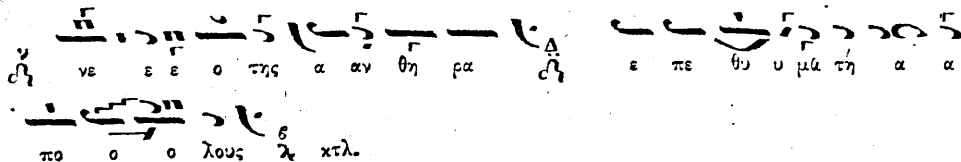

Α ξι ο ο ο ο ο ο ο ο ο ος Α α ξι ι ο ο ο ο ος Α α

ξι ο ο ο ο ος

Ἀοιδός. Ἱεροφάντης, ψάλτης, τραγουδιστής· ὁ ἐκδοτός καὶ φύσει πεπλούτισμένος εἰς τὰ ἔσματα Μουσικῆς ποιητής, ὃς ἐπάτατο ποτε εἰς τὸν κλῆρον τῶν φιλοσόφων, καὶ εἰς τὴν μοῖραν τῶν διδασκάλων, καὶ ὁ περὶ τὴν Μουσικὴν καταγινόμενος ἐξισχυμῶτο μεγάλως τὸ πάλαι ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου· ἐκαλεῖται δὲ ἐπαυδός· καὶ ἔτο αοιδός, κατὰ γένος καὶ σύστημα· οὐκ αοιδός τῶν θρήνων, αοιδός Γαυρήλων, κτλ. «Τοὺς αοιδούς οἱ παλαιοί, ὃ ἐστὶ τοὺς περὶ τὴν Μουσικὴν καὶ ποιητικὴν, ἐπάτατον εἰς τὴν μοῖραν τῶν φιλοσόφων καὶ διδασκάλων ἑλίων καὶ ἀνθρώπων. — ἄλλο δὲ γένος αοιδῶν ἦσαν οἱ αοιδοὶ τῶν θρήνων, καὶ ἄλλοι οἱ περὶ Γάμους, καὶ λοιπὰ τοιαῦτα. — Ὁ Ὀδυσσεύς εὗρεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ διὰ τὴν Πηνελόπην διδασκάλου, τὸν ἀφ' ὁλοῦ αοιδὸν Φημίον, καὶ ὁ Ἀγαμέμνων, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Διόκλειον διὰ τὴν Κλυταιμνήστραν, ὅτε κατὰ τῆς Τροάδος ἐξστρατεύεσθαι, ἀφ' ἑσπέρης τοὺς ψάλτας αὐτῶν διδασκάλους, καὶ παρανοστήτας, οἱ ὅποιοι διήρχοντο πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ γυναικῶν ἀρετὴς ἐν γένει, καὶ πρὸς ἀγαθίαν, κατὰ τὸν Εὐστάθιον Σχολιαστὴν τοῦ Ὀμήρου. — ὁ Ἀθήναιος λέγει, ὅτι πᾶσαν τὴν τῶν αοιδῶν γένος, καὶ φιλοσόφων διάθεσιν ἐπέχον, καὶ πάντοτε βίσις». (Δ. Ν. Φωτίου. Ἰδὲ εἰς τὰ περὶ γόμματα τῆς Ἐγκυκλοπαίδειας τῶν Κοραϊδῶν).

Ἀόριστος. — Ἡ ἀρχαία προήγησις τῶν Παππιδικῶν μελῶν, ἥτις γίνεται μετὰ τὴν μαρτυρίαν ἔχου. 2) Ἡ ἐκτελεστικὴ μελωδικὰ δόξις τῶν ἐπιθέτων. 3) Ἡ σύνθεσις τοῦ τελευταίου μέρους τῆς ἐκτελεστικῆς τῆς Μουσικῆς ἔστι τοῦ Μαθηματικοῦ. 4) Ἐκαστος χρωματικῶς.

Κατὰ δὲ τὰ τέλη εἰς τὴν θέσιν τῆς μελωδικῆς γραμμῆς τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ξενικῶν ᾠσμάτων, οἷον·

Ἀπολυτίκιον· τροπάριον ψαλλόμενον εἰς τὸ τέλος τῆς ἑσπερινῆς ἀκολουθίας· οὔτινος ἡ ἐκφώνησις φανερώνει τὸ τέλος, καὶ ἐπισφραγίζει τὴν ἀκολουθίαν κατὰ τὴν προφητικὴν ἐκφώνησιν τοῦ Γέροντος Συμεὸν αἰῶν ἀπολύεις τὸν δούλον σου Δέσποτα κατὰ τὸ ῥῆμα σου ἐν εἰρήνῃ κτλ.»

Ἀπορρόφη. (Ἰδὲ ὑπόρροή·).

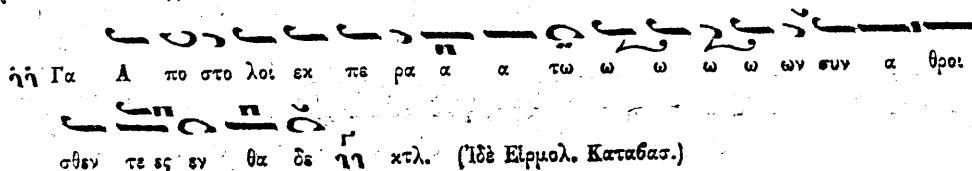
Ἀπόστασις· τὸ τονιαῖον διάστημα τῆς μιᾶς χορδῆς τοῦ βαρυτάτου φθόγγου, πρὸς τὴν ἄλλην χορδὴν τοῦ ὀξυτέρου. 2) ἡ γενικὴ ἀπόστασις τοῦ ὀξυτάτου φθόγγου, ἀπὸ τὸν τοῦ βαρυτάτου τῆς διαπασῶν, καθ'

ὑπερβατὸν λόγον τῆς ἑπταφωνίας. 3) Ἡ μερική ἀπόστασις, ἐκ τοῦ Α'. φθόγγου τοῦ τροχοῦ, πρὸς τὸν Ε'. φθόγγον αὐτοῦ, πρὸς τὸ βαρὺ ἢ ὀξύ τῆς πενταφωνίας, ἡ τετραφωνίας τῆς πλαγίας καὶ ὀρθῆς πτώσεως, καθ' ὑπερβατὸν λόγον.

Ἡ συνεχὴς ἀπόστασις τῶν Μουσικῶν τόνων τῆς διατονικῆς, τῆς χρωματικῆς, καὶ τῆς ἐναρμονίου κλίμακος τῶν Γενῶν, ὧν τὰ διαστήματα εἰσὶν εἰλημμένα, ἀστρονομικῶς, ἀπὸ τὰς ἀποστάσεις τῶν Οὐρανίων σωμάτων. «Τούτων δὴ τῶν διαστημάτων τῶν φθόγγων ἀπὸ τῶν κατωτάτων τόπων μέχρι τοῦ Ζωδιακοῦ γίνεται διάστημα συμφωνίας τῆς παρὰ τοῖς Μουσικοῖς λεγομένης διὰ πασῶν.» Πλύνιος.

Ἀπόστιχα· σειρά τις τῆς ἑσπερινῆς ἀκολουθίας, ὅτε πληροῦται πλέον ἢ πρὸς Θεὸν δέησις, καὶ ἡ αἰτησις παρὰ τοῦ Ἱερέως ἢ Ἱεροδιακόνου. 2) Τροπάρια τινὰ στιχηρὰ ψαλλόμενα μετὰ πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἑσπερινοῦ, ἐξ ὧν τὸ Α'. τροπάριον ψάλλεται ἀνευ στίχου, ἐπεὶ εἶναι ἀρκτικόν, καὶ ἐπέχει τόπον στίχου προτακτικοῦ ὡς Εἰρμού· τὸ σύνθετον δὲ τῆς Ἀπὸ προθέσεως ἐνταῦθα, ἀντὶ τῆς μετὰ προθέσεως ἐκλαμβάνεται· ἤγουν, ἀπόστιχα ἀντὶ μετὰστιχα. Ἐπεὶ δὲ ἡ μετὰ πρόθεσις κυρίως ἐξηγεῖται ὕστερον, καὶ ἐπεὶ ὕστερον ἀπὸ τὸ ἀρκτικὸν στιχηρὸν τροπάριον «Τῷ πάθει σου Χριστέ, Ἡ Ἀνάστασις σου Χριστέ Σωτήρ, ὁ τῷ πάθει σου Χριστέ, Κύριε ἀνελθὼν ἐν τῷ Σταυρῷ, κτλ.» ψάλλονται ὡς στίχοι, τὰ τῆς ἀκροστιχίδος κατ' Ἀλφάβητον τροπάρια τῶν 24 Γραμμάτων, (ἅτινα εἰσὶ διηρημένα ἀνὰ 3 εἰς ἕκαστον ἤχον) μετὰ τὴν στιχολογίαν αὐτῶν «Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, Καὶ γὰρ ἑστερέωσε τὴν Οἰκουμένην, Τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἀγίασμα Κύριε εἰς μακρότητα ἡμερῶν» διὰ τοῦτο λέγονται ἀντὶ μετὰστιχα, ἀπόστιχα. — Καὶ ἐπεὶ μετὰστιχον λέξις δὲν ὑπάρχει, ἡ καὶ ὑπάρχει φέρει ἴσως ἄλλην σημασίαν, ὡς ἐκ τούτου ὁ ποιητὴς διὰ τὴν ἔννοιαν εὐστερον ἀντὶ τῆς μετὰ προθέσεως, ἐμεταχειρίσθη τὴν ἀπὸ πρόθεσιν, διὰ τὴν ἀλληλουχίαν τῶν ὕστερων στίχων μετὰ τῶν ἀρκτικῶν ἢ πρώτων, εἰς τὴν σειρὰν ἢ σύνθεσιν τῆς Ἱερᾶς ἀκολουθίας. Καὶ ἡ σημασία τῆς ἀπὸ προθέσεως, ἀρμόζει ἐνταῦθα καλλήτερα. 3) Τὰ τῶν ὀκτῶ ἤχων κατ' ἀλφάβητον Ἀναστάσιμα στιχηρὰ καὶ ἀπόστιχα στιχηρὰ ἰδιόμελᾶτε καὶ προσόμοια διαφόρων ἑορτῶν. 4) τὰ εἰς τὴν πρωϊνὴν ἀκολουθίαν τῆς καθημερινῆς ψαλλόμενα Εἰρμολογικῶς, ἡ στιχηραρικῶς μετὰ τὴν τῶν Αἰῶν στιχολογίαν τροπάρια, ἅτινα διὰ τὴν ἀλληλουχίαν τῶν Αἰῶν τροπαρίων, λέγονται καὶ αὐτὰ Ἀπόστιχα τῶν Αἰῶνων.»

Ἀπόστολοι ἐκ περάτων· στίχος ἑμμετρος μικροσκελὴς ψαλλόμενος εἰς τὴν δεκαπενθήμερον τεσσαρακοστήν τῆς τῆς Θεοτόκου Κοιμήσεως κατ' Αὐγουστον. 2) Εἰρμολογικὸς πρόλογος ἐξαποστειλαρίου, εἰς ἤχον Γ'. Γένους ἐναρμονίου.

σθεν τε εν θα δε κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολ. Καταβασ.)

Σημ. Φαίνεται, ὅτι Θεόδωρος ὁ Βασιλεὺς, ὃς καὶ Δούκας Λάσκαρης, ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ ἐξαποστηλαρίου τροπαρίου ἐκ τῶν μελικῶν ποιημάτων τοῦ Ἀριστοφάνους τῶν εἰς τὰς Νεφέλας κινῶν δείξεται τῇ πισυνῇ τοῖς περιδείξοις» στίχος 949· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε ἐξ στίχου τοῦ Ἀριστοφάνους, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τοῦ ἐξαποστηλαρίου τούτου οἷον ἤχος Γ'. αἱ,

 νυν δεῖ ξε τον το πι συ υ υ νω ω ω ω ω τοῖς πε ρι δε

 ε ξι οι σε ἡ λο γοι σι και φρον τι σι ι ι καὶ αι αι αι αι

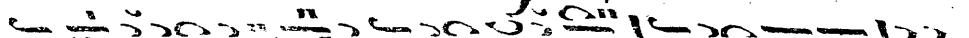

 γνω μο τυ ποι οἰς με ρι μναις ἡ ο πο τε ρος α αυ των

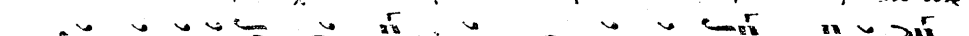

 λε ε γων α μη η γων φα νι σε ται.

Ἀπόστολοι τὴν χάριν τοῦ παρακλήτου ὁρῶντες ἐξεπλήττοντο. ἐτέραις Γλώσσαις λαλοῦντες, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου. στιχολογία τῆς Θ'. φθῆς τῆς Πεντηκοστῆς· διὰ τοὺς Ἰαμβικούς στίχους, εἰς ἤχον Δ'.

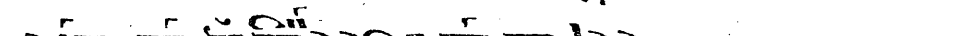
ἤχος· ὁ σύζεται ἐν τοῖς χειρογράφοις τοῦ παλαιοῦ συστήματος τῶν μουσ. τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος· ἐκ τῆς ἐπωχῆς του, φαίνεται νὰ ᾔδει τοῦ Βαλασίου Ἱερέως,

Σημ. Ἐξηγήθη καὶ τοῦτο παρ' ἐμοῦ, ὅσον μοι ἔνσταν, εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς μέθοδον ἤχος Δ'. β.

 Α πο στο λοι τη το χα α α ριν του Πα ρα α κλη η η του ου

 ο ρων τες ε ξε ε πλητ το αν το η ε τε ραις γλω ω ωσ ται αι αις

 λα λου ου ουν τες ε ε ε ες κα θω ω ως το ο ο ο

 πνε ε ευ μα ε ε δι ι ι ι δου ου.

Ἀπόστολος. Βιβλίον Ἱερὸν, εἰς ὃ ἑμπεριέχονται αἱ πράξεις, καὶ αἱ Ἐπιστολαὶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων· ὃ ἀναγινώσκειται μελωδικῶς ἐν ταῖς Ἀγίαις τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαις, εἰς ἤχον Δ'. κατὰ τὴν Ἐναρμόνιον ἔξω φθορὰν τοῦ Δι τοῦ Δ'. ἤχου ἥτις καλεῖται Ἀραβοτουρκιστὶ «Νισιαπούρ» Ἑλληνιστὶ δὲ δίεσις ἐλάσσων, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἐκκλησιαστικῶς τῶν Βυζαντινῶν, καλεῖται ἀμείφθρον. Τὸ μέλος τοῦ Ἀποστόλου (ὡς καὶ τοῦ Εὐαγγελίου) εἶναι μέλος γνήσιον, ἀρχαῖον καὶ Πρωτότυπον. Εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Γρηγορίου Πρωτοψάλτου, σώζεται τονισμένος ὁ Ἀπόστολος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ Ἀδελφοὶ ὁ ἀγαθῶν καὶ οἱ Ἀγιαζόμενοι καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου «Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰσπλήθην ὁ Ἰησοῦς. κτλ. ἅτινα εἰσι τονισμένα κατὰ τὴν νέαν μέθοδον παρὰ τοῦ ἰδίου Διδασκάλου Γρηγορίου Πρωτοψάλτου.

Ἀπόστροφος. τὸ ἐν ἀπὸ τὰ πάθη τῆς προσφθίας τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματικῆς εἰς ἀποβολὴν φωνήεντος ἥς τὸ σημεῖον «ἀπόστροφος (')» κατ' ἡμᾶς, παρ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὥσπερ, κτλ. 2) χαρακτήρ τις τῆς ποσότητος τῆς Μουσικῆς μοναδικῶς καταμετρούμενος, εἰς συνέχειαν κατιούσης φωνῆς ἥς τὸ σημεῖον Ἀπόστροφος >· ἀνευρίσκει καὶ τοῦτο καὶ ἐπρόσθεσε σὺν τοῖς ἄλλοις σημείοις, εἰς τὴν ἡμετέραν Ἑλλ. Μουσικὴν ὁ Φιλάδελφος Πτολεμαῖος Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐκφώνησεν αὐτὸ «Ἀπόστροφος >· Ὁ νομίσθη δὲ ἀπόστροφος, διότι ἀποστρέφει τὴν φωνὴν, ἀπὸ τῆς οὐδέουσαν ὁδότητα τῆς εὐθυφύρου ἀνιούσης, εἰς ἀντικείμενον βραδύτητα κατιούσης.

• **Ἀριθμός.** Ὁ διπλοῦς ἀριθμός, ἐν γένει ὁ ζευγαρωτός (- . .) 2) Ὁ διπλάσιος τοῦ περιττοῦ ἢ τῆς μονάδος ἐν. (· καὶ ἐν (· δύο (- .) ὁ λέγμενος «ζυγὰς» τουριστικῶς α τζιφ » ὅστις ἀηλοῖ τὸν ἀριθμὸν δύο (- . 2). 2) ἀριθμὸς ἵσους παριστᾷ τὴν δύναμιν τοῦ παράγοντος· μουσικοῦ μείζονος τόνου 12, τοῦ ἐπερίτου 4, τοῦ διπλασίου 8, καὶ τοῦ τριπλασιασπιτρίτου, ὅστις εἶν ὁμείζων 12.

• **Ἀσκαυλος.** Ὅργανον ἐμπνευστὸν σχηματισμένον εἰς ἀσκὸν (τουλούμι) ἀπὸ κατεργασμένου δέρματος τοῦ προβάτου, τὸ κοινῶς λεγόμενον α Κάϊδα » οὗ τὸ μέλος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν συμφωνίαν διὰ πάντες· ἐπειδὴ ἡ σύστασις τοῦ παίξειν αὐτοῦ (κούρτισμα ἢ ντουςμέ) γίνεται κατὰ τὸν τροχόν· διότι ὁ ἀπὸ τὸν ἰσοκρατικὸν σωλῆνα ἐξερχόμενος ἀδιάκοπος φθόγγος τῆς προσωδίας, μετὰ τὸν φθόγγον τοῦ αὐλοῦ, φέρει τὴν μερικὴν ἀντήχησιν τοῦ τροχοῦ ἥτις γεννᾷ τὴν συμφωνίαν διὰ πάντα. 2) Ἀσκαυλος Ἑλληνικὸς, ὅστις φέρει μελωδίαν συγκινητικὴν, ἡδονικὴν, καὶ ἐπαισθητὴν (εἰς τὰ πρόβατα προπόντων) ὡς ἀπὸ τὸ σύστημα τοῦ τροχοῦ, καὶ τοῦ διὰ πασῶν καὶ δυνάται νὰ παραστήσῃ ὅλα τὰ ζῆνα οἰκεῖα δραστήρια μέλη τῶν ὁμαλῶν καὶ ἀνωμαλῶν (σκολιά καὶ τοῦ τροχοῦ) ἡμάτων καὶ τῶν 3 Γενῶν τῆς Μουσικῆς. 3) Ἀσκαυλος Εὐρωπαϊκός, ὅστις φέρει μόνον τὴν διὰ τεσσάρων συμφωνίαν, ὡς ἀπὸ τὸ σύστημα τῆς τριφωνίας. Διότι οἱ ἀπὸ τοῦ ἰσοκρατικὸς σωλήνα ἐξερχόμενοι ἀδιάκοποι τρεῖς ἀνόμοιοι φθόγγοι τῆς προσωδίας, μετὰ τὸν φθόγγον τοῦ αὐλοῦ, δεικνύουσι τὸ σύστημα τῆς τριφωνίας ἥτις γεννᾷ τὴν συμφωνίαν διὰ τεσσάρων· ἐπειδὴ ὁ ἀσκὸς μετὰ τὸν αὐλὸν φέρει ἐν ἑαυτῷ καὶ τρεῖς ἀνομοίους ἰσοκρατικὸς σωλῆνας, διὰ νὰ παραστήσῃ τὸ ἴδιον τῆς συμφωνίας.

• **Ἀσκάδια.** Μελικὰ τινα ποιήματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλ. ἥτινα περιεῖχον ἴμνους εἰς τὸν Διόνυσον, τοὺς ἐμελῶδον εἰς τὰς συνειδηζόμενας ὁμονύμους τελετὰς καὶ θυσίας τοῦ Διονύσου· ὠνομάσθησαν δὲ, Ἀσκάδια, διότι εἰς τὰς Διονυσιακὰς πομπὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου, οἱ Ἀσκαφόροι καλοῦντο. ἐδάτ-ων ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ἀσκούς (τουλούμια) Αἰγῶν καὶ Τράγων, γεμάτους μὲν οἶνον, ἐξωθεν δὲ ἀλειφμένους μετὰ ἔλαιον· οἱ ὅποιοι ἐθέττοντο εἰς τὸ μέσον τοῦ θεάτρου, καὶ οἱ ἀγωνισταὶ ἐπήδουν ἐπάνω εἰς τοὺς ἀσκούς μετὰ τὸν ἕνα πόδα· ὅσοι δὲ ἐγλύττον καὶ ἐπιπτον, ἐκίονον γέλωτα εἰς τοὺς θεατὰς· ὅσοι δὲ ἔπαινον, κατ' ἄξιον ἐλάμβανον βραβεῖον τὸν ἀσκὸν καὶ τὸν οἶνον. Τὰ δὲ Μελικὰ ποιήματα ἦσαν πλήρεις καὶ τελλυλίων νοημάτων ἔχθρας, καὶ ἐκδικήσεως, ἐπὶ τῶν ἀσκῶν, καὶ κατὰ τῶν Αἰγῶν καὶ Τράγων, ὡς εἰς ἔχθρους τοῦ Διονύσου, καθὼς καὶ τῆς Ἀμπέλου. Διότι οἱ Τράγοι ἀφανίζουσιν τὰς Ἀμπέλους. Καὶ οὗτος, ὁ Διόνυσος ἐδέχετο εὐχρέστως νὰ θυσιάζονται εἰς τοὺς Βωμούς του μετὰ ἐπέγχυσιν οἴνου εἰς σημεῖον ἐκδικήσεως, (ὅπως κατὰ τινα τρόπον, συνειθίζουσι πολλοὶ χιδαῖοι ὅταν πίνωσι οἶνον κάμνουσι ὄρκον κατὰ πίνος, καὶ χύνουσιν οἶνον λέγοντες α ἔτζι νὰ χυθῇ τὸ αἷμά μου ». Καθὼς καὶ τὸ φερόμενον ἐπίγραμμα τῆς Ἀμπέλου πρὸς τὸν Τράγον, δηλοῖ λέγον.

« Κῆν μετ' ἐφάγης ἐπὶ βίξαν, ὅμως δὲ τι καρποφορήσω, ὅσον ἐπισπείσαι σοι, Τράγε, θυμένω. (Ἴδε Κελλ. λιότη Παλινωστουσα σελ. 263).

• **Ἄσμα.** Τὸ μετ' εὐλαθείας καὶ θεοῦ ζήλου ψαλλόμενον μέγα ἄσμα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν Τρισυπόστατον Θεὸν α Ἅγιος ὁ Θεὸς, Ἅγιος ἰσχυρὸς, Ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς ». 2) Τὰ εὐαγγελικῶς καὶ χαρμοσύνως ψαλλόμενα Ἀναστάσιμα ἄσματα μετὰ Εὐλογηταρίου Στιχολογίας α Τῶν Ἀγγέλων ὁ ὄμιλος κατεπλάγει ὥρῳ σε, κτλ. 3) Τὸ εἰς τὴν θεῖαν λειτουργίαν τοῦ Μεγ. Βασιλείου μελωδικῶς καὶ ἐκτεταμένως ψαλλόμενον ἄσμα. α Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος, Κύριος Σαββᾶθ κτλ. α Σε ὑμνοῦμεν κτλ. α 4) Τὸ μετ' εὐλαθείας καὶ κατανύξεως ψαλλόμενον Μέγα ἄσμα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον α Τὴν γὰρ σὴν μήτραν θρόνον ἐποίησε » Ἰωάννης ὁ Δαμασκ. εἰς τὸ α Ἀξίον ἐστὶν ὡς ἀληθῶς, μακαρίζεις Σε τὴν Θεοτόκον » (Κύριλλος Ἀλεξανδρείας) 5) Τὸ μετ' εὐλαθείας καὶ θεοῦ ἔρωτος ποιητὴν Μέγα ἄσμα πρὸς τὴν Θεοπαῖδα καὶ Παρθένον Μαρίαν α Ἀνοθεν οἱ Προφῆται Σε προκατήγγειλαν Κόρη κτλ. α (Ὅσιος Ἰωάννης Μαΐστορ ὁ Κουκουζέλης). 6) Ἄσμα μέγα, ἐπίθετον τοῦ χαρμοσύνου ἡμματος τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἐπίθετον τοῦ νεκρωσίου ἡμματος τῆς ὑψηλῆς μελέτης τοῦ λ B. κατὰ τὴν ἐκτεταμένην μεταβολήν, καὶ μεγάλην ἐνέργειαν τῆς φθορᾶς τοῦ α λ ε γ α γ ω α τὸ ὅποιον ἀναφέρεται καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μ. Ἰτου τῆς Παππαδικῆς α σύνθεσις τοῦ Μεγάλου Ἄσματος α. (Ἴδε Βασιλικόν).

• **Ἀσματικόν.** Ἐπίλογος τῆς Δοξολογίας, τὸ ἐκ τῶν δύο χορῶν ἀργῶς ψαλλόμενον α Ἅγιος ὁ Θεός » 2) Τὸ μετὰ ἡμματος τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. 3) Τὸ μετὰ ὑψηλῆς μελέτης, τῆς ἐκτεταμένης μεταβολῆς.

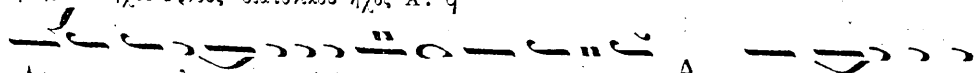
Αὐλῶν ποιμενικῶν. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. Εἰρμολογικός πρόλογος εἰς κοντάκιον Α'. ἤχου φέρει μὲν τὰ μέτρα τοῦ στίχου « Τὸν τάφον σου Σωτὴρ » φάλλεται δὲ ὡς κλάδος τοῦ Α'. ἤχου κατ' αὐτόμελον τριφωνίαν αὐτοῦ, ὅτε ἤθελε τύχη εἰς θέσιν καθίσματος.

Αὐλός. Ὁργανόν τι ἐμπνευστὸν σωληνοειδὲς κατασκευασμένον ἐκ ξύλου. 2) Αὐλὸς μικρὸς ἐκ ξύλου, τουρκιστὶ καλούμενος « ντουτοῦκ » ὃς καλεῖται μικρὸς σύριγξ· φέρει δὲ τὴν καταμέτρησιν τῶν φθόγγων αὐτοῦ κατὰ διαπασῶν. 3) Αὐλὸς μέγας ὁ ποιμενικὸς τουρκιστὶ καλούμενος « καθάλ » ὃς καλεῖται καὶ μέγας σύριγξ· ἡ συριγγοβωβώδης αὐτοῦ μελωδία, προξενεῖ πρὸ πάντων συγκίνησιν· τὸ μόνον ὄργανον ἔπου ἡδύνη τὰ πρόβατα, ἅτινα εὐχαριστοῦνται νὰ ἀκούωσι τὸ μέλος αὐτοῦ, ὅταν βοσκῶσιν. (Ἰδὲ Αὐλοφθία).

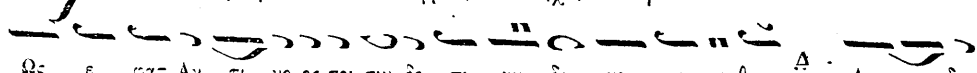
Αὐλοφθία. Προσφωδιᾶν τι μέλος, ὅπερ περαίνεται διὰ τοῦ ποιμενικοῦ πλαγιαύλου ἐξ οὗ καὶ εὐχαριστοῦνται πάλιν τὰ πρόβατα ἐν τῇ νομῇ. 2) Τὸ μέλος τῶν παιδικῶν καὶ παρθενίων αὐλῶν· οἱ δὲ ἀνδρεῖται ἡ ἀνδρῶν αὐλοὶ, τὸ τέλειον καὶ υπερτέλειον. « Τοῖς μὲν παρθενίοις αὐλοῖς παρθένιοι προτεγέρεον, τοῖς δὲ παιδικοῖς παῖδες προσήρουν· οἱ δὲ υπερτέλειοι αὐλοὶ προστέφεργον ἀνδρῶν χοροῖς » Γαυδέντιος.

Αὐξήσις. Ἡ τονική αὐξήσις διὰ τοῦ σημείου τῆς ἀποτομῆς ἀπὸ ἐλάσσονα εἰς μέγιστον $\frac{\sigma}{\rho}$. 2) Αὐξήσις χρονική ἀπὸ βραχὺ —, εἰς μακρὸν —, ἀπὸ δίσημόν μακρὸν, εἰς τρίσημον —, εἰς τετράσημον —, εἰς πεντάσημον — κτλ. 3) Αὐξήσις μουσικῆς ἀορίστου Γραμμῆς ἐπὶ τὸ μικροσκελέστερον τῶν ὁραστηρίων καὶ ποικίλων κλάδων τῆς Μουσικῆς ἢ παρακλητικῶν Γραμμῶν.

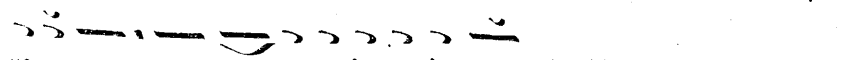
Αὐτὴ ἡ κλητὴ καὶ Ἑγρία ἡμέρα. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος Η'. ὡδῆς Α'. ἤχου ἐκ τῶν χαρμωσύνων καταβασίων τῆς Λαμπροφύρου Ἀναστάσεως. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος Η'. ὡδῆς Α'. ἤχου Γένους διατονικοῦ ἤχος Α'. $\bar{q}$

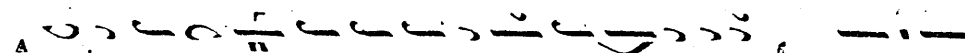

 Αὐ τη η κλη τη η καὶ Α · γι . α . η με ε ρα $\frac{A}{\rho}$ η μι α των σαβ
 βα α των η βα σι λισ και· κυ ρι α $\bar{q}$ κτλ.

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ μακροσκελοῦς Εἰρμού ἀπὸ τοῦ στοιχείου Φ, πῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὀμήρου. « Ὡς ἔφατ' Ἀτίνος, τοῖσιν δ' ἐπιήδανε μῦθος » (Ἰδὲ στίχον 14!) διότι καλῶς τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τέσσαρες στίχοι τοῦ Ὀμήρου, καὶ ἐνθύνονται μὲ τὰ Μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού, οἷον· ἤχος Α'. $\bar{q}$

 Ὡς ε φατ Αν τι νο σε τοι σιν δε πι ην δα νε μυ υ θος $\frac{A}{\rho}$ Λει ω δης
 δε ε πρω ω τος α νι στα το οι νο ποσ υι σε $\bar{q}$ ο σφι θυ
 ο σκο σε ε σκε πα ρα κρη η τη η ρα δε κα λιν $\frac{A}{\rho}$ ι ξε μυ
 γρι τα τος αι εν α τα σθα λι αι δε οι οι ω.

Ἀφραστον θαῦμα ὁ ἐν χαρίφι ρυσάμενος. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος Ζ'. ὡδῆς $\frac{A}{B}$ Β'. ἤχου ἐκ τοῦ κανόνος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος Ζ'. ὡδῆς $\frac{A}{B}$ Β'. ἤχου Γένους χρωματικοῦ ἤχος $\frac{A}{B}$ Β'. $\frac{A}{B}$
 Α φρα στον θα αυ μα ο εν κα μι νω ρυ σα

 με νος τος ο σι ους παι δας εκ φλο γος κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγιον καταβασίων)

Σημ. Φαίνεται ὅτι ἡ Ὀσία καὶ σοφὸς Κασσιανή, ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού, ἀπὸ τοῦ στοιχείου Γ τῆς Ὀδυσσίας « Κτήσιπ' ἡ μάλα τοι » (Ἰδὲ στίχον 304) διότι πολὺ καλὰ τινίζονται οἱ ἐκάστε τέσσαρες στίχοι τοῦ Ὀμήρου καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ Μουσ. μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού, οἷον.

κτῆσιπ' ἡ μάλα τοι το δὲ κερθεὶ οὐν ἐπλετο θυμῷ

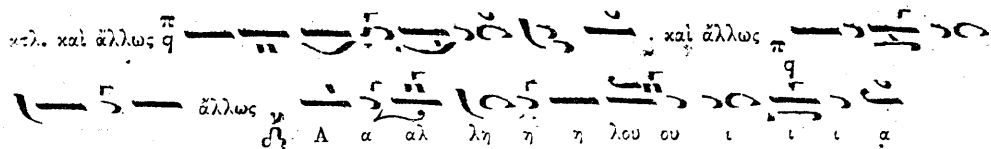
οὐκ ἐβόλες τὸν ξεινὸν ἀλευατο γὰρ βέλους αὐτοῦ ἡ γὰρ κεν

σε μέσον βόλον ἐγχεῖ οὐ ξυοεντι καὶ κετοῖαντι γὰρ μοι

οὐ πατήρ ταφον ἀμφεπονετο.

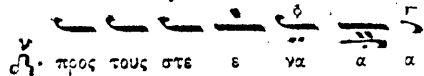
Ἀφωρα. Τὰ ἐκ τῶν συμφώνων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἑννέα ἄφωνα β, γ, δ, κ, π, τ, θ, φ, χ. 2) Τὰ εἰς τὴν Μουσικὴν χρησιμεύοντα ὡς ὄργανον τῆς παραλλαγῆς ἐκ τῶν συμφώνων ἑπτὰ Ἑλληνικά στοιχεῖα Π, Β, Γ, Δ, Κ, Ζ, Ν. 3) Τὰ μαρτυρικά σύμβολα τῶν ὀκτὼ ἤχων. α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ. 4) Τὰ κείμενα διὰ σχήματα διάφορα, καὶ δι' ἑκτασιν μέλους καὶ χειρονομίαν, ἅπαντα τὰ ἀρχαῖα ἱερογλυφικά σημάδια τοῦ παλαιοῦ συστήματος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς δι' ὧν λέγει Ἰωάννης Μαρίστος ὁ Κουκουξέλης· « Τὰ δὲ μεγάλα σημάδια τὰ ἄφωνα, ἅτινα λέγονται καὶ μεγάλα ὑποστάσεις, εἰσὶ διὰ μόνην χειρονομίαν κείμενα, καὶ σχήματα διάφορα, καὶ οὐχὶ διὰ φωνήν, ἄφωνα γὰρ εἰσὶ ». (Προλεγόμενα τοῦ Μ. Ἰσίου τῆς Παππαδικῆς). Ἰδοὺ πάντα τὰ ἄφωνα καὶ Μεγάλα σημάδια. Ἰσὸν , Διπλὴ , Παρακλητική , Κράτημα , Λύγισμα , Κύλισμα , Ἀντικενωκύλισμα , Τρομικόν , Ἐκστρεπτόν , Τρομικοσύναγμα , Ψηριστοσύναγμα , Γοργόν , Ἀργόν , Σταυρὸς , Ἀντικένωμα , Ὁμαλόν , Θεματισμὸς ἔσω , Ἐξω Θεματισμὸς , Ἐπέγεσμα , Παρακάλισμα , Ἐτερον , Ξηρόν κλάσμα , Ἀργοσύνητον , Γοργοσύνητον , Οὐράνισμα , Ἀπόδομα , Θεὸς καὶ Ἀπόθες , Θέμα ἀπλοῦν , Χόρευμα , Τζάκισμα , Πίσμα , Σείσμα , Σύναγμα , Ἐναρξίς , Βαρεία , Ψηριστόν , Τρομικοπαρακάλισμα , Ψηριστοπαρακάλισμα , Ἡμίφωνον , καὶ Ἡμίφθορον . 5) Τὰ ἐπιτακτικὰ σημεῖα τῆς ποσότητος, ἃ λέγονται καὶ πνεύματα, ἐπειδὴ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἱστάμενα μένουσιν ἄφωνα, ὅταν ὦσιν ἄμοιρα, καὶ ἀμέτοχα τῶν ἄλλων ἐπιτακτικῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος, ἥτοι τῶν σωματίων, εἰσὶ δὲ ταῦτα, ἐκ μὲν τῶν ἀνιουσῶν φωνῶν, ἡ ὕψηλὴ , καὶ τὸ κέντημα , ἅτινα ὡς ἐκπλήξως, ἐκφωνοῦσι φιλὸν φθόγγον· ἐκ δὲ τῶν κατιουσῶν, ἡ χαμιλὴ , διὰ τὸ δασύφθογγον, ὅπερ ὡς ἐξ' ἀνέσεως ἐκ τοῦ εἰρήθους, ἐκφωνεῖ φθόγγον δατύν. « Κατὰ γὰρ προσφῶδιον ἀπαγγελόμενα τὰ συντεταγμένα, ὅτε τὰς τούτων συλλαβὰς ποιᾷ τάσσει κατὰ τε χρόνον, καὶ τόνον, καὶ πνεῦμα προφέρομεν· χρόνον μὲν, μακρὸν ἢ βραχύν· τόνον δὲ, ὀξύν ἢ βαρύν· ὃ ἐστὶν ἐπετεταγμένον, ἢ ἀνεμμένον, ἢ μέσον· πνεῦμα δὲ, δατύν ἢ φιλόν ». (Νεόφυτος Κουσκοκαλυβίτης ὁ φιλόσοφος)— « Οἱ δὲ τριχὴ νείμαντες τὰς πρώτας καὶ στοιχειώδεις τῆς φωνῆς δυνάμεις φωνήεντα μὲν ἐκάλεσαν, ὅσα καθ' ἑαυτὰ φωνεῖται, καὶ μεθ' ἑτέρων, καὶ ἐστὶν αὐτοτελῆ· ἡμίφωνα δὲ, ὅσα μετὰ μὲν τῶν φωνήεντων κρεῖττον ἐκφέρεται, καθ' αὐτὸ δὲ χειρόν τε καὶ οὐκ αὐτοτελῶς· ἄφωνα δὲ, ὅσα οὔτε τὰς τελείας, οὔτε τὰς ἡμιτελείας φωνὰς ἔχει καθ' ἑαυτὰ, μεθ' ἑτέρων δὲ φωνεῖται » (Σέξτος).

Ἀφωρον. Ἐκαστον ἱερογλυφικὸν σημεῖον τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν ὑποστάσεων, ἐξ ὧν ἕκαστον εἶναι διὰ μόνην χειρονομίαν κείμενον καὶ διὰ καθὲ σχῆμα. 2) Τὸ οὐδέτερον Ἰσὸν ἄφωνον λέγεται, ἀντὶ ἡμετρον· « Τὸ Ἰσὸν , ἄφωνον ἐστὶ· οὐχ' ὅτι φωνὴν οὐκ ἔχει, φωνεῖται μὲν, οὐ μετρεῖται δὲ » (Ἰωάννης ὁ Διμασκηγός). 3) Τὸ ἐκ τῶν τῆς ποσότητος μόνον ἢ ἀπόστροφος λογίζεται ἄφωνον, ὅταν ὑποστῇ αὐτὸ τὸ ἑλαφρὸν ὡς τῶν

Ἄχ. Τὸ μόνον αἶσθημα τὸ ὁποῖον παριστᾷ τὸ ἐξωτερικὸν ὕψος τῆς Ἀραβοτουρκικῆς Μουσικ. 2) Φανέρωσις ἀθυμίας, ὃ δηλοῦται διὰ τοῦ στεναγμοῦ «Ἄχ» καθ' ἡμῆς τοῦτο συγχωρεῖται μόνον εἰς τὰ πρὸς εὐθυμίαν μαθήματα ἤτοι εἰς τοὺς καλοφωνικοὺς Εἰρμούς. α Καὶ κλαυθμὸν μὴ παρίδης καὶ δάκρυα, Ἄχ καὶ στεναγμὸν». Γεώργιος Κρῆς, εἰς τὸν καλοφωνικὸν Εἰρμόν. «Τὴν δέησίν μου δέξαι τὴν πενιχράν» Πέτρος Μπερεκέτης, εἰς τὸν καλοφωνικὸν Εἰρμόν «Χαῖρε πύλη Κυρίου ἡ ἀδιόδευτος» εἰς τὴν περίοδον «Τὸν ποιητὴν σου καὶ Θεόν, πρεσβεύουσα ἄχ μὴ ἐλλείπησιν» ὁ αὐτὸς Π. Μπερεκέτης ὡς καὶ εἰς τὸν ἑνταχρον, καὶ δραστήριον Εἰρμόν. «Μνήσθητι Δέσποινα κἀμοῦ» ὀκτάκις μεταχειρίζεται τὸ ἄχ! εἰς τὴν περίοδον καὶ τὸν ἐκ βάθους ἄχ! στεναγμὸν κτλ.». Τὸ αἶσθημα τοῦτο ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ Στιχηρὸν τὸ ἀργὸν Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις (Πέτ. Λαμπαδαρίου) εἰς τὴν περίοδον «πρὸς τοὺς στεναγμούς» εἰς τὴν

πρωτότυπον ἐξήγησιν τοῦ Γρηγορίου Πρωτοψάλτου οἶον

να αχ τους στε να αγ μοι ου ηου ου ου ηη κτλ. 2) Φθόγγος ὃ ὁποῖος ἐκπληροῖ τὸ μέλος τοῦ «Ἠχάδην» εἰς ὃ ὑπόκειται ἀντὶ τοῦ Ἄχ, τὸ χα, γε, χη, χο, χου, κτλ. (Ἰδὲ Ἠχάδην).

B.

B. β. Τὸ δεύτερον στοιχεῖον τοῦ Ἑλλήν. Ἀλφαβήτου. 2) Τὸ ἐκ τῶν συμφώνων ὡς ἄρτων ἐκλεχθὲν διὰ τὸν φθόγγον Βου, τῆς μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τοῦ νέου συστήματος. 3) Τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τοῦ συστήματος ἐκάστου Γένους. Τοῦ διατονικοῦ λ, q, τοῦ χρωματικοῦ ε, ρ, τοῦ ἐναρμονίου η, q. 4) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τῆς διφθόγγου, αι, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον εἰαι, τῆς παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. 5) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τῆς διφθόγγου, ου, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον, ου, τῆς παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου.

B. β. Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον, ἀντὶ τοῦ δύο, τὸ δηλοῦν τὸ ὑπερβατὸν μέτρον τῶν ὑπερβατίμων χαρακτικῶν τῆς ποσότητος 2) Ὡς τακτικόν, ποῦς Β'. στίχος Β'. ἦχος Β'. Β'.

Ἐωθινὸν Β'. κτλ.

B. Μεγάλον καὶ ἀπλοῦν, ἡ μετὰ τὸ Ἴσον τοῦ προσλαμβανομένου Β'. μαρτυρία, ἡ δηλοῦσα τὴν βᾶσιν τοῦ Λυδίου ἢ Δευτέρου ἤχου, κατὰ τὸν τροχὸν τῆς ἀρχαίας Ἑλλήν. Μουσικ. 2) Μαρτυρικὴ βᾶσις,

Bai. (Φυσικόν), αἱ μαρτυρίαι τοῦ βαρέος ἤχου κατὰ τὸ διατονικόν. $\tilde{z}, \tilde{\lambda}.$

Bai. (Χλιδανόν), αἱ μαρτυρίαι τοῦ βαρέος ἤχου κατὰ τὸ ἐναρμόνιον. $\tilde{z}, \tilde{\lambda}.$ 2) Ὁ φθόγγος τοῦ ὀξεως καὶ βαρέος *Zw.* Καὶ ὁ μὲν φθόγγος τοῦ φυσικοῦ *Bai.* εἶν' ἐκεῖνος, ὅστις διακρίνεται ἀπὸ τὸν φυσικὸν τόνον τοῦ ἐλάσσωνος, καὶ ἀπὸ τὴν διατονικὴν ταύτην φθορὰν $\tilde{z}$, τοῦ φυσικοῦ καὶ ἀμετακινήτου $\tilde{z}, \tilde{\lambda}.$ ὁ δὲ τοῦ Χλιδανοῦ *Bai.* εἶν' ἐκεῖνος ὅστις, διακρίνεται ἐκ τοῦ ἐξ ἀποτομῆς γινομένου τόνου τοῦ τριτημορίου καὶ τεταρτημορίου, καὶ ἀπὸ τὴν ἐναρμόνιον ταύτην φθορὰν ρ , καὶ ἀπὸ ταύτην $\Theta\eta$ τοῦ Χλιδανοῦ καὶ κινήτου $\tilde{z}, \tilde{\lambda}.$ (Ἰδὲ Χλιδανόν).

Βαρχίος. Ρυθμικὸς πούς, δεικνύων τὰ χρονικὰ μέτρα τοῦ ρυθμοῦ, ἐξ ἐνὸς βραχείου, καὶ δύο μακρῶν, — —, καὶ Μουσικῶς $\sim \sim \sim$.

Βάρβιτον ἢ βάρμιον. Ἀρχαῖον τι ὄργανον Μουσικόν πολύχορδον, ὡς τὸ διπλόχορδον « Λαούτο » μὲ τὸ ὅποιον ἐψάλλον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὰ τῆς οἰνοποσίας σκολιά ἄσματα (μανέδες ἢ κοτζάκια), ὧν τὰ ποιήματα ἦσαν συνηρμοσμένα εἰς τὸ Μουσικόν ὄργανον· (Ἰδὲ Καλλιόπη Παλιννοστοῦσα, σελ. 279)· τὸ ὄργανον τοῦτο πολὺ πειθανὸν νὰ ᾄδῃ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον μεταχειρίζονται οἱ τῆς Βλαχοπογδανίας μουσικοί, καὶ καλοῦσιν αὐτὸ « μισκάλ ».

Βαρεῖα. Τὸ προσφωδιακὸν σημεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ τονισμοῦ ὃ τίθεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς λέξεως, παρὰ διὰ. 2) Χαρακτήρ τις τῆς Μουσικῆς ἐκ τῶν ἀφῶνων σημείων τῆς τροπικῆς ποιότητος τῶν ἀφῶνων ὑποστάσεων, οὗ τὸ σημεῖον, βαρεῖα $\sim$ ἢ δὲ ἐνέργειά του εἶναι τὸ νὰ διακρίνηται ἡ δύναμις καὶ ἡ ζωότης του τόσον ἀπὸ τὸν ἡγούμενον, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν ἐπόμενον φθόγγον π: χ: $\pi \rho \nu \nu \nu \nu$
q τας ψυ υ χας η η

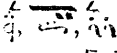
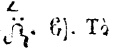
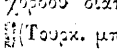
$\sim \sim \sim \sim \sim \sim \sim \sim$ q. 3) Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ [ἢ ἡ βαρεῖα καταμέτρησις τῶν
η η η η η η μω ων

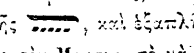
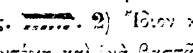
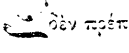
φθόγγων τῶν συστημάτων. 4) Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ καταμέτρησις τῶν τόνων τῆς πλαγίας πτώσεως ἐπὶ τοῦ τροχοῦ. 5) Ἐκ τῶν δύο διεzeugμένων συστημάτων τῆς δις διαπασῶν πρώτη ἡ βαρεῖα διαπασῶν, 6) Ἡ τῆς κάτω διαπασῶν ἐκάστη κατὰ βυθὸν βαρεῖα μαρτυρία, ἣτις ἄρχεται ἀπὸ τὸν Γα, ἢ Κε. ὡς q, d, $\tilde{z}, \tilde{\lambda}.$ καὶ μετὰ τὸν Γα, ἄρχονται αἱ δύο βαρεῖαι, ὡς $\tilde{z}, \tilde{\lambda}, q, d$ κτλ.

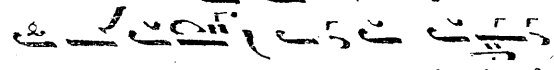
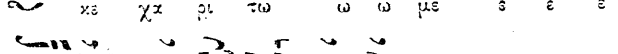
Βαρύς. Ὁ κατώτατος καὶ δυνατὸς ἤχος ἐναντίον τοῦ ὀξεως. 2) Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ ἀντίχησις τῆς ὀξύτητος $\pi, \rho, \nu, \tilde{z}, \sim$. 3) Ὁ ἐπὶ τὸ βαρὺ τελευταῖος τόνος τῆς διαπασῶν τοῦ Ἰποφυγίου ἢ βαρέος ἤχου, καὶ ἐκάστου συστήματος. 4) Ὁ ἀρχαιώτατος τόνος τοῦ Ἰποφυγίου. 5) Τὸ ἀρχαιώτατον ὄνομα τοῦ Ἰποφυγίου, ἢ $\tilde{z}, \tilde{\lambda}, \Gamma.$ ἤχου. 6) Ὁ Ἰποφύγιος ἢ βαρὺς ἤχος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. 7) « Ἐκαστος πλάγιος ἤχος, ὅστις ἐπέχει τὸν βαρὺν τόνον τῆς φωνῆς. 8) Ἐκαστος κλάδος τοῦ Ἰποφυγίου ἢ πλαγίου Γ'. οἷον ὁ τετράφωνος βαρὺς, ὁ πεντάφωνος βαρὺς, ὁ ἐπτάφωνος βαρὺς, ὁ διατονικὸς βαρὺς, ὁ ἐναρμόνιος βαρὺς, κτλ. 9) Τὸ ἑβδόμον εἶδος τοῦ διαπασῶν τῶν βαρυπύκνων συστημάτων· οὗ ὁ πρῶτος φθόγγος $\sim \sim \sim$ *Zw* (Ἰδὲ *Zw*).

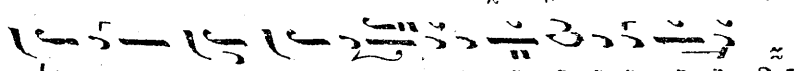
Βαρύτης. Τάσις φωνῆς φθόγγων μελωδίας ἡρμοσμένων ἐπὶ τὸ βαρὺ· ἥς ἡ κατὰ συναγμὸν γινομένη μελωδικὴ θέσις, ἥτε συνεπτυγμένης, ἥτε ἀναλελυμένης. 2) Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ καταμετρομένη μελωδικὴ γραμμὴ ἐναντίον τοῦ ὀξεως, ἥτις ἐστὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀνέσεως. π: χ:

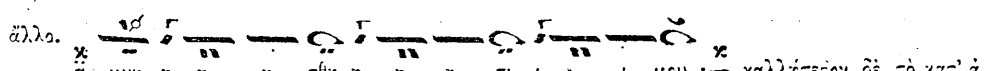
$\sim \sim \sim \sim \sim \sim \sim \sim$ $\tilde{z}$ τοῦτο μὲν ἐστὶ τὸ ἀντίθετον· (ὀξύ-
πα σαν την βι ι ω ω ω τι ι κην $\tilde{z}$ πα σαν την βι ι ω ω ω τι ι κην
της, ἀποτέλεσμα ἐπιτάσεως) βαρύτης ἀποτέλεσμα ἀνέσεως. $\sim \sim \sim \sim \sim \sim \sim \sim$
 $\tilde{z}$ α πα θα ω ω ω με $\tilde{z}$

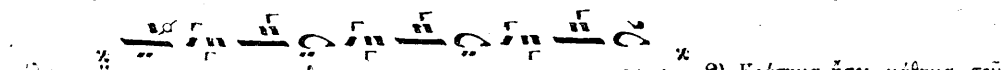
... 12 α ἡ μὲν μονάς, ἥτις δὲν ἀριθμεῖται, λογίζεται ὡς βάσιμον στίγμα, ἡ κέντρον τῆς γενέσεως τῶν λοιπῶν ἀριθμῶν » (θεωρητικὸν στοιχειώδες. § 6). 2). Ὁ τοῦ διαπασῶν συστήματος πρῶτος φθόγγος, ὃν οἱ Πυθαγορικοὶ προσαγορεύουσιν « τροφόν ». 3) Ὁ πρῶτος καὶ κοινὸς βᾶσιμος φυσικὸς μείζων τόνος τῆς μουσικῆς. 4) Ἡ ἐπὶ τὸ ὀξύ τῆς κλίμακος πρώτη καταμετρομένη χορδὴ, ἡ τ' ἀνάπλιν ἐπὶ τὸ βαρὺ. 5) Ἡ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ μαθήματος θετομένη θεμελιώδης ἀρκτική μαρτυρία, 6). Τὰ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Κρατήματος θετούμενον ἀρκτικὸν σχῆμα τῆς ταχείας ἢ βραδείας ἀγωγῆς 7) Ἡ Μουσικὴ προπαίδεια τῶν ἀρχαρίων. 8) Ἡ ἀρκτικὴ παράδοσις τοῦ μαθήματος ἐκίστου εἶδους τῆς ἐγκυκλίου σειρᾶς τῆς μουσικῆς, ὁλονότι τοῦ Στιγχαρίου, τοῦ Εἰρημολογίου, τοῦ κρατηματάρου, τοῦ Οἰκηματάρου, τῆς Παππαδικῆς, καὶ τοῦ Μαθηματάρου, 9) Ἡ ἀρκτικὴ Κλίμαξ τοῦ διαπασῶν συστήματος τοῦ διατονικοῦ γένους. 10) Θεμέλιον ἐπὶ τῶν Συστημάτων τῶν τριῶν γενῶν τῆς Μουσικῆς ὁ ἀρχαιώτατος τρογός. 11) Βάσις ἐπὶ τῶν ὀξέων καὶ βαρέων, ἡ κυρίων καὶ πλαγίων ἤχων, ὁ Δώριος πρῶτος Α'. ἤχος. 12) Ἐπὶ τῶν τόνων ὁ συζεύγων καὶ διαζεύγων τὰ δύο ὅμοια τετράχορδα τῆς Ὀκταγάρδου διαπατῶν, ὁ κοινὸς μείζων τόνος τοῦ προσλαμβανομένου. 13) Ἐπὶ τῶν δεσμιῶν χορδῶν, (Τουρκ. μεπερδέων) τῶν ὀργάνων, ἡ πρώτη καὶ δεσμιος χορδὴ, ἡ συζεύγουσα καὶ διαζεύγουσα τὴν δις διαπασῶν, ἡ βάσις τοῦ Μιξολυδίου (τοῦ Δ'. ἤχου) ἥτοι τὸ « Ἀγία ». 14) Ὁ κατὰ φόρον προσερχόμενος φθόγγος ἀπὸ ἀπόλυτον κρότον, ὃν δοδεκάουσιν οἱ Τουρκοάραβες Μουσ. ὡς κοινὸν καὶ ἱερὸν φθόγγον, ὅτι εἶναι « Νεβάς » ὁ ἐστίν ὁ φθόγγος « Ἀγία ». 15) ἐπὶ τῆς συνθέσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μελεσμάτων, βάσις τῶν στιχηρῶν προσομοίων καὶ Ἰδιομέλων, τὰ δογματικά τῶν ὀκτώ ἤχων Ἰωάννου τοῦ Δυμαστ. καὶ τῶν στιχηρῶν τὸ « Ἀναστασιματάριον » Ἰωάννου τοῦ Γλυκέως, ὃς ἤρξατο μελιζεῖν στιχηρὰ Ἀναστάσιμα πρῶτος τὰ ΙΑ'. Ἐωθινὰ Λέντος τοῦ Σοφοῦ.

Βασταμα. Ἡ διαρκὴς τάσις τῆς φωνῆς ἐφ' ἱκανῶν κενῶν χρόνων τοῦ μέλους, ἐν ᾧ ἐκπληρεῖται ὁ βυθμός ἀπὸ τὴν ἐκτετατομένην καὶ ἄκοπον φωνὴν τοῦ φάλλοντος, ἀντέχων αὐτὸς καὶ βαστῶν ἐπὶ τὸ σημαντὸν πεντάσημον καὶ ἐξάσημον εἶδος τῆς πενταπλῆς, καὶ ἐξαπλῆς. 2) Ἰδιον κανόνος δριστηκῆς τινὸς γραμμῆς τῆς Μουσ. ὁ ὁποῖος προσδιορίζει τὸν Μουσικ. τὸ νὰ ἀντέχῃ καὶ νὰ βαστῇ τὴν ἀναπνοήν, ἕως νὰ πληρωθῇ τὸ μέλος τῆς προσδιορισμένης θέσεως, χωρὶς νὰ κόψῃ τὴν φωνὴν ἀπὸ δριτμένον ἀρκτικὸν φθόγγον μέχρι τέλους τῆς μελωδικῆς θέσεως π.χ. εἰς τὸ, Τὴν γὰρ σὴν μήτραν, εἰς τὴν περιόδον «Κεχαριτωμένη» ἀπὸ τὴν κενὴν, θέσιν τοῦ Σταυροῦ +, ἥτις ἡ τὸ μέτρον τῶν δύο ἴσων δὲν πρέπει νὰ ῥυθμικώσῃται.

ἡ φωνή, ἕως νὰ φθάσῃ εἰς τὴν μαρτυρίαν Ζω.
 κε χα ρι τω ω ω με ε ε ε

 κε ε ε ε ε ε ε ε νη η η η η η η η

ἄλλο.
 q μνη η η η σθη η η η τι ι ι ι μου καλλήτερον δὲ τὸ κατ' ἄ

νάλυσιν.
 q μνη η η η σθη η η η τι ι ι ι μου 2) Κράτμα ἥτοι μάθημα τοῦ Κρατηματάρου, « Τερριρέμ », « Τεργερά » οὕτως ὀνομάζει τὸ Κράτμα Μανουήλ ὁ Χρυσάφης ὁ παλαιός, εἰς τὸ τοῦ ἀναγραμματοῦ μάθημα « Μυστήριον ξένον » (Ἰδὲ Κράτμα).

Βανκαλικόν. μαγευτικὸν τι μέλος ἐπιδικαῖον τινὸς ἡμματος οἱ οὗ μαγεύονται τὰ θέρση καὶ ἀποκοιμῶνται. 2) Μαγευτικὴ τις μελωδία ἐπιδικαῖον ἡμματος, οἱ ἧς εὐχαριστεῖται καὶ ἀναπαύεται πᾶσα ἀδύνατος κράσις. 3) Προσφωδικὸν τι μέλος ὡς τὸ νανούρισμα, δι' οὗ νανουρίζουν ὑπὲρ γῆρον τινα (ξανμοραμένον) διὰ νὰ κοιμηθῇ εἰς ἀνεμόκουμα. ἡ ἐντὸς μεγάλης σκάφης, καὶ φάλλουσιν εἰς αὐτῶν ὑπνοτικὸν μέλος, μόνον τὸ κατὰ προσφωδίαν, διὰ τοῦ α α, ἡ διὰ τοῦ ε ε, ἐπειδὴ διὰ τὸν τοιοῦτον δὲν ἔχουν λόγους καταλλήλους ἢ ἀπυκνήτους στίχους. 4) Κλάδος τις τῆς Μουσικῆς, ὅστις ῥέπει τὸ ὑπνοτικὸν μέλος, ἡς καλεῖται ἀρχαιοτυρικτὴ « Σετὸ Σετσεμ ». 5) Ὑπνοτικὸν τι τραγῳδίων τῆς μητρὸς ἡ τῆς προσηύ

(παραμάνας) ἤτις κουνῶσα τὸ παιδίον, μετὰ τὸ βαυκάλισμα (νανούρισμα) μαγεύει. ἢ ζυγίζει αὐτὴν, καὶ ἀποκοιμίζει διὰ τοῦ ὑπνοτικοῦ μέλους, τραγουδοῦσα διαφόρους ἀσυναρτήτους στίχους. π. γ. Ἄ.

ε λα να το χ κα μω να αν νι να αν νι
 στην κου νι τζα του να α α αν νι
 συ που λα κι μου ου ου ου και γω σε να νου ου ρι
 ε ε ζω ω και την κου νι τζα σου κου νω ω ω
 και σε γλυ κο και οι μι ζω ε ε ε ε ε

6) Ὡδή

ἐπὶ κατακοιμήσει τῶν παιδιῶν· κοινῶς (νανούρισμα). 7) Βαυκάλιον· (ἀπὸ τοῦ βαυκάλιον) ὅπερ λέγεται καὶ Βαυκαλία, καὶ Βαυκαλις· α Βαυκαλῶν· κατακοιμίζει, τιθνεῖν· παιδία μετ' ὧδης κοιμίζειν » (Ψούχιος)· ὁ δὲ Σουίδας λέγει· « Τιθνεῖσθαι μετ' ὧδης τὰ παιδία » (Ἰδὲ Λεξικὸν « Εἰσώτου » Ν. Λογγόου).

Βῆξ· βήχας, ὅστις φέρει τὸν κατὰ κλητὴν φέρον ἦχον. 2) Ὁ ἐκούσιος βήχας τοῦ ἀμαθοῦς φάλλου· ὅστις ἐν τῇ ἀπορίᾳ αὐτοῦ, ἵνα μὴ φέρῃ σιωπὴν καὶ χασινοφθίαν· πληροὶ τὸν χρόνον τῆς ἀπορίας τοῦ μετὰ τὸν ἀσυναρτήτον φθόγον τοῦ κατὰ φέρον ἤχου τοῦ βηχὸς μπουρ. 3) Ἦχος, ὅστις διαρθρῶναι τὴν ἀπορίαν τοῦ ἀμαθοῦς φάλλου, καὶ ἱσχυρίζεται τὸ στραβὸν τῆς ἀπορίας μετὰ τὸν βήχην εἰς εὐθύτητα. διὸ καὶ παροιμία καταγλυφάξει τὸν τοιοῦτον· « Ἐν λευκῇ λίθῳ λευκὴ στάθμη ». ἢ « πρὸς στάθμην Πέτρον τίθει »· ὅτι· — « πρὸς δὴ τοῦτοις τὸ τῆς παροιμίας ἀρχαῖται. Δεῖ πρὸς στάθμην Πέτρον τίθεσθαι· μή τι πρὸς Πέτρον στάθμην. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀπορία φάλλου Βῆξ. » (Ἰωάννης ὁ Σέκκος).

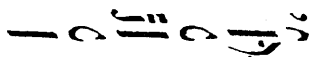
Βιολί· ὄργανόν τι ἐγγυρόδον τὸ κοινῶς γνωστὸν καὶ ἐπίσημον βιολί τὸ τετραχορδον, τὸ καλούμενον Τουρκισί α Κεμανί α. 2) Βιολί τὸ ἐπτάχορδον, μεγαλύτερον καὶ ἐπίσημον, εἰς ὃ ὑπάρχουσιν ὑποπανταμέναι καὶ ἐπτά δριγχινοὶ χορδαὶ πρὸς ζωηρότητα προσφθιακῆς ἡχίσεως. — Ἐφευρέθη δὲ τὸ ἔντεργον τοῦτο ἐπτάχορδον ὄργανον περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΖ. αἰῶνος πατέριος Γεωργίου τυφλοῦ, τοῦ καὶ τοῖς περ' Ὀθωμανοῖς Μουσικοῖς ἐμπειρωτάτου· δι' οὗ ἐπεννοήθησαν καὶ αἱ πρὸς συνωδίαν ὑποτινόμεναι ἐπτά δριγχινοὶ χορδαὶ πρὸς ζωηρότητα ἡχίσεως, καὶ διὰ τὰ ἀκούωνται οἱ φθόγγοι ἐκ' τοῦ ὄργάνου γλυκύτεροι. ἀπέθανε δὲ οὗτος ὁ τυφλὸς Γεώργιος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ. αἰῶνος « Ἐπτοχάσθη δὲ τοῦτο εἰς τὴν παρελθούσαν ἑκατονταετηρίδα καὶ Γεώργιος τις, ἀδάματος, τῷ γένει γραικῶς καὶ τοῖς περ' Ὀθωμανοῖς Μουσικοῖς ἐμπειρωτάτος. Καὶ ἐποίηται μὲν τὴν λύραν ἐπτάχορδον, ἥτις καὶ ἡμῶς λέγεται Βιολί, κατὰ δὲ τοὺς Ὀθωμανοὺς Κεμανί· ἦν δὲ πρότερον τοῦ Γεωργίου τετραχορδός. ὑπὸ δὲ τὰς παίζουσας χορδὰς, ἔβαλεν ἄλλας ἐπτά χορδὰς δριγχινοὺς, ὅλιγον ἀπεχούσας ἐκείνων διὰ τὰ ἀκούωνται οἱ φθόγγοι ἐκ' τοῦ ὄργάνου γλυκύτεροι διὰ συνωδίαν ». Χρύσανθος Προύσης. (Ἰδὲ Θεωρητικὸν Νῆμα ὑποσημασίως τοῦ 418 § σελ. 203) 3) Ὁργανον βοηθητικὴν μέσον, διὰ τὴν εἰς τοὺς ἀρχαίους παραδόσιν τῆς Ἀραβικο-τουρκικῆς Μουσικῆς δι' οὗ περιστώσι καλῶς (οἱ διδάσκοντες αὐτήν) τὰ θεμέλια τῶν ἡχῶν, καὶ τῶν δραστηρίων κλάδων τῆς κάτω διαπασῶν, καὶ τὰς χορδὰς τοῦ κατὰ βυθὸν (καραμπατάκ) μαρτυριῶν τῆς Ὑπάτης. (Ἰδὲ Βυθόν.).

Β.λέπουσα ἡ Ἁγία ταυτὴν ἐν ἀγνοίᾳ. Μάθημά τι τοῦ Οἰκημάτιου, οὗ ὁ ποιητὴς ὁ Λαμπαδαρίου τῆς Ἀγίας Σοφίας, Ἰωάννης ὁ Κλαδάς, ὅπερ ἐξηγήθη εἰς μὲν τὸ παλαιὸν παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου. εἰς δὲ τὴν νέαν μέθοδον, παρὰ Γρηγορίου Πρωτοφάλλου, καὶ Χουρμουζίου Χαριτοφύλακος· σῶζεται δὲ καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις χειγράφοις εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς, οὗ τὸ μέλος γνήσιον καὶ ἀρχαῖον. (Ἰδὲ Ὁ Πανύμνητε Μῆτερ).

κιὰχ Δ , Ἀσπράν q , Ἀράχ ω , Ράστ χ , Ντουκιὰχ π , π , Σεκιὰχ ϵ , Τζαρκιὰχ γ , Νε-
 δά Δ . Ἡτις εἶν' ἡ ἐπιφάνεια ἡ ἡ μέση διαπασῶν. — Οὗτος ὁ Νεθὰ εἶν' ἡ μέση καὶ κυρία βάσις,
 (Ἰδὲ Ἀγία) καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς καὶ διοξειᾶς, ὥς νήτης ὑπερβολαίων χ' , ω' , κτλ. — Ἡ Ἀραβοτουρ-
 κικὴ λέξις « Σαγήρ » ἐρμηνεύεται κωφὸς ἀντὶ βαθύς· τὸ Σαγήρ λέγεται καὶ « Νήμ » ἥτοι ἡμίφωνον διὰ τὸ
 μὴ εἶναι στερεὰ φωνή· τὸ δὲ « Καραμπατάχ » ἢ ἀπλῶς « Μπατάχ » ἐρμηνεύεται κατὰ βάθος βυθὸν πυθ-
 μένα· τὸ ἀπλῶς « Σαγήρ » φαίνεται νὰ τὸ λέγωσι καταχρηστικῶς, ἐνῷ πρέπει νὰ λέγεται « Σαγήρ
 καρὰ ντουκιὰχ q , Σαγήρ καρμπατάχ π κτλ. Ἐντεῦθεν ὅλλον, ὅτι τὰ κατὰ βυθὸν μέλη, ἢ αἱ με-
 λωδικαὶ γραμμαὶ τῶν εἰρημένων λέξεων ἐπὶ τῶν βαρυτάτων μαρτυριῶν, οὔτινας εἰσὶν οἱ κλάδοι τῆς
 Μουσικῆς, δὲν ἀνεπτύχθησαν καλῶς εἰσέτι ἀπὸ τοὺς Τουρκοάραβας.

Βυθὸς ἀνεκάλυψε πυθμένα. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελῆς. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Α'. ῥῶδης Β'.
 ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῶν Θεορανείων. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος Α'. ῥῶδης Β'. ἤχου Γένους χρω-

ματικού ω Πα ω Bu θου α νε κα λυ ψε πυθ με να π και δι α ξη

ρας οι κι ους ελ κει κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασ.)

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ
 ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Ξ, τῆς Ὀδύσσειας. « Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς » (στίχ. 148)· διότι
 πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

Εἰρμοῦ· οἷον ἤχος Β'. ω Πα ω Τον ὦν τε προ σε ει πε πο λυ τλας π δι ος

Ο δυσ· σευς ω φιλ ε πει δη π παμ παν α ναι αι νε αι ου δε τι φη σθα π

και νον ε λε ευ σε σθαι θυ μο ος δε τοι οι αι εν α πι στος

Βυθὸς ἀμαρτημάτων συνίχομαι Σωτήρ. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελῆς. 2) Εἰρμός συνειθισμένος ζ'.
 ῥῶδης Β'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Κυριακῆς τοῦ Ἀσώτου. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος ζ'. ῥῶδης Β'.

ἤχου, Γένους χρωματικού ω Πα ω Bu θω α μαρ τη μα των συ νε χομαι Σω τηρ Δ

και εν πε λα γει του δι ι ου χει μα ζομαι π κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολ. Καταβασ.)

Σημ. Καὶ ὁ ποιητὴς τούτου τοῦ Εἰρμοῦ φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ μέτρα ἀπὸ τὸ στοι-
 χεῖον Η, τῆς Ἰλιάδ. « Οἷδ' ἐπὶ δεξιᾷ, οἷδ' ἐπ' ἀριστερὰ νωμῆσαι βῶν » (στίχ. 238)· διότι πολὺ καλὰ
 τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ,

οἷον ἤχος Β'. ω Πα ω Οι δε πι δε ξι α οι οι δε πα ρι στε ρα Δ

νω μησαι βων α ζα λε ε ην το μοι ε στι τα λα αυ ρι νον πο λε

μι ι ζειν οι δε Δ δε νι στα δι η δη ι ι ω μελ πε σθαι Δ α ρη ι

Βυκάνη. Ἐμπνευστόν τι ὄργανον τῆς ἀρχαίας Ἑβραϊκῆς Μουσικῆς, δι' οὗ ἐσχηματίζετο καὶ ὁ δυνατός φθόγγος τοῦ μονοσυλλάβου Βου· ἢ ὁ δυνατός καὶ κουφός ἢ βουβώδης φθόγγος, τοῦ Βύκτης ββου, βου, ἢ μπου. Ἀνθίμος Γαζής ἐκ τοῦ Βύζω (Ἰδὲ Ὀγκηθμός).

Γ.

Γ. γ. Τὸ τρίτον στοιχείον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Τὸ ἐκ τῶν συμφώνων ὡς ἄφωνον ἐκλεχθὲν διὰ τὸν φθόγγον Γα, τῆς μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τοῦ γένους συστήματος. 3) Τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τοῦ διατονικοῦ καὶ τοῦ ἐναρμονίου $\overset{\Gamma}{\gamma}$, $\overset{\Gamma}{\gamma}$, καὶ τοῦ χρωματικοῦ Γένους $\overset{\Gamma}{\gamma}$, $\overset{\Gamma}{\gamma}$. 4) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ φωνήεντος α, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Γα, τῆς παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου.

Γ. γ. Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον ἀντὶ τοῦ τρία, τὸ δηλοῦν τὸ ὑπερβατὸν μέτρον τῶν ὑπερβασίμων χαρακτηριστῶν τῆς ποσότητος $\frac{\Gamma}{\gamma}$, $\frac{\Gamma}{\gamma}$, $\frac{\Gamma}{\gamma}$. 2) Ὡς τακτικὸν Γ'. στίχος, Γ'. ἤχος $\frac{\Gamma}{\gamma}$ Γ'. κτλ.

Γ. Μεγάλον καὶ ἀπλοῦν· ἡ τρίτη μαρτυρικὴ βάσις τοῦ μονοσυλλάβου φθόγγου, οὖν, τῆς ἀρχαίας παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων, ἥτις ἐπέχει πάντοτε τὴν θέσιν τοῦ αααα, καὶ ἐξισοῦται μετὰ τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Γα, τῆς παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου.

Γ. Μεγάλον ὄρθιον καὶ ἀπλοῦν, εἰς τὴν Μουσικὴν εἶχε διπλὴν σημασίαν· ὅπερ ἐκλαμβάνετο ποτὲ μὲν ὡς χαρακτὴρ ποσότητος, ποτὲ δὲ ὡς χαρακτὴρ ὑποστάσεως τροπικῆς ποιότητος. 2) Σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος, ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Συνημμένων διατόνου χορδῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλήν. Μουσικῆς ὁ συνεπιγράφετο τῷ νι N οὕτως Γ. ἢ ΓN· ἐτίθετο δὲ τὸ γάμμα τοῦτο, ἀνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως ὡς σημεῖον ποσότητος, ὅπερ ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλ. Μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἡ ἀστικτον Γ, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς, $\frac{\Gamma}{\gamma}$. Εἰ δὲ ἐστιγμένον Γ·, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, ἄρσεως μακρᾶς διστήμου ὡς, $\frac{\Gamma}{\gamma}$. 3) Γ, ὄρθιον· σημεῖον

ὑπῆρχε τροπικοῦ πάθους τῆς ποιότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Ὑπατῶν ὑπάτης χορδῆς, ὁ συνεπιγράφετο τῷ ἐπιστραμμένῳ γάμμα $\frac{\Gamma}{\gamma}$, οὕτως $\frac{\Gamma}{\gamma}$ ἢ οὕτως $\frac{\Gamma}{\gamma}$, ἐτίθετο δὲ κάτωθεν, ὡς σημεῖον ποιότητος, $\frac{\Gamma}{\gamma}$

ὅπερ ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλήν. Μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον θέσεως καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἡ ἀστικτον Γ, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, θέσεως βραχείας, ὡς, $\frac{\Gamma}{\gamma}$ · εἰ δὲ ἐστιγμένον Γ·, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς θέσεως μακρᾶς διστήμου· ὡς $\frac{\Gamma}{\gamma}$. Ὁ δὲ Μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς κατὰ μὲν τὸ ποιόν, ὑπάγεται εἰς τὸ τετράχορδον τῶν Ὑπατῶν. Κατὰ δὲ τὸ ποσόν, εἰς τὸ τετράχορδον τῶν Διεζυγμένων (Ἰδὲ τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς Ἀνώνυμον σύγγραμμα, τύπ. Βαρχείου τοῦ Γέροντος σελ. 78—81 καὶ 89).

Γ. Μεγάλον καὶ δεῦτερον, ἡ τρίτη μαρτυρία τῆς χορδῆς τῶν βαρυτάτων τόνων, ἥτις εἶν' ἡ Ὑπατῶν παρυπάτη τοῦ τετραχορδῶν τῶν Ὑπατῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλήν. Μουσικῆς.

Γ'. Μεγάλον διοξύτονον· ἡ τρίτη μαρτυρία τῆς χορδῆς τῶν μέσων τόνων τῆς Μέσων παρυπάτης τοῦ τετραχόρου τῶν Μέσων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικ. Μουσικῆς.

Γ''. Μεγάλον τριεξύτονον· ἡ τρίτη μαρτυρία τῆς χορδῆς τῶν Διεzeugμένων τόνων τῆς τρίτης διεzeugμένων, τοῦ τετραχόρου τῶν Διεzeugμένων, ἣτις λέγεται καὶ τρίτη τῶν Συνημμένων. (Επειδὴ τὸ τετράχορον τοῦτο ὑπάγεται καὶ ἐξουσιάζεται καὶ ἀπὸ τοῦ τετράχορον τῶν Συνημμένων κατὰ τὴν καταμέτρησιν τῶν φθόγων τῆς ἀρχαίας παραλλαγῆς τῆς τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων μεθόδου)· καὶ εἶναι τὸ Γ'. ἐπὶ τὸ δεῦ τετράχορον τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσικῆς.

Γ⁴. Μεγάλον σύνθετον μετὸν ἀριθμὸν τέσσαρα 4· ἡ τρίτη μαρτυρία τῆς χορδῆς τῆς τρίτης τῶν ὑπερβολαίων τοῦ τετραχόρου τῶν Ὑπερβολαίων, τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσικῆς· ὁ ἐπ' αὐτῷ ἀριθμὸς 4, ὡλοὶ τὴν ὑψηλὴν ϵ , ὅτι εἶν' ἐκ τῶν μαρτυριῶν τῶν ὑψηλοτέρων ἢ ὀξείων ἤχων, ὡς τῶν βασίμων μαρτυριῶν τῶν καθ' ἡμᾶς ὀξείων ἢ κυρίων ἤχων $\overset{\epsilon}{\eta}$, $\overset{\epsilon}{\alpha}$, $\overset{\epsilon}{\beta}$, καὶ ἡ ὁποία ὑψηλὴ γίνεται ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ ἀριθμοῦ 4· ἀφαιρέσει δὲ τῆς καθέτου γραμμῆς I, μένει τὸ σημεῖον τῆς ὑψηλῆς ϵ , ἐξ οὗ καὶ ἡ τῆς Μουσικῆς ὑψηλῆς ϵ .

F. Γάμμα μετὰ πλὴν ἢ δίγγραμμα, εἰς τὴν Μουσικὴν εἶχε διπλὴν σημασίαν καὶ ἐξελαμβάνετο, ποτὲ μὲν, ὡς χαρακτὴρ ποσότητος, ποτὲ δὲ, ὡς χαρακτὴρ ὑποστάσεως τροπικῆς ποιότητος, ἐπὶ τῶν κατὰ ἀριθμητικὴν καὶ ἀρμονικὴν ἀναλογίαν ἀπαιτουμένων φθόγων τῶν συμφωνιῶν, τῶν μελισμῶν, τῶν κομπισμῶν, τῶν ἐκκρουσμῶν, τῶν τερετισμῶν. κτλ.. τὸ ὑποκὸν συνεπιγράφετο μὲν ὡς ποσόν, οὕτως: F, F, F, F.

συνεπιγράφετο δὲ ὡς ποιόν, οὕτως. C, $\cup$, H, $\leq$. κτλ. 2) Σημεῖον ὑπῆρχε ποιότητος ἐπὶ τοῦ φθόγου τῆς Ὑπατῶν διατόνου ἢ λιχανοῦ χορδῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. Μουσικῆς ὁ συνεπιγράφετο τῷ ὀρθίῳ φῖ Φ, οὕτως· Φ· ἢ οὕτως Φ·F· ἐτίθετο δὲ τὸ δίγγραμμα τοῦτο κάτωθεν, ὡς σημεῖον ποιότητος, ὡς ἐθεώρητο.

ρουν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλ. Μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον θέσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἦ ἀστικτὸν F, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, θέσεως βραχείας, ὡς· γ . Εἰ δὲ ἐστιγμένον F, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς· θέσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς· γ . ὁ δὲ Μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς, ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ τετράχορον τῶν Ὑπατῶν. (Ἰδὲ τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς Ἀνώνυμον σύγγραμμα τύπ. Βακχείου τοῦ Γέροντος σελ. 23, 24, 78, 81 καὶ 89).

Γ. Γάμμα μετὰ πλὴν ἢ ἐπὶστραμμένον· σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγου τῆς Ὑπατῶν ὑπάτης, χορδῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. Μουσικῆς ὁ συνεπιγράφετο τῷ ὀρθίῳ γάμμα Γ, οὕτως Γ· ἢ οὕτως ΓΓ· ἐτί-

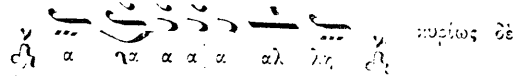
θετο δὲ τοῦτο τὸ ἐπὶστραμμένον γάμμα ἄνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως, ὡς σημεῖον ποσότητος, ὡς ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλ. Μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἦ ἀστικτὸν Γ, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς· γ . Εἰ δὲ ἐστιγμένον, ἦ, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, ἄρσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς· γ .

Ὁ δὲ Μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς, ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ τετράχορον τῶν Ὑπατῶν. (Ἰδὲ τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς Ἀνώνυμον σύγγραμμα, τύπ. Βακχείου τοῦ Γέροντος σελ. 78, 81 καὶ 89). Τοῦτο τὸ σημεῖον εἶν' ὅπου φέρει ἐκ τῶν οὗσιν ὁμοειδῶν θέσεων, τὴν δευτέραν ὀριστικὴν μελωδικὴν γραμμὴν ἣτις λέγεται ἐκστρεπτῶν ζ . (Ἰδὲ Ἐκστρεπτόν.)

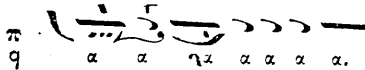
L. Γάμμα μετὰ πλὴν ἢ ἀνεστραμμένον· σημεῖον ὑπῆρχε ποιότητος ἐπὶ τοῦ φθόγου τῆς Ὑπατῶν ὑπάτης χορδῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. Μουσ. ὁ συνεπιγράφετο τῷ ἐλλειπέϊ Βῆτα R οὕτως R· ἢ RL. Ἐτίθετο δὲ

τοῦτο τὸ ἀνεστραμμένον γάμμα κάτωθεν, ὡς σημεῖον τῆς τροπικῆς ποιότητος, ὡς ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλ. Μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον θέσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἦ ἀστικτὸν L, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, θέσεως βραχείας, ὡς· γ . Εἰ δὲ ἐστιγμένον L, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, θέσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς· γ . Ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς, ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ τετράχορον τῶν Ὑπατῶν. (Ἰδὲ τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς Ἀνώνυμον σύγγραμμα, τύπ. Βακχείου τοῦ Γέροντος σελ. 78 καὶ 89).

Γρόνθισμα. Ὄνομα ἐπίθετον μελωδικῆς τινὸς γραμμῆς, ἥς ἡ ἀόριστος θέσις διακρίνεται ἀπὸ ἑλληνιστικῶν σημείων διπλοῦν νη ς· ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μαγ. Ἰσού τῆς Παπποδικῆς φέρει δὲ γραμμὴν ἀόριστον τοιαύτης μελωδικῆς θέσεως.

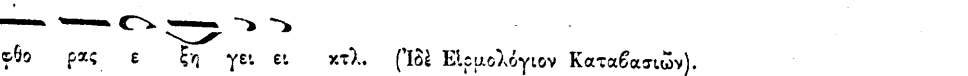
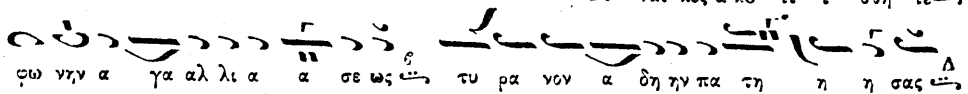

Γρόνθισμα εἶναι ἡ μετὰ τὴν ἐντελῆ κατάληξιν τοῦ παρακαλέσματος ἀρχομένη, διατονικῆς, ἀόριστος θέσις τοῦ ἀργοῦ Ἀλληγουλαρίου.

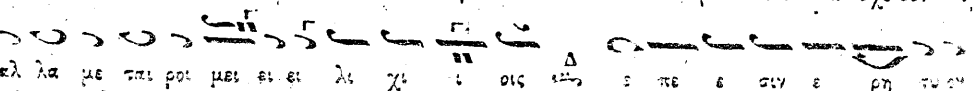
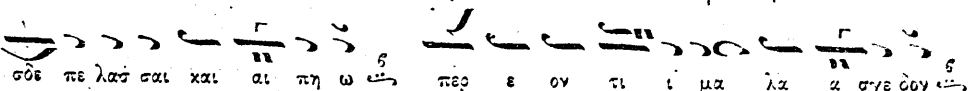
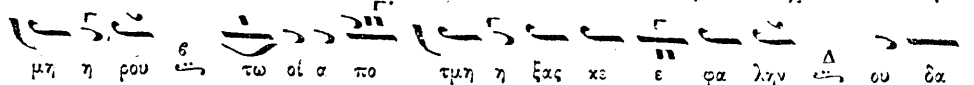
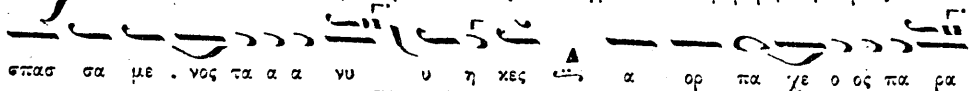
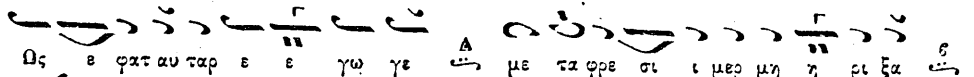
Γρόνθορ. Ἡ ἀρχὴ τοῦ μαθήματος τῆς φλογέρας (ποιμενικοῦ αὐλοῦ)· ὡς τὸ σύρισμα τῶν χειλέων, τὸ κίνημα τῶν δακτύλων ἐπὶ τῶν ἐμπνευστῶν ὀργάνων (Ἄνθιμος Γαζής)· καθὼς καὶ ἡ εἰς τοὺς ἀρχαίους ἑναρξίς τοῦ Ἀραβικοῦ Πλαγιαίου (Νέι) εἰς οὗς οἰδεῖται ὁ πρῶτος κανὼν, τὸ τεσσαρακονθήμερον νείστης ἐπὶ πρῶτης τεσσαρακοντάκης φύσιμα, ἥ ὁ κυρτὸς μὲ τὰ χεῖλη τοῦ πλαγιαίου συριγμός. — Ἐντεῦθεν γίνεται ἴσως καὶ τὸ ἐπίθετον τῆς μελωδικῆς ἀόριστου γραμμῆς «Γρόνθισμα» ὡς ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν Πελαστικοῦ σημείου διπλοῦ νη ς, οὗ ἡ ἐνέργεια διαιρεῖ τὸν φθόγγον εἰς δύο προφοράς· καὶ τὸ μὲν ἦμισυ, ἀναλαμβάνεται τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ στόματος, καὶ περιφράττεται ὁ οὐρανίσκος μὲ τὴν γλῶσσαν, καὶ ἐξέρχεται ἐκ τῆς ῥινός, τὸ δὲ ἄλλο ἦμισυ πληροῦται ἐκ τοῦ στόματος· καθὼς καὶ τῆς Φλογέρας καὶ τοῦ Πλαγιαίου ἡ ἐνέργεια διαιρεῖ τὸν φθόγγον, εἰς δύο προφοράς· ἀναλαμβάνει τὸ πνεῦμα ὁ αὐλωδὸς καὶ περιφράττει τὸ στόμιον τῆς φλογέρας διὰ τοῦ ἡμύσεως τῶν χειλέων του, καὶ φυσῶν πλαγίως ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς φλογέρας, διαπαῖ τὸν φθόγγον, καὶ ἀποτελεῖ τὸ πελαστικὸν σύρισμα τοῦ Γρόνθορος. 2) Ἡ Μουσικὴ κλίμαξ τῆς ἑπταφωνίας· (Σκαρλάτος Βυζάντιος Λεξ. Ἰδὲ Γρόνθος).

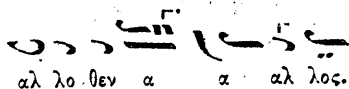
Γυραῖκες ἀκρυτίσθητε, φωνῇ ἀγαλλιάσεως. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελῆς. 2) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Ἐξαποστειλαρίου· Γένους χρωματικοῦ, ἥχου Β'. Δι.

φθο ρας ε ξη γει ει κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγιον Καταβασίων).

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ ποιητὴς τοῦ Ἐξαποστειλαρίου τούτου Προσομοίου ἔλαβε τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ μέτρα ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Κ· τῆς Ὀδυσσεΐας α Ὡς ἔφατ' αὐτὰρ ἔγωγε μετὰ φρεσὶ μερμηγίζα » (στίχος 418) διότι πολὺ καλὰ τὸνίζονται οἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Ὀμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα καὶ τὸ μέλος τοῦ στίχου τούτου τοῦ Ἐξαποστειλαρίου Προσομοίου· οἶον· ἥχος Β'. Δι.

Γυμναστική. Ἡ τέχνη τοῦ γυμνασίου τῆς σωμαστικής. 2) Ἡ τέχνη τοῦ γυμνασίου τῆς παιδείας, 3) Ἡ τέχνη τοῦ γυμνασίου τῆς Μουσικῆς· α ἔστι δὲ παιδεία, ἡ μὲν ἐπὶ σώματι, Γυμναστική· ἡ δὲ ἐπὶ ψυχῇ Μουσική· » Πλάτων. 4) Ἡ τέχνη τοῦ γυμνασίου τῶν Ἱεροφαιτῶν μετὰ τὸ ὕψος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἥτις ἐξαρτᾶται κυρίως καὶ περιμένεται ἀπὸ τὸν γεγυμνασμένον· καὶ ἀποκτήσαντα αὐτὸ τὸ ὕψος· ὁλοκλήρως ἀπὸ τον κατὰ καιρὸν Πρωτοφάλητην, καὶ Δαμπαδόριον τῆς Μ. Ἐκκλησίας· διὰ τοῦτο· καὶ ὀνομάζονται οἱ δύο αὐτοὶ, «Διδάσκαλοι». Καὶ ὁ μὲν τούτων ἱκανός, ὀνομάζεται Κυρίως· ὁ δὲ μὴ, καταχρηστικῶς. (Ἰδὲ διδάσκαλος). « Τί δαί; ἀρ' οὐ γυμναστική καὶ Μουσική, μαθήμασί τε ὅσοι προσήκει τούτοις ἐν ἅπασι τετραῦσθαι; ». Πλάτων.

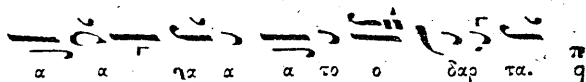

Δ. δ. Δέλτα τὸ τέταρτον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2 Τὸ ἐκ τῶν συμφώνων ὡς ἄνω· νον ἐκλεχθὲν διὰ τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Δι τῆς παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου. 3) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ φωνήεντος, Ι, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Δι· τῆς παραλλαγῆς τοῦ νέου συστήματος. 4) Τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τοῦ διατονικοῦ καὶ ἑναρμονίου Γένους Δ^{Δ} · τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τοῦ λευαῖου τοῦ χρωματικοῦ Γένους Δ^{β} .

Δ, δ· Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον, ἀντὶ τοῦ τέσσαρα, τὸ δηλοῦν τὸ ὑπερβατὸν μέτρον τῶν ὑπερβασίων· χαρακτῆρων τῆς ποσότητος $\frac{\Delta}{\delta}$, $\frac{\Delta}{\delta}$, $\frac{\Delta}{\delta}$. 2) ὡς τακτικόν, ἤχος Δ'. στίχος δ'. ἤχος Δ Δ^{Δ} .

Δ^{Δ} . Δέλτα μικρὸν. σημεῖον τι μουσικὸν μαρτυρικῆς ποιότητος· καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἄστικτον, δηλοῖ τὸν ἦχον ὅτι εἶναι κλάδος τις ἐκ τοῦ Ὑπομιξολυδίου ἥτοι τοῦ Δ Δ^{Δ} ὡς ἐκ τῶν μαρτυριῶν τῆς πρώτης ἢ κάτω διαπασῶν· ὡς ἡ βαρυτάτη μαρτυρία μετὰ δύο βαρεῖας Δ^{Δ} · ὡς ἡ βαρεῖα μαρτυρία τῆς κάτω διαπασῶν Δ^{Δ} · ὡς ἡ μαρτυρία τοῦ προσλαμβανομένου τῆς Ὑπατῶν ὑπάτης Δ^{Δ} , ἥτις ἐστὶν ἡ μαρτυρικὴ βάσις τοῦ Ὑπομιξολυδίου, ἡ Δ Δ^{Δ} . ἤχου· ὡς ἡ μαρτυρία τῆς τριφωνίας τοῦ Ὑπομιξολυδίου ἥτοι τοῦ Δ Δ^{Δ} Δ^{Δ} , ἥτις ἐστὶν ἡ μαρτυρικὴ βάσις τῆς Λιχανοῦ ἢ Ὑπατῶν διατόνου.

Δ^{Δ} . Δέλτα μικρὸν σύνθετον μετὰ τὴν διπλὴν, σημεῖον τι μουσικὸν μαρτυρικῆς ποιότητος· τὰ ἐπ' αὐτοῦ στίγματα τῆς διπλῆς, δηλοῖ τὸν ἦχον ὅτι εἶναι κλάδος τις κυρίου ἤχου τοῦ Μιξολυδίου ἥτοι τοῦ Δ' ἤχου. 2) Διότι εἶναι μαρτυρία ἐκ τῶν ἐντελῶν ἢ ἀτελῶν καταλήξεων τοῦ Σιγχεραρικοῦ καὶ Παπταδικοῦ εἶδους τοῦ Δ'. ἤχου Δ^{Δ} τίθενται τὰ στίγματα ἐπ' αὐτοῦ, πρὸς διάκρισιν τῶν μαρτυριῶν τοῦ Ὑ-

Δίγμα. Ἡ ἐκτεταμένη δύναμις ἐκάστης ἐνεργούσης φθορᾶς, ἐπὶ τῆς μελωδικῆς γραμμῆς. 2) Ἡ διαρκούσα δύναμις (προπάντων τῶν φθορῶν) τῆς φθορᾶς τοῦ λεγαλῶς ἢ ἐνέργεια εἶν' ἐκτενεστέρα παρὰ τῶν ἄλλων ἔτω καὶ ἔξω φθορῶν περὶ ἧς λέγει ὁ Πρωτοψάλτης τῆς Ἀγίας Σοφίας Κορώνης ὁ Ξένος. « Τὸ λεγαλῶ ς, δέμα ὑπάρχει ἔξω τῶν ὀκτῶ ἤχων ». Ὁ δὲ Λαμπαδόριος τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάννης ὁ Κλαδᾶς λέγει « Τὰ γὰρ ἄλλα δέματα τῶν ὀκτῶ ἤχων, τοῦ πρώτου φημί, καὶ καθεξῆς τῶν ἄλλων. Δένουσι καὶ λύουσι ἐντέχνως πάνυ, τὴν μεταβολὴν ὡς ἐν βραχὺ δεικνύντες. Τὸ δὲ λεγαλῶς ἐκτεταμένον μέλος, ὑπὲρ τῶν ὀκτῶ, ἑννατος ἤχος πέλει ». 3) Ἡ ἐπεισαγωγικὴ δύναμις τῆς μεταβολῆς κατὰ παραφθοράν, εἰς ποικιλίαν τῶν δραστηρίων μελῶν. 4) Ἡ δύναμις τῆς περιπέτειας, ἥτις ἐστὶν ἡ λύσις τῆς ἁρμονίας καὶ ἡ δέσις. 5) Ἡ δύναμις οἰασθῆποτε φθορᾶς εἰς τὸ μέλος ἄλλου ἤχου. π. χ.

Δέσις. Φθορικὴ τις δύναμις ἡ ὅποια ἐμποδίζει τὸ μέλος τῆς φαινόμενης ἀπλῆς καὶ κατὰ γένος ψαλλομένης γραμμῆς, ἐφ' ἧς τίθεται πρὸς ποικιλίαν μία φθορὰ ἄλλου ἤχου οἰουδῆποτε γένους, καὶ δένει τὸ μέλος ἐκείνης τῆς ἀπλῆς καὶ προψαλλομένης γραμμῆς, ἧς τὸ μέλος παραλείπεται πλέον καὶ δὲν γνωρίζεται, οὔτε ἀπὸ τὸν ψάλλοντα, οὔτε ἀπὸ τὸν ἀκούοντα. ὅθεν μέλος τι ἐκτεταμένον χωρὶς τῆς δέσεως καὶ λύσεως ἀποκαθίσταται μονότονον, ὅπερ προξενεῖ κόρον. 2) Ἡ μεταβολὴ τῆς πρώτης φθορᾶς, καὶ ἡ ἐνεργούσα δύναμις τῆς μετατιθεμένης, ἥτις λύει τὴν πρώτην. 3) Ἡ κατὰ περιπέτειαν γινωμένη δύναμις τῆς μεταβολῆς ἥτις ἐστὶν ἡ δέσις τῆς ἁρμονικῆς ποικιλίας. 4) Ἡ δέσις τῆς ἐπομένης φθορᾶς, πρὸς τὴν

λύσιν τῆς προηγουμένης. π. χ.

5) Δέσις ἧς τὸ ἴδιον εἶναι τὸ νὰ διακόπῃ ἐκ διαλειμμάτων τὴν συνέχειαν τοῦ κατὰ τὸ γένος ἐπικρατούντος ἢ ἐξακολουθοῦντος μέλους.

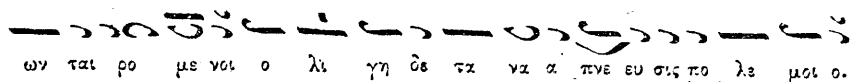
Δεῦτε λαοὶ ἄσωμεν. Στίχος ἑμμετρος μικροσκέλης. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος Α'. φῶδης Β'. ἤχου.

3) Εἰρμολογικὸς πρόδρογος Α'. φῶδης Β'. ἤχου. Γένους χρωματικῶ

α σω μεν παν τες χρι στω τω θε ω π. κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

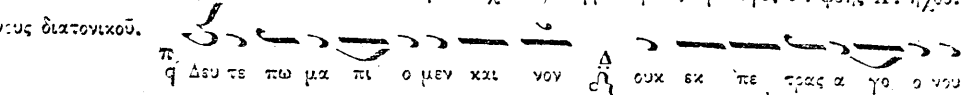
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ Μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἀπὸ τοῦ στοιχείου Α' τῆς Ἰλιάδος « Αἶκεσε τῷ Ἰσχυόντες ἀπόσχονται πολέμοιο » (Ἰδὲ στίχον 798). διότι πολὺ καλὰ τῶνίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

Εἰρμοῦ, οἷον ἤχος Β'.

ων ται ρο με νοι ο λι γη δε τα να α πνε ευ σις πο λε μοι ο.

Δεύτες πῶμα πῶμεν καιρόν. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Γ'. φῶδης Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἀναστασιμῶν Καταβασιῶν τοῦ Μεγ. Πάτρχ. 3) Εἰρμολογικός, πρόλογος Γ'. φῶδης Α'. ἤχου. Γένους διατονικοῦ.

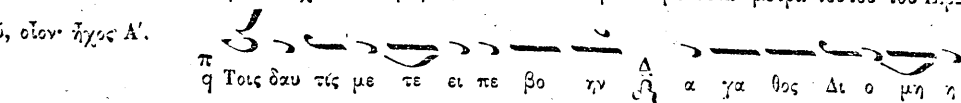

π Δευ τε πω μα πι ο μεν και νον Δ ουκ εκ πε τρας α γο ο νου

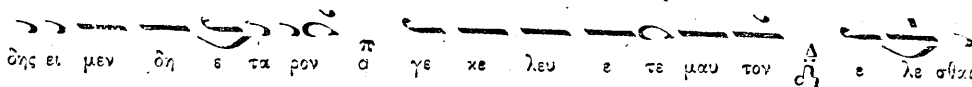

τε ρα τουρ γου με νον π κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασιῶν).

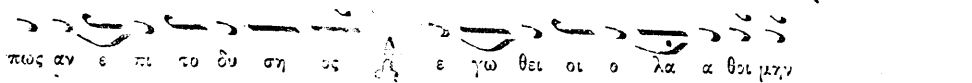
Σημ. Φαίνεται ὅτι καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Κ' τῆς Διάδος «Τοῖς δ' αὖτις μετέειπε βοήν». (Ἰδὲ στίχον 244). διότι πολλὰ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού, οἷον ἤχος Α'.

π Τοις δαυ τίς με τε ει πε βο ην Δ α γα θος δι ο μη η

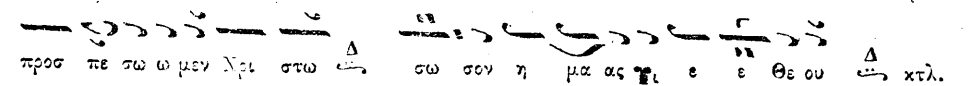

δης ει μεν δη ε τα ρον α γε κε λευ ε τε μαυ τον Δ ε λε σθαι

πως αν ε πι το δυ ση υς Δ ε γω θει οι ο λα α θει μην

Ζεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ. Εἰσεδικὸν μάθημα, ὃ φάλλεται εἰς τὰς Κυριακάς καὶ τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος κατὰ μνήμας Ἀγίων, ἤτοι τῶν Ἀγγέλων, Μαρτύρων, Ἀποστόλων, καὶ εἰς τινὰς ἑορτάς τῆς Θεοτόκου, καὶ εἰς ἄλλον Β'. Δι.

Δευ ευ τε προσ κυ νη σω μεν και προσ πε σω μεν Χρι στω Δ σω σον η μα ας η ε ε θε ου Δ κτλ.

2) Θέμα ἀπλοῦν καὶ ἀρχαῖον, οὗ τὸ πρωτότυπον μέλος κατὰ τὸ εἶδος τῆς Στροφῆς· ὅπερ φάλλεται στιχηρικῶς εἰς ἤχον Β'. (Ἰδὲ Ἀνθολογία Μουσικῆς).

Δεύτερος, τέρα, τερον. Ὁ ἐκ τῶν Κυρίων καὶ ὁσέων Λύδιος ἡ δεύτερος Β'. ἤχος. 2) Ὁ ἱαμβικός ἡ Δεύτερος Κανὼν τῶν Χριστουγέννων, τῶν Θεοφανείων, τῆς Πεντηκοστῆς· ὁ Δεύτερος Κανὼν τοῦ Ἀγίου κτλ. Ὁ Δεύτερος στίχος τοῦ Κανόνος, ὁ Δεύτερος Εἰρμός, ὁ Δεύτερος πούς, κτλ. Ἡ δευτέρα φῶδὸς τοῦ Μεγ. Κανόνος, ἡ Δευτέρα στάσις τοῦ Επιταφίου Ὑμνου, τοῦ Ἀμώμου, τῆς νεκροσίμου ἀκολουθίας, κτλ. Τὸ δεύτερον Κῆθσμα ἐκάστου ἤχου, καὶ τοῦ Ψαλτηρίου. Τὸ δεύτερον Ἀντίφωνον τῶν Ἀναβαθμῶν. Τὸ δεύτερον Ἀντίφωνον τῆς Λειτουργίας. Τὸ δεύτερον Ἑωθινὸν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τὸ δεύτερον Ἑωθινὸν Σπρχιρὸν τῶν Αἰνῶν, κτλ.

Δηλωτικόν. (Ἰδὲ Γνωριστικόν).

ΔΙ. Φθόγγος τις μονοσύλλαβος τῆς παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου. δεικνύων τὴν βάτιν τοῦ Δ'. ἤχου «Ἄριον Δι. τὴν βάτιν τοῦ Β'. ἤχου, αἰεταίς» Δι. καὶ τὴν τοῦ λ Β'. αἰεταίς» Δι. κτλ.

Διάγραμμα. Τὸ ἀόριστον σχῆμα τῆς Κλίμακος, τὸ διὰ τῶν τροχῶν, τὸ διὰ τῶν διαπασῶν, τὸ ὅποιον εἶναι μὴ πεπληρωμένον ἀπὸ τένους, χορδᾶς, καὶ μαρτυρίας καὶ διακρίνεται· ποσῶς κατὰ τὸ Σύστημα καὶ Γένος.

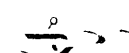
Διὰ δεκαεπτά. Συνδυασμὸς τις Συμφωνίας, ἥτις ἔχει λόγον τὴν διὰ πέντε καὶ ὑπεράνω αἷς διαπασῶν. 2) Συμφωνία, ἥτις ἀπάγεται κυρίως εἰς τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν τῶν τόνων, οἱ ποταμοὶ πρότερος.

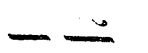
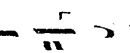
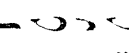
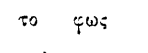
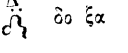
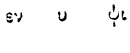
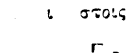
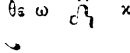
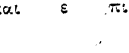
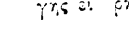
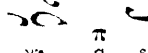
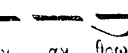
χονται ἐκ τῶν τιναγμῶν τῶν δονήσεων, οἵτινες ἔχουσι λόγον ἀριθμητικὸν ὡς 1, πρὸς 36· καθὼς θὰ ἔχουσι αἱ τείνουσαι δυνάμεις τῶν Ἰσομίκων χορδῶν. « Τὸ ἕκτον τῆς μιᾶς αὐτῶν τῶν χορδῶν ποιεῖ τιναγμοὺς ἐξαπλασίως ταχύτερους, καὶ παριστᾷ τὴν διὰ δεκαεννέα συμφωνίαν, ἔχουν τὴν διὰ πέντε ὑπεράνω τῆς δις διαπασῶν ». (Βασίλειος Ἰατροφιλόσοφος. Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς. § 19). Παριστάνεται καὶ αὕτη ἡ Συμφωνία δι' ὁργάνων ὀυφῶνων.

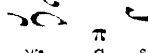
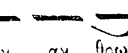
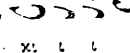
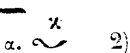
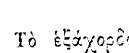
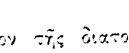
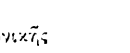
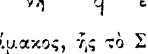
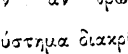
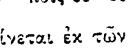
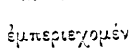
Διὰ δεκαεπτὰ. Συνδυασμὸς τις Συμφωνίας, ἥτις ἔχει λόγον τὴν διὰ τριῶν ὑπεράνω τῆς δις διαπασῶν. 2) Συμφωνία ἥτις ὑπάγεται κυρίως εἰς τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν τῶν τόνων, οἱ ὅποιοι προέρχονται ἐκ τῶν τιναγμῶν τῶν δονήσεων, οἵτινες ἔχουσι λόγον ἀριθμητικὸν, ὡς 1, πρὸς 25· καθὼς θὰ ἔχουσι αἱ τείνουσαι δυνάμεις τῶν Ἰσομίκων χορδῶν. « Τὸ πέμπτον μέρος τῆς μιᾶς αὐτῶν τῶν χορδῶν ποιεῖ τιναγμοὺς πενταπλασίως ταχύτερους, καὶ παριστᾷ τὴν διὰ δεκαεπτὰ συμφωνίαν, ἔχουν τὴν διὰ τριῶν μεγάλην ὑπεράνω τῆς δις διαπασῶν ». (Βασίλειος Ἰατροφιλόσοφος. Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς §. 19). Παριστάνεται καὶ αὕτη ἡ συμφωνία δι' ὁργάνων ὀυφῶνων.

Διὰ δύο. Συνδυασμὸς τις Συμφωνίας. (Ἰδὲ Ἀσύμφωνων).

Διὰ ἐξ μεγάλη. Συνδυασμὸς τις Συμφωνίας ἀρμονικῆς ἐξαχόρδου, ἥτις ἔχει λόγον τὸν ἐπιδοίμιον, ὅς καλεῖται ἐπίπεμπτος, λέγεται δὲ οὕτως, διότι ἡ Συμφωνία αὐτῆς ἀπαρτίζεται ἐκ τῆς διαπασῶν, κατὰ μετρομενῶν πρῶτον τῶν φθόγγων (ἐπὶ τὸ ὀξύ) τῶν ἐξ χορδῶν, εἴτα οἱ ἐπὶ τὸ ὀξύ κατὰληπτοι φθόγγοι τῆς Κλίμακος, ὡς ἔχει τὸ κατὰ τὸ διατονικὸν σύστημα τοῦ Ὑποφωρίου ἢ Βαρέως (A Γ'). ἔχου. Ἐπιδοίμιος ἢ Ἐπιδοιμερῆς καλεῖται, διότι ἀφ' οὗ διαιεθῆ τὸ ὅλον τῆς χορδῆς εἰς 2]3, τὰ 3]5, καὶ ἡ ὁλόκληρος δίδουσι τόνους 5, πρὸς 3, τοῦτ' ἐστὶν ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν διδομένων τόνων τῆς τετραμένης περιέχει ὅλον τὸν ἐλάχιστον, καὶ τὰ 2]3 αὐτοῦ διὰ τοῦτο λέγεται ἡ τοιαύτη Συμφωνία « Διὰ ἐξ μεγάλη ». Καὶ ἐξ ἄλλου ὡς ἔχουσι τοὺς περὶ αὐτὴν τόνους ὅλους φυσικοὺς, κατὰ τὸ Σύστημα τοῦ διατονικοῦ γένους. Εἶναι δὲ τὸ προσαγορευόμενον « Πεντάφωνος τοῦ Βαρέως » (ἀντὶ πεντάτονου). Ὡς ἡ σύν-

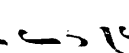
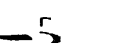
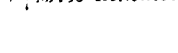
τομος Δοξολογία τοῦ Μανουὴλ Πρωτοφάλτου. Πεντάφωνος Δο σο τι

 το φως δο ξα εν υ ψι ι στοις θα ω και ε πι γης αι ρη η

 να εν αν θρω ποις ευ δο κι ι ι α. να 2) Τὸ ἐξαχόρδον τῆς διατονικῆς

Κλίμακος, ἥς τὸ Σύστημα διακρίνεται ἐκ τῶν ἐμπεριεχομένων εἰς αὐτὴν φυσικῶν τόνων τοῦ μείζονος 12, τοῦ ἐλάσσονος 9, καὶ τοῦ ἐλαχίστου 7. Καὶ εἰς τὴν ἐξαχόρδον ταύτην Συμφωνίαν, ἐμπεριέχονται ὅλως οἱ φυσικοὶ τόνοι, καὶ συνίσταται ἀπὸ δύο μείζονας τόνους, δύο ἐλάσσονας, καὶ ἐν ἡμιτόνιον μείζων ἢ ἐλάττωστον. Τοῦτο λέγεται καὶ μείζων ἐξαχόρδον, ἡ διὰ ἐξ μεγάλη.

Διὰ ἐξ μικρά. Συνδυασμὸς τις Συμφωνίας ἀρμονικῆς ἐξαχόρδου, ἥτις ἔχει λόγον τὸν Ἐπιδοίμιον λέγεται δὲ οὕτως, διότι ἡ Συμφωνία αὐτῆς ἀπαρτίζεται ἐκ τῆς ἀποτομικῆς διαπασῶν, κατὰ μετρομενῶν πρῶτον τῶν φθόγγων τῶν ἐπὶ τὸ ὀξύ ἐξ χορδῶν, εἴτα οἱ κατὰληπτοι ὀξύτεροι τῆς Κλίμακος φθόγγοι. Ὡς ἔχει τὸ Σύστημα τοῦ Ὑποφωρίου ἢ τοῦ Α' Α'. ἔχου, ἥτις εἶναι μικτὴ ἐκ διατονικοῦ καὶ ἐξ ἐναρμόνιου. Ἐπιδοίμιος ἢ Ἐπιδοιμερῆς καλεῖται, διότι ἀφ' οὗ διαιεθῆ τὸ ὅλον τῆς χορδῆς εἰς 3]8 καὶ ἡ ὁλόκληρος, δίδουσι τόνους 8, πρὸς 5, τοῦτ' ἐστὶν ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν διδομένων τόνων τῆς τετραμένης, περιέχει ὅλον τὸν ἐλάχιστον, καὶ 3]8, αὐτοῦ. Διὸ καὶ λέγεται ἡ τοιαύτη Συμφωνία « Ἡμιπεντάφωνος ἢ Διὰ ἐξ μικρά ἰδιαιτέρως ». Ὡς ἔχουσα ὅθεν τοὺς περὶ αὐτὴν τόνους, ἀπὸ φυσικοὺς, καὶ ἐξ ἀποτομικῆς σημείου ρ, κατὰ τὴν Κλίμακα τοῦ Α' Α'. ἔχου. Εἶναι δὲ τὸ προσαγορευόμενον « Πεντάφωνος Ἀρμονικῆς Ἰδιαιτέρως ». Ὡς ἔχει τὸ Ἀξίόν ἐστιν ὡς ἄλλῳ, ὁ καλεῖται Ἀραβοτουρκιστὶ « Σήρρ Ἀ-τζέμ » τοῦ Ζαμφουρίου Πρωτοφάλτου Ἀθηνῶν, μᾶλλον δὲ Ἀνθίμου Πρωτοφάλτου Μεσολογγίου, καὶ Πανα-

γιώτου Πελοπίδου, ὡς παλαιότερον τοῦ Ζαμφουρίου ἔχου Α' Α'. Πα να ξι ον ε στι ι

τούς ἐντὸς τοῦ Τροχοῦ, καὶ δύο τῶν δύο ἄκρων αὐτοῦ.

Πα	Βου	Γα	Δι	Κς
q	λ	γγ	εῖ	

ἦχος $\frac{4}{4}$ Κς. Δο ξα α σοι οι τω οει ει ξα αν τι ι το ο φω ω ω ως $\frac{x}{q}$
 Δο ο ξα α εν υ υ ψι ι ι ι στοις Θε ε ε ω ω και ε πι
 γης ης ει ει ρη η η η νη $\frac{\pi}{q}$ εν αν θρω ω ποι οις ε ευ δο ο κι α $\frac{\pi}{q}$

(Χουρμούζιος Χαρτοφύλαξ. Ἐκκλησιαστικότερον δὲ λέγεται « Τετραφωνία » περιέχουσα τόνους τέσσαρας. Δύο μείζονας, ἐν ἐλάσσονα καὶ ἐν ἐλάχιστον· περαίνεται δὲ μὲ τὴν Συμφωνίαν ταύτην ὁ σχηματικὸς κλάδος τοῦ $\frac{A}{\pi}$ ἤχου « Χαίροις ἀσκητικὸν ἀληθῶς ». « Διαλέκτου μὲν οὖν μέλος ἐνὶ μετρεῖται διαστήματι τῷ λεγομένῳ διὰ πέντε ὡς ἐγγίστα. Καὶ οὕτε ἐπιτείνεται παρὰ τῶν τριῶν τόνων καὶ ἡμιτονίου ἐπὶ τὸ ὀξύ, οὕτε ἀνίεται τοῦ χωρίου τούτου πλεῖον ἐπὶ τὸ βαρὺ ». (Διονύσιος Ἀλικαρνασεύς).

Διάρρη. Χρονικὸν τι σημεῖον τῆς Μουσικῆς ἀγωγῆς, οὗ τὸ σημεῖον χ , ὅπερ μεταχειρίζομεθα, παρὰγωγικῶς εἰς ἕκτακτον μεταβολὴν τῆς μελοποιίας, ὅταν μεταβαίνωμεν ἀπὸ ἀργὸν χρόνον εἰς ἔτι βραδύτερον ρυθμὸν τοῦ μέλους, ἀπέναντι τοῦ ἀπλοῦ ἀργοῦ χ , καὶ τοῦ ἡμιάργου χ , ὅπερ συμβαίνει σπανίως νὰ τεθῇ μετὰ τῶν ἐμμελῶν γραμμῶν εἰς τὰ ἐξωτερικὰ μέλη π: χ . $\frac{A}{\chi}$

εἰ α φε τι χου ου ου ους $\frac{x}{q}$ α α μα α αν τζα α α

νη ημ α α μα α αν χ α α $\frac{A}{\chi}$ Χρονικῶς δὲ, εἰς τακτικὴν ἐ-

πιμονὴν τῆς ποιότητος τῆς μελωδίας, ὅταν μεταβαίνωμεν ἀπὸ συνεχὴν μακρὰν τῶν κλασμάτων εἰς μείζονα τι μακρὸν κατὰ τὸ ἴδιον τοῦ σείματος ἐπὶ τῆς μελωδικῆς γραμμῆς τοῦ στραγγίσματος, μᾶλλον

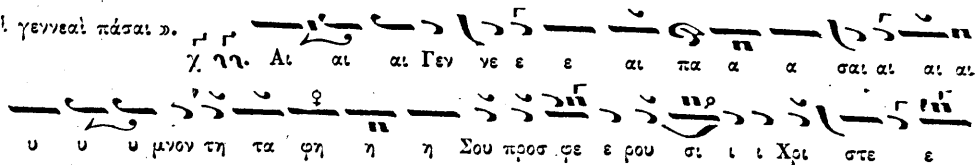
τοῦ ξηροῦ κλάσματος· ὡς $\frac{A}{\chi}$ τε ρε ε ρε ρι ρρεμ τε ρε ε ρε ρι ρρεμ ρι ρε ρι ρε ρεμ

οὔτως $\frac{A}{\chi}$ ε ε ε ρε ρε ε ρεμ τε ρι ρι ρε ρε ρι ι ρρεμ ε ε ρρε

Διασταλτικόν. Ἦθος τι χαρακτηριστικόν, τὸ ὁποῖον παριστᾷ μεγαλοπρέπειαν, ἀξίωμα, σεμνότητα, ἀνδρείαν. 2) Ἦθος, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὸν Δώριον ἢ πρῶτον ἦχον, καὶ τὸν Φρύγιον ἢ τρίτον ἦχον. Καὶ τὸν μὲν Δώριον (Α' ἦχον) χαρακτηρίζει, κατὰ μὲν τὴν μεγαλοπρέπειαν, μὲ τὸ Εἰρμολογικὸν Κοντάκιον « Ὅταν ἔλθῃς ὁ Θεὸς ἐπὶ γῆς μετὰ δόξης ». Κατὰ δὲ τὴν σεμνότητα, μὲ τὸ Εἰρμολογικὸν Ἀπολυτικὸν « Μορφήν ἀναλυτῶς ἀνθρωπίνην προσέλαβες ». Κατὰ δὲ τὴν καθαρὰν ἀνδρείαν, μὲ τὸ Εἰρμολογικὸν Κάθισμα « Τὸν τάφον σου Σωτήρ ». Καὶ κατὰ τὸ ἀξιοματικὸν ἦθος, μὲ τὸ Ἀργὸν Στιχηράριον (Δόξα τῶν Αἰώνων τῆς Ε' Κυριακῆς τῶν νεισιτῶν) « Οὐκ ἔστιν ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρώσις καὶ πόσις ». — Τὸν δὲ Φρύγιον (Γ' ἦχον) Χαρακτηρίζει, κατὰ μὲν τὴν μεγαλοπρέπειαν, μὲ τὸν στίχον « Αἱ γενεαὶ πάσαι ». Κατὰ δὲ τὴν σεμνότητα, μὲ τὸν στίχον « Ἀκατάληπτον ἔστί ». Κατὰ δὲ τὸ Ἀξιοματικόν, μὲ τὸ Εἰρμολογικὸν Κάθισμα. « Τὴν ὡραιότητα τῆς Παρθενείας σου ». Κατὰ τὴν καθαρὰν Ἀνδρείαν, μὲ τὸν στίχον « Ἀνάστα ὁ Θεὸς κρίνον τὴν γῆν ». 3) Κανονικὸς τις τρόπος τοῦ μουσικοῦ ρυθμοῦ, διὰ τοῦ ὁποῖου κινεῖται ἐρεθισμὸς, καὶ ἐξεγείρεται θυμὸς, ὡς ἀπὸ τὸν Εἰρμολογικὸν τρόπον τῆς μελωδίας, ἥς τὴν

σύνθεσιν ποιῶμεν μᾶλλον διὰ βραχείων χαρακτήρων τῶν φθόγγων. 4) Ἦθος τι τὸ ὅποιον χαρακτηρίζει Εἰρμολογικῶς καὶ Ἀρμονικῶς τὸν Φρύγιον (Γ'. ἤχον) ἀπὸ τὸ σύστημα τῆς ἀνδρικῆς βάσεως ᾧ, τοῦ ὁποίου οἱ βραχεῖς φθόγγοι τοῦ Εἰρμολογικοῦ μέλους, μάλιστα τοῦ ἐπιμηχεστέρου στίχου, διεγείρουσι μὲν τὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου, φανερώνουσι δὲ ὁμοίως τὴν γεναιότητά καὶ ὑγεινήν κατὰ ττασιν τῆς ψυχῆς. Καὶ κατὰ μὲν τὴν φάλμωδιαν, ἀπὸ τὸν διεργετικὸν στίχον τοῦ ᾄσματος καὶ μέλους αὐτοῦ

« Αἱ γενεαὶ πάται ».

μου ου ᾧ. Κατὰ δὲ τὴν τραγωδίαν ἀπὸ τὸν διεργετικὸν στίχον καὶ μέλος τοῦ ᾄσματος αὐτοῦ

« Παιδὰ τοῦ Ἡρακλείως ». ᾧ. Τοῦ δὲ ἐπιμηχεστέρου, ἀπὸ μὲν τῶν Ἑκκλησιαστικῶν στίχων, ὁ τῆς Η'. φῶδης τοῦ Γ'. ἤχου « Λατρεύει ζῶντι Θεῷ ». Ἀπὸ δὲ τῶν τραγωδιῶν, τὸ ᾄσμα « Κλονεῖτ' ἡ γῆ, βογγοῦν οἱ Κάμποι, ἀναστενάζουν τὰ βουνά ». 5) Ἦθος τι τὸ ὅποιον χαρακτηρίζει Εἰρμολογικῶς καὶ μελῳδικῶς τὸν Δωρίον (Α'. ἤχον) καθὰ αὐτὸς μεγαλοπρεπῆς καὶ ἀξιοματικὸς ἀπὸ τὴν φυσικὴν τριφωνία, τοῦ Διατονικοῦ γένους, τῆς ὁποίας οἱ βραχεῖς φθόγγοι τοῦ Εἰρμολογικοῦ μέλους, προξενοῦσι τὸ Διασταλτικὸν ἦθος, κατὰ τὸ σεμνοπρεπές καὶ ἀξιοματικὸν βᾶδισμα τοῦ ἀπολυτικίου τροπαρίου. « Τὴν κοινὴν Ἀνάστασιν πρὸ τοῦ Σοῦ πάθους πιστούμενος ». Καὶ ὁ στίχος τῆς Ε'. φῶδης τοῦ Α'. ἤχου. « Τὴν σὺν εἰρήνῃ δὸς ἡμῖν Υἱὲ τοῦ Θεοῦ ». 6) Κανὼν τις τῆς μελοποιίας, ὅστις χαρακτηρίζει τὴν ἔξοχον καὶ γενναίαν κατὰστασιν τῆς ψυχῆς μὲ πράξεις ἡρωϊκάς, καὶ μὲ ἐσωτερικὰ πάθη. αἶναι δὲ ἦθος μὲν Διασταλτικὸν ἐκείνο, μὲ τὸ ὅποιον σημαίνεται Μεγαλοπρέπεια, καὶ διάγραμμα ψυχῆς Ἀνδρωδῆς, καὶ πράξεις Ἡρωϊκαί, καὶ πάθη οἰκία εἰς αὐτά. Μεταχειρίζεται δὲ τοῦτο τὸ ἦθος μάλιστα μὲν ἡ τραγωδία, καὶ ἀπὸ τὰ λοιπὰ ὅσα κρατοῦσι τὸν χαρακτήρα τούτων. Ἰδιάζουσι δὲ καθ' ἑμᾶς εἰς τοῦτο τὸ ἦθος ὁ Πρῶτος ἤχος, καὶ ὁ Τρίτος ». (Χρῦσανθος Προύσης Θεωρ. Μέγα. § 396).

Διάστασις. Τὰ μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων τῆς ὀριστικῆς γραμμῆς δύο ὁμοιοκαταλήκτων θέσεων ἀντίθετα ἄκρα. 2) Τὰ τῆς προσδιορισμένης μουσικῆς Κλίμακος δύο ἀντίθετα ἄκρα, ἅπερ διακρίνονται ἀπὸ τὴν ἀντίθετον καταμέτρησιν τῶν ἀριθμῶν τῶν ἀποστάσεων τῆς ὀξύτητος καὶ τῆς βαρύτητος. 3) Ἡ τετρατόνος διάστασις τοῦ πλαγίου ἤχου ἀπὸ τοῦ κυρίου, καὶ ἡ ἀντίθετος καταμέτρησις τῶν φθόγγων τῆς πλαγίας πτώσεως ᾧ, ἀπὸ τὴν τῆς ὀρθῆς πτώσεως. ᾧ.

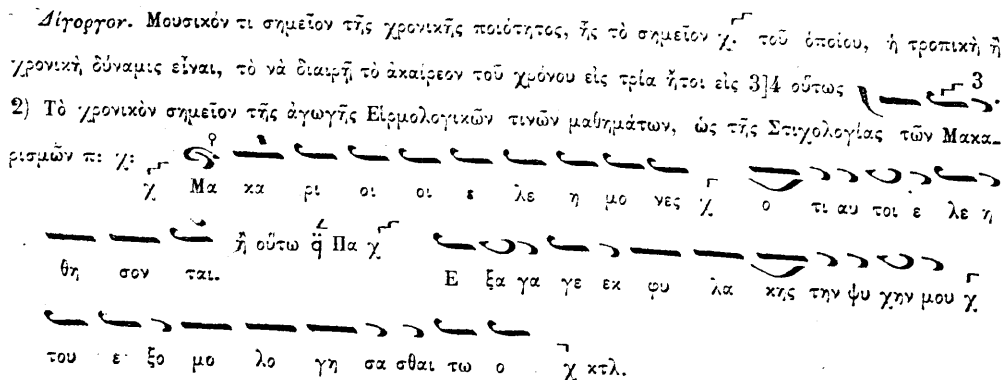
κατὰ τὴν ἐκ τοῦ Τροχῦ παραγωγὴν αὐτῶν.

Διάστημα. Ἡ ἑκάστις οἰασθήποτε μελωδικῆς γραμμῆς ὀριστικῆς καὶ ἀόριστου καταλήξεως, ἡ κοινῶς λεγομένη « Παρακλητικὴ » (Ταξιμ). 2) Τὸ κατ' ἀριθμητικὴν μὲν προσδιορισμένον, καὶ κατ' ἀρμονικὴν δὲ ἀναλογίαν περιορισμένον διάστημα ἐκάστου συστήματος τῶν μουσικῶν Συμφωνιῶν. Ὅθεν τὸ διάστημα τοῦ συστήματος τῆς Συμφωνίας διὰ Τριῶν Βου. Δι. 19.— Τὸ διάστημα τῆς Συμφωνίας διὰ Τεσσάρων. Νη. Γα. 28.— Τὸ διάστημα τοῦ συστήματος τῆς συμφωνίας διὰ Πέντε Νη. Δι. 40.— Τὸ διάστημα τοῦ συστήματος τῆς Συμφωνίας διαπασῶν. Νη Νη 68.— Καὶ τὸ διάστημα τοῦ συστήματος τῆς Συμφωνίας διὰς διαπασῶν. Νη Νη Νη'. 136. Ὅμοίως καὶ τὸ διάστημα τοῦ συστήματος τῆς Συμφωνίας διαπασῶν καὶ διὰ πέντε. Καὶ τὸ τῆς δις διαπασῶν καὶ διὰ πέντε. κτλ. 3) Τὸ τονιαῖον διάστημα τῆς μιᾶς χορδῆς ἀπὸ τῆς ἄλλης, τοῦ μείζονος, τοῦ ἐλάσσονος, τοῦ ἐλαχίστου, τοῦ ἡμιολίου, τοῦ τριτημορίου, τοῦ τεταρτημορίου μουσικοῦ τόνου. (Ἰδε ἀπόστασις).

Διαστηματική. (Ἰδε Ὑπερβατόν).

Διὰ τεσσάρων. Συνδυασμὸς τις Συμφωνίας, ἥτις κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν καὶ ἀρμονικὴν ἀναλογίαν τῶν τόνων αὐτοῦ ἔχει λόγον τὸν ἐπίτριστον, ὡς 4, πρὸς 3.— 2) Ἡ διὰ τῆς ἀρμονικῆς τριφωνίας γινομένη διὰ τεσσάρων Συμφωνία. Λέγεται δὲ διὰ τεσσάρων, ὡς τέσσαρας φθόγγους περιέχονσα μετρομένων καὶ

Δίγραμμα. (Ἰδὲ διπλοῦν Γάμμα ἢ Δίγαμμα F).

Δίγραφοι. Μουσικόν τι σημεῖον τῆς χρονικῆς ποιότητος, ἥς τὸ σημεῖον γ'. τοῦ ὁποίου, ἡ τροπικὴ ἢ χρονικὴ δύναμις εἶναι, τὸ νὰ διακεῖται τὸ ἀκαίρετον τοῦ χρόνου εἰς τρία ἢτοι εἰς 3]4 οὕτως

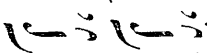
Διδάσκαλος. Ὅστις ἐπαγγέλεται τὴν παράδοσιν τοῦ Πρακτικοῦ μέρους τῆς Μουσικῆς. 2) Ὅστις ἐπαγγέλεται τὴν διδασκαλίαν τῆς Θεωρίας τῆς Μουσ. 3) Διδάσκαλος τῆς βυθμοποιίας ἢ τῆς ξενικῆς (Ἐξωτερικῆς) μελοποιίας ὅστις καλεῖται (Χανεντές). 4) Διδάσκαλος ὀργάνων, κτλ. 5) Ὁ κατὰ καιρὸν πρωτοφάτης τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας· εἰ τύχη δὲ νὰ ᾖ ἀμέτῳχος καὶ ὅλης τῆς ἐγκυκλίου σειράς τῆς Μουσ. εἰς τὸ πρακτικόν, ἀμέτῳχος δὲ καὶ τῆς Θεωρίας τῆς Μουσικῆς, καὶ καταχρηστικῶς Διδάσκαλος λέγεται. Ἐπειδὴ μέτοχος ὢν τοῦ ἀμιμήτου ἐκείνου ὕψους τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας, ὡς ἐκ τῆς Α' καὶ Β'. Δομειστικῆς, καὶ τῆς Λαμπραδάριας ἐν τῇ Μεγ. Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ τρυβῆς, δι' οὗ περιμένεται πλέον καὶ εἰς τὸν Α'. Δομειστικὸν παράδοσις τῶν Μουσικῶν μαθημάτων τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ ἡ πρὸς τοὺς λοιποὺς διὰ δώσις τοῦ ὕψους τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας.

Διεξευγμένον. Τὸ ἐκ τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς Τετράχορδον δ καλεῖται α Διεξευγμένον Τετράχορδον. 2) Τετράχορδον, ὅπερ συζεύγεται μετὰ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπεβολαίων καὶ παριστᾷ τὴν Β'. διὰ πασῶν τοῦ μεγάλου Συστήματος ἢτοι τῆς δις διαπασῶν. 3) Χορδὴ τις τοῦ Συνηγμένου Τετραχόρδου, ἣτις λεγεται α Διεξευγμένον διάτῳνος. Ὡς καὶ ἡ Νῆτη Διεξευγμένων, ἡ Τρίτη Διεξευγμένων, κτλ.

Δίεσις. Ἀποτομικόν τι σημεῖον τῆς μουσικῆς, ὅπερ ἔχει λόγον Γενικὴν, Μερικὴν, καὶ μερικωτέραν. Καὶ Γενικὴ μὲν Δίεσις, αὕτη δ. (Ἰδὲ τὰς ἐρμηνείας τῶν Κλιμάκων Γρηγορίου Πρωτοφάτου). Ἡτις ἐνεργεῖ πάντοτε εἰς τὸν ἐπὶ τὸ ὄψυ πρῶτον φθόγγον ἡμιτονίως ἀορίστως, ἢ ἐνὸς τριτημορίου. 2) Δίεσις Μερικὴ ἥς τὸ σημεῖον σ, ἣτις ἐνεργεῖ ἐφ' ἐνὸς μόνον φθόγγου ἡμιτονίως, ἢτοι ἐπὶ δύο τεταρτημορίων καὶ ἡ μὲν τειρὴ εἰς κατιόντα χαρακτῆρα, ἐνεργεῖ κατὰ μειονεξίαν· εἰδὲ εἰς ἀνιόντα χαρακτῆρα, ἐνεργεῖ κατὰ πλεονεξίαν. 3) Δίεσις μερικωτέρα αὕτη σ, καὶ αὕτη σ. Καὶ ἡ μὲν σ, τιθεμένη, ἐνεργεῖ ἐφ' ἐνὸς τόνου ἡμιτονίως ἢτοι ἐνὸς τεταρτημορίου. Ἡ δὲ σ, τιθεμένη ἐνεργεῖ ἐφ' ἐνὸς τόνου τριτημονίως, ἢτοι τριῶν τεταρτημορίων τοῦ μείζονος. (Ἰδὲ Ἀποτομή). Τὸ φθονικὸν τοῦτο σημεῖον τῆς Γενικῆς διέσεως δ, εἰν εἰληγμένον ἀπὸ τὴν Ἀστρονομίαν, διότι εἶναι σύμβολον πλανήτου, καὶ παριστᾷ τὴν Γῆν (δ).

Διημιτόνιον. Τόνος μουσικός, διπλάσιος τοῦ ἡμιτονίου 6 σὺν 6—12. 2) Τὰ 2]3 τοῦ ἡμιολίου... Ἡ τοῦ τριημιτονίου 12]18. 3) Ὁ κοινὸς καὶ φυσικὸς μείζων τόνος 12]12. Ἡ τοῦ δωδεκατημιτονίου, ... 12.

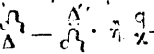
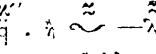
Διθύραμβος. Ὑμνος τις τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων γραφόμενος μὲ λυρικά ποιήματα, καὶ Συστήματα ποικιλόστροφα, τῶν ὁποίων ἡ μὲν ἀρχὴ ἐγένετο κυρίως πρὸς τὸν Διόνυσον, μὲ ἀπλῆς ὠδᾶς, μὲ ἐνθουσιασμὸν μεγάλον, μὲ λέξεις ὑπερβολικάς, καὶ μὲ ἰδιώτερον μέλος. Τὰ δὲ ἀκόλουθα τούτων, ἦσαν Αἰσχρολογίαι, φλυαρίσματα διὰ γέλωτα, καὶ Βοηολογικά, κατὰ τὴν ἐκείνων τότε συνῆθειαν τὰ ἐφ' ἵππου καὶ ἐφ' ἀμαξῆς. Ἐμελεῶδον δὲ τοὺς Διθύραμβους μὲ χοροὺς Κυκλικούς. Ὅλον δὲ τὸ Συστήμα τῶν Διθύραμβων, καὶ τὸ μέλος, καὶ ἡ ἰδέα, καὶ ὅλα τὰ Μημητικά τῶν ὀρχιστῶν, ἐδείκνυνον πολὺ τὸ Μανικὸν καὶ ρημητικὸν ἦθος· διὸ καὶ τὰ πολύμετρα εἶδη τῶν στίχων αὐτῶν, καὶ ἄλλα χωρικά μέλη, ἠρμόζοντο καὶ ἐμελεῶδοντο εἰς τὸν Φρύγιον, καὶ ὑποφρύγιον τρόπον. (Ἰδὲ Καλλιόπη καλιννοστοῦσα. Σελ. 157).

Διταμβος. ῥυθμικὸς ποὺς σύνθετος ἐκ διοῖν ἰαμβῶν, καταμετρούμενος ἕκαστος ἀφ' ἐνὸς βραχέος, καὶ ἐνὸς μακροῦ. — — — καὶ μουσικῶς.

Διλημμα. Διαιρέσις τις τοῦ μουσικοῦ μείζονος τόνου εἰς δύο τεταρτημόρια, ἥτις δηλοῦται ἐκ τῆς ἀποτομικῆς διαιρέσεως τοῦ μουσικοῦ σημείου τῆς ὑφέσεως ἢ διέσεως. 2) Τὸ μουσικὸν σημεῖον τῆς μερικῆς ὑφέσεως ρ, ἢ διέσεως σ, ἥτις λαμβάνει ἐκ τοῦ ὅλου τοῦ τόνου τὰ 2/4. ἀπὸ μὲν τὸν ἀνιόντα ρ, ἀπὸ

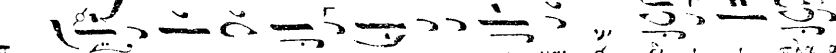
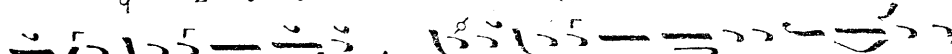
δὲ τὸν κατιόντα σ. π. γ.
ζω σ ω η ην γζ α α α α ρι ι κτλ.

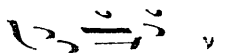
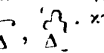
3) Σ σημεῖον μουσικὸν ὅπερ διαρκεῖ τὸν τόνον ἀρμονικότερον. οὗ τὸ σημεῖον σ' ἢ ρ' τὸ ὅποιον, ἐκ τοῦ ὅλου τοῦ τόνου λαμβάνει τὰ 2/3. Καὶ ἀπὸ μὲν τὸν ἀνιόντα κατὰ πλεονεξίαν σ', ἀπὸ δὲ τὸν κατιόντα κατὰ μειονεξίαν λέγεται δὲ οὕτως, διότι ἡ πρότασις τῆς μείζονος διαιρέσεως ἀποδεικνύεται καὶ ἐπὶ τὸ βαρὺ καὶ ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἥς τὸ ἐπόμενον μέρος διακευγνῆται τὸ ὅλον τοῦ μείζονος εἰς μέρη μικρότερα.

Διοξεῖα. Ἡ ὑπερτάτη ἀντιφωνία τῆς δις διαπασῶν. Ἦς ἡ ἀπόστασις, ἐκ τῆς Ὑπάτης, ἕως Νήτης Ὑπερβολαίων. Ὡς . ἢ . 2) Ἡ ἐξυτάτη μαρτυρία τῶν Ὑπερβολαίων, ἥτις σημειοῦται οὕτως Δ⁴ ἀπὸ τούτων ἀρχαίους Ἑλληνας μουσικοὺς. 3) Ἡ τῆς διοξεῖας χορδὴ τῆς Νήτης τῶν Ὑπερβολαίων. 4) Ἡ ὑπερτάτη χορδὴ, ἡ περιορίζουσα τὴν δις διὰ πασῶν, καὶ τὸ Τετράχορδον τῶν Ὑπερβολαίων σχηματίζουσα αὐτὴ εἰς Πεντάχορδον «Τροχὸν». 5) Σημεῖα δύο προσωδιακὰ τῆς διοξεῖας ἦτοι διοξεῖα (') ἅπερ παριστάνουσι τὴν δις διὰ πασῶν, ἀπὸ τὸ ἔσθον τοῦ προσλαμβανομένου, ἕως Νήτης Ὑπερβολαίων (") κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνου.

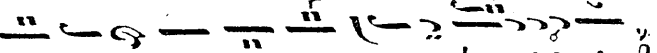
Διπλάσιος. Ὅριστικῶς λόγος τῆς Συμφωνίας διὰ ὀκτὼ, ἥτις γίνεται ἀπὸ τὸ διπλάσιον τοῦ ἐπιτρίτου, ὡς, ... 4 συν 4, — 8. 2) Ἡ πλήρωσις τῆς ὀκτάβας ἢ διὰ πασῶν ἀπὸ δύο Τετράχορδα ὅμοια, ἢ διπλάσιος τοῦ Τετράχορδου, ἢ διὰ πασῶν. 3) Διπλάσιος τοῦ περιττοῦ, . . , ἄριστος, . . , Καὶ ἡ τοῦ ἁρίτου, ὁ ἐπιτρίτος, . . . , Ὡς 2 ἐπὶ 2 — 4. κτλ. 4) Ἡ Συμφωνία διὰ δεκαπέντε, ἥτις ἐστὶν ἡ δις διὰ πασῶν διπλάσιος τῆς δι' ὀκτὼ ἢ διὰ πασῶν ἐκ τούτου γίνεται καὶ τὸ ἐπίθeton ὄνομα τῆς μελωδίας «Διπλασμός».

Διπλασμός. Ὄνομα ἐπίθeton μελωδικῆς γραμμῆς ἐντελοῦς καταλήξεως· ἐμπεριέχεται καὶ τούτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ μεγάλου Ἰσού τῆς Παππαδικῆς· «ἐπτα φωνὰ διπλασμός». 2) Κλάδος τις τῆς Μουσ. «Διπλασμός»· ἐ καλεῖται Ἀραβοτουρκιστὶ «Χιτζαζικὴ»· ὁ ὑπάγεται εἰς τὸ Παππαδικὸν καὶ Συγγραμικὸν εἶδος.

q E ε ε ε πτα α α α φω ω ναι ρ δι ι ι πλα α

α α α α α α α ο ο ο ο ο ο ο ο ο δι ι ι

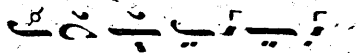

πλα α σμο ος 3) Ἡ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἀντιφωνία τῆς διαπασῶν, ἥτις ἔχει λόγον ὡς 1, πρὸς 2. 4) Διπλασμός τοῦ ηεηαη (κατὰ τὸν Ἰωάννην Μαῖστορα τὸν Κουκουζέλην, ὡς ἔχει εἰς τοὺς ἀναγραμματισμοὺς τοῦ Μαθηματρίου), τὸ Χρωματικὸν μέλος τῆς διαπασῶν αὐτοῦ ρ, εἰς ἣν ἐμπεριέχονται τὰ δύο Τετράχορδα τοῦ ηεηαη ρ, ἐξιδιασμένως κατὰ κλάδον μουσικόν. 5) Ἡ ἀντίχρησις τῆς ἐπταφωνίας, πρὸς τὸ διπλάσιον τῆς δις διαπασῶν ἢ τοῦ ηεηαη ρ, ἢ τοῦ Ἀγία ρ, σ, ε, ὡς ἀπὸ τῶν κάτω μαρτυριῶν κτλ.

Διπλή. Συμβολικὸν τι σημεῖον τῆς Μουσικ. συγκείμενον ἐκ δύο ἀπλῶν, . . , ἐμπεριέχεται καὶ τούτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσού τῆς Παππαδικῆς φέρει δὲ ἡ μελωδικὴ του θέσις ὁριστικὴν γραμμὴν ἐν-

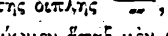
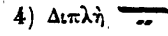
τελοῦς κατακλήξεως, οὕτως:
q Eι ει Αι ναι ει ει τε ε κε ε ε ε ε ρ.

2) Ἡ ὑπὸ τῶν γγρακτικῶν τῆς πασότητος τιθεμένη διπλή, ἥτις μετὰ τὸν κοινὸν χρόνον τοῦ γγρακτικῆ-

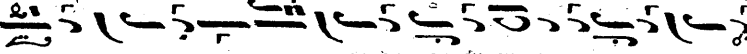
ρος εκπληροῖ δύο κενούς χρόνους

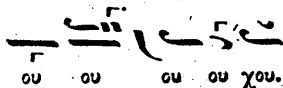

και στε ντζ μοι οι οι οι. 3) Σχῆμα ρυθμικόν, εἰς δ' μεταί

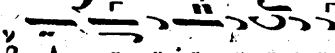
χειρίζομεθα τοὺς ἐν ἄρσι κενούς χρόνους τῆς διπλῆς , δηλαδὴ, μίαν μὲν θέσιν, δύο δὲ ἄρσις κατὰ τοὺς κανόνες τῆς μετρικῆς· ἥτοι κρούωμεν ἅπαξ μὲν τὸ γόνι, δις δὲ τὸν ἄερα κατὰ μακρόν, ὅστις τρυτίζεται μὲ τὸν ρυθμικὸν πόδα Ἰαμβόν. 4) Διπλὴ , ἥτις λέγεται καὶ τρίσημος σιμαντός, κατὰ τοὺς ρυθμικοὺς καὶ Ἑκκλησιαστικοὺς μουσικοὺς. 5) Διπλὴ ὡς στίγματα δύο, - -, ἅτινα τίθενται ἐπὶ τῶν μαρτυρικῶν συμβόλων, εἰς δῆλωσιν ὅτι εἶναι κύριος ὁ ἦχος. .

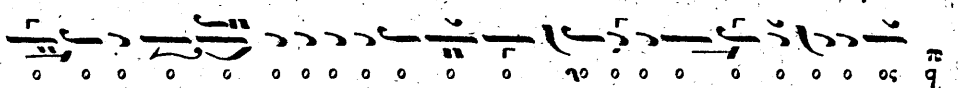
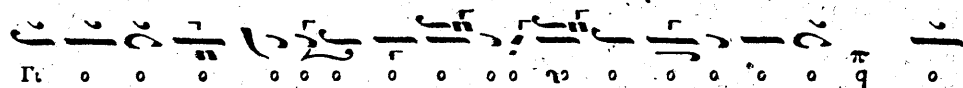
Διπλοπέλαστον. Ὁ λέγεται καὶ Ἠγάδην ὄνομα ἐπίθετον μελωδικῆς γραμμῆς ἀορίστου καὶ ἀκαταλήκτου θέσεως· ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσίου τῆς Παππαδικῆς φέρεται δὲ τοι-

αύτην μελωδικὴν θέσιν
ου ου ου ου ου ου ου ου χου ου ου ου ου χου ου ου ου

ου ου ου ου χου. Καὶ αὕτη μὲν «Διπλοπέλαστον» κατ' Ἠγάδην. Αὕτη δὲ «Ἠγάδην», πελαστικῶς, κατὰ Διπλοπέλαστον, λήγουσαν εἰς ὀριστικὴν κατάληξιν.

α α α α α α α α

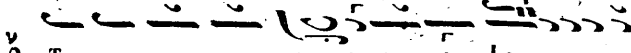

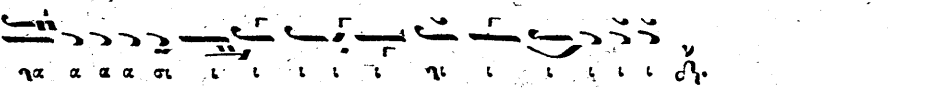
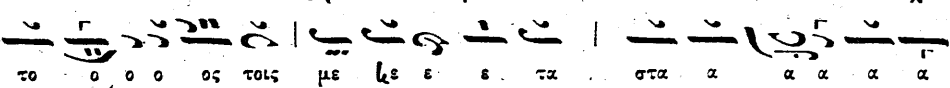
Τὸ Διπλοπέλαστον λέγεται καὶ Ἠγάδην, ὡς ἀπὸ τὸ διπλάσιον ἐνὸς ὁμοίου χαρακτῆρος, ὡς τοῦ νι, οὗ τὸ διπλάσιον νν, ἢ καὶ ἀπὸ τὴν διπλασίαν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν τοῦ Πελαστοῦ , ἣν ἔχει πρὸς τὴν δύναμιν τῆς Πεταστῆς , ὅταν ὑποτάσσεται τῷ Ἰσφ , μᾶλλον δὲ τῇ Ὑποβόῃ , ἐπειδὴ ἡ Πεταστὴ , τὰ τούτου ἐπιταττόμενα, ἐφελκίζει μὲ περισσώτεραν ζωρότητα· διὸ καὶ ὁ μουσικώτατος Βασίλειος ὁ Ἱατροφιλόσοφος, καλεῖ αὐτὸ, ἴσως, ἀπὸ τὸ «Πεταστὸν ἢ Πελαστὸν»· διὰ τὴν μελωδικὴν θέσιν

ταύτην. (Ἰδὲ Πελαστὸν). Ἰσως

διότι καὶ τὸ Πελαστὸν , ὡς νὰ πελάζει (πλησιάζει) πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ Πελαστικοῦ διπλοῦ νι, νν—νι—νι, καὶ πρὸς τὸ σχῆμα τῆς πεταστῆς , καὶ τ' ἀνάπαλιν· ἢ ὅτι τὰ δύο νν, ἀντιθέτως θετόμενα κατὰ κορυφὴν ν, πελάζουσι (πλησιάζουσι) τὰ δύο μέλη τοῦ Πελαστικοῦ διπλοῦ νν· νι, πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ ἐφελκιστικοῦ χι, χι, -χ-, ν, -ν-, ἐπειδὴ γίνεται ἐκ τοῦ χ. (Ἰδὲ καὶ Ἠγάδην).

Διπλοπέλαστον. Ὁ ἐκλαμβάνεται ἐν μέρει καὶ ὡς «Διπλοπέλαστον» ὄνομα ἐπίθετον μελωδικῆς γραμμῆς ὀριστικῆς καταλήξεως· ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσίου τῆς Παππαδικῆς·

φέρει δὲ τοιαύτην μελωδικὴν θέσιν
Του πα ρε ε ε ε ε ε ε ε ε ε χον

Διπλοσύθετον. (Ἰδὲ Παρασύθετον).

Σοφία δὲ, « Θεός », καὶ εἰς τὸ ὅποιον (Τροπάριον) ἐμπεριέχεται ἡ περὶ τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου ἀληθῆς καὶ καθαρᾶς ἔννοια, ἡνομένη μὲ τὴν τῆς Θεολογίας τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὴν ὁποίαν προσικόνισεν ἡ Ἁγία Γραφή τυπικῶς μὲ τὴν μαρτυρίαν τῶν θεηγόρων προφητῶν. « Πύλη ἐπουράνιος, Οὐρανὸς καὶ Ναὸς τῆς Θεότητος. Ὡς γὰρ ἡ Βάτος οὐκ ἔκείσε καταφλεγόμενη. Παρέστη ἡ Βασίλεισα ἐκ δεξιῶν σου. (Ἐξ ὧλων δὲ τῶν Δογματικῶν τῶν ὀκτῶ ἤχων, ἴδε τὸ Ε'. α' Ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ Θαλάσῃ) ».

Δολιχούρος. Ἡ Δολιχούρος. Ἐξαιρετικὸς τις κανὼν τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ποιητικῆς, ὁ ὁποῖος συμβαίνει νὰ γίνῃ σπανίως εἰς στίχον, ὅστις ἐπιδέχεται, ἐξ ἀνάγκης, νὰ λάβῃ εἰς λέξιν ἁμμίαν συλλαβὴν περισσοτέραν. Ἡ ὁποία συλλαβὴ, ὅχι μόνον παρεκτρέπει τὸν κανόνα τῆς Μελοποιίας, ἀλλὰ βιάζει, καὶ τὸν Μελοποιὸν διὰ νὰ παρεκτραπῇ τῆς μουσικῆς ὀρθογραφίας, καὶ ν' ἀλλάξῃ τὸν ῥυθμὸν, τὴν σύνθεσιν τῆς μελωδικῆς γραμμῆς ἐπὶ τῆς περιττευούσης συλλαβῆς ἐκείνης. Ὡς ὁ Στίχος « Τῷ βοηθήσαντι Θεῷ ἐν Αἰγύπτῳ τῷ Μωσῇ, καὶ δι' αὐτοῦ τὸν Φαραῶ πανστρατιᾷ βυθίσαντι. κτλ. ». Ἐνταῦθα εἰς τὴν λέξιν, πανστρατιᾷ, ὁ τελεικὸς φθόγγος (ἡ συλλαβὴ) αῖ, περιτεύει εἰς τὸν στίχον ὁ ὁποῖος περιττεῶν φθόγγος ἔχον καὶ τὸν ῥυθμὸν, καὶ τὴν ἀπαιτουμένην μελωδικὴν γραμμὴν τῆς Μουσικῆς θέσεως τε καὶ συνθέσεως, ὥστε μὴ εἶναι ἡ τετρασύλλαβος « Πανστρατιᾷ » πανστρατὶ τρισύλλαβος. Ἡ περιττεύουσα αὕτη συλλαβὴ τοῦ ποιητικοῦ μέτρου, βεβαίως παριστᾷ καὶ ἓνα φθόγγον περισσότερον καὶ εἰς τὸ μουσικὸν μέτρον, δοῦναι, ἐν ᾧ ἡ κανονικὴ σύνθεσις τῆς μουσικῆς θέσεως, καὶ τῆς μελωδικῆς γραμμῆς θὰ σύγκαιται ἀπὸ 8. φθόγγους ἢ χαρακτῆρας, ἥτοι ἀπὸ δύο μουσικοὺς πόδας τετρασήμερους, καὶ ὅμως, ἀντὶ 8. παριστάνεται μὲ φθόγγους ἢ χαρακτῆρας 9. καὶ ὁ β'. πούς τῆς κανονικῆς γραμμῆς φαίνεται πάντι συγκαχυμένος. Ὡς

Ἐν ᾧ οἱ πόδες πρέπει νὰ εἶναι καὶ οἱ δύο κατὰ σύζυγιαν τετρασήμεροι ὁριστικῆς καταλήξεως· καὶ ὁ δεύτερος πός γίνεται πεντάσημος κατὰ περίερον ἀορίστου καταλήξεως· καὶ μεταβάλλεται ὁ πούς ἀπὸ τὸ ἔρρυθμον, εἰς πόδα ἑμμετρον, ὅστις παριστᾷ τὴν παρεκτροπὴν, καὶ ποιεῖ τὴν ποίησιν φύσι Δολιχούρου. Εἰς τὰς νεότερας ἡμέρας τοῦ Ἑλλησμολογίου καὶ Τριφίδου ἐκδόσεις τῆς Βενετίας ἐδιερωθῆ τοῦτο καὶ ἀντὶ Πανστρατιᾷ, φέρουσι τὸ « Πανστρατὶ βυθίσαντι ».

Δόξα Πατρὶ. Τὸ πρὸς τιμὴν καὶ ἔπαινον ἀναφερόμενον διὰ τὴν Τρισυπόστατον καὶ ἀδιαίρετον Θεότητα καὶ προβαλλόμενον κείμενον α Δόξα τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι » εἰς τὴν στιχολογίαν τῆς β'. σταθεῖς τῶν τυπικῶν, πρὸς τὴν ἐπὶ φθόνοι ἐκφώνησιν τοῦ Θεολογικιστάτου Μαθήματος « Ὁ Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Ἀδελφὸς τοῦ Θεοῦ Ἀθάνατος ὑπάρχων ». 2) Τὸ στιχολογικῶς προβαλλόμενον κείμενον τοῦ Δογματικοῦ τροπαρίου, τοῦ Ἑωθινοῦ, κτλ. εἰς κάθε τελευταῖον ἢ προτελευταῖον στίχον Κανόνος, κτλ.

Δόξα σοι. Ἡ πρὸς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ χρεωστικῶς ἐκφωνουμένη εὐχαριστήριος φωνὴ « Δόξα σοι Κύριε ! Δόξα σοι ! ». 2) Ὑμνος Ἀγγελικὸς, εὐχαριστήριος Δοξολογία διὰ τὴν φιλήνθρωπον συγκατάθεσιν τοῦ Θεανθρώπου, καὶ πρώτην παρουσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃν ψάλλομεν καὶ οἱ γηγενεῖς κατὰ μέμνησιν ἐκείνων, ἀκαταπαύστως βοῶντες « Δόξα ἐν Ἱψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ Γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία ». 3) Κλάδος τις δραστήριος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς οὗ τὸ μέλος πεποικιλμένον καὶ ἐπειταγωγικὸν μὲ τὴν ἐναρμόνιον ἐξω φθορὰν τῷ ἡμιθέρου ρ, ἥτις καλεῖται Τουρκιστί « Νησαμπούρ ».

Δοξαστάριον. Βιβλίον τι μουσικόν, εἰς ὃ ἐμπεριέχονται ὅλα τὰ Δοξαστικά Ἰδιόματα μέλη. 2) Δοξαστάριον, ὃ καλεῖται « Στιχηράριον Σύντομον ἢ Νέον » Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Παλοποννησίου. 3) Δοξαστάριον, ὃ καλεῖται « Στιχηράριον Ἀργὸν ἢ Παλαιὸν » Ἰακώβου Πρωτοφάτου.

Δοξολογία. Κλάδος τις σημαντικὸς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. 2) Στιχολογία εὐχαριστηρίου Ὑμνου. 3) Ἡ διὰ τὴν εἰς ἡμᾶς εὐσπλαχνίαν τοῦ Ἱψίστου Θεοῦ ψαλλομένη Εὐχαριστήριος Ἀγγελικὴ Δοξολογία εἰς διαφόρους ἤχους. (Ἴδε Δόξα σοι).

Δοῦλοι Κύριον. Πολυέλεος (Ψαλτηρίου) Ἀρχαιότατος (Ψαλ. 134) Ψαλλόμενος κατὰ τὴν ἀκολουθείαν τοῦ ὁρθοῦ εἰς διαφόρους ἤχους. 2) Κλάδος τις σημαντικὸς τῆς Ἐκκλ. μουσ. μακροσκελὲς καὶ πολυστίχος Ψαλλόμενος εἰς διαφόρους ἤχους.

Δοχαὶ καὶ Δοχή. Τὰ ἀργὰ ἢ Μεγάλα Προκείμενα τῶν Ἑσπερινῶν τῆς ὅλης Ἑβδομάδος. Ἰδού δὲ εὐλογεῖ.

Ἄ. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Ἀναλήψεως. 3) Εἰρημολογικός πρόλογος Γ. ὡδὴς Ἄ. ἤχου.

Γένος διατονικοῦ. Ἄ ᾠ Δυ να μαι ει του σταυ ρου σου Χρι στε ᾠ στε ρε ω

τον μου την δυ α νοι αν ᾠ κτλ. Ἰδὲ Εἰρημολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Καὶ ὁ ποιητὴς τούτου τοῦ Εἰρημοῦ φαίνεται νὰ ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα αὐτοῦ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Π. τῆς Ὀδυσσεΐας «Ὡ πόποι, ὡς τὸν δ' ἄνδρα θεοὶ κακότητος ἔλυσαν». (Ἰδὲ στίχον 364). διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε δύο στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

Εἰρημοῦ. οἶον ἤχος Ἄ. Ἄ. ᾠ Ω πο ποι οι ως τον δαν ἔρα θε οι ᾠ κα κο τη τος

ε λυ σαν η μα τα ᾠ μεν σκο ποι ι ζον επ α χρι ας η νε μο εσ σας

αι εν ε πασ ου τε ροι

Δύναμις. Προσεταιρία τις τῆς προηγέσεως τοῦ Ἀποστόλου ἀργοῦ ἁσματος, καὶ ἡ ἐκτένεις ἐκφώνησις αὐτοῦ αδύναμις: «Ἅγιος ὁ Θεὸς κτλ.» καὶ τὰ ἄλλα προσφωνήματα τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν τοῦθ' ὅπερ

γίνεται ἐκ τοῦ συνεσταλμένου εἰς μέλος ἐκτεινόμενον· οἶον. Ἄ Α α γι ι ι ος α θα α

να τος ε λε ε ε η σο ο ον η μα ας Δι Δυ να

α α μιν α α α α α γι ι ι ι ο ο ο ο ος ο ο

ο ο ο ο Θε ε ε τ ο ο ο ο ος κτλ.— Ὅτι ὁ ἤχος τοῦ στίχου δευ-

τερος, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρων (Ἅγιος ὁ Θεός) ἡ αὐτὴ δύναμις ἐστὶ, καὶ ἐκ τοῦ συνεσταλμένου τοῦ Ἀ. γίνεται κατὰ δύναμιν τὸ δευτέρον δύναμις ἐκτενόμενον, ὡς μακρὸν, βραχὺ, δασύ, ψιλόν, ἐπλεῶν, εὐνθετον, ἐπιτακτικόν, υποτακτικόν, κτλ. 2) Ἡ κατὰ παραγορὴν γινομένη μετάθεσις φθορᾶς εἰς ἄσχετον φθόγγον, πρὸς αὔξησιν τοῦ φυσικοῦ τόνου, ἥτις λέγεται α δύναμις τονική. 3) Ἡ ἀσύνεστέρα δύναμις τῶν βαρέων, ἥτις προέρχεται ἀπὸ τὸ πάχος τῆς χαλαροτεντομένης χορδῆς, καὶ ἀπὸ τὸ μῆκος τῆς διαστάσεως αὐτῆς, ὅταν τινάζεται ἀργότερον. 4) Ἡ ἰσχυροτέρα δύναμις τῶν ὀξέων τόνων, ἥτις προξενεῖται ἀπὸ τὸ πάχος τῆς σπρεστεντομένης χορδῆς, καὶ ἀπὸ τὸ μῆκος τῆς διαστάσεως αὐτῆς, ὅταν τινάζεται ταχύτερον ἐξ ὧν καὶ παράγονται αἱ κατὰ ἀριθμητικὴν καὶ ἀρμονικὴν ἀναλογίαν Συμφωνίαι τῶν Τόνων. αδύναμις δὲ ἐστὶ τάξις φθόγγου ἐν συστήματι, δι' ἧς γνωρίζομεν τῶν φθόγγων ἕκαστον. Εὐκλείδης.

Δύναμις τοῦ Ὑψίστου, ἐπεσκήσας τότε. Μάθημά τι τοῦ Οἰκιματαρίου, ποίημα τῶν παλαιωτέρων, οὗ ὁ ποιητὴς Λαμπάδαριος τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάννης ὁ Κλαδᾶς· ὅπερ ἐξηγήθη εἰς μὲν τὸ παλαιόν, παρὰ Πέτρου Λαμπάδαριου τοῦ Πελοποννησίου. Εἰς δὲ τὴν νέαν μέθοδον, παρὰ τῶν Διδασκάλων Γρηγορίου Πρωτοφάτου, καὶ Χουρμούζιου Χαρτοφύλακος. Ὁ οἶκος οὗτος ἐποιήθη καὶ παρὰ Μελετίου Σιναΐτου τοῦ Κρητός, εἰς ἤχον Δ'. κατὰ τὸ εἶδος τοῦ Μαθηματαρίου. Ἀμφοτέρω δὲ εἰσὶν ἐξηγημένα παρὰ τῶν αὐτῶν Διδασκάλων, ἅτινα σώζονται εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς, οὗ τὸ μέλος γνήσιον καὶ πρωτότυπον (Ἰδὲ Ὁ Πανόμνητε Μήτηρ).

Δώριος. Ὁ κατὰ τὸ ἦθος Ἀξιοματικός καὶ Ἠγεμονικός Πρῶτος ἤχος. 2) Ὁ Μεγαλοπρεπέστατος

καὶ ἀρχαιώτατος Νόμος, καὶ πρῶτιστος πάντων τῶν Ἀρμονιῶν ἢ ἤχων Δωρίος ἤχος. α' Ἀρμονίαν κατὰ λίστην ἡρμωμένους. Δωρίστι, ἀλλ' οὐκ Ἰαστί, οἶμαι δὲ οὐδὲ Φρυγιστί, οὐδὲ Αὔριστί, ἀλλ' ἵπερ μόνῃ Ἑλληνικῇ ἐστὶν Ἀρμονία. κτλ. β. Ἀρις: Κομίντλ.

Ε.

Ε, ε, Ἐφίλόν, τὸ πέμπτον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Ἡ δευτέρα φωνὴ τῶν ἑπτὰ φωνέντιον τῆς Ἑλλ. γλώσσης. 3) Ἡ δευτέρα προσφωδιακὴ φωνὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. μουσ. 4) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου Τ, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Τε, ἐπὶ τῶν κοινῶν Τετραχόρδων καὶ τῆς παραλλήλης τῶν Ἀρχαίων. 5) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου Ν, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Νε, ἐπὶ τῆς διαπασῶν τῆς ἀρχαίας παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγ. Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. 6) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου Κ, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Κε, ἐπὶ τοῦ Τροχοῦ καὶ τῆς διὰ πασῶν τῆς παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου. 7) Φωνῆεν, ὅπερ ἐνεκρίθη πρῶτος φθόγγος ἀπὸ τούτους Ἀρχαίους εἰς τὴν ἀνέκαθεν Μουσικὴν, οὗ ἡ συμπλοκὴ μετὰ τοῦ συμφώνου Τ, Ν, Κ, ἔγινε θεμέλιον καὶ ἀρχὴ τῶν φθόγγων τῆς Μουσικῆς. Καὶ εἰς μὲν τὴν παραλλαγὴν τῶν κοινῶν Τετραχόρδων τῆς Μουσ. τῶν Ἀρχαίων, πρῶτος φθόγγος διὰ τοῦ Ε, εἶναι ὁ Τε. Εἰς δὲ τὴν ἀρχαίαν παραλλαγὴν τῆς Ἑκκλ. Μουσ. τῆς διὰ πασῶν τῆς μεθόδου τοῦ Α. Ἀμβροσίου Μεδιολάνων, πρῶτος φθόγγος διὰ τοῦ Ε, εἶναι ὁ Νε. Εἰς δὲ τὴν παραλλαγὴν τοῦ ἀρχαιοτάτου Τροχοῦ, τοῦ Πενταχόρδου συστήματος, ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ Δωρίου ἢ Α'. ἤχου, εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς νέας μεθόδου τῆς Ἑκκλ. Μουσ. εἶναι ὁ Κε. α Τοῦ δὲ πρώτου συστήματος ὅπερ ἐστὶ Τετράχорδον, ὁ μὲν πρῶτος διὰ τοῦ Ε προῆκτε φθόγγος, κτλ. » (Μανουὴλ ὁ Βρυέννιος).

Ε, ε. Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον, ἀντὶ τοῦ πέντε, Πέμπτος, τὸ δηλοῦν τὸ ὑπερβατὸν μέτρον τῶν ὑπερ-
 βασίμων χαρακτῆρων τῆς ποσότητος: τῆς Ὑψηλῆς μὲν, ἀριστερόθεν τοῦ σώματος $\frac{1}{\epsilon}$, τῆς χα-
 μιλῆς δὲ, συνθέτως $\frac{1}{\epsilon}$. 2) Ὡς τακτικόν, ἤχος Ε'. ᾠδὴ Ε'. κτλ. 3) Ἡ μετὰ τὸ ἴσον τοῦ προσλαμβανο-

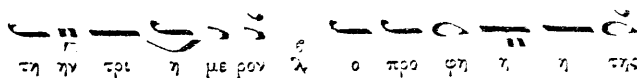
μένου Πέμπτη μαρτυρικὴ βάσις τοῦ μονοσυλλάβου φθόγγου Ν'α, τῆς μεθόδου τοῦ Α. Ἀμβροσίου Με-
 διολάνων.
 Ε

Ε. Μεγάλον καὶ ἀπλουν, σημεῖον, ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Τρίτης Διεξευγμένων τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. Μουσ., τὸ ἀπλουν τοῦ σημείου δηλοῖ τὴν ἐπὶ τὴν βαρύτητα καταμέτρησιν τοῦ φθόγγου αὐτοῦ, ὃ συνεπιγράφετο μετὰ τοῦ ἀνεστραμμένου πῖ Π, οὕτως Ε, ἢ οὕτως ΕΠ. Ἐτίθετο δὲ τοῦτο τὸ

ἀπλου Ἐφίλόν ἄνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως ὡς σημεῖον ποσότητος, ὅπερ ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλλ. Μουσ. καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Ὁ δὲ Μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται κυρίως εἰς τὸ Τετράχорδον τῶν Διεξευγμένων. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἄστικτον Ε, ὁ φθόγγος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς $\frac{1}{\epsilon}$ · εἰ δὲ ἐσθηγμένον Ε', ὁ φθόγγος αὐτοῦ ἐλεγίζετο κενὸς μακρὸς, ἄρσεως μακρᾶς διστήμου, ὡς $\frac{1}{\epsilon}$. ("Ἴδε τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς, Ἀνώνυμον Σύγγραμμα τύπ. Βακ-

χείου τοῦ Γερόντος. Σελ. 78. καὶ 89)

Ε'. Μεγάλον καὶ οὐλύτον, σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Τρίτης Διεξευγμένων τῆς

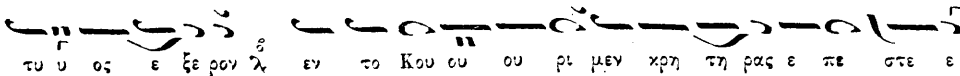
τη ην τρι η με ρον ^ε λ ο προ φη η η της ^ε κτλ. (Ιδὲ Εἰρμολ. Καταβασ.)

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ Μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα καὶ τούτου τοῦ Εἰρμολοῦ ἀπὸ τοῦ στοιχείου Α. τῆς Ἰλ. α. Ἀὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο » (Ἰδε στίχον 469)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα

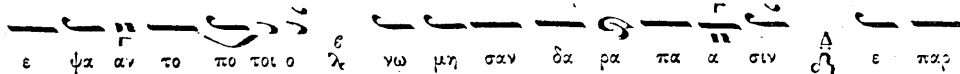
τούτου τοῦ Εἰρμολοῦ· οἶον· ἦχος Δ'.

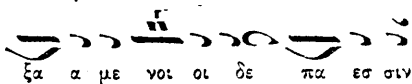
^ε λ Αὐ τὰρ ε ε πει ει πο σι ος και ε ὅη η η

τυ υ ος ε ξε ρον ^ε λ εν το Κου ου ου ρι μεν κρη τη ρας ε πε στε ε

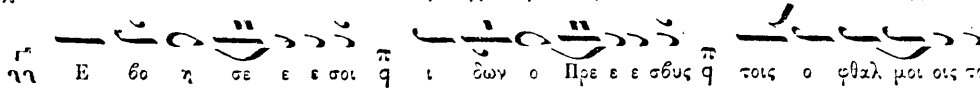

ε φα αν το πο τοι ο ^ε λ νω μη σαν δα ρα πα α σιν ^Α ε παρ

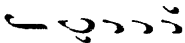

ξα α με νοι οι δε πα εσ σιν

ΕΒΟΗΣΕ ΣΟΙ, ἰδὼν ὁ Πρέσβυς. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνεθισμένος ζ'. ᾠδῆς Γ'. ἦχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Ὑπαπαντῆς. 3) Εἰρμολογικὸς πρόβλ. ζ'. ᾠδῆς Γ'. ἦχου. Γένος ἐναρμονίου·

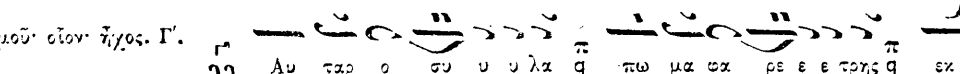
^ε λ Ε βο η σε ε ε σοι ^ε λ ι ὄων ο Πρε ε ε σβυς ^ε λ τοις ο φθαλ μοι ος το

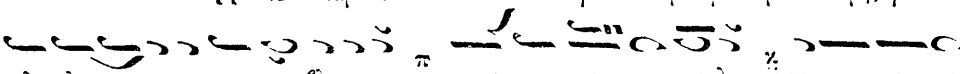
σω τη ρι ι ον ^ε λ κτλ. (Ιδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ Πατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ Μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμολοῦ ἀπὸ τοῦ στοιχείου Δ. τῆς Ἰλ. Αὐτὰρ ὁ σῦλα πῶμα φερέτρης· ἐκ δ' ἔλετ' Ἴον » (Ἰδε στίχον 146)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε δύο στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

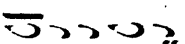
Εἰρμολοῦ· οἶον· ἦχος Γ'.

^ε λ Αὐ τὰρ ο συ υ υ λα ^ε λ πω μα φα ρε ε ε τρης ^ε λ εκ

δε λε τι ι ι ον α ελη η τα ^ε λ πτε ρο εν τα με λαι ^ε λ νε ων ερμ ο

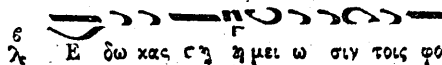

δυ υ υ να ων

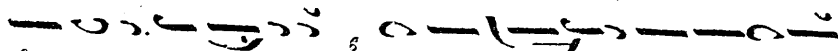
ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ. Ἡ διδασκαλεία τῶν μαθημάτων τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, εἰς τῶν ὁποίων τὴν σειράν ἐμπεριέχεται καὶ ἡ διδασκαλεία τῆς Μουσικῆς, ἥτις παρὰ τῶν Ἀρχαίων ἐκαλεῖτο « Ὠδική ». Περί τῆς ὁποίας, μεγάλως ἐπιμελοῦντο οἱ πρόγονοι ἡμῶν Ἀρχαῖοι Ἕλληνας (Ἰδε Ὠδική). 2) Ἡ διδασκαλεία τῶν μαθημάτων τῆς ἐγκυκλίου σειράς τῆς Μουσικῆς, ἥς τὸ ἀντικείμενον εἶναι Α'. τὸ Σύντομον Στιχηράριον. Β'. τὸ Εἰρμολόγιον· ἐν γένει, μετὰ τῶν εἰς αὐτὸ ὑπαγόντων μικτῶν καὶ ἀναμικτῶν ἐκτάκτων μαθημάτων. Γ'. τὸ ἄργον Στιχηράριον. Δ'. τὸ Οἰκιματάριον. Ε'. τὸ Κρατηματάριον. ζ'. ἡ Παππαδική· καὶ Ζ'. τὸ δεινὸν Μᾶθημα τῶν Ἀναγραμματισμῶν, τὸ Μαθηματάριον.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ. Πρόχειρόν τι μουσικὸν βιβλίον, ὅπερ ἐμμελῶς περιλήπτικῶς τὸ πρακτικὸν καὶ θεωρητικὸν μέρος τῆς Μουσικῆς. (Ἰδε Θεωρητικόν).

ΕΔΩΚΑΣ σημειώσιν. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Στιχηρὸν Προσόμοιον ἐκ τῶν Κλάδων τοῦ Δ'. ἦχου. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Δ'. ἦχου. Γένος διατονικοῦ. 4) Κλάδος σημαντικὸς τῆς Ἑκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ὃς καλεῖται « Προσόμοιον ». ἦχος Δ'.

^ε λ Ε ὦ κας ε η η με ι ω σιν τοις φο

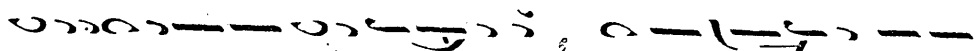

βου με νοις σε Κυ ρι ε λ τον Σταυ ρο ον σου τον τι μη ον λ κτλ. (Ἰδὲ

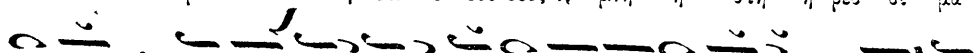
Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ Προσομοίου τούτου (Ἰσως Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος) φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ μέτρα ἀπὸ τοῦ στοιχείου Χ. τῆς Ὁδῆς. « Μέντωρ, μὴ σ' ἐπέεσοι παραιπεσίγησιν Ὀδυσσεύς » (στίχ. 213)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε πέντε (καί τι πρὸς) στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόησαν μετὰ Μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ προσομοίου στίχου· οἷον ἤχος. Δ'.

λ Μεν τωρ μη σε

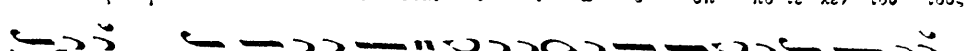
πε ε σι πα ραι πε πι θη σιν Ο δυσ τευς λ μνη η στη η ρεσ σι μα

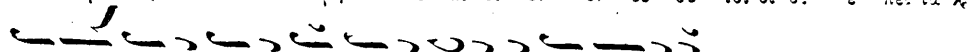
χε σθαι λ α μυ νε ε με ναι δε οι αυ τω ω δε γαρ λ η με

ε τε ρον γε νο ον τε λε ε σθαι ο ι ω ο οπ πο τε κεν του τους

κτε ω μεν λ πα τε ε ρη δε ε και υι ον εν δε συ τοι οι σι ε πει τα λ

πε φη η σε αι οι α με νοι νας ερ δειν εν με γα ρις.

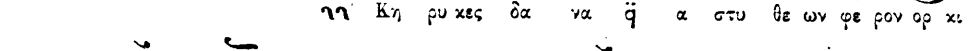
ΕΘΟΓ πρὸς ἡμᾶς· στίχος ἑμμετρος μακροσκελὴς. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος Δ'. ψδῆς Γ'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἀναστασίμων Καταβασίων τοῦ Γ'. ἤχου. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Δ'. ψδῆς Γ'. ἤχου. Γένος ἐναρμονίου.

λ Ε θου προς η μας κρα ται αν α γα πη σιν Κυ ρι ε λ κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμ. Καταβασ.)

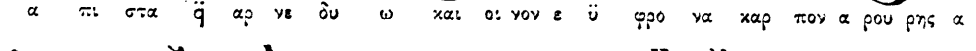
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ Πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἀπὸ τοῦ στοιχείου Γ. τῆς Ἰλ. « Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστρ' ἑλθόντες φέρον δόκ' ἀπὸς Πύρρον » (Ἰδὲ στίχον 245)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τέσσαρες στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόησαν μετὰ μουσικὰ μέτρα

τούτου τοῦ Εἰρμοῦ· οἷον ἤχος Γ'.

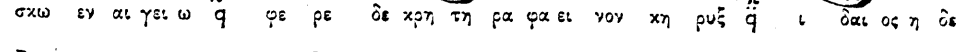
λ Κη ρυ κες δα να λ α στυ θε ων φε ρον ορ κι

α πι στα λ αρ νε ου ω και οι νον ε υ φρο να καρ πον α ρου ρης α

σχω εν αι γει ω λ φε ρε δε κρη τη ρα φαι νον κη ρυ λ ι δαι ος η δε

γρυ υ σι α κυ υ πε ελ λα

ΕΙΔΗ καὶ ΕΙΔΟΣ τὰ συστηματικὰ σχήματα τῆς μουσικῆς κατὰ τοὺς κανόνας ἐν γένει τῆς τε ξενικῆς (ἐξωτερικῆς) καὶ Ἑκκλησιαστικῆς μελοποιίας, ἅτινα ὑπάρχοντες κυρίως, εἰς σχήματα τέσσαρα. 2) Τὰ εἶδη τῆς ἐξωτερικῆς μελοποιίας Α'. Ταξίμ ὡς (Παρακλητικὴ ἢ Προίμηση). Β'. Γρηγορικὴ Σεμὰ ὡς (Στιγολογία σύντομος, ἢ Εἰρμολογικὸς.) Γ'. Μπεστέ (ὡς τὸ στιχηρὸν μετὰ κρατήματος, ἢ ἀνάμικτον μάθημα καὶ ἔκτακτον). Δ'. Σαρκί, (ὡς Στιχηρὸν τακτικὸν κατὰ Ἰδιόμελον.) 3) Τὰ εἶδη τῆς Ἑκκλ. μελοποιίας. Α'. τὸ Στιχηρὸν τὸ κατὰ σύντομον. Β'. τὸ Εἰρμολόγιον, τὸ Εἰρμολογικὸν ἐν γένει εἶδος Γ'. τὸ Στι-

χηράριον τὸ κατ' ἄργον, καὶ Δ'. Τὸ Παππαδικὸν εἶδος. 4) Τὰ εἶδη τῆς φαλμοφδίας, ἅτινα ὑπάρχοντα εἰς τὰ Ἑκκλ. μέλη· εἶναι δὲ ταῦτα. Ἀνοιξαντάρια ἢ Τριαδικοὶ Ὕμνοι. Κεκραγάρια, Δοξαντάρια, ἢ Δοξαστάρια Στιχηρά, Δοχαὶ ἢ Προκείμενα Μεγάλα, Τροπάρια, Ἀπολυτρία, Ἀναστάσιμα, Καθίσματα, Ὑπακοαί, Ἀντίφωνα, Πολυέλεοι, Πασαπνοάρια, Κανόνες, Καταβασαί, Ἐξαποστειλάρια, Αἶνοι, Προσόμοια, Ἰδιόμελα, Ἑωθινά, Δοξολογίαι, Ἀσματικά, Μαθήματα, Τυπικά, Μακαρισμοὶ, Εἰσοδικά, Τρισάγια, Ἀλληλουάρια, Χερουδικά, Κοινωνικά, Καλοφωνικοὶ Εἰρμοὶ, Κρατήματα, κτλ. (Ἴδε Μικτά, καὶ Ἀνάμικτα). 5) Τὰ εἶδη τῶν Ἑκκ. μελῶν, τὸ Σύντομον ἢ Νέον Στιχηράριον, τὸ Εἰρμολόγιον, τὸ Ἄργον ἢ Παλαιὸν Στιχηράριον, καὶ τὸ Παππαδικόν. 6) Τὸ εἶδος τῆς Παραχρῶδης, ὡς ἐκ τῆς μεταθέσεως τόνου καὶ φθορᾶς, ὃ λέγεται καὶ δύναιμις τονική. 7) Τὸ εἶδος τῆς Μονοτονίας, ἣτις γίνεται κατὰ σύνθεσιν τῶν ὁμοειδῆ ἀπλῶν χαρακτῆρων, καὶ ἀπὸ πυθόγχιους ἢ προκλεισματικούς βραγεῖς φθόγγους. 8) Τὸ εἶδος τῶν πεποικιλμένων μελῶν, ὡς ἐκ τῆς ἐπεισαγωγῆς ξένης φθορᾶς εἰς τὸ αὐτὸ μέλος. 9) Τὸ εἶδος τοῦ Ἀναγραμματισμοῦ, ὡς ἀπὸ τοῦ Σχῆμα προθύστερον. 10) Καὶ τὸ εἶδος τῆς παραδόσεως τῶν ἀντικειμένων τῆς ἐγκυκλίου σειρᾶς τῆς Μουσικῆς. (Ἴδε Ἐγκύκλιος).

ΕΙΚΟΝΙ λατρεύειν μουσικῆς συμφωνίας· στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Ζ'. φῶδης Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασιῶν τῆς τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ Κυριακῆς. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος

Ζ'. φῶδης Α'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ. π $\frac{1}{q}$ Εἰ: κό νι λα τρεῦ εἰν με σι κης συμ φω νι ι ας Δ $\frac{1}{q}$ κτλ. (Ἴδε Εἰρμολόγ. Καταβασιῶν).

Σημ. Ὁ ποιητὴς τοῦ μακροσκελοῦς τούτου Εἰρμοῦ φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ μέτρα ἀπὸ τοῦ στοιχείου Ε' τῆς Ὀδυσ. α' ὡς ἄρα φησὶν «ἤρξατο διὰ θεῶν». (Στίχ. 192). Διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε ἐξ στίχοι τοῦ Ὀμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ.

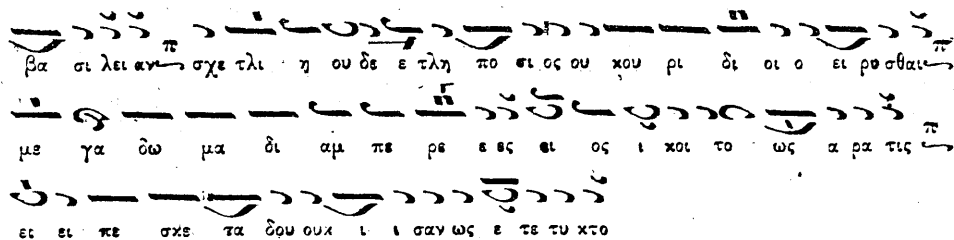
οἶον· ἤχος Α'. π $\frac{1}{q}$ Ω: α ρα φω νη ης ας η γη ας το δι ι α Δ $\frac{1}{q}$ θε α
ων καρ πα λι μως Δ $\frac{1}{q}$ ο δε πει τα με τι ιχ νι α θαι νε Δ $\frac{1}{q}$ θε οι ο
ι ξον δε σπει ας Δ $\frac{1}{q}$ γλα φυ ρον θε ας α δε και α νηρ και ρο μεν ε εν θα Δ $\frac{1}{q}$
κα θε ζετ ε ε πι θρο νου εν θεν α νε στη π $\frac{1}{q}$ Ερ μει α ας νυμ φη δε τι Δ $\frac{1}{q}$ θει πα
ρα πα σαν ε δω δην ε σθειν και πι νειν οι α βρο τοι αν δρες ε δου σιν

ΕΙΚΟΝΟΣ Χρυσῆς· στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Ζ'. φῶδης β'. ἤχου. 3)

Εἰρμολογικὸς Πρόλογος Ζ'. φῶδης β'. ἤχου. Γένος χρωματικοῦ. π $\frac{1}{q}$ Πα Δ $\frac{1}{q}$ Εἰ κο νος χρυ σης β
εν παι δι ω Δε η ρα λα τρεῦ ο με νη π κτλ. (Ἴδε Εἰρμολόγ. Καταβασιῶν).

Σημ. Ὁ ποιητὴς καὶ τούτου τοῦ Εἰρμοῦ, φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ μέτρα ἀπὸ τοῦ στοιχείου Ψ' τῆς Ὀδυσ. α' ὡς ἄρα φησὶν «ἤρξατο διὰ θεῶν». (Στίχ. 149). Διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε φησάρες στίχοι τοῦ Ὀμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

Εἰρμοῦ· οἶον· ἤχος π $\frac{1}{q}$ Πα Δ $\frac{1}{q}$ Η μα λα δα τις Δ $\frac{1}{q}$ ε γη με πο λυ υ μην στην

ΕΙΡΗΝΗ Χαρίσσο ἐπακείρονα ὄημον ἐστῆται. Τὸ τῆς Λαμπροφόρου Ἀναστάσεως Προφθικὸν Προκειμε-
 νον τοῦ Ἡρωϊκοῦ, ἡ Ποιητικοῦ, Εὐαγγελίου « Εἰρήνη Πάσι » εἰς ἤχον Φρύγιον ἡ Γ'. ὁδεύων Εἰρμολο-

γικῶς μὲ τριφωνίαν κατὰ Μικτὸν Ἴδος, οὗ τὸ πρωτότυπον μέλος. ἡ Γα. χ. χ.
 Εἰ ρη η νη

χα ρι ι ες σε κα πα ρο να δη μον σσει ει ει ται (Ἰδὲ αὖτε δι' ἡ ἑλιος).

ΕΙΡΗΝΙΚΟΝ. Ἦθος τι τὸ ὁποῖου χαρακτηρίζει τὸν Ὑποφρύγιον ἢ Βαρὺν ἤχον κατὰ τὸ ἐπεισαγωγικὸν καὶ ποικίλον αὐτοῦ μέλος τοῦ θεματισμοῦ. 2) Κλάδος τις τῆς Μουσικῆς, ὃς καλεῖται ἀραθοτουριστὶ αὖτε « Σου-ζι-τῆλ ». 3) Ἦθος, τὸ ὁποῖον παριστᾷ τὸ Σύστημα τοῦ Ὑποφρυγίου ἢ βαρέος ἤχου κατὰ τὸ ἐναρμόνιον Γένος, τοῦ θ' ὅπερ ἀποκοιμίζει τὰ πνεύματα, καὶ ἡσυχάζει τὰ σώματα καὶ τὰς διαθέσεις τῶν Γερόντων, καὶ τῶν ἀπλῶν ἢ χιδῶν ὑποκαιμένων.

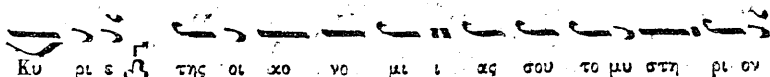
ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΚΟΝ. Τὸ δεύτερον εἶδος τῆς Ἑκκλ. Ψαλμωδίας. 2) Τὸ ἀπλοῦν καὶ διπλοῦν βᾶδισμα ἀπάντων τῶν Συντόνων (Συντόμων) Μουσικῶν μαθημάτων. 3) Τὸ μέλος ἐκάστου Συντόνου (Εἰρμολογι-κοῦ) μετέματος· ὡς τὸ μέλος καὶ σχῆμα τῶν Κανόνων, τὸ μέλος καὶ τὸ σχῆμα τῶν Καταβασίων, τὸ μέλος καὶ σχῆμα τῶν Προσμοίων, τὸ μέλος καὶ σχῆμα τῶν Δοξολογιῶν, τῶν Πολυελέων, τῶν Ἐξα-ποστειλαρίων, τῶν Μακαρισμῶν, κτλ.

ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟΝ. Βιβλίον τι Μουσικὸν ὅπερ ἐστὶ τὸ ἀναγκαιώτατον ὄργανον τοῦ Ἱεροβάλλτου. 2) Εἰρ-μολόγιον τῶν Καταβασίων, διηρημένον εἰς Ἀργὸν καὶ εἰς Σύντομον. 3) Εἰρμολόγιον ἡδυστον πρὸς εὐ-θυμίαν, ὃ καλεῖται « Καλοφωνικόν ». 4) Τὸ Β'. ἀντικείμενον τῆς παραδόσεως τῆς Ἐγκυκλίου σειρᾶς τῆς Μουσικῆς. (Ἰδὲ Ἐγκύκλιος).

ΕΙΡΜΟΣ. Ὁ πρῶτος στίχος τῆς σειρᾶς ὅστις συνδέει ἕκαστον μέρος τῆς κατ' ὄδην Ἀκροστιχίδος. 2) Ὁ κατὰ μέτρον καὶ Πρόλογον στίχος τῶν Κανόνων. 3) Ὁ πρῶτος καὶ χορηγὸς στίχος ἐκάστης ὁδῆς, ὅστις λέγεται « Εἰρμός ». Ἐκ τοῦ Εἰρω, σείρω εἰς ἀράδα τὰ στιχεῖα τοῦ κατ' ὀρισμὸν λόγου. (Ἰδὲ Ἀκροστιχίς). Ὅθεν ὁ Εἰρμός τῆς Α'. ὁδῆς, ὁ Εἰρμός τῆς Β'. ὁδῆς, τῆς Γ'. ὁδῆς, τῆς Δ', τῆς Ε', τῆς ς', τῆς Ζ'. ὁδῆς, τῆς Η', καὶ τῆς Θ'. ὁδῆς. Ὅν οἱ ὀρίσμοι πηγάζουσιν ἐκ τῶν στίχων τῶν Προφητικῶν ὁδῶν. Καὶ ὁ μὲν ὀρισμὸς τοῦ Εἰρμοῦ τῆς Α'. ὁδῆς, ἐκ τῆς ὁδῆς τοῦ Μωϋσέως, ἐν τῇ ἐξώδῃ καὶ ὁ τοῦ Εἰρμοῦ τῆς Β'. ὁδῆς, πάλιν τοῦ Μωϋσέως, ἐν τῇ Δευτερονομίᾳ· ὁ δὲ τοῦ Εἰρμοῦ τῆς Γ'. ὁδῆς, (τῆς ἐκ τῆς Α'. Βασιλείων). Ἦτοι Ἀννης καὶ Προφῆτιδος· ὁ δὲ τοῦ Εἰρμοῦ τῆς Δ'. ὁδῆς, ἐκ τῆς τοῦ Ἀθακούμ· ὁ δὲ τοῦ τῆς Ε'. ὁδῆς, ἐκ τῆς τοῦ Ἠσαίου· ὁ δὲ τοῦ τῆς ς'. ὁδῆς, ἐκ τῆς τοῦ Ἰω-νά· ὁ δὲ τοῦ τῆς Ζ'. ὁδῆς, καὶ τοῦ τῆς Η', ἐκ τῶν Ὁδῶν τῶν τριῶν Παίδων· ὁ δὲ ὀρισμὸς τοῦ Εἰρμοῦ τῆς Θ'. ὁδῆς, ἐκ τῆς (κατὰ Λουκᾶν) ὁδῆς τῆς Θεοτόκου. 4) Ὁ τὸ εἶδος ἔχων ἀνάμικτον, καὶ τὸ μέ-λος ἐκτεταμένον πρὸς εὐθυμίαν Καλοφωνικὸς Εἰρμός· εἰς τὰ παλαιώτατα Μουσ. χειρόγραφα τῶν Βυ-ζαντινῶν Μουσ. ἐπὶ κεφαλῇς τῶν Καλοφωνικῶν Εἰρμῶν φέρει τὸ « Εἰρμοὶ Καλοφωνικοὶ, ψαλλόμενοι εἰς εὐθυμίαν ».

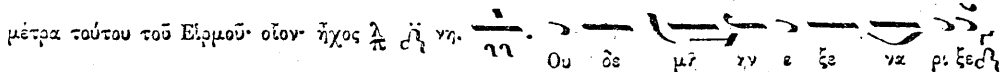
ΕΙΣΑΚΗΚΟΑ Κύριε, τῆς οἰκονομίας σου. Στίχος ἑμμετρος-μικροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Δ'. ὁδῆς ἡχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Γ' ὁδῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος

Α'. ὁδῆς ἡχου. Γένος διατονικοῦ, βάσις Τριφωνία.
 Εἰ σα κη η κο α

Κυ ρι ε της οι νο μι ε ας σου το μυ στη ρι ον κτλ. (Ίδε Είρημ. Κατ.)

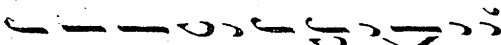
Σημ. Φαίνεται ότι ο Πατήρ ἡμῶν Ἀ. Θεοφάνης ὁ Γραπτός, ἔλαβε τὰ ποιητικά μέτρα τούτου τοῦ Εὐριπιδικοῦ ἀπὸ τοῦ στοιχείου Ζ. τῆς Ἰλιάδ. αὐτὸ δὲ μιν ἐξανάριξε· σθάσαστο γὰρ τόγε θυμῷ ν. (στίχ. 417), διότι πολὺ καλὰ τανίζονται οἱ ἐκεῖσε δύο (κέτι πρὸς) στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικά

Οὐ δὲ μὲν γὰρ ἐξ ἧς ῥ. ξεϛ

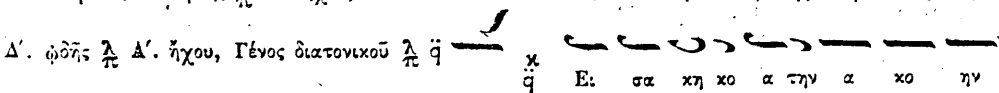

σε βασ σα το γα αρ το γε θυ μω αλ λα ρα μιν κα τε κη ε συν εν τε σι δαι

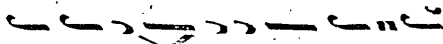

ὁ αὐτὸς λέγει οἱ σὺν τῇ δεξιᾷ τοῦ θ. σ. γ. εν

ΕΙΣΑΚΗΚΟΑ τὴν ἀποκὴν τῆς δυναστείας τοῦ Σταυροῦ σου. Στίχος ἑμμετρος μικροσκαλῆς. 2) Εἰρημόφρων συνειθισμένος Δ'. ὡδῆς λ Δ'. ἤγου, ἐκ τῶν Καταβασιῶν τῆς Ἀναλήψεως. 3) Εἰρημολογικὸς πρόλογος.

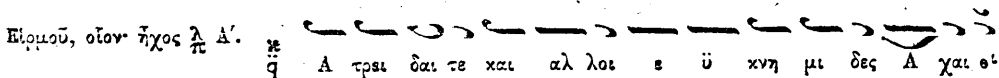

Δ'. φδῆς λ Δ'. ἦχου, Γένος διατονικοῦ λ q̣ ————— x
Eι σα κη κο α την α κο ην

της δου να σπας τὸν σταυρὸν τοῦ σου ἡ κτλ. (Ἰδὲ Εἰρημολόγ. Καταβασίων)

Σημ. Φαίνεται ότι ο πατήρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρημοῦ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Α' τῆς ἱλ. α' Ἀτρεΐδωντες, καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί κ. (στίχον 17). διότι πολὺ καλὰ τινίζονται οἱ ἐκείσε τρεῖς στίχοι τοῦ Οὐήρου, καὶ ἐνόνονται ᾠδὴν τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

Εἰρημῶ, οἶον· ἤχος λ π Δ'.

A τρει δαι τε και αλ λοι ε ü κνη μι δεσ Α χαί ε:

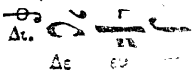
υ μι εν μεν θε οι δοι εν Ο λυμ πι α δω ω ματ ^χ ε χον τες εκ περ σαι

πρι α μοι ο πο λιν ευ δοι καδ ι κα σθαι

ΕΙΣ μνημόσυνον αἰώνιον. Ὑμνος Κοινωνικὸς φαλλόμενος εἰς μνήμην μαρτύρων. 2) Κοινωνικὸν φαλλόμενον κατὰ πάσαν Τρίτην· οὗ τὸ καίμενον α. Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος π. (φαλλμός 414). 3) Μάθημά τι ἐκτενὲς τοῦ Παππαδικοῦ εἵδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἥτοι φύσει Παππαδικόν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΙΣΟΔΙΚΟΝ. Ὁ εἰς τὴν μικράν Εἰσοδὸν ψαλλόμενος Προφητικὸς στίχος, εἰς τὰς Κυριακάς, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς τῆς ἑβδομάδος ἡμέρας, εἰς τύπον μνήτης Ἀγίων, τῶν Ἀρχαγγέλων, τῶν Μαρτύρων, τῆς Θεοτόκου, τῶν Ἀποστόλων, κτλ. α Δεῦτε προσκυνήσωμεν, κτλ. » (ψαλ. 94). Ἐσοδικὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. α Εὐαγγελίσασθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας κτλ. (ψαλ. 95). Τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως. α Ἐκ γαστρὸς πρὸ ἐωσφόρου ἐγέννησάσε, κτλ. (ψαλ. 109). Εἰσοδικὸν τῶν Θεοφανείων, καὶ τῶν Βατίων. α Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, κτλ. (ψαλ. 117). Εἰσοδικὸν τῆς Ἰταπαντῆς. α Ἐγνώρισε Κύριος τῷ Σωτήριον αὐτοῦ κτλ. » (ψαλ. 97). Εἰσοδικὸν τῆς Ἀναλήψεως. α Ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, κτλ. ». (ψαλ. 46). Τὸ Εἰσοδικὸν τῆς Πεντηκοστῆς. α Ἰψώθητι Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου, κτλ. (ψαλ. 20). Εἰσοδικὸν τῆς Μεταμορφώσεως. α Ὅτι παρὰ σοι πηγὴ ζωῆς Κύριε. κτλ. » (ψαλ. 35), Εἰσοδικὸν τοῦ τιμίου Σταυροῦ. α Ἰψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, κτλ. » (ψαλ. 98). π. X. Δι.

Δε εἰς

προ σκυ νη σω μεν και προσ πε σω ω μεν Χρι στε σω τον η μα ας λι

ε ε θε ου

κτλ.

Ὡς καὶ τὰ ἀκόλουθα αὐτῶν Τροπάρια ἐκάστης Δεσποτικῆς καὶ Θεομητορικῆς Ἑορτῆς.

ΕΙΣ ΠΑΣΑΝ τὴν γῆν. Ὕμνος Κοινωνικὸς τῶν Ἀποστόλων. 2) Κοινωνικὸν τῆς Ἑβδομάδος ψαλλόμενον κατὰ πᾶσαν Πέμπτην, οὗ τὸ κοίμενον. α Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν ». (ψαλ. 18). 3) μάθημά τι ἐκτενές τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν ἦτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΚΑΛΗΨΕΝ οὐρανοῦς· στίχος ἑμμετρος μακροσκελῆς. 2) Εἰρμὸς συνευθισμένος Δ'. φῶδης Γ'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Ἰσαπαντῆς. 3) Εἰρμολογικὸς Πρόλογος Δ'. φῶδης Γ'. ἤχου. Γένος ἑναρμονίου.

Ε κα α λη ψεν ου ρα νους η α ρε τη σου Χρι στε κτλ. (Εἰρ. Κατ.)

Σημ. Σὺν τοῖς ἄλλοις φαίνεται ὅτι ὁ Πατὴρ ἡμῶν Κοσμῆς ὁ μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα καὶ τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Β. τῆς Ἰλ. α Οἱ δ' ἄρα Μηθῶνν καὶ Θαυμακίην ἐνέμοντο » (στιχ. 746). Διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ

μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ· οἶον· ἤχος Γ'.

Οι δα α ρα Μη θω νην και Θαυ μα

κι ην ε νε μον το και Με λι θει αν ε χον και Ο λι ζω να τρη

χει ει αν των δε Φι λο κτη της ηρ χεν το ξων ευ ει δως ε πτα

νε ων ε ρε ε ται δεν ε κα στη πεν τη κον τα εμ θε βα σαν

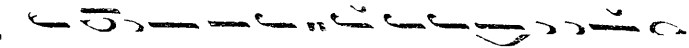
το ξων ευ ει δο τες ι φι μα α χε ε σθαι

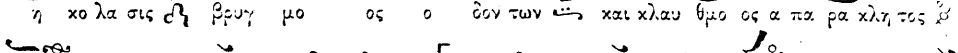
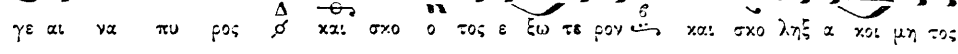
ΕΚ δ' ἄρ' Ἰωάννοιο τὸ δ' ἔστι βροντογόνοιο· τὸ τῆς Λαμπροφύρου Ἀναστάσεως Προφδικὸν Προκείμενον τοῦ Ἡρωϊκοῦ ἢ Ποιητικοῦ Εὐαγγελίου σέκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, Ἀγ. Εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα » εἰς ἤχον Φρύγιον ἢ Γ'. ὁδεῦον Εἰρμολογικῶς με Τριφωνίαν, κατὰ τὸ μικτὸν εἶδος· οὗ τὸ πρωτότυπον

μέλος ἦν Γα. Εκ δα αρ Ι ω α αν νοι ο το δε στι βρο το γο ο ο νοι ο

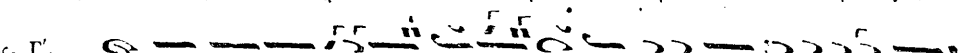
ΕΚΛΟΓΗ ἀρίστου. Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας, τὴν ὁποίαν ἐκλογὴν μεταχειρίζεται ὁ μελοποιὸς εἰς τὴν πράξιν του, ὅταν θὰ εἰσαῇ ποικιλίαν, ἣτις ἔχει περὶ αὐτὴν προσόντα μερικά, τὸν λόγον (λέξιν), τὸν ῥυθμὸν, καὶ τὴν ἁρμονίαν (τὸν ἤχον). Καθὼς ἡ ποιήσις ἀγαπᾷ νὰ μεταχειρίζεται λέξεις ἰδιαιτέρας, κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ ξένας, πρὸς περισσοτέραν ποικιλίαν τῆς ὑποθέσεως, οὕτω καὶ ἡ μελοποιία ἀγαπᾷ νὰ μεταχειρίζεται τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρίστων λέξεων, καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδίου μέλους νὰ ἐπεισάγῃ ξένην φθορὰν, καὶ δι' αὐτῆς νὰ παριστᾷ μέλος τι ὁρκαστήριον καὶ πεποικιλμένον, δι' οὗ νὰ κινῶνται τὰ ψυχικὰ πάθη τῶν ἀκροατῶν, κατὰ τὴν ἀρέσκειαν καὶ διάνθεισιν ἐνὸς ἐκάστου. 2) Ἐκλογὴ ἀρίστων, ἣτις εἶναι ἴδιον τοῦ μελοποιοῦ, προηγουμένος νὰ περιέλθῃ τὸν στίχον (τὸ Τροπάριον), καὶ ἐπομένως νὰ κάμῃ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρίστων, καὶ κατὰ τὴν ἐννοιαν τῶν ἐκλεσθμένων λέξεων νὰ τονίσῃ καὶ τὸ μέλος κατὰ τὸ νόημα· ὡς τὸ τῆς λέξεως, χαρὰ, λύπη, θάνατος, φθορά, οὐρανός, γῆ, ὕψος, βάθος, φόβος, τρά-

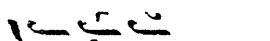
μος, κτλ. » Ὅς ὁ στίχος α' Ἀμέτρητος ὑπάρχει τοῖς ἀνώτερος βιοῦσιν ἡ κόλασις βρυγμοῦ ἰδόντων. καὶ κλαυθμὸς ἀπαράκλητος· γέαινα πυρὸς, καὶ σκόλης ἀκούματος, καὶ σκότος ἐξώτερον, δάκρυα ἀνευρέματα, καὶ Κρητὴς ἀσυμπάθητος. κτλ. » Εἰς τὸ τροπαίριον τοῦτο, λαμπρώτατα ἔκαμε τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρίστων λέξεων, ὁ Διδάσκαλος Χουρμούζιος Χαρτοφύλαξ, αἵτινες εἰσιν α' βρυγμὸς ὀδόντων, κλαυθμὸς, γέαινα πυρὸς, σκότος ἐξώτερον, σκόλης ἀκούματος, δάκρυα, Κρητὴς ἀσυμπάθητος ». Εἰς τὴν ἐκλογὴν τούτων τῶν ἀρίστων λέξεων, κατὰ τὴν ἔννοιαν ἐκάστης, ἀναλόγως εἰσάγει καὶ φθορὰν, καὶ ποιεῖ τὴν πράξιν

ὡς δεῖ. π. γ. ἤχος λ δὴ.
 Α με τη τοις υ πα αρ χει τοις α σω τως βι ου σιν

 η κο λα σις βρυγ μο ος ο δον των και κλαυ θμο ος α πα ρα κλη τος

 γε αι να πυ ρος και σκο ο τος ε ξω τε ρον και σκο ληξ α κοι μη τος

 οα κρυ α α νε νερ γη τα και κρι τη ης α συμ πα θη τος κτλ.

— Καὶ ὁ Διδάσκαλος Πέτρος Α. ὁ Πελοποννήσιος, εἰς τὸν Καλοφωνικὸν αὐτοῦ Εἰρμόν α' Γόνυ κάμπτει ἅπαντα φύσις » λαμπρώτατα κάμνει τὴν ἐκλογὴν ἀρίστου λόγου, τῆς λέξεως « τὰ καταχθόνια » καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως νοηματικῶς ποιεῖ τὴν πράξιν εἰς τὸ μέλος ὡς ἀπαιτεῖ ἡ θέσις· οἶον·

ἤχος. Γ'.
 η. τα κα τα χθο ο ο ο ο ο ο νι τα κα τα χθο ο νι : ι α

 α α α καὶ ἄλλοι ἄλλως πως. 3) Ἐκλογὴ ἀρίστων, αἱ δεῖναι καὶ μεγάλαι θέσεις τῶν εἰς ἀτελεῖ καὶ ἐντελεῖ κατὰ τὴν ληγουσῶν κατὰ θέσιν παρακλητικῶν γραμμῶν, αἵτινες γίνονται ἀπὸ τὰς δυνάμεις καὶ ἐνεργίας τῶν ἱερογλυφικῶν σηματοδωρῶν τῶν Μεγάλων ὑποστάσεων· ὡς τῆς Πα-
 ρακλητικῆς Z. τοῦ Παρακαλέσματος , τοῦ Χορεύματος , τοῦ Οὐρανίσματος , τοῦ Ἐπεγέρματος , τοῦ ἔσω Θεματισμοῦ , καὶ τοῦ ἐξω , κτλ. με τὰς ἐπισήμους καὶ ἐκ-
 λεγεμένους λέξεις τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρίστων. Χρυσάφης ὁ νέος, εἰς τὸ ἀργόν, παλαιόν, αὐτοῦ Στιχη-
 ράριον, ἰδιαιτέρως ἔχει σημειώσεις ἐκλογῆς ἀρίστων, ἥτοι τῶν Μεγάλων καὶ δυνῶν θέσεων, ἐβδωμήκων·
 τὰ 70 ὧν ἐπικεφαλῆς φέρει γεγραμμένον τὸ « Ἡ ἐκλογὴ τῶν μεγάλων καὶ δεινῶν θέσεων ». Ὁ Δι-
 δάσκαλος Χουρμούζιος Χαρτοφύλαξ, εἰς τὸ Σημειοματάριον αὐτοῦ ἔχει ἐκλογὴν τῶν ἀρίστων καὶ δεινῶν
 θέσεων, βιβλίον ὁλόκληρον. 4) Ἐκλογὴ ρυθμοῦ, ἴδιον μελοποιῶ, τοὺς τρόπους τῆς ἀσκήσεως, νὰ με-
 ταβάλλῃ τὰ μέτρα τοῦ ρυθμοῦ, καὶ νὰ φάλλῃ μελωδίαν τοιαύτην, ἥτις νὰ ἔγῃ τὸ ἴδιον τὸ νὰ κινήσῃ
 τὴν ψυχὴν, καὶ νὰ διεγέρῃ τὰ πάθη, ἀπὸ θυμοειδὲς καὶ διεγερτικόν, εἰς ἄθυμον καὶ νοθεῶδες, ἥτοι
 ἀπὸ τὸ Διαστατικόν, εἰς Ἑσχατικόν ἦθος ἀπὸ Σπονδεῖον, εἰς Πυρρίχον, καὶ τ' ἀνάπαλιν, καθὼς
 ἤθελε γνωρισθῇ ἡ αἰτία τοῦ ἐπικρατοῦντος πάθους. 5) Ἐκλογὴ μελωδίας, ἴδιον μελοποιῶ, ὅστις ἔμπο-
 ρεῖ νὰ προσφέρῃ μελωδίαν εἰς κάθε ψυχὴν, ἥ κατὰ τὴν ὁμοίαν διάθεσιν, ἥ κατὰ τὴν ἐναντίαν, καὶ νὰ
 καλητερεύσῃ τὸ ἀπὸ κρυπτὸν ἀνακαλυπτόμενον ἦθος, με καταπειστικὸν τρόπον, διὰ τῆς προσεικούσης
 ἀρμονίας, ἥτις χαρακτηρίζουσα τὸ εὐχρηστον ἢ δεισάρεστον ἦθος τῆς διαθέσεως, θὰ φανερώσῃ τὸ κρυπτό-
 μενον. (Ἴδε περὶ ἐκλογῆς εἰς τὸ Μέγα Θεωρητικόν τοῦ Χρυσ. Προύσις. (§ 448 — § 451).

Ἐκλογὴ λέγεται σὺν τούτοις καὶ τὰ τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους γράμματα τῶν Δοξαστικῶν, καὶ τῶν,
 Καὶ νῦν, τῶν Πολυελέων. Ἐκλογὴ, καὶ οἱ ἔκτακτοι καὶ ἀσυνήθεις Πολυέλεοι, φαλλόμενοι εἰς τινὰς
 τόπους, κατ' οἰκίαν τοῦ τόπου θέλουν· ὡς ὁ Πολυέλεως α' Οἱ Οὐρανοὶ διηγῶνται δόξαν Θεοῦ· ὡς ὁ
 α' Ὑπομένων ὑπέμνητα τῶν Κύριον· ὡς ὁ α' Ἐξομολογεῖσθαι τὸ Κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, κτλ. Ἐκλογὴ δέ,

καὶ τὰ Ἐφύμνια γράμματα τῆς Στιχολογίας τῶν Τριαδικῶν Ὑμνων τῶν Ἀνοιξατέρων. ἀδοῖα σοι Παντοκράτορ Βασιλεῦ Ἐπουράνιε, κτλ. ».

ΕΚΛΥΣΙΣ. Κανὼν τις ἰδιαίτερος μελοποιίας· ἡ ὁ ποία ἔκλυσις (ἣτις καλεῖται παρ' ἡμῶν, ἀπλῶς, α Λύσις) γίνεται κατ' ἀποβολὴν τοῦ διαρκούντος μέλους ἢ τῆς ἐπακτεινομένης φθορᾶς ἣτις ἐστὶν ἐντελεστάτη ἀπὸ τοὺς Ἀρχαίους Ἑλληνας Μουσικούς. 2) Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀποτομικοῦ σημείου τῆς Μουσ. ἔστι τῆς ὑφέσεως ρ, ρ, ἢ τῆς διέσεως σ, σ, σ. 3) ἡ δύναμις καὶ ἐνέργεια τῆς ἐκάστης ἔστω —Θ— καὶ ἔξω. —Θ— φθορᾶς, ἣτις προξενεῖ εἰς τὸ ἐπικρατοῦν μέλος, λύσιν, δέσιν, καὶ πλήξιν. « Σημειογραφίαν ἔλεγον τὰς νῦν νότας, ὧν ἐφευρεταὶ εἰσὶν οἱ Ἑλλήνες, τοῦτ' ἐστὶν ὁ Τέρπανδρος, μόνον διὰ τὴν ἀνούσαν καὶ κατιούσαν· τὴν δὲ τοῦ χρόνου τάσιν δηλαδὴ διάρκειαν ἐδιόριζον αἱ μακρὰ καὶ βραχεῖαι σήλλαβαι τοῦ κειμένου· τοῖς δὲ μὴ βλέπουσι τὸ κείμενον, ἐσημαίνετο διὰ χειρονομίας, ὡς καὶ τὴν σήμερον· εἶχον διὰ τὰς μεταβολὰς σποδιασμὸν, ἐκβολὴν καὶ ἔκλυσιν, ἀπερ' ἦσαν ἐντελέστατα ». (Κυριακὸς Μελλίβρυτος ὁ Θεσσαλονικεύς. Ἴδε τὴν αὐτοῦ Ἀρχαιολογίαν περὶ Μουσικῆς). 4) Μελωδικῆτις ἔκλυσις φωνῆς ἣτις πλήττεται κατ' ἀποτομὴν ὑφέσεως ρ, ἢ διέσεως σ (ἢ καὶ ἄλλων ἀποτομικῶν σημείων Μουσ.), ἥς ἡ ἐνέργεια παριστᾷ τὴν ἀσθενεῖ ἢ κατὰ λειποθυμίαν πλήξιν φωνῆς, ἣν οἱ τουρκοκράβες Μουσικοὶ καλοῦσι ἀμπαγιλτμά ἢ ναμέ». 5) Ἡ κατὰ πρό ἐτοιμασίαν ἔκλυσις ἡμιφώνου, ὅταν θὰ λύσῃ ἡμία φθορὰ τὴν ἁρμονίαν τῆς ἄλλης· τὸ ὅποιον ἡμιφώνον μεταχειρίζεται καλῶς Παναγιώτης ὁ Χαράτζογλους εἰς τὸ Τροχαϊκὸν σύστημα κατ' ὕψισιν, εἰς τὸ τῆς εὐθυμίας Καλοφωνικὸν Εἰρμόν, Ἐφριζε γῆ, κατὰ τὴν περίοδον « συνεσκότασε τὸ φῶς » οἶον.

π — — — — —
q και αι αι αι αι συ υ υ υ
και συ γε ε ε ε σκο τα α α α α α α σε ε ε q κατὰ

διείσιν δὲ Κουρμούτζιος ὁ Χαρτοφύλαξ εἰς τὸ ἐντεχνον αὐτοῦ τῆς εὐθυμίας Κράτημά του. ♯ q — — — — —
ε ε ε

— — — — —
ρρε ρι ι ρρε ρι ρι ρι ρε ρι ρι ρε ε ρι ρε εμ x. ὁ δὲ Γρηγόριος

Πρωτοφάλης μεταχειρίζεται καλῶς τὴν ἔκλυσιν διὰ τοῦ φθορικοῦ σημείου τῆς μείζονος ἀποτομῆς τῆς ἑναρμονίως —Θ— (Χεῖσάρ), εἰς τὸ ἐντεχνον αὐτοῦ Μάθημα, Περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου, κατὰ τὴν περίοδον ατῇ Ὁραιότητι σου καὶ τῇ κάλλει σου ». (Ἴδε εἰς τὰς Ἀνθολογίας).

ΕΚ νυκτὸς ἔργον ἐσκοτισμένης πλάνης· στίχος ἑμμετρος μακροσκαλῆς. 2) Εἰρμός συναιθισμένος Ε'. φῶδης Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασιῶν τῶν Χριστουγέννων. 3) Εἰρμολογικὸς Πρόλογος Ε'. φῶδης

Α'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ. π — — — — —
q Βκ νυκ τος ε ερ γον ε σκο τι σμε νης

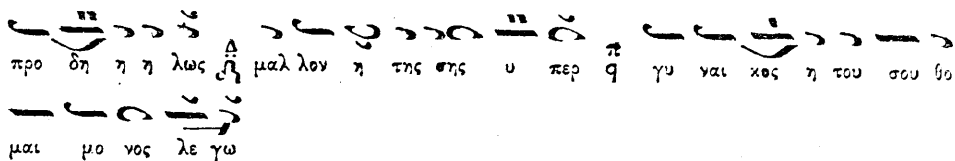
πλα α νης q κτλ. (Ἴδὲ Εἰρμολόγιον Καταβασιῶν).

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ Μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα καὶ τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμοῦ ἐκ τῶν τοῦ Σοφοκλέως (Αἴας μαστιγοφόρος) α Εὐ νῦν τὸδ' Ἴσθ', τοῦτον εἰ βαλεῖ τέ που » (Ἴδε στίχον 1308)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Σοφοκλέως, καὶ ἐνόνονται

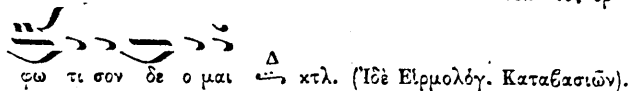
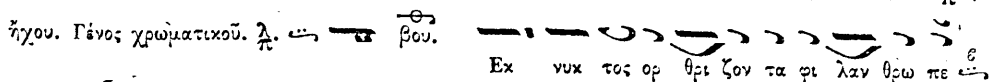
μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμοῦ, οἶον ἤχος Α'. π — — — — —
q Ευ γυν το δι ι ισθ

— — — — —
του τον ει βα λει τε ε που q βα λε τε χη μας τρεις ο μου ευγ και

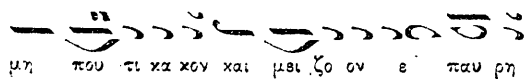
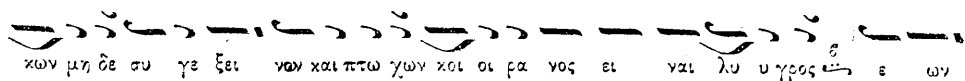
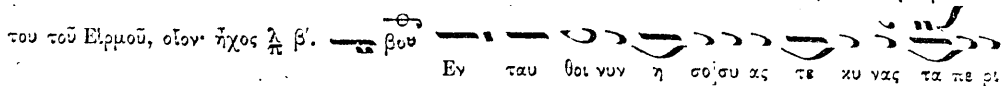
— — — — —
με νους q ε πει κα λον μοι τουδ υ παρ πο νου με ε νω q ην νειν

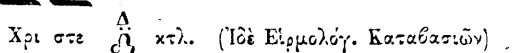
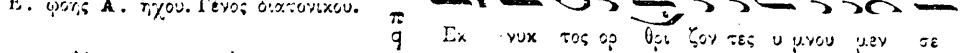
ΕΚ νυκτός ὀρβρίζοντα φιλάνθρωπε. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελῆς. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Ε'. ὡδῆς $\frac{\lambda}{\pi}$ Β'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίωντῃς Κυριακῆς τοῦ Ἀσώτου. 3) Εἰρμολογικός προλογος Ε'. ὡδῆς $\frac{\lambda}{\pi}$ Β'.

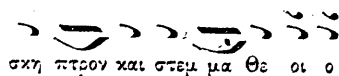
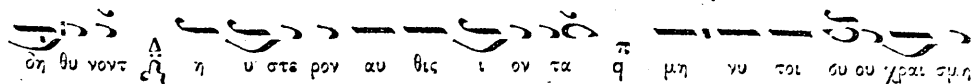
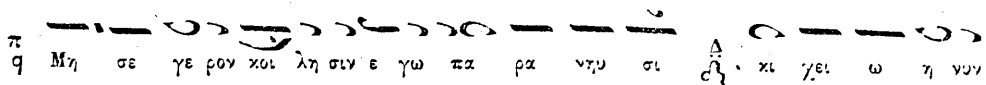
Σημ. Φαίνεται ὅτι, ὁ Πατὴρ ἡμῶν Ἀ. Ἀνδρέας ὁ Κρήτης ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τοῦτου τοῦ Εὐαγγελίου ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Σ. τῆς Οὐβύς. α. Ἐνταυθοῖ νῦν ἦτο σύας τε κύνας* ἀπερύκων » (Γὰρ στίχον 103) διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἑκαὶ τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τοῦ-

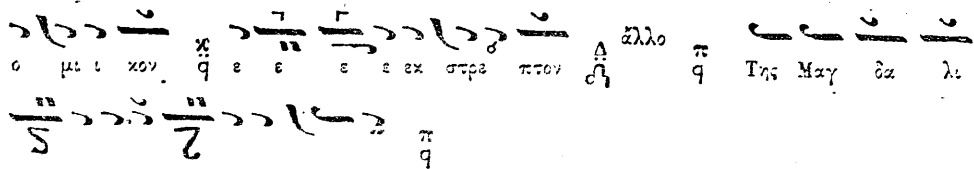
ΕΚ νυκτός ἀρρήθροντες ὀρνοῦμεν σε Χριστέ. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρὸς συναισθημένος.
Ε'. ὦδῃς Α'. ἤγου, ἐκ τῶν καταστασιῶν τῆς Κυριακῆς τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ. 3) Εἰρημολογικὸς πρόλο-
γος Ε'. ὦδῃς Α'. ἤγου. Γένος διακονικοῦ.

Σχη. Καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ Εἰρμού τούτου, φαίνεται νὰ ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα αὐτοῦ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Α. -της Ἰλ. «Μῆς γέρον κούληπιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ χιγίω» (Ἴδε στίχον 26). διότι πολὺ καλὰ τὸνίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνθόγονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού. οἶον· ἤχος Α'.

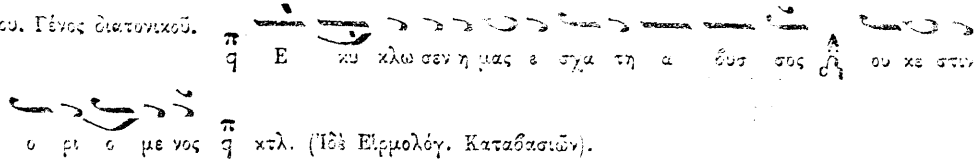

ΕΚΣΤΡΕΠΤΟΝ, ἡ στρεπτόν· ἄφωνόν τι ἱερογλυφικὸν σημεῖον τῆς Μουσ. τοῦ παλαιοῦ Συστήματος· οὗ τὸ σημεῖον Ἐκστρεπτόν Σ , τοῦ ὁποῖου ἡ δύναμις παριστᾷ πάντοτε τὴν δευτέραν θέτιν δύο ὁμοεικοπαλλήλων θέσεων, ἢ τὴν ἐπομένῃν ὁμοίαν θέτιν δύο ἀλλεπαλλήλων θέσεων μιᾶς μελωδικῆς γραμμῆς· ἐξ ὧν, ἡ μὲν πρώτη διακρίνεται διὰ τοῦ Τρομικοῦ Σ , ἡ δὲ δευτέρα διὰ τοῦ Ἐκστρεπτοῦ Σ . π. χ.:

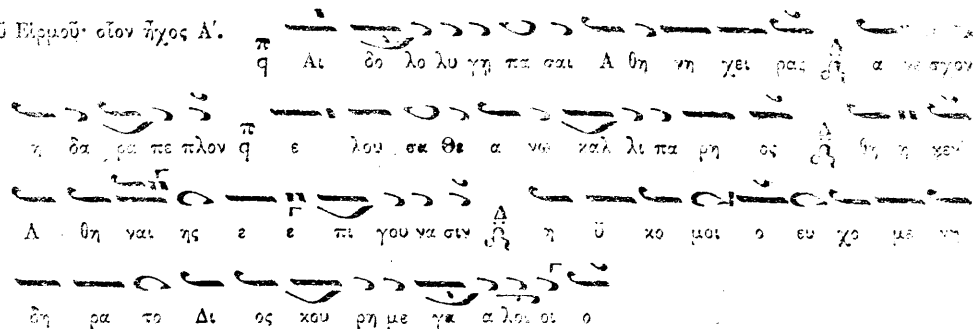
νη η ης Μα ρι ι ι α ας (Ἰδὲ Παλαιὰ τῆς Μουσικῆς χειρόγραφα). Τὸ Ἐκστραπτόν τοῦτο σημεῖον εἶν' ἐκ τῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. Μουσικῆς σημεῖον ὡς ἔχει τὸ ἀπαστραμμένον γράμμα η.

ΕΚΥΚΛΩΣΕΝ ἡμῶς ἐσχάτη ἄβυσσος. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελῆς. 2) Εἰρμός· συναψισμένος ε'. φθῆς Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἀναστασίμων Καταβασίων τοῦ Α'. ἤχου. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος ε'. φθῆς Α'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ.

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τοῦ στοιχείου Ζ. τῆς Ἰλ. α Αἰ δ' ἐλλοιυγῇ πάσαι Ἀθήνη χεῖρας ἀνέσχον. (Ἰδὲ στίχ. 301). Διότι πολὺ καλὰ τολῶνται οἱ ἐκεῖσε τέσσαρες στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου

τοῦ Εἰρμού· οἷον ἤχος Α'.

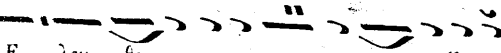
ΕΛΑΣΣΟΝ. Τόνος Μουσικῆς, ὃς καλεῖται παρὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλ. Μουσ. « ἐπόγδοος » 2). Ὁ εἶς ἐκ τῶν φυσικῶν τόνων τῆς διατονικῆς Κλίμακος ὑπὸ ἀριθμὸν ἐννέα ἢ ἐννεασημέριον 9). Ὁ δὲ ἐννέα (τόνος) ἔχει λόγον πρὸς τὸν παράγοντα (κατὰ δεύτερον) 9, πρὸς 12. 3) Τόνος, ὁ ὁποῖος φέρει τὰ 3]4 μέρη τοῦ μείζονος, τοῦτ' ἐστὶ 9]12. 4) Ὁ τονιαῖος, ἀριθμός, ὅστις ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸ μικρότερον, ἦτοι τὰ 3]3, ταῦτα δὲ, κατ' ἀριθμητικὴν καὶ ἀρμονικὴν ἀναλογίαν 3X3 — 9· παράγωσι τὸν ἐλάσσονα Μουσικὸν ἐπόγδοον τόνον· ὁ δὲ ἐπόγδοος ἀριθμὸς εἶν' ὁ ἔχων ἐν ἑαυτῷ ὅλον τὸν ἐλάττονα, καὶ πρὸς τούτοις τὸ ὅγδοον μέρος αὐτοῦ· τοῦτο δὲ εἶναι ἐντὸς τῶν ἐννέα 9, τὸ ἐν. 1· ὡς 9, πρὸς 8· καὶ τ' ἀνάπαλιν, ὁ ὁποῖος ἀριθμὸς ἔχει λόγον Συμφωνίας, τὸν Ἐπόγδοον, ὃς καλεῖται « Ἐπόγδοος Μουσικὸς ἐλάσσον τόνος », καὶ εἶναι ὁ τῆς διατονικῆς Κλίμακος κύβος, ὅστις πληροῦται ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν 9· α' Ἐπόγδοος ἀριθμὸς ἐστίν, ὁ ἐν αὐτῷ ἔχων τὸ ἐλάττονα, καὶ ἐπὶ τὸ Ὅγδοον τούτου μέρος, ὡς 8· πρὸς 11· ἐν τοῖς 8· γὰρ ἐστὶ ἐν οὗτος δ' ἀριθμὸς γεννᾷ φθόγγον δν οἱ Μουσικοὶ τόνον ὠνόμασαν τὸν δὲ φθόγγον τὸν τοῦ τόνου ἐλάττονα, οἱ μὲν παλαιοὶ, ἡμιτόνιον προσσηγόρευσαν· ἀλλ' οὐχὶ ὥσπερ αὐτὸ ἐκλαμπέων, ὡς ἡμισέως φωνιέντος, δεχόμεθα, ἀμέλει· καὶ γὰρ ὁ τόνος τῇ ἑαυτοῦ φύσει εἰς δύο ἴσα διαιρεθῆναι οὐ δύναται, ἐπεὶ γὰρ ἐκ τοῦ ἐννέα ἀριθμοῦ γέγονε ». (Μάζιμος ὁ Πλανούδης. Ἰδὲ Παικίλλα Ἑλληνικά περὶ Μουσικῆς). Ἐλάσσον δὲ λέγεται, διότι εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ μείζονος τόνου, ὑποβάσσεται ἄλλος τις τονιαῖος τῆς Μουσικῆς ὁρος.

ΕΛΑΦΡΟΝ. Ἐμφωνόν τι σημεῖον Μουσικὸν ἐκ τῶν χαρακτῆρων τῆς ποσότητος· οὐ τὸ σημεῖον ἐ. λαφρόν. 2) Κατιόν τις χαρακτὴρ ποσότητος, οὗ, ἢ ἐπὶ τὸ βαρὺ καταμέτρησις παριστᾷ δύο ὑπερβατοὺς φθόγγους· δηλοῦται τοῦτο ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτοῦ Ἑλληνικοῦ ἀριθμοῦ 6̣.

ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ. Τόνος Μουσικός, ὃς καλεῖται παρὰ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλ. Μουσικῶν «λεῖμμα» ὁ εἰς ἐκ τῶν φυσικῶν τόνων τῆς διατονικῆς Κλίμακος ὑπὸ ἀριθμῶν ἐπτὰ ἢ ἐπταμόριον 7· ὁ δὲ ἐπτὰ (τόνος) ἔχει λόγον πρὸς τὸν παράγοντα (κατὰ τὸν τρίτον) 7, πρὸς 12. 3) Τόνος, ὁ ὁποῖος φέρει τὰ 2]4 μέρη τοῦ μείζονος τοῦτ' ἐστὶ 7]12. 4) Ὁ τονιαίος ἀριθμὸς, ὅστις ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸ μικρότερον τοῦ ἐλάσσονος ἔστι τὰ 2]3 καὶ 4]6· ταῦτα δὲ, κατ' ἀριθμητικὴν καὶ ἀρμονικὴν ἀναλογίαν 6=1 — 7, παράγωσι τὸν ἐπταμόριον Μουσικὸν ἐλάχιστον τόνον· ὁ δὲ τονιαίος ἀριθμὸς τοῦ ἐλαχίστου τόνου γίνεται κατὰ πρόσθεσιν τοῦ Τριαδικοῦ ἀριθμοῦ . . . , 1. 2, 3· ἐπειδὴ ἡ μονάς, . . , δὲν ἀριθμεῖται, προσθῆναι εἰς αὐτὴν καὶ ὁ περιττός, . . , ὅθεν ἐν, 1, καὶ 1 — 2· 2=2 — 4. 4:3 — 7· ἄλλως δὲ κατὰ τριπλάσιον τοῦ ἀρτίου, . . , καὶ ἐκ προσθήκης τοῦ περιττοῦ, . . , 4=6 — 7· ἔστι 7]12· ὡς ἐκ τῆς παραγωγῆς τῶν ἀριθμῶν τῶν 12 στιγμιαίων μορίων , οὗς ἀριθμοὺς ἐρεῦραν ὁ σοφὸς Πυθαγόρας· γίνεται δὲ ἡ παραγωγή τοῦ ἐλαχίστου τόνου ἀπὸ τοῦ τριπλάσιον τοῦ ἀρτίου, . . , καὶ τῆς προσθήκης τοῦ περιττοῦ, . . , ὅθεν 2=3 — 6· καὶ 4=6 — 7· ἔστι 7]12.

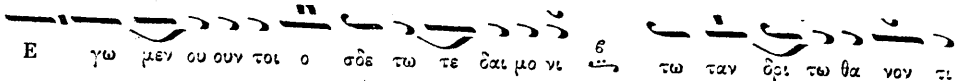
ΕΛΕΗΣΘΕΝ ΜΕ ὁ Θεός. Ψαλμοῦσα τοῦ ὁρθρου, ψαλλομένη κατὰ τὸ εἶδος τῆς Ἀντιστροφῆς, ὃ λέγεται Πεντηκοστός Ν'. (ψαλμ. 50)· οὗ τὸ μέλος ἀρχαῖον καὶ πρωτότυπον Εἰρμολογικόν, τὸ εἰς Δεύτερον ἔχον.

ΕΛΕΥΘΕΡΑ μὲν ἡ κτῆσις γνωρίζεται. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Η'. ὡδὴ Β'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασίων τῶν Θεοφανείων. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Η'. ὡδὴ Β'. ἤχου. Γένος χρωματικοῦ ἤχου βου

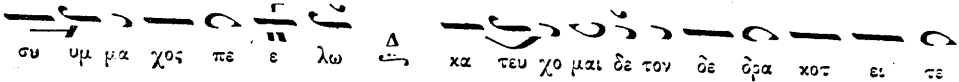

Ε λευ θε ρα μεν η κτη σις γνω ρι ζε ται κτλ. (Ἰδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

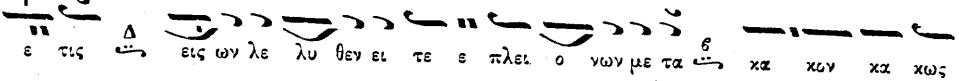
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμοῦ ἐκ τῶν τοῦ Σοφοκλέους (Οἰδίπους Τυράννος) «Ἐγὼ μὲν οὖν τοιόσδε τῷ τε δαίμονι» (Ἰδὲ στίχον 244)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Σοφοκλέους, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμοῦ, οἷον· ἤχος Β'. βου

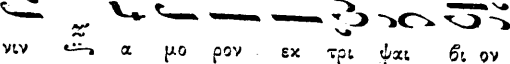
Ε γω μεν ου ουν τοι ο σδε τω τε δαι μο νι κτλ. τω ταν ὄρι τω θα νον τι

συ υμ μα χος πα ε λω κα τευ χο μαι δε τον δε ὄρα κοτ ει τε

ε τις εις ων λε λυ θεν ει τε ε πλει ο νων με τα κα καν κα κως

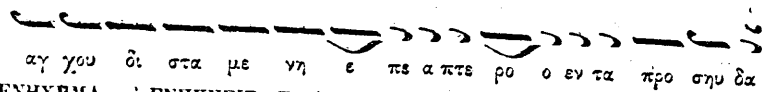

νιν α μο ρον εκ τρι ψαι βι ον

ΕΜΜΕΤΡΟΝ. (Ἰδε Μέλος)

ΕΜΦΩΝΟΝ καὶ **ΕΜΦΩΝΟΣ.** Ὁ μουσικὸς χαρακτήρ ὅστις φέρει φωνὴν ἀφ' ἑαυτοῦ. 2) Τὸ φωνητικὸν σημεῖον τῆς ποσότητος ὅστις παριστᾷ τὴν τοῦ ἑαυτοῦ φθόγγου ἐντονότητα· ὡς τὸ Ὀλίγον , ἡ Περισσὴ , τὰ Κεντήματα , ὡς ἡ Ἀπώστροφος , τὸ Ἐλαττόν , ἡ Ὑπερβολή , ἡ Χαμηλή , καὶ ὡς τὸ ἄμμετρον καὶ οὐδέτερον Ἴσον , τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ δὲν φέρῃ ποσότητα φωνῆς ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως, φωνεῖται ὁμοῦς πρῶτως πρὸ πάντων τῶν ἄλλων ἐμφώνων χαρακτήρων τῆς ποσότητος. α) Τὸ Ἴσον , ἀφ' ὧν ἐστὶ· οὐχ ὅτι φωνὴν οὐκ ἔχει, φωνεῖται μὲν, οὐ μετρεῖται δὲ » (Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός).

ΕΝΑΡΜΟΝΙΟΝ. Τὸ ἐκ τῶν Τριῶν τῆς Μουσικῆς Γενῶν, τὸ τέλειον, ὁρθὸν καὶ δυσκολώτατον, τελευταῖον ἢ τρίτον Γένος τῆς Μουσικῆς. 2) Γένος τῆς Μουσικῆς, εἰς τοῦ ὁποῖου τὸ Σύστημα ἐμπεριέχονται δύο τεταρτημόρια τοῦ μείζονος τόνου 3]12 ἐν ὑφέσει, ἢ ἐν ὑφέσει καὶ διέσει, καὶ τ' ἀνάπαινον, κατὰ τὸ

α γ χου δι στα με νη ε πα α πτε ρο ο εν τα πρό σην δα

ΕΝΗΧΗΜΑ καὶ ΕΝΗΧΗΣΙΣ. Προήχημα, ἴδιον τῆς Παρακλητικῆς Ἀπὸχρήσεως. (ἴδε Ἀπὸχρημα).

ΕΝ κρινὸν παῖδες Ἰσραὴλ. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελῆς. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Η'. ᾠδῆς Α' ἤχου. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Η'. ᾠδῆς Α'. ἤχου Γένος διατονικοῦ. ἤχος Α'.

π
q Εν κα μι νφ παι δεσ Ι σρα ηλ ως εν χο νευ τη ρι ι ω κτλ.
(ἴδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Ὁ ποιητὴς τοῦ Εἰρμού τούτου φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ μέτρα ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Κ. τῆς Ἰλ. « Οὗτός τοι Διόμηδης, ἄνθρω, οὗτος δέ τοι Ἴπποι » (στίχ. 477)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκείσε τέσσαρες στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού, οἷον· ἤχος Α'.

π
q Ου τοις τοι Δι ο μη δεσ α νηρ ου ου τοι δε τοι ι ιπ ποι ους

νω εν πι φου σκε Δο ο λων ον ε πε φνο μεν η μει εις αλ λα α γε δη προ

φε ρε κρα τε ρο ον με νος ου δε τι σε χρη η ε στα με ε ναι με λε

ον συν τε ευ χε σιν αλ λα λυ υ ιπ πους

ΕΝ πνεύματι προβλέπων Προφήτα Ἀββακούμ· στίχος ἑμμετρος μικροσκελῆς. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Α'. ᾠδῆς Α'. ἤχου ἐκ τῶν Κανόνων τῶν Εἰσοδίων. 3) Εἰρμολογικὸς Πρόλογος Α'. ᾠδῆς Α'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ.

π
q Εν πνευ μα τι προ βλε πων Προ φη τα Αβ θα κουμ κτλ. (ἴδε Εἰρ. Κατ.)

Σημ. Ὁ ποιητὴς τοῦ Εἰρμού τούτου (Βασιλειὸς ὁ Πιγερσιώτης) φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα αὐτοῦ ἐκ τῶν μελικῶν ποιημάτων τοῦ Ἀριστοφάνους (Νεφέλαι). « Ἀέναοι Νεφέλαι ἀρβύωμεν φανεραὶ » (στίχ. 275). Διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκείσε ἑξ στίχοι τοῦ Ἀριστοφάνους, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού· οἷον· ἤχος Α'.

π
q Α ε να οι Νε φε λαι αρ θω μεν φα νε ραι δρο σε ραν αν φυ σιν ευ

α γη τον πα τρος απ Ω κε α νου βα ρυ α α χε ος

υ φυ λω ων ο ραι ων κο ρυ φας ε πι δεν δρο κο μους ι να

τη λε φα νεις σκο πι ας α φο ρω με θα

ΕΝ τῷ θλίβεσθαί με, ἐδόξα πρὸς Κύριον. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελῆς. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Σ. ᾠδῆς Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Μεταμορφώσεως. 3) Εἰρμολογικὸς Πρόλογος Σ'. ᾠδῆς Α'. ἤχου.

Γένος διατονικοῦ.
π
λ Εν τω θλι βε σθαι με ε βο η σα α πρὸς Κυ ρι ον κτλ. (ἴδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ Εἰρμού τούτου (Ἀνδρέας ὁ Κρίτης). Φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ μέτρα ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Α. τῆς Ἰλ. α Οὐστίνας αὐ μεθιέντας ἴδοι στυγεροῦ πολέμοιο » (στίχ. 240). Διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκείσε δύο στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ ρουσικά μέτρα τοῦ

του τοῦ Εἰρμού· οἶαν· ἤχος Δ'.
 λ ε μοι ο λ ου στι νας αυ με θι εν τας ι δοι στυ γε ε ρου πο
 λ ε μοι ο λ τους μα λα νει κει ε σκε λ χο λω τοι οι σιν ε πε ε σ τιν

ΕΝ τῷ φωτὶ τῆς δόξης. Ὕμνος Κοινωνικὸς ψαλλόμενος ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Δεσποτικῆς Ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως· οὗ τὸ κείμενον α Ἐν τῷ φωτὶ τῆς δόξης τοῦ προσώπου σου Κύριε, πορευσώμεθα εἰς τὸν αἰῶνα ». (ψαλ. 88. 2) Μάθημά τι ἐκτενές τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους· οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἥτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΝΩΣΙΣ. Ὁ ἀρμονικὸς συνδυασμὸς τῆς μουσ. Συμφωνίας, ἣτις διακρίνεται ἀπὸ τὴν πῶσιν δύο ἢ τριῶν φθόγγων εἰς ἓν καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν. 2) Ἡ ἔνωσις τοῦ ὀξυτέρου φθόγγου μετὰ τοῦ βαρυτέρου καὶ τ' ἀνάπαλιν, ὅθεν ἡ ἔνωσις τῆς συμφωνίας τοῦ ὁμοφώνου, τοῦ συμφώνου τοῦ παραφώνου, καὶ τοῦ διαφώνου. 3) Ἡ ἔνωσις τῆς μουσικῆς μετὰ τῆς ποιητικῆς εἰς τὴν πράξιν τῆς μελοποιίας, εἰς τὸ ἀποτελεῖται μελωδίαν.

ΕΝΩΤΙΣΑΙ ὁ Θεὸς τὴν δέξιν μου· θέμα τι Δοχτῆς ἢ Προκείμενον μεγάλον τῆς Δ'. τῆς διακαινησίμου. (Ἰδε Δοχαί).

ΕΞΑΙΡΕΣΙΜΟΣ. Κανονικὴ τις σύνθεσις μελωδικῆς γραμμῆς ὀριστικῆς τε καὶ ἀορίστου καταλήξεως· 2) Ἐξαίρεσις κανονικῆς θέσεως τῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος, εἰς τὴν ἐπὶ τὸ ὀξύ ὑγρόλυκτον καὶ ταχέαν συμπλοκὴν τῶν κεντημάτων ὑπὸ τῆς βραδύτητος τοῦ διστήμου, τριστήμου, καὶ τετραστήμου μακροῦ σημείου τοῦ ἀοργού, ἐπὶ τῆς τοιαύτης θέσεως.

3) Ἡ ἐξαίρεσις κανονικῆς σύνθεσις τῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος μετὰ τῆς τροπικῆς ποιότητος, εἰς τὴν ἀποκατάστασιν περισσοτέρας ἐντενότητος τῆς Πεταστῆς, διὰ τῆς τροπικῆς δυνάμεως τοῦ Ψηφιστοῦ, ἐπὶ τῆς χρονοτριβῆς τοῦ Κλάσματος, εἰς τὴν ἐντελεῖ γραμμὴν τῆς τοιαύτης μελωδικῆς θέσεως.

των ψυ χων ω ω ω ν η η η η μων

ΕΞΑΜΕΤΡΟΝ· μέτρον τι χρονικὸν ρυθμικοῦ ποδὸς τῆς τε μουσικῆς καὶ τῆς ποιητικῆς. 2) Ἡ κατὰ συζυγίαν κατμετρομένη ἐντελής μελωδικὴ γραμμὴ ὀριστικῆς καταλήξεως, σύνθετος ἐκ δύο ποδῶν·

οἶον, παίων ἐξάσθημος, ἐκ Πυρρήγιου καὶ Δακτύλου | με ε ε ρι ι | μνα α α αν q |, ἐκ Τροχαίου καὶ Ἰάμβου

ἐκ Τροχαίου καὶ Ἰάμβου . 3) Ἡ κατὰ περίοδον κατμετρομένη ἐντελής μελωδικὴ γραμμὴ ὀριστικῆς καταλήξεως τοῦ Θεματισμοῦ, σύνθετος ἐκ δύο ποδῶν κατὰ μουσικὸν Ἐξάμετρον

ἐξ Ἰάμβου καὶ Τροχαίου | ἐκ Τριβράχσιος καὶ Ἰάμβου. Διτρόχαιος

ἐκ Τριβράχσιος καὶ Ἰάμβου. | ἐκ Σπόνδειου καὶ Πυρρήγιου. | ἐξ Ἀναπέστου καὶ Πυρρήγιου. | ἐκ Προκλεισματικοῦ καὶ Πυρρήγιου.

Μολοσσός ὁ ἐκ
τριῶν μακρῶν.

ἐκ Προκελευσματικοῦ καὶ
Πυρρίγιου.

ἐκ Προκελευσματικοῦ καὶ
Πυρρίγιου.

ἐκ Πυρρίγιου καὶ
Σπονδαίου.

Καὶ οἱ Ἰαμβικοί δὲ στίχοι τῶν Καταβασίων. « Ἐτῶσε λαόν » κτλ. οὕτως καταμετρῶνται κατὰ Ἐξάμετρον τῶν ἀτελῶν καὶ ἐντελῶν καταλήξεων, ἀλλ' ὡς ἔχει τὸ γνήσιον τῆς βυθμηκῆς ἐνώσεως τοῦ μουσικοῦ μέτρου εἰς τὸ πρωτότυπον Εἰρμολόγιον τῶν Καταβασίων.

ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΟΝ. Στίχος τις ἑμμετρος μικροσκελής, ἢ μακροσκελής. 2) Εἰρμολογικός Πρόλογος Προσομοίου στίχου Φωταγωγικοῦ Τροπερίου. 3) Κλάδος σημαντικός τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσ. ὁ λέγεται « Φωταγωγικὸν ἢ Ἐξαποστειλάριον ». 4) τροπάρια τινα. τὰ ὁποῖα ψάλλονται μετὰ τὰς ψάλας καὶ Καταβασίας τῶν Κανόνων, ἀντὶ τῶν Φωταγωγικῶν, ἅτινα ᾄδῃσεν ὁ Σοφὸς Κωνσταντῖνος Βασιλεὺς αὐτὰ ἀντὶ Φωταγωγικὰ « Ἐξαποστειλάρια ». Ὅθεν, Ἐξαποστειλάρια τὰ Ἀναστάσιμα. Ἐξαποστειλάρια τὰ Νεκρώσιμα, τὰ τῆς ὅλης Ἑβδομάδος Ἐξαποστειλάρια τῶν Δεσποτικῶν, τῶν Θεομητορικῶν Ἑορτῶν, κτλ. Τοῖς Μαθηταῖς συνέλωμεν. Ἀπόστολοι ἐκ περάτων. (Ὁ Οὐρανὸν τοῖς ἄστροις). Ἐν Πνεύματι, τῷ Ἱερῷ. Τὸν Ἀγστὴν αὐθιμερόν. κτλ.

« Ἐκλήθησαν δὲ οὕτω, καὶ ἐν οἷς τόποις ἐτάχθησαν, ὅτι πρὸ τοῦ ἐπινοηθῆναι ταῦτα, καὶ μετὰ τὸν Κανόνα τελεσθῆναι, ἤδη τῆς ἡμέρας ὑπαυγαζούσης, τὰ λεγόμενα Φωταγωγικά ψάλλοντο, ἅπερ οὕτω λέγουσιν « Ἐξαποστείλον τὸ φῶς σου κτλ. » Ὑψέλομενοι οὖν ἐκεῖνα λέγειν. τοῖς τόποις ἐκείνων ταῦτα ὠνόμαζαν, διὰ τὸ, ἐξαποστείλον ὁμοιωτὶ λέγειν ». Νικηφόρος Κάλлистος ὁ Πανθόπουλος. (Ἰδε Φωταγωγικόν).

ΕΞΑΣΗΜΟΝ καὶ **ἘΞΑΣΗΜΟΣ.** Ρυθμικός καὶ χρονικός ποῦς, καταμετρούμενος ἐπὶ τῶν φορίστων παρὰ κλητικῶν γραμμῶν, ἀπὸ χρόνους ἑξ. ὅθεν ἑξάσημον ἀπλοῦν, ἑξάσημον σύνθετον, ἑξάσημον σημαντὸν, κτλ. καὶ ἀπλοῦν μεν, ὡς ἐξ ὅλων βραχυσίων.

κτλ. καὶ ἀπλοῦν μεν, ὡς ἐξ ὅλων βραχυσίων.

καὶ σημαντὸν δὲ, ὡς ἐκ τῆς κατὰ τὸν γένεως φωνῆς ἐφ' ἑνὸς χαρακτῆρος εἰς ὃ πληροῦνται ἐξ κενοὶ χρόνοι κατὰ τὸν μακρὸν τῆς πενταπλῆς.

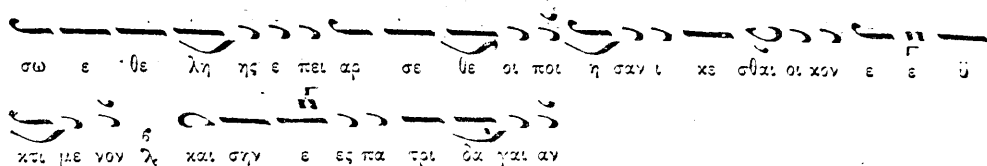
ΕΞΕΛΕΞΑΤΟ Κύριος τὴν Σιών. Ὕμνος Κοινωνικός ψαλλόμενος ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. οὗ τὸ κείμενον « Ἐξελέξατο Κύριος τὴν Σιών. ἡρετίσματο αὐτὴν εἰς κοιτίαν αὐτοῦ ». (ψαλ. 131). 2) Μάθημα τι ἐκτενὲς τοῦ Παππαδικοῦ εἴδους. οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἥτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΞΕΣΤΗ τὰ σύμπαντα στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνεισθημένος Ε'. φῶδες Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. 3) Εἰρμολογικός Πρόλογος Ε'. φῶδες Δ'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ.

λ Ε ξε στη τὰ συμ παν τα ε πι τη θει α δο ξη σου κτλ. (Ερμ. Καταβ.)

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ Πατὴρ ἡμῶν Κοτμάς ὁ μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Ψ. τῆς Ὀδῆς. « Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια » στίχ. 236). Διότι λαμπρότατα τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τέσσαρες στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ οἷον ἤχος Δ'.

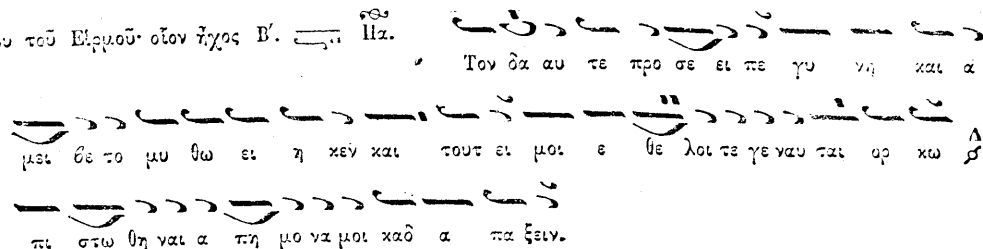
λ Τον θαυ τε προ σε ει πεν πε μι φρων Πη νε λο
πει α ε ευ νη μεν δη σθι γε τσι εσ σε ε ται οπ πο τε θυ υ μω

ΕΞΗΓΕΡΘΗ ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος. Ὑμνος Κοινωνικός ψαλλόμενος ἀπ᾽ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Α. καὶ Μ. Σαββάτου· οὗ τὸ κοίμενον α' Ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος, καὶ ἀνέστη Σῶζων ἡμᾶς » (ψαλ. 137) 2) Μᾶθημά τι ἐκτενές τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἥτοι φύσει Παππαδικόν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΞΗΓΗΣΕΝ ἡ ἔρημος· στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμός συνείθισμένος Γ'. φῶδς β'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἀναστασίμων Καταβασίων τοῦ β'. ἤχου. 3) Εἰρμολογικός Πρόλογος Γ'. φῶδς β'. ἤχου. Γένος χρωματικοῦ. Πα. Ε' ξην θη σεν η ε ρη μος ως η χρι νον Κυ ρι ε κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

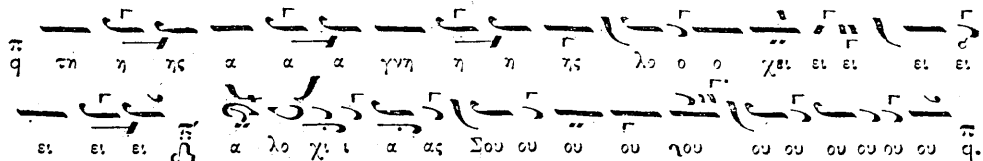
Σημ. Καὶ ὁ Πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τοῦ στοιχείου Ο. τῆς Ὀδυσ. « Τὸν δ' αὖτε προσέειπε γυνὴ καὶ ἀμείβετο μύθῳ » (στίχ. 434). Διότι πολὺ καλὰ τὸνίζονται αἱ ἐκαῖτε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τοῦ τοῦ τοῦ Εἰρμού· οἷον ἤχος Β'. Πα. Τον θα αυ τε προ σε ει πε γυ νη και α

ΕΞΩ. Ἀπλῶς ἐπιρρ. λόγος ἐπιθετικός, χρησιμεύων κανονικῶς εἰς τὰς κατὰ κλάδους, διαίρεσεις τῶν ὁκτῶ ἤχων, κατὰ Μέσους καὶ Παραμέσους, κατὰ Τριτῶνους, Τετρατῶνους, κτλ. (ὡς ἐρμηνεύει ἡμᾶς τὸ μουσ. Κανόνιον Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κοσμᾶ τοῦ μελωδοῦ). 2) Ἐξω, τὸ σύστημα ὅπερ διορίζεται ἀπὸ τὰς τελευταίας μαρτυρίας τοῦ ἀναχέιρας καταμετρούμενου συστήματος; (ὅπερ λέγεται « Ἐσω »), τὸ ὁ ποῖον, ἔξω, διακρίνεται μὲν εἰς τὴν καταμέτρησιν τῶν μαρτυριῶν τοῦ Τροχοῦ καὶ τῆς διὰ πασῶν διακρίνεται δὲ καὶ κατὰ τὴν καταμέτρησιν τῶν τόνων καὶ μαρτυριῶν τοῦ Τροχοῦ, καὶ κατὰ τὴν μετροφωνίαν τῶν Τετραγχοῶν τῆς Σοφοτάτης παραλλαγῆς Ἰωάννου ἱερέως τοῦ Πλουσιανοῦ, ἥτις σχηματίζεται ὅλος ἀπ' ἄλλεπαλλήλους Τροχίσκους, ἔσθθεν τῶν ὑποῶν ἐμπεριέχονται αἱ τῆς καταμετρήσεως μαρτυρία· ἔξωθεν δὲ ἐκὸςτου Τροχίσκου παράκειται ἄλλη μαρτυρία, ἥτις φανερώνει τὸ « ἔξω » διὰ τὸ κρίτεσθαι ἔξωθεν ἀνοικτὸν ἄλλον τόπον, καὶ τὰς ἔξω μαρτυρίας τοῦ Τροχοῦ καὶ τῆς διὰ πασῶν καὶ διὰ τῆς ἐπὶ τὸ βαρὺ καὶ ὀξύ καταμετρήσεως αὐτῶν, παριστᾷ τοὺς διαφόρους κλάδους ἥτοι τὰ διάφορα ἔκτακτα καὶ τακτικὰ μαθήματα, ὡς ἐκ τῶν διαφόρων στίχων, Τροπαρίων, Προσμελιῶν, τῶν Μικτῶν καὶ Ἀναμικτῶν Μαθημάτων, ὡς ἐκ τῶν περιοδικῶν γραμμῶν τῶν παρακλητικῶν θέσεων τῶν ἐντελῶν καὶ ἀτελῶν καταλήξεων τοῦ Παππαδικοῦ καὶ Στιγχερατικοῦ εἶδους.

Ὡταν λέγει (Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός) α' Ἐπτάφωνος τοῦ $\frac{4}{q}$, εἰς μὲν τὰ ἔξω, εἶναι ὁ $\frac{4}{q}$ (οὕτως $\frac{4}{q}$). εἰς δὲ τὰ ἔσω, ὁ πλάγιος τοῦ β'. $\frac{4}{q}$ (οὕτως $\frac{4}{q}$, q. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θέσις τῆς μαρτυρίας τοῦ κάτω $\frac{4}{q}$, εἶναι τοῦ $\frac{4}{q}$, μικτῆς οὔσης τῆς μαρτυρίας αὐτῆς, ἥτις ἐγράφετο ἀπὸ τοὺς Παλαιούς οὕτως $\frac{4}{q}$), πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὰς μελωδικὰς γραμμὰς, ὧν αἱ καταλήξεις διακρίνονται ἀπὸ μαρτυρίας τοιαύτας αἵτινες δὲν ἔχρουσι σῶσιν μὲ τὰς ἀρκτικές μαρτυρίας τῆς μελωδικῆς ἐκείνης γραμμῆς κατὰ τὴν Κλή. μακκα, ἢ κατὰ τὸ Γένος.

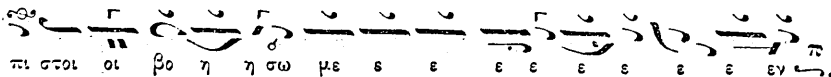
Παράδειγμα τοῦ. Ἐξω, ἔστω σοι ὅλον τὸ μάθημα τοῦ Καλοφωνικοῦ Εἰρμού « Ἐραῖζε γῆ » Πέτρου Μπερεκέτη· κυρίως δὲ παριστάνεται, κατὰ μὲν τὸ διαπασῶν, ἡ περίοδος « διαράγη τὸ τοῦ Ναοῦ θεῖον καταπέτασμα ». Κατὰ δὲ τὸν Τροχόν, ἡ περίοδος « ὁ αἰνετὸς τῶν Πατέρων Θεός ». (Ἰδε Καλοφωνικὸν Εἰρμολόγιον). Καὶ ὁ Δομῆτικος Δημήτριος ὁ Δοκιανὸς παριστᾷ τὸ, Ἐξω, κατὰ μαρτυρίαν εἰς τὸ μάθημα τοῦ Καλοφωνικοῦ Εἰρμού « Τύπον τῆς Ἀγνῆς Λαγείας Σου » οὕτως ἤχος Α'.

3) Ἐξω, τὰ τρία Ἑωθινά, τὸ Θ', τὸ Γ', καὶ τὸ ΙΑ', ὡς ὄντα ἔξω τῶν ἀριθμῶν τῶν ὀκτῶ ἤχων, ἅτινα υπάγονται εἰς τὰς διαιρέσεις τῶν ὀκτῶ ἤχων, καὶ διακρίνονται ἀπὸ τὰς περιόδους τοῦ Ἀποστόλου, καθὼς παρρησιόμοιχα εἰς τὰς συζητήσεις τῶν ἑνδεκα Ἑωθινῶν καὶ τῶν Κυριακῶν Ἀποστόλων, καὶ εὐρίσκωμεν ἀπὸ τὸν ἔσω ἤχον, καὶ ἔξω Ἑωθινὸν τὸν ζητούμενον τῆς Κυριακῆς Ἀπόστολον· π: χ: Ἑωθινὸν ΙΑ'. ἤχος β'. κτλ. 4) Ἐξω, ἡ ἐκτὸς τῶν φυσικῶν ἡ ἔσω φθορῶν τῶν Συστημάτων τῶν ὀκτῶ ἤχων ἔξωθεν φθοραὶ τῶν γλιδανῶν μελῶν, αἱ ὁποῖαι λέγονται καὶ Ἐξωτερικαί, ἀπὸ τοῦ. ἔξω ἦτοι ἡ ἔξω φθορὰ τοῦ χ — ϕ , ἡ τοῦ Δι ρ, ἡ τοῦ Δι ρ, ἡ τοῦ Βιυ ρ, ἡ τοῦ Βου ρ, ἡ τοῦ Δι Δ ρ, ἡ τοῦ

Γα ρ καὶ ρ. αἱ ὁποῖαι ἀπὸ μὲν τοὺς Βυζαντινοὺς Παλαιοὺς μουσικοὺς κυρίως λέγονται ἔξω φθοραί. Τὸ δὲ μάθημα ὕπερ γίνεται ἐξ ἐκστῆς αὐτῶν φθορᾶς, φέρει ἐπὶ κεφαλῆς γεγραμμένον μὲ τὸ σημεῖον καὶ τὸ « ἔξω φθορά ». (Ἰδε Παλαιὰ τῆς Μουσικῆς χειρόγραφα τῆς τε Παππαδικῆς, καὶ τοῦ Μαθηματαρίου, διὰ δὲ τὸ « ἔξω, ἀπλῶς, καὶ ἔσω », ἴδε εἰς τὰ Προλεγόμενα τοῦ Μεγάλου Ἰσίου τῆς Παππαδικῆς ἢ εἰς τὸ Κανόνιον Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κοσμά του Μελωδοῦ, ὡς ἐδιδάχθησαν παρὰ τοῦ Σοφοῦ αὐτῶν Διδασκίλου Κοσμά τοῦ Ξένου ἢ Ἰκίτου).

ΕΞΩ Θεματισμός. Φθορικόν τι σημεῖον τῆς μουσικῆς μᾶλλον Ἱερογλυφικὸν Ἄφωνον ἐκ τῶν Μεγάλων Σημαδοφῶνων· οὐ τὸ σημεῖον, ἔξω Θεματισμός ϕ , ὅπερ φέρει μελωδικὴν γραμμὴν ὀριστικῆς καταλήξεως.

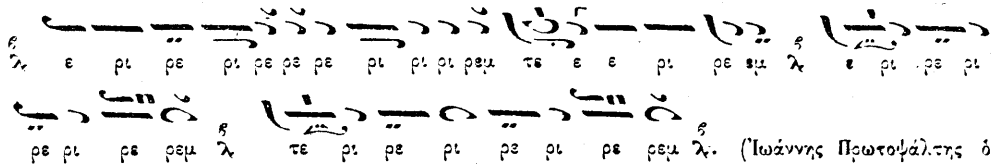

Ἐπειδὴ καὶ ἐνεργεῖ κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ ἱεραρχίης, διὰ τοῦτο υπάγεται εἰς τὸ σύστημα τοῦ Ὑπολυδοῦ ἦτοι τοῦ Πλαγίου β'. ἤχου· τὰ δὲ ὅλα τὰ λοιπὰ ἐνορούμενα τούτων εἰσιν κατὰ τὸ ἀνάπαινον τούτου, ἦτοι κατὰ τὸ ἐπιθετικόν « Ἐξω » τὰ μὲν, Ἐσω τὰ δὲ, Ἐξω.

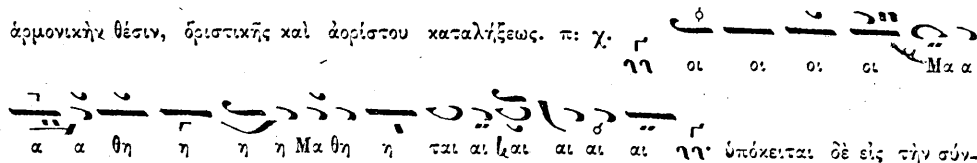
ΕΠΑΙΝΕΙ Ἱερουσαλὴμ τὸν Κύριον. Ὑμνος Κοινωνικὸς ψαλλόμενος ἀπᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ· οὐ τὸ κείμενον « Ἐπαίνει Ἱερουσαλὴμ τὸν Κύριον αἶνει τὸν Θεόν σου Σιών » (ψαλ. 144). 2) Μάθημά τι ἐκτενὲς τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, οὐ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλόν, ἦτοι φύσει Παππαδικόν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΠΑΝΑΛΗΨΙΣ. Ἡ κατὰ παραλλαγὴν καὶ μέλος πρώτη καὶ δευτέρα ἐπαναλήψις τῆς παραδόσεως τοῦ μουσ. μαθήματος. 2) Ἡ διαρκὴς καὶ πολλαπλάσιος μελέτη τοῦ ἀναρχίης μουσ. μαθήματος, καὶ τῶν ἀπαρτημένων μαθημάτων. 3) Ἡ κατὰ θεωρίαν Α' καὶ Β' παρατήρησις τοῦ συνθετιμένου μουσικοῦ θέματος. 4) Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας, οὐ τὸ ἴδιον εἶναι τὸ νὰ συνθέτεται κατὰ παλιολογίαν καὶ αὐθις ἡ αὐτὴ μελωδικὴ ἀόριστος γραμμὴ, ἢ ἐπὶ τὸ ὀξύτερον, ἢ ἐπὶ τὸ βαρύτερον· π: χ: ἡ κατὰ τὸ ἀργὸν μελωδικὴ ὁμοιοκατάληκτος γραμμὴ « Σὲ ὕμνοῦμεν, καὶ τὸ, Σὲ εὐλογοῦμεν » εἶναι σχῆμα ὁμοίων ἐπαναλήψεως· ὡς καὶ ἡ προήχθις τοῦ Γ'. ἤχου τοῦ Κοινωνικοῦ « Αἰνεῖται » τοῦ Δανιὴλ Πρωτοψάλτου καὶ ἀλλαχοῦ. 5) Ἡ κατασκευαστικὴ δύναμις τῆς μελοποιίας, δι' ἧς ἐνισχύεται ὁ μελοποιός, καὶ πλατύνει τὸ μέλος τοῦ μουσ. θέματος, οὐ τὸ ἴδιον εἶναι κυρίως τὸ ἀντικείμενον τοῦ Κρατηματαρίου. 6) Ἰδιὸν κανόνος τῆς ραψωδίας, δι' οὗ ἐρμηνεύεται ὁ μελοποιός, τὸ νὰ μεταχειρίζεται καὶ αὐθις ἐπὶ τὸν αὐτὸν τόνον ὁμοίαν ὀριστικὴν γραμμὴν μιᾶς μελωδικῆς θέσεως καὶ νὰ πλατύνῃ τὸ μέλος τοῦ θεματός του διὰ τῆς

ἐπαναλήψεως. (Ἴδε τὸ Κράτημα τοῦ Καλοφωνικοῦ Εἰρημοῦ α' Ἐφριξε γῆ» Παναγιώτου Χαλάτσογλου καὶ τὸ τοῦ Δανιὴλ Πρωτοψάλτου ἐντεχνον Κράτημα τὸ εἰς ἤχον Δ'). π: γ.

ΕΠΕΓΕΡΜΑ. Ἱερογλυφικὸν τι Σημαδῶφονον τῆς Μουσικῆς ἐκ τῶν Μεγάλων ὑποστάσεων, οὗ τὸ σῆματιον καὶ τὸ σχῆμα, Ἐπέγεσμα ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτοῦ φέρει μελωδικὴν γραμμὴν λήγουσαν πάντοτε εἰς ἀρμονικὴν θέσιν, ὁριστικῆς καὶ ἀορίστου καταλήξεως. π: γ.

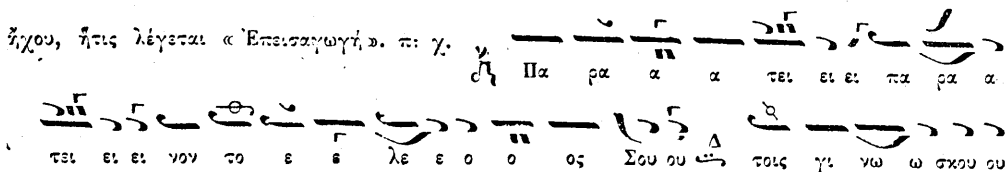

ὅστις μελωδικῆς θέσεως ἐκάστης Τριφωνίας, εἰς ὅλα τὰ Ἰδῆ, καὶ εἰς ὅλα τὰ Γένη.

ΕΠΕΦΑΝΗ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. Ἦμνος Κοινωνικὸς ψαλλόμενος ἀπ᾽ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Δεσποτικῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων, οὗ τὸ καίμενον α' Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ Σωτήριος πᾶσιν Ἀνθρώποις » (Ἀπόστολος Παῦλος, πρὸς Τίτον Ἐπιστολ.). 2) Μάθημά τι ἐκτενὲς τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους· οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἦτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΠΙΒΟΛΗ. (Ἴδε Ἐπιφώνημα).

ΕΠΕΙΣΑΓΩΓΗ. Κανὼν τις τῆς μελοποιίας, εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ποικίλων καὶ δραστηρίων μαθημάτων. 2) Ἡ εἰς τὴν κατὰ Γένος ψαλλομένην γραμμὴν διὰ ποικιλίαν ἐπέμβασις φορᾶς ἄλλου Γένους

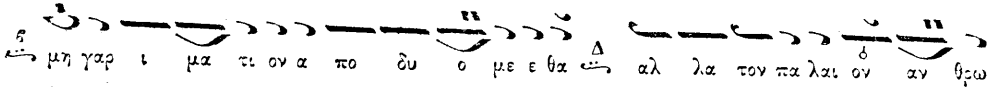

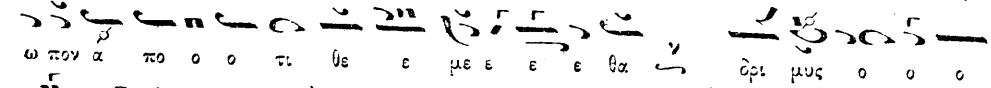
ἤχου, ἥτις λέγεται α' Ἐπείσαγωγή. π: γ. (Ἰωάννης Πρωτοψάλτης ὁ Τραπεζούντιος. (Ἴδε ἄρχον Παταπνοάριον αὐτοῦ ἤχος Δ'). Τὸ ἐκτενέστερον παράδειγμα τῆς Ἐπαναλήψεως, ἴδε εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Κρατήματος τοῦ Δοξαστικοῦ τοῦ Πολυελέου, ἤχος Α', τοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου Πρωτοψάλτου. α' Ἐπανάληψις δὲ εἶναι, τὸ νὰ μεταχειρίζομεθα ἐπὶ τῶν αὐτῶν τόνων ἐκ δευτέρου μίαν θέσιν, ἢ ὁλόκληρον περίοδον μελωδίας· καθὼς μάλιστα συνειθίζεται εἰς τὰ Μαθήματα καὶ Κρατήματα τῶν Παλαιῶν». Χρυσάνθος Προύτης. (Θεωρητικὸν Μέγα. § 420)."/>

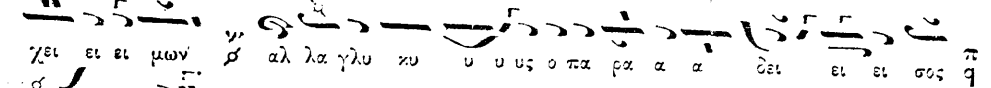
ΕΠΕΙΣΑΓΩΓΗΚΟΝ καὶ ΕΠΕΙΣΑΓΩΓΗΚΟΣ. Μέλος τι σύνθετον καὶ ποικίλον ἀπὸ δύο γένη, ἀπὸ οὐκίον ἤχου, καὶ ἀπὸ ξένην φορᾶν ὡς τὸ Κάθισμα τοῦ Α'. ἤχου α' Τὸν Τάρον Σου Σωτήρ » ὡς τὰ Κάθισμα τὰ τοῦ Δ'. ἤχου α' Ἀνέστης ὡς Ἀθάνατος, καὶ, Κατεπλάγη Ἰωσήφ ». κτλ. 2) Ὁ τρόπος τῆς συνθέσεως τῶν ἐκτάκτων καὶ δραστηρίων τῆς παρεπισαγωγῆς μαθημάτων, ἅτινα λέγονται α' Ἐπίσακτα ἢ πεποικιλμένα μέλη » ὡς τὰ α' Ἀνῶθεν οἱ Προσῆται » τὸ ἄρχον α' Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα » ὡς τὸ ἄρχον Ἀλληλουσίαν ὡς τὸ ἄρχον Χριστὸς Ἀνέστη » κτλ. 3) Ἐκαστον δραστήριον μουσ. μάθημα τοῦ Θεματικοῦ. (Ἴδε Θεματικὸς).

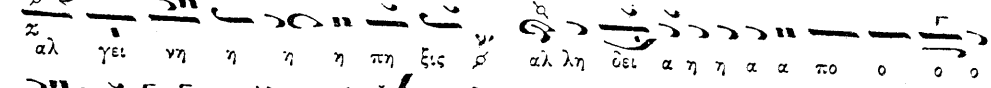
ΕΠΕΙΣΑΚΤΟΝ καὶ ΕΠΕΙΣΑΚΤΟΣ. Ὁ ἀπὸ δύο εἰδῶ ἀνταρτίων γενῶν πεποιημένος καὶ μικτὸς ἥχος, ὡς ἀπὸ μέσον, καὶ παραμέσον. 2) Τὸ τεχνικὸν μέλος τοῦ δραστηρίου μουσ. θεμάτων, ὅπου σύγκειται ἀπὸ δύο εἰδῶ ἀπὸ Ὀμοιογενέος καὶ Ἑτερογενέος ἔστι ἀπὸ τὴν Παρασυναγωγὴν ξένης φθορᾶς ἄλλου ἤχου ἑτέρου ἤχου, καὶ παρὶσσοῦ ἠνωμένους εἰς ἓν, δύο ἑτεροειδέας ἤχους. Ὁ ὧν παράγεται ἓν μέλος πεποιημένον, καὶ Σχῆμα σφαιρικόν ὡς ὁ Δωριός μετὸν Λυδίον, ἔστι ὁ παλαιὸς μετὸν Δωριόν «Τὸν Ἰάφρον σου Σωτήρ» ὡς ὁ Ὑποφωρύγιος μετὸν Λυδίον, ἔστι ὁ βαρὺς μετὸν Δωριόν «Τὸν Διπλότον καὶ Ἀρχιερέα (τὸ ἄργον)», Ἄνωθεν οἱ Προφῆται. ὡς ὁ Ὑποδωριός μετὸν Λυδίον, ἔστι ὁ πλάγιος τοῦ Α'. μετὸν Δωριόν «Ἀλλήλουιάριον» τὸ ἄργον ὡς ὁ Μιξολυδῖος μετὸν Λυδίον, ἔστι ὁ Τέταρτος μετὸν Δωριόν «Ἀνέστης ὡς ἀθάνατος» ὡς ὁ Μιξολυδῖος μετὸν Ὑπολύδιον, ἔστι ὁ Τέταρτος μετὸν Πλάγιον Β'. ἱεραχὼ ρ, «Κατεπλάγη Ἰωσήφ» ὡς ὁ Ὑπομιξολυδῖος μετὸν Λυδίον, ἔστι ὁ πλάγιος Δ' μετὸν Δωριόν, ὁ Κλάδος «Ποταμῆς» τὸ Ἀραβοτουρκιστὶ «Σουζινάκ» ὡς ὁ Ὑποφωρύγιος μετὸν Ὑπολύδιον, ἔστι ὁ Βαρὺς μετὸν Πλάγιον Β'. ἱεραχὲς ρω, ὁ Κλάδος «Παυχατικόν» τὸ Ἀραβοτουρκιστὶ «Ραχατουλλελάχ» ὡς ὁ Ὑπομιξολυδῖος μετὸν Μιξολυδῖον, ἔστι ὁ Πλάγιος Δ'. μετὸν Τέταρτον, ὁ Κλάδος «Πανηγυρικὸς» τὸ Ἀραβοτουρκιστὶ «Φεραχνάκ» κτλ. 3) Τὸ ἐπεισάκτον, μᾶθημα, μέλος, Σχῆμα, ἐκάστου πεποιημένου καὶ δραστηρίου θεματος, τὸ μελοποιημένον κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἔσω Θ., καὶ ἔξω Θ. Θεματισμοῦ τῆς Μελοποιίας.

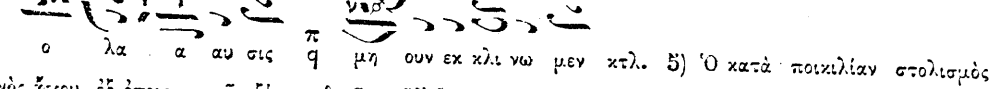
ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ καὶ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΣ. Ἡ κατὰ περιπέτειαν γινομένη μεταβολὴ τῆς ἁρμονίας ἀπὸ ξένην φθορὰν ἄλλου ἤχου. 2) Ὁ χρωματισμός οἰουδήποτε κατὰ γένος ἤχου. 3) Τὸ ἀρχόμενον κατὰ τὸ ὁμογενέος μέλος, καὶ φαλλόμενον κατὰ τὸ ἑτερογενέος. 4) Ἡ ἑκτακτος ἐπεισαγωγὴ ξένης φθορᾶς, ἥτις τίθεται ἐκτὸς τῆς φθορᾶς τῆς ὀρισμένης ἁρμονίας. ὅθεν ἐπεισοδίον ἁρμονικῆς φθορᾶς κατὰ τὸ γένος π: χ:

 ἡ μὴ γὰρ ἰ μα τι ο ν α πο δυ ο με ε θα αλ λα τον πα λαι ο ν αν θρω

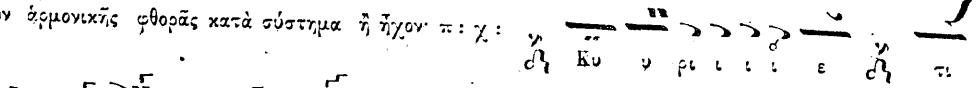

 ω πον α πο ο ο τι θε ε με ε ε ε θα ὄρι μος ο ο ο

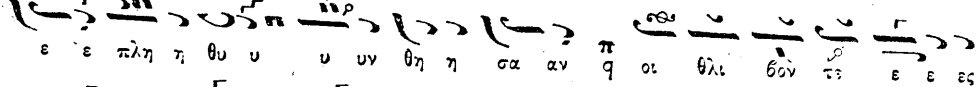

 χει ει ει μων ρ αλ λα γλυ κυ υ υ υς ο πα ρα α α δει ει ει σος q

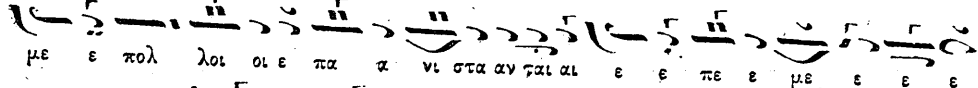

 αλ γει νη η η η πη ξις ρ αλ λη δει α η η α α πο ο ο ο

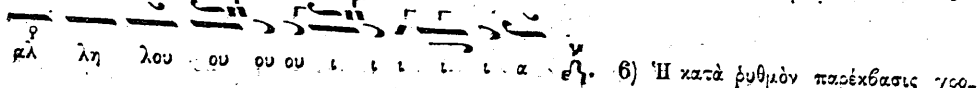

 ο λα α αυ σις q μὴ συν εκ κλι νω μεν κτλ. 5) Ὁ κατὰ ποικιλίαν στολισμὸς

ἐνὸς ἤχου, ἐξ ἐπεισαγωγῆς ξένης φθορᾶς τοῦθ' ὅπου γίνεται κατὰ τὴν ἔνοιαν τοῦ λόγου ἐκ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρίστων ἀφαιρεθείσας δὲ τῆς ἐπεισοδίου φθορᾶς, μένει πάλιν ἡ αὐτὴ καλλογὴ τοῦ ἤχου. ὅθεν ἐπεισοδιον ἁρμονικῆς φθορᾶς κατὰ σύστημα ἡ ἤχον π: χ:

 ε ε πλη τι θυ υ υ υν θη η σα αν q οι θλι βον τς ε ε ες

 με ε πολ λοι οι ε πα α νι στα αν ται αι ε ε πε ε με ε ε ε

 ρ λ λη λου ου ου ου ι ι ι ι ι α ε

 6) Ἡ κατὰ ρυθμὸν παρέκθασις χρο-

νικῆς ἀγωγῆς τοῦ βραδέως, ἐντὸς τοῦ ταχέως, καὶ τ' ἀνάπαλιν· πι· χι· Πα Ε ξ α γ α γε εκ φυ

λα κῆς τῆν ψυ χῆν μου του ε ξ ο μο λο γῆ σα σθαι το ο χ νο μα

τι σου 7) Ἦ μεταξὺ τῆς ἐσπερινῆς καὶ τοῦ ὁρθοῦ ἀκολουθείας φαλλομένη

« Αὐτῇ » καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς φαλλόμενα εἰς διαφόρους ἤχους ποικίλα Τροπάρια, ἅτινα παριστάνουσι τὰ Μεγάλια καὶ Θαυμάσια ἔργα τοῦ Θεοῦ, τῆς Θεομητορίας, καὶ τὰ ἐπαθλα τῶν Ἀγίων, ἀπὸ Πρῶτον ἤχου εἰς Τέταρτον, ἢ ἀπὸ Τέταρτον εἰς Δεύτερον ἢ εἰς Πλάγιον Α. κτλ. 8) Τὸ μεταξὺ τοῦ Ἐπιλυγίου καὶ τῶν Ἀποστρίφων ἐκτάκτως φαλλόμενον ἐπεισοδιῶδες ἐκτάκχον ποιῆμα « Θεοτόκα Παρθένε, ἦ, Ρόδον τὸ ἀμάραντον » κτλ. (Κατὰ τὸ εἶδος τῆς Στροφῆς καὶ Ἀντιστροφῆς) ἐν τῇ Ἀρτοκλασίᾳ. Τὸ Ἐπεισόδιον εἶδος, οὕτως ὑπῆρχε καὶ παλαιῶθεν εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας μουσ. οἱ ὅποιοι ἔφαλλον, τὸ Ἐπισόδιον, κατὰ τὰς Θρησκευτικὰς αὐτῶν τελευτὰς εἰς τὰς ἐορτὰς καὶ πανηγύρεις, ἦτοι τὰ μεγάλα καὶ μικρὰ Διονύσια, τὰ Ἀνθεστήρια, κτλ. « Εἰς ἐπικράτει ἐν Ἀθήναις ἀνέκαθεν τὸ ἔξῃς Ἀφ' οὗ ἐτελεῖτο ἐντὸς τοῦ Νεοῦ ἡ Θρησκευτικὴ τελευτὴ καὶ ἐφαλλοντο οἱ Διθύραμβοι, ἔπειτα ὁ χορὸς τῶν ψαλτῶν ἐξερχόμενος εἰς τὸ περιούλιον τοῦ Νεοῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ περιστοιχίζομενος, ἔφαλλον ἐκλογαζὼν ἀπὸ τὰς παθητικοτέρας καὶ Ἡρωϊκότερας σκηνὰς τῆς ἱλιάδος ἢ Ὀδυσσεΐας πρὸς πλειοτέραν εὐχαρίστησιν τοῦ λαοῦ ». (Σερουῖος Γουνασιάρχης Σύρου. Ἰδε τὴν αὐτοῦ περὶ ποιήσεως Καλλιόπην. σελ. 43).

ΕΠΕΦΑΝΗΣ. σήμερον τῇ οἰκουμένη. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμολογικός Πρόλογος καθίστατος Δ'. ἤχου. 3) Εἰρμολογικός Πρόλογος Κοντακίου. Τροπαρίου Δ'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ. 4) Μῆθμᾶ τι τεχνολογικὸν ὑπερβάσιμον, καὶ τι Κλάδος τοῦ Δ'. ἤχου, ἐπέχει ὅμως τὴν ἀρκτικήν καὶ βάσιμον μαρτυρίαν τοῦ κυρίου τοῦ ἤχου, ἦτοι τοῦ Δ'. 5) Κλάδος τις σημαντικὸς τῆς Ἑκκλ. μουσ. ἐκ τῆς δικαίσεως τῶν ὀκτὼ ἤχων Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὃ λέγεται « Μέσος ἤχος τοῦ Δ' ἤχου » ὅταν ἡ καταμέτρησις τῆς τετρατονίας αὐτοῦ γίνεται ἀπὸ τὴν τοῦ τέλους μαρτυρίαν ἐπὶ τὸ ὀξύ· ὅταν δὲ ἡ καταμέτρησις γίνεται ἀπὸ τὴν ἀρκτικήν μαρτυρίαν ἐπὶ τὸ βαρὺ, λέγεται « Μέσος ἤχος τοῦ Δ'. ἤχου ». 6) Θέμα μουσικὸν ἐξειδικασμένον ὑπερβάσιμον, ὅπερ ὀδηγεῖ τὴν καταμέτρησιν τῶν τόνων τῆς πλαγίας καὶ ὁρθῆς πτώσεως τοῦ Δ'. ἤχου, κατὰ τὸ Τροχαϊκὸν ἢ Πεντάχορδον σύστημα τοῦ Ἀγία Δι., Πα., Δι., Νη.

7) Μῆθμᾶ μοναδικὸν τοῦ Δ'. ἤχου, δι' οὗ παράγεται ὁ Πλάγιος Δ'. καὶ κατὰ μὲν τὴν ἐπικρατέως ἀρκτικήν μαρτυρίαν πρὸς τὸ τέλος, λέγεται Τετράφωνος τοῦ Δ'. ἤχου· κατὰ δὲ τὴν τελεικὴν πρὸς τὴν βάσιν, λέγεται Μέσος Τετράφωνος τοῦ Δ'. ἤχου Δι. Ε πε φα α νης ση με ρον

τη κου με ε ε ε νη 7) κτλ. (Ἰδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων). ἀλλ' ὡς

ἔχει τὸ γνήσιον καὶ πρωτότυπον· μακρὰν δὲ ν' ἀπέχῃς ἀπὸ τὸ κύβδilon πόνειμα « Κυψέλη »· διότι διὰ τῆς ἐν αὐτῇ ἐκείσε ἀρκτικῆς τοῦ μᾶθμᾶτος μαρτυρίας, καταδεικνύει τὴν καταμέτρησιν τῆς πλαγίας πτώσεως τοῦ Πρώτου ἤχου Δ', καὶ οὐχὶ τοῦ Τετάρτου Δ'. Παριστᾷ τὸν Τροχὸν κατὰ τὸν Δ'. ἤχον, καὶ οὐχὶ κατὰ τὸν Δ'. παράγει τὸν Πλάγιον τοῦ Δ'., καὶ οὐχὶ τὸν Πλάγιον τοῦ Δ'.

ΕΠΗΡΘΗ ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη. Στίχος ἑμμετρος μισκοσκελής. 2) Εἰρμός ἀσυνήθιστος Δ'. ὥδης Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν τοῦ Κανόνος τοῦ Ἀγ. καὶ Δικαίου Λαζάρου. 3) Εἰρμολογικός Πρόλογος Δ'. ὥδης Δ'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ.

Ε πηρ θη ο Η λι ος και η σε λη νη ε στη

εν τη τα α ξει αυ της π $\bar{q}$ κτλ. (Ἰδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατήρ ἡμῶν Ἀ. Ἀνδρέας ὁ Κρήτης ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμῶ ἀπὸ τοῦ στοιχείου Γ. τῆς Ἰλ. «Τὸ τρίτον αὐτ', Αἶαντα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραίος» (στίχ. 225). Διότι καλῶς τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

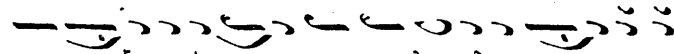
Εἰρμῶ· οἶον· ἤχος Α'.

π $\bar{q}$ Το τρι τον κυτ Αι αν τα ι δων ε ρε ει ν Λ ο γε

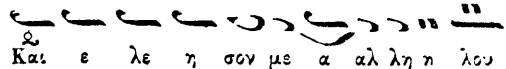
ραι ος τις ταρ οδ αλ λος π $\bar{q}$ Α χαι αι ος α νη ηρ η ὕς τε με γας τε Λ

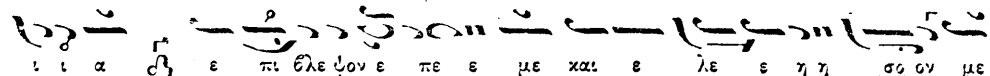
ε ε ξο χος Αρ γει ων κε φα λην χδ ευ ρε ας ω μους

ΕΠΙΒΑΕΥΦΟΝ ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με. Στιγμολογία πένθιμος τῆς Νεκρωσίμου ἀκολουθίας, τῆς Γ' στάσεως (ψαλ. 118), ψαλλομένη εἰς ἤχον π $\bar{q}$. ἐκ τῆς μεταθέσεως τῆς διατονικῆς φθορᾶς ω , ἐπὶ τῆς

ἀρμονικῆς αὐτοῦ τριφωνίας Λ π $\bar{q}$ Νη. $\frac{1}{\gamma\gamma}$.

Και ε λε η σον με α αλ λη η λου

ι ι α $\bar{q}$ ε πι θλε ψον ε πε ε με και ε λε ε η η σο αν με

κτλ. (Ἰδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων ἐν τῷ τέλει.)

ΕΠΙΒΟΛΗ. (Ἰδε Ἐπίλογος).

ΕΠΙΓΟΝΟΝ ἢ ΕΠΙΓΟΝΕΙΟΝ. Ὁργανον μουσικὸν Ἀρχαῖον, τὸ ὁποῖον ἐφέρεε ὁ Ἐπίγονος (διὸ καὶ φέρεται τὸ ἐπώνυμον), ἔχων 40 χορδὰς ἐκ νήματος λινῶς καὶ ἀποτελοῦν εἴκοσι μόνον τόνους (Ἀνθ. Γαζῆς Λεξ. 2) Ὁργανον θαλασσιᾶς πολυχόρδον ἐξ ὀρχαλκίων χορδῶν, παιανίζμενον με ξύλινα πλῆκτρα ἐπὶ τῶν γονάτων «Ἐπιγόνιον» ὃ καλεῖται Περτινὰ «Σαντούρ». 3) Ὁργανον πολυχόρδον ἐξ ἀντερρονέων χορδῶν, ἰδρονικὸν καὶ παθητικόν, παιανίζμενον με πλῆκτρα μικρά, λεπτά, καὶ μαλακά, ἐσφυγμένα διὰ δακτυλῶν ἐπὶ τῶν λαγανῶν δακτύλων ἐπὶ τῶν γονάτων, «Ἐπιγόνιον» ὃ καλεῖται «Κάνονι» Πειθανόν νὰ εἶναι τοῦτο, ἐκεῖνο τὸ ἀρχαῖον Τρίγωνον. (Ἰδε Τρίγωνον).

ΕΠΙΔΙΜΕΡΕΣ ἢ ΕΠΙΔΙΜΟΙΡΟΣ. Διαίρεσις τῆς ὁλοκλήρου χορδῆς, ἣτις ποιεῖ τιναγμούς τόνων 5, πρὸς 3· καὶ λέγεται λόγος «Ἐπιδήμερος». (Ἰδε ἐπιμερές) εἰς τὸν ὁποῖον λόγον, ὁ μείζων ἀριθμὸς τῶν τιναγμῶν τῆς τετμημένης χορδῆς, περιέχει ὅλον τὸν ἐλάσσονα, καὶ 2]3 αὐτοῦ· ἐκ τούτου παράγεται ἡ Συμφωνία Διὰ ἐξ μεγάλης. Βασίλειος Σ. Ἰατροφιλόσοφος. Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ μουσ. § 22. (Ἰδε Διὰ ἐξ μεγάλη).

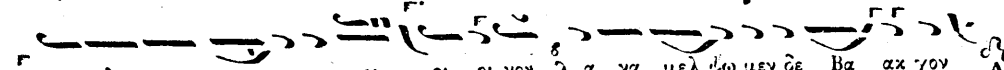
ΕΠΙΘΕΤΟΝ. Ὄνομα προσδιορισμένον εἰς μελωδικὰς τινὰς γραμμὰς τῆς μουσ. ἐντελῶν τινων καὶ ἀτελῶν καταλήξων, ὀριστικῶν τινων καὶ ἀορίστων καταλήξων ἢ θέσεων ὧν αἱ παρακλητικαὶ γραμμαὶ καθυστεροῦμεναι τὰ δηλωτικὰ αὐτῶν ἱερογλυφικά σχήματα, ὑστεροῦνται καὶ τὰ κύρια αὐτῶν ὀνόματα. Καὶ μία τις ὀριστικὴ ἢ ἀόριστος μελωδικὴ γραμμὴ ἣτις παριστᾷ ὁλόκληρον θέσιν, μὴ ἔχουσα σημεῖον (ὅπερ φέρεται εἰς τὴν μελωδικὴν αὐτοῦ θέσιν καὶ τὸ κύριον αὐτοῦ ὄνομα), καθὼς π: γ· τὸ Παρακάλεσμα ζ , τὸ Οὐράνισμα $\mu\delta\theta$, τὸ Ἐπέγεσμα χ , τὸ Χόρευμα μ , ἢ Παρακλητικὴ Σ , τὸ Σύναγμα Σ , κτλ.) πρὸς δῆλωσιν τοῦ κυρίου αὐτῆς ὀνόματος, ἀντὶ ὀνόματος κυρίου σηματοφώνου, παριστᾷ τὴν αὐτοῦ μελωδικὴν γραμμὴν μετὰ τὸ ἐπίθετον ὄνομα τῆς λέξεως· ὡς λ: γ· τὸ Σεῖσμα, τὸ Γρόνθισμα, τὸ Κροῦσμα, τὸ Κούντισμα, Κολαφισμός, Χαιρετισμός, Ἀνάπαυμα, Ἀνάβασμα, Κατάβασμα, Ὁρθιον, Βυθόν, Ἠράδην, Διπλοπέλαστον, κτλ.

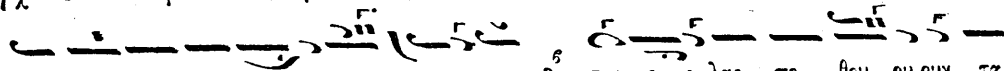
ΕΠΙΚΗΔΙΟΝ καὶ ΕΠΙΚΗΔΙΟΣ. Ἡ κατ' ἐπιμελωδία ψαλλομένη πένθιμος ἱερὰ ἀκολουθία ἐπὶ φρεσὶ νεκροῦ ἢ Νηκροστῆνου. 2) Ἡ Νεκρωσίμος Στιγμολογία τῶν τριῶν Στάσεων τοῦ ΙΖ'. Καθίσματος ἥτις τοῦ

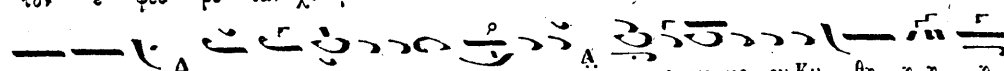
Ἀρώμου» (ψαλ. 118). 3) Τὰ πένθημα ἄσματα ἤτοι τὰ Νεκρώσιμα Εὐλογητάρια «Τῶν Ἀγίων ὁ Χορὸς εὖρε πηγὴν τῆς ζωῆς κτλ.». 4) Τὰ πρὸς τάρων ἀπάγοντα Κωμικὰ ἐπικηδεῖα ἄσματα «Θρηνηὶ καὶ ὀδύρουμαι ὅταν ἐννοήσω τὸν θάνατον». 5) Τὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιτάφια ἄσματα τῶν τριῶν στάσεων ἤτοι ὁ ἐπιτάφιος Ὕμνος «Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ Ἀξιον ἐστὶ καὶ Αἱ γενεαὶ πᾶσαι». 6) Ὁ θρηνηφῶδς στίχος, ὅστις χαρακτηρίζει τὸ λυπηρὲν ἦθος «Ὅτε ἐκ τοῦ ζύλου Σε νεκρὸν» ἢ καὶ τὸ ἐπὶ τῷ Προσποίῳ τούτῳ «Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν. 7) Τὸ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰ. Χ. λυπηρὸν ποίημα «Τὸν Ἥλιον κρύφοντα». (Ἰδεῖ Ἐπιτάφιον).

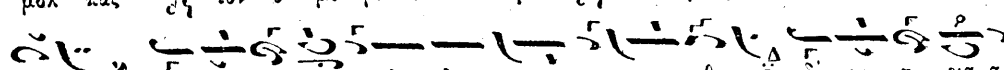
ΕΠΙΛΗΝΙΑ. Ὕμνοι τινὲς τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἐγράφοντο εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου, καὶ ἐμελῶδοντο εἰς τὴν Ἀθηναιὸν ἐορτὴν κατὰ μῆνα Ἰανουάριον. Τὰ δὲ μελικὰ τῶν ποιημάτων, ἦσαν Συστηματικά, καὶ φύσει περιεῖχον Ὕμνους καὶ ἐγκώμια, σύμμικτα μὲ περιπαίγματα, καὶ γελοιώδη εὐστροφίαν καὶ εὐφράδειαν, καὶ τέρψιν· τῶν δὲ ποιημάτων τὰ νοήματα ἦσαν ἀπλᾶ, καὶ κοινὰ καὶ ἡ φράσις εὐκατάληπτος, καὶ οἱ στίχοι ποικιλομέτροι, οἱ ὅποιοι ἐλέγοντο καὶ ἐμελῶδοντο ἀπὸ ὑποκριτᾶς οἵτινες ἐπεφύεοντο ἀπὸ ἀγρὸν εἰς ἀγρὸν μὲ ἄμαξαν· προσέφερον δὲ εἰς τὸν εἰς τοὺς ἀγρούς ὄντα Νάον τοῦ Διονύσου, καὶ ἐθυσίαζον τοὺς πλέον γλυκεῖς καὶ εὐώδεις οἶνους, καὶ ἐπανηγυρίζον εὐθυμοῦντες μὲ συμπόσια καὶ μέθη, μὲ διάφορα παιγνῆδια, ἀνέκοντα εἰς τὰς εὐφραντικὰς ἐξοχάς.

Σημ. Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου «Ἐπιλήνια» κατὰ τὴν ἑννοιαν αὐτοῦ, εὗρων κατάλληλον τοὺς ἐκ τῶν Λυρικῶν μελῶν τοῦ μα. εἰς συμπόσιον στίχους τοῦ Ἀνακρέοντος, ἐτόνιστα αὐτούς. «Ἰλαροὶ πῖωμεν οἶνον, ἀναμείλῳμεν δὲ Βάκχῳ, κτλ.» στίχ. 1—10, οἷον ἤχος Ὑπομειλιυδὸς ἢ πλάγιος Δ'.

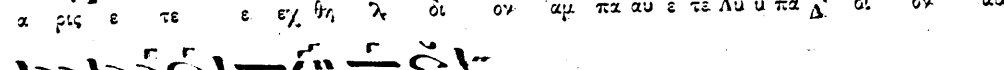

 Ἰ λα ροι πι ω μεν οι οι οι νον λα να μελ φω μεν δε βα ακ χον

 τον ε φευ ρε ταν χο ρει ει ει ακ τον ο ο λας πο θου ου ουν τα

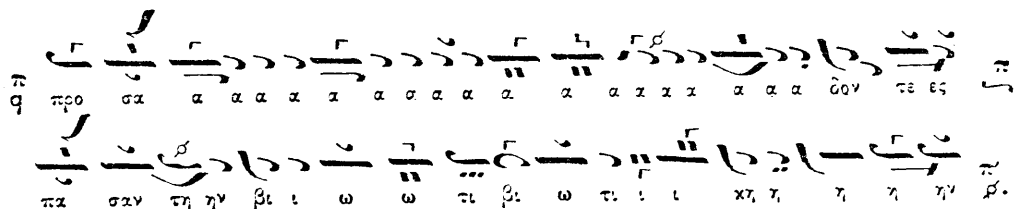

 μολ πας τον ο μο τρο πον ε ρω τι τον ε ρω με νον Κυ θη η η η

 ρης δι ον η με ε θη λο χε ε ε ευ θη δι ον η χα α

 α ρις ε τε ε εχ θη δι ον αμ πα αυ ε τε Λυ υ πα δι ον αυ

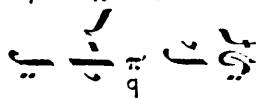

 να α ξε ετ Λ νι ι ι ι α

ΕΠΙΛΟΓΟΣ. Τὸ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ μουσικοῦ θέματος ἤτοι ἄσματος, Ὕμνου, Εἱρμού, καὶ Κρατήματος ἐπιμελῶδούμενον (καὶ αὐθις) τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ αὐτοῦ στίχου ἢ Τροπαρίου, ὅπερ σφραγίζει ὅλην τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ψαλλομένου, εἴτε Μαθήματος, εἴτε Καλοφωνικοῦ Εἱρμού. 2) Τὸ μετὰ τὸ κράτημα τοῦ Χερουβικοῦ μᾶλλον τοῦ Κοινωνικοῦ Ὕμνου ἐπιφωνούμενον τελευταίως «Ἀληλωῦῖα». 3) Τὸ μετὰ τὸ μᾶθημα καὶ κράτημα κατ' ἐπανάλησιν ψαλλόμενον τέλος τοῦ τε γράμματος καὶ τοῦ μέλους τοῦ Δόξα καὶ τοῦ Καὶ νῦν, τῶν Πολυελέων, τῶν ἀργῶν Πασαπνεαρίων, κτλ. Ὁ καλεῖται καὶ «Ἐπιβολή» (Ἰωάννης Μαῖστρος ὁ Κουκουζέλης). «Τῆς καταδίκης Ρύται». — «Καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνάγκης καὶ θλίψεως». — «Ἀνεσάτω τὸν Κύριον». κτλ. 4) Τὸ μετὰ τὸ Κράτημα τοῦ Καλοφωνικοῦ Εἱρμού ἐπιφωνούμενον κατὰ μέλος κείμενον ἢ τοῦ αὐτοῦ Εἱρμού, ἢ ἄλλου καταλλήλου στίχου, δ καλεῖται «Ἐπιφώνημα» ὡς εἰς τὸ τέλος τοῦ Καλοφωνικοῦ Εἱρμού «Τὴν δέησίν μου δέξε τὴν πενιχράν. (Γεωργίου τοῦ Κρητός), εἰς τὸ τέλος ἔχει καὶ τὸ Ἐπιφώνημα, τὸν κατάλληλον στίχον «Ῥοήν μου τὸν θαυρῶν» εἰς ἐπίλογον. Ἄλλος δὲ ποιητὴς ποιεῖ ἐπίλογον εἰς τὸν Καλοφωνικὸν Εἱρμόν τὸ τέλος τοῦ κειμένου ὡς ὁ Πέτρος ὁ Μπερεκίτης εἰς τὸν Καλοφωνικόν

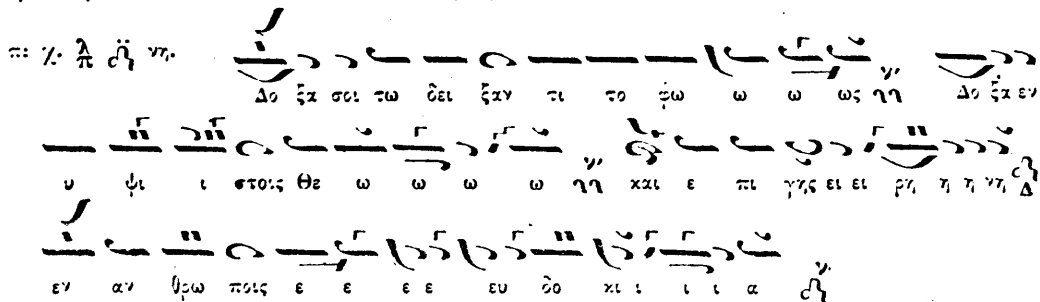

4) Συμφωνία τις, ἥτις ἔχει λόγον τὸν διὰ ὀκτώ, ὡς ἐκ τῆς ὁρθῆς καὶ τελείας διὰ πασῶν, εἰς τὴν ἀντιψαλμῶντες οἱ τοιαῖαι ἤχῳ ὀξύτητος καὶ τῆς βαρυτέτος, συμφωνοῦσιν ἐν λόγῳ 2, πρὸς 1. ὡς πρὸς τοὺς ψαλμοὺς τῶν ὁμηγερέων κατὰ τὸ μέτρον δὲ τῶν Χορδῶν, ἐν ἀντιστροφῇ λόγῳ ὡς 1, πρὸς 2. « Ἡ Συμφωνία αὕτη πρώτη τῇ τάξει καὶ τῇ ἀξίᾳ. Τῇ τάξει μὲν, ὡς πρώτη, κατὰ τὴν πρώτην γὰρ τομὴν ἡ ὁλοσχερὴς Χορδὴ διηρέθη εἰς δύο ἴσα μέρη. Τῇ δὲ ἀξίᾳ, ὡς εὐαρεστοτέρα εἰς τὴν ἀκοήν, διὰ τὸ συμφωνεῖν περισσότερο τῆς Συμφωνίας. Καὶ αὕτη ἡ δι' ὀκτὼ ἀντιφωνία τῶν ἤχων λέγεται Ἑκκλησιαστικώτερον, Ἑπτάρωνία, μὴ μετρομένου τοῦ πρώτου Ἰσου ». (Βασίλειος Ἰακωβιδέστροφος. Σχεδιάγραμμα αὐτοῦ περὶ

Μουσιχῆς. § 19). τὸ τῆς ὁξείας ἰσοῦν αἰσθητικῶς κατὰ τὸ ποσὸν ἐστὶ ὡς.

ΕΠΤΑΦΩΝΟΣ. Ὅνομα ἐπίθετον μελωδικῆς γραμμῆς, θριστική ἐντελής κατάληξις· ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσίου τῆς Παππαδικῆς « Ἐπτάρωνος Βαρύς ». 2) Κανὼν τις τῆς διακρίσεως τῶν ὁκτώ ἤχων Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ α' Ἐπτάρωνος τοῦ $\bar{\eta}$, τοῦ $\bar{\omega}$, τοῦ $\bar{\alpha}$, τοῦ $\bar{\iota}$, τοῦ $\bar{\epsilon}$, τοῦ $\bar{\eta}$, τοῦ $\bar{\alpha}$, τοῦ $\bar{\omega}$, τοῦ Βαρύος $\bar{\omega}$, τοῦ $\bar{\alpha}$ $\bar{\eta}$, κτλ. 3) Κλάδος τις σημαντικὸς τῆς μουσ. ὁ ὁποῖος παριστᾷ τὸ Ἐπίσχημον τοῦ Βαρύος ἤχου, καὶ καταδεικνύει αὐτὸν πλούσιον κατὰ τε τὸ διατονικὸν καὶ τὸ ἐναρμόνιον αὐτοῦ Σύστημα· ὡς Ἐπτάρωνος βαρύς, Διατονικὸς μὲν ἡ Δοξολογία τοῦ Δανιὴλ Πρωτοψάλτου· Ἐπτάρωνος Βαρύς, ἐναρμόνιος δὲ, ἡ Δοξολογία Χουρμουζίου Χαριστοῦλακος. Ἐπτάρωνος Βαρύς, ὁ Καλοφωνικὸς Εἰρμὸς « Πᾶσαν τὴν Ἐλπίδα μου τὸ Πέτρου τοῦ Μπερεκέτου· « Σὲ μεγαλύνομεν » Πέτρου Λαμ. τοῦ Παλοποννησίου, κτλ. 4) Μᾶθημα μουσικὸν κατὰ Κλάδον Ἐπτάρωνος, εἰσοδὴ ποτε ἤχου.

ΕΠΙΤΑΧΟΡΔΟΝ. Ὁργάνον τι πολύτρογον. (Ἰδε Βιολί).

ΕΠΩΔΙΟΝ. Ὡδὴ τις, ἥτις ἐφαλλετο ἐπιθεραπείας ἀρρώστου. 2) Μαγευτικὸν τι μέλος ᾠδῆς ἥτις ἐ-
 φαλλετο πρὸς διασκεδᾶσιν ἀθουῶν εἰς εὐθυμίαν, κτλ. 3) Τὸ εἶδος τῆς μελωδίας ἥτις γίνεται κατὰ
 τὴν κίνησιν ἢ ἐναρξίν τῆς Στροφῆς καὶ Ἀντιστροφῆς οἰοῦντόποτε χοροῦ τοῦτο ἔστω ἡ ἀρχὴ ἐκάστης
 ᾠδῆς, μετὰ τὴν κίνησιν ἢ ἐναρξίν τῆς ᾠδῆς χοροῦ τοῦ προηγουμένου, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀπὸ χοροῦ ἀρχο-
 μένη ᾠδὴ· δηλονότι, ἡ Α'. ᾠδὴ, ἡ Δ'. ᾠδὴ, ἡ Ε'. ἡ Σ'. ἡ Ζ'. ἡ Η'. ᾠδὴ, πρὸς τὴν Θ'. ὅπου
 καὶ παύει ἡ Στροφή. 4) Ὁ Εἰρμός τῆς Θ'. ᾠδῆς, ὅστις φαλλεταί εἰς τὸ τέλος ὅλου τοῦ Κανόνος, ὡς π. γ.
 εἰς τὸ τέλος τοῦ Νεκρωστικοῦ Κανόνος τῶν Ψυχῶν α Θεὸν ἀνθρώποις ἰδεῖν ἀδύνατον· ὡς εἰς τὸ
 τέλος τοῦ Κανόνος τοῦ Ἀγ. καὶ Δικαίου Λαζάρου α Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· ὡς εἰς
 τὸν Κανόνα τοῦ σώφρονος Ἰωσήφ α Ἀλλότριον τῶν μητέρων ἡ παρθένα, κτλ. 5) Τὸ μετὰ τὸ τέλος
 τοῦ Ἀγίου Εὐαγγελίου καταληκτικῶς φαλλόμενον Ἐπώδιον α Πληγὴν Ἰαμάτων ἔχοντας Ἄγιοι Ἀνάτορα

τὰς ἱάσεις παρέχετε πᾶσι τοῖς θεομένους καὶ τὸ σὺν αὐτῷ κατάλληλον Θεοτοκίον αὐτοῦ παρακλήτεσι, σὺν ἱκετῶν Πανάμωμε, πάσης δαιμόνων ἡμῶν ἐπαναστάσεις πάσης θλίψεως ἡμᾶς ἀπαλλάττουσα » κτλ. 6) Τὸ μετὰ τὴν ἱκετήριον Παράκλησιν ψαλλόμενον Ἐπῳδῖον αὐτῶν προστατεύεις ἀγαθῇ » κυρίως τὰ πρὸ τούτου, καὶ μετὰ τὰ πόδας ψαλλόμενα Μεγαλυνάρια Ἐπῳδία. α Ἀξίων ἐστὶν ὡς ἀληθῶς, τὴν ὑψηλοτέραν τῶν οὐρανῶν, Πᾶσαι τῶν Ἀγγέλων αἱ Στρατιαί, κτλ. Ἐπῳδῖον, ὃ λέγεται καὶ Ἐπῳδὴ ὤθεν καὶ Ἐπῳδός.

ΕΠΩΔΟΣ. (Ἰδε Ἀουδός).

ΕΡΡΗΞΕ γαστρός ἡ τεκνομένης παιδᾶς στίχος ἑμμετρος μακροκαλής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Γ'. πόδες Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν ἱαμβικῶν Καταβασίων τῆς Πεντηκοστῆς. 3) Εἰρμολογικὸς Πρόλογος Γ'. πόδες

Δ'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ.

Ἄ Ερ ρη ξε γα στρός η τε κνω με νης παι δας, κτλ. (Ἰδε

Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Φαίνεται ὅτι Ἰωάννης ὁ Ἀρχλαῖς, ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἐκ τῶν τοῦ Εὐριπίδου (Ἐκάδη) α Ἐδοξ' Ἀρχαίος παιδὰ σὴν Πολυξένην » (στίχ. 221). Διότι πολὺ καλὰ τὸνίζοντα οἱ ἐκείντε πάντε στίχοι τοῦ Εὐριπίδου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ ἱαμβικοῦ Εἰρμοῦ.

οῖον ἤχος Δ'.

Ἄ Ε δοξ Α χαι οἰς παι δα σην Πο λυ ξε νην Ἄ σφα ξαι προς ορ θον
 γωμ Α χιλ λει ου τα φου Ἄ η μας δε πομ πους και κο σμι στη ρας κο
 ρης Ἄ τας σου σιν ει ει ναι θυ υ μα τος δε πι στα α της Ἄ Ι ε ρους
 τε πε στη του δε παις Α χιλ λε ως

ΕΡΡΙΠΕΜ. (Ἰδε Τερετέμ).

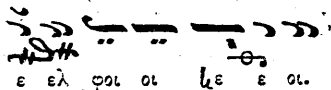
ΕΡΡΥΘΜΟΝ. (Ἰδε Μέλος).

ΕΣΗΜΕΙΩΘΗ ἑρ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου Κύριε. (Ψαλ. 4). Κοινωνικός Ὕμνος, ψαλλόμενος εἰς τὰς Δεσποτικὰς Ἑορτὰς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. 2) Μάθημά τι βχτενές τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἦται φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΣΩ. Ἀπλῶς ἐπιρρ. λόγος ἐπιθετικὸς κανονικῆς διαίρέσεως τῶν ὁκτῶ ἤχων, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ (Ἰδε Ἐξω).

ΕΣΩ θεματισμός. Φθορικὸν τι σημεῖον τῆς Μουσικῆς, μᾶλλον δὲ, ἱερογλυφικὸν ἄρωνον ἐκ τῶν μεγάλων ὑποστάσεων, οὗ τὸ σημεῖον, ἔσω θεματισμός — ϑ — ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτοῦ φέρει μελωδικὴν γραμμὴν ὁριστικῆς καὶ ἀορίστου καταλήξεως, καὶ εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῆς ψαλμωδίας π: χ: βου

Αἰ νει ε ει ει ει ει ηει ει ει ει τε α α α α α αυ το ον
 καὶ ἔσωθεν μελωδίας ἄλλου ἤχου. π ο ο ο θεν αι ου ρα α νι ι ι
 ι αι αι των α σω μα α α α α α ηα α α των τε α α α α
 α α ηα α α α ξεις το θα α α μα εκ πλητ το κτλ. καὶ ἐπεισαγωγικῶς δὲ, οὐ

ε ελ φοι οι λε ε οι. Τοῦτο τὸ Οὐράνισμα τὸ μεταχειρίζεται ὁ αὐτὸς τρεῖς καὶ εἰς τὸ Δογμ. ματικόν του, τὴν Παγκόσμιον δόξαν, κατὰ τὴν περίοδον « Οὐρανός, Πύλην, καὶ Θεοῦ » καὶ ὁ Παλαιότατος αὐτοῦ Ἰωάννης ὁ Γλυκὺς μεταχειρίζεται τὸ Οὐράνισμα εἰς τὸ Ἑωθινόν του, Φανερῶν ἑαυτὸν, κατὰ τὴν περίοδον « Χριστὲ » οὕτως:

Χρι ι ι ι στε ε λε ε ε,

ὦν τὰς μελωδικὰς θέσεις, ἴδε εἰς τὰ Παλαιὰ, καὶ εἰς ἐξηγημένα μαθήματα αὐτῶν εἰς ἃς, ἂν ὑπάρχῃ ἡ ἀκούεται μέλος κᾶν τοῦ Δευτέρου ἤχου, κατὰ τὴν ποιότητα τῆς φθοῆς τοῦ λε καὶ ε .

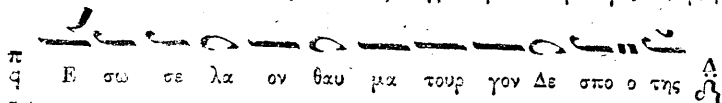
Τὸ σημεῖον τοῦ ἔσω θεματισμοῦ — , ὅταν εἶναι τιθεμένον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς μελωδικῆς θέσεως, τότε δηλοῖ ὅτι γίνεται διὰ μετάθασιν τόνου καὶ χορδῆς, κατὰ μεταβολὴν ἢ παραχορδὴν, ἢ κατὰ ποικιλίαν δραστηρίου τινος μέλους, ἐπειδὴ καὶ ἐνεργεῖ τότε κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ λε καὶ ε κατὰ τὸ χρωματικόν δηλαδή τοῦ Στιγχαρίου εἰδους — Δι, Βου, διὰ τοῦτο ὑπάγεται τότε πλεον εἰς τὸ Συστή-

μα τοῦ Αὐδίου ἢ Δευτέρου ἤχου· ὅταν ὅμως ᾖναι τιθεμένον τὸ σημεῖον εἰς τὸ τέλος μάλιστα κάτωθεν τῆς γραμμῆς, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μετὰ τὸ μέλος τοῦ λε καὶ ε ἢ τοῦ Β'. ἤχου, παρὰ τίθεται πρὸς δήλωσιν τῶν ἀνωτέρω παραδειγμάτων τοῦ Γορθμοῦ, τοῦ Κολαφισμοῦ, καὶ τοῦ Οὐρανίσματος, ἅπερ εἰσὶν διατονικώτατα.

Σημ. Παρακαλοῦνται οἱ γινώσκοντες πολλὰ, καὶ μηδὲν ἐπιστάμενοι, νὰ περιορίσουν ὀλίγον τὴν φαντασίαν τῆς μουσικῆς καὶ φιλολογίας, διότι, διὰ τὰς δυνάμεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἱερογλυφικῶν καὶ Μεγάλων Ὑποστάσεων, ἀπαιτεῖται ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΟΣΟΧΗ.

ΕΣΩΣΕ λαὸν θαυματουργὸν Δεσπότης. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος Α'. ὡδῆς Α'. ἤχου ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασιῶν τῶν Χριστουγέννων. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Α'. ὡδῆς

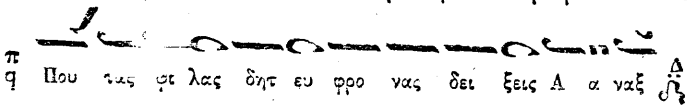
Α'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ.

κτλ. (Ἰδε Εἰρμολόγ. Καταβασιῶν).

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἐκ τῶν τοῦ Εὐριπίδου (Ἐκδόη) « Πού τὰς φίλας δὴτ' εὐφρονας δείξεις, Ἀναξ » (στίχ. 818)· διότι πολὺ καλὰ τόνιζονται οἱ ἐκείσε πέντε στίχοι τοῦ Εὐριπίδου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

Ἰαμβικοῦ Εἰρμού· οἷον ἤχος Α'.

Που τις φιλας δὴτ' εὐφρονας δειξεῖς Α' α' ναξ — η των ευ νη η φιλ τα α των α σπα σμα των — χα ριν τιν ε ξει —

παις ε μαι κει νης δε γω — εκ του σκο του γαρ των τε νυχ τε ρων πα νυ —

φιλ των με γι στη — γι γνε ται βρο τοι ο ις χα α ρις

ΕΤΕΡΟΝ. Συμβολικόν τι σημεῖον τῆς μουσικῆς τοῦ παλαιοῦ Συστήματος, σύνθετον ἐκ δύο ἀποστρώφων, ὃ λέγεται καὶ, Σύνδεσμος, οὗ τὸ σημεῖον ἕτερον — . 2) Τὸ ἐν ἐκ τῶν τριῶν μεγάλων Ἀργίων τὸ τρίτον. 3) Ἀγωγικόν τι σημεῖον, ὅπερ ἐχρηστέμευε μεγάλως εἰς τὴν συνεπτυγμένην σύνθεσιν τῆς μουσικῆς γραφῆς τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος — . ἐνῆργει δὲ ἀγωγικῶς κατὰ χρονικὴν ποιότητα ἐπὶ τῆς ἀργοχρονίας τῶν ἐν καταβάσει ὀλιγοστίμων μακρῶν φθόγων· ὡς τὸ τοῦ κλάσματος — καὶ τῆς εἰς Στεράγγισμα αὐτοῦ ἀνάλυσεως, ὡς τῆς ἀπλῆς — · ἐξηγεῖται δὲ τοῦτο συνεχῶς μὲν, κατ' ἀπό-

φον >, ούτως Υπερβατός δέ, κατ' ἐλαφρόν <, ούτως ἢ οὔτως 4) Σημεῖον τι μου. τῆς τροπικῆς ποιότητος τῶν ἀχρόνων ὑποστάσεων, ὃ λέγεται καὶ Σύνδεσμος, οὗ τὸ σημεῖον ἕτερον ἢ Σύνδεσμος < τοῦ ὁποίου, ἡ μὲν τροπικὴ ποιότης αὐτοῦ φέρει κατὰ τὸ λαῖον ἀποτελεσμα φωνῆς, θέλει νὰ προφέρωνται οἱ παρ' αὐτοῦ συνδεδεμένοι φθόγγοι, μὲ μαλακὴν καὶ ἀδύνατον φωνὴν ἀχωρίστως ἀπ' ἑλλήλων· ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτοῦ φέρει ἐξήγησιν τοιαύτην.

ΕΤΕΡΟΣΤΡΟΦΑ. Μελικά τινα ποιήματα τῆς φαλμοῦθας, ἅπερ ἔχουσι διπλὴν τὴν πράξιν τῆς Στροφῆς καὶ τῆς Ἀντιστροφῆς, ἢ κατὰ τὸ ὁμογενές, ἢ κατὰ τὸ ἑτερογενές, κατὰ τὸν ὁμοῖον ἢ ἀνόμοιον ἦχον. Καὶ κατὰ μὲν τὸ ὁμογενές καὶ ὁμοῖον ἦχον, εἶν' ὡς αἱ διπλαὶ Καταβαταὶ τῶν Χριστουγέννων, καὶ τῶν Θεοφανείων, αἱ ὁποῖαι εἰσιν ἐκ πρώτου ἤχου, καὶ ἐκ διατονικοῦ Γένους. Αἱ δὲ τῶν Θεοφανείων εἰσιν ἐκ Δευτέρου ἤχου, καὶ ἐκ Χρωματικοῦ Γένους. Κατὰ δὲ τὸ ἑτερογενές καὶ ἀνόμοιον ἦχον, εἶν' ὡς διπλαὶ Καταβαταὶ τῆς Πεντηκοστῆς, αἱ ὁποῖαι εἰσιν ἐκ Πλαγίου Γ. ἢ Βαρέος, καὶ ἐκ Τετάρτου ἤχου, ἐξ Ἐναρμονίου δὲ καὶ ἐκ Διατονικοῦ Γένους. Ἐτερόστροφα λέγονται ὅσα μελικά ποιήματα εἶναι διπλὰ κατὰ τὸν ὁμοῖον ἢ ἀνόμοιον ἦχον, εἰς τὴν Στροφὴν καὶ Ἀντιστροφὴν αὐτῶν, λαμβάνουσι καὶ ἕτερον ἑκτακτον σχῆμα Στροφῆς καὶ Ἀντιστροφῆς. Διακρίνονται μὲν εἰς δύο κατὰ τὸ Σύστημα τῆς φαλμοῦθας τῶν Καταβασιῶν, διακρίνονται δὲ εἰς δύο καὶ κατὰ τὰ γένη. Τοῦτο δὲ εἶν' ἴδιον κανὼνος τῆς Ποιητικῆς, καὶ τῆς Μελωποιίας (ἴδε καὶ κατὰ τοὺς Παλαιούς, τὴν Καλλιπὴν Παλινοστοῦσαν· σελ. 247).

ΕΥΑΓΓΕΛΙΖΟΥ τῇ χαρὰν μεγάλην. Στίχος ἑξαμετρος μικροσκέλης. 2) Προφεικὴ στιχολογία τοῦ 9. φθῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. 3) Προφεικὴν Ἐφύμνιον ὑπερ φάλλεται μετὰ τοῦ Εἰρημῶ ἐν τοῖς Διπτόχοις ἀπὸ τοῦ Μεγαλωναρίου Ὑμνου τῆς Θεοτόκου. 4) Ἐφύμνιος στίχος χαρμύσινος, ὑπερ φάλλεται καὶ ἐν τῇ Λαμπρᾷ πρότερον τοῦ στίχου «Τὴν Ἀνάστασιν Σου Χριστέ Σωτὴρ» ἐν τῇ ἐξήγησιν ποιῆσαι τὴν τοῦ Σωτῆρος Ἀνάστασιν, ὅτε ἤθελε συμπέση τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μετὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα, οὗ τὸ μέλος χαρμύσινον καὶ Πανηγυρικὸν εἰς ἦχον Δ'.

6. Εὐ α γ γε λι ε ι ι ζου γη χα α α ρα αν με γα α α α α λην

 αι γει ει ει τε ου ρα νοι οι θε ου ου τη ην δο ο ο ξα αν

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΑΣΘΑΙ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας. (ἴδε Εἰσοδικόν).

ΕΥΘΕΙΑ. Κανὼν τις τῆς Μελωποιίας, ἥς Εὐθείας ἴδιον εἶναι τὸ νὰ κατευθύνῃ καὶ νὰ ποιῇ τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν γραμμὴν τοῦ μέλους ἐκ τοῦ βαρέος πρὸς τὸ ὀξύ διὰ τῶν ἀνιόντων χαρακτήρων, καὶ νὰ ἀποτελῇ τὴν ἀνάστασιν με συνεχεῖς φθόγγους πεχωρισμένως διὰ τῶν ὀλίγων ὡς

q Πα Βου Εα Δι Κε Ζω Νη Πα q' αὐθεῖα οὐν ἐστίν, ἡ διὰ τῶν ἐξῆς φθόγγων τὴν ἐπίτασιν ποιουμένη. (Μανουὴλ Ἀ Βουέννιος).

ΕΥΛΟΓΕΙ ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἐντός μου κτλ. (ψαλ. 102). Στιχολογία τῶν Τυπικῶν, οὗ τὸ μέλος ἀρχαῖον Εἰρημολογικόν κατὰ τὸ εἶδος τῆς Ἀντιστροφῆς. Γένος διατονικοῦ ἤχου Α. ἢ

γ Α μην Εὐ λο γει η ψυ χη μου τον Κυ ρι ον ευ λο γη τος ει

 Κυ ρε ε ευ λο α ο γει ει η ψυ χη μου τον Κυ ρι ον q και παν τα τα

ει το ος μου τα ο νο μα το α γιν ου του κτλ. (ἴδε Ἀνθολογία Μουσικῆς).

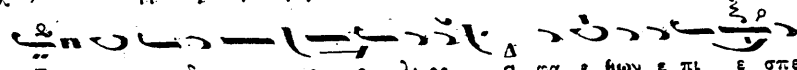
ΕΓΛΟΓΗΜΕΝΟΣ ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. (ψαλ. 113). Εἰσοδικὸν θέμα τῆς Δεσποτικῆς ἑορτῆς τῶν Βαῖων. 2) Ὑμνος Κοινωνικὸς ψαλλόμενος ἀπ᾽ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς τῶν Βαῖων. 3) Μάθημά τι ἐκτενές τοῦ Παππαδικοῦ εἵδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἥτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΓΛΟΓΗΣΩ τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, κτλ. Προφητικὸς στίχος (ψαλ. 33) ὅστις ψάλλεται κατ' Ἐφύμνιον εἰς τὴν Ὑψωσιν τοῦ Ἀγίου Ποτηρίου, ἀντὶ τοῦ «Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν» κατὰ τὰς Προηγιασμένας.

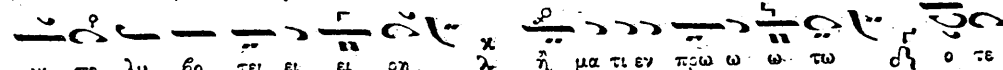
ΕΓΛΟΓΗΤΑΡΙΑ. Τὰ Ἀναστάσιμα ἄσματα αὐτῶν Ἀγγέλων ὁ δῆμος ἄτινα ψάλλονται κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν (ἐκτὸς τῆς Διακαινησίμου ἐβδομάδος, καὶ τινῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν) κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐγέρσεως τοῦ Ἀγίου καὶ Δικαίου Λαζάρου, καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἀγίου καὶ Μ. Σαββάτου. 2) Τὰ νεκρώσιμα ἄσματα αὐτῶν Ἀγίων ὁ χορὸς εὖρε πλὴν τῆς ζωῆς, κτλ. Καὶ τὰ μὲν Ἀναστάσιμα ψάλλονται κατὰ τὸ Τροχαϊκὸν Σύστημα τοῦ Ἀ. ὡς χαρμύσματα, τὰ δὲ Νεκρώσιμα, κατὰ τὸ Τριφώνον Σύστημα αὐτοῦ ὡς Πένθημα.

ΕΓΛΟΓΗΣΩΝ τὸν στέφανον. Ὑμνος Κοινωνικὸς ψαλλόμενος ἀπ᾽ τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὴν Α'. τῆς Ἰνδικτοῦ ἥτοι τῆς Α'. Σεπτεμβρίου, οὗ τὸ κείμενον αὐτοῦ εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου Κύριε» (ψαλ. 64). 2) Μάθημά τι ἐκτενές τοῦ Παππαδικοῦ εἵδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν ἥτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

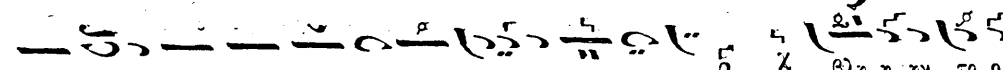
ΕΥΤΕ δὴ Ἡέλιος. Τὸ τῆς Λαμπροφόρου Ἀναστάσεως ἱρωϊκὸν Εὐαγγέλιον αὐτοῦ ὁσπίας εἰς ἥγον Φρύγιον ἥτοι Τρίτον ἥγον, ὁδεῦον Εἰρμολογὸς μὲ Τριφωνίαν κατὰ τὸ μικτὸν εἶδος, οὗ τὸ πρωτότυπον

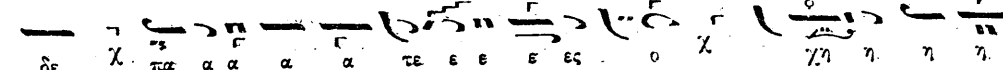
μέλος ἦν Γα. Ε ε ευ τε δη η ε ε λ ι ο ς q φα ε θων ε πι ε σπε

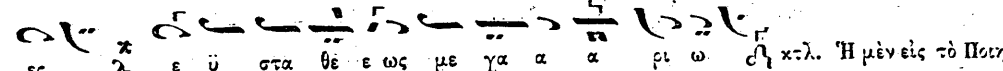
 ρον ει ει ει κε και σκι ο ο ον το α γυ ι αι ε πι χθο

 νι πο λυ βο τει ει ει ρη λ η μα τι εν πρω ω ω τω ο τε

 τυμ βου α αλ το σα ω τηρ κλη ι σται δε ε σαν q

 θυ ρι δε ς πυ κτ. νως α ρα ρει ει ει ει αι βλη η ην το ο

 δε λ πα α α α α τε ε ε ε ες ο λ λη η η η

 ε ς ε ο στα θε ε ως με γα α α ρι ω κτλ. Ἡ μὲν εἰς τὸ Ποιη-

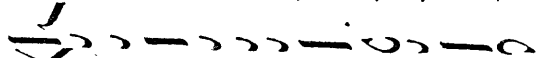
πικὸν Ἑλλην. ποιήσις, ἐστὶν ἐκ τῶν παραλειπομένων τοῦ αἰοδίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορήτου (ἴδε εἰς τὸ περὶ Φυλακῆς τῶν Πέντε Αἰσθήσεων). Τὸ δὲ μέλος, τοῦ αἰοδίου Δωροθέου τοῦ Ἀγιοσταφύτου. Ἡ δὲ εἰς τὴν μουσικὴν γραφὴν τῆς συνθέσεως τοῦ μέλους, τοῦ Συγγραφέως καὶ ἐκδότου Κ. Φ. τὸ ὅλον δὲ σώζεται ἐν ταῖς τῆς Θεωρίας σημειώσεσιν αὐτοῦ.

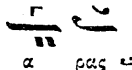
ΕΥΤΕΡΠΗ. Βιβλίον τι μουσικὸν τῆς ξενικῆς ἢ ἐξωτερικῆς μελωδίας, ἥτοι Συλλογὴ τῶν Ἀραβοτουρκικῶν Ἀσματῶν εἰς ὃ ἐμπεριέχονται τῶν Παλαιῶν μελοποιῶν καὶ ρυθμοποιῶν ἔμμετρα καὶ ἔντεχνα Τραγῳδία Τουρκικὰ, καὶ τινα ἐν τῷ τέλει Τραγῳδία Ῥωμαϊκὰ, ποιημένα μὲν παρὰ διαφορῶν μουσικοδιδασκάλων τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, ἐξηγημένα δὲ τὰ (Ῥωμαϊκὰ) παρὰ Γρηγορίου Πρωτοφάλτου, καὶ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, εἰς τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον ὃ ἐπιγράφεται αὐτῇ Εὐτέρπη κτλ. ἐξηγηθὲν μὲν εἰς

τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον παρὰ Θεοδώρου Φωκαῆως, καὶ Σταυράκη τοῦ Βυζαντίου· ἐπιδιορθωθὲν δὲ παρὰ τοῦ διδασκάλου Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος· τύποις ἐν Γαλατῇ 1830 π. Παρέλειψαν ὁμῶς τὸν κυρίως ποιητὴν τοῦ πονήματος καὶ τὸν γράψαντα τὸ πρῶτον εἰς τὸ Παλαιὸν (περὶ τὰ τέλη τοῦ 1790) καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὅστις εἶν' ὁ ἐν μουσικοῖς ἄριστος μελοποιὸς καὶ ῥυθμοποιὸς τῆς τε Ἐκκλησιαστικῆς καὶ ξενικῆς ἢ ἐξωτερικῆς μελοποιίας, αἰδιδίμος Ζαχαρίας ὁ Χανενδῆς.

ΕΦΑΕΞΕ ῥύθμῳ τῶν δρακόντων τὰς κάρας. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος Ζ'. ᾠδῆς β'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασίων τῶν Θεοφανείων. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Ζ'. ᾠδῆς

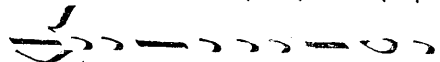
β'. ἤχου. Γένος χρωματικῶν. βου.

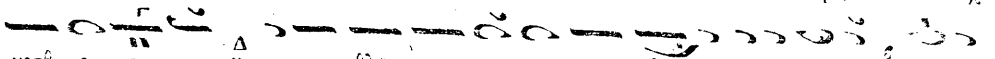

Ε φλε ξε ρυ θρω ω των δρα κον των τας κα

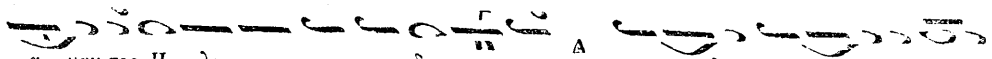

α ρας κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

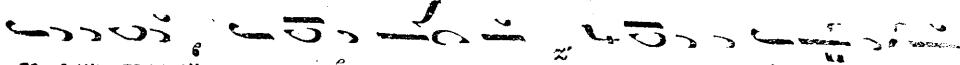
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμῶ ἐκ τῶν τοῦ Σοφοκλέους (Οἰδίπους Τύραννος) α' Ἄλλ' εἰ τὰ θνητῶν μὴ κατεσγύνεσθ' ἔτι » (στίχ. 1424) διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Σοφοκλέως, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα

τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμῶ, οἷον ἤχος Β'. βου.

Ἀλλ εἰ τα θνη τω ων μη κα ται σχυ

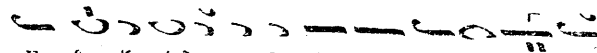

νεσθ ε ε τι γε νε θλα την γουν παν τα βο σκυ ου σαν φλο γα αι δεισθ

α νικ τος Η λι ου τοι ον θα α γος α κα λυπ τον ου τω δει κλυ ναι

το ο μη τε γη μη το μῦθος ι ε ρος μη τε φως προ σδε ε ξε τω.

ΕΧΘΡΟΙ Ζοφώδους, καὶ βεδορβορμένου. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος Ε'. ᾠδῆς β'. ἤχου ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασ. τῶν Θεοφανείων. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Ε'. ᾠδῆς β'. ἤχου.

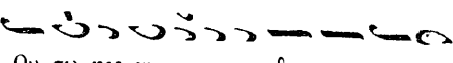
Γένος χρωματικῶν βου.

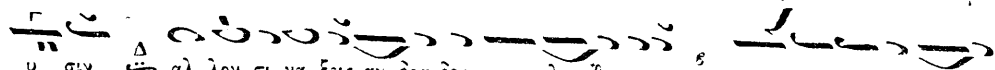

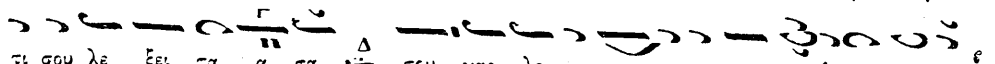
Ε χθρου ζο φώ δους και βε δορ βο ρω με ε νου κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασ.)

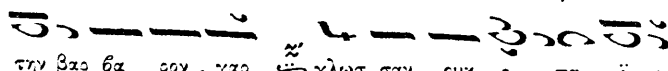
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάν. ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμῶ ἐκ τῶν τοῦ Σοφοκλέους (Αἴας μαστιγοφόρος) α' Οὐ σωφρονήσεις ; οὐ μαθῶν ὅς εἰ φύειν » (στίχ. 1259). διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Σοφοκλέους, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα

τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμῶ, οἷον ἤχος Β'. βου.

Ου σω φρο νη σεις ου μα θων ος εἰ φυ

υ σιν αλ λον τι νη ξεις αν δρα δευ ε λευ θε ε ρον ο στις προς η μας αν

τι σου λε ξει τα σα σου γαρ λε γον τος ου κετ αν μα θεμε ε γω

την βαρ θα ρον γαρ γλωσ σαν ουκ ε πα ω

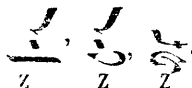
ΕΧΟΥΣΑ Θεοδόχον ἢ Παρθένος τὴν μήτηρ. Μάθημά τι τοῦ Οἰκηματάρχου, ποίημα τῶν Παλαιῶν,

οὗ ὁ ποιητὴς ὁ Λαμπαδάριος τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάν. ὁ Κλαδάς· ἐξηγήθη καὶ τοῦτο, εἰς μὲν τὸ Παλαιὸν παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου· εἰς δὲ τὴν Νέαν μέθοδον, παρὰ τῶν τριῶν Διδασκάλων. Σώζεται καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς· οὗ τὸ μέρος (ἴδε Ἀγγελὸς πρωτοστάτης).

Z.

Z. ζ. Ζῆται τὸ ἕκτον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Τὸ ἐκ τῶν συμφώνων ἕκτον στοιχεῖον τὸ ἐκλεχθὲν διὰ τὸν φθόγγον Ζω τῆς μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τοῦ Νέου Συστήματος. 3) Τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τῆς βάσεως τοῦ Ὑποφρυγίου ἢ Βαρέος ἤχου. 4) Τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τοῦ βαρέος καὶ ὀξείας φθόγγου Ζω, τῆς διὰ πασῶν ἐκάστου Συστήματος τῶν τριῶν γενῶν· τοῦ διατρικιοῦ $\tilde{z}$, $\tilde{z}'$, τοῦ Ἀρωματικοῦ $\tilde{z}$, $\tilde{z}'$, $\tilde{z}$, $\tilde{z}'$, καὶ τοῦ ἐναρμοῦ $\tilde{z}$, $\tilde{z}'$. 5) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ φωνήεντος ω, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσυλλαβὸν φθόγγον Ζω.

Ζ, ζ. Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον, ἀντὶ τοῦ ἑπτά, τὸ δηλοῦν τὸ ὑπερβατὸν μέτρον τῶν ὑπερβατίμων χαρκτηρῶν τῆς ποσότητος τῆς ἑπταφωνίας

μονοσυλλάβου φθόγγου βεῖ τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. 3) Ὡς τακτικόν, ὡδὴ Ζ'. στίχος Ζ': ἦχος Ζ'. Ἐωθινὸν Ζ'. κτλ.

ζ, Ζῆται μικρὸν πλάγιον. Τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τοῦ Ὑποφρυγίου ἢ Βαρέος ἤχου Z. 2) Σημεῖον μαρτυρικῆς ποιότητος τῆς μουσικῆς οὗ ὁ Πλάγιος τρόπος τῆς γραφῆς φανερώνει τὸν Ὑποφρυγιὸν ἢ Βαρὺν, οὗ εἶναι Πλάγιος ἦχος· τοῦτο δὲ γραφόμενον οὕτως $\underline{z}$, φανερώνει τὴν βάσιν τοῦ ἤχου, καὶ τὰς ἐντελεῖς καὶ ἀτελεῖς μαρτυρίας τῶν κατὰ κόμμα θέσεων αὐτοῦ τῆς κάτω διὰ πασῶν, κατὰ τὸ Παλαιὸν Σύστημα· εἰς δὲ τὸ Νέον Σύστημα, τὸ αὐτὸ κατὰ τὰ αὐτὰ πάλιν ὁμοίως, πλὴν συνυπογεγραμμένον τῷ μεγάλῳ ζῆτα Z, οὕτως Z.

Z. ζῆτα μεγάλον, τέλειον καὶ ἀπλοῦν· σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τοῦ Παραμέσου τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς· ὁ συνεπιγράφετο τῷ πλαγίῳ πῖ, οὕτως $\underline{Z}$, ὅταν ἡ τάσις ἐθεωρεῖτο

ἐπὶ τὴν βαρύτητα· καὶ τὸ μὲν Z, ὡς σημεῖον ποιότητος ἐτίθετο ἄνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως, τὸ δὲ ποῖον Z ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον ἄρεως. Τὸ δὲ πλάγιον πῖ π , ὡς σημεῖον ποιότητος, ἐτίθετο κάτωθεν, ὅπερ ἐθεώρουν, καὶ ὡς σημεῖον θέσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἡ ἄστικτον Z, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχὺς, ἄρεως βραχείας, ὡς $\underline{z}$ · εἰ δὲ ἐστηγμένον Z, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς ἄρεως μακρᾶς δυσίμου· ὡς $\underline{Z}$ · ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Διεξευγμένων. 2) Σημεῖον ὑπῆρχε ποιότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Νήτης τῶν Συνηγμένων, ὅταν ἡ τάσις ἐθεωρεῖτο ἐπὶ τὴν βαρύτητα, ὁ συνεπιγράφετο τῷ τετραγώνῳ καὶ ὑπτύῳ ὡμεγάλῳ· οὕτως $\underline{U}$ ἢ οὕτως $\underline{UZ}$ · σημεῖον ὑπῆρχε ποιότητος καὶ ἐπὶ τοῦ φθόγγου

Z

τοῦ Διαιτῶνος τῶν Διεξευγμένων, ὁ συνεπιγράφετο ὁμοίως τῷ τετραγώνῳ καὶ ὑπτύῳ ὡμεγάλῳ $\underline{U}$ ἢ $\underline{UZ}$.

Z

καὶ ὡς σημεῖον ποιότητος ἐτίθετο κάτωθεν ὅπερ ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες μουσικοὶ καὶ ὡς

θέσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἀστικτὸν Z, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, θέσεως βραχείας, ὡς · εἰ δὲ ἐστηγμένον Z', ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, θέσεως μακρᾶς δυσίμου, ὡς · Ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Συνημμένων, καὶ εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Διεξευγμένων· (ἴδε τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς Βακχείου τοῦ Γέροντος Ἀνώνυμον Σύγγραμμα· τύποις Λατινιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ, σελ. 78 καὶ 81.)

Z. Μεγάλον καὶ ἀπλοῦν· τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τῆς κάτω διὰ πασῶν τοῦ Ὑποφρυγίου ἦτοι τοῦ Πλαγίου Γ'· ἢ Βαρέος ἤχου, καὶ κατὰ τὸ διατονικὸν Z, καὶ κατὰ τὸ ἐναρμόνιον Z.

Z'. Μεγάλον καὶ ὀξύτονον· τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τῆς ἐπὶ τὸ ὀξύ ἀντηχήσεως τοῦ Ὑποφρυγίου ἦτοι τοῦ Πλαγίου Γ'· ἢ Βαρέος ἤχου, καὶ κατὰ τὸ διατονικὸν Z', καὶ κατὰ τὸ ἐναρμόνιον Z'.

2) Χαρακτὴρ ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Παραμέσης, ὅταν ἡ τάσης αὐτοῦ ἐθεωρεῖτο ἐπὶ τὴν ὀξύτητα, ὡς · Καὶ Z'.

τούτου ὁ μουσικὸς τονισμὸς, κατὰ μὲν τὸ ποσὸν ὑπάγεται ὁμοίως εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Διεξευγμένων τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς, κατὰ δὲ τὸ ποιὸν, καὶ εἰς τὸ Συνημμένον, καὶ εἰς τὸ Διεξευγμένον· (ἴδε τὸ περὶ Μουσικῆς Ἀνώνυμον Σύγγραμμα Βακχείου τοῦ Γέροντος σελ. 8).

7. Ζῆτα μεγάλον ἐλλειπές· σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τοῦ προσλαμβανομένου, ὅπερ ἔστιν ἡ πρώτη χορδὴ τοῦ Τετράχορδου τῶν Ὑπατῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς ὁ συνεπιγράφετο τῷ πλαγίῳ ταῦ, οὕτως 7, ἢ οὕτως 7=· Καὶ τὸ μὲν ζῆτα ἐλλειπές Z, ὡς σημεῖον ποσότητος, ἐτίθετο

ἔνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως σὺν τῷ πλαγίῳ ταῦ =, τὸ ὁποῖον ἐλλειπές ζῆτα 7, ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες μουσικοί, καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως (ἴδε Ταῦ πλάγιον). Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἀστικτὸν 7, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς · εἰ δὲ ἐστηγμένον 7', ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς ἄρσεως μακρᾶς δυσίμου, ὡς · ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Ὑπατῶν· (ἴδε τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς Βακχείου τοῦ Γέροντος, τύποις Λατινιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ, σελ. 79 καὶ 89).

ΖΑΛΗΝ ἐνδοθεν ἔχων. Μᾶθημά τι τοῦ Οἰκιματαρίου, ποίημα τῶν Παλαιῶν, οὐ ὁ ποιητὴς ὁ Λαμπαδαρίου τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάννης ὁ Κλαδᾶς. 2) Μᾶθημα μεταγενέστερον Παλαιὸν κατὰ τὸ εἶδος τοῦ Μαθηματαρίου εἰς ἤχον Δ'. ποίημα Μελετίου Συναΐτου τοῦ Κρητός. Ἀμφότερα ἐξηγημένα, εἰς μὲν τὸ Πρωτον εἰς τὸ Παλαιὸν παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, εἰς δὲ τὴν Νέαν μέθοδον παρὰ τῶν τριῶν Διδασκάλων τοῦ Νέου Συστήματος. Σώζονται καὶ ταῦτα σὺν τοῖς ἄλλοις χειρογράφοις εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς. Τὸ δὲ μέλος αὐτοῦ γνήσιον καὶ ἀρχαῖον· (ἴδε Ὁ Πανύμνητε Μήτηρ).

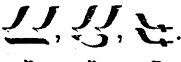
ΖΩ. Μονοσύλλαβός τις φθόγγος τῆς Παραλλαγῆς τῆς Νέας μεθόδου. 2). Φθόγγος ὅστις παριστᾷ τὴν βάσιν τοῦ Ὑποφρυγίου ἦτοι τοῦ Πλαγίου Γ'· ἢ Βαρέος ἤχου, καὶ κατὰ τὸ διατονικὸν Z, Z', καὶ κατὰ τὸ ἐναρμόνιον Z, Z'.

3) Ὁ ἑβδόμος ἐπὶ τὸ βαρὺ καὶ τελευταῖος φθόγγος τῆς βαρυτόνου διὰ πασῶν τοῦ Ὑποφρυγίου ἢ Βαρέος ἤχου. 4) Φθόγγος ὅστις παριστᾷ διὰ τοῦ Z, ἀριθμητικῶς τὸ διὰ πασῶν Σύστημα τοῦ Βαρέος, εἶδος ἑβδόμου· ἐπειδὴ ἦτε τὸ μέγαλον καὶ ὀρθιον ζῆτα Z, ἦτε τὸ μικρὸν καὶ πλάγιον ζῆτα , εἶν' Ἑλληνικὸς ἀριθμὸς ἑβδόμος· διὰ τοῦτο καὶ ἐπροσδιορίσθησαν τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἰς τὸν ἤχον τοῦτον, ὡς ἑβδόμος τῶν ἀριθμῶν τῶν ὀκτῶ ἤχων. Καὶ οἱ βάσιμοι τόνοι ὅλων τῶν Συστημάτων (ἤχων) καταμετρῶνται πρῶτον ἀπὸ τὸν φθόγγον Ζω· ὁ δὲ Z πρῶτος τόνος, ὅστις παριστᾷ ἀκολουθῶς τὸ

εἶδος τοῦ διὰ πασῶν ἐκάστου ἤχου. α' ἑβδόμον εἶδος τοῦ διὰ πασῶν τὸ ὑποβαρυπύκνων περιεχόμενον, οὗ ὁ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ βαρὺ α' Εὐκλείδης.

H.

II, η' 7α. Τὸ ἑβδόμον στοιχείον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαριθμητικοῦ. 2) Ἡ τρίτη προσφωδιακὴ φωνὴ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς. 3) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου T, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον εὐθόγγον Tη, τοῦ Ἀρχαιοτάτου Συστήματος τοῦ Τροχού, καὶ τῆς Τριφωνίας τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῶν Ἀρχαίων. 4) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου N, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον εὐθόγγον Nη, τοῦ Νέου Συστήματος.

H, η'. Ως ἀριθμητικὸν σημεῖον, ἀντὶ τοῦ ὀκτώ, τὸ δηλοῦν τὸ ὑπερβατὸν μέτρον τῶν ὑπερβασιμῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος ἐπὶ τῶν ὀκτὼ φωνῶν . Ως τακτικόν, ἦχος H'. στίχος H'. Ἑωθινὸν H'. Ὠδὴ H'. κτλ.

H. Ἦτα μέγαλον καὶ ἀπλοῦν· σημεῖον ὑπῆρχε μαρτυρικῆς ποσότητος ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸ μέλος ἀπεικουμένου εὐθόγγου τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς. Ἐτίθετο δὲ πάντοτε ἐπὶ τῆς χορδῆς τῆς ἀπὸ τοῦ προσλαμβανομένου ἀντηχουμένης κατὰ διὰ πασῶν μὲν, οὕτως H—H', κατὰ δις διὰ πασῶν δὲ, οὕτως H'—H'. Ἐντεῦθεν ἔλαβον τὰς αἰτίας καὶ οἱ Θεοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, καὶ ἐποίησαν τὰς μαρτυρικὰς βάσεις τῶν εὐθόγγων, τῆς ἀπὸ τοῦ προσλαμβανομένου ἀντήχισσας τῆς διὰ πασῶν, καὶ τῆς δις διὰ πασῶν, καθὼς ἔχει μάλιστα ἡ μονοσύλλαβος μέθοδος τοῦ Ἁγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων.

H'. Ἦτα μέγαλον καὶ δεξιότονον· ἡ πρώτη μαρτυρικὴ βάση τοῦ μονοσυλλάβου εὐθόγγου Νέ, τῆς μεθόδου τοῦ Ἁγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. 2) Μαρτυρία, ἣτις ἐπέχει τὸ ἴσον τοῦ προσλαμβανομένου, κατὰ τοὺς Ἀρχαίους Ἑλληνας μουσικοὺς, ἐξισοῦται δὲ τῇ τοῦ πολυσυλλάβου εὐθόγγου μαρτυρία «*λεῖα*» με *εῖ* » τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, καὶ τῇ τοῦ μονοσυλλάβου εὐθόγγου μαρτυρία Nη *εῖ*, τοῦ Νέου Συστήματος.

H". Μεγάλον διοξύτονον, μαρτυρικὴ τις βάση τοῦ ἀπὸ τοῦ προσλαμβανομένου ἐπὶ τῆς ἀντήχισσας τῆς A'. διὰ πασῶν τοῦ μονοσυλλάβου Νέ, ἣτις εἶναι τὸ τέλος μὲν τῆς A'. διὰ πασῶν, ἡ ἀρχὴ δὲ τῆς B'. καὶ ἡ μέση μαρτυρία τῆς Συζεύξεως τῶν δύο ὀκταχόρδων τῆς δις διὰ πασῶν Νέ, κατὰ τὴν κατὰ H"

μέτρῃσιν τῶν εὐθόγγων τῆς Ἀρχαίας μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἁγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. Τὸ σύνθετον δὲ τῆς διοξείας H", δηλοῖ τὴν ἀντήχισιν τῆς A'. διὰ πασῶν· ὡς H', πρὸς H", ὡς *εῖ*, πρὸς *εῖ*· καὶ κατὰ τὸ ποσὸν *εῖ* — *εῖ*.

H". Μεγάλον τριοξύτονον, μαρτυρικὴ τις βάση τοῦ ἐπὶ τὸ δεξιὸν τελευταίου μονοσυλλάβου εὐθόγγου τῆς δις διὰ πασῶν τοῦ ἀπὸ τοῦ προσλαμβανομένου καὶ ἀρκτικοῦ εὐθόγγου τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων. Νέ, Νέ, Νέ', κατὰ τὴν καταμέτρῃσιν τῶν εὐθόγγων τῆς ἀρχαίας μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τῆς μετὰ H' H" H"

μέθodu τοῦ Ἁγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. Τὸ σύνθετον δὲ τῆς τριοξείας H", δηλοῖ τὸ διπλάσιον μὲν τῆς ἀντήχισσας τῆς διὰ πασῶν, τὴν ἀντήχισιν δὲ τῆς διοξείας, ἣτις γίνεται βάση ἄλλης δευτέρας διὰ πασῶν, ὡς H", πρὸς H", ὡς *εῖ*, πρὸς *εῖ*· ἡ ὁποία ἀντήχισις ἐπέχει τὸν ὑπερβατὸν τόνον, ὅστις καλεῖται ἀπὸ τοὺς Ἀρχαίους Ἑλληνας μουσικ. «*Νήτη Ὑπερβολαίων*» ἢ ἡ Ἀρχαιοτέρα Ἑλληνικὴ μαρτυρία ἐστὶν αὕτη A^Δ. (Βασίλειος Ἰατροφιλόσοφος. Ἰδε Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς ἐν γένει τῆς Ἐκκλησ. Ἀνέκδ. § 52).

4. Ἦτα μέγαλον ἑλλειπὲς, ἡ ἀμελητικὸν (κατὰ τὸν Ἀνώνυμον ἐκδότην τοῦ Μουσικοῦ Συγγραμματος Βαρχείου τοῦ Γέροντος) σημεῖον ὑπῆρχε ποιότητος ἐπὶ τοῦ εὐθόγγου τῆς Νήτης Διεξευγμένων τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, ὃ συνυπεγράφετο τῷ πλαγίῳ φῖ Θ, οὕτως *εῖ*, ἢ οὕτως *εῖ* H, ὅταν ἡ τάσις

αὐτοῦ θεωρεῖτο ἐπὶ τὴν βαρύτητα· ἐτίθετο δὲ κάτωθεν, ὡς σημεῖον χρονικῆς ποιότητος, ὅπερ ἐθεώρουσαν οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες μουσικοὶ, καὶ ὡς σημεῖον θέσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἦ ἀστικτὸν 4, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, θέσεως βραχείας, ὡς 2· εἰ δὲ ἐστιγμένον 4', ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, θέσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς 2· ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται κυρίως εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Διεξευγμένων. (Ἰδε φῖ πλάγιον Θ).

4'. Ἦτα μεγάλον ἑλλιπὲς ἢ ἀμειλιτικόν (κατὰ τὸν Ἀνώνυμον) καὶ οὕτωςον σημεῖον ὑπ᾿ ἧς ποιότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Νήτης Διεξευγμένων τῆς Ἀρχαίας Ἑλλην. μουσ. Ἡ ἐπὶ τοῦ σημείου ὀξεῖα δηλοῖ τὴν ἐπὶ τὴν οὐκότητα καταμέτρησιν τοῦ φθόγγου αὐτοῦ· ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται κυρίως εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Διεξευγμένων· α Νήτη Διεξευγμένων, φῖ πλάγιον· καὶ ἡ ἀμειλιτικὴν Θ 4' » (Ἰδε τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς Βακχείου τοῦ Γέραντος· σελ. 8, 78 καὶ 81).

Η Ἀσώματος φύσις τὰ Χερουδεῖμ. Ἰκετήριος στιχολογία Ἐφουμίου ψαλμοφῶδας, ἣν φάλλομεν οἱ ὀδοδοῦναι ἐν κατανύξει, κατὰ μέμνησιν τῶν Ἀσωμάτων εἰς τοὺς Μ. Ἀποδείπνους, ἐν τῇ Ἀγ. καὶ Μ. Τετ.

σαρκαστῇ. Στάσις Β'. ἤχος 2, βαυ. Η Α σω μα τας ευ αις τα Χε ρου δεμ

α αι γη τοις σε υ μνοις δο ξο λα γει κτλ. (Ἰδε Ἀνθολογία μουσ. κατὰ τὸ πρωτότυπον)·

Η βαλβεία μου παρὰ Κυρίου τοῦ ποιήσαντος τὰς Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν. (ψαλμ. 420). Προκείμενον· σύντομον ἐσπερινῆς Ἀκολουθίας, ψαλλόμενον τῇ πρῶτῃ ἐσπέρας· παλαιότερον μὲν εἰς ἤχον 2 β', μεταγενεστέρως δὲ, ψαλλόμενον εἰς ἤχον Β'. αὐτὸ τὸ μέλος· Η βο η θει α μου πα ρα

Κυ ρι ι ι ου του παι η σαντος τον Ου ρα τον και την γη ην. 2) Προκείμενον ἀργόν, οὗ τὸ μέλος ἀρχεται κατὰ τὸ ἀνάμικτον εἶδος τῶν Δοχῶν. 3) Δοχὴ ἐντεχνος, ἥς τὸ θέμα λέγεται καὶ α Προκείμενον Μεγάλον· π. τονισμένον καὶ εἰς ὀκτὼ ἤχους, κατὰ τὸ εἶδος τῆς παραχορδῆς· ἐξηγημένον καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ σώζεται εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς.

Η Ζωὴ ἐν τάφῳ. Στίχος ἑμμετρος μικροστιχέλης. 2) Εἰρμὸς ἀσυνῆχιστος. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος. Α'. Στάσεως τοῦ Ἐπιταφίου Ὑμνου· αὐτὸ τὸ μέλος ἀρχαῖον καὶ πρωτότυπον, κατὰ τὸ θεολογικὸν καὶ φι-

λοικίτημον· ἦθος τοῦ Ὑποδώριου ἢ Πλαγίου Α'. ἤχου 2 ἢ Πα Η Ζω η η η η ε εν

τα α α φω ω κα τε ε τε ε ε ε ε θης Χρι ι στα ῖ κτλ. (Ἰδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

ΗΘΟΣ. Χαρακτηριστικὸν τι σχῆμα τῆς ἐσωτερικῆς διαθέσεως, δι' οὗ χαρακτηρίζεται μουσικῶς πῶς ἕκαστος οὕτως ἢ Βαρὺς, κύριος ἢ Πλάγιος ἤχος, καὶ ἡ κατάστασις τῆς ψυχῆς, ἀπὸ τὰς διαφόρους νύξεις τῶν ἡθικῶν ἢ ψυχικῶν παθῶν, τὸ ὁποῖον λαμβάνει ἐκ τοῦ Δισταλτικοῦ, Συστάλτικοῦ καὶ Ἠσυχαστικοῦ εἶδους. 2) Ἴδιον κανόνος τῆς Μουσικῆς, ὃς ὑπάγεται εἰς τὴν Μελοποιάν. (Ἰδε Θεωρητικὸν Μέγα § 396).

ΗΚΟΥΣΑΝ οἱ Ποιμένες τῶν Ἀγγέλων ἠμούντων. Μάθημά τι τοῦ Οἰκηματορίου, οὗ ὁ ποιητὴς ὁ Λαμπαδαρίου τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάννης ὁ Κλαδᾶς. Ἐξηγήθη δὲ καὶ τοῦτο εἰς μὲν τὸ Παλαιόν, παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου. Εἰς δὲ τὴν Νέαν μέθοδον παρὰ τῶν τριῶν Διδασκάλων τοῦ Νέου Συστήματος, ὅπερ σώζεται σὺν τοῖς ἄλλοις χειρογράφοις εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς, οὗ τὸ μέλος γνήσιον καὶ ἀρχαῖον, μὲ τὴν ἑξω φθορὰν τοῦ ἡμιθόρου. (Ἰδε Ἀγγελος πρωτοστάτης).

ΗΜΙΑΡΧΟΝ. Μουσικὸν τι σημεῖον τῆς χρονικῆς ἀγωγῆς, οὗ τὸ σημεῖον ἡμιαρχὸν γ'. 2) Πάθος ὑπὸ

στατικόν τῆς χρονικῆς ποιότητος, ὅπερ ἐνεργεῖ ἐπὶ τὸ βραδύτερον κατὰ τὸν διπλοῦν χρόνον, ἐν γένει ἐπὶ τῶν ἀναλελυμένων μελωδικῶν γραμμῶν. (Ἴδε Διπλοῦς).

ΗΜΙΓΟΡΓΟΝ. Μουσικόν τι σημεῖον τῆς χρονικῆς ἀγωγῆς, οὗ τὸ σημεῖον ἡμίγοργον χ'. 2) Πάθος ὑποστατικόν τῆς χρονικῆς ποιότητος ὅπερ ἐνεργεῖ ἐπὶ τὸ ταχύτερον κατὰ τὸν διπλοῦν χρόνον, ἐν γένει ἐπὶ τῶν συνεπτυγμένων μελωδικῶν γραμμῶν, κυρίως δὲ ἐπὶ τῶν Κρατημάτων, καὶ τινων Συντόμων μαθημάτων τοῦ Εἰρμολογικοῦ εἶδους. (Ἴδε Διπλοῦς).

ΗΜΙΑΙΤΟΝΟΣ. Μουσικός τις τόνος ὀκτωκαιδεκατημόριος, (τοῦτο λέγεται καὶ τριημιτόνιον), ὡς ἐκ τριῶν ἡμιτόνων συγχείμενος 6, 6, 6, ὅς καὶ ἡμιόλιος καλεῖται, ὡς ἐκ τοῦ ὅλου 12, καὶ τοῦ ἡμίσεος τοῦ ὅλου $6 + 12 = 18$. (Βασίλειος Σ. Ἱατροφιλόσοφος. Περὶ διαιρέσεως τόνων, Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς ἀνέκδ. § 21).

ΗΜΙΣΥ ἄργια. Ρυθμικόν τι σημεῖον τῆς χρονικῆς ποιότητος τῆς Μουσ. τοῦ Παλσιοῦ Συστήματος, τὸ ὅποιον μεταχειρίζοντο οἱ Παλαιοὶ ἐκκλησ. μουσ. καὶ ὡς ἀγωγικόν σημεῖον, δ' ἐκαλεῖτο παρ' αὐτῶν « Τσάκισμα »· ἐστὶ δὲ τοῦτο ἐν τῶν ἐγγράφων ὑποστάσεων, τὸ Κλάσμα, οὗ τὸ σημεῖον « Κλάσμα »· ὅπερ ἐστὶν ἡ τῆς Μουσικῆς περισπωμένη· ἐπειδὴ τοῦτο φέρει τὸ δίσχημόν μακρὸν τῆς χρονομετρίας. 2) Ἡ κατὰ θέσιν δύναμις τοῦ χρονικοῦ μακροῦ, δ' σημαίνει διὰ τοῦ σημείου τῆς χρονικῆς ὑποστάσεως Κλάσμα · ὡς $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$.

ΗΜΙΤΟΝΟΝ. Τὸ ἐκ τοῦ ὅλου κεχωρισμένον μέρος τοῦ φυσικοῦ τόνου. 2) Ὁ ἐκ τῶν φυσικῶν τόνων εἰς, ἡ δ' ὑπερῶν 12, ἡ δ' ἐλάσσων 9, ἡ δ' ἐλάχιστος 7, ὅταν διαιρεθῇ ἀόριστως, τὸ δὲ διατεθέν τοῦτο μέρος αὐτοῦ λέγεται ἡμίτονον. Ἄλλ' ἡμίτονον κατὰ λείμμα καὶ οὐχὶ ἐξίσου· διότι ὁ φυσικὸς τόνος τῆς μουσ. δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο ἴσα μέρη· π. χ.: ὁ μεῖζων τόνος Νη, πρὸς Πα, δὲν διαιρεῖται κατὰ δίεσιν ἢ ὕψεσιν εἰς 6, καὶ 6, ἀλλ' ὁ μεταξὺ τούτων 12, διαιρεῖται ἀόριστως εἰς 7, καὶ 5· εἰς 8, καὶ 4· εἰς 9, καὶ 3. 3) Ὁ ἐλάσσων τόνος Βου, πρὸς Πα, κατὰ δεύτερον λόγον, δὲν διαιρεῖται ἐξίσου· ἀλλ' ὁ μεταξὺ τούτων 9, διαιρεῖται εἰς 5, καὶ 4· εἰς 6, καὶ 3. 4) Ὁ ἐλάχιστος Γα, πρὸς Βου, κατὰ τρίτον λόγον, δὲν διαιρεῖται ἐξίσου· ἀλλ' ὁ μεταξὺ τούτων 7, διαιρεῖται εἰς 4, καὶ 3· οἱ τόνοι οὗτοι, ὡς ὄντες φυσικοὶ τόνοι τῆς διατονικῆς Κλίμακος, ὑποκείμενοι δὲ εἰς περιττὸν ἀριθμὸν δὲν δύνανται οὐδ' αὐτοὶ νὰ διαιρεθῶσιν ἐξίσου εἰς δύο ἴσα μέρη. Ἀλλὰ τὸ ἡμίτονον τούτων διαιρεῖται ἀόριστως κατὰ τεταρτημόριον 3, καὶ οὐχὶ τριτημόριον· διότι καὶ οἱ δύο εἰσὶ μικρότεροι τοῦ μεζονος. « Τὸν δὲ τόνον εἰς ἴσα τμήματα μὴ τέμνεσθαι φασὶν οἱ κανονικοὶ· μὴδὲ εἶναι κυρίως ἡμιτόνιον, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐλασσον, τὸ δὲ χρωματικὸν μεζον. Τὰ δὲ ἐλάσσον τμήματα τοῦ τόνου διέσεις ἐκάλουν, μὴ δύνασθαι δὲ τμηθῆναι μὴδὲ τὸ ἡμιτόνιον οἱ μουσικοὶ οἷον τέμνεσθαι χρόνται δὲ τῇ αἰσθήσει κριτηρίῳ ἄλλων οὕτως ». Βαρχεῖος ὁ Γέρων. Περὶ Συμφωνίας, ἐσαφ. 31· ἴδε Ἐλασσον).

ΣΗΜ. Μουσικοὶ τινες, τῶν κατὰ φαντασίαν, πρέπει νὰ περιορίσωσι τὰς ἐπὶ τῶν φυσικῶν διαιρέσεων τῶν τόνων καινοτομίας καὶ τὰς ἐαυτῶν σαθεὰς ἰδέας, καὶ νὰ μὴ προσάπτωσι εἰς τοὺς ὀρισμένους ἀριθμοὺς αὐτῶν, καθὼς τὸν ἡμιτόνον ἢ δωδεκατημόριον τόνον μεζονα 12, εἰς 14, καθὼς τὸν ἐπόγδοον τόνον ἐλάσσονα 9, εἰς 8, καὶ τὸν κατὰ λείμμα ἡμίτονον τόνον ἐλάχιστον 7, εἰς 6· διότι ἡ εἰς ἐξίσου ἴσα μέρη διαιρέσις τοῦ δωδεκατημορίου μεζονος τόνου 12, εἰς 6, καὶ 6, λογίζεται διαίρεσις παθητικῇ κατὰ πλῆξιν φωνῆς ὕψεως ἡ διέσεως, καὶ οὐχὶ ὀριστικῇ εἰς παραγωγὴν φυσικοῦ ἐλάχιστου τόνου. Ἡ δὲ παραγωγὴ τῶν φυσικῶν τόνων τῆς διατονικῆς Κλίμακος, ἣτις ἐγένετο ἀπὸ τοὺς παλμοὺς τῶν δονήσεων, καὶ ἡ διαίρεσις αὐτῶν ἀπὸ τὴν φυσικὴν διαίρεσιν τῆς χορδῆς (ἐφ' ἧς καὶ ἐπειράθησαν οἱ παλμοὶ καὶ αἱ δονήσεις τῶν τόνων) ἐγένετο λέγω πρὸ ἀννημονεύτων αἰώνων ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς καὶ μαθηματικοὺς μουσικοὺς ἡμῶν προγόνους, οἷον Πυθαγόρας, Πλάτωνας, Εὐκλείδης, Ἀριστείδας, Ἀριστοφένους, Φιλοξένους, Βαρχεῖους, Πλουτάρχους, καὶ ἄλλους ἀναριθμήτους ἐπιστήμονας, φυσικοὺς καὶ μαθηματικοὺς μουσικοὺς Ἀρχαίους Ἑλλήνας. Ὅθεν περὶ τῶν ὀρισμένων ἀριθμῶν τῶν φυσικῶν τόνων τῆς διατονικῆς Κλίμακος καὶ τῆς φυσικῆς διαιρέσεως αὐτῶν, ἥτοι τοῦ μεζονος 12, τοῦ ἐλάσσονος 9, καὶ τοῦ ἐλάχιστου 7, δὲν γρειάζεται οὐδὲ μικρὰ παρεκτροπὴ, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΟΣΟΧΗ!

ΗΜΙΦΘΟΡΟΝ. Ἱερογλυφικόν τι σημεῖον τῆς Μουσικῆς ἐκ τῶν μεγάλων ὑποστάσεων τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, οὗ τὸ σημεῖον « Ἡμίφθορον »· ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσοῦ τῆς Παππαδικῆς· ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτοῦ φέρει μελωδικὴν γραμμὴν ἀόριστου καταλήξεως π.: χ:

πρὸς Μεμονητάς. § 398). ΗΧΑΔΗΝ. Όνομα τῆς βίβλου μεταφωτιστῆς γράμματος κορίτου καὶ ἀκαταλκίτου θεσμοῦ, ὁ λέγεται καὶ Δι. ἡμονητάστον, ἐπεριέχεται καὶ τὸ αὐτὸ εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦ Μεγάλου ἱεροῦ Παντοκράτορος. περιέχ.

[illegible]

ἔκταν βάσιμα τοῦ Κωνσταντίνου ἐπὶ τοῦ
 ὀνόματι τοῦ Κωνσταντίνου ἀνακτα-
 ῖν τὸν τόπον σου, ἡ γὰρ

[illegible][illegible][illegible][illegible]

...καὶ τὰτα παρακαλῆται, ἡ δὲ
...τοῦ δοξαρίου τοῦ αὐτοῦ Πονηρίου. οὖν
...καὶ ὡς ἔχει καὶ εἰς τὸ ἄρθρον, κύριος. Ἡ δὲ
...ἀδελφαί μου τὰς πηγὰς τῶν λαχρῶν,

...ἡ παραγωγὴ τῆς μελιώδους αἰθέρας τῆς ἐξω φθορᾶς ταύτης. — οὐ, γίνεταί ἐκ τῆς κατὰ λείψαν τῶνικας
φθορᾶς τοῦ ἐσω θεματίου — οὐ, ἡ δὲ τῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶναι ὁ φυσικὸς ἐλαχίστος τῶν 7. οὖν καὶ τὸ
σημείον τῆς φθορᾶς λαμβάνει τὸ ἐλαττωθὲν μέρος τοῦ τῶν 7.

Ἡ ΠΑΡΘΕΝΟΣ σημείων. Σημείον εἰμῆτερος μακροκεφαλῆς. 2) Εἰρηολογικὸς πρὸς ἄλλους Κωνσταντῶν Τραπεζίου
ἴ. ἡ/ου, Πένος ἐναρμόνιον. 3) Πρὸς ἄλλους τῆς Καθολικῆς Τραπεζίου. 4) Μόνη τὰ τεχνολογικὰ ὑπερβ-
σμων, ἡ/ου καὶ τοῖς Κλάδοις τοῦ Φρουρίου ἡ Τρίτου ἡ/ου, ἐπὶ οὗτος τῆν δόκτικὴν μαρτυρίαν τοῦ κυρίου
ἡ/ου αὐτοῦ, ἡ/ου τοῦ 1. ἡ/ου (ἀδελφῶν τοῦτο εἰς τοὺς Κλάδους). 5) Κλάδος τῆς σηματοδοτικῆς τῆς Εἰ-
κασίας τῆς ἡ/ου. ἐκ τῆς διακρίσεως τῶν ἡ/ου ἰσθμῶν τοῦ δαμασκηνίου, ὁ λέγεται « Ἡράκλει-
ος ». Καὶ ἐπὶ τῆς τῆς Παρθένου τοῦ Παλαιοῦ Α', ἐπὶ δὲ τὸ βαρὺ, Ἡράκλειος τοῦ Τρίτου ἡ/ου.
Τοῦτο διακρίνεται ἀπὸ τὸ Προκεχάσθαι, ἡ/ου ἀπὸ τοῦ ἐπὶ κεφαλῇς ποτισθέντος ὑπερβαλίου διφθόγγου

Ἡ ΠΑΡΘΕΝΟΣ σημείων. Σημείον εἰμῆτερος μακροκεφαλῆς. 2) Εἰρηολογικὸς πρὸς ἄλλους Κωνσταντῶν Τραπεζίου
ἴ. ἡ/ου, Πένος ἐναρμόνιον. 3) Πρὸς ἄλλους τῆς Καθολικῆς Τραπεζίου. 4) Μόνη τὰ τεχνολογικὰ ὑπερβ-
σμων, ἡ/ου καὶ τοῖς Κλάδοις τοῦ Φρουρίου ἡ Τρίτου ἡ/ου, ἐπὶ οὗτος τῆν δόκτικὴν μαρτυρίαν τοῦ κυρίου
ἡ/ου αὐτοῦ, ἡ/ου τοῦ 1. ἡ/ου (ἀδελφῶν τοῦτο εἰς τοὺς Κλάδους). 5) Κλάδος τῆς σηματοδοτικῆς τῆς Εἰ-
κασίας τῆς ἡ/ου. ἐκ τῆς διακρίσεως τῶν ἡ/ου ἰσθμῶν τοῦ δαμασκηνίου, ὁ λέγεται « Ἡράκλει-
ος ». Καὶ ἐπὶ τῆς τῆς Παρθένου τοῦ Παλαιοῦ Α', ἐπὶ δὲ τὸ βαρὺ, Ἡράκλειος τοῦ Τρίτου ἡ/ου.
Τοῦτο διακρίνεται ἀπὸ τὸ Προκεχάσθαι, ἡ/ου ἀπὸ τοῦ ἐπὶ κεφαλῇς ποτισθέντος ὑπερβαλίου διφθόγγου

ΠΡΕΜΙΑ. Μουσικὸς τῆς καννὴν τῆς βυβλικῆς χειρῶν. 2) Ἰσθμὸς τοῦ γρονικῶν τοῦτο τῆς κατὰ δὲ
συν βαρύνοντος τοῦ διακοκύνοντος ὑπόρου ἐπὶ τῶν κενῶν γρόνων τῆς οὐρανῆς, τῆς οὐρανῆς, καὶ
ἀνερ πορροῦς ἄλλου. ὡς τὸ πάλιν ἐπὶ τῶν τυμάνων, καὶ ἡ χεῖρ ἐπὶ τοῦ γόνυτος, ἡ/ου κρᾶται εἰς
σταθμὸν τῆς κρᾶσεως τῶν, ὅσον γρόνων ἀνακτῆται ὁ φῶρος.

Ἡ ΠΑΡΘΕΝΟΣ σημείων. Σημείον εἰμῆτερος μακροκεφαλῆς. 2) Εἰρηολογικὸς πρὸς ἄλλους Κωνσταντῶν Τραπεζίου
ἴ. ἡ/ου, Πένος ἐναρμόνιον. 3) Πρὸς ἄλλους τῆς Καθολικῆς Τραπεζίου. 4) Μόνη τὰ τεχνολογικὰ ὑπερβ-
σμων, ἡ/ου καὶ τοῖς Κλάδοις τοῦ Φρουρίου ἡ Τρίτου ἡ/ου, ἐπὶ οὗτος τῆν δόκτικὴν μαρτυρίαν τοῦ κυρίου
ἡ/ου αὐτοῦ, ἡ/ου τοῦ 1. ἡ/ου (ἀδελφῶν τοῦτο εἰς τοὺς Κλάδους). 5) Κλάδος τῆς σηματοδοτικῆς τῆς Εἰ-
κασίας τῆς ἡ/ου. ἐκ τῆς διακρίσεως τῶν ἡ/ου ἰσθμῶν τοῦ δαμασκηνίου, ὁ λέγεται « Ἡράκλει-
ος ». Καὶ ἐπὶ τῆς τῆς Παρθένου τοῦ Παλαιοῦ Α', ἐπὶ δὲ τὸ βαρὺ, Ἡράκλειος τοῦ Τρίτου ἡ/ου.
Τοῦτο διακρίνεται ἀπὸ τὸ Προκεχάσθαι, ἡ/ου ἀπὸ τοῦ ἐπὶ κεφαλῇς ποτισθέντος ὑπερβαλίου διφθόγγου

①, θ. θησα. Το ὄρεον σπυρίγειον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀναφέρεται. 2) Ὁ ἀσθενήσας σπυρίγειος, ἀπὸ τοῦ ἐνὶ τῷ ὄρει τοῦ ὕψους τοῦ ὕψους καὶ ποσὺν τῶν ὑπερβαλλόντων ὑπερβαλλόντων ὑπερβαλλόντων. 3) Ὁ παρὶς, φῶν θ., σπυρίγος θ., ὁδὸν θ. καὶ. 4) Χαρακτὴρ ποσότητος ὁτι

[illegible]

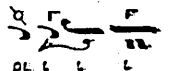
Θεὸς ὡς καὶ ἐν ᾧ πάντα τὰ ἔμψυμα ἐκείνη ἐκείνη
 (The Euphrosynon Katakata)

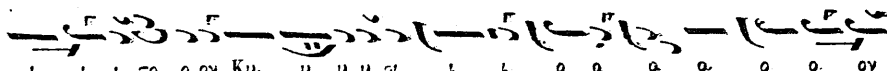
0. [6] *Επιδείκναι τὴν ἀπορία τοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπορία*

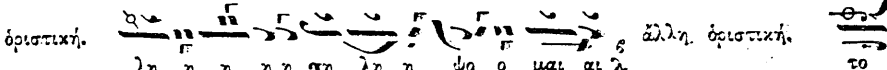
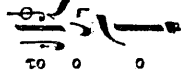
τῇν εὐλόγησιν τῶν Ἄρτων. 2) Μάθημά τι χαρμόσυτον, Μικτὸν ἐκ Μαθηματαρίου εἶδους καὶ Κρατηματαρίου, πολλόμενον πανηγυρικῶς ἐν τῇ Ἀρτοκλασίᾳ, εἰς Ὀκτάτηνον δίχορον, κατὰ τὸ εἶδος τῆς Συμφωνίας, μᾶλλον δὲ τῆς Ἀντιστροφῆς· ἐπειδὴ ὁθεν ἀρχεται ὁ ἦχος καὶ ὁ χορὸς ἐκεῖ καὶ παύει.

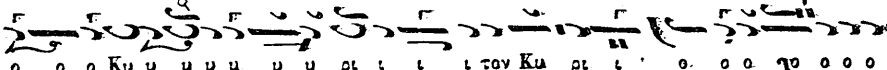
ΘΕΣΙΣ. Ρυθμικὸς τις κανὼν τῆς Μετρικῆς, ὃν μεταχειρίζονται οἱ ποιηταὶ εἰς τοὺς πόδας τῶν στίχων, καὶ παριστῶσι αὐτὴν διὰ τῆς μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τε τα, ἡ τ' ἀνάπαλιν, ὅταν ὁ στίχος ἀρχεται ἀπὸ ἀρσιν τα τε, κτλ. 2) Ἡ πρώτη καὶ κυριωτέρα αἰτία τοῦ ρυθμοῦ, ἣτις ὁδηγεῖ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ μέλους στίχων τινῶν, οἱ ὅποιοι βαδίζουσι κατὰ τὴν ἀγωγὴν μετὸν διπλοῦν χρόνον· ὡς εἰς τὴν μεγάλην Δοξολογίαν, ὁ στίχος α Δόξα σοι τῷ δείξαντι τὸ φῶς, Κύριε Βασιλεῦ, Κύριε ὁ Θεός· καὶ ἄλλων παρομοίων στίχων, ὧν ἡ ἐναρξὶς καὶ ἡ ἀπαγγελία τοῦ μέλους αὐτῶν εἶναι. Θέσις ὅπως καὶ ὁ στίχος α Ὑμνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, Εὐλογητὸς εἰ Κύριε. Ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, Παράτεινον τὸ ἑλεός· καὶ ἄλλων παρομοίων στίχων, ὧν ἡ ἐναρξὶς καὶ ἡ ἀπαγγελία τοῦ μέλους αὐτῶν εἶναι Ἄρισ· Καθὼς καὶ εἰς τὰς Καταβασίας τῆς Κυριακῆς τοῦ Τυρλοῦ, ὁ μὲν στίχος τῆς Θ'. ὡδῆς α Τῷ Σωτῆρι Θεῷ· ὁ στίχος Δ'. ὡδῆς α Εἰσακτικὰ τὴν ἀκοήν· ὁ στίχος τῆς Θ'. ὡδῆς α Σὲ τὴν ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον, εἶναι Θέσις. Αἱ δὲ λοιπαὶ ὥδαι, α Δυνάμει τοῦ Σταυροῦ σου Χριστέ, Ὁρθρίζοντες βοῶμεν σοι Κύριε, Ἐκύκλωσέ με Ἄβυσσος, Ὁ ἐν Καμίνῳ πυρὸς, Τὸν ἐκ πατρὸς πρὸ αἰώνων, εἶναι Ἄρισ. Καθὼς καὶ ἄλλαι ὥδαι πολλῶν Καταβασίων ὧν ἡ κίνησις καὶ ἡ ἐναρξὶς τῆς ἀπαγγελίας τοῦ μέλους αὐτῶν εἶναι Θέσις. Καθὼς καὶ τὸ Ἀργὸν μέλος τῶν ψαλμῶν α Ἰνα τί ἐφρίξαζ ἐθνη καὶ λαοί, (ψαλ. 2)· Κύριε τί ἐπληθύνθησαν (ψαλμ. 3)· εἶναι Θέσις. Ὅπως καὶ ἡ ἐναρξὶς τῆς ἀπαγγελίας τοῦ μέλους τοῦ Α'. ψαλμοῦ α Μακάριος ἀνὴρ· εἶναι Ἄρισ. Ὅπως ἡ κίνησις καὶ ἡ ἐναρξὶς τοῦ μέλους τοῦ Α'. στίχου τοῦ Πολυελέου ψαλμοῦ α Ἐπὶ τὸν Ποταμὸν Βαβυλῶνος (ψαλμ. 136) εἶναι Ἄρισ. Ἡ δὲ ἐναρξὶς καὶ κίνησις τοῦ μέλους τοῦ Α'. στίχου, καὶ ἄλλων παρομοίων, τοῦ Πολυελέου ψαλμοῦ, α Δούλοι Κυρίου· Αἰνεῖται τὸ ὄνομα Κυρίου, (ψαλ. 134)· εἶναι Θέσις. 3) Θέσις χρονικὴ, ἡ κάτω φορὰ τοῦ κινουμένου σώματος, ἣτις ἐστὶ τὸ ἀντίθετον τῆς Ἀρσεως. α Ἄρισ μὲν οὖν ἐστὶ φορὰ μέρους Σώματος ἐπὶ τὰ ἄνω. Θέσις δὲ ἐπὶ τὰ κάτω τ' αὐτοῦ μέρους. α Ἀριστείδης Κουϊντιλιανός. 4) Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ μουσικοῦ χρόνου. 5) Ἡ μακρὰ θέσις, ἣτις διακρίνεται ἀπὸ τὰς ὑποστάσεις τῆς χρονικῆς ποιότητος, τοῦ βραδέος ἢ ἀργοῦ, τ, τῆς μουσικῆς περισπωμένης ἢ κλάσματος υ, καὶ τῆς ἀπλῆς, -, ὡς —, —, —.

6) Ἡ βραχεὶα θέσις, ἣτις διακρίνεται ἀπὸ τοὺς κοινούς χρόνους τῶν ἀπλῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος, ὡς —, —, —, κτλ. 7) Θέσις μουσικὴ ἢ μελωδική, ὁιαδήποτε ὀριστικὴ καὶ ἀόριστος· περικοπὴ Παρακλητικῆς τινος γραμμῆς, α Θέσις λέγεται ἡ τῶν σημάτων ἑνωσις, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ μέλος. Καθὼς γὰρ ἐν τῇ Γραμματικῇ τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων ἑνωσις συλλαβισθεῖσα ἀποτελεῖ τὸν λόγον, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ σημάδια τῶν φωνῶν ἐνοῦνται ἐπιστημόνως καὶ ἀποτελοῦσι τὸ μέλος,

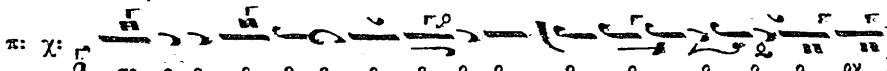
καὶ λέγεται τὸ τοιοῦτον Θέσις, (Μανουὴλ ὁ Χρυσάφης)· ὁθεν θέσις ὀριστικὴ. π: χ:

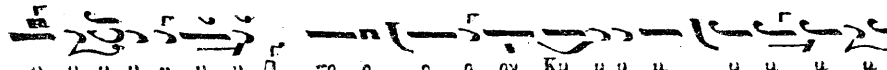
 ἄλλη

ὀριστικὴ. ἄλλη ὀριστικὴ.

καὶ ἄλλαι ἅπειροι θέσις ὀριστικαὶ τῶν διαφόρων Ἦχων καὶ Κλάδων. Θέσις ἀόριστος κατὰ παρακλητικὴν.

π: χ:

κτλ. Ἄλλη ἀόριστος κατὰ Προήχσιν π: χ:

π q Οι οι

Θέσις Εἰρμολογική
οι q

κατὰ τὸ ἀπλοῦν εἶδος π q Ε σω σε λα ον θαυ μα τουρ γον δε σπο ο της q

Θέσις Εἰρμολογική κατὰ τὸ Μικτόν εἶδος. π q Ε ε σω σε ε λα α α ο ον θα α

Θέσις Στιχηραρική κατὰ τὸ Σύντομον εἶδος q α αυ μα α του ουρ γω ων δε ε σπο ο ο της q

π q Ο δι α α σε θε ο πα τω ωρ Προ φη η η τη ης Δα α α βιδ q

Θέσις Στιχηραρική κατὰ τὸ Ἀργὸν εἶδος q π Ο ο δι α α σε ε λε ε ε ε θε ο

πα α α α α α τω ω ωρ Προ φη η η η η η τη η η ης Δα α α α βιδ.

Καὶ Θέσις μὲν μελωδικὴ ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΗ, ἡ καταλήγουσα τὸ θέμα εἰς τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν τοῦ ἔχου· ὡς ὁ προφοδικὸς στίχος τῆς Τρίτης Ὑρας α Κύριε ὁ τὸ Πανάγιόν σου Πνεῦμα ἐν τῇ τρίτῃ ὥρᾳ τοῖς Ἀποστόλοις σου καταπέμφας· καὶ ὡς τὸ Μέγιστον ἐγκώμιον τῆς Παναγίας α Ἄνωθεν οἱ Προφῆται σὲ προκατήγγειλαν Κόρη. Καὶ θέσις δὲ μελωδικὴ ΑΚΑΤΑΛΗΚΤΟΣ, ἡ καταλήγουσα τὸ θέμα τοῦ Ἦχου εἰς ἄλλην μαρτυρίαν, κατὰ Μέσον ἢ Παράμεσον ἦχον· ὡς ὁ Προφοδικὸς στίχος τῆς ἐννάτης Ὑρας α Ὁ ἐν τῇ ἐννάτῃ ὥρᾳ δι' ἡμᾶς σαρκὶ τοῦ θανάτου γευσάμενος· καὶ ὡς τὸ ἐγκώμιον α Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερεῶν (τὸ Ἀργόν) τοῦ ὁποίου ἡ λήγουσα δὲν ἔχει κατάληξιν οἰκίαν, Καὶ τὸ τοιοῦτον θέμα λέγεται ἀπὸ τούτους μουσικοὺς «ΑΚΑΤΑΛΗΚΤΟΝ».

ΘΕΩΡΙΑ. Τὸ ἐκ τῶν δύο ἰσχυρῶν μέσων τῆς Μουσικῆς ἐν. 2) Τὸ δυνατόν μέσον τοῦ μουσικοῦ εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃ τοὺς κανόνας τῆς Μουσικῆς, ἥτοι τὰ γενικὰ καὶ μερικὰ προτόντα τῆς μελοποιίας, τὸν τρόπον τῆς βαφφίδας, καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν σχέσιν τῆς πράξεως· διότι ἡ θεωρία εἰς τὸν μουσικὸν δὲν εἶν' ἄλλο, παρὰ ἡ γνώσις τῶν κανόνων. 3) Ἡ γνώσις τῆς ὕλης τῆς μουσικῆς, καὶ ἡ ὁλόκλησις τοῦ ὁλοῦντος αὐτῆς Μουσικοῦ. «Καὶ θεωρητικὴ μὲν εἶναι ἡ γνώσις τῆς ὕλης τῆς μουσικῆς, δηλαδὴ τὸ νὰ γνωρίσῃ τις τὰς διαφόρους σχέσεις τοῦτε Βαρέος πρὸς τὸ ὀξύ (οἱ ὧν γνωρίζεται τὸ ποσὸν τοῦ μέλους) καὶ τοῦ ταχέως πρὸς τὸ βραδύ, μετὰ τοῦ τρόπου τῆς ἐξαγωγῆς τῶν φθογῶν (οἱ ὧν γνωρίζεται τὸ ποιὸν τοῦ μέλους), καὶ ἡ γνώσις τῆς δυνάμεως, ἥτις δίδεται εἰς τοὺς χαρακτῆρας διὰ νὰ γραφῇ τὸ μέλος». (Χρύσανθος Προύσης. Θεωρητικὸν Μέγα. § 9). 4) Θεωρία, ἡ ἀκριβὴς ἐρευνᾶ τοῦ σκοποῦ ἐπὶ τοῦ σκοπούμενου, καὶ ἡ τοῦ νοδὸς ὀρθὴ σκέψις. 5) Τὸ ἀλληλένδετον καὶ ἀχώριστον ὄργανον τῆς πράξεως· ἀλληλένδετον, διότι διορίζεται σφραγίς καὶ ἀσφάλεια εἰς τὴν πράξιν· καθὼς καὶ πράξις γίνεται ὁδηγὸς εἰς τὴν θεωρίαν. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν προηγείται ἡ μία τῆς ἄλλης. Ἀλλὰ καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη συνδέονται εἰς τὴν μεταξύ των βοήθειαν καὶ συνέργειαν, καὶ δὲν προτιμᾶται ἡ μία τῆς ἄλλης. Ὅτι εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς μουσικῆς, προηγητέα μὲν ἡ πράξις τῆς θεωρίας, ἀλλ' ἔστι κατὰ δεύτερον λόγον, διότι ὑπερτερεῖται ἡ θεωρία. Προηγητέα δὲ ἡ θεωρία τῆς πράξεως, ἀλλ' ἔστι κατὰ δεύτερον λόγον, διότι ὑπερτερεῖται ἡ πράξις.

« Τὴν δὲ Θεωρίαν δεῖ συνδεῖσθαι καὶ συσφίγγεσθαι τῇ πράξει, καὶ μηδὲν τῇ μίαν προτιμᾶσθαι τῆς ἄλλης »· (Γρηγόριος ὁ Θεολόγος).

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΝ. Βιβλίον τί κανονικὸν τῆς Μουσικῆς, εἰς δ' ἐμπεριέχονται οἱ κανόνες τῆς πράξεως καὶ τῆς Θεωρίας κατὰ τὸ Τυπικὸν καὶ Τεχνολογικόν, καὶ ἐν γένει τῆς Μελοποιίας. 2) Θεωρητικὸν δ' ἐπιγράφεται « Περὶ Εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς Βαρχείου τοῦ Γέροντος »· εἰς δ' ἐμπεριέχονται οἱ χαρακτῆρες τῆς Ποσότητος, τῆς Ποιότητος, τῆς Ἀγωγῆς κτλ. διὰ τῶν Κεφαλαιῶν καὶ μικρῶν στοιχείων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου· ὁρισμοὶ ἐξίερονται περὶ Μελοποιίας, καὶ τοῦ Μουσικοῦ τονισμοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, καὶ τὰ Συστήματα τῶν Ἦχων, καὶ τὰ παραδείγματα τῶν τῆς Μουσικῆς Κανόνων δι' Εὐρωπαϊκῶν μουσικῶν χαρακτῆρων 3) Ὁ ἐπιγράφεται « Κανόνιον ἢ Γραμματικὴ τῆς Μουσικῆς, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κοσμᾶ τοῦ Μελοδοῦ » γεγραμμένη ἐπὶ Μερβάνων κατ' ἐρωταπόκρισιν ἀνέκδ. 4) Ὁ ἐπιγράφεται « Μανουὴλ » τοῦ Βρουενίου »· ἐν ᾧ πραγματεύεται περὶ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, περὶ τῆς καταμετρήσεως τῶν φθόγων τῶν Συστημάτων τῶν Κυρίων καὶ Πλαγίων ἤχων, περιέχον καὶ παραλληλισμὸν τῶν χορδῶν καὶ τόνων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑκκλησι. μουσ. μετὰ τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῆς Ἀρχαίας Ἑλλην. μουσικῆς, δι' ἐντέχνου Σφαιρικοῦ Σχεδίου. ἐξ ὧν δὲ τῶν περὶ Μουσικῆς Θεωρίας συγγραμμάτων ἀριστον ἐστὶ τὸ τοῦ Μανουὴλ Βρουενίου Περὶ Μουσικῆς Σύγγραμμα· δι' οὗ ἴσως (ὡς λέγει Συγγραφεὺς τις) εἶναι δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ ἡ τῶν Παλαιῶν Ἑλλήνων Μουσικὴ. 5) Ὁ ἐπιγράφεται « Ἰωάννου Ἱερῆως τοῦ Πλουσιαινοῦ (καὶ Κουκουμᾶ) »· ἐν ᾧ πραγματεύεται περὶ μουσικῶν Σημείων, Ἦχων, καὶ περὶ Μετροφωνίας, δι' ἐντέχνου Τροχοῦ, ὃς καλεῖται « Η ΣΟΦΟΤΑΤΗ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ »· (ἀνέκδ.). 6) Ὁ ἐπιγράφεται « Ἰωάννου Μαῖστορος τοῦ Κουκουζέλη »· εἰς δ' ἐπιγράφεται περὶ τοῦ μικροῦ καὶ μεγίστου Τροχοῦ, περὶ τῆς πλαγίας καὶ ὀρθῆς Πτώσεως, περὶ τῆς ἀντιστοιχίσεως τῶν ὀνομάτων τῶν ὀκτῶ Ἦχων τῶν καθ' ἡμᾶς μετὰ τῶν Ἀρχαίων, περὶ τῶν κυρίων καὶ ἐπιθέτων ὀνομάτων τῶν ἀφῶνων καὶ Μεγάλων Ἱερογλυφικῶν σημάδιων, καὶ ὧν τῶν λοιπῶν τῆς ποσότητος καὶ τῆς ποιότητος Σηματοφώνων, καὶ τῶν ἐντελῶν καὶ ἀτελῶν τῆς Μουσικῆς μελοδικῶν θέσεων, εἰς δ' συνάπτει μίαν Ραψοδίαν εἰς μέγα τι Σῦστημα, ἣν ὀνομάζει « Μέγα Ἴσον τῆς Ναπηδικῆς », καὶ περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν ὀκτῶ Ἦχων, καὶ τὰ ἐσω καὶ ἔξω, λεγόμενα Συστήματα τῶν Ἦχων, ἅπερ διακρίνονται ἀπὸ τὰς σχετικὰς ἀπλᾶς, καὶ μάλιστα μαρτυρίας τῶν Τριῶν Γενῶν, κατὰ μίμησιν τοῦ Κανονίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κοσμᾶ τοῦ Μελοδοῦ (Ἀνέκδ.). 7) Ὁ ἐπιγράφεται « Ἰωάννου τοῦ Κλαδᾶ »· ἐν ᾧ πραγματεύεται περὶ Μετροφωνίας, περὶ τῶν τῆς Μουσικῆς Σημείων, καὶ περὶ Ἦχων. 8) Ὁ ἐπιγράφεται « Μανουὴλ τοῦ Χρυσάφου »· εἰς δ' ἐπιγράφεται περὶ τῶν τῆς Μουσικῆς χαρακτῆρων, περὶ Ἦχων, περὶ Φθορῶν, καὶ περὶ τῶν Μελοδικῶν τῆς Μουσικῆς θέσεων· (Ἀνέκδ.). 9) Ὁ ἐπιγράφεται « Δημητρίου Καντεμῆρη »· εἰς δ' ἐπιγράφεται φυσικῶς, περὶ τῶν ξενικῶν ἢ ἐξωτερικῶν, τῶν Ὀθωμανῶν τῆς Μουσ. Κλάδων, περὶ τόνων, χορδῶν, κυρίως δὲ περὶ τοῦ Συστήματος τοῦ Τροχοῦ· ἐστὶ δὲ τοῦτο γεγραμμένον Ἀραβοπερσιστὶ, μέρος τοῦ ὁποίου μετεφράσθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους· (Ἀνέκδ.). 10) Ὁ ἐπιγράφεται « Ἐγχειρίδιον περὶ Μουσικῆς Ἑκκλησιαστικῆς τε καὶ Ἐξωτερικῆς, Κυρίλλου Ἀρχιεπισκόπου Τήνου »· ἐν ᾧ πραγματεύεται περὶ τῶν τῆς Μουσικῆς χαρακτῆρων, περὶ Ἦχων, περὶ Φθορῶν, καὶ περὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Κλάδων, ἥτοι τῶν Ὀθωμανῶν Μακαμίων· (Ἀνέκδ.). 11) Ὁ ἐπιγράφεται « Σχεδιάσμα περὶ Μουσικῆς Ἰδιαιτέρον Ἑκκλησιαστικῆς, Βασιλείου Στεφανίδου τοῦ Βυζαντίου, τοῦ ἐκ διαφόρων ἐπιστήμων Ἀκαδημίων, Ἰατροφίλοσόφου, » κτλ. ἐν ᾧ πραγματεύεται φυσικῶς, μαθηματικῶς, καὶ ἐπιστημονικῶς, περὶ τόνων καὶ τῶν Συμφωνιῶν αὐτῶν, περὶ τῶν ἁρμονικῶν Συμφωνιῶν, περὶ διαιρέσεως τῶν Συστημάτων, περὶ τῶν κοινῶν Τετραχόρδων καὶ τῶν μαρτυριῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλην. μουσ. περὶ Ἦχων, περὶ Φθορῶν, μάλιστα δὲ περὶ τοῦ Μεταχρῶ. Περὶ τῶν Ἱερογλυφικῶν μεγάλων Σηματοφώνων, καὶ περὶ ἐκτάσεως τῶν μουσικῶν θέσεων τῶν ἐντελῶν καὶ ἀτελῶν Παρακλητικῶν γραμμῶν, περὶ τοῦ ὕψους τῆς Μεγάλης Ἑκκλησίας, καὶ περὶ τῶν τριῶν τῆς Μουσικῆς Γενῶν, μὲ ἓνα πίνακα ἐν τῇ τέλει ἐπὶ τοῦ ὁποίου παριστᾶ τὰ κατὰ παραπομπὴν Ἀλγεβρικὰ σχήματα τῶν Συστημάτων, καὶ τὴν φυσικὴν διαιρέσιν τῆς γενικῆς χορδῆς διὰ τοὺς ἀριθμητικοὺς καὶ ἁρμονικοὺς τόνους τῶν τριῶν Γενῶν. Συνεργῆς ἐν τῷ Νεοχωρίῳ τοῦ Καταστῆνου ἐν ἔτει αὐτῷ. (ἀνέκδ.) 12) Ὁ ἐπιγράφεται « Θεωρητικὸν Μέγα τῆς Μουσ., Χρυσάνθου Ἀρχιεπισκόπου Αὐρόραχίου τοῦ ἐκ Μαδύτων (ὅστις ἐτελεύτησε Ἀρχιεπίσκοπος Προύσης) ἐκδοθὲν ἐν Τεργεστη τῇ 1832. Τὸ λαμπρὸν Σύγγραμμα τὸ Φυσικομαθηματικὸν Μέγα Θεωρητικὸν τῆς Μουσικῆς » διαίρεται εἰς δύο, οὗ τὸ Α'. μέρος ἐξημενεὶ τὸ Ποσὸν καὶ Ποιόν, περὶ Διαστημάτων, περὶ Συμφωνίας, τὰ Συστήματα τοῦ Τρο-

χοῦ καὶ τοῦ Διὰ πασῶν, περὶ Τριφωνίας καὶ ἄλλων Συστημάτων μετὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν μαρτυριῶν τῆς Σοφοτάτης Παραλλαγῆς Ἰωάννου Ἱερέως τοῦ Πλουσιαδινοῦ, περὶ τῶν Ἐγγρόνων καὶ Ἀγρόνων ὑποστάσεων, περὶ Μαρτυριῶν τῶν Τριῶν Γενῶν, περὶ διαφορᾶς Ἐκδογῆς τῶν φθόγγων τῶν χαρακτήρων, περὶ Ῥυθμοῦ, περὶ Χρόνων, περὶ Ποδῶν, περὶ Μέτρων, περὶ Ῥυθμῶν, περὶ καταλλαγῆς τῶν Ὀθωμανικῶν Ῥυθμῶν, περὶ Ἐμφάσεως ρυθμικῆς, περὶ Τρόπων τῶν ρυθμῶν, περὶ Μεταβολῆς ἐν ρυθμοῖς, περὶ Ῥυθμοποιίας, περὶ Χειρονομίας, περὶ τῶν κατὰ Μουσικὴν Γενῶν, περὶ Ἠμιτόνων, περὶ Χροῶν (ἴτοι Κλάδων), περὶ Ἦχου, περὶ τῶν ὀκτὼ Ἦχων κατὰ Μανουὴλ τὸν Βρυέννιον, περὶ τῶν ὀκτὼ Ἦχων κατὰ τοὺς ψαλμοφδοῦς, περὶ Ἀππλημάτων, περὶ Μεταθέσεως ἢ Φθορῶν, περὶ Μελοποιίας, καὶ τοῦ μελίξιν τὰς ψαλμοφδοῖας κατὰ τοὺς Παλαιούς καὶ τὸν τωρινὸν τρόπον τοῦ μελίξιν, περὶ Μουσικῶν ὀργάνων, περὶ Διαθέσεως τῶν ἀκρουόμενων τῆς Μουσικῆς, περὶ Χρήσεως τῆς Μουσικῆς, περὶ Ἀρμονίας, κατὰ τὴν ἐκ τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος ἐξήγησιν. εἰς τὴν Νέαν τῆς Μουσικῆς Μέθοδον, εἰς Βιβλία πέντε, κατὰ τὸν πίνακα τῶν ἐμπεριεχομένων ὁρισμῶν τῶν Κεφαλαίων, μετὰ παραδείγματα ἄπειρα, καὶ μετὰ μαθηματικὰς πράξεις. Τὸ δὲ Β'. Μέρος ἐμπεριέχει Ἱστορικῶς καὶ Ἀρχαιολογικῶς ἀπὸ Ἑβραίων, Ἑλλήνων καὶ Βυζαντινῶν, τὴν Ἀφήγησιν περὶ Ἀρχῆς καὶ Προόδου τῆς Μουσικῆς, καὶ περὶ τοῦ πῶς Προσιτέον τῇ Μουσικῇ. Τοῦτο δὲ γέγονε κτῆμα τοῦ Παναγιώτου Γ. Πελοπίδου τοῦ Πελοποννησίου, ὅστις καὶ ἐξέδωκεν αὐτὸ ἐν Τεργέστη, καὶ εἰς τὸν ὅποιον χρεωστοῦμεν εὐγνωμοσύνην διὰ τὰς μεγάλας περιπετείας ἃς ὑπέστη ἐν τῇ ἐκδόσει τούτου, διὰ τὴν ὠφέλειαν ἡμῶν γεγόμενος θῆμα. Τοῦτο τὸ Μ. Θεωρητικὸν εἶναι ὦλη ἄφθοτος, ἐξ οὗ ἀφύονται, ὅσοι ἐπεχειρήσαν ἢ ἐπιχειρήσουσι περὶ Μουσικῆς Θεωρίας τῆς Ἑλλήν. Ἐκκλησ. Μουσικῆς Μουσικοὶ τοῦ Νέου Συστήματος. 13) Ἐγχειρίδιον αὐτοῦ ὃ ἐπιγράφεται «Εἰσαγωγή εἰς τὸ Θεωρητικὸν καὶ Πρακτικόν, παρὰ Χρυσάνθου τοῦ ἐκ Μαδύτου τύπ. ἐν Παρισίοις 1821». 14) Θεωρητικὸν Μεγάλον μετὰ σημειώσεως, καὶ ἕτερον Μικρὸν ἢ Ἐγχειρίδιον, ὃ ἐπιγράφεται «Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος» (ἀνέκδ.) 15) Ὁ ἐπιγράφεται «Κρηπὶς τοῦ Θεωρητικοῦ καὶ Πρακτικοῦ κατ' ἐρωταπόκρησιν, παρὰ Θεοδώρου Π. Φωκαέως»· εἰς ὃ ἐμπεριέχεται καὶ ἡ Ἀφήγησις περὶ ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς Μουσικ. τύπ. ἐν Κωνσταντινουπόλει 1842. 16) Ὁ ἐπιγράφεται «Μαργαρίτου Δροβιανίτου» τύπ. ἐν Κωνσταντινουπόλει 1851· ὃ ἐπιγράφεται «ὑπὸ Γεωργίου Λεσβίου» τύπ. ἐν Ἀθήναις, 1848· (τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ τοῦ Λεσβικοῦ Συστήματος)· ὃ ἐπιγράφεται «Ἀναστασίου τοῦ ἐκ Κοζάνης» τύπ. ἐν Ἀθήναις, 1851. 17) Ὁ ἐπιγράφεται «Θεωρητικὸν Στοιχειώδες τῆς Μουσ. κατὰ τὸν κανονισμὸν τῶν τριῶν Διδασκάλων τοῦ Νέου Συστήματος, Γρηγορίου Πρωτοφάτου, Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, καὶ Χρυσάνθου Προύσης. Περιέχον, τὴν Ἀνάλυσιν τῶν Μουσικῶν Κανόνων, τὴν γέννησιν τῶν τόνων, τὴν ἐφαρμογὴν τῶν Κλιμάκων, τὰς Διαίρεσεις τῶν Ἦχων, τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς Κλίμακος τοῦ Β'. Ἦχου, τὸ Ποσὸν καὶ Ποιόν, τὰ παραδείγματα τῆς Μελοποιίας τῆς Μετροφωνίας, καὶ τὰ Σημαδόφωνα τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, κτλ. ὑπὸ Κυριακοῦ Φιλοξένους τοῦ Ἐρεσιομάγνητος, τύπ. ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1859»· εἰς ὃ ἐμπεριέχεται σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ ἀνάλυσις τῶν ἐν αὐτῷ Ἱερογλυφικῶν μεγάλων Σημαδοφόνων μετ' ἐνὸς παραδείγματος, ἢ ἀνάλυσις τῶν ἀναγκασιτέρων Κανόνων τῆς Μουσικῆς, κυρίως τῆς Μελοποιίας τῶν Συμφωνιῶν, καὶ τὰ παραδείγματα τῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος καὶ τῆς ποιότητος, ἴτοι τῶν ἐγγρόνων καὶ ἀγρόνων ὑποστάσεων, κτλ.

ΟΡΗΝΩΔΙΑ. Μελωδία τις ὀλιθερά καὶ ὀδυρτικὴ, ἥτις κατὰ τοὺς χυδαίους, καλεῖται «Μοιρολόγι»· οὗ τὸ λυπηρὸν καὶ θρηνηδὲς ἦθος γίνεται φυσικῶς ἀπὸ τὸν ὑποδωριον ἢ Πλάγιον τοῦ Α'. Ἦχον, ὡς εἶναι καὶ τὸ Ἀργὸν Στιχηρικὸν μέλος αὐτοῦ πλ. Α'. ὅπερ χαρακτηρίζει τὸ θρηνηδὲς ἦθος· «Θρηνηδὸς εἰ σὺ, καὶ φιλοκίττημον ἄγαν». Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. (Ἰδε Ἐπιτάσιος Θρήνος).

I.

I, ι. Ἰῶτα. Τὸ ἔννατον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Τὸ τέταρτον φωνήεν τῶν ἑπτὰ φωνηέντων. 3) Ἡ τετάρτη προσφωδιακὴ φωνὴ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσ. 4) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου Δ, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Δι, τῆς Παραλλαγῆς τῆς Νέας Μεθόδου.

I, ι. Ἰῶτα. ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον, ἀντὶ τοῦ δέκα, τὸ δηλοῦν τὸ ὑπερβάτον μέτρον τῶν ὑπερβασίων

χαρακτήρων τῆς ποσότητος: 2) Ὡς τακτικόν, στίχος Γ., Ἑωθινὸν Γ. κτλ.

I. Ἰῶτα μεγάλον καὶ ἀπλοῦν. Σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Μέσης τῆς Ἀρχαίας Ἑλλην. μουσ. (ἡ ὁποία Μέση εἶναι τὸ τέλος μὲν τῆς Α' διὰ πασῶν, ἡ Ἀρχὴ δὲ τῆς Β')., ὁ συνεπεγράφετο τῷ πλαγίῳ Ἀζμβδα <, οὕτως I, ἢ οὕτως I <, ὅταν ἡ τάσις αὐτοῦ ἐθεωρεῖτο ἐπὶ τὴν βαρύτητα, ἐτίθετο δὲ τοῦτο τὸ ἀπλοῦν Ἰῶτα ἀνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως, ὡς σημεῖον ποσότητος, ὅπερ ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλλ. μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἦ ἀστικτὸν I, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς < I. Εἰδ' ἐστιγμένον Γ, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς

μακρὸς ἄρσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς < . Ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται κατὰ μὲν τὸ τέλος, εἰς τὸ Τετράρχορον τῶν Μέσων, κατὰ δὲ τὴν ἀρχὴν, εἰς τὸ Τετράρχορον τῶν Συνημμένων (ἴδε τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς Βασιλείου τοῦ Γέροντος, σελ. 78 καὶ 81. ἴδε καὶ τὰ κοινὰ Τετράρχορα τῶν Ἀρχαίων, εἰς τὸ περὶ Μουσικῆς Σχολίασμα Βασιλείου τοῦ Ἰατροφιλοσόφου § 52).

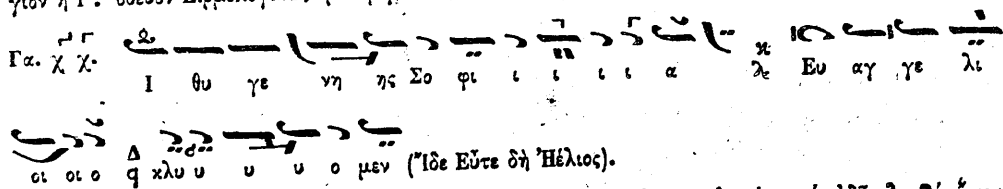
I. Ἰῶτα μεγάλον καὶ δεῦτερον. σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Νήτης Ὑπερβολίων τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. μουσ. ὁ συνεπεγράφετο τῷ δευτέρῳ πλαγίῳ Ἀζμβδα <, οὕτως I, ἢ οὕτως I <. ἐτίθετο δὲ τοῦτο τὸ δεῦτερον Ἰῶτα ἀνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως, ὡς σημεῖον ποσότητος ὅπερ ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλλ. μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Ἡ ἐπὶ τοῦ σημείου δεξιὰ, δηλοῦν τὴν ἐπὶ τὴν δεξιότητα καταμέτρησιν τοῦ φθόγγου αὐτοῦ. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἦ ἀστικτὸν Γ, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς ἄρσεως βραχείας, ὡς < I. Εἰδ' ἐστιγμένον Γ, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, ἄρσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς < . Ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται πάντοτε εἰς Τετράρχορον τῶν Ὑπερβολίων. (ἴδε τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς Σύγγραμμα Βασιλείου τοῦ Γέροντος, σελ. 78 καὶ 89).

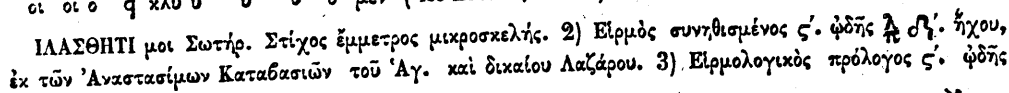
I. Ἰῶτα μικρὸν καὶ ἀπλοῦν. ῥυθμικὸν τι σημεῖον ἐλαχίστου χρόνου, ὑπερ παριστᾷ τὸ βραχὺ τῆς ἄρσεως ἢ χρόνον ἓνα ἀπλοῦν. ὅταν ὁ χρόνος γίνεται ἐν ἄρσει κατὰ τὸ σημεῖον, διὰ τὸ ὅποιον πλήττεται ἅπαξ τὸν ἀέρα, καὶ παριστῶμεν τὸ ἀπλοῦν τῆς χρονικῆς ἄρσεως, καὶ τὴν ὀλίγην διάρκειαν τῆς ἡρεμίας, καὶ ἔχει λόγον τὴν ἰσότητά, ὡς $\frac{1}{1}$.

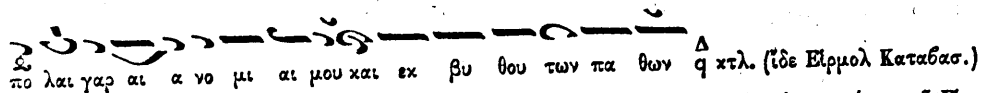
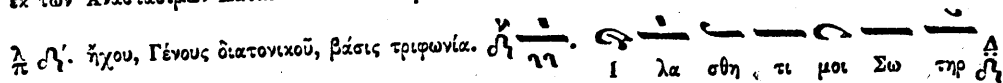
I. Ἰῶτα μικρὸν σύνθετον ἢ ἐστιγμένον. ῥυθμικὸν τι σημεῖον μακροῦ χρόνου, ὑπερ παριστᾷ τὸ μακρὸν τῆς ἄρσεως. ἢ χρόνους δύο, οἱ ὅποιοι, κατὰ τὸ διπλάσιον τοῦ βραχείας ποιοῦσι χρόνον μακρὸν ἓνα, διὰ τὸ ὅποιον πλήττεται τὸν ἀέρα ἢ ἅπαξ κατὰ τὸ μακρὸν 2, ἢ δις κατὰ τὸ βραχὺ 2, τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἰσοδύναμον παριστῶμεν τὸ διπλάσιον τῆς χρονικῆς ἄρσεως, καὶ τὴν πλείονα διάρκειαν τῆς ἡρεμίας· καὶ ἔχει λόγον τὸν διπλάσιον, ὡς $\frac{1}{2}$. ἐξισοῦνται οἱ χρόνοι οὔτοι μὲ τὸν καθ' ἡμᾶς κενὸν χρόνον τῆς ἀπλῆς 2.

I. Ἰῶτα μικρὸν σύνθετον ἐκ δύο στιγμῶν. ῥυθμικὸν τι σημεῖον μακροῦ χρόνου, ὅπερ παριστᾷ τὸ τρίτον μακρὸν τῆς ἄρσεως ἢ χρόνους τρεῖς, οἱ ὅποιοι κατὰ τὸ διπλάσιον τοῦ βραχείας ποιοῦσι χρόνον μακρὸν τριπλάσιον ἓνα, διὰ τὸ ὅποιον πλήττεται τρεῖς τὸν ἀέρα, κατὰ τὸ βραχὺ 3, καὶ παριστῶμεν τὸ τριπλάσιον τῆς χρονικῆς ἄρσεως, καὶ τὴν πλειοτέραν διάρκειαν τῆς ἡρεμίας· καὶ ἔχει λόγον τὸν ἡμιόλιον, ὡς $\frac{1}{3}$, ἐξισοῦνται οἱ χρόνοι οὔτοι μὲ τοὺς καθ' ἡμᾶς κενούς χρόνους τῆς διπλῆς 3.

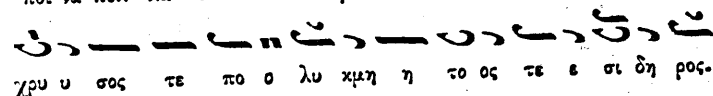
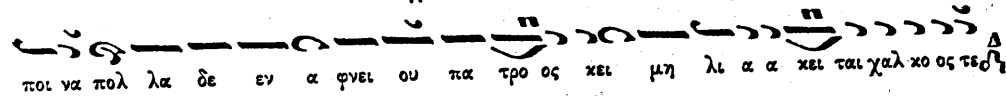
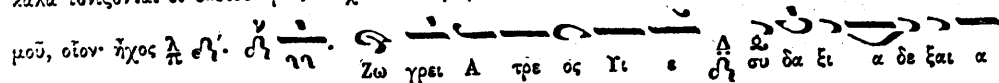
ΙΟΥΓΕΝΗΣ, Σοφία Εὐαγγελίου κλύομεν. Τὸ τῆς Λαμπροφύρου Ἀναστάσεως Προφικόν Προκείμενον τοῦ Ἡρωικοῦ ἢ ποιητικοῦ Εὐαγγελίου « Σοφία ὁρῇ ἀκούσωμεν τοῦ Ἀγίου Εὐαγγελίου » εἰς ἤχον Φρύγιον ἢ Γ'. ὁδεῦον Εἰρμολογικῶς μὲ τριφωνίαν, κατὰ τὸ μικτόν εἶδος· οὐ τὸ πρωτότυπον μέλος. ἦ.

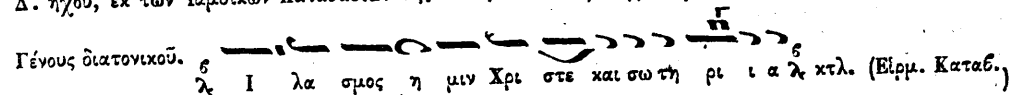
ΙΛΑΣΘΗΤΙ μοι Σωτήρ. Στίχος ἑμμετρος μικροσκέλης. 2) Εἰρμός συνηθισμένος ζ'. ψῶδης ἦχου, ἐκ τῶν Ἀναστασιμῶν Καταβασίων τοῦ Ἀγ. καὶ δικαίου Λαζάρου. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος ζ'. ψῶδης

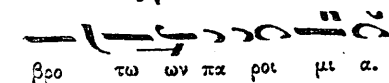
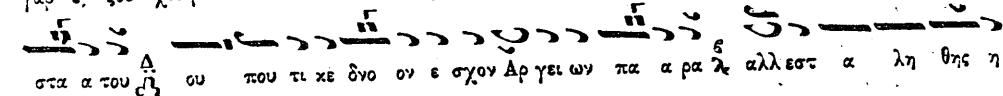
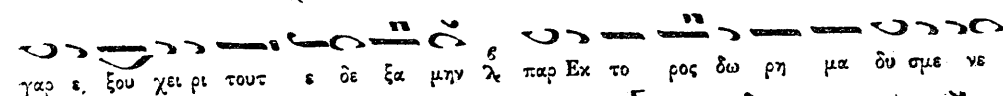
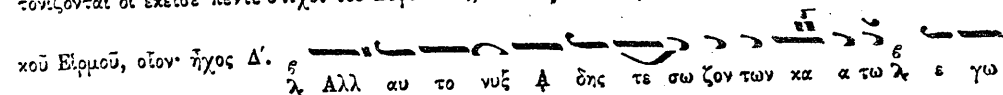
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατήρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Ζ τῆς Ἰλιάδος « Ζῶγρει, Ἀτρεὺς Γιᾶ, σὺ δ' ἄξια δέξαι ἀποινα » (στίχ. 46). διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρ-

ΙΛΑΣΜΟΣ ἡμῖν Χριστέ καὶ σωτηρία. Στίχος ἑμμετρος μακροσκέλης. 2) Εἰρμός συνηθισμένος ζ'. ψῶδης Δ'. ἦχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασίων τῆς Πεντηκοστής. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος ζ'. ψῶδης Δ'. ἦχου,

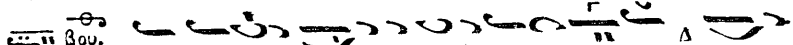

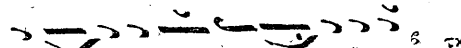
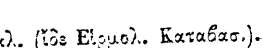
Σημ. Φαίνεται ὅτι Ἰωάννης ὁ Ἀσκληᾶς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἐκ τῶν τοῦ Σοφοκλέως (Αἴας Μαστιγοφόρος) « Ἀλλ' αὐτὸ νῦν Ἄδης τε σωζόντων κάτω ». (στίχ. 660). διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Σοφοκλέως, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Ἰαμβι-

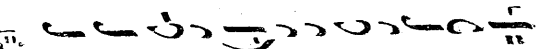
ΙΝΕΜΤΟΝ ἐξέφηνε συνπανολέω. Στίχος ἑμμετρος μακροσκέλης. 2) Εἰρμός συνηθισμένος ζ'. ψῶδης

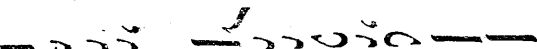
Β'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασίων τῶν Θεοφανείων. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος ζ'. ψῶδης Β'. ἤχου,

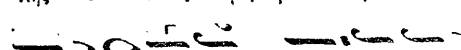
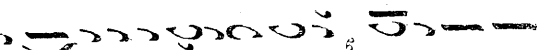
Γένους χρωματικού. βου. I μερ τον ε ξε φη νε συν πα νολ δι ι ω η χω

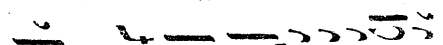
 πα τηρ ον γα στρος ε ξε ρευ ξα το κτλ. (ἴδε Εἰρμολ. Καταβασ.).

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ δαίσιος πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἐκ τῶν τοῦ Σοφοκλέως (Οἰδίπους Τύραννος «Μὴ νῦν ἔτ' αὐτῶν μῆδεν εἰς θυμὸν βάλλῃς» (στίχ. 975). διότι πολὺ καλὰ τινίζονται οἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Σοφοκλέως καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα

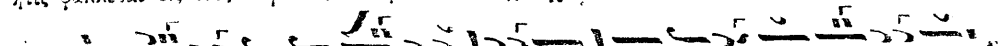
τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμού, οἷον ἤχος β'. Μη νυν ετ αυ των μη δεν εις θυ μον βα α

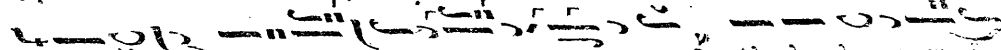
 λης και πως το μη τρος λεκ τρον ουκ ο κνειν με δει τι δαν φο βοιτ αν θρω πως ω

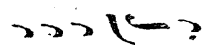
 τα της τυ υ χης κρα τει προ νοι α δε στιν ου δε νος σα φης ει κη κρα τι

 στον ζην ο πως ου υ ναι το τις.

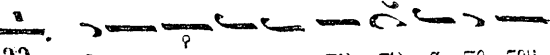
INA τί ἐφρῶαζαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; Στοιχολογία ἐκ τῆς τοῦ Δ'. Καθίσματος (ψαλμ. 2) ἥτις ψάλλεται εἰς τοὺς Μεγάλους ἑσπερινούς εἰς ἤχον Δ'. ἥς τὸ μέλος ἔχει κατὰ τὸ ἀρχαῖον.

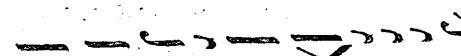
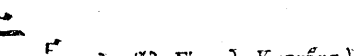
 I ι να α α τι ε φρυ υ α ξα αν ε ε θνη και λα α α οι

 ε με λε τι ι σα α α α α κε εε ε ε να Δλ λη λου ου ου ι

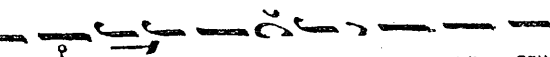
 α α καὶ τοὺς λοιποὺς στίχους αὐτοῦ, (ἴδε εἰς τὸν πρῶτον τόμον τῆς Μουσικῆς Ἀνθολογίας). Ὑπάρχει δὲ καὶ εἰς ἤχον πλάγιον τοῦ β'. Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου. Μεταγενέστερον δὲ καὶ εἰς ἤχον βαρύν, Θεοδώρου Π. Φωκαέως. 2) Μάθημά τι. Εἰρμολογικὸν μικτόν, ψαλλόμενον κατὰ τὸ εἶδος τῆς Στροφῆς καὶ Ἀντιστροφῆς.

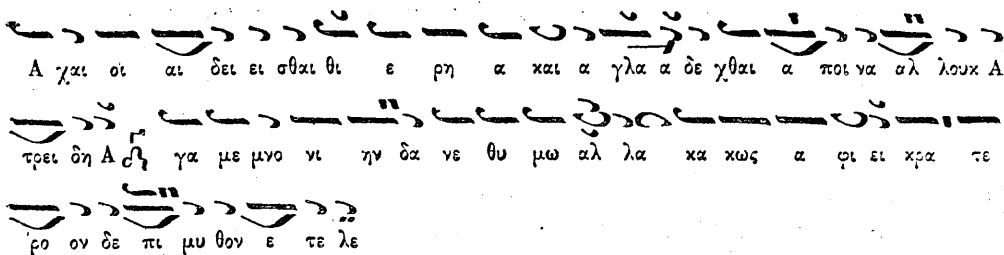
INA τί με ἀτίσω. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνηθισμένος Ε'. ψῶδης Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἀναστασίμων Καταβασίων τοῦ Ἀγ. καὶ δικαίου Λαζάρου. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος Ε'. ψῶδης Δ

ἤχου, Γένους διατονικοῦ, βάσις τριφωνία. I να τι με α πω σω α πο του

 προ σω που σου το φως το α δι τον κτλ. (ἴδε Εἰρμολ. Καταβασ.).

Σημ. Ὁ αὐτὸς πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Α. τῆς Ἰλιάδος, «Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφύημυσαν Ἀχαιοὶ»· διότι πολὺ καλὰ τινίζονται οἱ ἐκεῖσε τέσσαρες στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

Εἰρμού, οἷον ἤχος Δ'. Ενθ αλ λοι με εν παν τες ε πε φη μη σαν

ΙΟΒΑΚΧΟΣ ἢ ΙΑΚΧΟΣ. Ὑμνος τις τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων, γραφόμενος μὲ πολυμέτρους στίχους, οἱ ὅποιοι συνίσταντο ἀπὸ πολλὰ καὶ ποικίλα Συστήματα, κατ' ἐπανάληψιν τῶν προβλήθέντων ἐπιφωνημάτων· ἐγράφετο δὲ ὁ Ὑμνος οὗτος καὶ ἐπροσφέρετο εἰς τὸν Διόνυσον. Ἐμελφδεῖτο δὲ εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ εἰς τὰς θυσίας του. Ὀνομάζετο δὲ οὕτως ἐπειδὴ οἱ εἰς τὰ μυστήρια του μεμυημένοι Βακχομανιακοὶ ἑορτασταί, ἐμελῶδουν τὸν Ὑμνον τοῦτον μὲ παράφωνα καὶ ἄγρια ἤθη, καὶ οἱ χοροὶ ὁμοίως, ἐγίνοντο μὲ ἄτακτα σχήματα καὶ κινήματα σχετληστικά, καὶ μὲ τὰ εἰς αὐτὸν χορήγημα ποιήματα, ἅτινα ἐγίνοντο ποικιλοβέδωθισμένα εἰς μουσικὸν τινα ἐνθουσιασμόν καὶ ἀκρατεῖαν. Περιφέροντες δὲ τὸ Εἶδολον τοῦ Διονύσου εἰς τὴν πανηγυρικὴν ἡμέραν τῶν μυστηρίων του, ἔκραζον μὲ πολλὴν ταραχὴν καὶ θόρυβον, τοιαῦτα τινὰ ἐνθουσιαστικά ἐπιφωνήματα, κατὰ μίμησιν τοῦ Ἰῶ ἐπικαλουμένου Βάκχου. «Εὐάν, εὐ οἱ Βάκχε!, ὦ Ἰακχε!, Ἰῶ Βάκχε!, Ἰῶ Ἰακχε!» (ἴδε Καλλιόπη Παλινοστοῦσα, σελ. 261). τοῦτο ἐκφωνεῖται καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας εὐθυμίας καὶ ἀφ' ἡμῶν, πλην καταχρηστικῶς ἀντὶ τοῦ «εὐ οἱ, εὐάν» τὸ ἀέδιθα». Τὸ ἔθος τούτου τοῦ χοροῦ ὅπερ ἐγίνετο μὲ ἄτακτα σχήματα καὶ μὲ σχετληστικά κινήματα, γίνεται εἰσέτι, καὶ διατηρεῖται ἀπὸ τῶν Τραπεζαντίους καὶ Κερασσουντίους τῆς Χαλδίας καὶ Λαζικίας τὸν ὅποιον χορὸν καλοῦσι «Τρομαχτόν».

ΙΟΥΔΑΙΟΙ. Ὑμνοι τινες τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων τῶν ὁποίων μὲ μελικὰ ποιήματα συστηματικῶς γραφόμενα, εἰς τιμὴν τῆς Δήμητρος, καὶ τῆς Περσεφόνης, ἐφάλλοντο εἰς τὰς ἑορτὰς, μυστήρια, καὶ θυσίας των ὀνομάζοντο δὲ οὕτως, ἀπὸ τοῦ Ὀύλου, ἥτοι χειρόβολα ἀστάχων, ἧ δεμάτια ἐν γένει τῶν γεννημάτων, ὃ ὑπάγεται ἐπιθετικῶς εἰς τὴν Ἰουλῶ Δήμητραν, ἥτις ἐστὶν ἐφορος τῶν γεννημάτων· ὅθεν καὶ Ἰουλος Ὑμνος, ὃς ἐφάλλετο εἰς τιμὴν αὐτῆς.

ΙΠΠΟΝ καὶ ἀναβάτην. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος Α'. ὥδης λ Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἀναστασίμων Καταβασίων τοῦ λ Α'. ἤχου. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Α'. ὥδης λ Α'. ἤχου. Γέ-

νους διατονικοῦ. λ $\bar{q}$ $\frac{\chi\epsilon}{\phi}$. Ἰπ πον και α να βα την εις θα λας σαν ε ρυ θραν η κτλ.

(ἴδε Εἰρμολόγιον Καταβασίων).

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ. Ὁ βοηθὸς τῆς μουσικῆς προσφῶδης. 2) Ὁ συνδυάζων τὴν ὁμόφωνον Συμφωνίαν ἐπὶ τοῦ ἀμέτρου φθόγγου τοῦ οὐδετέρου Ἰσου, ὃ κρατεῖται κατὰ τονήν· κτλ. 3) Ὁ προσφῶδς Δομέστικος, καὶ ὁ Ἰσοκράτης Κανονάρχης.

ΙΣΟΝ. Σημεῖόν τι μουσικόν, οὐδέτερον καὶ ἄμετρον, ὃ συναριθμεῖται μετὰ τῶν χαρακτηρῶν τῆς ποσότητος, οὗ τὸ σημεῖον α ἴσον » ὅπερ πρῶτον ἐμπεριέχεται εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσου τῆς Παππαδικῆς. 2) ἴσον α Ἀρχή, μέση, καὶ τέλος παντὸς συστήματος, καὶ ἀπάσης τῆς μουσικῆς τέχνης, ὃ λέγεται ἄφωνον· οὐχ ὅτι φωνὴν οὐκ ἔχει, φωνεῖται μὲν, οὐ μετρεῖται δέ » (Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός). 3) ἴσον , ὅπερ φέρει τὸν ἀρχτικὸν φθόγγον τῆς προσφῶδης, ὅστις ἐπέχει τὴν χορδὴν τοῦ Προσλαμβανομένου τοῦ κοινοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν, καὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου Τροχοῦ τοῦ πενταχόρδου Συστήματος. 4) ἴσον, οὗ τὸ σημεῖον ἀνεύρηκε καὶ προσέθηκε σὺν τοῖς ἄλλοις σημεῖοις εἰς τὴν ἡμετέραν, Ἑλληνικὴν Μουσικὴν ὁ Φιλάδεμος Πτολεμαῖος, Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐξεφώνησεν αὐτὸ α ἴσον » (ἴδε περὶ τούτου τὴν Ἀφήγησιν περὶ ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς Μουσικῆς, Χρυσάνθος Προύσης. Θεωρητικὸν Μέγα, μέρος β'. ἐδαφ. 10.— Ἰδὲ καὶ περὶ Μουσικῆς, εἰς τὴν Ἀποθήκην τῶν ὠφελίμων γνώσεων, ἔτος 1848· φυλλάδιον Φεβρουαρίου μηνός· ἐκεῖθεν παραμέμπεται εἰς συνέχειαν.— Ἰδὲ περὶ Μουσικῆς καὶ τὴν Ἀρχαιολογίαν, Κυριακοῦ Μελιόρβου του Θεσσαλονικέως). Ὀνομάσθη ἴσον, ὡς ἀπὸ τὸ

Εὐθύς, ἀπ' εὐθείας Ἰσόν, ἡ εὐθύς προσφωδιακὴ φωνὴ τοῦ Προσλαμβανομένου, τῶν Ὑπατῶν, καὶ τοῦ Προσλαμβανομένου τῶν Μέσων, ἥτις ἐστὶν ἡ βάσις τῆς κάτω διὰ πασῶν, ἡ ἢ ἐπὶ τὸ βαρὺ τριφώνιον τοῦ Ὑπομιζολυδίου ἢ Πλαγίου Δ'. ἡ μαρτυρία δ , καὶ ἡ μαρτυρία χ , ἥτις ἐστὶν ἡ βάσις τοῦ Ὑπομιζολυδίου,

ἔχει τοῦ πлагίου Δ'. ἤχου, ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ μείζονος τόνου, [ὅν οἱ Τουρκοκράβες μουσικοὶ καλοῦσιν, «Ράστ», τὸ δὲ Ράστ, λέξις ἐστὶ Περσικὴ κυρίως, ἥτις ἐρμηνεύεται, Ἰσόν, Εὐθύς· πολὺ πιθανόν τοῦτο νὰ γίνεται ἀπὸ τὸ Ἀραβικὸν «Ρᾶς» ὃ ἐρμηνεύεται «Κεφαλὴ ἢ βάσις»· ἡ ἀπὸ τὸ Ἀραβικὸν «Ρᾶχ» ὃ ἐρμηνεύεται Ἰσόν βᾶδισμα, ἡ ὁδὸς ἴσος, εὐθύς· ὡς ἔχει ἡ Ἀραβικὴ συνήθεια εἰς τὴν συνάντησιν δύο γνωστῶν, μετὰ τὸν χαιρετισμὸν ἐρωτῶντων «ῤᾶχ φέν;» ἴσια ποῦ; ποῦ διευθύνεσαι; Ράστ ὀνομάζουσιν οἱ Τουρκοκράβες μουσικοὶ τὸν Ὑπομιζολυδίου τρόπον, ἔχει τὸν πλάγιον τοῦ Δ'. ἔχον· ὃ δὲ πλάγιος τοῦ Δ' ἐπέχει τὸν φθόγγον τῆς χορδῆς τοῦ Προσλαμβανομένου, ἥτις εἶναι ἡ βάσις τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων, καὶ πρώτη χορδὴ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς, ἥς ἡ μαρτυρία Δ'. 5) Ἰσόν Μέγα, ἢ Μέγα Ἰσόν, τὸ προκαταρκτικόν (ἢ προπαίδεια) στιχηρὸν ἐκτεταμένον μάθημα, εἰς ὃ ἐμπεριέχονται τονισμένοι αἱ δυνάμεις καὶ ἐνέργειαι τῶν σημαδίων τῆς μουσικῆς, τῶν ἐμφώνων χαρακτήρων τῆς ποσότητος, τῶν ἀφώνων ἱερογλυφικῶν σημαδίων τῶν μεγάλων ὑποστάσεων, μετὰ τὴν χρονικὴν καὶ τροπικὴν ποιότητα αὐτῶν. Τοῦτο τὸ Μέγα Ἰσόν τῆς Παππαδικῆς φέρει ἐπὶ κεφαλῆς τὸ «Μέγας ἐσπερινὸς τοῦ Μεγάλου Ἰσού, ἢ Μέγα Ἰσόν τῷ Μεγάλῳ Ἐσπερινῷ». α' Ἡ ἀρχή, ἡ μέση, καὶ τὸ τέλος, καὶ τὸ Σύστημα ὧν τῶν σημαδίων τῆς Μουσικῆς τέχνης τὸ Ἰσόν ἐστὶ· ἐπειδὴ πᾶσαι αἱ μελωδίαί αἱ διὰ τῶν σημαδίων αὐτῶν ἐμφαινόμεναι, ὅπου ἂν ποιήσῃσι κατάληξιν, τὸ πρῶτον αὐτὸ Ἰσόν ὡς ἀρχὴν τοῦ Συστήματος αὐτῶν θεωροῦσι· πρὸς δ' ἡ διὰ δύο, ἢ διὰ τριῶν, καὶ αἱ λοιπαὶ ἄλλως δὲ μελωδία ἢ φωνὴ μελωδίας οὐ κατορθοῦνται διὸ φωνεῖται μὲν τὸ Ἰσόν καὶ χειρονομεῖται ὡς μέτρον χρόνου, οὐ μετρεῖται δὲ, διότι δὲν δύναται νὰ σημάνῃ μόνον ἢ ὀξύτητα ἢ βαρύτητα, ἀλλὰ φυλάττει τὴν ἰσότητά ἢ ὁμοφωνίαν». Βασίλειος ἱατροφιλόσοφος (ἴδε Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς. § 144).

ΙΣΟΦΩΝΟΝ. Τὸ κατὰ τὸ Ἰσόν ὁμοιον φωνῆς οἰουδῆποτε προηγουμένου χαρακτήρος. (ἴδε ὁμοφωνία).

ΙΩΝΙΚΟΣ. Ρυθμικὸς ποὺς, ὅστις δεικνύει τὴν ἐξέστημον χρονικὴν καταμέτρησιν, ἐκ δύο μακρῶν καὶ ἐκ δύο βραχέων, καὶ τ' ἀνάπαλιν. 2) Ἰωνικὸς ἀπὸ μείζονος -- υ υ' καὶ μουσικῶς, $\underline{\text{—}} \underline{\text{—}} \underline{\text{—}}$.

3) Ἰωνικὸς ἀπὸ ἐλάσσονος υ υ' -- καὶ μουσικῶς, $\underline{\text{—}} \underline{\text{—}} \underline{\text{—}}$.

ΙΩΝΙΟΣ. ἢ ΙΑΣΤΙΟΣ. Ὁ ἐνδέκατος ἤχος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων· ὑπῆρχε κύριος ἤχος, χαρίεις τὸ μέλος, χρώμενος τῇ διαπασῶν· τὸ ἴδιον τῆς ἀρμονίας τοῦ ἤχου τούτου ἦτο ὅτι ἦν ἀρμόδιος πάντοτε εἰς τὰ γλαφυρὰ ἔπη· α' τῆς ἀρμονίας ἐκάστης διαφυλάττειν τὸ ἴδιον, τῆς Φρυγίου τὸ ἔνθεον, τῆς Λυδίου τὸ Βαρχικόν τῆς Δωρίου τὸ σεμνόν, τῆς Ἰωνικῆς τὸ γλαφυρόν». (Ἀριστείδης Κουίντιλιανός).

Κ.

Κ, κ. Κάπα. Τὸ δέκατον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Τὸ ἀριθμητικῶς σημαίνει τὸ εἴκοσι· ὡς μάθημα Κ'. Κεφάλαιον Κ'. στίχος Κ'. κτλ. 3) Τὸ ἐκ τῶν συμφώνων, ὡς ἄφωνον ἐκλεχθέν διὰ τὸν φθόγγον Κε τῆς μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου. 4) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ φωνήεντος ε, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον τῆς παραλλαγῆς φθόγγον Κε, τῆς νέας μεθόδου. 5) Τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τοῦ διατονικοῦ χ , q, τοῦ χρωματικοῦ, χ , $\underline{\text{—}}$, χ , χ , καὶ κατὰ τὸν τροχὸν q, καὶ κατὰ τὴν τριφώνιον χ .

ΚΑΘΙΣΜΑ καὶ **ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ**. Ἐνικῶς μὲν, τὸ κατὰ Σάββατον ἐσπέρας στιχολογούμενον Α'. Κάθισμα

α Μακάριος ἀνὴρ ». 2) Τὸ κατὰ πᾶσαν προηγιασμένην στιχολογούμενον ΙΗ'. Κάθισμα α Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι με ἐκέκραξα ». 3) Τὸ κατὰ Σάββατον εἰς τὸ μεσονυχτικὸν στιχολογούμενον Θ'. Κάθισμα. α Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ Θεός, ἐν Σιών ». 4) Τὸ καθ' ἡμέραν εἰς τὸ μεσονυχτικὸν, ἢ καὶ ἄλλοτε ὅτε δεῖ, στιχολογούμενον ΙΖ'. Κάθισμα ἥτοι ὁ Ἄρωμος. α Μακάριοι ἄρωμοι ἐν ὁδῷ οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ Κυρίου ». 5) Τὸ μετὰ τὴν Γ'. ᾠδὴν ψαλλόμενον Κάθισμα τὸ Τριαδικόν τῆς Δεσποτικῆς καὶ Θεομητορικῆς ἑορτῆς, τοῦ τυχόντος Ἀγίου καὶ τὸ Θεοτόκιον. 6) Καθίσματα δὲ κατὰ πληθυντικὸν λόγον, τὰ μετὰ τὴν Δ'. στιχολογίαν τοῦ Β'. Καθίσματος τοῦ Ψαλτηρίου ψαλλόμενα Ἀναστάσιμα Καθίσματα ἐκάστου ἡχοῦ. 7) Τὰ μετὰ τὴν Β'. στιχολογίαν τοῦ Γ'. Καθίσματος τοῦ Ψαλτηρίου ψαλλόμενα Ἀναστάσιμα Καθίσματα ἐκάστου ἡχοῦ. 8) Καθίσματα τῆς Παρακλητικῆς τὰ καθ' ἡμέραν καὶ τοῦ Σαββάτου, ἢ τὰ Νεκρώσιμα κτλ. Ὀνομάζονται δὲ Καθίσματα, διότι εἰς τὴν ὥραν τῆς τοῦ Ψαλτηρίου Καθίσματος στιχολογίας. Κάθηνται οἱ Ἀδελφοί, καὶ ἀναπαύονται ὀλίγον. α Στιχολογούνται εἰς τὸν ὄρθρον Καθίσματα Β'. εἰς δὲ τὸν ἑσπερινὸν τὸ ἔτερον, διὰ μικρὰν ἀνάπαυσιν τῶν ἀδελφῶν. (Τυπικὴ ἐρμηνεία τὸ πῶς δεῖ στιχολογεῖν τὸ Ψαλτήριον. ἐν ὁλῳ ἐνιαυτῷ).

ΚΑΘΟΔΟΣ. Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ καταμέτρησης τῶν φθόγγων τῆς διατονικῆς Κλίμακος, ἢ καὶ ἄλλων συστημάτων κατὰ τὸ διαπασῶν ἐπὶ τῆς Παραλλαγῆς τῶν ἀρχαρίων, ἢ λέγεται καὶ ἄνεσις, καὶ βαρύνει τῆς Πά, Νη, Ζω, Κε, Δι, Γα, Βου, Πα. 2) Σχημά τι μελωδικῆς γραμμῆς ἐκ τῶν μερικῶν κανόνων τῆς μελοποιίας, ἐκ τῶν τῆς Ἀγωγῆς ἦδη, ὃ λέγεται α Ἀνακάμπτουςα ». ἥς ἡ μελωδικὴ σύνθεσις π' q' ~~~~~ π' q' (Ἰδὲ Ἀνακάμπτουςα).

ΚΑΙ ΝΥΝ, καὶ ἀεὶ. Τὸ πρὸς τιμὴν καὶ ἔπαινον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου προψαλλόμενον κείμενον, πρὸ τῶν Θεοτοκίων τροπαρίων, α Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν ». 2) Καὶ νῦν τοῦ Δογματικοῦ ἐκάστου ἡχοῦ. 3) Δόξα Καὶ νῦν, τῶν Ἑσπερίνων, τῶν Ἀποστίχων, τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν. 4) Καὶ νῦν, τῶν Πολυελέων Μαθημάτων. 5) Καὶ νῦν ἡ σφραγὴς τέλος πάντων ἀπάντων τῶν στιχολογούμενων Μαθημάτων, ἀπάσης τῆς Ἱερᾶς Ἀκολουθίας.

ΚΑΛΙΦΩΝΟΣ Σειρτήν. Μουσικὸν τι βιβλίον, εἰς ὃ ἐμπεριέχονται διάφορα τραγῳδία μεταγενέστερα Ῥωμαϊκά τε καὶ Τουρκικά· ὃ ἐπιγράφεται α Χαδζὴ Παναγιώτου Προυσαέως. Τύποις, ἐν Κων]πόλει 1862.

ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟΝ. Ἐκ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μελεαγμάτων εἰδιότερον μέλος ὃ λέγεται α Στιχηρὸν Καλοφωνικόν ». 2) Βιβλίον τι μουσικόν, ὃ ἐπιγράφεται α Εἰρμολόγιον Καλοφωνικόν εἰς ὃ ἐμπεριέχονται οἱ πρὸς εὐθυμίαν Εἰρμοὶ Καλοφωνικοὶ, ὧν ἡ μελωδικὴ σύνθεσις ἐστὶν ἐκ μικτοῦ, μᾶλλον ἐξ ἀναμίκτου εἶδους, ὧν τὸ Σύστημα συνακολουθεῖ καὶ τὸ εἶδος τοῦ Κρατηματαρίου.

ΚΑΝΩΝ ἢ ΚΑΝΟΝΑ. Οἱ στίχοι τῶν ἐννέα Ὁδῶν, ψαλλόμενοι εἰς περιόδους τέσσαρας· ἀπὸ μὲν Α'. φθῆς, ἕως Γ'. ἀπὸ δὲ Δ'. φθῆς, ἕως Σ'. ἀπὸ Ζ'. δὲ ἕως Η'. καὶ ἡ Θ'. μετὰ στιχολογίας (Ἰδὲ Κανών).

ΚΑΝΟΝΙΟΝ. Μουσικὸν τι ὄργανον πολὺχορδον ἐκ νευρῶν· ἔχον σχῆμα πρὸς τὸ τρίγωνον· ὅσον ἡ σύστασις τοῦ ἀστατος, ὅσον ἡ μελωδία τοῦ παθητικωτάτου, ὑπερβαίνουσα παντὸς ἐντατοῦ ὄργανου τὴν μελωδίαν· περαίνεται δὲ διὰ δύο πληκτρῶν ἐπὶ τῶν γονάτων, διὸ καὶ φέρει τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Παλαιούς, α Ἐπιγόνιον ».

ΚΑΝΩΝ. Ἡ κατὰ ἀλφάβητον, ἢ ἄλλως πως κατὰ στοιχεῖον λέξεως ἢ ὀνόματος τινὸς τῆς Ἀχροστιχείδος σύνταξις ἐπὶ τῶν ἐννέα Ὁδῶν, κατὰ τὴν ἐνοίαν ἐκάστης ὑποθέσεως, καὶ ἐκάστης περιστάσεως, κατὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐθνηρωταξίαν· ὅθεν Κανὼν, ὁ Ἀναστάσιμος· Κανὼν, ὁ Νεκρώσιμος· Κανὼν, ὁ Τριαδικός· Κανὼν, ὁ Σταυροαναστάσιμος· Κανὼν, ἐκάστης Δεσποτικῆς καὶ Θεομητορικῆς ἑρτῆς· Κανὼν, ὁ Μέγας καὶ Μικρὸς ὁ τῆς Παρακλησεως· Κανὼν, Ἰλαστήριος ὁ Μέγας· Κανὼν τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου Κρίτης. (Ἰδὲ περὶ τούτου τὴν ὑποσημείωσιν 4 Ἰουλίου Ὁρολόγιον Μέγα). Κανὼν, Ἰλαστήριος τοῦ Σισμοῦ· Κανὼν, ὁ Ἰλαστήριος τοῦ Ἀγιασμοῦ· Κανὼν, ὁ τῆς ἑορτῆς ἐκάστου Ἀγίου, κτλ. (Ἰδὲ Ἀχροστιχίς).

ΚΑΤΑΒΑΣΙΑ. Ὁ ἀρκτικὸς στίχος τῶν Κανόνων ἐκάστης Ὁδῆς. 2) Ὁ Εἰρμός τῶν Κανόνων τῆς Α'. φθῆς, τῆς Γ', τῆς Δ', τῆς Ε', τῆς Σ', τῆς Ζ', τῆς Η', καὶ τῆς Θ'. φθῆς. Διὰ τὴν ὁ Εἰρμός ὀνομάσθη καὶ Καταβασία. (Ἰδὲ περὶ τούτου Ἐρμηνείαν εἰς τὸ τέλος τοῦ Τυπικοῦ Κωνσταντίνου Πρωτοφάτου), ὅθεν Καταβασίαι.

ΚΑΤΑΒΑΣΜΑ. Ἐπίθετον μελωδικῆς τινος γραμμῆς. Ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγά-

ω ω ω ω ω η η η προ π κτλ. 3) Κατευθυνθήτω ἡ προευχή μου· αὐτόμελον με-
κτόν, εἰς ἧχον λ α. οὐ τὸ θέμα κύριον καὶ πρωτότυπον ἦχος λ $\bar{q}$ Πα.

Κα τευ θυν θη η η
τω η προ ο ο ο ος ε ευ χη η η μου ως θυ μι ι ι α μα δ η ε νο
ο ο πι ο ο 'ον σου δ ε παρ σις τω ω ω ω ω, χει ει ρω ω ω μου θυ σι

ι ι ι α δ η ε ε ε σπε ε ε ε ε ρι νη $\bar{q}$ π. Ἀμφοτέρα ταῦτα, οὕτως ἔχουσι τὸ

ἀρχαῖον μέλος, κατὰ τὸ ἀνέκαθεν ὕψος τῆς Μεγάλ. Ἐκκλησίας· (Ἰδὲ Ἀνθολογίαν πρωτότυπον μουσι-
κῆς, μέχρι τρίτης ἐκδόσεως· καὶ πλέον οὐ).

KATION. Ἐκαστος χαρακτήρ ποσότητος ὁ ὁποῖος καταμετρεῖται ἐπὶ τὸ βαρὺ, συνεχῶς, ἢ ὑπερβα-
τῶς· ὡς ὁ Κατιὸν χαρακτήρ τῆς ἀποστρόφου, τῆς ὑπερβόης, τοῦ ἐλαφροῦ, καὶ τῆς χαμιλῆς.

2) Φθόγγος μουσικὸς, ὅστις καταμετρεῖται ἐπὶ τὸ βαρὺ ἀπὸ ἑκάστου κατιόντα χαρακτῆρα.

KATIOGSA. Φωνὴ Κατιούσα, ἣτις διακρίνεται, συνεχῶς ἢ ὑπερβατῶς, ἀπὸ τὴν ἐπὶ τὸ Βαρὺ καταμέ-
τρησιν ἑκάστου κατιόντος χαρακτῆρος τῆς ποσότητος τῆς μουσικῆς.

στι ι κω ω ως δ

ΚΕ. Μονοσύλλαβός τις φθόγγος τῆς Παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου. 2) Τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐξηγή-
σεως τοῦ πολυσυλλάβου φθόγγου *Ααῖες*, τοῦ παλαιοῦ Συστήματος· ὅπερ ἔχει ἴσον τὸν τόνον Κε, κατὰ
τὸ Στιγχεράριον.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ. Ἡ σύνθεσις ἢ ὁ Ἑλληνικὸς τονισμὸς τοῦ στίχου ἢ τροπαρίου τοῦ μουσικοῦ μαθήματος,
ἐφ' ᾧ ψάλλεται τὸ μέλος διὰ τοῦ μουσικοῦ τονισμοῦ, τονισμένων οὕτων τῶν συλλαβῶν ἢ λέξεων αὐτοῦ
μετὰ τῶν χαρακτῆρων τῆς ποσότητος καὶ ποιότητος. 2) Τὰ γράμματα τοῦ Μεγάλου ᾠσματος τῆς Παπ-
παδικῆς. 3) Αἱ λέξεις τῆς βραφείας τοῦ Μεγάλου Ἰσοῦ τῆς Παππαδικῆς. 4) Ἡ σύνθεσις τῶν κυρίων
καὶ ἐπιθέτων ὀνομάτων τῶν μελωδικῶν γραμμῶν τῶν ἐντελῶν καὶ ἀτελῶν καταλήξεων, τῶν ὁριστικῶν
καὶ ἀορίστων θέσεων τῆς Παρακλητικῆς τῶν Μεγάλων καὶ Μικρῶν Ἱερογλυφικῶν τῆς μουσικῆς συμμο-
φῶνων ὅθεν αὐτὸ Κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσοῦ τῆς Παππαδικῆς. (Ἰδὲ Θεωρητικὸν Μέγα μέρος Β'. 66
ἐδάριον. 5) Τὰ γράμματα τῶν Ἑμνων, τῶν Ὁδῶν, τῶν Ἀσμάτων. κτλ. π. χ. ὁ Κοινωνικὸς Ἑμνος τῆς
Προηγιασμένης, οὗ τὸ κείμενον αὐτὸς εὐσάσθε καὶ ἰδετε, ὅτι Χριστὸς ὁ Κύριος. Τὸ Βασιλικὸν ᾠσμα, οὗ τὸ
Κείμενον αὐτὸς Ἅγιος ὁ Θεός, Ἅγιος ἰσχυρός, Ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. Ὁδὴ πρώτη, Μωσέως ἐν
τῇ ἐξόδῳ. Κερ. 15'. Ἀσμεν τῷ Κυρίῳ ἐνδόξως γὰρ δεδοξασθαι. Ὁ Ἐπιτάφιος θρῆνος, οὗ τὸ Κείμενον
αὐτὸς Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον τὸ φῶς ὡς περ ἱμάτιον καθελὼν Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ξύλου σὺν Νικοδήμῳ θεωρήσας
νεκρὸν, γυμνὸν ἄταρον, εὐσμπάθητον, θρῆνον ἀναλαβὼν ὀδυρόμενος ἔλεγε. Οἱμοὶ Γλυκύτατε Ἰησοῦ! »
κτλ. (Ἰδὲ εἰς τὰ Ἀποστίχη τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς).

ΚΕΚΡΑΓΑΡΙΟΝ. Στίχος προφητικὸς προφαλλόμενος Στιγχερικῶς, καὶ Εἰρημολογικῶς εἰς τὴν στιχο-
λογίαν τῆς ἑσπερινῆς Ἀκολουθίας εἰς ὅλους τοὺς ἤχους, καὶ εἰς ὅλα τὰ γένη. 2) Ὁ Α' καὶ ὁ Β' στίχος
τῆς ἑσπερινῆς στιχολογίας αὐτὸς ἐκέκραξα πρὸς σε, κτλ. «Κατευθυνθήτω ἡ προευχή μου», κτλ.
φαλμ. 140· ὅθεν αὐτὸς Κεκραγάρια τὰ μέγιστα, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ· ἅπαντα ἐξηγήθησαν, εἰς μὲν τὸ
Παλαιόν, παρὰ Πέτρου Ἀλμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, εἰς δὲ τὴν Νέαν μέθοδον, παρὰ τῶν Διδασκάλων
Γρηγορίου Πρωτοφύλου καὶ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, ὧν τὸ μέλος, καὶ ἡ σύνθεσις ἐστὶ Στιγχεράριον

εἶδος, Παλαιὸν ἢ Ἀργόν. 3) Κεκραγάρια τὰ συντετμημένα, ἃ ἐπιγράφονται « Ἰακώδου Πρωτοφάλτου » ὡς τὸ εἶδος ἐστὶ Στιγχεράριον Ἀργόν ἢ Παλαιόν· ἅτινα ἐξηγήθησαν ἐκ τοῦ Παλαιοῦ εἰς τὴν Νέαν μέθοδον, παρὰ τῶν αὐτῶν Διδασκάλων. 4) Κεκραγάρια τὰ σύντομα, τὰ συνεπτυγμένα καὶ πρωτότυπα, ἃ ἐπιγράφονται « Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, » ὡς τὸ εἶδος ἐστὶ Στιγχεράριον Σύντομον ἢ Νέον, ἅτινα ἐξηγήθησαν σὺν τοῖς ἄλλοις παρὰ τῶν αὐτῶν Διδασκάλων. 5) Κεκραγάρια σύντομα τὰ ἀναλελημένα, ἃ ἐπιγράφονται « Πέτρου Πρωτοφάλτου τοῦ Βυζαντίου », ὡς τὸ εἶδος ἐστὶ Στιγχεράριον Σύντομον ἢ Νέον, ἅτινα ἐξηγήθησαν παρὰ τῶν αὐτῶν Διδασκάλων εἰς τὴν Νέαν Μέθοδον.

KENTHMA. Μουσικὸν τι σημεῖον ἐκ τῶν ἀνιόντων χαρακτήρων τῆς ποσότητος, οὗ τὸ σημεῖον Κέντημα α. 2) Ἐπιτακτικὸς χαρακτήρ τῶν ἐκ τῶν ἀνιόντων Πνευματικῶν σημείων τῆς μουσικῆς ἁφώνων Κέντημα α. 3) Ὁ ἐν τῇ ὑποτάξει σημαντικὸς χαρακτήρως ὑπερβατῶς καταμετρούμενος ἐπὶ τὸ ἐξῆς χαρακτήρ τῆς ποσότητος, ὅστις φανέρονει τὸν δεύτερον ὑπερβατῶς φθόγγον ἐκ δύο $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{2}$, ἢ καὶ ἐκ τριῶν μετὰ ὑποτεταγμένων, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{2}$ καὶ πλέον οὕ. 4) Τὸ συγκρινόμενον μετὰ τῆς ὑψηλῆς $\frac{1}{2}$ εἰς

νίκασιν ὑπερβατῶν (ἢ καὶ συνεχῶν μετὰ τοῦ ὀλίγου $\frac{1}{2}$) φθόγγων· α ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι εὑρεταὶ τῶν χαρακτήρων, αὐτοὺς τοὺς τρεῖς χαρακτήρας μετεχειρίζοντο εἰς ἀνάβασιν· (Χρῦσανθος Προύσης) καθὼς

καὶ οἱ τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος μουσικοὶ μετεχειρίζοντο τὴν ὑψηλὴν $\frac{1}{2}$, καὶ τὸ κέντημα $\frac{1}{2}$, εἰς τὸ ἴδιον τῆς μετροφωνίας, ποτὲ μὲν συνεχῶς, ποτὲ δὲ ὑπερβατῶς. Τὸ κέντημα ὡς τονικὸν πνεῦμα, ἄνευ ὑποτακτικοῦ σώματος ἄλλου ἑμφώνου καὶ ἑμφέρου χαρακτήρος τῆς ποσότητος τοῦ ὀλίγου $\frac{1}{2}$, καὶ τῆς πεταστῆς $\frac{1}{2}$, δὲν δύναται μήτε νὰ γράσῃ, μήτε νὰ κάμῃ ἐνέργειαν, εἰς τε τὴν καταμέτρησιν τῶν φθόγγων τῆς ποσότητός του, καὶ εἰς τὴν ρυθμικὴν αὐτοῦ χειρονομίαν· διότι ἐλέγετο πνεῦμα, καὶ συνεχαιρονομεῖτο μὲ τὸ σῶμα, ἥτοι μετὰ ὀλίγον $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{2}$ καὶ μὲ τὴν πεταστὴν $\frac{1}{2}$. «Τὸ

κέντημα ἐτοιμολογεῖται ἀπὸ τῆς χειρονομίας· διότι ἡ χειρονομία τὸ κέντημα ἐσχημάτιζε τὸν δάκτυλον τὸν ἄνωγον ὥστε κεντώντα » (Χρῦσανθος Προύσης· Θεωρητικὴν Μέγα § 213). Τὸ κέντημα γίνεται ἀπὸ τὸ πλάγιον καὶ ἀριστερὸν μικρὸν ἴδιον α.

KENTHMATATA, Μουσικὸν τι σημεῖον ἐκ τῶν ἀνιόντων χαρακτήρων τῆς ποσότητος, ὅπερ σύγκειται ἐκ παραλλήλων δύο κεντημάτων καὶ ἀποτελεῖ σημεῖον ἐν, εἰς καταμέτρησιν ἀνιόντος χαρακτήρος, φωνῆς ῥίας· οὗ τὸ σημεῖον κεντήματα αα. 2) Τὸ δίχρονον σημεῖον, ἐκ τῶν ἀνιόντων χαρακτήρων τῆς ποσότητος, τὰ κεντήματα αα 2, ἅτινα ἀλαμβάνονται, ποτὲ μὲν ὡς κεντήματα, αα, ποτὲ δὲ ἐκτενόμενα ὡς ὀλίγον $\frac{1}{2}$. 3) Τὰ ἐκ τῶν ἀνιόντων ἀμφίβολα, μεταβολικὰ καὶ ὑγρόλιχτα κεντήματα αα· μεταβολικὰ διότι τῶν κεντημάτων αα, ἐν περιπτώσει, μὴ ὑποδεχομένων συλλαβὴν σημαντικὴν λέξεως, μεταβάλλονται εἰς ὀλίγον $\frac{1}{2}$. ὡς καὶ ἐκ τῶν κατιόντων ἡ ὑπερβολή α, ἐν ὑποδοχῇ συλλαβῆς συμφώνου μεταβάλλεται εἰς κατ' ὑποταγὴν ἀνάλυσιν, αα. Τὰ κεντήματα ἅτινα θεωροῦνται σημεῖον ἐν, οὕτε πνεῦμα εἰσὶν, οὕτε σῶμα, διὰ τοῦτο, οὕτε ὑποτάσσονται ὡς σῶμα, οὕτε ὑποτάσσουσιν ὡς πνεῦμα. Τὰ κεντήματα τῆς μουσικῆς, φαίνεται νὰ ἦναι προσθήκη μεταγενεστέρᾳ· ἐπειδὴ δὲν συμπεριλαμβάνονται μετὰ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀνιόντων χαρακτήρων τῆς ποσότητος· Τὰ σημεῖα τῶν κεντημάτων αα (ὡς καὶ τὸ τῆς ὑπερβολῆς α) θεωροῦνται εἰς τὴν μουσικὴν, ὡς τὰ δίχρονα φωνήεντα, α, ι, υ· διότι τὰ τῆς μουσικῆς δίχρονα σημεῖα, ἥτοι τὰ κεντήματα, αα, καὶ ἡ ὑπερβολή α, εἶναι πάντοτε κοινὰ, μεταβολικὰ, ὑγρά ἢ ὑγρόλιχτα, αὐτῶν δὲ φωνηέντων τρεῖς ἄγουσι διαφοράς. Δύο μὲν γὰρ αὐτῶν φύσει μακρὰ λέγουσι, συγγάνον τὸ η, καὶ τὸ ω· ἱστέρισμα δὲ βραχία, τὸ ε, καὶ τὸ ο· τρία δὲ κοινὰ, μήκους τε καὶ βραχύτητος, α, ι, υ· ἅπερ δίχρονα, καὶ ὑγρά, καὶ ἀμφίβολα, καὶ μεταβολικὰ καλοῦσιν· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν πέφυκεν ὅτε μὲν ἐκτείνεσθαι, ὅτε δὲ συστέλεισθαι ». (Ἀριστείδης Κουϊντιλιανός, περὶ Μουσικῆς Βιβλ. Α'. σελ. 43)

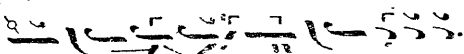
KHPHKES Θεοφόροι, γεγονότες οἱ Μάγοι. Μάθημά τι τοῦ οἰκηματαρίου, ὅπερ ἐγράφη τὸ πρῶτον εἰς τὸ Παλαιὸν παρὰ τοῦ Λαμπαδαρίου τῆς Ἁγίας Σοφίας Ἰωάννου τοῦ Κλαδῶ· ἐξηγήθη καὶ τοῦτο εἰς μὲν τὸ Παλαιὸν παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, εἰς δὲ τὴν Νέαν Μέθοδον, παρὰ τῶν Διδασκάλων Γρηγορίου Πρωτοφάλτου καὶ Χουρμουζίου Χαροφύλακος. Σώζεται καὶ τοῦτο εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς, καὶ διατηρεῖται σὺν τοῖς ἄλλοις χειρογράφοις, οὗ τὸ μέρος γνήσιον καὶ πρωτότυπον· (Ἰδὲ Ὁ πανύμνητε Μῆτερ).

• **ΚΙΘΑΡΑ.** Ὀργανόν τι ἐγγυρόδον, περιορισμένων κατὰ τὰς χορδὰς τῶν τόνων, εἰς τὸ νὰ συνοδεύῃ μόνον τὰς συμφωνίας τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ συστήματος καὶ τὰ Εὐρωπαϊκὰ τραγῳδία.

• **ΚΙΝΝΥΡΑ.** Ὀργανον ἐγγυρόδον ὀρειχάλκινον, ὀκτάχορδον, κυρίως δὲ δεκάχορδον, ἐπέχον τὰ δευτερεῖα τῆς Πανδουρίδος (Ταμπουρ) τοῦθ' ὅπερ καλεῖται Τουρκιστὶ « Σὰς » δι' αὐτὴν περαίνονται καὶ οἱ δραστηριώτεροι κλάδοι ὧν τῶν συστημάτων τῆς Μουσικῆς τῶν τριῶν γενῶν μελωδικώτατα. Μεταχειρίζονται δὲ τὸ μουσικὸν ὄργανον τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἱ Σορισταὶ τῶν Ὀθωμανῶν (Ἀστήριδες) εἰς τὸν τῆς στιχομανίας συναγωνισμὸν τῶν μὴ χειλοσποφέρτων στίχων, αὗς καλοῦσι « λὲπ τεγμῆς » καὶ εἰς τὴν διὰ στίχων λύσιν τῶν ἀινιγμάτων μετὰ μελωδίας.

• **ΚΛΑΔΟΣ.** Ὁ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς διαίρεσεως τῶν ὀκτὼ ἤχων Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, διακρινόμενος μουσικὸς Κλάδος· ὡς ὁ τρίφωνος ἐκάστου Κυρίου ἢ Πλαγίου ἤχου· ὡς ὁ πεντάφωνος, ὁ ἐπτάφωνος ἐκάστου ἤχου. Κλάδος, τὸ Ἀπολυτίκιον, τὸ Κάθισμα, ἡ Ὑπακοή, οἱ Ἀναβαθμοί, κτλ. Κλάδος, ἡ Δοξολογία, ὁ Πολυέλεος, κτλ.

• **ΚΛΑΣΜΑ.** Μουσικὸν τι σημεῖον ἐκ τῶν χαρακτήρων τῶν ἐγγυρόνων ὑποστάσεων τῆς χρονικῆς ποιότητος, οὗ τὸ σημεῖον ~ τοῦτο λέγεται κατὰ τοὺς Παλαιούς « Τζάκισμα », ἴσως πρὸς διαστολὴν τοῦ ἤχου κλάσματος· τίθεται δὲ ἐπὶ τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων χαρακτήρων, πλὴν τῶν κεντημάτων καὶ τῆς

ὑποφόρης· ὡς τὸ μουσ. Κλάσμα εἶναι ἐκ τῶν Προσω-

διακῶν τόνων ἢ τῆς Ἑλληνικῆς περισπωμένης ~ (Ἰδὲ Τόνος).

• **ΚΑΘΙΣΜΟΣΚΥΜΒΑΛΟΝ.** Ὀργανον ἐγγυρόδον καὶ πολύχορδον, ἐκτεταμένον εἰς πολλὰ τετράχορδα, τὸ καὶ νῦν λεγόμενον « Κλαβιέν » ὅπερ περαίνεται κατὰ τὰς συμφωνίας τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ συστήματος· τοῦτο τὸ ὄργανον δύναται κατὰ τι νὰ περῇ μερικὰ ἐκτὸς τῶν Τουρκαράβων ἄσματα.

• **ΚΛΙΜΑΞ.** Τὰ ἀπὸ τὰ γενικὰ καὶ μερικὰ προσόντα τοῦ Μουσικοῦ συστήματος πεπληρωμένον, ἢτοι ἀπὸ τόνους, ὄρους, χορδὰς, φθόγγους, μετρώσεις, κτλ. καθαρὸν καὶ τέλειον διάγραμμα τῆς Μουσικῆς. 1) Ἡ εἰς ἀνάσσειν καὶ κατάβασιν κατμετρούμενη σειρά τῶν μεταλλομένων φθόγγων. 2) Τὸ ἡμιτονὸν σύστημα τοῦ ἀρχαιστάτου Τραγοῦ, τῆς Συμφωνίας διὰ πέντε. 3) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῆς τελειοτάτης διὰ πασῶν τῆς Συμφωνίας δι' ὀκτώ. 4) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῆς διοξείας ἢ δις διὰ πασῶν τῆς Συμφωνίας διὰ δεκαπέντε. 5) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν κοινῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 6) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 7) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 8) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 9) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 10) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 11) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 12) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 13) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 14) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 15) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 16) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 17) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 18) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 19) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 20) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 21) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 22) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 23) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 24) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 25) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 26) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 27) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 28) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 29) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 30) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 31) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 32) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 33) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 34) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 35) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 36) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 37) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 38) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 39) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 40) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 41) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 42) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 43) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 44) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 45) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 46) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 47) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 48) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 49) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 50) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 51) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 52) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 53) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 54) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 55) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 56) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 57) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 58) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 59) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 60) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 61) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 62) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 63) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 64) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 65) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 66) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 67) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 68) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 69) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 70) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 71) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 72) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 73) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 74) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 75) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 76) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 77) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 78) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 79) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 80) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 81) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 82) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 83) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 84) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 85) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 86) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 87) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 88) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 89) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 90) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 91) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 92) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 93) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 94) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 95) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 96) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 97) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 98) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 99) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε. 100) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν ὑπατῶν τετράχορδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ δεκαπέντε.

• **ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ.** Βραδύτατόν τι μάθημα τῆς Παππαδικῆς. 2) Ὕμνος Κοινωνικὸς ὅς φάλλεται ἐν τῇ ἱερᾷ Λειτουργίᾳ, κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας Μεταλήψεως· ὅθεν τὸ καθ' ἡμέραν Κοινωνικὸν τῆς ἐβδομάδος. Κοινωνικὸν τῶν Κυριακῶν· Κοινωνικὸν τῶν διαφόρων Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν. Κοινωνικὸν τῆς Προηγιασμένης, κτλ.

• **ΚΟΙΝΟΣ,** κοινὴ, κοινόν. Ὁ φυσικὸς· μείζων τόνος τοῦ Προσλαμβανομένου. 2) Ὁ συζεύγων καὶ δια-

ζεύγων τὰ δύο κοινὰ Τετράχορδα τῆς διὰ πασῶν Κλίμακος· μείζων τόνος. 3) Ἡ ἀμετακίνητος χορδὴ τοῦ

Προσλαμβανομένου. 4) Ἡ χορδὴ τοῦ Συντονολοδίου ἢ διατονικοῦ βου· ἄτος, καὶ ἡ τοῦ Ὑποφρυγίου ἢ

Ἑψηλοῦ Ζω, κατὰ τὸ διὰ πασῶν, ἀμετακίνητοι οὔσαι, φέρουσι καὶ σχέσιν στερεὰν Συμφωνίας. (Ἰδὲ Ἀμε-

τακίνητος). 5) Κοινόν, τὸ Τετράχορδον τῶν Ὑπατῶν, τὸ Τετράχορδον τῶν Μέσων, τὸ Τετράχορδον τῶν

Διεzeugμένων, τὸ Τετράχορδον τῶν Συνημμένων. Καὶ τὸ Κοινόν Τετράχορδον τῶν Ὑπερβολαίων· ἄτινα

καὶ λέγονται α τὰ Κοινὰ Τετράχορδα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς. (Ἰδὲ Γενική). 6) Κοινὸς ὁ

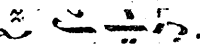
ἄπλοος τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς τοῦ ἀργοῦ καὶ τοῦ γοργοῦ 7) Κοινὴ ἡ προπαιδευτικὴ Κλίμαξ τῶν

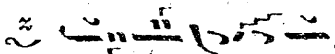
ἀρχαίων τῆς Μουσικῆς, ἐφ' ἧς φάλλονται γυμναστικῶς οἱ φθόγγοι τῆς Παραλλαγῆς Πα, Βου, Γα, Δι, Κε, Ζω, Νη, Πδ· κατὰ τὸ διατονικὸν Γένος. 8) Ὁ Κοινὸς καὶ Αἰχρονος χαρακτήρ τῆς Ὑποφόρης καὶ

τῶν Κεντημάτων οἱ ὅποιοι εἰσὶν ὡς τὰ Κοινὰ καὶ Αἰχρονα στοιχεῖα τῶν φωνηέντων α, ι, υ. 9) Τὸ

Κοινόν ἢ τὰ Κοινὰ ποιήματα τῶν συστημάτων τῆς Μουσικῆς, ἅτινά εἰσι γνήσια κατὰ τὸ εἶδος καὶ ἅπλᾳ,

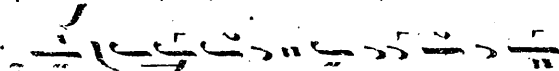
ὡς τὰ Κοινὰ ποιήματα τοῦ Συντόμου Στιγγραφίου Πέτρου Λαμπάδαριου τοῦ Πελοποννησίου καὶ τὰ τοῦ Συντόμου Εἰρηολογίου αὐτοῦ, ὡς οἱ Μακαρισμοί, ὡς τὰ Ἐξαποστηλάρια, ὡς τὰ Προτόμοια καὶ οἱ Κανόνες ἐν γένει, κτλ.

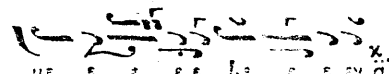
ΚΟΚΚΙΝΟΝ, κοκκίνη. Γραφή κοκκίνη, ἥτις ἦτον εἰς χρῆσιν κανόνος εἰς τοὺς Παλαιούς μουσικούς καὶ οὐχὶ διὰ ποικιλίαν, καὶ ὅπου μὲν φαίνεται γεγραμμένη ὁλόκληρος λέξις τοῦ κειμένου με κοκκίνην μελάνην, σημαίνει ἀλλαγὴν ποδὸς κατὰ γένος σημαίνει τὴν καὶ αὖθις ἐπανάληψιν τῆς μελωδικῆς ἐκείνης περιόδου τοῦ μουσικοῦ ἐκείνου μαθήματος. Ὅπου δὲ φαίνεται χαρακτὴρ τῆς ἱερογλυφικοῦ σημαδίου, ἡ χαρακτὴρ χρονικῆς ποιότητος γεγραμμένον διὰ κοκκίνης μελάνης, σημαίνει τὴν ἀνάλυσιν τῆς μουσικῆς συνθέσεως, καὶ τὸ ἀναλελυμένον μέλος τῆς ὁριστικῆς ἢ τῆς ἀορίστου καταλήξεως· διότι λέγει τὸ Θεωρητικὸν τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος α εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς μουσικῆς γραφῆς » εἰ μὲν γραφθῇ τὸ σημαδίον με μαύρην μελάνην, φάλλεται ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ συνεπτυγμένως καὶ μετὰ βραδύτητος· ὡς .

εἰ δὲ γραφθῇ με κοκκίνην, φάλλεται τοῦτο ἀναλελυμένως· ὡς .

ΚΟΛΑΦΙΣΜΟΣ. Ὄνομα ἐπίθετον μελωδικῆς γραμμῆς, ἥτις λήγει εἰς ἐντελὴ κατὰληξιν· ἐμπεριέγεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσοῦ τῆς Παππαδικῆς· φέρει δὲ ἡ μελωδικὴ τοῦ γραμμῆ καὶ ἐντελὴ καὶ ἀτελὴ κατὰληξιν· πάντοτε ὅμως, κοινὴν θέσιν ὁριστικῆς καταλήξεως. 2) Κολαφισμὸς ἀτελοῦς καταλήξεως, ὃ λέγεται, α Σύνθετος Κολαφισμὸς τοῦ Οὐρανίσματος· διότι σύγκειται ἐξ ἀορίστου

καὶ ἀπλῆς Παρακλητικῆς, καὶ ἐξ ἐνὸς Γορθμοῦ.

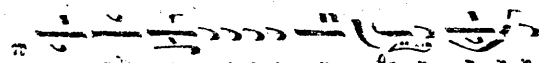

 q Ei ei ei ei ei ei πω ω ω ω ω

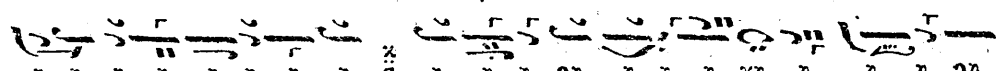

 με ε ε ε ε ε ε εν q

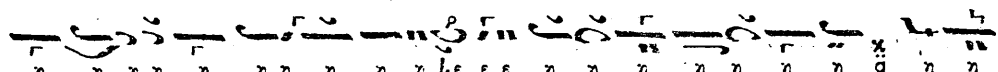
(Χρυσάφης εἰς τὸ Ἀνιστάσεως ἡμέρα). Καὶ ὁ Πρωτοψάλτης

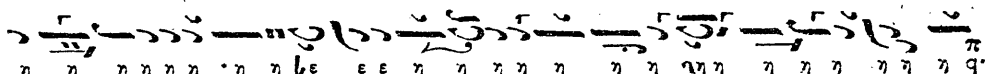
ἱκανὸς μεταχειρίζεται τὸν σύνθετον τοῦτον Κολαφισμὸν εἰς τὸ Ἄργον αὐτοῦ Στιγγραφίον εἰς τὸ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου Δοξαστικὸν τῆς Λιτῆς, ἤχος q. Ὅσις Πάτερ, τῆς φωνῆς τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὴν περίοδον α ὅθεν πᾶσιν ». 3) Κολαφισμὸς ἐντελοῦς καταλήξεως, ὃ λέγεται, καὶ α Παρασύνθετος Κολαφισμὸς τοῦ Οὐρανίσματος· διότι σύγκειται ἐκ δύο Παρακλητικῶν, καὶ ἐκ δύο Γορθμῶν, εἰς ὃ ἐμπεριέγε-

ται καὶ ἡ ἀόριστος γραμμὴ τοῦ Διπλοπλάστου.

 q τα πλη η η η η η η θη η η η η

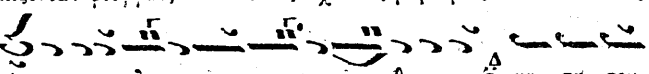

 η η η η η η η η q η η η η η η η χη η η η η η

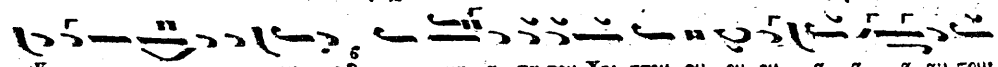

 η η η η η η η η η κε ε ε η η η η η η η q η η

 η η η η η η η η κε ε ε η η η η η η η η η η η q

(Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις Πέτρου Λαμπάδαριου τοῦ Πελοποννησίου.

ΚΟΜΜΑ. Μέρος τῆς Μουσικῆς ὁριστικῆς καὶ ἀορίστου Παρακλητικῆς (Ταξήμ), ὅπερ διακρίνεται ἀπὸ τὰς στάσεις τῶν περὶ τῶν ἡχῶν θεσπιζόντων φθόγγων, καὶ ἀπὸ τὰς σχετικὰς μαρτυρίας τῶν ἀτελῶν κα-

ταλήξεων· καθὼς, ἤχος λ q'· νη.
 Αρ χο ον τες λα α ον συ υ νη χθη η σαν q κα τα του

 Κυ υ υ ρι ι ι ου ου χ και κα κ τα του Χρι στου ου ου ω α α α αν του

ὅθεν Κόμμα ἢ ἀτελής μαρτυρία τοῦ Λ , κόμμα καὶ ἡ ἀτελής μαρτυρία τοῦ λ . ἀμφότεραι δὲ σχετικαὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ τέλος τοῦ ἤχου, Λ . 2) Ἡ πρὸς σωματικὴν ἀνεσιν στάσις τοῦ μελωδοῦ, καὶ ἡ ἀπηχῆματικὴ διακοπὴ τοῦ μέλους τῆς Παρακλητικῆς. 3) Τὸ πρὸς τὴν μεσαίαν μαρτυρίαν μέλος τῆς περιόδου τῶν ἀτελῶν καταλήξεων τῶν ὁριστικῶν καὶ ἀορίστων θέσεων τῶν Παρακλητικῶν τῆς Παππαδικῆς γραμμῶν.

ΚΟΝΤΑΚΙΟΝ. Τροπάριόν τι, Εἰρμολογικῶς ψαλλόμενον πάντοτε μετὰ τὴν ζ'. φθόγῃ, πρὸ τοῦ ἐκτενεστέρου τροπαρίου Οἴκου. 2) Τροπάριον κατὰ προσόμοιον ψαλλόμενον ἐπὶ διαφόρων μέτρων, καὶ ἐπὶ διαφόρων προλόγων. 3) Τροπάριον ψαλλόμενον μετὰ τὸ εἰσοδικόν, ὃ ἐστὶν ἡ δέσις τῶν εἰσοδικῶν τροπαρίων, ὃ καλεῖται «Κοντάκιον» ὡς τὸ «Ἡ Παρθένος σήμερον· Ἐπεφάνης σήμερον κτλ.». 4) Θέμα, τὸ ὁποῖον περιέχει ἐν συντόμῳ τὰ ὑπερφυῆ τεράστια καὶ τοὺς ἐπαίνους οἰασθήποτε Δεσποτικῆς ἢ Θεομητορικῆς ἑορτῆς· εἴτε τὴν ἀθλήσιν οἰουδήποτε Ἀγίου καὶ τὸν ἔπαινον (ἰδὲ Οἶκος). «Τὸ δὲ Κοντάκιον καὶ ὁ Οἶκος, ὡς φασίτινες συντόμως περιέχει τὸ πᾶν τῆς ἑορτῆς, ἢ τοῦ ἁγίου, εἴτε βίος εἴη, εἴτε ἀθλῶσις, ἢ ἄλλος τις ἔπαινος. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ὁ Οἶκος· ὡς γὰρ ὁ οἶκος περιέχει ἄρδην τὴν οὐσίαν τοῦ ἔχοντος αὐτόν, οὕτω καὶ ὁ Οἶκος περιέχει ἐν συντόμῳ, καὶ δεικνύσι τὰ τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἁγίου ἢ τῆς ἑορτῆς». Νικηφόρος Κάλλιτος ὁ Ξανθόπουλος· (ἰδὲ τὴν περὶ τῶν Ἀναβαθμῶν Ἑρμηνείαν αὐτοῦ, περὶ Κοντακίου ἐν τῷ τέλει).

ΚΟΠΗ. (Ἰδὲ Διακοπή).

ΚΟΥΦΙΣΜΑ. Μουσικὸν τι σημεῖον τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, ἐκ τῶν ἀνιόντων χαρακτήρων τῆς ποσότητος, οὗ τὸ σημεῖον Κούφισμα C . 2) Χαρακτὴρ τις ποσότητος ὅστις κατεμετρεῖτο εἰς συνεχῆ ἀνάβασιν ἐνὸς φθόγγου C · ἐχρησάμευε καὶ τοῦτο εἰς τὸ Παλαιὸν Σύστημα, διότι ὑπεδέχτο πάντοτε εἰς τὸ μέλος τὸ σημεῖον τοῦ Πελαστοῦ η , προκατεχόμενος ἀπὸ τὴν ἀργοχρονίαν τῶν κενῶν χρόνων τῆς διπλῆς D , καὶ τῆς τριπλῆς E , τοῦ πρὸ αὐτοῦ χαρακτῆρος· καὶ ὡς ἐκ τῶν κενῶν (κενὸν ἄδιον κούφιον) χρόνων, συνετίθετο εἰς τὴν γραφὴν ἐπομένως τὸ Κούφισμα C . Καὶ ἀπλῶς μὲν γραφόμενον C

ἐξηγεῖται οὕτως. C C C C C C C C (Ἰδὲ Ἀργὸν τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρ-

η η η η η η η η καὶ

χειρέα) ἄλλο. C C C C C C C C (Ἰδὲ Ἀργὸν Στιχηθάριον Ἰακώβου

τὴν εἰ εἰ κο ο ο ο ο ο ο ο ο να

Πρωτοφύλλτου, τῇ Α'. Κυριακῇ τῶν Νειστηῶν «Ἡ χάρις ἐπέλαμψεν»). Συνθέτως δὲ γραφόμενον καθ' ὅ-

πόταξιν τοῦ Ἰσου, οὕτως C , ἐξηγεῖται ὡς C C C C C C C C (Ἰδὲ Ἑωθινὸν

ου ου ου ου χε ε ε ε q

Δ'. Ἀργὸν τοῦ Ἰακώβου Πρωτοφ.). Συνθέτως δὲ καὶ μετὰ τοῦ Ὀλίγου C , οὕτως C C C C C C C C (Ἰδὲ Ἑωθινὸν

ε εν οι οι οι

C C C (Ἰδὲ πρὸς τὸ τέλος τὸν ἐπίλογον τοῦ Ἵμνου «Ἀνοθεν οἱ Προφῆται» Ἰωάννου Μ. τοῦ

οι οι προ q

Κουκουζέλου· ἰδὲ καὶ πρὸς τὰ τέλη, Κύριε ἐκέκραξα, καὶ Καταυθυνθήτω, τοῦ Πλαγίου Δ'. ἤχου, τὰ Ἀρχὰ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ). Τὰ παραδείγματα ταῦτα τοῦ Κουφίσματος, ἰδὲ κατὰ τὴν Παλαιὰν γραφὴν, εἰς τὰ Παλαιὰ χειρόγραφα κατὰ τὴν παραπομπὴν ἐκάστου. Τὸ σημεῖον τοῦτο τοῦ Κουφίσματος, φαίνεται νὰ ᾖ μεταγενέστερον· διότι δὲν συγκρίνεται μετὰ τῶν ἀρχαιότερων ἀνιόντων χαρακτήρων, ἥτοι τοῦ Ὀλίγου, τοῦ Κεντήματος καὶ τῆς Ἰψηλῆς. «Κούφισμα . . . ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Μουσικῇ, σημεῖον φωνῆς». Ἀνθίμος Γαζής· (Ἰδὲ Λεξικόν) «εἰς μὲν τὸ Κούφισμα, ἡ χειρονομία μεθ' ἧς καὶ ἡ φωνὴ ἀνέρεχεται μετὰ φθόγγον ἓνα, πλὴν ἡσυχότερον, τοῦτ' ἐστὶν ἐλαττωμένης τῆς ἐπιτάσεως τῆς φωνῆς». Βασίλειος Ἰατροφιλόσοφος. (Ἰδὲ Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς § 143). Τὸ σημεῖον τοῦτο τοῦ Κουφίσματος C , ἐφάνη περιττὸν κατὰ τὸ εἶδος τῆς ποσότητος· διὸ καὶ ἀφηρέθη ἀπὸ τῶν τρεῖς Διδασκάλους εἰς τὴν ἐξή-

γῆσιν τῆς Νέας μεθόδου· ἐπειδὴ τὴν χρῆσιν τῆς ποσότητος αὐτοῦ ἀναπληροῖ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐντονότης τῆς Πεταστῆς.

ΚΡΑΤΗΜΑ. Σημεῖον τι τῆς Μουσικῆς ἐκ τῶν συμβόλων τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, σύνθετον ἐξ ἀπλῆς, καὶ ἴσου, ὃ τὸ σημεῖον, Κράτημα. ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσοῦ τῆς Παππαδικῆς· ἐνεργεῖ δὲ ἀγωγικῶς κατὰ χρονικὴν ποιότητα, ἐπὶ τῆς ἀρχοχρονίας τῶν κενῶν χρόνων τῆς διπλῆς, τῆς τριπλῆς, καὶ ἄλλως πως ἐπὶ μακρῶν καὶ πολυσύμων φθόγγων μελωδικῆς θέσεως· ὡς

1) ἡ ἐκ τῶν τριῶν καὶ ἑμισσεως μεγάλων

ἀρχιῶν, πρώτη καὶ μεγάλη ἀρχία τὸ Κράτημα. 3) Τὸ ἀγωγικὸν σημεῖον ἀορίστου Παρακλητικῆς θέσεως. 4) Ἡ ἐγχρονος ὑπόστασις τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, ὅπερ ἐδείκνυε τὸ κατ' ἀναγκαίαισιν βραδύ μέσον τοῦ μακροῦ φθόγγου. 5) Μάθημα τοῦ Κρατηματαρίου, ὃ λέγεται καὶ, Βάσταμα, (Ἰωάννης Μάιστορ

ὁ Κουκουζέλης εἰς τὸ Μαθηματάριον) ἦτο· τὸ γνωστὸν Κράτημα τὸ μελωδικόν.

Κράτημα ἄλλο·

Κράτημα ἄλλο.

6) Μάθημα τοῦ

Κρατηματαρίου, ὅπερ ἐστὶ κατὰ πρόλογον μὲν τοῦ Μαθηματαρίου Μαθήματος, κατ' ἐπίλογον δὲ τοῦ τῆς

Παππαδικῆς Κοινωνικοῦ Ὕμνου· πῃ·

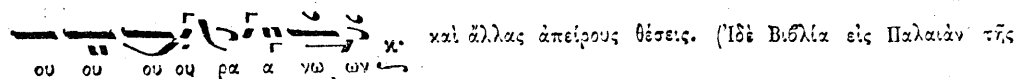
ὡς ἔχει ὅλον τὸ Κράτημα τοῦ τῆς Προηγουμένης

Κοινωνικοῦ «Γεύσασθε» τοῦ Τετραφώνου, ἄνευ μεταβολῆς τῆς ἀγωγῆς τοῦ κειμένου πρὸς τὸ Κράτημα, καὶ τ' ἀνάπαλιν.

ΚΡΑΤΗΜΑΤΑΡΙΟΝ. Τὸ Ε'. ἀντικείμενον τῆς παραδόσεως τῆς ἐγκυκλίου σειρᾶς τῆς Μουσικῆς. 2) Βι-
βλίον μουσικόν, εἰς ὃ ἐμπεριέχονται ἐν γένει τὰ τῶν Συστημάτων Κρατήματα, καὶ τοῦ ὁποίου τὰ μαθή-
ματα κυρίως ἀρχονται ἀπὸ ἀρσεως· εἰς δὲ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ, ὑπάγονται ἐν γένει τὰ Κρατήματα·
ὅθεν τὸ κατὰ προοίμιον ἢ πρόλογον συνεπτυγμένον καὶ βραδύ Κράτημα, ὃ ὑπάγεται εἰς τὸ προοίμιον τοῦ
Μαθηματαρίου Μαθήματος. Τὸ κατὰ κείμενον μικτὸν ἢ σύνθετον Κράτημα, ὃ ὑπάγεται εἰς τὴν ὑπόθεσιν
τοῦ Παππαδικοῦ Μαθήματος τοῦ Πασαπνοαρίου, τοῦ Δοξαστικοῦ, τοῦ Πολυελέου, τοῦ Χερουβικοῦ καὶ
Κοινωνικοῦ Ὕμνου. Τὸ κατὰ Κράτημα τὸ ἀνελελυμένον, ὃ ὑπάγεται εἰς τὸ τῆς εὐθυμίας Μάθημα τοῦ
Καλοφωνικοῦ Εἰρμολογίου. Τὸ κατ' ἐπίλογον μικτὸν ἢ σύνθετον τοῦ τῆς Ἀντιστροφῆς Ὀκταήχου μα-
θήματος, κτλ.

ΚΡΑΤΗΜΟΚΑΤΑΒΑΣΜΑ. Ὅνομα ἐπίθετον μελωδικῆς γραμμῆς ὁριστικῆς καταλήξεως· ἐμπεριέχεται
καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσοῦ τῆς Παππαδικῆς· φέρει δὲ μελωδικὴν θέσιν τοιαύτην.

Α α α α α α γι ο ο ρ ο ο ο ο ο ο ο ο

μουσικής γραφῆν).

ΚΥΡΙΕ ἐλέησον. Τὸ ἐν καιρῷ δεήτῳ· ἐκφωνούμενον καθ' ἅπαζ «Κύριε ἐλέησον». 2) Τὸ ἐν καιρῷ προσευχῆς λεγόμενον, Κύριε ἐλέησον γ', τὸ, Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ, Κύριε ἐλέησον μ'. 3) Κλάδος τις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, Κύριε ἐλέησον, τονισμένον εἰς δραστηρίους καὶ ποικίλους ἐπεισαγωγικούς τρόπους, ψαλλόμενος ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους εἰς διαφόρους ἤχους· ὡς τὸ ἐπεισαγωγικὸν Ἠμίφθορον β'.

(Ἰδὲ Ἠμίφθορον)· ὡς τὸ ἐναρμόνιον ἐπτάφωνον· ὡς τὸ διατονικὸν τοῦ βρέους ἐπτάφωνον·

ὡς τοῦ λ δ' ἐπτάφωνον· καὶ ἄλλως πως κατὰ Κλάδον. (Ἰδὲ Μουσικῆς Ἀνθολογίαν καὶ τὴν Μουσικὴν Πανδέκτην). 4) Τὸ ἐν καιρῷ τῆς Ἀρτοκλασίας ψαλλόμενον ἀργεσυντόμως, καὶ τρεῖς ἀνά ιβ'. ἀμφοτέρωθεν τῶν Ἱεροφαιτῶν, κατὰ τὸ εἶδος τῆς Ἀντιστροφῆς, ἀπὸ θέσεως ἀρχόμενον διπλοταχέως, καὶ εἰς τὸ τέλος τρεῖς ἀνά ἓν παραβραδείως (ἅπαξ δὲ καὶ τὸ παρὰ τοῦ λαοῦ «Κύριε ἐλέησον»·

οὗ ἡ γραφὴ καὶ τὸ μέλος ἤχος β'. Κυ ρι ε ε λε η σον Κυ ρι ε ε

κτλ. (Ἰδὲ Πανδέκτη τῆς Μουσικῆς)· εἰς τα
λε η σον Κυ ρι ε ε λε η σον

ἅπαντα τῆς Μουσικῆς καὶ εἰς ἄλλα χειρόγραφα ὑπάρχει τὸ μάθημα τοῦτο τονισμένον εἰς τὸ ποιῆσαι καὶ δραστηρίον εἶδος τῆς ἐπεισαγωγῆς τῶν ἔσω καὶ τῶν ἔξω φθορῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πλουσιοπότητα τῆς τέχνης, καὶ τῆς Μουσικῆς, ὡς τὰ κλειστά εἰσι τῶν Διδακτῶν τοῦτε Γρηγορίου Πρωτοφάτου, Χυρρουζίου Χαρτοφύλακος καὶ Ἀποστόλου Κρώνστα Κρουστάλα τοῦ Χίου.

ΚΥΡΙΕ, ἡγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου. Ἦμος Κοινωνικός, ὃς ψάλλεται εἰς Ἐγκαινία Ναοῦ. 2) Ἦμος Κοινωνικός ψαλλόμενος ἅπαξ τοῦ ἐνικυτοῦ κατὰ τὴν II'. τοῦ Σαπταμβρίου, εἰς ἀνάμνησιν τῶν Ἐγκαινίων τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, οὗ τὸ κείμενον· «Κύριε ἡγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου, καὶ τόπον πικρῶματος δόξης σου». (ψαλμ. 25). 3) Μάθημά τι ἐκτενές τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἥτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

ΚΥΡΙΕ, ὁ τὸ Πανάγιόν σου Πνεῦμα. Τροπάριον αὐτάμελον τῆς πρωϊνῆς ἀκολουθίας τῶν Ὁρῶν τῆς Μεγάλ. Τεσσαρακοστῆς, ψαλλόμενον Εἰρμολογικῶς κατὰ τὴν τρίτην Ὁραν· οὗ τὸ μέλος, ἤχος λ' βου.

Κυ ρι ε ο το πα να γι ον σου πνευ μα εν τη τρι τη ω ρα τοις

Α πο στο λοις σου κα τα περ φας του το α γα θε μη αν τα νε λης α φη μων αλ

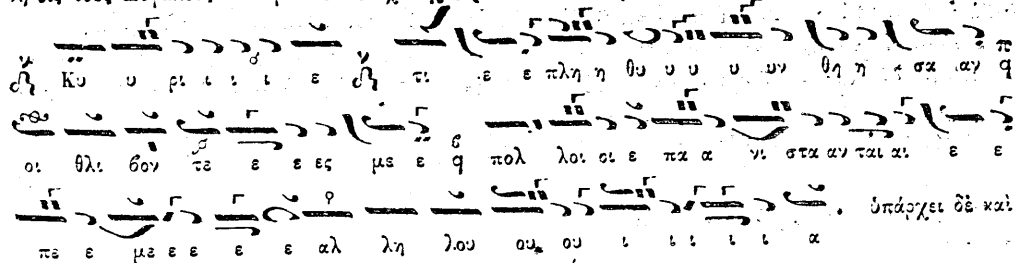
λεγ και νι σον η μιν τοις δε ο με νοις σου.

ΚΥΡΙΕ, σώσον τούς εὐσεβεῖς. Ὑμνωδία τις ψαλλομένη ὑπὲρ εὐσεβῶν εἰς συλλειτουργίαν ἢ εἰς Ἀρχιερατικὴν Λειτουργίαν. 2) Θέμα τι μουσικόν, σύντομον μὲν, ἀλλ' ἀνάμικτον τῷ αἶδει· οὗ τὸ μέλος κατὰ τὸ

ἀρχαῖον. Κυ ρι ε σω ω ω ω ω σον του ους ε ε ε ε ε ευ σε ε ε

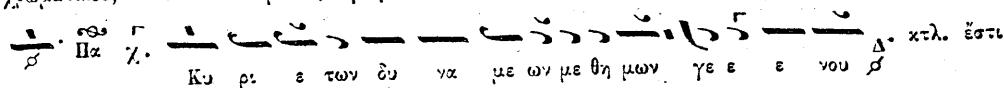
τους ευ σε ε βει ει ηει ει ει ει εις δ' εις

ΚΥΡΙΕ, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με; Στιχολογία τοῦ Α'. Καθίσματος (ψαλμ. 3) φαλλομένη εἰς τοὺς Μεγάλους Ἑσπερινούς εἰς ἦχον λ β'. Ἡς τὸ μέλος ἔχει κατὰ τὸ ἀρχαῖον.

εἰς ἦχον λ β'. Πέτρου Λιμποδάρου τοῦ Πελοποννησίου· μεταγενέτερον δὲ καὶ εἰς ἦχον βαρύν, Θεοδώρου Φωκαέως. 2) Μάθημά τι. Εἰρημολογικὸν μικτόν, φαλλόμενον κατὰ τὸ εἶδος τῆς Στροφῆς καὶ Ἀντιστροφῆς, ἐπειδὴ τελειώνει ὁ ἦχος καὶ ἡ κίνησις θένει καὶ ἀρχεται.

ΚΥΡΙΕ, τῶν Δυναμειῶν. Τροπάριον ὁμοφωδῶν αὐτόμελον, ὃ ψάλλεται με στιχολογίαν τοῦ 150 ψαλμοῦ, καθ' ἅπασαν τὴν Μεγ. Τεσσαρακοστήν, οὗ τὸ μέλος ἀρχαῖον γνήσιον, καθαρὸν καὶ σύντομον. Γένους χρωματικοῦ, κατὰ τὸ Σύστημα τῆς φθορᾶς τοῦ ἑσχατῶ, ὃ λέγεται τριφωνία τοῦ Ὑπολυδίου, λ β'. Πα.

δὲ τοῦτο καὶ Ἀρχὸν κατὰ τὸ μικτόν εἶδος τῆς ψαλμοφθίας, εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, τοῦ αὐτοῦ Συστήματος, (Ἰδὲ Ἀνθολογίαν Μουσικῆς), 2) Μάθημα Εἰρημολογικόν, φαλλόμενον κατὰ τὸ εἶδος τῆς Ἀντιστροφῆς· ἐπειδὴ ὁ στίχος καὶ ὁ ἦχος, καὶ ἡ κίνησις (ἐναρξίς) τοῦ χοροῦ παύει θένει καὶ ἀρχεται.

ΚΥΡΙΟΣ. Τὸ διακριτικὸν ὄνομα τῶν ὀξέων ἡχῶν, οἵτινες παρήχθησαν ἀπὸ τοῦ πενταχόρδου τοῦ Τροχοῦ. Κύριος ἦχος λέγεται ἕκαστος Πρώτιστος καὶ ὀξύς· ὡς ὁ Δώριος, ὁ Λύδιος, ὁ Φρύγιος, καὶ ὁ Μιξολύδιος· ἦτοι, ὁ Πρῶτος, ὁ Δεύτερος, ὁ Τρίτος, καὶ ὁ Τέταρτος ἦχος. Οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνας μουσικοὶ, καὶ τὸν ἑννατον καὶ τὸν ἐνδέκατον ἦχον αὐτῶν ἐξελάβανον Κυρίους, οὓς ἐθεώρουν καὶ ὀξεῖς· οἷον τὸν Αἰόλιον, καὶ τὸν Ἰωνίον. (Ἰδὲ τὸ περὶ Μουσικῆς Σχεδιάσμα Βασιλείου Ἰατροφιλόσοφου, § 81)· οὗτοι οἱ δύο ἦχοι, ὡς καὶ οἱ Πλάγιοι αὐτῶν, παρελείφθησαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων φιλοσόφων Ἑλλήνων μουσικῶν, ἐπειδὴ τὸ μέλος αὐτῶν ἐπέτρε μέλος ἄλλου ἐπιστήμου ἡχοῦ. « Τὴν Ἰωνικὴν ἁρμονίαν, Αἰολίδα, αὐτὴν ἐκάλουν, ὕστερον δὲ Ὑποδωρίαν ». Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου. (Ἰδὲ Ὁξύς)· ἕκαστος Κύριος ἦχος λέγεται καὶ Ὁξύς, διὰ τὸ ἔχειν τὰς βάσεις αὐτῶν ὀξυτέρας· « οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ μουσικοὶ συνέστησαν τοὺς τέσσαρας Κυρίους ἡχους, ἀπὸ τῶν τεσσάρων τόνων ἐνὸς Πενταχόρδου, τοῦ ὁποίου, ὁ μὲν Πρῶτος τόνος ἦτον μέζων· ὁ δὲ Δεύτερος ἐλάσσων· ὁ δὲ Τρίτος ἐλάχιστος· καὶ ὁ Τέταρτος πάλιν μέζων ». Χρύσανθος ὁ Προύστης· Θεωρητικὸν Μέγα § 298). Τὸ δὲ Πεντάχορδον, ὅπερ ἐστὶν ὁ Τροχός, γέγονεν ἀπὸ τὸν Κοινὸν καὶ ὀξύτατον Τετράχορδον τῶν Ὑπερβολαίων, ὅστις σχηματίζεται εἰς Πεντάχορδον Τροχόν, μετὰ τὴν ὀξύτατην καὶ τελευταίαν χορδὴν τῆς Νήτης Ὑπερβολαίων· ἐκ τῶν ὀξύτατων μαρτυριῶν τοῦ Κοινοῦ καὶ ὀξύτατου Τετράχορδου τούτου τῶν Ὑπερβολαίων, ἐγεννήθησαν αἱ βάσιμαι καὶ ὀξεῖς μαρτυρίαι τῶν Ὁξέων καὶ Κυρίων ἡχῶν, καὶ ἐξ ἐκείνων τῶν μαρτυριῶν διακρίνεται ἕκαστος τῶν Πρωτίστων ὅτι εἶναι Κύριος. (Ἰδὲ Μαρτυρία). Οἱ ἀπὸ τὸ Πεντάχορδον, (ἢ Τροχόν) παρῆχθέντες ἦχοι εἶναι Κύριοι, καὶ μόνον τέσσαρες· βεβαιεῖται τοῦτο, οὐ μόνον ἀπὸ τὸν Φιλάδελφον Πτολεμαῖον Βασιλέα τῆς Αἰγύπτου καὶ ἄλλους Ἀρχαίους Ἕλληνας Μουσικοὺς, οὐ μόνον ἀπὸ ψαλμοφθῶν, ὡς τὸν Ἅγιον Ἀμβρόσιον Μεδιολάνων, ἀπὸ τὸν ἐξ Ἰταλίας Σοφώτατον Κοσμάν τὸν Ξένον ἢ Ἰκέτην, ἀπὸ τὸν Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, καὶ Κοσμάν τὸν Μελωδόν, Μανουὴλ τὸν Βρυέννιον, καὶ ἀπὸ ἄλλων μεταγενεστέρων Ἑλλήνων, ὡς τὸν Εὐγενὴν Δημήτριον Καντεμῆρην (Ἰδὲ τὸ περὶ Μουσικῆς Ἐγχειρίδιον αὐτοῦ, γεγραμμένον Ἀραβοτουρκοπερσιστί), καὶ ἀπὸ τὸν Μουσικώτατον Βασιλεῖον Ἰατροφιλόσοφον (Ἰδὲ τὸ περὶ Μουσικῆς Σχεδιάσμα αὐτοῦ), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ εἰδήμονας Τουρκοάρabas μουσικοῦ Παλαιού τε καὶ μεταγενεστέρους μάλιστα ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς ξενικῆς ἢ ἐξωτερικῆς Μελωποιίας, ἄριστον καὶ Σοφὸν Ντετέ

Ἰσμαιλῆακην (ἀπέβηκεν περὶ τὰ μέσα τοῦ 17. αἰῶνος) ὅστις ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ λέγει· « Τέσσαρα εἶναι τὰ στοιχεῖα τοῦ Κόσμου, τέσσαρες εἰσὶ καὶ οἱ Κύριοι ἡγχοί· α' Ἀνὰ Μακάμ, Σεπά, Χιουζάμ, Τζαρκαῖαχ Νεδάκ· ὁ ἔστι Ἀώριος, Χύδιος, Φρύγιος, Μελολύδιος· ἔχουν Πρῶτος, Δεύτερος, Τρίτος, Τέταρτος

ΚΥΡΙΟΣ ὢν πάντων καὶ κτίστης Θεός. Στίχος ἑξαμέτρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός ἀσυνείβητος γ'. ὥδης λ β'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Ἀγ. καὶ Μεγ. Πίμπτης. 3) Εἰρηολογικός πρόλογος γ'. ὥδης

Α β'. ἤχου. Γένους χρωματικῆς. 2 ^θ/_π βου. — Δ. Κυ ρι ος ων . πα αν των και χρι στος

κτλ. (Ἰὼς Εἰμολόγιον Καταβασιῶν).

Σημ. Φίνεται, ὅτι ὁ Ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ Μελετώνης ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εὐαγγελίου ἀπὸ τοῦ στοιχείου Ε, τῆς Διάδ. α Φωδῆς, Τυδαίου, καὶ γὰρ εἰς » (ἴδε στίχ. 44). διὰ τοῦτο καὶ τινεῖς οἱ ἐκείνοις τέσσαρες στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐντοια μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

$\text{Εἰρημή, οὐκ ἔστιν ὁ γὰρ} \frac{\Delta}{\alpha}$

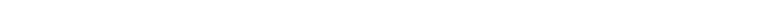
ἔς οἱ σὺν ἡ σέ ἔε λε ποο γε σὺν ἡ πῖ οὐ πο τῆ οἱ λου ο μοι οὐ α ἔε γε τῶν

25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1042 1043 1044 1045 1046 1047 1048 1049 1050 1051 1052 1

ve ya 320 tuz boy 0 ml 1 ad

ΚΡΙΘΙΣ Θεσπύων. Στίχος ἑξήμετρος μικροκαλῶς. 2) Εἰσὸς συνεισφέρεις Θ'. ὥσθς 2. εἰς ἄγρου. ἐκ
 τῶν Ἀκροτασιῶν Καταβασίων τοῦ Ἀγ. καὶ Δικαίου Λαζάρου. 3) Εἰσβολοακτικός πρόλογος Θ'. ὥσθς 2.

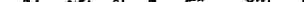
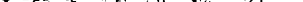
α. ημερ. νέους διατηνέου βάσις Τριτωνία. β. $\frac{2}{22}$
 Εὐ οἰ εὐος θς ο τοκοῦ Σ.

 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

(Ὡς Εὐαγγελιστὸν Καταβασίων).

Σημ. Ὁ Πατήρ ἡμῶν Θεοφάνης ὁ Γραφεὺς γράφεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τοῦτου τοῦ Εὐριπίδου ὑπὸ τὸ στερῆμα Ζ. τῆς Ἰλ. « Αἰνία τε καὶ Ἕκτορα, ἔπει πάρος ὕμμι μάλιστα » (Ἰδὲ στίχ. 77). Διότι πολὺ καλὰ τινύχονται οἱ ἐκείσε τοιεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνώνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τοῦτου τοῦ

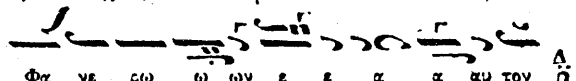
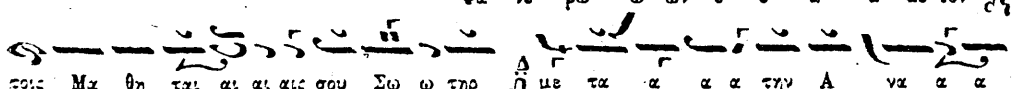
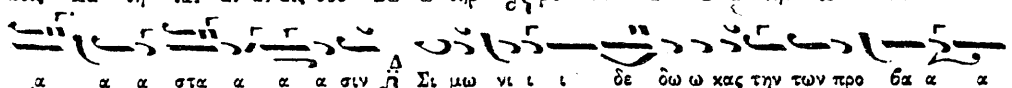
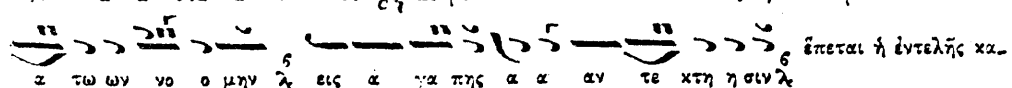
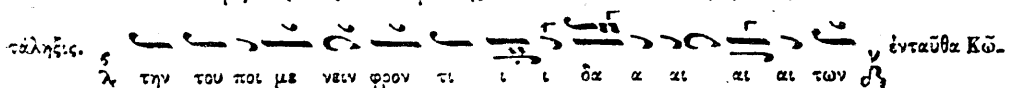
Εἰσὶν, ὡς ἔπος ἔειπεν, ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους.
 Αἱ ἡμέραι αὐτῆς ἑπτὰ καὶ ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος.

μα α λ σ τ ζ χ τω ων και αυ κι ων εγ κε γλ ταλ ου νεχ α ρι σ τοι ς πα σαν

$\frac{\alpha}{\beta}$ $\frac{\gamma}{\delta}$ $\frac{\epsilon}{\zeta}$ $\frac{\eta}{\theta}$ $\frac{\iota}{\kappa}$ $\frac{\lambda}{\mu}$ $\frac{\nu}{\xi}$ $\frac{\omicron}{\pi}$ $\frac{\rho}{\sigma}$ $\frac{\tau}{\upsilon}$ $\frac{\phi}{\chi}$ $\frac{\psi}{\omega}$

ΕΛΛΑΔΙΝ. Ἡ περιουσία ἐκάστης περιόδου τοῦ Ἑλληνικοῦ καίμενου, ἔτσι τοῦ Σιτίου ἢ Τροπαίου. 2) Τὸ ἐλλειπτικὸν σημεῖον τοῦ τροπικοῦ πάθους, ὃ λέγομεν ἀκόμμη· ἢ ὑποσιγμή ἢ ὑποδιαστολή. 3) Ἡ κατὰ τὴν Μουσικὴν περικύβητος, τῆς ἐκτεταμένης περιόδου τῆς δευτέρας καὶ ἀορίστου καταλήξεως τῆς Παραχρη-

τικῆς (Ταξιμ.). 4) Ἡ περικοπὴ τῶν ἀτελῶν κυρίως καταλήξων. 5) Αἱ περὶ τῶν ἤχων θεσπίζονται μαρτυρίαι, αἱ ὁποῖαι εἰσὶν αἱ τῆς Μουσικῆς ὁποστιγμαί, καὶ τὰ τῆς Μουσικῆς Κῶλα καὶ Κόμματα. 6) Αἱ τῶν θεσπιζόντων μαρτυριῶν ἀτελεῖς μελωδικαὶ θέσεις τῶν ἀτελῶν καταλήξων. π: χ: τὸ κατὰ κείμενον. Φανερῶν ἑαυτῶν, τοῖς Μαθηταῖς σου Σωτῆρ, μετὰ τὴν Ἀνάστασιν, Σίμωνι δέδωκας τὴν τῶν προβάτων νομὴν, εἰς ἀγάπης ἀντέκτισιν τὴν τοῦ ποιμνέινου φροντιῖδα αἰτῶν· εἰς ἣν καὶ ἔπεται ἡ τελεία. Ἔστι δὲ τὸ κατὰ κείμενον Κῶλον, τὰ ἐν τῇ περικοπῇ ἐμπεριεχόμενα κόμματα· ἔστι δὲ Κῶλον, τὸ κόμμα «ἑαυτὸν,—» κῶλον, τὸ κόμμα «Σωτῆρ,—» τὸ «τὴν Ἀνάστασιν,—» τὸ ἀνομῆν,—» τὸ ἀντέκτισιν, » τὸ δὲ ἀφροντιῖδα αἰτῶν. » τέλος ἐστὶν ἐντελοῦς κἀταλήξεως. Τὸ κατὰ μουσικὸν δὲ κῶλον εἶναι, αἱ ἀτε-

λεῖς μαρτυρίαι τοῦ ἤχου· π: χ:

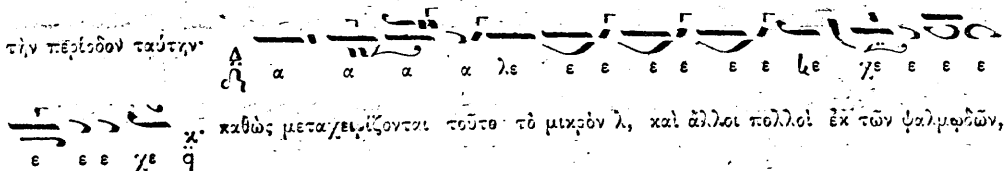
Φα νε ρω ω ω ν ε ε α α αυ τον
 τοις Μα θη ται αι αι αις σου Σω ω τηρ με τα α α α την Α να α α
 α α α στα α α α σιν Σι μω νι ι ι δε δω ω κας την των προ βα α α
 ε πεται η εντελης κα-
 α τω ω ν νο ο μην εις α γα πης α α αν τε κτη η σιν λ
 αληεις. λ την του ποι με νειν φρον τι ι ι δα α αι αι αι των ενταυθα Κω-

λον τῆς Μουσικῆς περικοπῆς εἰσὶν αἱ ἀτελεῖς μαρτυρίαι τοῦ ἤχου, ἥτοι αἱ μαρτυρίαι τοῦ Δι, καὶ τοῦ Βου. ἡ δὲ μαρτυρία τοῦ Νη· ν, εἶναι ἡ ἐντελής μαρτυρία τοῦ ἤχου, ἥτις λογίζεται ὡς ἡ τελεία στιγμὴ τῆς περικοπῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου.

ΚΩΜΟΣ. Νικητήριός τις φῶν, ἥτις ἐψάλλετο ἐπὶ τῶν ἀθλητικῶν ἀγώνων τῶν Ἑρῶν. 2) Τὰ Κωμικὰ ᾄσματα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἃτινα ἐψάλλοντο εἰς διαφόρους περιστάσεις, κυρίως δὲ ἐπὶ τῶν εὐθυμιῶν ὡς τὰ νῦν Κωμικὰ τῆς εὐθυμίας τραγῳδία (πατινάδες)· ὡς τὰ Σκολιά καὶ Ἀνόμαλα μέλη (μανέδες, κοτζάκια κτλ.). 3) Τὰ χαρακτηρίζοντα κυρίως τὸν Ὑπομνησολύδιον τρόπον (τὸν Πλάγιον τοῦ Δ'). Κωμικὰ ᾄσματα, εἰς ὃν ὑπάγονται τὰ λυπηρὰ ἔποι· ὡς τὰ καθ' ἡμᾶς Νεκρώσιμα ποιήματα, καὶ μέλη. «Καὶ ἔλεθσόν με Ἀλληλουῖα· ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἔλεθσόν με κτλ.» κυρίως δὲ κατὰ θρηνηδίαν ἐπιταφίως ψαλλόμενα ἀργὰ στιχηρὰ μέλη, ὅταν συνοδεύουμε νεκρὸν τινα εἰς τάφον· ὡς τὸ «Θρηνώ καὶ ὑδῆρομαι Μετὰ τῶν Ἀγίων ἀνάπαυσον Χριστέ, κτλ.» Καὶ οἱ πρόγονοι ἡμῶν Ἀρχαῖοι Ἕλληνες, τοιαῦτα τινὰ λυπηρὰ Κωμικὰ μέλη ἐψάλλον κατὰ τῶν Ὑπομνησολύδιον τρόπον, μετὰ σεμνότητος, εἰς κηδευτικὴν καὶ λυπηρὰν παράταξιν φορᾶς τινος, ὅταν ἐσυνοδεύετο εἰς τάφον. α Κῶμον ὁμηλικὸν πρὸς τάφον ἀπάξω». Εὐρυπιδῆς. Ἐπειδὴ τὸ χαρακτηριστικὸν ἦθος τοῦ Ὑπομνησολυδίου (τοῦ Πλαγίου Δ') ἤχου παριστᾷ κυρίως τὰ λυπηρὰ ἔπη. α Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Κῶμοι κατὰ τούτον τὸν ἤχον ἐμελίζοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Χρύσανθος Προύσης. Θεωρητικὸν Μέγα. § 375.

Λ, λ. Λάμβδα, τὸ ἐνδέκατον στοιχείον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) λ, σύμφωνον γράμμα, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει εἰς τὴν Μουσικὴν διὰ τὸ μαρτυρικὸν ποσόν, ὅπερ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου π, λ, διακρίνει ἕκαστον βαρὺν ἦχον ὅτι εἶναι Πλάγιος. 3) λ, λάμβδα τὸ μικρὸν, ὅπερ συμπλέκεται μετὰ τοῦ συμφώνου π, λ, καὶ τίθεται πρὸ τῆς ἐνάργου μαρτυρίας, ἐπὶ κεφαλῇς Μαθήματος πρὸ τοῦ μαρτυρικοῦ συμβόλου, (ὃ λέγομεν καὶ Προκέφαλον), καὶ δηλοποιεῖ τὴν βάσιν ἑκάστου βαρέος ἤχου, καὶ ὅτι ὁ ἦχος εἶναι Πλάγιος· ὡς ὁ Πλάγιος τοῦ Α'. λ γ, ὁ Πλάγιος τοῦ Β'. λ ε, ὁ Πλάγιος τοῦ Γ'. λ ζ, ὁ Πλάγιος τοῦ Δ'. λ η, ὁ Πλάγιος τοῦ Θ'. 4) λ μικρὸν τὸ ὁποῖον, εἰ καὶ σπανίως, χρησιμεύει, ὅμως εἰς τὸ Ποῖον τῆς μελωδίας ἐπὶ τῶν Κρατημάτων, ἀντὶ τοῦ λ ε, λ ε, καθὼς μεταχειρίζεται αὐτὸ ὁ Λαμπάδαριος τῆς Ἀγ. Σοφίας Ἰωάννης ὁ Κλαδᾶς εἰς τὸ μαθηματικὸν Κράτημα τοῦ τῆς Προηγουμένης Κοινωνικοῦ Ὑμνου « Γεύσασθε » τότεν εἰς τὸ κατ' ἐπανάλυψιν Μέγιστον, ὅσον καὶ εἰς τὸ κοινὸν γνωστὸν ἐπίτομον, κατὰ τὴν περίεσον ταύτην.

καθὼς μεταχειρίζονται τοῦτο τὸ μικρὸν λ, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐκ τῶν ψαλμοδῶν, εἰς τοὺς Προλόγους καὶ ἐπιλόγους τῶν Ἀναγραμματισμῶν Κρατημάτων (ἴδε εἰς Παλαιὰ Μαθήματα τοῦ Μαθηματικοῦ).

Λ, ἢ λ. Λάμβδα μικρὸν λ, συμπλεγμένον μετὰ τοῦ στοιχείου γ, λ, αὐτὸ ὁ σχηματισμὸς παριστᾷ γράμμα τι ὡς σύμβουλον Ἱερογλυφικόν, ὅπερ γίνεται εἰς τὴν μουσικὴν· βάσις τοῦ Μέσου διατόνου ἤχου, ὅστις εἶναι μέσος ἦχος καὶ σημαντικὸς Κλάδος τοῦ Μιξολυδίου Τρόπου (τοῦ Δ'. ἤχου) ὃς καλεῖται παρὰ τῶν Βυζαντινῶν « Λέγετος ». Ἐκ τῶν μεταγενεστέρων τινὲς καλοπίζοντες τὸν μουσικὸν τύπον, ἐνώθευσαν τὸ πρωτότυπον σχῆμα τοῦ μαρτυρικοῦ Ποιοῦ τοῦ μικροῦ τούτου λάμβδα, καὶ ἐκατήχησαν αὐτὸ ἀπὸ λ γ λ, εἰς λ γ λ. 2) Σύμβουλον τι μουσικὸν μαρτυρικῆς ποιότητος τοῦ διατονικοῦ γένους, τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ τὸ μέσον ἦχον τοῦ Μιξολυδίου Τρόπου (τοῦ Δ'. ἤχου), καὶ τὴν βάσιν τοῦ Εἰρμολογικοῦ εἶδους αὐτοῦ, διὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὸν φυσικοῦ ἐλάσσονος τόνου τῆς διατονικῆς Κλίμακος, ὃς ἔχει λόγον τὸν ἐπὶ γένος 9 $\frac{1}{2}$ · ἐπειδὴ ὁ ἐλάσσων τόνος, κατὰ τὸν ἀρχαῖον καὶ τὴν τάξιν τῶν Τριῶν φυσικῶν τόνων τῆς διατονικῆς Κλίμακος ἦτοι τοῦ μέλλοντος 12 $\frac{1}{2}$, τοῦ ἐλάσσονος 9 $\frac{1}{2}$, καὶ τοῦ ἐλαχίστου 7 $\frac{1}{2}$, ἐπέχει τὰ δευτερίαν· διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀρχαῖα αὕτη μαρτρία τοῦ Εἰρμολογικοῦ εἶδους « ἤχος » καλεῖται παρὰ τῶν μουσικῶν τοῦ Παλαιοῦ Συγῆματος καὶ « ἦχος διατονικὸς δεύτερος » (ἴδε Λέγετος). Ἐπειδὴ ἐπέχει καὶ τὰς δευτέρας βάσεις 5' καὶ τοὺς δευτέρους τόνους τοῦ Αὐδίου ἢ Δευτέρου ἤχου. Ὁ σημαντικὸς αὗτος Κλάδος ἐκαλεῖτο παρὰ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων μουσικῶν « Συντονολύδιος ἢ Συντονολυδιστὴ Ἀρμονία » ὡς ἀπὸ τὸ Εἰρμολογικὸν Σύντομον· λτ, ἢ λτος. Τὸ Προκέφαλον σημεῖον τῆς ἀρκτινῆς μαρτυρίας τοῦ Εἰρμολογικοῦ εἶδους τοῦ Δ'. ἤχου, ὃ γράφεται συνσταλμένον, καὶ ἐκφωνεῖται « Λέγετος ». Γράφεται δὲ ἐπὶ κεφαλῇς ἑκάστου Εἰρμολογικοῦ θέματος τῶν Ἀπλῶν, Μικτῶν, καὶ Ἀνακρίτων Μαθημάτων· οἷον ἐπὶ κεφαλῇς τῶν Προσολογῶν Συγχερῶν τοῦ Τετάρτου ἤχου· ἐπὶ τῶν Καταβασίων, ἐπὶ τῶν Δοξολογιῶν, ἐπὶ τῶν Καλοφωνικῶν Εἰρῶν τε καὶ Κρατημάτων, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐκτάκτων Μαθημάτων, (ὅπερ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν οἰκίαν θέλσιν τοῦ ποιητοῦ)· ὡς ἔχει τὸ Προκέφαλον τοῦ β'. στίχου « Χαῖρε κεχρητωμένη » τοῦ τῆς Ἀρτοκλασίας Μαθήματος τοῦ Ὀκταήχου θέματος « Θεοτόκε Παρθένη ».

V. Λάμβδα μεγάλον ἀναστραμμένον. Σημεῖον ὑπῆρχε ποιότητος ἐπὶ τοῦ εὐόγγου τῆς Τρίτης τῶν Συνημμένων τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς ὃ συνυπεγράφετο τῷ μεγάλῳ ὀθῆτα οὕτως, Θ, ἢ οὕτως ΘV,

ὅταν ἡ τάσις αὐτοῦ ἐγένετο ἐπὶ τὴν βαρύτητα· ὁξυτονεῖτο δὲ ὅταν ἡ τάσις αὐτοῦ ἐγένετο ἐπὶ τὴν ὕψτητα· ἐθεώρουν δὲ αὐτὸ τὸ V, οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλληνες μουσικοὶ· ὡς σημεῖον τροπικὸν τῆς χρονικῆς παιδείας.

4) Ὁ κατὰ τὰς διαιρέσεις τῶν ἤχων Ἰωάννου τοῦ Δα-

μασκηνοῦ Μείσος ἤχος τοῦ Μιζολυδίου, ἥτοι τοῦ Τετάρτου ἤχου, ὅστις ἐπέχει τὴν χορδὴν τῆς Μέσης τοῦ Τετραχόρδου τῶν Μέσων. 5) Τὸ Εἰρημολογικὸν εἶδος τοῦ Δ'. ἤχου, ὅπερ καλεῖται ἀπὸ τοὺς Ἑκκλησιαστικούς μουσ. «ἀλέγετος», ἐκλήθη οὕτως ἀπὸ τοὺς Παλαιούς, διὰ τὸ φέρειν τὸν Προκείμενον αὐτοῦ ἐπὶ κεφαλῆς ἢ τὴν λέξιν τῆς Ἀπ'αγγέλου, μὲ συνεσταλμένην γραφὴν, ἥτις σχηματίζει τὸ μαρτυρικὸν αὐτοῦ

σημεῖον, σύμβολον Ἱερογλυφικὸν οὕτως $\lambda\tau$. (Ἰδὲ Λάμβδα μικρὸν). 6) Ἦχος τις ὅστις ἐπέχει τοὺς ὑψηλοτέρους καὶ βαρυτέρους τόνους, καὶ τὰς ὑψηλότερας καὶ βαρυτέρας βάσεις τοῦ Αὐδίου ἢ Δεύτερου ἤχου, εὖ τὸ μέλος διακρίνεται ὅτι εἶναι ἡνωμένον μὲ τὴν διατονικὴν Κλίμακα τῆς Μιζολυδιστί: ἁρμονίας ἢ με τοὺς σχετικούς τόνους τῆς διατονικῆς Κλίμακος τοῦ Ὑποφρυγίου ($\lambda\tau$ Γ'. ἢ Βαρέος), ἐπειδὴ τὸ Σύστημα αὐτοῦ εἶν' ὅμοιον τοῦ Συστήματος τοῦ Βαρέος ἤχου κατὰ τὸ διατονικόν, ὅπερ λέγομεν «Ἡρωτικόβαρον» $\lambda\tau$, $\lambda\tau$, $\lambda\tau$, $\lambda\tau$, $\lambda\tau$ καὶ πρὸς διαστολὴν τοῦ Συστήματος ἐκείνου, ἐκλήθη τὸ Σύστημα αὐτοῦ «ἀλέ-

γετος». (Ἰδὲ περὶ Μουσικῆς Σχεδίασμα Βασιλείου τοῦ Ἱατροφιλοσόφου § 45). Τὸ Σύστημα τοῦ ἤχου ἢ τοῦ σημαντικοῦ Κλάδου τούτου τοῦ Λεγέτου, εἶναι καθὼς φαίνεται ἐκεῖνον τὸ ὅποιον ἐκάλουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλληνες μουσικὴ «Ἀρμονία Συντονολυδιστί» ἀπὸ τὸ Σύντονος, Ταχύς, τὸ Σύντομος καὶ Ταχύς ἢ Γοργὸν κατὰ τὴν ἀγωγὴν ὃ λέγομεν «Εἰρημολογικόν» ὡς τὸ Εἰρημολογικόν τοῦ Αὐδίου ἢ Β'. ἤχου, καὶ τοῦ Μιζολυδίου ἢ Δ'. ἤχου. «Ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν ἐπανεμμένην Αὐδιστί, εἴπερ ἐναντία τῇ Μιζολυδιστί, παραπλησίαν οὖσαν τῇ Ἰάδῃ, κτλ.» Πλούταρχος.

ΛΕΙΜΜΑ. Ἡ κατ' ἀποτομὴν τῆς μερικῆς ἢ τῆς γενικῆς διέσεως γινομένη κανονικὴ διαιρέσις, ἥτις ἔχει τὸ πλείστον μέρος τῆς διαιρέσεως ὡς $\frac{1}{2}$, ἢ $\frac{1}{3}$, ἢ $\frac{1}{4}$. 1) Τὸ ἡμίτονον τοῦ μείζονος $\frac{1}{2}$, εἰς ὃ προστίθεται καὶ ὁ περιττός ἀριθμὸς 1, καὶ γίνεται $\frac{3}{2}$, ὁ ὑπὸ 7 ἀριθμὸν ἐλάχιστος μουσικὸς καὶ φυσικὸς τόνος τῆς διατονικῆς Κλίμακος (Ἰδὲ ἐλάχιστος). 3) Ὁ ρυθμικὸς ἐλάχιστος κενὸς χρόνος ὅστις ἀκανῶνται διὰ τὴν ἀπλὴν $\lambda\tau$, ὃ λέγεται «Λεῖμμα ρυθμῶν» διότι εἶν' ἐλάχιστος τοῦ διπλασίου, τοῦ κατὰ κενὸν μακροῦ χρόνου τῆς διπλῆς $\lambda\tau$, κτλ. «Λεῖμμα δὲ ἐν ρυθμῷ χρόνος κενὸς ἐλάχιστος» Ἀριστοτέλης Κοϊντιλιανός.

ΛΕΙΟΝ. Τὸ ἀποτελεσμα τῆς εὐθείας φωνῆς, ὅπερ δηλοῦται διὰ τῆς τροπικῆς ποιότητος τῆς ὑποστάσεως τοῦ Ὁμαλοῦ —. 2) Ἡ τροπικὴ ποιότης τοῦ ἀγέρου Ὁμαλοῦ —, ἥτις ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν πτώσιν τῆς μαλακῆς φωνῆς τοῦ εὐθείως καὶ ἴσου φθόγγου $\lambda\tau$. Γνωρίζετο τοῦτο ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς ἐξηγωγῆς τῶν φθόγγων.

ΛΗΨΙΣ. Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας, δι' ἧς ἱσχύεται ὁ μελοποιός, καὶ εὐρίσκει τὸ μέσον τῆς ἐπιχειρήσεώς του, ὅταν, ἀπὸ ποίου τόπου τῆς φωνῆς πρέπει νὰ κάμῃ τὴν μελωδίαν· ἢ ἀπὸ Ὑπατοιδῆ, ἢ Μεσοειδῆ, ἢ Νητοειδῆ (Ἰδὲ Μέσοειδῆ). 2) Κανονικὴ τις διαιρέσις τῆς ρυθμοποιίας, ἢ ὅποια Λήψις εἶν' ἱσχυρόν τι μέσον, ἵνα γνωρίζῃ ὁ ρυθμοποιός, ὅποιον ρυθμὸν πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ ἀπὸ τὰ ρυθμικὰ σχήματα ὅπερ φανερόναι ἢ Λήψις· ἢ τὸ σχῆμα τὸ ἰσοδύναμον, ἥτοι τὸ ἔχον ἴσον λόγον· ὡς 5, πρὸς 3· 00000, 00000· ἢ τὸ σχῆμα τὸ ἔχον λόγον Ἡμιόλιον· ὡς 6, πρὸς 4· 000000, 00000· ἢ ὡς 3 πρὸς 2· 000, 00. (Ἰδὲ Σχῆμα).

ΛΙΤΗ. Κανονικὴ τις σειρά τῆς Ἱεραῆς Ἀκολουθίας ἥτις φάλλεται μεταξὺ τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ Ὁ. Θεοῦ. 2) Ἡ κατὰ τὴν Ἑκκλησ. ἑθιμοταξίαν φαλλομένη ἐπεισόδιος Ὑμνωδία ἐκτὸς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ἐν τῇ Νάρθηκι, ὅτε φάλλονται τὰ Τροπάρια, ἅτινα παριστάνουσι τὰ θαυμαστά καὶ τεράστια τοῦ Θεοῦ, τῆς Θεομήτητος, ἢ ἐορταζομένου τινὸς Ἁγίου. 3) Λιτὴ ἐπεισόδιος Ὑμνωδία, ἥτις παρὰ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐκαλεῖτο «Διθύραμβος». (Ἰδὲ ἐπεισόδιον).

ΛΙΧΑΝΟΣ. Τόνος τις τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῆς Ἀρχαίας Ἑλλήν. μουσικῆς. 2) Ἡ Τετάρτη χορδὴ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν, ἥτις λέγεται καὶ «Ὑπατῶν Διάτονος»· ἥς ἡ βάση φέρει τὴν Ἀρχαίαν μαρτυρίαν ταύτην Δ'. 3) Ἡ τετάρτη χορδὴ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Μέσων, ἥτις λέγεται καὶ «Μέσων Διάτονος» (ἢ Λιχανός)· ἥς ἡ βάση φέρει τὴν Ἀρχαίαν μαρτυρίαν ταύτην Δ', ἐρ' ἢ πληρ.

ΛΥΔΙΟΣ. Ὁ Ἀρχαιότατος Τρόπος ἡ Αὐδίας ἦχος, ὅτις ὑπάρχει Κύριος καὶ Ὁξύς. 2) Ὁ μετὰ τὸν Ἀώριον (Πρῶτον) ἦχον ἐπὶ ἡν τὰ δευτερεῖα Αὐδίας ἡ Δεύτερος ἦχος, εἰς ἐκ τῶν τεσσάρων Κυρίων καὶ Ὁξέων ἡχων, ὅτις ὑπάγεται εἰς τὸ χρωματικὸν γένος. 3) Ἡ Αὐδίας ἡ Αὐδιστὶ ἀρμονία, τὸ μέλος τοῦ Δευτέρου ἢ Ἠχοῦ Δεύτερος· ὁ περίφημος σοφιστὴς Δάμων ἐφεῦρε τὴν ἐπανειμένην Αὐδιστί. διὰ τοῦ μέλους τοῦ Αὐδοῦ Τρόπου ἡμέρωνε τὰ θηρία ὁ Ὅρρεϋς, κατὰ τὴν ἀλληγορίαν τῆς μυθολογίας· ὁ ἐστὶ, διὰ τοῦ μέλους τοῦ ἦχου τούτου, ἐμάλαττε τὴν σκληροκάρδιον διάθεσιν τοῦ λαοῦ τῶν Βαβυλῶν· διὰ τοῦτο ἀπηγορεύετο, ὡς φαίνεται τὸ μέλος τοῦ ἦχου τούτου εἰς τοὺς γενναίους καὶ ἀνδρείους τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν Ἀρχαίων Φιλοσόφων. «Τὴν Αὐδιστὶ συμποτικὴν καὶ ἀνειμένην» ὅθεν καὶ παραιτεῖται αὐτὴν διὰ τὸ ἐκχαυνοῦν τὰς ψυχὰς τῶν Νέων π. Πλάτων.

ΛΥΓΕΙ τὰ δεσµὰ, καὶ ὀρσιζέι· τὴν φλόγα. Στίχος ἑρμῆτος μακροσκελὲς. 2) Εἰρμός συνεισπνέμενος Ἡ' ὥδῃς Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασίων τῆς Πεντηχοστῆς. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Ἡ' ὥδῃς Δ'.

ἤχου. Γένους διατονικοῦ.

$\hat{\lambda}$ Λ υ εἰ τα δε σ μα α και ὁρο σι ι ζει την φλο οχα $\hat{\lambda}$

ἡμετέρας, κτλ. (ὅδε Εἰρημολόγ. Κατάβασις).

ο τρι σο φει γης της θς αρ χι ας τυ προς 2

Σημ. Φαίνεται ὅτι Ἰωάννης ὁ Ἀρχλαῶς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εὐριμου ἐκ τῶν τοῦ Εὐριπίδου (Ἐκάβη) « Αἰτεῖ δ' ἀδελήην τὴν ἐμὴν Πολυξένην »· (στίχ. 40)· διότι πολὺ γὰρ τονίζονται οἱ ῥυθμοὶ πάντεσσι στίχοις τοῦ Εὐριπίδου, καὶ ἐνόησαν μετὰ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εὐριμου

εἶον, ἦχος Δ'.

$\overset{\circ}{\lambda}$ Αι τει δα δελ $\overset{\Gamma}{\psi}$ γν γην ε μη γν Πο λυ $\overset{\Gamma}{\xi}$ ε νγν $\overset{\circ}{\lambda}$ τυμ βω φι

λον προσ φαγμα και γε ρας λα θειν^η και τευ ξε ται αι του θου θα δω ρη τος

ει λων ε σται αι προς αν θρωον η πε προ με νη δα γει γ θα νειν α δελ φν

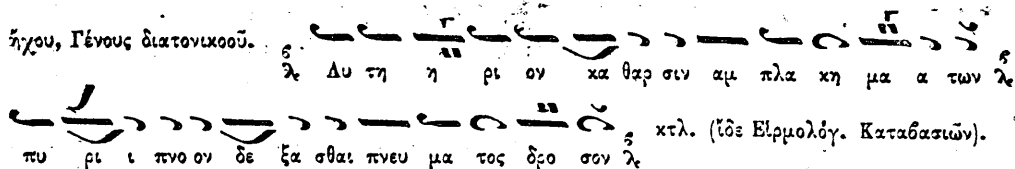

 τω ω οε μην ε εν η μα τι

ΛΥΡΑ. Ὁργανόν τι τρίχορδον, ἥτις καὶ λέγεται «Λύρα Ὀμηρικὴ». 2) Λύρα, ὄργανον ἐπτάχορδον ἀρχαϊώτατον, ἣν ἐφεύρεν ὁ Ἑρμῆς, καὶ ἐχάρισεν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ἥτις καὶ λέγεται «Θεία Λύρα τοῦ Ἀπόλλωνος». Ἀ τῇ ἀρχαιοτρόπῃ Λύρᾳ, τοῦτ' ἐστὶ τῇ ἐπταχόρδῳ κατὰ συναψὴν ἐκ δύο Τετραχόρδων συντετάσῃ τὸ Νικόμαχος. Ὁ Σίγησον Ὁρφεύ, ῥίψον Ἑρμῇ τὴν Λύραν, Δαυτὶδ γὰρ ἡμῖν Πνεύματος κρούων Λύραν».

ΛΥΣΙΣ. Φθορική τις δύναμις ἦτις, ἐνεργοῦσα μετὰ, ἀπαλλάττει τὴν προτέραν. 2) Ἡ ἐνεργοῦσα δύναμις τῆς εἰσαγομένης φθορᾶς, ἦτις λύει τὴν μεταβολὴν τῆς προτιθεμένης φθορᾶς. 3) Ἀφανισμός τις τοῦ μέλους τοῦ διαρκούντος γένους, ἐκ τῆς μετατιθεμένης φθορᾶς, ἥ ἡ φθορική ποιότης ἐδεσε τὴν φαινομένην (πρώτην γραμμὴν) καὶ διέλυσε τὴν ποικιλίαν αὐτῆς· ὅθεν μέρος τι χωρὶς τῆς λύσεως καὶ δέσεως, ἀποκαθίσταται μονότονον, τοῦθ' ὅπερ προξενεῖ κόρον (ἴδε Δέσις). 4) Λύσις, ἥς τὸ ἴδιον εἶναι νὰ χαλᾷ τὰ φθορικά ἐμπόδια, καὶ νὰ διαπερᾷ πᾶ χρωματικὰ προσκόμματα τοῦ κατὰ γένος ἐξακολουθοῦντος μέλους· αἰτίσις δὲ (ψασι) Λαμπροκλέα τὸν Ἀθηναῖον, συνιδόντα, ὅτι οὐκ ἐνταῦθα ἔχει τὴν διάκειψιν, ὅπου σχεδὸν ἅπαντες ὦροντο ἐπὶ τὸ δέξυ, τοιοῦτον αὐτοῖς ἀπεργάζεσθαι τὸ Σχῆμα, οἶον· τὸ ἀπὸ Παραμέσης ἐπὶ Ὑπάτην. Ὑπάτων » Πλούταρχος.

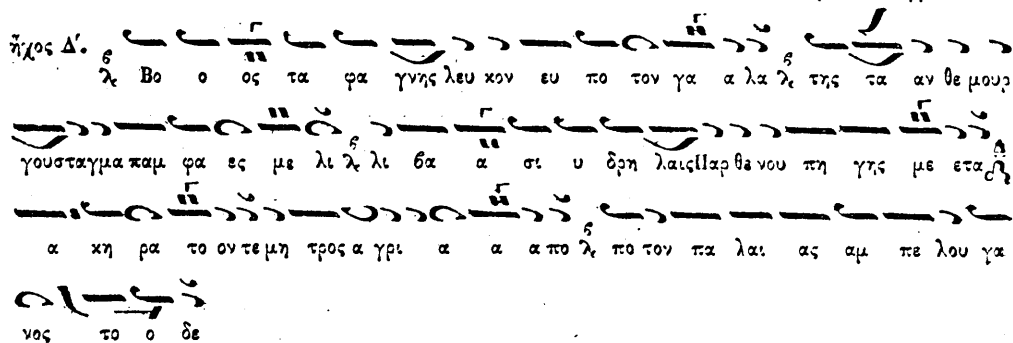
ΛΥΤΗΡΙΟΝ καθάρσιν ἀμπλακημάτων. Στίχος ἑξαμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρηὸς συνειθισμένος Ε'. ὥσῳς Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασιῶν τῆς Πεντηχοστῆς. 3) Εἰρηολογικὸς πρόλογος Ε'. ὥσῳς Δ'.

ἤχου, Γένους διατονικοῦ.

πυ ρι ι πνο ον δε ξα σθαι πνευ μα τος δρο σον λ. κτλ. (ἴδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Φαίνεται, ὅτι Ἰωάννης ὁ Ἀρχλαῖς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἐκ τῶν τοῦ Αἰσχύλου (Πέρσαι) « Βοός τ' ἀφ' ἀγνῆς λευκὸν εὐποτον γάλα » (στίχ. 611)· διότι πόλῳ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Αἰσχύλου καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμού, οἷον.

ΑΥΤΡΩΣΙΝ ἀπέστειλε. Κοινωνικὸς Ὑμνος, ψαλλόμενος ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς Χριστουγεννήσεως, οὗ τὸ κείμενον « Αὐτρωσιν ἀπέστειλε Κύριος τῷ λαῷ αὐτοῦ » (Ψαλ. 110). 2) Μᾶθιμά τι ἐκτενὲς τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἡπλοῦν, ἥτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὴ μέλος.

ΛΥΧΝΙΚΟΝ. Κανὼν τις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐθιμοταξίας ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Ἑσπερινῆς Ἀκολουθίας, εἰς τὴν στιχολογεῖται καὶ τὸ « Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα ». (Κάθισμα 18ον), καθὼς στιχολογεῖται καὶ εἰς τὴν τῆς Προηγιασμένης, ἣτις ἐκτελεῖται (ἀντὶ) τὸ ἐσπέρας, διὰ τὸν Προφητικὸν λόγον « Κελευθνήθητι ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου, ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου θυσία ἐσπερινή ». Λυχνικὸν δὲ λέγεται, ἐπειδὴ τότε ἀνάπτονται αἱ κανδήλαι τοῦ χοροῦ, καθὼς τὸν Πολυκανδῆλον Πολυέλεον, ὁταν ψάλλῃσι Πολυέλεον εἰς τὰς Μεγάλας Ἀγρυπνίας. α' Ἀπὸ δὲ τῆς ΙΕ'. τοῦ Ἰαννουαρίου μηνὸς προστιθέαμεν εἰς τὸν Ὁρθρον τὸ Κάθισμα, καὶ εἰς τὸ Λυχνικὸν τὸ, Πρὸς Κύριον, μέχρι τοῦ Σαββάτου τῆς Ἀποκρέω. (Ἑρμηνεία τῆς ἐνιαυσίου στιχολογίας τοῦ Ψαλτηρίου). 2) Ἑσπερινὴ Ἀκολουθία, ἣτις ἐκτελεῖται κατὰ τὴν τοῦ Τριψίδου διατύπωσιν, εἰς τὴν ψάλλεται ἐν ἐκάστῃ Κυριακῇ ἐσπέρας τὰ κατ' ἐννοίαν Λυχνικὰ Ἰδιόμελα ἀργῶς καὶ μετὰ Στιχηρατικοῦ μέλους ἐν τῇ σειρᾷ καὶ ὥρα τῶν τοῦ Ἑσπερινοῦ Ἀποστίχων. Οἷον ἐν μὲν τῇ Κυριακῇ τῆς Ἀποκρέω ἐσπέρας, εἰς τὸ Λυχνικὸν τὸ Ἰδιόμελον (οἷς) Λιχνευτάμενοι, τὴν πρῶτην ἐπέστειμεν γύμνωσιν ». Ἐν δὲ τῇ Κυριακῇ τῆς Τυροφάγου, τὸ Ἰδιόμελον (οἷς) Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου Κύριε ». κ. τ. λ. κατ' ἐννοίαν, μέχρι τῆς Ε'. Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν. 3) Λυχνικὸν, σειρά ἐσπερινῆς Ἀκολουθείας, εἰς τὴν μετὰ τὰ Ἀποστίχα, ψάλλεται μετὰ μέλους ἀντὶ Ἀπολυτικίου τὸ « Θεοτόκε Παρθένε », κ. τ. λ. 4) Λυχνικὸν, ἡ μετὰ τῆς θ'. ὥρας ἐκτελούμενη ἐσπερινὴ Ἀκολουθία. 5) Ἡ μετὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ψαλλομένη ἐσπερινὴ Ἀκολουθία, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Μεγάλης καὶ τελευταίας Ἑορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς.

M. μ. τὸ δωδέκατον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Τὸ ἀριθμητικῶς σημαίνων τεσσαράκοντα, ὡς τὸ Κύριε ἔλεθρον μ'. Ψαλμὸς Μ'. κ. τ. λ.

α **M**, μέγαλον καὶ ἀπλοῦν. Σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Μέσων διατόνου ἢ λιγανοῦ τῶν Μέσων τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. μουσικῆς, δ συνεπεγράφετο μετὰ τοῦ καθελικυσμένου [πι, οὕτως **M** II, ἢ οὕτως **M** II, ὅταν ἡ τάσις αὐτοῦ ἐγένετο ἐπὶ τὴν βαρύτητα. Ἐτίθετο δὲ τοῦτο τὸ ἀπλοῦν **M**, ἄνωθεν

τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως, ὡς σημεῖον ποσότητος ὅπερ ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλληνες μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἄστικτον **M**, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς **P**. Εἰ δὲ ἐστιγμένον **M'**, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, ἄρσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς **U** (ἴδε εἰσαγωγὴν τέχνης Μουσικῆς Βαρχείου τοῦ Γέροντος. σελ. 21, 78, καὶ 81)

Ο' δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Μέσων.

β **M'**, μέγαλον καὶ ὀξύτονον, σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Παρανήτης τῶν Ὑπερβολαίων ἢ Ὑπερβολαίων διατόνου τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. μουσ. δ συνεπεγράφετο τῷ καθελικυσμένῳ ὀξύτῳ

πῇ Π', οὕτως **M'** II, ἢ οὕτως **M'** II, ὅταν ἡ τάσις αὐτοῦ ἐγένετο ἐπὶ τὴν ὀξύτητα. Ἐτίθετο δὲ τοῦτο

τὸ ὀξύτονον **M'** ἄνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως, ὡς σημεῖον ποσότητος, ὅπερ ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλλ. μουσ. καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἄστικτον **M'**, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς **P**. Εἰ δὲ ἐστιγμένον **M'**, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, ἄρσεως

μακρᾶς διαστήμου, ὡς **U**. (ἴδε Εἰσαγωγὴ Τέχνης Μουσικῆς Βαρχείου τοῦ Γέροντος αὐτόθι). Ο' δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Ὑπερβολαίων.

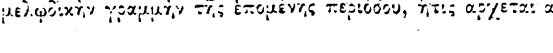
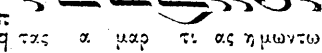
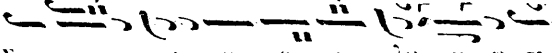
ΜΑΘΗΜΑ. Τὸ ἀπλοῦν καὶ προκαταρκτικὸν τῶν ἀρχαίων μουσικῶν τοῦ διατονικοῦ Γένους Μάθημα. 2) Τὸ κατὰ Κλάδον μίκτον καὶ δραστήριον Μάθημα. 3) Τὸ Στιχηραρικόν, τὸ Εἰρμολογικόν, καὶ τὸ Παππαδικόν Μάθημα. 4) Τὸ Ἑκκλησιαστικόν, καὶ τὸ Ξενικόν ὡς λέγομεν, καταχρηστικῶς, Ἐξωτερικόν Μάθημα. 5) Τὸ τῆς φωνητικῆς μουσικῆς, καὶ ὀργάνων μουσικῶν Μάθημα. 6) Τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων θεμάτων, τὸ μίκτον, καὶ ἀνάμικτον, τὸ ὁμαλόν, καὶ ἀνώμαλον τοῦ Ἀναγραμματισμοῦ καὶ τῆς Παραχορδῆς Μάθημα. 7) Τὸ κατὰ Θέμα ὁρθῶς μελοποιημένον τῆς Ψαλμωδίας, τοῦ Ὑμνου, τῆς Εὐθυμίας, Καλοφώνικου Εἰρμού Μάθημα, ὡς τὸ α' Ἄνωθεν οἱ Περσῆται, Περὶζῶσαι τὴν βρομφαίαν σου, Ἐπίδλεψον ἐν αἰμὲνείᾳ, Πανάγιε Νικόλαε, καὶ π.

ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟΝ. Τὸ Ζ'. καὶ τελευταῖον ἀντικείμενον τῆς Παροδόσεως τοῦ δεινοῦ μαθήματος τῆς Ἑκκλησ. μουσ. εἰς δ γίνεται τὸ δεινὸν Θέμα τοῦ Ἀναγραμματισμοῦ, τῆς μεταθέσεως, ἢ Παραχορδῆς, καὶ τοῦ ἀναμίκτου μουσικοῦ Μαθήματος. 2) Βιβλίον τι μουσικόν, εἰς δ ἐμπεριέχονται τὰ δεινότερα καὶ δραστήρια τῆς Παραχορδῆς καὶ τοῦ Ἀναγραμματισμοῦ Μαθήματα, τοῦθ' ὅπερ παραδίδεται τελευταῖον εἰς τοὺς Θεματογράφους μαθητὰς τῆς Μουσικῆς, δ καλεῖται α' Μαθηματάριον.

ΜΑΚΑΡΙΟΣ ἀνθρ. δς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν. Στιχολογία τοῦ Πρώτου Καθίσματος (Ψαλμὸς 4) φηλομένη εἰς τοὺς **M**. Ἐσπερινοὺς εἰς ἤχον **A** εἰς **β'**. ἥς τὸ μέλος ἔχει κατὰ τὸ πρωτότυπον καὶ ἀρχαῖον.

Α ν η η η η Α α λ λ η λ ο υ ο υ ο υ ο υ ι ι ι ι ι α εἰς Μα
κα α ρ ι ι ο ος α α ν η ρ ος ο υ κ ε πο ρ ε ε ευ θ η ε εν δου ου
λ η η η η η η α α σε ε ε ω ω ω ω ω ω ω ω ω ω ω ω ω ω ω

τὸ ῥυθμικὸν μέτρον τῆς χρονικῆς ποσότητος, τὸ ὅποιον φέρει ὁ Σπονδιακὸς ποὺς — —, καὶ μουσικῶς . 5) ἡ ἐντονωτέρα διάρκεια τῆς πεταστῆς , ἡ ἐντονωτέρα διάρκεια τοῦ εὐθόγγου τοῦ ὀλίγου μὲ τὴν σύνθεσιν τοῦ τροπικοῦ πάθους τοῦ ψιφιστοῦ , εἰς τὴν ἀπαάνην τοῦ διπλοῦ γένους, κατὰ τὸν ὁρμόν τοῦ Συντόμου Στιγχαρίου, ἐφ' ᾧ ἐννοεῖται ἡ ἀγωγὴ αὕτη , καθὼς διακρίνεται ἀπὸ τῆς μελωδικῆς γραμμῆς τῆς ἐπομένης περιόδου, ἥτις ἀρχεται ἀπὸ ἀρσιν.

 π. τας α μαρ τι ας η μωντω
 π, καὶ ἀπὸ ἄλλας παρομοίας γραμμάς. (Ἰδὲ Στου ρω ω πρό ο ση η η λω ω ω σε q

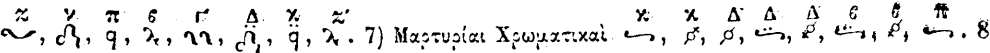
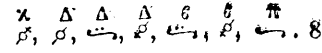
Α' νιστασιματάριον πρωτότυπον, καὶ Δοξαστάριον Σύντομον Πέτρου Λαμπαδῆ τοῦ Πελοποννησίου).

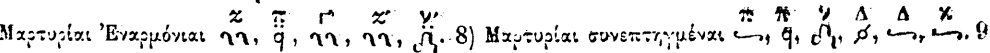
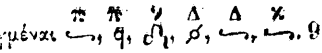
MARTYRIA. Τὸ δηλωτικὸν μέσον τῶν εὐθόγγων τῶν χαρακτηζῶν ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς μελωδίας. 2) Ἡ κλεις, ἡ ἀνοίγουσα τὴν ἐναρξιν τῶν εὐθόγγων τῆς μελωδίας. 3) Ὁ Ἀρχικὸς, ὁ Τελικὸς, ὁ Προκέφαλος, ὁ Ἀτελής καὶ Τελικὸς προσδιορισμὸς τῶν εὐθόγγων τῆς μελωδίας ἐκάστου Γένους, οὗ τὸ σύμβολον καλεῖται «Μαρτυρία». Ὅθεν Μαρτυρίαί τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. μουσ. Μαρτυρίαί τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν, Α', Β', Γ', Δ'. Ἐφ' ἧς γίνεται ἡ συναρξὴ τῶν δύο Τετραχόρδων, ἥτοι τοῦ τῶν Ὑπατῶν μετὰ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Μῆσων οὕτως. — Δ'. Α'. —, καὶ σχηματίζεται ἡ Πρώτη διαπάσων. 4) Μαρτυρίαί τοῦ Τετραχόρδου τῶν Μῆσων, Α'', Β'', Γ'', Δ''. Ἐνθα γίνεται ἡ διαξευξίς τῆς Πρώτης διαπάσων μετὰ τῆς Δευτέρας. 5) Μαρτυρίαί τοῦ Τετραχόρδου τῶν Διεξυμμένων ΑΔ', Β'', Γ'', Δ'', ἐφ' ὧν γίνεται ἡ συναρξὴ τῶν δύο Κοινῶν Τετραχόρδων, ἥτοι τὸ τῶν Διεξυμμένων, μετὰ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπερβολαίων, οὕτως. — Δ''. ΑΔ'. Αὗται αἱ Μαρτυρίαί τῶν Διεξυμμένων ὑπόκεινται καὶ εἰς τὸ Τετραχόρδον τῶν Συνηρμένων, ὅπως καὶ αἱ καθ' ἑμᾶς συνεπτυγμέναι μαρτυρίαί τοῦ διατονικοῦ Γένους, ὑπάγονται καὶ εἰς τὸ ἐναρμόνιον Γένος Ἀναλελυμένως. 6) Μαρτυρίαί τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπερβολαίων, Α', Β', Γ', Δ', ΑΔ'. Ἡ δὲ τελευταία μαρτυρία αὕτη ΑΔ', εἶναι τῆς ὑψηλοτάτης χορδῆς τῆς Νήτης Ὑπερβολαίων, ἡ ὁποία περικλείει μὲν τὰ Κοινὰ Τετραχόρδα τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. μουσ. ἐπὶ τῆς δις διαπάσων. σχηματίζει δὲ τὸ πεντάχορδον Σύστημα τοῦ Ἀρχαιοτάτου Τροχοῦ. Ἐκ τοῦ Τετραχόρδου τούτου τῶν Ὑπερβολαίων, παράγονται καὶ οἱ τέσσαρες Κύριοι καὶ ὀξεῖς ἤχοι, ἥτοι ὁ Δωρίος, ὁ Λυδῖος, ὁ Φρύγιος, καὶ ὁ Μιξολυδῖος· οἷον ὁ Πρώτος, ὁ Δεύτερος, ὁ Τρίτος, καὶ ὁ Τέταρτος.

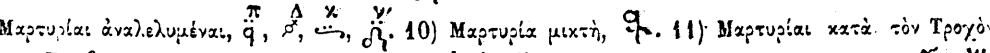
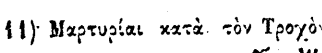
Ἐκ τῶν Μαρτυριῶν τοῦ Τετραχόρδου τούτου τῶν Ὑπερβολαίων, παράγονται καὶ αἱ ἀρχικαὶ καὶ βασίματι Μαρτυρίαί τῶν Κυρίων καὶ ὀξέων, ἐφ' ὧν κεῖται ἡ ὑψηλὴ ϵ , η , θ , ἥτις δηλοῦ τὰ τέσσαρα. (Ζητεῖται Δέλτα μεγάλον σύνθετον μὲ τὸν ἀριθμὸν τέσσαρα ΑΔ'. Σχεδιάγραμμα περὶ μουσικῆς Ἑκκλησιαστικῆς Βασιλείου Σ. Βυζαντίου τοῦ Ἱστοφίλοστορου. § 52).

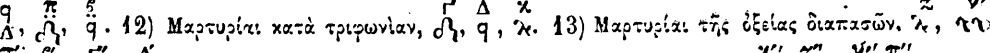
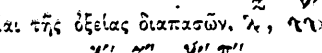
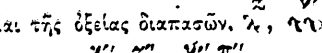
Ἐκ τοῦ Συστήματος τοῦ Τετραχόρδου τούτου τῶν Ὑπερβολαίων, ἐφάνη ὁ Θορίμβος τῆς Μουσικῆς ἐπὶ Ἱπτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, ὃς προσέφερε τὸ Μουσικὸν καλούμενον, ὡς προῖκεν εἰς τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐκείνην Βιβλιοθήκην. Ἐκ τούτου δὲ τοῦ Ἱπτολεμαίου Μουσικοῦ παροῦσι τὰ ἀριστά τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἑλλ. Ἐκκλησίης τῆς Παππαδικῆς, ἡ τὰ Ἀνάμικτα τοῦ Παλαιοῦ ἢ Ἀργεοῦ Στιγχαρίου Τροχαῖα μέλη.

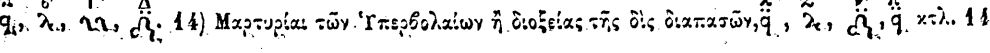
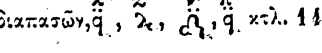
Ἐκ τῶν Ἀρχικῶν Μαρτυριῶν τῶν Κυρίων καὶ ὀξέων ἤχων, παρήχθησαν καὶ οἱ λοιπαὶ μαρτυρίαί τῶν Μεσσιῶν καὶ Παρμεσσιῶν ἤχων, καὶ τῶν λοιπῶν Κλάδων τῶν τριῶν Γενῶν. Ὅθεν Μαρτυρίαί διατονικαί

 7) Μαρτυρίαί Χρωματικαί 8)

Μαρτυρίαί Ἐναρμόνιαι 8) Μαρτυρίαί συνεπτυγμέναι 9)

Μαρτυρίαί ἀναλελυμέναι, 10) Μαρτυρίαί μικτῆ, 11) Μαρτυρίαί κατὰ τὸν Τροχὸν

 12) Μαρτυρίαί κατὰ τριφωνίαν, 13) Μαρτυρίαί τῆς ὀξείας διαπάσων,

 14) Μαρτυρίαί τῶν Ὑπερβολαίων ἡ διοξείας τῆς δις διαπάσων, κτλ. 14)

νισμένοι και τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ και τὸ ἐπίθετόν του. 6) Ὁ Τρόπος τῆς Ἀρχαιοτάτης μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς κτε, τα, τη, τω» ὁ ὁποῖος καλεῖται α Μέθοδος τῶν Ἀρχαίων Ἑλλ. μουσ. 7) Ὁ Τρόπος τῆς Ἀρχαίας μονοσυλλάβου Παραλλαγῆς τῆς Ἑκκλ. μουσ. α Νέ, οὔ, τῶς, οὖν, ἀ, νά, θαί, Νέ» ὁ ὁποῖος καλεῖται α Μέθοδος τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων». Εὐρίσκονται δὲ οἱ φθόγγοι οὗτοι τονισμένοι και μὲ τοὺς χαρακτηῖρας τῆς ποσότητος εἰς τὰ καλαιὰ χειρόγραφα τῆς Παππαδικῆς. 8) Ὁ Τρόπος τῆς πολυσυλλάβου παραλλαγῆς τῆς Ἑκκλ. μουσ. α ἱεάγιε, Ἀγαλῆες, ἱεάκης, γαγᾶ, Ἀγία κτλ.» ὁ ὁποῖος καλεῖται α Μέθοδος τῶν Βυζαντινῶν ἢ Παλαιά». 9) Ὁ Τρόπος τῆς μονοσυλλάβου Παραλλαγῆς τῆς Ἑκκλ. μουσ. α Πα, Βου, Γα, Δι, Κε, Ζω, Νη, Πά» ὁ ὁποῖος καλεῖται α Μέθοδος Νέα, ἢ τοῦ Νέου συστήματος» τῶν τριῶν ἐφευρετῶν και Διδασκάλων Γρηγορίου Πρωτοψάλτου, Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, και Χρυσάνθου Προύσης.

ΜΕΙΖΩΝ. Ὁ εἰς ἐκ τῶν τριῶν φυσικῶν τόνων τῆς Διατονικῆς Κλίμακος, μουσικὸς μεῖζων τόνος. 2) Ὁ μουσικὸς τόνος, ὅστις διαιρεῖται εἰς δώδεκα ἴσα τμήματα, και ἔχει λόγον τὸν Τριπλασιεπίτριτον· ἔστι δὲ τὸ ἐν μέρος αὐτοῦ ὁ Ἐπίτριτος, $\dots 4$, οὗ ὁ τριπλάσιος φέρει τὸν ἀριθμὸν $12 \cdot 3 \times 4 = 12 \dots\dots\dots$, εἰς ὧν ἀριθμῶν γίνονται ὅλοι οἱ κατ' ἀριθμητικὴν και ἁρμονικὴν ἀναλογίαν ἐν διαστήμασι μουσικῶν τόνοι. 2) Ὁ παρὰ τῶν μεῖζων τόνος, ὅστις ἔχει λόγον πρὸς μὲν τὸν Ἐλάχιστον τόνον, ἐν τὰ 12, πρὸς τὰ 9· πρὸς δὲ τὸν Ἐλάχιστον τόνον, ἐν τὰ 12, πρὸς τὰ 7· και τούτων πάλιν πρὸς ἀλλήλους ὁμοίως. 4) Ὁ ἐκ 12 ἀριθμῶν ἢ ἴσων τμημάτων συγκείμενος μουσικὸς μεῖζων τόνος $\dots\dots\dots$, τοὺς ὁποῖους ἀριθμοὺς ὤρισεν ἀπὸ τὰ βάρη τῶν σφυρῶν ὁ ἄριστος και σοφώτατος Πυθαγόρας. Ὁ μεῖζων δὲ τόνος τῆς μουσικῆς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἐν τῷ κύβῳ αὐτοῦ φέρει ἀριθμὸν τὸν 12, και οὐχὶ ἄλλον. Οἱ φυσικοὶ τόνοι τῆς Μουσικῆς εἶναι τρεῖς· και οἱ ἀριθμοὶ τῶν τόνων μέχρι τριάδος· ἡ δὲ Τριάς, εἰς ἔστιν ἀριθμὸς συγκείμενος ἐκ μονάδος και δυάδος· ἥτις δυὰς μετὰ τῆς μονάδος φέρει τὴν Τριάδα· αὕτη δὲ ἡ Τριάς παρίστησι τὸν ἀριθμὸν τρία $\dots 3$, ὅστις σύγκειται ἐξ ἀρτίου (·) και περιττοῦ (·) ἀριθμοῦ. Οὗτος ὁ περιττὸς ἀριθμὸς προστιθέμενος τῷ ἀρτίῳ φέρει τὸν ἀριθμὸν τρία· 2, και 1, $= 3$ · ὁ δὲ 3, εἶν' ὁ αἰτιατὸς τῆς παραγωγῆς τόνος τοῦ τετρατημορίου $\frac{1}{12}$. Αἰτιατὸς αὐτὸς και παργόμενος ὢν, αὐτὸς μετὰ τῆς τετραστίμου στερεότητος τοῦ ἐπιτρίτου $\frac{1}{12}$, βεβαίῳ τὸ γνήσιον τῆς ἀκεραϊότητος τοῦ φυσικοῦ μεῖζωνος τόνου· ὅτι, μεῖζων τόνος εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις, ἐκ τῶν δεκαδικῶν ἀρτίων ἀριθμῶν, ἐν τῷ κύβῳ αὐτοῦ φέρει τὸν ἀριθμὸν $\frac{1}{12}$. Αὐτὸς δὲ ὁ αἰτιατὸς (ὅστις ἔστιν ὁ τριδικὸς $\frac{1}{12}$) ὅστις εἰς τοὺς δεκαδικούς ἀρτίους ἀριθμοὺς, ὁπλαδὴ 10, 12, 14, 16, και 18, εἰσχωρεῖ τετρακίς· προσέτι δὲ διαιρουμένης τῆς ἀκεραίας ποσότητος τοῦ δεκαδικοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ εἰς δύο ἴσα μέρη, νὰ ὑποδιαιεθῇ πάλιν ἀμφοτέρωθεν ἐξίσου, κατὰ σύζυγον ἀναλογίαν· ὁ τοιοῦτος ἀριθμὸς εἶν' ὁ ζητούμενος μουσικὸς μεῖζων τόνος.

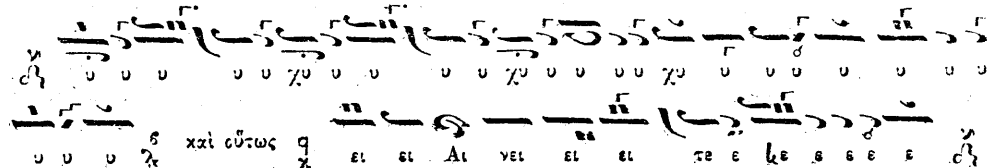
Κατὰ ἀριθμητικὸν δὲ λόγον ὅτι, ἐκ τῶν δεκαδικῶν ἀρτίων ἀριθμῶν, τετρακίς τὸν τριαδικόν, μόνον ὁ 12 ἐμπεριέχει, και εἰς τὸν 12 τετρακίς, μόνον ὁ τριαδικὸς ἀριθμὸς εἰσχωρεῖ, $\therefore \times :: \frac{1}{12} :: \frac{1}{3} \times 4 = 12$.

Καθ' ἀπλὴν δὲ διαίρεσιν ὅτι, ἐκ τῶν δεκαδικῶν ἀρτίων ἀριθμῶν οὐδεὶς πλὴν τοῦ 12 δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο ἴσα μέρη, και νὰ ὑποδιαιεθῇ ἀμφοτέρωθεν ὁμοίως, κατὰ σύζυγον ἀναλογίαν, και ἡ ὑποδιαίρεσις του νὰ παράξῃ τὸ τετρατημόριον $\frac{1}{12}$ · διότι $\frac{1}{12} = 6$ και $\frac{1}{6} = 3 - \dots, \dots, \dots$ ὅθεν και ὁ θεῖος Πλάτων, ἐπειδὴ και τῇ διαδοχῇ τῆς Πυθαγόρου διδασκαλίας, και τῷ τῆς αὐτοῦ ἀγγιγνοίας θεοτέρῳ βλάθει ἔγνω (λέγει) α μεθ' ἡμῶν δυναμένην (σύζυγον ἀναλογίαν εἶναι) τῶν ἀριθμῶν εἰς τούτων $\dots\dots\dots$, ἥτοι τῶν 12. (Ἴδε περὶ Μουσικῆς Ποικίλα Ἑλληνικά). 5) Ὁ Κοινὸς και φυσικὸς μεῖζων τόνος, ὅστις συζεύγει δύο ὁμοία Τετραχόρδα, και παριστᾷ τὴν Διαπασῶν εἰς ὁμαλὸν ὀκτάχορδον Σύστημα ἢ Κλίμακα ἐκάστου Κυρίου, Πλαγίου, και κατὰ Κλάδον ἡχοῦ τῶν τριῶν Γενῶν τῆς Μουσικῆς (Ἴδε Κοινός). Μεῖζων δὲ λέγεται, διότι φανεράνει γενικὴν ιδιότητα, ἡ γενικὸν ποσὸν τοῦ ὑποκειμένου τονιαίου μουσικοῦ συστήματος.

ΜΕΙΖΩΝ ἡμιτόνιον. Τόνος μουσικὸς ὅστις εἶναι κατὰ λεῖμμα μεγαλύτερος τοῦ ἡμισείως τοῦ ὅλου· ὡς τὰ 4 πρὸς τὰ 3, ἐκ τοῦ ὅλου 7. 2) Ὁ φυσικὸς Ἐλάχιστος μουσικὸς τόνος, ὅστις εἶναι λεῖμμα, και κατὰ λεῖμμα μεγαλύτερος ἀπὸ τὸ ἡμισυ τοῦ ὅλου· ὡς τὰ 7 πρὸς τὰ 6· ὡς ἐκ τοῦ ἡμιτόνου (τοῦ μεῖζωνος 12)

6, καὶ ἔτι πρὸς ἐν· ὁ ἔστι 6 καὶ $\frac{1}{6}$ · ὡς τὰ 6 πρὸς 5 καὶ $5\frac{1}{5}$. 3) Τὸ φθορικὸν σήμερον· τῆς **Εὐαγγελι**
οῦ μελίζονος διέσεως — **Θ**, ὅπερ καλεῖται παρὰ τῶν Τουρκαράβων μουσικῶν « Χεϊσάρ ».

ΜΕΙΟΝΕΞΙΑ. Ἐλάττωσις φωνῆς τόνου μείζονος, Ἐλάσσονος, καὶ Ἐλαχίστου. 2) Ἡ κατ' ἀπογορὴν πληθεῖς φωνῆς, ἥ διαίρεσις ἡμιτόνου, τριτημοσίου, καὶ τεταρτημορίου, ἥτις γίνεται ἀπὸ διέσεως, ὡς

καὶ ἀπὸ Ἑρπιδίου, ὡς καὶ μεμνημένη ἀπὸ μετ-

ζονας, ουτως

Aλ λη λου ι ι ι α α α α α χ α α α κ λ.

ΜΕΛΕΑΖΩ. Ἐνώνω τὸν Ἑλληνικὸν τονισμὸν λέξεως ἢ στίχου τινὸς μετὰ τοῦ μουσικοῦ τονισμοῦ, καὶ σχηματίζω μέλος φάλλων, ἢ τονίζω ψαλμῳδικάν, ἢ σείρω τὸν λόγον τοῦ στίχου εἰς τὰς τάσεις τῶν φθόγγων, καὶ ποιῶ τὸν ἀναγινωσκόμενον διὰ τοῦ μουσικοῦ τονισμοῦ διὰ συνεχεῶς ἢ ὑπερβατῶς τρόπον εἰς μελωδικάν. Τὸν δὲ στίχον πλέον οὐκ ἀναγινώσκω, ἀλλὰ φάλλω. « Εἰ γάρ τις ἢ διαλεγόμενος ἢ ἀπολογούμενος τινί, ἢ ἀναγινώσκων γε, ἐκδήλα μεταξὺ καθέκαστον φθόγγον ποιεῖ τὰ μεγέθη, διῃστάντων καὶ μεταβάλλων τὴν φωνὴν ἀπ' ἄλλου εἰς ἄλλον, οὐκέτι λέγειν ὁ τοιοῦτος, οὐδ' ἀναγινώσκειν, ἀλλὰ μελεάζειν λέγεται ». (Νικόμαχος Γερατίνος. Ἀρμον. Ἑγγχειρ. Βιβλ. Α'. σελ. 4).

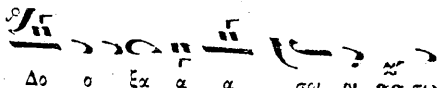
ΜΕΛΕΑΣΜΑ. Ἡ τάσις καὶ ἡ ἐννοία τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων εἰς μέλος, διὰ τῶν μουσικῶν χαρακτηζῶν
τῆς ποσότητος καὶ τῆς ποιότητος, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Μελοποιίας. (Ἰδὲ Μελεάζω).

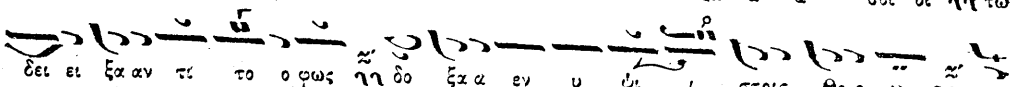
ΜΕΛΙΣΣΑ. Ἡ Μουσική Μέλισσα. Βιβλίον τι μουικόν εἰς ὃ ἐμπεριέχονται Μελικά τινα ποιήματα ἐκλεκτά, οὗ τὸ Σύστημα κατὰ Συλλογὴν Ἰδιομέλων, Ἀπολυτικίων, Κοντακίων, καὶ τίνων Μικτῶν καὶ Ἀναμίκτων Μαθημάτων· ἐξ ὧν εἰσι ἄξια μελέτης καὶ τοῦ ψάλλειν τὰ συντεταγμένα τῶν Τριαδικῶν Ὑμνων σύντομα Ἀνοιξαντάρια, εἰς Πολυέλεος ἀ' Εὐχομολογοῖσθε τῷ Κυρίῳ ὅτι Ἀγαθὸς· καλῶς πεποιημένον μετὰ τοῦ Κρατήματός σου. Τὰ Ἰδιόμελα στιχῆρά τῶν Αἰωνῶν τῆς Κυριακῆς τῶν Βαίων, εἰς Χερουβικὸς Ὑμνος τῆς Προηγιασμένης «Νῦν αἱ δυνάμεις τῶν Οὐρανῶν» ἐξαίσιον κατὰ τὸ Τετράφωνον Σύστημα, κτλ· ὃ ἐπιγράφεται α Θεοδώρου Η. Φωκέως, εἰς τόμους τρεῖς· τύπ. ἐν Κωνσταντινουπόλει. 1843.

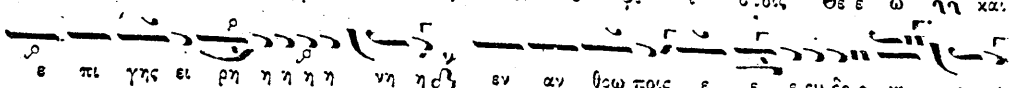
ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ Συμειῶνος τοῦ παρόντος αἰῶνος. Μάθημά τι ἐκ τῶν τοῦ Οἰκηματορίου, οὗ ὁ ποιητὴς Λαμπδαρίου τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάννης ὁ Κλαδάς· ἐξηγήθη καὶ τοῦτο εἰς μὲν τὸ Παλαιόν, παρὰ Πέτρου Λαμπδαρίου τοῦ Πελοποννησίου· εἰς δὲ τὴν Νέαν Μέθοδον, ἐξηγήθη παρὰ τῶν Δασκάλων Γρηγορίου Πρωτοφύλατου, καὶ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος. Σώζεται καὶ τοῦτο καὶ διατηρεῖται σὺν τοῖς ἄλλοις Χειρογράφοις εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς, οὗ τὸ μέλος γνήσιον καὶ ἀρχαῖον. (Ἰδὲ Ἀγγελος πρωτοστάτης).

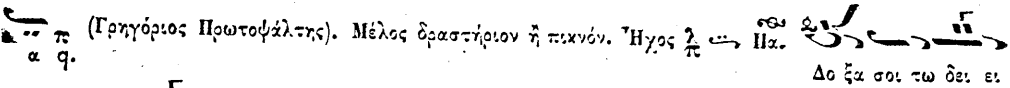
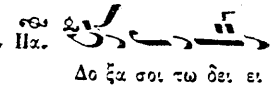
ΜΕΛΟΠΟΙΑ. Τὸ ἐν ἐκ τῶν ὀκτώ μερῶν τοῦ λόγου τῆς Μουσικῆς Γλώσσης μέρος, ὡς τὸ Ῥῆμα ἢ Ἀντωνυμία τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης (ἴδε Μουσική). 2) Ἡ σύνθεσις τῶν Χαρακτῆρων τῆς ποσότητος, καὶ τῆς ποιότητος τῆς Μουσικῆς, καὶ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν ἐπὶ τῶν συλλαβῶν τῶν λέξεων, καὶ τὸ βαλεῖν τὸ κείμενον εἰς Μουσικὴν ἢ Μῆλος, καὶ ποιεῖν τὸν στίχον ἢ Τροπάριον μελωδικὸν καὶ ἀρμονικὸν ἐξ ἧς Μελopoίτα γίνεται τὸ Μῆλος. 3) Ἡ ἔνωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ τονισμοῦ μετὰ τοῦ μουσικοῦ, καὶ τὸ ποιεῖν τὸν στίχον εἰς μελωδίαν. 4) Ἡ ποιητικὴ ἐξίς, καὶ ἡ κατασκευαστικὴ δύναμις τοῦ Μέλους. 5) Ἡ τεχνικὴ δύναμις τοῦ μελοποιοῦ, ὅστις ἔχει ὄργανα εἰς τὴν ἐπιχειρήσειν τῆς Μελοποιίας τοὺς γενικοὺς καὶ μερικoὺς κανόνας αὐτῆς, σὺν τούτοις δὲ καὶ τοὺς μερικωτέρους τῶν μερικῶν κανόνων. Εἰσι δὲ οὗτοι οἱ Κανόνες: Λήψις, Μίξις, Χρῆσις, Εὐθεσία, Ἀνακμπύτουσα, Περιφερὴς, Μονή, Τονή, Πλοκή, Πείται, Λόγος, Θυμὸς, Ἀρμονία, Ἐκλογή, Σχῆματις, Μετροφωνία, Χρόνος, Ἀγωγή, Μεταβολή, κτλ. τὰ ὅποιά εἰσι

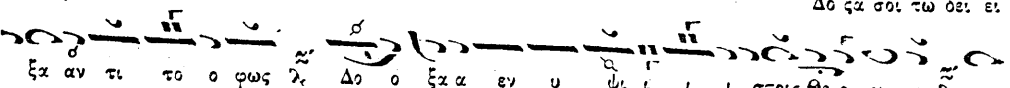
(τὸ Ἀργόν)· τὸ Παππαδικόν, καὶ τὸ Εἰμολογικόν. 7) Μέλος λεπτόν ἢ μαλακόν, ὅπερ λέγεται καὶ ἀχλιδανόν». Εἶναι δὲ κατὰ ἀριθμητικὴν καὶ ἀρμονικὴν ἀναλογίαν Πεντάφωνος Κλάδος τοῦ ἐναρμονίου, ὅς

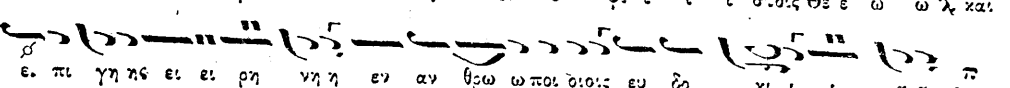
καλεῖται Ἀραβοτουρκιστὶ Ἀ'ατζέμ κιουρδὶ». Ἦχος $\lambda \dot{\alpha}$ Πα. Δο ο ξα α σαι οι ηη τω

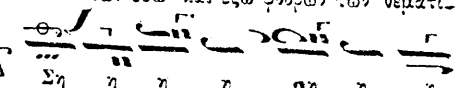
 δει ει ξα αν τι το ο φως ηη δο ξα εν υ ψι ι στοις θε ε ω ηη και

 ε πι γης ει ρη η η η η νη η εη εν αν θρω ποις ε ε ευ δο ο κι ι ι

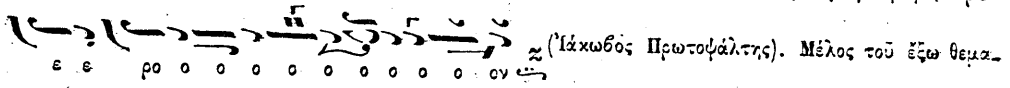
 α π (Γρηγόριος Πρωτοψάλτης). Μέλος δραστήριον ἢ πικρόν. Ἦχος $\lambda \dot{\alpha}$ Πα. Δο ξα σοι τω δει ει

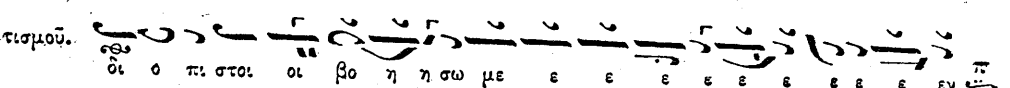
 ξα αν τι το ο φως ηη Δο ο ξα εν υ ψι ι ι ι στοις θε ε ω ω ηη και

 ε. πι γης ει ει ρη νη η εν αν θρω ποι οισις ευ δο κι ι ι α α

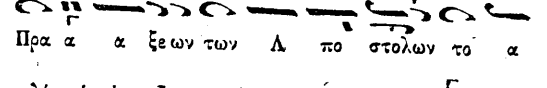
(Κουρμούζιος Χαρτοφύλαξ). Μέλος ἐπισταγωγικόν καὶ ποικίλον τῶν ἔσω καὶ ἔξω φθόρων τῶν θεματισμῶν, τοῦ ἡμιφθόρου, κτλ. Μέλος τοῦ ἔσω θεματισμοῦ Δ Ση η η η η ηη η η

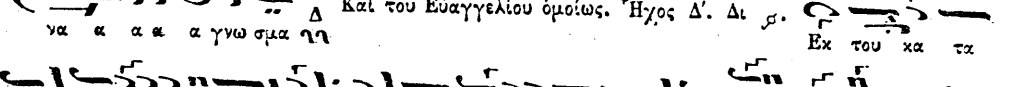
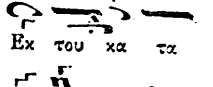
 η η η η η η η η η η με ε ε ε ε ε ε Ση η η η η η η με

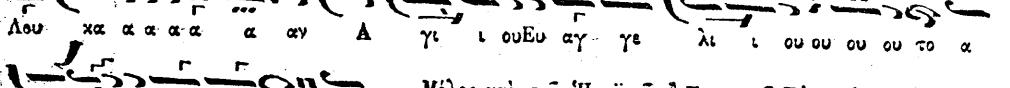
 ε ε ρο ο ο ο ο ο ο ο ο ον (Ἰάκωβος Πρωτοψάλτης). Μέλος τοῦ ἔξω θεμα-

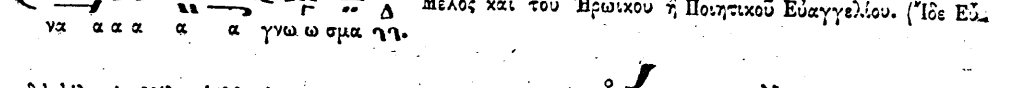
τισμοῦ. δι ο πι στοι οι βο η η σω με ε ε ε ε ε ε ε εν

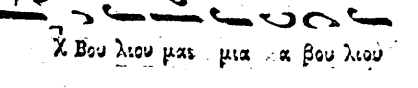
(Πέτρος Λαμπαδάριος ὁ Πελοποννήσιος). Μέλος τοῦ ἡμιφθόρου· ὅπερ ἐστὶ τὸ Ἀρχαῖον μέλος τοῦ Ἀπο-

στόλου, καὶ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἦχος $\lambda \dot{\alpha}$ Δι. Πρα α α ξεων των Α πο στολων το α

 να α α α α γνω σμα ηη Καὶ τοῦ Εὐαγγελίου ὁμοίως. Ἦχος Δ'. Δι. Εξ του κα τα

 Λου κα α α α α αν Α γι ι ου Ευ αγ γε λι ι ου ου ου ου το α

 να α α α α γνω σμα ηη. Μέλος καὶ τοῦ Ἑρωϊκοῦ ἢ Ποιητικοῦ Εὐαγγελίου. (Ἰδε Εὐ-

τε δ' ἡέλιος). Μέλος Ἑλλ. Ἑθνικοῦ Ἀσματος. Ἦχος $\lambda \dot{\alpha}$ Δ'. Χ Βου λιου μαε μια α βου λιου

μαί οὐο ο μα να ι μα νου ου λα α αχ μου ε βου λίου μαί τρεις και αι̇ πιν τε γγ

Και Μέλος Ἀλβανικὸν τοῦ χοροῦ ἤχος Α'. Πα. βου λίου μαί να ξε ε ε νι τε ευ θω q.

Ο λοι τοΓια νη λε ε ε γα νε ε ε q ντα α λε μω ω ρε

ντα λε q θυ κυ νι μν κυ νι βε μη τα πρα πα q κιο ο ο

Και Μέλος τὸ Πανηγυρικόν, πὸ Ὑπολεμικόν, τὸ Ἑσυχαστι-
λοι οι το Για α νη λε νε q

κόν, τὸ Γαλήνιον, τὸ Ὑπνωτικόν. Μέλος τὸ κατὰ θρήνον (μοιρολόγι) και ἐγκώμιον. Μέλος τῆς Ὁδῆς και τοῦ Ὑμνου, και ἐν γένει τῆς Ψαλμωδίας.

Κατὰ δὲ τὰ ἔθνη και ἔθνημα ἐκάστου ἔθνους και ἐκάστου τόπου, και κατὰ τὴν Μουσικὴν ἐκάστου ἔθνους και τόπου, ἥτις ἀρέσκει εἰς μόνους τοὺς ἐκεῖ ἐντοπίους. ὅθεν Μέλος τῶν ξενικῶν ἢ ἐθνικῶν Ἀσμά- των ὅπερ διακρίνεται ἀπὸ τὸ ὕψος ἐκάστου ἔθνους ἐκάστου γένους, ἐκάστου τόπου, ὡς τὸ Ἑλληνικόν, Τουρκικόν, Εὐρωπαϊκόν, Ρωμαϊκόν, Ρωστικόν, Ἀρμενικόν, Ἑβραϊκόν, κτλ. Μέλος Κωνσταντινουπολίτικον, Ἀσπρὸθαλασσίτικον Ἀνατολίτικον, τῶν Ὁθωμανῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Μεγάλης Ἀσίας. Μέλος Βα- βυλώνιον, Περσικόν, Συριακόν, Ἀλγέριον Συριοδρούσων, Αἰγίπτιον, Αἰθιοπίον, κτλ. Μέλος Τρασυλβα- νίας, Βλαχίας, Ὀλοκροατίας, Κουτσοβλαχικόν, Κρητικόν, Κυπριακόν, Χιον, συν τούτοις πᾶσι και Μέλος Ἀθιγγανικόν ἢ Κατζιβελικόν.

Σημ. Ἀπάντων τῶν μερῶν τούτων ἐνὸς ἐκάστου τόπου ὁμαλά και ἀνόμαλα τοῦ χοροῦ, και ἄλλα πολ- λά τραγῳδία (ὅσα ἐδιντήθη νὰ γράψω) εἰσὶ τινισμένα παρ' ἐμοῦ τοῦ συγγραφέως και ἐκδότηου, εἰς Βι- θλίον οἰτομον (Ἀνέκδοτον). ὅπερ καλεῖται α' Ἑλληνικὴ Ποικιλῳδία.

ΜΕΛΩΔΙΑ. Ἡ οὗτος φωνῆς καθαρᾶς και εὐστρόφου. 2) Ἐφαρμογὴ ἐνάρθρων φθόγγων τῶν συλλαβῶν ἐπὶ τῶν χαρακτῆρων τῆς Μουσικῆς. 3) Πλοκὴ τις φθόγγων τῶν χαρακτῆρων τῆς ποσότητος και τῆς ποιότητος τῆς μουσ. οὗς ψάλλον ὁ μελωδὸς διὰ φυσικῆς και καθαρᾶς φωνῆς μετὰ τὴν διατήρησιν τῶν δια- στημάτων, παριστᾷ μουσικῶς τὴν μελωδίαν. Κατὰ δὲ τὴν Μυθολογίαν, ἐφευρετὴς αὐτῆς εἶν' ἡ Μοῦσα Μελπομένη. (Ἰδε Μυθολογίαν Κ. Κοντογόνου. σελ. 71).

ΜΕΡΙΚΗ. Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ και ὀξὺ καταμετρομένη ἀνόματος Κλίμαξ τοῦ Τροχοῦ ἐκάστου Κυρίου και Ὁξέως ἤχου. 2) Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ καταμέτρησης τῆς Πλαγίας Πτώσεως τῶν Ὁξέων ἥτοι τῶν Παραγώ- γων ἤχων ἐκ τοῦ Πενταχόρδου Συστήματος τοῦ Τροχοῦ, εἰς δεῖξιν τῶν θεμελίων τῶν παραγομένων. 3) Ἡ ἐπὶ τὸ ὀξὺ καταμέτρησης τῆς ὀρθῆς πτώσεως τῶν Βαρέων ἥτοι τῶν παραγομένων ἤχων, ἐκ τοῦ Πεν- ταχόρδου Συστήματος τοῦ Τροχοῦ, εἰς δεῖξιν τῶν θεμελίων τῶν Παραγῳγῶν. 4) Τὸ ἀποτομικὸν σει- μεῖον τῆς ὕψεως ρ, και τὸ τῆς διέσεως σ. ἕκαστον τούτων λέγεται Μερικὴ, πρὸς διάκρισιν τοῦ ἐνό- ματος τῆς Γενικῆς Ὑψεως ρ, και τῆς διέσεως σ. (Ἰδε Γενικὴ).

ΜΕΣΗ. κανονικὴ τις ἐπιχείρησις τοῦ μελοποιοῦ ἐπὶ τῆς μελοποιίας, ἥτις ἐστὶ, θέσις κοινὴ τῆς ὅλης διαπασῶν και τῆς ὁῆς διαπασῶν, κατὰ μέσον Νήτης Ὑπερθαλαίων και Ὑπατῶν Ὑπάτης, ἢ Νήτης και Ὑπάτης. 2) Χορδὴ τις κοινῶς τόνου ἐπὶ τῆς συζεύξεως και διαζεύξεως τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τοῦ τῶν Μῶσων, και τοῦ τῶν Διεzeugμένων τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, ἥτις συζεύγει τὴν Α'. διαπασῶν μετὰ τῆς Β'. και παριστᾷ τὴν ὁῆς διαπασῶν. 3) Μέση χορδὴ τῶν Ὑπεράτων Κλάδων (τῶν Ἠχων) τῆς ὁῆς διαπασῶν τοῦ Ὑπερωρίου, τοῦ Ὑπερλιδίου τοῦ Ὑπερρυγίου, και τοῦ Ὑπερμολοιδίου ἤχου. 4) Μέση χορδὴ τῆς διαπασῶν τῶν Κυρίων και Πλαγίων ἤχων τοῦ Δωρίου, τοῦ Λυδίου τοῦ Φρυγίου, τοῦ Μυζολυδίου, τοῦ Ὑποδωρίου, τοῦ Ὑπολυδίου, τοῦ Ὑποφυγίου, και τοῦ Ὑπομολοιδίου. 5) Μέση χορδὴ

τῶν τεσσάρων ὀξέων ἢ παραγῶγων ἤχων, κατὰ τὸν Τροχόν, ἔτσι τοῦ Δωρίου (ὡς καὶ τοῦ Λυδίου), τοῦ Φουρίου, καὶ τοῦ Μιζολυδίου.

Ἡ δὲ Μέση τοῦ Λυδίου οὐχ ὅτι λείπει, ἀλλ' ὅτι εἶναι αὐτὴ ἡ Μέση χορδὴ τοῦ Δωρίου ἤχου καὶ ἡ τοῦ Λυδίου. Ἀπὸτι εἰς τὴν Πλαγίαν πτώσιν τῶν Κυρίων καὶ Ὀξέων ἤχων, μίαν βαρεῖαν χορδὴν τὴν κατέχουσι δύο Πλάγιοι ἤχοι, ὁ Ὑποδώριος καὶ ὁ Ὑπολύδιος Πα ρ, Πα —. Καθὼς καὶ εἰς τὴν ὀρθὴν Πτώσιν τῶν Πλαγίων καὶ βαρέων ἤχων, μίαν ὀξείαν χορδὴν τὴν κατέχουσι δύο Κύριοι ἤχοι ὁ Δώριος, καὶ ὁ Λύδιος. Κε ρ, Κε —. ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ καταμέτρησης τῶν τόνων τῆς Πλαγίας Πτώσεως τῶν Κυρίων καὶ Ὀξέων ἤχων, γίνεται Τροχαϊκῶς μέχρι πενταχορδου. α' Ἐπειδὴ δὲ εἰς ἐβδόγγοι τοῦ διαπασῶν ἔχουσι τόνους ἑπτὰ, καὶ δὲν δύνανται νὰ δώσωσι ἴσα εἰς ὀκτῶ ἤχους, διὰ τοῦτο ὁ Πα γίνεται ἴσον τοῦ Πλαγίου πρώτου ἤχου, καὶ τοῦ Πλαγίου δευτέρου. Καὶ ἂν δὲν εὐρίσκειται φυλαττομένη ἡ τάξις τῶν Πλαγίων πρὸς τοὺς Κυρίους, τοῦτο εἶναι, διότι συνέστισαν οἱ ὀκτῶ ἤχοι τῆς ψαλμοῦδιος κατὰ τὸν Τροχόν, καὶ ὅχι κατὰ τὸ διαπασῶν ». (Χρύσανθος Προύσης· Θεωρητικὸν Μέγα. § 376). Τοῦτο γίνεται κατὰ τὴν καταμέτρησης τῶν τόνων τῶν Κοινῶν Τετραχορδῶν, ὁλονότι τοῦ Τετραχορδου τῶν Διεξευγμένων, καὶ τοῦ Συνημμένων. Ἡ μέση χορδὴ τοῦ Ἑλλ. ἀρχαιοτάτου ἐκ τριῶν τόνων συνισταμένου μουσικοῦ Συστήματος, Νήτη καὶ Ὑπάτη. Ἀνήμος Γαζής. Ταύτην τὴν διαίρεσιν παριστᾷ τεχνικῶς Μανουὴλ ὁ Βρυένιος εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἤχων, καὶ εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν Κοινῶν Τετραχορδῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. μουσικῆς. (Ἰδε Θεωρητικὸν Μέγα. § 295). Κατὰ ταύτην δὲ τὴν Μέσιν διαίρεσιν τῆς διαπασῶν (καὶ τοῦ Τροχοῦ) ἑκάστου Κυρίου καὶ Πλαγίου ἤχου ἀπαρallάκτως ἔχει καὶ ὁ Πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς καὶ Κοσμάς ὁ Μελοδός, εἰς τὸ Κανόνιον τῶν, ὡς ἐκ τῆς διαίρεσεως τῶν Κοινῶν Τετραχορδῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. μουσικῆς, καθὼς ἐδιδάχθησαν παρὰ τοῦ Σοφωτάτου αὐτῶν Διδασκάλου τοῦ ἐξ Ἠ. ταλίας Κοσμά τοῦ Ξένου ἢ Ἰκίτου. 6) Μέση, ἡ ψαλμοῦδις α' Σὸς εἰμι ἐγὼ σῶσόν με », ἥτις ἐστὶ Μέση τῆς Δευτέρας καὶ Τρίτης Στάσεως τοῦ 118 ψαλμοῦ τοῦ Ἀμώνου, κατὰ τοὺς Κανόνας Ἀρχαίας Ἑβραϊκῆς μουσικῆς. α' Μέση δὲ φαμέν εἶναι ὅρου, ἥτις τριῶν Συνημμένων Τετραχορδῶν, τοῦ Μίσου ὀξυτάτη ἐστίν. (Βαχχεῖος ὁ Γέρον. Σελ. 15).

ΜΕΣΙΤΗΣ Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος τῆς Ε'. φῶδης τοῦ Β'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἀναστασίμων Καταθασίων τοῦ Δευτέρου ἤχου. 3) Εἰρημολογικὸς Πρόλογος Ε'.

φῶδης τοῦ Β'. ἤχου. Γένους Χρωματινοῦ.

Πα. Με σι της Θε ου ρ και ανθρωπων

καλ. (Ἰδε Εἰρημολόγ. Κατάβ).

γε γο νας Χρι στε ο Θε ος

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ Πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα πάντου τοῦ Εἰρμου ἀπὸ τοῦ στοιχείου Φ. τῆς Ὀδου. α' Βουκόλε καὶ σὺ, συμφορβέ, ἔπος τίς μνηστέρων. (στυγ. 193). Ἀπὸτι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόησαν μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τοῦ

του τοῦ Εἰρμου· οἶον, ἤχος Β'. Πα. Βου κο λε και συ ρ συ φορ βε ε ε πορ τι

κα μὲ θεσπιαν η αυ τορ κευ θω φατθαι δε ε με θυ μο ος α νω γει ποι

οι ρ καιτ Ο δὺ ση ι α α μν γε μιν ει πο θεν ελθοι

ΜΕΣΟΕΙΔΗ, Κανονικὸν τι μέσον τῆς Λήψεως τοῦ μελοποιου ἐπὶ τῆς Μελοποιίας, όταν τέλη νὰ λάβῃ τὴν ἐπιχειρήσιν τῆς Πράξεως ἀπὸ τὴν θέσιν τὴν Μεσοειδῆ, ἥτοι: ἀπὸ τὴν μέσση φωνὴν τοῦ Συστήματος. π. γ. Ὁ μὲν Δανιὴλ Πρωτοψάλτης, ἐπιχειρεῖται τὴν Δοξολογίαν του, βάρως, ἀπὸ τῆς Νη-

ποιστοῦς φωνῆς τῆς Κλίμακος. Οἶον Δο ξα σοι η ει ξαν τι το

Καὶ μέσος τοῦ Τρίτου εἶναι ὁ Πλάγιος τοῦ
 προ ες σε ε γγ ει σα κού σο ο ον μου ου~

Α'. ὡς διακρίνεται ἀπὸ τὴν μελωδικὴν γραμμὴν τῆς Καταβασίας. α' Ὡς εἶδεν Ἡσαΐας, συμβεβηκώς α, τῆς

περιόδου α ἐν θρόνῳ ἐπηρμένῳ Θεῷ ». Οἶον ἤχος Τρίτος γγ Ως ει δε εν Η η σα ι ι

ι ι ας γ σὺ υμ βο ο λι ι ι κω ω πς γ εν υρο νω ε ε ε πηρ

με ε ε ε ε νω ω θε ε ε ω γ κτλ. (ἴδε καὶ τὸ 'Εωθινόν Γ'. Τῆς Μαγδαληνῆς

Μαρίας), κατὰ τὴν περίοδον α' Ἀνελήφθης Πατέρα, οἱ δὲ ἐκήρυττον» καθὼς καὶ Μέσος ἤχος τοῦ Πλα-
 γίου Α'. εἶν' ὁ Τρίτος, ὅς διακρίνεται ἀπὸ τὰς μελωδικὰς γραμμὰς τῶν Καταβασιῶν. α' Τῷ Σωτῆρι Θεῷ ».

Οἶον ἤχος λ γ γ Ορ θρι ζον τες βο ω μεν σοι Κυ ρι ι ε γγ σω ω σο ον η η

κτλ. Αὕτη ἡ κατὰ μέσων διαίρεσις τῶν ὀκτώ ἤχων εὐρίσκεται εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν παλαιῶν
 μας γγ

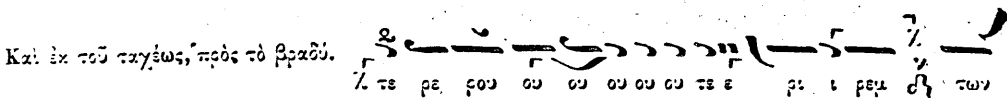
χειρογράφων τῆς Παππαδικῆς. Γίνεται δὲ ὁ Μέσος ἐκ κοινῆς παραγωγῆς τῶν Κυρίων καὶ Πλαγίων ἤχων,
 ὡς ἐκ τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῆς μουσικῆς τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων. (ἴδε Μέση).

ΜΕΣΩΔΙΚΑ. Μελικά τινα ποιήματα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἅτινα ἐψάλλοντο εἰς τὴν σειρὰν τῆς
 Στροφῆς καὶ Ἀντιστροφῆς, καὶ εἰς τὸ μέσον τῶν ὁποίων ἐτίθετο ἡ στάσιμος ψῶδῃ. α Μεσῶδικά δὲ, εἰς
 τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν ὁποίων τίθενται τὰ Ὅρμια καὶ εἰς τὸ Μέσον τὸ Ἀνόμοιον, εἶον μεταξὺ
 τῆς Στροφῆς καὶ Ἀντιστροφῆς τίθεται ἡ στάσιμος ψῶδῃ, ἥτις καὶ Μεσῶδός λέγεται ». (Χαρίσιος Μεγδα-
 λινος Περὶ μουσικῆς τῶν Παλαιῶν. ἴδε τὴν αὐτοῦ Καλλιόπην Παλιντοπούσα. σελ. 248). ὡς καὶ τῶν μετα-
 γενεστέρων ὀρθοδόξων Ἑλλ. μελικά τινα ποιήματα ἅπερ ψάλλονται κατὰ Στροφὴν καὶ Ἀντιστροφὴν, καὶ
 εἰς τὸ μέσον τῶν ὁποίων τίθεται ἡ στάσιμος ψῶδῃ, κατὰ τὸ ὁμογενές ἢ ἑτερογενές. ὡς ἡ στιχολογία τῶν
 ψαλμῶν τοῦ 17. Καθίσματος τοῦ Ἀψώμου, Μακάριοι ἄψωμοι, καὶ τὸ Ἐπίθλεψον ἐπεμὲ καὶ ἐλεησὼν
 με, μέσον τῶν ὁποίων τίθεται ἡ στάσιμος ψῶδῃ ἢ οἱ Μεταῖοι ψαλμοὶ α Λί χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ
 ἐπλάσάν με, Σὸς εἰμι ἐγὼ σῶσόν με » οὗ τὸ μέλος καὶ τὸ σχῆμα διαφέρει ἀπὸ τοῦ μέλους τοῦ ἀρχαίου
 καὶ τοῦ τελευταίου ψαλμοῦ, καὶ εἶναι ἀνόμοιον. ὡς τὰ μελικά ποιήματα τῶν Καθισμάτων, ἅπερ τίθενται
 καὶ ψάλλονται ὡς στάσιμοι ψῶδαι μέσον τῶν δύο Καθισμάτων, α Ἐξμολογήσομαι σοι Ἰ᾿κύριε ἐν ὄλῃ
 καρδίᾳ μου, διηγήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου. καὶ τοῦ, Ἀγαπήσωσε Κύριε ἡ Ἰσχύς μου. ὡς εἰς τὴν
 γῆμα Κανόνα τῶν Ἑννέα ψόδων, εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν ὁποίων τίθεται ἡ ψάλλεται μέσον ἡ
 στάσιμος ψῶδῃ. ὡς ὁ εἰρμός τῆς Στασίμου Γ'. ψῶδῃ. α Εὐφραίνεται ἐπισοὶ ἡ Ἐκκλησία σου Χριστὲ κράζου-
 σα, κτλ. καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ Μεσῶδου εἰρμῶ γίνεται ἡ Στάσις καὶ ἡ αἵτησις. ὡς ὁ εἰρμός τῆς Στασί-
 μου ψῶδῃ. α Θύσωται μετὰ φωνῆς αἰνέσεως Κύριε, κτλ. καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ Μεσῶδου εἰρμῶ γίνεται ἡ
 στάσις καὶ ἡ αἵτησις ὡς καὶ ὁ εἰρμός τῆς Στασίμου Η' ὅς ἀρχεται μὲ τὸν προφθιόν στίχον α Αἰνῶμεν
 Ἐὐλογοῦμεν καὶ Προσκυνῶμεν τὸν Κύριον Χεῖρας ἐκπετάτας Δανιὴλ λεόντων χάσματα, κτλ. καὶ μετὰ
 τὸ τέλος τοῦ Μεσῶδου Εἰρμῶ γίνεται ἡ στάσις καὶ ἡ εὐφύμνιος ἴτις α Τὴν θεοτόκον καὶ Μητέρα τοῦ
 φωτός ἐν ὕμνοις τιμῶντες μεγαλύνομεν » κτλ.

ΜΕΤΑΒΑΣΙΣ. (ἴδε Μετάθεσις).

ΜΕΤΑΒΟΛΗ. Ἡ περιπετὴς ἀλλαγὴ παντός εἶδους τῆς μουσικῆς ἐν γένει, τῆς τε Ἐκκλησιαστικῆς,
 καὶ τῆς ξενικῆς ἢ ἐξωτερικῆς Μελοποιίας. 2) Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας, δι' οὗ εὐρύνεται ποικιλοτρό-
 πως ἡ τέχνη τῆς Μουσικῆς, ἢ καὶ αὐτὴ ἡ Μλοποιία. 3) Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας, ὃν ἔχει παρὶ αὐτὸν
 ὁ μελοποιός, ὡς ἐν τι ὄργανον ἰσχυρόν, δι' οὗ εὐρύνεται ἡ παντασία καὶ ἡ ἀντιλήψις τοῦ μελοποιού. α Ἡ

Καὶ ἐκ τοῦ παχέως, πρὸς τὸ βραδύ.

μιστί. Ἐπεὶ ἡ μὲν τὸ Μεγαλοπρεπές καὶ Ἀξιωματικὸν ἀποδίδωσιν, ἡ δὲ τὸ Παθητικὸν μέμικται δὲ διὰ τούτων Τραγωδία » (Πλούταρχος).

ΜΙΜΗΣΙΣ. Κανὼν τις τῆς Μελοδοσίας κυριώτερος ἐπὶ τῆς κυρίας πράξεως. 2) Ἡ ὁρῆ καὶ τελεία παράστασις τοῦ πρωτοτύπου, ἣτις γίνεται ἐπὶ τῆς παραδόσεως διὰ ζώσης φωνῆς, ἢ δι' ἀκοῆς καὶ μεγάλης προσοχῆς ἐν περιπτώσει, ἢ ἐπ' ἐκκλησίας, ἢ οἱ φυσικοὶ ὄροι εἰσὶ τρεῖς. Α'. ἡ διατήρησις τῶν ἐγγράφως σωζομένων πρωτοτύπων μαθημάτων τῶν ἀρχαίων μελῶν τῆς παλαιᾶς γραφῆς (τῆς Μουσικῆς), ὡς τὰ Μέγιστα Κεκραγαρία Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, καὶ τὰ Μεγάλα Ἀνοιξανάρια Ἰωάννου Μαίστερος τοῦ Κουκουζέλου, καὶ ἄλλων παρομοίων. Β'. Ἡ διατήρησις τῶν ἐγγράφως σωζομένων ἐκκλησιαστικῶν μελῶν καὶ τῶν μουσικῶν αὐτῶν μαθημάτων, ὡς τὸ Παλαιοὺν ἢ Ἀρχὸν Στιχηράριον Μανουὴλ τοῦ Χρυσάρη, μάλιστα δὲ τὸ ἐντέχνως συνταχθέν καὶ κατ' ἐννοιαν συνταθειμένον, κατὰ τὰς δυνάμεις καὶ ἐνεργείας τῶν Γεωργιουρικῶν καὶ μεγάλων Σχημάτων, τῶν Κυρίων καὶ Ἐπιθέτων μελωδικῶν θέσεων αὐτῶν, Ἀρχὸν Στιχηράριον Ἰακώβου Πρωτοψάλτου. Γ'. Ἡ διατήρησις τῶν ἐγγράφως σωζομένων ἐκκλησιαστικῶν μελῶν καὶ τῶν μουσικῶν αὐτῶν μαθημάτων, ὡς τὸ Νέον ἢ Σύνοτον Στιχηράριον Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου. Ταῦτά εἰσι θεμέλια τοῦ μεμετοῦ τὰ ὁποῖα καθιστῶσιν αὐτὸν ἄξιον, ὅταν μέλλῃ νὰ μελοποιήσῃ κατὰ τὸ πρωτότυπον. «Μίμησις ἐστὶν ἡ τελεία ὁμοιότης τοῦ πρωτοτύπου». (Σεραφείμ Καθηγετὴς τῆς Σύμου. Ἴδε τὴν αὐτοῦ Καλλιόπην. Κατ' ἄλλον δ' ὁρισμὸν «ἐστὶ δὲ Μίμησις ὁμοιότης ὅσον ἐνδύεσθαι ἀκριδὲς πρωτοτύπου τινὸς εἰς ὑπόδειγμα ληθέντος». (Σ. Κομνητὴς ἐν τῇ Μεταρικῇ αὐτοῦ).

ΜΙΞΙΣ. Κανὼν τις τῆς Μελοδοσίας, ἢ ἴδιον εἶναι τὸ νὰ ἐνισχύῃ τὸν μελοποιόν, εἰς τὸ εὐρίσκειν τὸν τρόπον τῆς συνθέσεως καὶ τὴν ὀρθογραφικῶς μετ' ἀλλήλων συμπλοκὴν τῶν χαρακτῆρων τῆς ποσότητος μετὰ τῶν τῆς ποιότητος, τὰ γένη κατὰ τὰς φθόγας, καὶ τοὺς ἤχους κατὰ τὰς μαζουρίας. 2) Κανονικὴ τις διαίρεσις τῆς βυθμοποιίας, ἡ ὁποία (Μίξις) εἶναι ἰσχυρόν τι μέτρον, ἵνα γνωρίζῃ ὁ βυθμοποιός, πῶς πρέπει νὰ συμπλέκῃ τοὺς πόδας, ἢ τοὺς βυθμούς πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐξ ὧν συμπλεκόμενων κατασκευάζεται βυθμός ὁλόκληρος. Συμπλέκει δὲ ἡ Μίξις πόδα μετὰ πόδος, βυθμὸν μετὰ πόδος, καὶ βυθμὸν μετὰ βυθμοῦ. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πόδος μετὰ πόδος συμπλοκὴν, συμπλέκων Παίωνα μετὰ Παίωνος, κατασκευάζει τὸν Προσφωδιακὸν δεκάστημον βυθμὸν Οὐοῖοοι. Κατὰ δὲ τὴν πόδος μετὰ βυθμοῦ, συμπλέκων πόδα Προκλεισματικὸν καὶ βυθμὸν Βαρχεῖον, κατασκευάζει τὸν Προσφωδιακὸν ὀκτάστημον βυθμὸν, ΟΠΟΟΙ. Κατὰ δὲ τὴν βυθμοῦ μετὰ βυθμοῦ συμπλοκὴν, συμπλέκων βυθμὸν Βαρχεῖον, καὶ βυθμὸν Ἰωνικὸν ἀπὸ μέζονος, κατασκευάζει τὸν Προσφωδιακὸν δωδεκάστημον βυθμὸν, ΙΟΥΟΙΟΙΟΙ. Καθὼς καὶ ὅταν συμπλέξῃ Σπονδαίον μετὰ Προκλεισματικὸν (ὡς ἐξ ἐνὸς Πυθμίου) παράγει βυθμὸν τὸν Ἰωνικὸν ἀπὸ μέζονος, καὶ κατασκευάζει βυθμὸν τὸν ἐξάστημον ΟΙΟΙ. κτλ. (Ἴδε Θεωρητικὸν Μέγ. § 205—207).

ΜΙΞΟΛΥΔΙΟΣ. Ὁ Ἀρχαιότατος τρόπος, ὅστις ὑπάρχει Κύριος καὶ Ὁξύς. 2) Ὁ Μιξολύδιος ἢ ὁ Τέταρτος ἤχος, εἰς ἐστὶν ἐκ τῶν τεσσάρων καὶ ὀξέων ἤχων, ὅστις ὑπάρχει εἰς τὸ Διατονικὸν Γένος. Ὁ δὲ Τρόπος οὗτος τῶν Ἀρχαίων, εἶναι ὁ κατ' ἡμᾶς Τέταρτος τῶν Κυρίων καὶ ὀξέων ἤχων, ὃν βεβαιῶς Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, σὺν τῷ Κοτμά τῷ μελωδῷ εἰς τὸ αὐτοῦ Κανόνιον τῆς μουσικῆς, ὡς ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ σοφοῦ αὐτοῦ διδασκάλου τοῦ ἐξ Ἰταλίας ἐνεχθέντος ἀρχμαλῶτου Κοτμά τοῦ Ξένου ἢ Ἰκίτου. αΤῶν δὲ ἤχων τὰ ὀνόματα κατὰ τοὺς παλαιούς εἰσι ταῦτα. Ὁ Πρῶτος λέγεται Δωρίος ἢ ὁ Δεύτερος λέγεται Λύδιος π , ὁ Τρίτος λέγεται Φρύγιος η , ὁ Τέταρτος λέγεται Μιξολύδιος ξ . 3) Ἡ Μιξολύδιος, ἢ Μιξολυδιστὴ ἀρμονία τὸ μέλος τοῦ Δ' ἤχου) ἢν ἐφεύρεν ἡ δεκάτη Μούσα Σαπφώ. Λέγεται δὲ Μιξολύδιος, ἐκ τοῦ ὅτι εἶναι μεμιγμένης ἐκ Δωρίου καὶ Λυδίου, ἢτοι ἐκ τοῦ Πρώτου ἤχου καὶ τοῦ Δευτέρου. Διακρίνεται δὲ ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Στιχηρατικοῦ αὐτοῦ εἶδους, ἅπερ εἰσὶν ὁμοία τοῖς τοῦ Πρώτου ἤχου, ἢτοι ἀπὸ τῶ μεγαλοπρεπείας καὶ ἀξιωματικῆς ἥρας. α Ἡ Μιξολυδιστὴ δὲ παθητικὴ τις ἐστὶ, Τραγωδίας ὁμοίουσα. Ἀριστεῖστος δὲ φησι, Σαπφῷ πρώτῃν εὐραστήν τὴν Μιξολυδιστὴν, παρ' ἧς τοὺς τραγικοὺς μαθεῖν. Λαβόντας γοῶν αὐτοῦ, συζεύζει τῇ Δωριετῇ ἐπεὶ ἡ μὲν τὸ μεγαλοπρεπές καὶ ἀξιωματικὸν ἀποδίδωσιν, ἡ δὲ τὸ παθητικὸν μέμικται δὲ διὰ τούτων τραγωδία ». (Πλούταρχος).

ΜΟΛΟΣΟΣ. Βυθμικὸς ποὺς δεκνύων τὰ χρονικὰ μέτρα τοῦ βυθμοῦ ἐκ τριῶν μακρῶν — — —, καὶ μουσικῶς $\sim \sim \sim$.

ΜΟΝΑΣ. Ὁ περιττός ἀριθμός, ἐξ οὗ γινώσκται τὸ πᾶν τῆς Μουσικῆς. 2) Ὁ ἐπὶ τοῦ κύβου (τουριστι-
ζήρ) πρῶτος ἀριθμός ἐν. 3) Ἡ μονάς, ., ἥτις δὲν ἀριθμεῖται, ἀλλὰ λογίζεται ὡς βᾶσιμον στιγμα ἢ κέν-
τρον τῆς γενέσεως τῶν μουσικῶν τονισίων ἀριθμῶν. Περὶ τούτου δὲ Μάξιμος ὁ Πλανούδης συνδιαλεγό-
μενος μετὰ τοῦ Σχολιαστοῦ Εὐστάθιου Θεσσαλονίκης περὶ Μουσικῆς, λέγει. «Κέντεῦθεν ἡ μὲν μονάς,
κέντρον νομίζεται, ὡς γὰρ τὸ σημεῖον οὐκ ἔστι σπερδὸν σῶμα, ἀλλ' ἐξ ἐαυτοῦ ποιεῖ τὰ σώματα, οὕτω
καὶ ἡ μονάς, ἀριθμός ἐστὶν οὐ λέγεται, ἀλλὰ τῶν ἀριθμῶν γένεσις κτλ. . . . Νυνὶ δὲ δεῖ σκοπεῖσθαι, τίνα
τρόπον, καὶ ἐκ περιττοῦ ἀριθμοῦ τὸ αὐτὸ γίνοιτο' ἂν καὶ ἐπειδὴ καὶ ἀρτίου καὶ περιττοῦ ἡ μονάς ἐστὶ
γένεσις, καὶ ὁ τριαδικὸς ἀριθμός πρῶτη γραμμὴ εἶναι πιστεύεται», (Ποικίλα Ἑλληνικά. Σελ. 68—69). 4)
Ἀριθμός μονάς, ., ὅστις διπλασιαζόμενος μὲ τὴν προσθήκην τοῦ περιττοῦ ἀριθμοῦ (. ἐν) παράγει τὸν
ἄρτιον ἀριθμὸν, ., προσθετομένης δὲ καὶ αὐτῆς τῆς μονάδος ἐπὶ τοῦ ἀρτίου ἀριθμοῦ, περιορίζεται ὁ
λόγος μέχρι τριάδος. Τοῦτο μᾶς παριστᾷ θεολογικώτατα Νικηφόρος Κάλлистος ὁ Ξανθόπουλος ἐν τῇ ἐρ-
μηνείᾳ τοῦ Γ'. Τριαδικοῦ Ἀντιφώνου τοῦ Δ'. ἤχου, Ἀγίῳ Πνεύματι, Θεογνωσίας πλοῦτος θεωρίας καὶ
Σοφίας, ἀγνώμεν πάλιν οὗ μονάς ἀπ' ἀρχῆς εἰς δυάδα κινηθεῖσα, ἥτοι γνωρισθεῖσα, μέχρι τριάδος
ἐστὶ». 5) Μονάς, ἡ ἐπὶ τοῦ κανόνος ἡ πῆχυνος τοῦ φθογγομέτρου τεταμένη χορδῇ, ἥτις πληττομένη
καθολοκληρίαν, παράγει τὸ ἴσον , ὅταν δὲ ὑποθέσῃ τὸν ὑπαγώνιον (τὸν καθάλαρην τοῦ ὁργάνου)
κατὰ μέτρον τῆς χορδῆς, καὶ πληξῇ τὸ ἐν μέρος αὐτῆς παράγει τὴν διαπασῶν, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀντήχησις

τοῦ ἴσου· ὡς Δ, ὡς ἡ μονάς, ., πρὸς τὸν ἄρτιον, . . . 6) Μονάς ἐστὶ τὸ πᾶν. Ἐφ' ᾧ

προσθεῖς ὁ περιττός ἀριθμός, ., παράγει τὸν ἀριθμὸν ἄρτιον, . . . Ὅθεν ἀπὸ τῶν ἄρτιον καὶ περιττὸν
ἀριθμῶν εἶναι καὶ ἡ ἁρμονία τοῦ Παντός. Ἀπὸ τῶν ἄρτιον καὶ περιττὸν ἀριθμῶν εἶναι καὶ ἡ ἁρμονική καὶ
ἡ ἀριθμητικὴ ἀναλογία τῶν Συστημάτων ἐκάστης Συμφωνίας· ὡς ὁ ἀριθμός τῆς Συμφωνίας διὰ τριῶν, 19·
ὡς ὁ ἀριθμός τῆς Συμφωνίας διὰ τεσσάρων, 28· ὡς ὁ ἀριθμός τῆς Συμφωνίας διὰ πέντε, 40· ὡς ὁ ἀριθ-
μός τῆς Συμφωνίας διὰ ὀκτώ ἢ διαπασῶν, 68· ὡς ὁ ἀριθμός τῆς Συμφωνίας διαπασῶν καὶ διὰ πέντε,
108· ὡς ὁ ἀριθμός τῆς Συμφωνίας δις διαπασῶν, 136· ὡς ὁ ἀριθμός τοῦ τετρατημορίου τόνου 3 ἢ $\frac{3}{1}$ · ὡς
ὁ ἀριθμός τοῦ τριτημορίου τόνου, 4 ἢ $\frac{4}{1}$ · ὡς ὁ ἀριθμός τοῦ ἐλαχίστου, 7· ὡς ὁ ἀριθμός τοῦ ἐπογοῦ
ἢ ἐλάττωτος τόνου, 9· ὡς ὁ ἀριθμός τοῦ διημιτόνου ἢ μείζωνος τόνου, 12· ὡς ὁ ἀριθμός τοῦ τριημιτόνου
ἢ ἡμιολίου τόνου, 18. κτλ. Οὗτοι εἶναι οἱ ἀριθμοὶ τοὺς ὁποίους ἐξήγαγεν ἀπὸ τὰ βῆθη τῶν σφυρῶν ὁ ἄ-
ριστος καὶ Σοφώτατος Πυθαγόρας, καὶ συναθροίσας αὐτοὺς, ἀναλόγους ὄντας πρὸς τὴν διαφορὰν τῶν βα-
ρῶν τῶν σφυρῶν, μετείνεγεν εἰς τὰς χορδάς. Ἀλαβόντες οὖν οὗ χορδῆς, ἀπὸ μονάδος ἀρξάμενοι, συνετί-
θεσαν τοὺς ἀριθμοὺς, ἐκ μὲν τῆς ἐτέρας μίᾳ ὀκτὴν ἐξαρτήσαντες, ἐκ τῆς λοιπῆς ὀν· καὶ τὰς ἀμφοτέ-
τερας πληξάντες τὴν διαπασῶν Συμφωνίαν εὗρον, καὶ ταύτην ἐν διπλασίονι λόγῳ τυγχάνειν ἀπερῆναν-
το». Ἀριστείδης Κοῦντιλιανός.

ΜΟΝΗ. Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας, ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖ τὸν μελοποιὸν εἰς τὸ νὰ πράξῃ τὴν τάσιν τοῦ
φθόγγου, καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ μέλους κατὰ τὸν τρόπον τῆς Τονῆς. (Ἰδε Τονή). 2) Ἡ τατὰ κόρον διάρ-
καια τῆς τάσεως τῶν κενῶν Χρόνων τῆς διπλῆς , τῆς τριπλῆς , εἰς τὴν μελωδικὴν θέσιν τῆς
ἀπὸ φθορᾶς εἰς φθορὰν μεταβάσεως, κατὰ τὴν τάσιν τῆς Τονῆς. 3) Ἡ μελωδικὴ καὶ μακρὰ τάσις τοῦ
σημαντικοῦ τρισημοῦ καὶ τετρασημοῦ μακροῦ τόνου , , ἐφ' ᾧ μελωδοῦνται πολλοὶ φθόγγοι.

«Μονὴ δὲ τί ἐστὶν, ὅταν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φθόγγου πλείονες λέξεις (φωναὶ) μελωδοῦνται». Βακχεῖος ὁ Γέρων.

ΜΟΝΟΣΤΡΟΦΙΚΑ. Μελικά τιτὰ ποιήματα τῆς ψαλμωδίας, ἀπερ' ἐτήχθησαν νὰ ψάλλωνται ἐκ μιᾶς
μόνης Στροφῆς, ἥτοι ἀπὸ ἑνὸς καὶ μόνου χορὸν· ὡς τὸ ἴδιον τοῦ Χερουδικοῦ Ὑμνου τῆς Προηγιασμένης
«Νῦν αἱ Δυνάμεις τῶν Οὐρανῶν». Τοῦ Χερουδικοῦ Ὑμνου τῆς Ἀγ. καὶ Μ. Πέμπτης «Τοῦ Δείπνου σου
τοῦ μυστικοῦ». Τοῦ Χερουδικοῦ Ὑμνου τοῦ Ἀγ. καὶ Μ. Σαββάτου. Σιγητάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία· ὡς
τὸ ἴδιον ἐν γένει ἀπάντων τῶν Κοινωνικῶν Ὑμνων· ὡς τὸ ἴδιον τῶν Δογματικῶν, τῶν Ἑθνικῶν, καὶ ἁλ-
λων παρομοίων Δοξατικῶν Ἀσματικῶν· ὡς τὸ ἴδιον τοῦ Ὑμνου «Ἀγαπήσω σε Κύριε ἡ ἰσχὺς μου». (Τὸ
ἄργόν) τοῦ Ὑμνου «Τὴν γὰρ σὴν μήτραν θρόνον ἐποίησεν». Τοῦ ἐπιλυχνίου Ὑμνου «Φῶς Ἰλαρόν». καὶ

ὡς καὶ ἡ μονωδία τοῦ Μεσσηνικοῦ Εἰρημοῦ τῆς Η'. ὥδης, πρὸς τὴν Θ'. τῶν Μεγαλυναρίων στιγολογίαν, ὧν τὸ μέλος φάλλεται μὲν κατὰ τὸ ἀπλοῦν καὶ γνήσιον ποιεῖ διὰ τέλος εἰς τελευτὴν κατάληξιν. 2) Τὸ κατὰ τὸ αὐτὸ μόνον Γένος φαλλόμενον μακροσκελές καὶ ἐκτεταμένον μουσικὸν θέμα, οὗ τὸ μέλος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ποιεῖ τὰς ἐντελεῖς καὶ ἀτελεῖς καταλήξεις ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν θέσιν. Τοιαῦτα τινὰ ποιήματα εἰσὶ τὰ σύντομα τῆς ἑβδομάδος χειρουργικὰ τῶν Βυζαντινῶν μουσικῶν τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος· ὡς τὰ σύντομα χειρουργικὰ Ἰωάννου Μαῖστορος τοῦ Κουκουζίλου, καὶ ἄλλων Παλαιῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ Μουσικῶν, τὰ ὁποῖα προξενοῦσι πλησμενὴν καὶ κόρον. « Μονωδία γὰρ ἐν ἀπασίν ἐστὶ πλήσιμόν τε καὶ πρόσαντες ». Πλούταρχος).

ΜΟΥΣΑ. Ἐκάστη ἐφόρος τῶν ὡραίων Τεχνῶν, κυρίως ἡ τοῦ Θέματος τούτου Μοῦσα Καλλιόπη, τῆς Ποιητικῆς. Μοῦσα Μελομένη, τῆς ὥδης. Μοῦσα Ἐρατὴ, τοῦ φαλτρείου κτλ. 2) Ἐγχειρίδιόν τι ἡμιτελές, ὅπερ Ἐρμηνεύει τὰ Συστήματα τῶν Ἦγων, καὶ μερικῶν ὁμαλῶν, καὶ τινῶν Ποικίλων καὶ δραστηρίων Κλάδων, ὧν τὰ ὀνόματα ἀναφέρονται μελωδικῶς, διὰ στίχων μιζοδαρδασιστῶν. Ἐξεδόθη ὑπὸ Στεφάνου Α'. Δομετιτικοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας. (τυπ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1843.) 3) Ἡ Ῥαφωδία τῶν Ἦγων μετὰ τῶν Κλάδων αὐτῶν, ὧν τὰ ὀνόματα μελωδοῦνται διὰ στίχων, μὲ λέξεις Ἑλληνοπερσοαραβοτουρκικῆς. Ἀρχεται δὲ, ἀπὸ μὲν τῶν στίχων, ἐκ τοῦ α Μοῦσα ἀραγε τί τρόπος εἶναι βᾶσι νὰ σὲ πῶ; Σ' τὸ Συγελεῖον τὸ δικὸν σου νὰ βρεθῶ πῶς ἡμπορῶ; — Μουγαλίρ ἀράχ νομίζω, Εὐκόλα πολλὰ σχεδὸν ὁμοῦ μετὰ τὸ Μουχαγέρι τὸ ὡραῖον κ' ἐλκετόν· κτλ. » Ἐποῖνθ, ἡ Ῥαφωδία αὕτη πρῶτον εἰς τὸ Παλαιόν, παρὰ τῶν Ἑκλαμπροτάτων Εὐγενῶν τοῦ ἡμετέρου Γένους· καλεῖται δὲ ἡ Ῥαφωδία τοῦ Ἐκτεταμένου τούτου Μαθήματος, Ἑλληνιστὶ μὲν, « Μέγα Σύστημα ». Τουρκιστὶ δὲ « Κιζάρ ». Ἀραβικώτερον δὲ λέγεται καὶ « Φιγρίστ ». (Ἰδε Σύστημα Μέγα).

ΜΟΥΣΙΚΗ. Ἡ Ἀρχαιοτάτη καὶ ὡραιοτάτη τέχνη τῶν Τεχνῶν [καὶ ἐπιστήμη τῶν ἐπιστημῶν· γνησία ἀδελφὴ τῆς Μούσης Καλλιόπης, ἐφόρου τῆς Ποιητικῆς, καὶ θυγάτηρ γνησία Μητρός τῆς Ἑλληνικῆς. 2) Ἡ ὡραιοτάτη καὶ γλυκυτάτη φωνὴ ὅλων ὁμοῦ τῶν Μουσῶν, ἣτις κατέχει τὸ πᾶν, ἔχουσα ἀπ' ἐαυτῆς τὴν μετρικὴν καὶ ρυθμικὴν σχέσιν, καὶ τὴν Προσωδὴν καὶ Ἀρμονικὴν ἀναλογίαν. « Μουσικὴν οἱ Παλαιοὶ συνέχιναι εἶπον τὸ πᾶν. Οὐδὲν γὰρ τῶν ὄντων συμμετρίας ἄτερ καὶ ἀναλογίας ἐστίν. Ἄλλ' οὐδὲ τι τῶν γινόμενων, μὴ μετὰ συμμετρίας καὶ ἀναλογίας τῆς προσηκούσης γινόμενον, καλῶς ἂν ποτε γένοιτο· κἂν τεχνιτὸν εἴη, κἂν φυσικόν, κἂν αἰσθῆται ληπτὸν, κἂν περὶ μόνῃ νοήτιν θεωρούμενον. Ἡ δὲ Μουσικὴ αὐτοσυμμετρία τις ἐστὶ καὶ ἀναλογία τὸ πᾶν, οἷα τοῦ παντός ἁρμονία συγγράουσα. Τάχα δ' ἂν τις καὶ τὸ θεῖον αὐτὸ οὐκ ἀπεικότως ἁρμονίαν ἐκυτοῦ τε καὶ τοῦ παντός ὀνομάσαι, ἐν ᾧ τὸ πᾶν ἁρμολογούμενον καὶ συμβιβάζομενον. εὔτε καὶ ὡς ἄριστα διαφαίνεται ἔχον· τοσαύτων τὴν Μουσικὴν ἤξιωσαν θαύματος. Ἦς ἐν ἀπασιν οὕτω θεωρουμένης, καὶ πάντα διεπούσης καὶ κοσμούσης, καὶ ἡδονὴν μὲν τῇ ἀσθῆσει, ἁρμονίαν δὲ τῇ φύσει, μακρυότιστα δὲ τῇ νοήσει χειριζομένης, περὶ τῆς ἐν ἀσθῆσει μουσικῆς, μᾶλλον δὲ τῆς ἐν μιᾷ τῶν αἰσθησεων τῇ ἀκοῇ θεωρουμένης, ἐν ἐπιτόμῳ διαληφόμεθα ». (Μανουὴλ ὁ Ψελλός). 3) Μουσικὴ, ἣτις ἔχει· στάδιον ὅλην τὴν τῶν τόνων ἑκτασιν καὶ τὴν ποικίλιαν, ὥστε ἐν αὐτῇ νόμοι διέπουν μόνῃ αὐτῇ. « Μουσικὴ θεῶν μὲν εἶναι ὁμῶς ὁμολογεῖται ». Πλούταρχος ἐκ Πλάτωνος περὶ Δεισιδαιμονίας. (Τομ. Γ. σελ. 638). 4) Μουσικὴ, ἡ γλυκυτάτη τροφή τῆς ψυχῆς, ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἰδεῶν, πρόσθεσις ὑγείας, διόρθωσις ἡθῶν, θεραπεία πάθους. « Μουσικὴ, πασῶν τῶν ἰδεῶν τὸ Μέγιστον ἐστὶν ἐν τῷ Βίῳ » (Σ. Κομνητῆς ἐν τῇ Μετρικῇ αὐτοῦ). 5) Μουσικὴ, ἣτις περαίνεται κατὰ τὰ ἔτη καὶ ἔθνη τοῦ τόπου ἐκάστου ἔθνους. « Τίς γὰρ ἀγνοεῖ, ὡς ὁ Γρη. Μαρτίνος φησὶν, ἐκρυπτον εἶναι ἐκάστῳ ἔθνει ἰδιαιτέραν τινὰ προφορὰν, μηδὲ τῷ αὐτῷ τρόπῳ διατιθέσθαι τὰ πάντων τῶν ἔθνων ὄργανα καὶ τὴν τῆς φωνῆς μέρυσιν; » (Ἀρχ. Ἰουδ. Β'. Κ'). Ὅθεν, Μουσικὴ Ἑλληνικὴ, μουσικὴ Εὐρωπαϊκὴ, Ἀραβοτουρκικὴ, κτλ. « Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν Ἰουδαίων Χριστῶν, καὶ Μαρσίας ἐγένετο σοφός· ὅστις ἐρερερε διὰ μουσικῆς αὐλοῦς ἀπὸ καλῆς καὶ γαλκοῦ, οὗτος γὰρ εὖρος αὐλοῦς, οὗς ἐρερερε Ἀθηνᾶ διὰ τὸ τὴν ὄψιν αὐτῆς ποιεῖν ἁμωρον, ἤλθεν εἰς εἶν περὶ μουσικῆς Ἀπόλλωνι, . . . » (Σουΐδας). Καὶ κατὰ διαφόρους ἄλλους ὁρισμούς « Μουσικὴ, τέχνη ἡ δεικνύουσα τὰ ἰδιώματα τῶν φωνῶν, τὰ ἱκανὰ πρὸς ἀποτελεσθαι μελωδικῆς Ἀρμονίας ». Χαρίσιος Μεγδόνης. (Καλλιόπη Παλιντοῦσα, περὶ Μουσικῆς). « Μουσικὴ γὰρ τις ἐν καὶ τῶν πολιτικῶν λόγων ἐπιστήμη, τῇ ποσῷ διαφέρουσα τῆς ἐν ὧδαῖς καὶ ὀργάνῳ, οὐχὶ τῇ ποιῷ. Καὶ γὰρ ἐν ταύτῃ καὶ μέλος ἔχουσιν αἱ λέξεις, καὶ ρυθμὸν, καὶ μεταβολὴν, καὶ

πρέπον καὶ ἐπὶ ταύτης ἡ ἀκοὴ τίρεται τοῖς μέλεσιν, ἄγεται δὲ τοῖς ῥυθμοῖς, ἀσπάζεται δὲ τὰς μεταβολὰς, πηδῶν δὲ ἐπὶ πάντων τὸ εὐκτεῖον ἢ δὲ μεταβολὴ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ». Διονύσιος Ἀλ. καρνατεύς. Κατὰ δὲ τὴν Μυθολογίαν, ἐκφευγὲς αὐτῆς εἶν' ἡ Μοῦσα Ἐρατώ. (Ἰδε Μυθολογίαν Κ. Κοντογιάν, σελ. 71). 6) Μουσικὴ, ἥτις ἔχει περὶ αὐτὴν τὰ ὀκτὼ μέρη, καὶ οὕσα περὶ τῶν μερῶν ὡς λόγος, ἔστι τὸ ἀντικείμενον τῶν ὀκτὼ μερῶν, ὧν ἡ σύνθεσις δακνύει τὸ μέρος τέλειον καὶ ἀμονικὸν ἀπὸ τὰ περὶ αὐτὴν γενικά καὶ μερικά Προσόντα· καθὼς καὶ ὁ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης λόγος, εἶναι σύνθεσις συλλαβῶν ἢ λέξεων, ἥτις φανερόν ἐστιν αὐτοτελεῖ διανοίαν, κατὰ τὸν Λάσκαριν. Εἶναι δὲ τὰ ὀκτὼ μέρη τοῦ λόγου τῆς Μουσικῆς γλώσσης, Σύστημα, Διάστημα, Τόνος, Φθόγγος, Μεταβολή, Γένος, Ἀγωγή, καὶ Μελοποιία· ἅπερ εἰσὶ τὰ Πρῶτα καὶ κυριώτερα ὄντα. Ταῦτα τὰ ὀκτὼ μέρη τοῦ λόγου τῆς Μουσικῆς, Μάρκος ὁ Μειδῶμιος ἐπαριθμεῖ εἰς ἑπτὰ παραλείπων τὴν « Ἀγωγήν. » (Ἰδε τὸ Περὶ Εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς Βακχείου τοῦ Γέροντος. ἐδάρ. 31).

Κατὰ δὲ τὰς Σημειώσεις τοῦ Χρυσάνθου Προύσης (Θεωρητικὸν Μέγα § 1) τί καλὸν ἔστι Μουσικὴ. « Οἱ δὲ περὶ Πυθαγόραν καὶ Πλάτωνα ἔλεγον, ὅτι τὸ πᾶν ἐν τῷ κόσμῳ ἔστι Μουσικὴ. Λέγουσι δὲ καὶ οἱ φιλόσοφοι. Μουσικὴ θεία.) Μουσικὴ κοσμικὴ, Μουσικὴ οὐρανία, Μουσικὴ ἀνθρωπίνη, Μουσικὴ ἐνεργητικὴ, σκεπτικὴ, ἐκπαιδευτικὴ, ὁργανικὴ, ψῶδική, κτλ. ».

ΜΟΥΣΙΚΟΝ. ὅ,τι ὑπόκειται εἰς τὴν Μουσικὴν, ἢ διὰ φωνῆς, ἢ δι' ὀργάνου· ὡς τὸ Μουσικὸν Ὅργανον, τὸ μουσικὸν θέμα, τὸ μουσικὸν Συμβόδιον, τὸ μουσικὸν Βιβλίον, κτλ. 2) Τὸ περὶ Μουσικῆς Βιβλίον τὸ συλλεγμένον παρὰ τῶν Οἰ. μεταφραστῶν τῆς Παλαιᾶς, ὃ ἐποιήθει κατὰ προτροπὴν τοῦ τῆς Αἰγύπτου Βασιλέως Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, τὸ ὅποιον προσέφερον εἰς τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐκείνην Βιβλιοθήκην, ὀνομάτας αὐτὸ « ΜΟΥΣΙΚΟΝ ». ἀλλὰ καὶ τοῦτο (Φεῦ!!!) ἀπολέσθη σὺν τοῖς ἄλλοις — 3). Τὸ Μουσικὸν Βιβλίον τῶν ψαλμῶδων, τὸ Μουσικὸν Βιβλίον τῶν Τραγῳδιῶν, τὸ Μουσικὸν Βιβλίον τῶν κανόνων τῆς Πράξεως καὶ τῆς θεωρίας, κτλ.

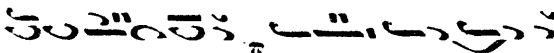
ΜΟΥΣΙΚΟΣ. ὅστις γυμνάζεται τὴν φωνητικὴν μουσικὴν διὰ τὸ ψάλλειν, ἢ Τραγῳδεῖν. 2) ὅστις γυμνάζεται τὴν ὁργανικὴν μουσικὴν εἰς τὸ παίζειν ὄργανα ἐμπνευστά, ἢ ἐντατά, ἢ κρουστά. Μουσικός δὲ λογίζεται ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος μετέχει καὶ τῆς πράξεως τῆς Μουσικῆς τέχνης καὶ τῆς θεωρίας· διὰ νὰ μάθῃ δὲ τις τὴν τέχνην τῆς Μουσικῆς καὶ νὰ λέγεται ΜΟΥΣΙΚΟΣ, δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐννοήσῃ καλῶς τὴν θεωρίαν, ἀλλὰ καὶ ν' ἀποκτείσῃ καλῶς τὴν Πράξιν· διότι ἡ θεωρία εἰς τὸν Μουσικὸν δὲν εἶναι ἄλλο, ἢ γνῶσις τῶν κανόνων. Καὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ τις κανονικός τεχνίτης μόνον μετὰ αὐτάς τὰς θεωρητικάς γνώσεις τῶν τῆς Μουσικῆς κανόνων, ἐὰν δὲν κέκτηται καὶ τὸ ὄργανον τῆς Πράξεως. ΜΟΥΣΙΚΟΣ δὲ ἐστὶν ὁ ἐμπειρος τοῦ τελείου μέλους, καὶ δυνάμενος ἐπ' ἀκριβείας τὸ πρέπον τηρῆσαι τε καὶ κρίνειν. » Μάρκος ὁ Μειδῶμιος.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ Ξέρον. Στίχος ἐμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρὸς συνειθισμένος Θ'. φθός Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβαστῶν τῆς Χριστουγεννήσεως. 3) Εἰρημολογικός Πρόλογος Θ'. φθός Α'. ἤχου. Γένους διατον-

κού. ἤχος ᾗ, ᾗ ᾗ κτλ. (Ἰδε Εἰρ. Καταβ.).

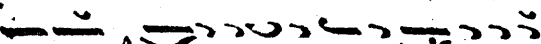
Μυ στη ρι ο ν ξε νον ᾗ ο ρω και πα ρα δοζον

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ Πατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ Μελοδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τοῦ Στοιχείου Γ. τῆς Ἰλ. α' Ἰρις δ' αὖθ' Ἑλένη λευκωλέμφῳ ἄγγελος ἦλθεν ». (Στιχ. 124). διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τέσσαρες, καὶ ἐστὶ πρὸς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ τὰ μουσικὰ μέ-

τρα τούτου τοῦ Εἰρμού οἷον ἤχος Α'. ᾗ I ρις δσυθ E λε νη ᾗ λευ κω λε νω αγ γε λος ᾗ

 ηλ θεν ει δο με ε νη γα λο ω Δ Αν το νο ρι δα ο δα μαρ τι την Εν

 τη νο ρι δης ει ει χε ᾗ κρει ει ων E λι κα ων Λα α ο δι ι κη Πρι α μοι ο θυ

 γα τρων Δ ει δο ο ριστην τη δευ εν με γα ρω